Digitized by Google

NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
22 E
24 M

12-4-a-35

Digitized by Google

Digitized by Google

# LEXICON
## MEDICVM GRÆCO-LATINVM,
## A BARTHOLOMÆO CASTELLO MESSANENSE INCHOATVM.

*Nunc verò in commodum publicum*

OPERA ET STVDIO

**ADRIANI RAVESTEINI**

Art. Med. Doct.

EX HIPPOCR. GALEN. AVICENN.
Atque aliorum Celeberrimorum Medicorum
Monumentis.

*Tertiâ quidem ſui parte auctius, & innumeris, quibus ſcatebat, mendis, expurgatum, ac perfectum.*

VITTORIO EMANUELE BIBLIOTECA IN ROMA

LVGDVNI,
Apud IACOBVM FAETON.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

*M. DC. LXIV.*
CVM SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

## CONSENSVS.

VIſo Libro, cui Titulus ineſt, *Lexicon Medicum Græco-Latinum à Bartholomæo Caſtello Meſſanenſe Inchoatum, opera & ſtudio Adriani Raueſteini Art. Med. Doct.* anteà Amſtelodami impreſſo: Ego Procurator Regius nequaquam impedio, quominùs ſupradictus Liber iterùm Typis mandetur ſumptibus IACOBI FAETON Typographi Lugdunenſis, cum prohibitionibus quibuſcumque aliis in tali caſu requiſitis, & fieri ſolitis. Datum Lugduni, die 14. Decemb. 1663.

VIDAVD.

## PERMISSVS.

FIat ſecundum Concluſiones Procuratoris Regij. Datum Lugduni, die & anno ſuprà poſitis.

DESEVE.

Digitized by Google

IN

CASTELLIANVM

# LEXICON

N. ANTONINI COLOSSI

CARMEN.

DÆdalus haud tantùm fert nominis, implicuiſſe;
Stamine quàm cæcas explicuiſſe domos.
Non laus Acetæ ſeruaſſe penatibus aurum
Phryxeum; Æſonidæ, ſed retuliſſe datur.
Atlas Heſperidum vigili pomaria clauſit
Angue, ſed Alcides aurea mala tulit.
Ille quidem ſummo me judice dignus honore eſt;
Qui, quid habent vſus optima quæque, docet.
Scilicet inuentum primus qui cuderit aurum:
Murice qui tinxit vellera purpureo:
Quique in Erythræo projectis littore baccis,

ã v Inſti

*Inſtituit torques excoluiſſe nurus.*
*Quantum igitur laudis diues* CASTELLE, *mereris,*
*Qui tot primus opes, tot bona prima doces?*
*Non etenim herbarum, & lapidum, quod munus, & vſus,*
*Sed quæ verborum eſt vis ratióque doces.*
*Dædaleos nexus filo, ambagéſque reſoluis,*
*Aurates villos, aurea poma refers.*
*Dædalus, Alcides, tibi cedant, cedat Iaſon:*
*Te magis his etenim laus diuturna manet.*

*Magni*

Digitized by Google

*Magnificis & Generoſißimis Viris ac Dominis,*

DD. GERARDO VVELHOVK, Societatis Indiæ Orientalis exercitori,

DD. EVERARDO à BLESVVYK,

DD. BRVNONI vander DVSSEN, Armamentarii confœderatarum Prouinciarum præfecto,

DD. NICOLAO BOGAERD, I. V. D. & præpotentium DD. Hollandiæ Ordinum apud Delpho-batauos Quæſtori ærario.

*Grauiſſimis Reipub. Delphenſis Conſulibus.*

NEC NON

*Ampliſſimis, Doctiſſimis, ac Conſultiſſimis Viris Dominis,*

D. THEODORO vander DVSSE, ICto, & Ex-conſuli,

D. ALBERTO vander GRAEF, Senatori, & vrbis Delphenſis Ædili,

D. GVILLELMO MEERMAN ICto.

D. SIMONI à GROENEVVEGEN, vander MADE, I. V. D. & præfatæ Vrbi à Secretis.

*Gymnaſij, Collegiique Delphenſium Præfectis, ac Curatoribus vigilantiſſimis.*

Dominis ſuis perpetim colendis.

*ANnus iam agitur viceſimus, ni fallor, ſeptimus, Viri Ampliſſimi, quibus in palæſtrâ veſtrâ literariâ, Reipubl. ſeminario deſudare, & Siſyphi illud ſaxum voluendo ætatem terere, certo quaſi fato mihi*

*ã iij comigit.*

*contigit. Et ſanè, dum tyrones hoc velut in ergaſtulo ac piſtrino quodam lapſibus iugiter vicinos, & in vitium flecti cereos hortamur & erigimus; dum adoleſcentulos, parentum, Patriæ & Eccleſiæ ſpem, vt tandem è contemptitibus exeant, erudimus; incompoſitos quorundam è vinculis emiſſorum, & blandâ nimis indulgentiâ infectorum mores formamus ac componimus; captui noſmet accommodamus eorum rudi, ſenſui ſæpè magis quàm rationi (quippè, qui eos gubernat animus, infirmum gerunt) parentium; nonnullis frænum injicimus, aliis calcar addimus; ipſimet inter labores ac dolores carpimur paulatim, ac contabeſcimus; donec mors vellat aurem, noſque vendicet ſibi. Quocirca rectè & ex ordine, ſapientiæ humanæ aquilam, & Philoſophorum phænicem Ariſtotelem pronuntiaſſe credimus: Diis, Parentibus, ac Magiſtris non poſſe æquivalens reddi; & maiorem minimè concipiendum, quam parturientium laborem ac docentium. Et profectò res ipſa indicat. Quis enim niſi Hypſea cæcior non viſurus eſt, artium artem eſſe, & ſcientiarum ſcientiam puerum regere, qui vix dum ac ne vix quidem hominem ſe eſſe norit. Et cui quæſo id quaſi πάρεργον, leuidenſe & minoris notæ videatur (dum mechanicas exercentes artes fabulari, cantillare, aliud agere ſolent) in continuâ mentis, potioris hominis partis, detineri*



Digitized by Google

*tineri magiſtros? eâdem prope iugiter oberrantes chordâ variarum æſtu cupiditatum effrænatæ, indomitæ, & inconſtantis ætatulæ ſalutari à propoſito disturbari, interrumpi, excarnificari, quæ melius, pejus, proſit, obſit, nil videt, niſi quod lubet? relunctanti eorum naturæ irrito ſæpe conatu obluctari? in Danaidum & pertuſa ingerere dicta dolia? vanitati fallaci illi vmbræ deditis Dei timorem inculcare? obſequium & obedientiam iis inſtillare? parentibus vti ac ſenioribus debitum honorem deferant, humilitatem non aſpernentur, clementiam diligant, & ſplendidam gemmam illam in vitâ & vultu verecundiam, diſciplinæ virgam, malorum expugnatricem, vitæ decus, virtutis ſedem ac primitias, naturæ laudem, & inſigne (vt cum* D.Bernardo *loquar) totius honeſti ſeriò tueantur. Præter tamen triuialem ſpartam eam & Prouinciam exornandam quam cepi ſic ſatis duram, aliud Augiæ quaſi ſtabulum repurgandum mihi ſumpſi, quo adultiori etiam prodeſſe poſſem ætati; iuuentutis conatus ſubleuarem & labores, auxiliaremq; errantibus porrigerem manum, (quod palmarium mihi ſemper viſum, & vtramque apud me, non mihi modò natum, paginam fecit.) Quid enim magis à ratione diſſonum, quàm ad arcem, & artis Medicinæ abdita & adyta penetrare velle ſine gradibus; immenſo ac vaſtiſſimo*

ſtiſſimo ſeſe Iatrices credere Oceano, abſque clauo & Palinuro; & inextricabili ſe committere labyrintho ſine Theſeo, vel Ariadnæ filo: id eſt, genuinorum nominum ac terminorum ſpretâ cognitione, ipſiſſimas Medicas (quæ ἀσύστατα ſunt) percipere velle materias. Vetus enim eſt, & velut in triuiis tritiſſimum: πρὸς τὸ ὀρθῶς διδάσκειν, δεῖ πρῶτον ἐξετάζειν τὰ ὀνόματα: vnde & ὄνομα quaſi ὀνεσμα, (ab ὀνέω) quod in rerum nos adiuuet cognitione: vel, vt nimis argutè diuinus ille Plato, ab ὂν Ens, & μαιεύεσθαι, obſtetricari; quod, vt obſtetrix infantem ex vtero matris; ita hoc τὸ Ens, ſiue latentem rei veritatē, protrahat in lucem: atque etiam vt νόμος (à νέμω) ſuum cuique tribuit; ita & nomen ſuam cuique rerum imaginem repræſentet. Quocirca perſpicuum quoque vnumquodque eorum ſit ac proprium, relegatis in Vtopiam metaphoris, (per quas omnes olim tropos intellexit Ariſtoteles,) cumprimis conuenit, autore Galeno, lib. 1. de meth. med. cap. 5. Quod & vnicè nobis in votis hic fuit, aduerſus nugivenduli illius Paracelſi inſtitutum; qui rancidis ſuis ænigmatibus, & vocabulorum portentis negligi, vt videtur, maluit, quàm intelligi. Peſſimè igitur, inquam, qui ἀνίπτοις, vt ajunt, χερσὶν, ad Apollinis & Æſculapij ſacra illa auſu tam temerario conuolant, atque eorum myſteriis initiari volunt, quibus

tritum

*tritum illud ſemper in ore voluitur*: Græcum eſt, non legitur.

Græca petunt Barathrum, verba Latina polum.

*Illi enim, vt ſtolidi faſtuoſæ illius turris Babylonicæ architecti, diſperguntur, & , vbi ſuam tandem ſenſerint imbecillitatem ac defectum, galeâ, clypeo, haſtâque abjectis diffugiunt; vel Andabatarum more in tenebris dimicantes pudore ſuffuſi ſemetipſi dant turpiter, & ignorantiæ ſuæ ſæpè pœnas luunt: abſque illis rerum ſymbolis: Medicorum ſiquidem filiorum ſacra conſtare haud poſſunt. Proinde cum aliis Lexicographis omni ſanè encomio Machaoniâ in arte digniſſimis; vt & in Theologiâ, facultate juridicâ, & Philoſophiâ celeberrimis, meam quoque operam qualemcumque ad publicam vtilitatem & philiatrorum emolumentum conferendam, non abs re eſſe duxi: cùm aliorum, tùm in primis æquiſſimis, vtiliſſimis iuxtà & neceſſariis* ARNOLDI LEERSII Roterod: *Typographi, de Artium liberalium ſtudiis & Republ. literariâ optimè meriti, atque etiamnum indies merentis, cognati noſtri & amici poſtulatis, in manus ſumẽs* BARTHOL. CASTELLI Meſſanenſis Lexicon, *compendiosè ex operoſiſſimis, Medicinæ Patrum* Hippocratis *&* Galeni *voluminibus depromptum, cùm deſcriptorum, tùm typothetarum*

negli

*negligentiâ & incuriâ vſque adeò deformatum atque mutilatum; vt ne quidem ex Æſ*culapidum *familiâ diuiniſsimi ipſi, ſi in viuis eßent, partum ſuum agnouiſſent, & vno quaſi ore pronuntiaſſent.*

Lerna palus liber eſt, vitiorum exercitus hydra.

*Atque vti propemodum onus Æthnâ grauiùs, & quàm ſit Troiam capere, difficiliùs primâ fronte & intuitu videretur, omnia tollere* παροιμίαν, *cum elimare, priſtinóque ac decoro nitori reſtituere: belluam tamen eam, quantum fieri poſſet, conficiendam ratus facilitati, neceſsitate poſtulante, ſtudui, & cum materiæ nimis intricatæ obſcuritate pro modulo decertare vocum proprietate & perſpicuitate, ipſiſsimos* Hippocratis *&* Galeni *fontes perſcrutans, ſum conatus: cùm ad manus meas perueniret, opere iam propemodum abſoluto, tantiſq; laboribus exantlatis, Exemplar* Emmanuel. Stupani, *Baſil. Medici ac Profeſſoris, (qui non ſpernendam ſanè in illuſtrandis multis, & enucleandis operam adhibuit.) Quod proinde etiam* ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς *euolui, & rimatus ſum, & in non paucis (vbi dilucidior videretur) ſecutus: vt nequid myſtis deſideraretur Apollineis. Quin etiam ex* Ioanne Gorræo *(qui affectuum p. n. & terminorum voces, Græcis expreßit characteribus,*

*quæ hic, in literarum Græcarum, qui plurimi ſunt, ignarorum gratiam, Latinis reddita) aliiſque Medicorum anteſignanis præſtantiſſimis ac primipilis epitomen hanc ad dimidium propè ampliaui, cùm nouorum additamento, tum pleniore vocabulorum inſignium & illuſtriorum explicatione, quæ cognitu maximè neceſſaria viderentur & obuia. Rei verò Botanicæ, & Anatomiæ perfectior (ſiquis eam deſideret) cognitio & peritia, è* Dodonæo, Matthiolo, Cluſio, Laurentio, Veſalio, *aliiſque celeberrimis Viris, in arte ſuâ ſummis & incomparabilibus (ne in immenſum excreſceret hoc opus) haurienda.*

*Veſtræ verò amplitudini, cui nihil non debeo, Viri Clar. lucubrationes haſce, & operoſos ſanè labores, ſucceſſiuis horis (quoties per ſolitas occupationes, & curas vacare liceret) natos inſcribo, defero, conſecróque; cùm ob vinculum quaſi catenatum, & profeſſionis noſtræ communionem, quæ Romanæ linguæ vocibus (vti opus hoc Græcæ) maximâ ex parte, & probâ earum interpretatione conſtat. Tum imprimis, vt perpetuum gratitudinis erga vos noſtræ* τεκμήριον, *& perennis obſeruantiæ extaret* μνημόσυνον; *quippe quos ſemper literarum & ſtudiorum, ſtudioſorum, & literatorum fautores ſummos noui & patronos: quod præter cætera, Bibliothecâ tam inſigni extructâ, omniſque*

*niſque propè generis voluminibus refertâ ſele-ctiſsimis, nuperrimè etiam ſatis ſupérque ad publica promouenda ſtudia demonſtratum. Vos autem quale-quale literarium hoc munuſculum ſereno quæſo vultu ſuſcipere, & aduerſus virulentum pus Cynicorum, loliginiſque ſucco turgidos authoritatis clypeo & fulgore munire, quæ veſtra eſt ἐπιείκεια, ne dedignemini. Bonorum omnium, Viri Ampliſſ. fons & ſcaturigo Deus quam diutiſsimè Reipubl. ac Scholis incolumes Vos conſeruet ac Superſtites. Quod animitùs optat ac precatur*

Amplitud. VV. Studioſiſſimus

ADRIANVS RAVESTEIN, M.D.

*Patientiâ ac Spe.*

*Cla*

*Clariſſimo Viro*,

D. ADRIANO RAVESTEINIO,
Artis Medicæ longè peritiſſimo:

*CVM*

MEDICINÆ LEXICON,
***Studio ac Induſtriâ elaboratum,***
***Publico daret.***

LAVDE caret tacitâ celata ſcientiâ mente,
Quæque ſub ignauo torpeſcit corpore virtus
Corruit, & meritos nunquam ſortitur honores.
In clarum protraxit opus vis ignea celſi
Ingenij authorem noſtrum, dum ſcribere doctè,
Atq; ſuis operis Artem illuſtrare medendi
Aggreditur; nitidum conſummans ordine librum
Enucleatum aliis, explanatúmq; miniſtrat.
Pleniùs à nullo ſtatuendum Lexicon edi,
Conciſúmque magis, potuiſſe, magíſque diſertum;
Vndique perfectum eſt; nil deſit, nílque redundat,

Clara iacent, ipſo, verborum, Interprete, ſenſa.
Hæc tua præ reliquis iam præſtat in arte facultas;
Quid mirũ? maiora poteſt, cui ſurgit ab imo
Viuida mens, demiſſa polo, nec corporis arce
Clauditur obtusâ, nec tædia mille laborum
Formidare ſolet, ſed tendere in ardua gaudet.
Fœlices animæ tales! Ndn ſegnibus illa
Contingunt, nec blanda ſuis Cytheræa rependit.
*Hippocratis* Libros ſcrutanti, Scripta *Galeni*
Cuncta reuoluenti debetur gratia, ſoli;
Publica, quo magis ipſa ſuperſtite commoda creſcunt,
Quôque hominis, quæ vita breuis, fit longa per artem.
Macte, Machaonias, acri ſtudio impiger artes
Excole, Fata dabunt fœlicis tempora vitæ.
Finio, Et hæc vna eſt voti ſententia noſtri.

THEOD. VERBVRGH.

I. V. D. & ADV.

*Spes mea ſola, Deus.*

1651.

# LEXICON MEDICVM HIPPOCRATIS, GALENI, ET AVICENNÆ, &c.

*Authore*

BARTHOLOMÆO CASTELLO, Theologo, Philoſopho, & Medico Meſſanenſi.

## A.

ABAPTISTA, *Terebella* eſt, quâ in fracturis capitis (quæ vſque ad Cerebri membranam peruenerunt, quando id quòd contuſum eſt, excidi debet) vtimur. Cui *Terebellæ* (ne dum Medici eam audacius tractantes duram membranam, quæ oſſi ſubſternitur, violent,) ſupra eius acutam cuſpidem, circulum quendam, ſiue labrum, ſiue ſupercilium, parum extans efformant, quam *Terebellam* quod mergi non poſſit, ab argumento *Abaptiſtam* vocant, ex α & βαπτίζω. Gal. 6. meth. cap. 6.

*Abarticulatio*, idem eſt quod *Dearticulatio*, Græcis διάρθρωσις, id eſt, ea naturalis oſſium coniunctio, quæ euidentem motum habet, ſicut *Coarticulatio*. Græcis συνάρθρωσις, eſt ea naturalis oſſium commiſſio,

ſio, quæ exiguum,& obſcurum aliquando,aliquando nullum motum præ ſe fert, 2. de artic. 9.

*Abdomen*, ab Abdendo, communiter idem eſt quod imus venter, Ariſtoteli γαστήρ, l. 1.hiſt. anim.13. vocari ſolitus, qui ſuperiùs quidem, cartilagine enſiformi, ad latera coſtis ſpuriis, inferiùs autem oſſibus pubis circumſcribitur, ac diuiditur in partem ſupremam,(quam in ſpecie ἐπιγάστειον nominant)mediam (quæ vmbilicalis eſt regio) & infimam ſeu hypogaſtrium,lib.6.de vſu part.cap.4. Preſſiſſimè autem acceptum Abdominis vocabulum, Anatomicis eſt ventris imi pars extima, totum illud, quod viſcera naturalia integens ex cute, pinguedine, muſculis octo, & peritonæo compactum eſt. Gal. loc.cit.& 2. Aphor. 35.

*Abductiones*, quæ & *Abruptiones*, *Apagmata*, & *Apoclaſmata* dicuntur,fracturæ ſunt,quæ propè articulum,per totam oſſium craſſitudinem fiunt, ita vt à ſe plurimum diſtent, quas recentiores caulatim, hoc eſt,caulis,modò factas fracturas nuncupant, com. 3. in libr.Hippoc. de his quæ in medicatiua fiunt,31.

*Ablatio*, totum illud tempus paroxiſmi febrilis eſt, quod poſt ſtatum eſt, qualicúmque naturâ præditum, ſiue id ad integritatem veniat, ſiue non,quod & remiſſio, interuallum, declinatio,& ſubmiſſio dici ſolet, lib. de morb. tempor. cap. 6.

*Abluentia*, & *Abſtergentia*, medicamenta ſunt, quæ ſuccum mordicationem facientem, leniendo euacuant, 1. de ſimpl. medic. fac. cap. 37. & libr. 2. cap. 14.

*Abolitionem*, Pulſus vocamus, cùm eleuatis & mox applicatis digitis inuenimus in ſingulis applicationibus motum deficientem; longè enim abeſt pulſus abolitio,à pulſu deficiente, illa enim eſt velut defectus,

defectus, vt ſenſus quidem indicat totius functionis, hic dimidiatæ amiſſio, 1. de cauſ. pulſ. c.3.

*Abortus*, eſt imperfectorum fœtuum emiſſio, vtcunque facta fuerit, quam Hippocrates nunc *amblosin*, nunc *perditionem*, nunc *apophthoram* vocat, & medicamenta id præſtantia, *amblotica*, id eſt, *abortiua*, com. 1. in 6. de morb. vulg.

*Abraſa* ſunt, quæ *Apoſyrmata* Græci vocant, ſuntque vlcera, quæ mollem & ſuſpenſam habent cuticulam, 1. de compoſ. med. per gen. cap. 12. Exponitur aliàs quoque locus deſquammatus, & fruſtulum in vlceribus à partis vlceratæ ſubſtantiâ abraſum.

*Abraſio inteſtinorum*, eſt vlceratio partium, quæ in ſuperficie inteſtinorum conſtat, quâ earúndem partium educuntur ramenta, 3. de rat. vict. in morb. acut. 33.

*Abruptio*, vide *Abductio*.

*Abſcedentia corpora*, ſiue quæ abſceſſerunt, vocat Hippoc. omnia, quæ cùm corpus ſecundum naturam ſeſe habet, vel vnita aliquibus aliis partibus ſunt, vel eas attingunt, cùm præter naturam affectum eſt, vnionem vel contactum non ampliùs ſeruant. *Expanſa* autem vocat, quæ plurimo interuallo inter ſe diſtant, id quod duobus modis fit, vel in toto, vel in labris tantùm, 2. de his quæ in medic. fiunt, 15. vide *Apoſtaſis*.

*Abſceſſio* apud Hippocr. id eſt, quod ego ſoleo *continuitatis ſolutionem* appellare; & membra, quæ ita affecta ſunt, *Abſcedentia* vocat, tametſi vna quædam ſpecies huius generis ſit, quam propriè *Abſceſſionem*, & *Abſceſſum*, id eſt, *Apoſtaſin*, & *Apoſtema* nuncupant, lib. de his quæ in medicam. fiunt in argumento operis.

*Abſceſſus*, tumor eſt præter naturam ſuppuratus, non cõſueto, & bono pure, ſed in corruptionem quandam aliam tendente, lib. de tumor. cap. 3. Aliquando Hippocrates non eos ſolos *Abſceſſus* vocat, qui per fluxionem fiunt, ſed etiam cùm alius tranſit morbus in

alium, comment. 2. in 1. de morb. vulg. 21. *Abſceſſus* eſt corporum ex phlegmone in pus transmutatio, lib. finit. med. fol. 97. *Abſceſſus* etiam appellat Hippoc. qui excretione noxiorum humorum ſunt facti, ne dum qui decubitu, comm. 1. in 3. de morb. vulg. 4. Vide *Sinus.*

*Abſciſſio*, quæ & *Apocope* dicitur, ſiue morbus velut ex abſciſſione ſolutus, eſt, qui citra declinationem ſoluitur & terminatur, vel propter ægrotantium imbecillitatem, vel propter morborum fortitudinem, & ferociam, nimirum cùm morbus ſupra vires exiſtit, quòd mortalium morborum eſt proprium, de totius morb. tempor. cap. 1. & 5.

*Abſtergentia*, vide *Abluentia.*

*Abuacuatio*, largiſſima euacuatio eſt, aut corpori plus æquo plethorico aut cacochymico conueniens, quæ *hypercriſis*, ſeu *ſuperuacuatio hypercatharſis* dici ſolet; aut quæ per patientem particulam fit. In arte paruâ, cap. 95.

*Acamatos*, media eſt omnium ſimpliciter membrorum figura; quaſi ſine fatigatione dixeris, optima, 2. de motu muſcul. cap. 1.

*Acantha*, eſt *ſpina dorſi* in ſpecie, Galen. ſeu *ſpinæ apex*, quem natura in ſpondylis dorſi eſt machinata, ex mediis partibus poſtremiſque prodiens, quæ eſſet velut vallum quoddam ante ſpinam totam oppoſitum, quod priùs ipſum contunderetur, ac comminueretur, modiſque omnibus afficeretur, quàm ad vllum ſpondylum noxa perueniret, 12. de vſu part. cap. 15. *Acantha* autem generaliter ſic dicta, eſt ſpina indiſcriminatim qualiſcumque; preſſius, ſi ſumatur animalium quorundam, vt echinorum piſcium notat aculeos.

*Acceſſio*, eſt deterius tempus totius circuitus, quòd eſt à primo inſultu morbi, vſque ad tempus conſiſtendi, ſiue per tertium, ſiue per quartum, ſiue quotidie fiat, 1. aphoriſ. 12. quæ & *Paroxiſmus* dicitur, & *Inuaſio.*

*Accidens*, aliquando *paſſionem* ſignificat, & ipſam operationis læſionem, de different. morb. cap.7. quæ conſtitutionem vnde actio naſcitur, neceſſariò ſequuntur, ſanis quidem nobis accidentia, ægrotantibus ſymptomata dicuntur, 1. meth. c.9. *Non accidentia* verò vocant recentiores Medici ea quæ non exiſtunt, vt dolore vacare, & huiuſmodi, com. 1. prognoſt. 17.

*Accommodatum in corpore*, dicitur id, quod quando vnicuique rei ſeruatur, iuſtè quodlibet ſe habet, ac diſponitur, 1. de fractur.

*Accretio*, eſt vniuſcuiuſque partis terminorum æquabilis quædam promotio in triplicem dimenſionem, Ioubert. lib. de paral.

*Acerbum* id omne dicitur, quod linguæ noſtræ admotum, valdè deſiccat, contrahit, & in multam profunditatem vſque, illam exaſperat, ſicut pyra ſylueſtria immatura ab auſteris ſolâ intentione diuerſum, 1. de ſimplic. medic. fac. cap. 17.

*Acetabulum*, eſt illud cauum oſſis extremi, quod capita alterius oſſis altiùs excipit, quod & *Cotyle* dicitur, libr. de oſſibus in prooœmio. *Acetabula* adhuc ſunt, vaſorum & venarum, quæ ad matrices perueniũt orificia, quæ & *Cotyledones* dicuntur, quibus fœtus matrici alligatur, per quæ velut per truncos quoſdam fœtus ex matrice trahit ſpiritum & ſanguinem, 15. de vſu part. c. 5. non ſecus ac Polypi acetabula, per quæ Polypus nutritur, corpora enim vaſorum ſunt Polyporum acetabulis perquam ſimilia, vt nomine etiam non alio appellentur, lib. de Semin. cap. 7 per quæ etiam vaſa ſingulis quibuſque menſibus excrementitius ſanguis in vuluam deriuatur, ibidem; quamuis nonnulli homines vuluam acetabulis carere dicant, lib. de vuluæ diſſect. c.10. plerumque etiam profundos ſinus, magnis ſuperciliis circumdatos, tum Hippocrates, tum alij, *Acetabula* nuncupare conſueuerunt, 1. de art. 21.

*Acetabulares vulua eminentia*, ſunt tumores vaſorũ vteri, ex retento menſtruo, quos prægnationis tempore adnatos habet, quales etiam recto inteſtino eſſe in hæmorrhoïdibus ſolent, lib. de vuluæ diſſect. cap. 10.

*Achlys*, ſeu *Caligo*, eſt circa totum nigrum oculi à ſuperficiaria vlceratione, cicatricula tenuiſſima, aëri caliginoſo aſſimilis, lib. Introd. cap. 5.

*Achωres*, ſunt manantia vlcera cutis capitis, plurimis ac minimis foraminibus cutem perforantia, ex quibus tenuis & glutinoſa effluit ſanies, huic morbo affinis eſt *Fauus*, ſeu *Cerion*, in quo cum timore foramina ſunt quàm in illis maiora, melleum humorem continentia, lib. de remed. parat. facil. cap. 5. lib. de tumoribus, cap. 15. 1. de comp. med. loc. cap. 8. quæ vulgus vocat *Tineas*, Arabes *Sahafati*.

*Achroi* dicuntur decolores homines, pallidi & ſanguine defecti, 4. de ratione vict. 115.

*Aciam* vocat Hippocrates Filum per foramen acus trajectum, quo vel partes corporis diſſectas inter ſe committere, vel caput faſciæ ſubiectis partibus aſſuere conſueuimus; Nodum verò nuncupat vnctionem, quæ ex faſciis inter ſe connexis, fit, com. 2. in lib. de his quæ in medic. fiunt, 7.

*Acida bilis*, propriè *bilis atra*, aut *ſuccus atrabiliarius*, quid ſit, exemplo oſtendit Galenus; Vinum quidẽ dulce (inquit) quod nondum ab vuis ſit expreſſum, feruens & alteraſcens ex eo, quem in ſe habet, calore intelligimus, ex cuius mutatione duo proueniunt excrementa, alterum leuius, magiſque aëreum, quòd florem, alterum grauius ac magis terreum, quòd fæcem vocant: horum alteri flauam bilem, alteri nigram aſſimilamus, quando non eandem habent ſucci ſpeciem, cuius animans naturæ opera regitur, qualem, cùm præter naturam ſe habet, ſæpè exhibent, quippe flaua quæ eſt, efficitur vitellina, ita enim nominant, quoniam

ouorum

ouorum vitellis, tum colore, tum craſſitudine ſit aſſimilis, nigra verò longè malignior, ea quoque quæ ſimilis ei, quæ naturalis eſt, redditur: nomen tali ſucco nullum eſt inſitum, niſi quòd aliqui vel radentem eum, vel acidum appellarunt, quoniam acris in morem aceti eſt, & corpus animalis radit, & terram ſi ſupra eam ſit effuſus, quandam cum bullis, veluti fermentationem, ebullitionemque excitat, vbi aduentitia putredo nigro illi ſucco naturaliter ſe habenti acceſſit; plerique autem id quod è tali ſucco naturaliter ſe habet, quòd & infrà dejicitur, & ſæpè ſuprà fluitat, atrum vocant ſuccum, non atram bilem; quòd verò exuſtione quâpiam in acidam migrauit qualitatem, id atram nuncupant bilem, 2. de nat. facult. cap. 9.

*Acida pituita* eſt, quæ omnino cruda eſt; omnimoda autem cruditas intelligenda eſt, quæ in ea concoctione incidit, quæ in venis peragitur; non autem in ea, quæ prima eſt, quæque in ventriculo perficitur, 2. de nat. facult. cap. 9.

*Acinoſia*, id eſt, *immobilitas*, eſt media quies, quæ inter ſyſtolem & diaſtolem pulſus, intercedit. 1. de differ. pulſ. cap. 7.

*Acineſa tunica oculi*, vide *Rhagois tunica*.

*Acinus*, vide *Staphyle*.

*Acmaſtica febris* eſt, quæ continuò creſcendo procedit, vt *Epacmaſtica*, quæ decreſcendo: *Homotona* verò, quæ ſimilem ſeruando calorem ad finem vſque terminatur, 9. method. 4.

*Acmen*, ἀκμὴν, id eſt, maximam exercitationis & motuum intentionem Græci vocant, 2. de ſanit. tuendâ c. 2. ſic & ætatem integram, & ſummum corporis robur ſignificat; inde tranſlata eſt vox tum ad alia omnia, tum ad morbos. Sic enim Medici tertium totius morbi tempus appellant, in quo ſummum habet vigorem, 1. c. 13. quam mediam ætatem Leonicenus vocat

eodem eph. *Conſtitutam*; alij *Conſtantem*, alij *Subſiſtentem*, quæ media eſt inter ſenes, & iuuenes, 1. de ſan. tuen. cap. 2. & 6. de ſan. tuen. c. 6.

*Acopa* medicamenta, quæ *Copon*, id eſt, laſſitudinem ex multo vehementique motu corpori, vel toti, vel particulis obortam tollunt, appellamus: Cæterum poſtea Medicis in vſu fuit, etſi non ad laſſitudines tantum medicamen ab ipſis ſit compoſitum, ſed vel ad dolorem diuturnum in alto corporis latentem, vel motum difficilem, vel ſenſum ſtupidum, vel particulæ duritiem, vel tenſionem, vel tumorem ſcirrhoſum, appellare ſimiliter *Acopa*, modò humidam conſiſtentiam *Acopis* ſimilem habeant, quæ liquidis ceratis, quibus in luxatis & fractis vtimur, eſt affinis, 7. de compoſ. med. per gen. c. 11. etiam ſi gratiâ vehementer calefaciendi aſſumantur, 7. de compoſ. med. loc. cap. 1.

*Acor*, eſt ructus quidam acidus ex præſentiâ ciborum corruptorum in ventriculo, 5. de vſu part. c. 4.

*Acordius homo*, id eſt, *ſecors*, quòd apud eos duntaxat intelligas, qui principatum animæ in corde ſtatuunt, 3. de placit. Hippocr. & Plat. cap. 4.

*Acoſmia*, vide *Ataxia*, in prognoſt. com. 30.

*Acriſia* vocabulum ab Hippocrate dupliciter vſurpatur, vel cùm omnino iudicium nullum futurum ſit, aut prauum, com. 2. in 1. de morb. vulg. 46.

*Acrochordon*, verrucarum genus dolens, eſtque exortus orbicularis, anguſtam obtinens baſim, lib. Introd. fol. 97. quam vocat *Penſilem verrucam*, 2. meth. 1. Sunt autẽ *Acrochordones*, vitioſi ſucci multi ad exteriora & cutim repẽtis ſoboles. Aetius & Celſus definiũt, quòd *Acrochordon* ſit verruca ſub cute durior, aſperior, calloſa, & plerunque teres, cuti concolor, infra tenuis, ad cutẽ latior, iuniores maximè infeſtans; ſic dicta, vel quòd vertice ſuo ſimilis ſit reſectæ chordæ, ſecundum extremitatẽ, vel quòd in imo adeò anguſta ſit, vt pẽdere videatur

*Acro*

*Acromion* propriè eſt ſummus humerus, humerive pars ſumma, exterior & prominens, brachioque hærẽs. Inſuper ea eſt compactio, quâ os ſcapulæ à ſpinâ tenue inchoatum, paulatimque pleniùs effectum, ad Acromij locum peruenit, ibique brachio connectitur. Alij præter hæc ambo quæ coniunguntur, tertium os eſſe inquiunt, quòd in hominibus ſolùm deprehẽditur, idque *Cataclida* & *Acromion* appellant, lib. de oſſibus, c. 14. quòd etiam *ſummũ humerum* vocat, 1. de vſu part. c. 10.

*Actiones* priſci omnes *actiuos motus* nominant, ſicuti omnes qui naturaliter ſe habent, niſi actiui ſint pathemata, quæ *paſſiones* Græci vocant, 2. meth. c. 3.

*Actu* aliquid tale eſſe, ex aduerſo eſt ei, quòd eſt facultate, vel potentiâ, 1. de ſimpl. med. fac. c. 9. at quòd energia ſiue actu calidum, frigidum, humidum, ſiccũ, vnumquodque tale eſſe dicitur, vel quòd ſummam habet eiuſmodi qualitatem, vel vincentem qualitates contrarias, vel ad cognati generis mediocre aliquid, vel ad vnũquodlibet à nobis eſt collatum. 3. de temp. c. 5.

*Acuta exercitatio* eſt, cuius celeres motus ſunt, 5. de ſanitat. tuendi cap. 3.

*Acuta febris*, vide *Acutus ſimpliciter*.

*Acutus morbus* eſt, qui ob ſui magnitudinem, & ſuam vehementiam, ad ſummum vigorem celeriter properat, & cũm ægri periculo tempora ſua celerrimè percurrit, 2. aphor. 23.

*Acutus ſimpliciter*, morbus eſt, qui intra quartumdecimum diem integrè iudicatur; *Acutus* verò *ex decidentiâ*, ſeu *delapſu*, vſque ad quadrageſimum terminatur, 2. aphor. 23. *Peracutus* verò *morbus* qui ad ſeptimum vſque diem extenditur; qui longiùs procedit, *Simpliciter acutus*. *Exactè peracutus* eſt, qui quartum diem attingit; *Non exactè*, qui ſeptimum, *Exactè acutus*, qui ad decimumquartum; *Non exactè*, qui ad vigeſimum vſque durat, quamquã & ipſe acutus ſit: quòd

autem ex delapſu acutum ad quadrageſimum vſque diem porrigitur, 2.de dieb. decret. c.12. quem Acutum ex delapſu, ſiue ex decidentia vocat, Hippocrates Acutum adauctum, & Acutum ex conuerſione morbum notat, 3. progn.25. Acutas etiam ſimpliciter vocat eas febres, quæ maximâ ex parte continuæ ſint.2. de criſ.12.

*Acutus ex decidentiâ*, vide *Acutus ſimpliciter.*

*Acutus adauctus*, vide *Acutus ſimpliciter.*

*Acutus ex conuerſione*, vide *Acutus ſimpliciter.*

*Adedentes*, id eſt, *Phagedenæ*, lib.de aër.aqu. & loc. cap.2. vide *Phagedenæ.*

*Aden*, id eſt, *Glandula*, conuolutio quædam eſt ſicca, & carnoſa, vel carnoſa conglomeratio, lib. finit. medic.fol.97. Eundenem Adem *Corpus carniforme* vocat, quod vtique velut cuneus quidam, vaſorum diuiſionibus incubans, fulcimentum ipſis tutum ſuggerit, vt à nullo violento caſu afficiantur, 4.de vſu part.c.20, quem Adenem *Thymum* vocat, 6. de vſu part. cap.4. Adhuc & *Adenas*, ſeu *Glandulas*, vocat carnoſas partes raras, & ſpongioſas, quæ in alis, inguine, & collo ſunt, 13.method. cap.5.

*Adeps*, qui & *Axungia* dicitur, & *Seum*, differt à pinguedine, quod ille craſſior ſit, animantibuſque totam naturam magis terreſtrem habentibus prouenit, velut humidioribus pinguedo: At tu,ſi voles,oleoſam & pinguem in animalibus ſubſtantiam omnem, *Adipem* appellato, vt plerique Medici, ſed & *pinguedinem* appellare totum hoc genus licet,11.de ſimplic.med.fac.

*Adiapneuſtia*, id eſt, *Impedita perſpiratio*, 11.met.10.

*Adiunctio*, vide *Appoſitio.*

*Adiutorij os*, id eſt, *Os humeri*, quòd maximum omnium eſt, fœmore excepto, lib.de oſſib. cap.16.

*Adnata tunica*, quæ & *Agnata*, vide *Rhagois.*

*Adſtringens*, vide *Attrahens.*

*Ægylops*,

*Ægilops*, ſiue *Anchilops*, Arabibus, *Algaras*, abſceſſus quidam eſt ad angulum oculi, qui naribus propior eſt, pus continens, quod erumpens, aut os excedit, aut ad angulum, vel vſque ad nares deſtillat, lib. qui Introd. dicitur, c.15. & 5. de compoſ. med. loc. c.2. & lib. de remed. paratu facil. cap.12. quod vlcus ſi neglectum fuerit, in fiſtulam definit, lib. de oculis, cap.9. Eſt affectio ægrè curabilis propter corporum tenuitatem ſubiecto oſſe corrupto, Aët. lib.7. cap.87.

*Æqualis* ad pondus temperatura, eſt in omnibus animalibus, & ſtirpibus, eâ quæ ex pari elementorum commixtorum ſpectatur mole, non quæ tum animalis, tum ſtirpis naturæ conuenit, (conuenit enim aliis, vt humidum ſicco, & frigidum calido præponderet,) ſicque æqualis temperatura ad iuſtitiam eſt, non quæ pondere, & menſurâ; ſed quæ eo, quòd pro dignitate conuenit, æqualitatem explorat; animalia enim & ſtirpes optimam, mediámque habere in ſuo genere temperiem dicimus, non vtique abſoluto ſermone, cùm paritas exacta contrariorum in iis non ſit; ſed cùm ea mediocritas, quæ ad poteſtatem refertur, & cuiuſlibet mixti naturæ accommodata eſt, his adſit, 5. de temp. cap.6.

*Æqualis inæqualitas* dicitur, non in pulſibus modo, ſed aliis propè omnibus, quæ priſtinam naturam immutantia, ſiue magnitudine, ſiue qualitate æqualia, vel inæqualia capiunt incrementa: nam quatenus æqualitatem commutant, vocantur inæqualia; ſed quatenus æquam ſemper mutationem aſſequuntur, æqualiter dicuntur mutari; ſed quæ priſtino conſtant ſtatu, nec accipiunt parem mutationem, hæc ſemel inæqualia vocantur, 1. de differ. pulſ. cap.11.

*Æqualis morbus* eſt, qui æquales habet motus, & ſymptomata ſimilia, cùm non, vt inæquales morbi aliquot diebus vehementiores fuerint, poſtea ſine aliquâ

ſigni

ſignificatione torpent, deinde rurſus adaucti continuitatem accipiunt, ſed perpetuò ſibi conſtant; quo argumento ab Hippocr. dictum eſt, continuorum morborum & æqualium acutiem non poſſe vltrà diem decimum-quartum protendi, 2.aphor.23.

*Æqualis pulſus* eſt, cùm omnes ictus æqualem inter ſe ſeruant proportionem, ita vt ſecundus reſpondeat primo, & tertius ſecundo, è contra dicitur Inæqualis, 1.de differ. pulſ. cap.10.

*Æquiuoca* ſunt, quæ non ſunt vnius generis, quæcumque enim nomina vnam ſpeciem in multis ſingularibus ſignificant, vniuocè de ipſis dicuntur; quæ verò de multis differentibus ſpecie, eâ *æquiuocè* nuncupantur, & res quæ ipſis ſubiiciuntur, ab ipſiſque ſignificantur, *æquiuoca* ſunt; com.3. in lib. de his quæ in medic. fiunt, 24.

*Aëroſis*, quaſi *Aëratio*, ſanguinis portio maximè aërea, vaporoſa, aëri, qui per inſpirationem attrahitur, permixta, ex quâ ſpiritus generantur pariter, & inſtaurantur. Quin & ἀέρωσις idem eſt quod vel ſanguinis attenuatio, & in halitus ſolutio, eſt & cuſtodia, vel conſeruatio, vel reſtauratio ſpiritus deperditi ex reſpiratione, & tranſpiratione, & qui ex ſanguine attollitur, vapore, 11.method.5.

*Æruginoſa bilis*, quæ ærugini ſimilatur, vide *Bilis pallida*.

*Ætiologica*, αἰτιολογική ſiue *Pathologica*, medicinæ pars eſt, in quâ ea, quæ præter naturam ſunt, inquirimus, morborum cauſas, accidentium concurſus, & affectuum ſtatum, lib. introd. cap.7.

*Affectio ſanguiflua* eſt, idem quod αἱμοῤῥαγία, in quâ plurimum ſanguinis profunditur, comm.2. in 6. de morb. vulg. 14.

*Affectus præcordialis*, vide *Affectus flatuoſus*.

*Affectus melancholicus*, vide *Affectus flatuoſus*.

*Affectus*

*Affectus grauis & magnus* dicitur, aut propter præcellentiam partis laborantis, aut propter affectus magnitudinē, aut propter ipſius cacoethiam, 4. meth. c.6. Spectatur autem affectus magnitudo tripliciter, ex læſæ actionis præſtantiâ; ex propriâ affectus eſſentiâ; & ex facultate quæ læſum corpus gubernat, 7. method. c. 12.

*Affectus flatuoſus præcordialis & melancholicus* eſt, quo iis plurimum, qui inclinante ætate plurimâ Venere vtuntur, ſub autumnum maximè inflatur, & tumeſcit venter, com. 3. in 6. de morb. vulg. 12.

*Affectus implicatus* eſt, in quo multæ ſunt affectæ partes, à diuerſis tum morbis, tum cauſis morbidis obſeſſæ; nam poteſt idem homo non ſolum laborare ex thorace, ſed etiam ſimul & eodem tempore ex pulmone, capite, ex imo ventre, & ex jecinore decumbere, comm. 2. in 3. de morb. vulga. in argum.

*Affectus* qui & *Scheſis* dicitur, eſt dubia & non certa, aut firma corporis diſpoſitio; is verò qui firmus & certus eſt, & quaſi habitus, *Hexis* dicitur, 8. meth. c. 3.

*Affectus*, quos Græci *Pathemata* vocant, paſſiones ſunt, quæ in corporibus noſtris fiunt præter naturam, com. 1. in 1. de morbo vulg. 23. *Affectus* verò ſiue affectionis vocabulum, ab *Afficiendo* dictum, de multis effertur rebus, ſed in medicinâ receſſus in ſtatum præter naturam; qualeſcumque ij fuerint, *Affectus*, ſiue *Affectiones* nuncupantur, lib. de cur. rat. per ſanguinis miſſionem, cap. 3.

*Affectus puerilis*, vide *Comitialis morbus*.

*Affuſio nutrimenti*, Græcè *Parenchyma* dicitur, lib. Introd. cap. 9. vide *Parenchyma*.

*Agathon*, ſignificat apud Hippocratem idem quod idoneum, naturæ noſtræ congruum, certum, ſtabile, verum, & perpetuum, vt auctor eſt Galen. com. 2. in libr. de fract. Idem verò teſtatum reliquit in comm. lib. 2. de artic. *Agathon* apud Veteres id omne dici ſolere,

*Ageraſia*, id eſt, *Inſeneſcentia*, lib.de marcore,c.2.

*Agglutinatio*, vide *Proſtheſis*.

*Agitatio*, vide *Vibratio*.

*Agnata tunica*, ſiue *Adnata*, vide *Ophthalmia*.

*Agonia*, eſt inæqualis motus ex timore & irâ compoſitus; timore intrò & ad vitæ principium tum ſanguinem, tum ſpiritum vnà cum refrigeratione eorum, quæ in ſummo corpore ſunt, abducente & contrahente: irâ verò foras agente, & fundente calorem; ſimul ſpiritum & ſanguinem, 2.de ſympt. cauſ. cap.5.

*Agreſtis lichen*, id eſt, *Impetigo*, 6. de compoſ. medic, per genera, cap.2. vide *Impetigo*.

*Agrypnia*, id eſt, *Vigilia*, 2.meth.2.

*Æipathia*, Perpetua paſſibilitas, vt *Apathia*, Impatibilitas, lib. art. med. cap.8.

*Ala* quid ſit,hinc patet; *Brachium* appellatur,quod inter duas iuncturas humeri & cubiti intercedit,totius brachij pars: ſuperhumeralis verò,id eſt, ἐπωμὶς, ſuperior humeri pars quæ ad collum vergit; nam humerus totum id, quod in dearticulatione hâc apparet, vocatur: nam quod non apparet à poſteriori parte, eſt os ſcapulæ; ab inferiore eſt id,quòd dum totum brachium attollitur, manifeſtum fit, quæ *Ala* in ſpecie etiam nuncupatur, 1.de artic.4.

*Alæ aurium*, vide *Aures*; vide etiam l.Intro. c.10.

*Alæ narium*,ſunt tenuia cartilagineaque corpúſcula, vtrique naſi lateri à parte inferiori adnata, lib. de oſſibus,cap.4. quæ etiam *pinnulas* vocant, libr. Introd. c.10. vocant adhuc & *pinnas*, 2.de loc. affect. cap.1.

*Alearia oſſa*, vide *Sphenois*.

*Alba vitiligo*, vide *Leuce*, & *Vitiligo*.

*Albam pituitam* conſueuere Medici,quandam aquæ intercutis ſpeciem, *Leucophlegmatian* nominare, tanquam quæ vel liuidâ quâdam pituitâ, vel ſecundum ſuam

ſuam certè ipſius rationem albâ ſemper manente, ſed propter alios quoſdam humores admiſtos, verùm exactumque colorem mutante conſtat, 7.aphor.29.

*Albaras*, vide *Ægilops*.

*Albugineus oculi humor*, ſimilis *Albumini oui*, aliàs & *Aqueus*, oppoſitâ parte vitrei humoris exteriùs, ante cryſtallinum poſitus, non concretus, vt alij humores, ſed liquidus, in foramine tunicæ vueæ collocatus, ſuperfluitas eſt cryſtallini humoris aquea, ad ipſum defendendum ſuâ humiditate aduerſus viſibilium vehementiam, lib.de anat. viuor. Vide *Hyalœides*, & *Cryſtallinus*.

*Albugo*, cicatrix eſt craſſa, & profunda, vlceri inducta, libr. finit. medic. non quâcunque corporis parte, ſed ſolùm in Iride oculi, lib. Introd.cap.17.

*Albulam* vocant aquas aluminoſas, quin & Rhætiæ montem, niuibus iugiter obſitam, 8.method.2.

*Alexipharmaca* medicamenta ſunt, quæ deleteria, id eſt, letharia venena intus aſſumpta euacuant, obtundunt & fugant, 5.de ſimpl. med. fac. cap.18. & 1. de ſemin. cap.16.

*Alexiteria* medicamenta ſunt, quæ venenatarum beſtiarum morſus & ictus, aut venenoſa ſanant. Siqui, inquit Galen. ea quæ ven. &c. *Alexiteria* nominare velint; quæ verò medentur deleteriis, *Alexipharmaca*, diſceptandum cum iſtis de nominibus non eſt: nec enim ex iſtis comparatur curandi morbos peritia; ſed ex rerum ipſarum cognitione, 5. de ſimplic. medic. fac. cap.18.

*Alhacali*, eſt illud ligamentum, quod ad muſculum non extenditur, ſed ab vnô oſſe natum, continuatur inter duo extrema oſſium, aut inter alia duo membra, annectendo vnũ alteri, firmiter ſubſiſtit, lib.de anat, viuor.

*Alica*, ex genere tritici eſt, 1.de alim.fac.cap.6.

*Alienam caliditatem* vocat Ariſtoteles, externam, non

non inſitam, neque natiuam in quocumque rerum genere, nam hæc coquere apta eſt; externa autem & extrema corrumpere ſolet, & putrefacere, 2. de differ. febr. cap.9.

*Alindeſis* fuit corporis exercitatio, quâ oleo delibuti, ſeſe in puluere volutabant. Hippocr. lib. 1. de Diætâ.

*Allantœides*, vide *Chorion*.

*Alopecia*, capillorum defluuium eſt, propter vitiatos humores, ſic appellata, quòd vulpibus frequenter accidat, 1. de comp. med. loc. cap. 1. in quâ locus affectus apparet *Scaber*, colore prorſus exangui; de remedic. part. facul. cap.6. quam etiam *Areas* vocant, aliqui vocabulo ſpecialiori, 2. meth. c.1. Euenit autem pilis hoc vitij genus eâdem ferè quâ ſtirpibus ratione, quæ corrumpuntur intereuntque; interdum penuriâ nutrientis ipſas ſucci, interdum immutatione huius in alienum ac contrarium.

*Alphi*, id eſt, *Vitiligines*, ex humorum vitioſitate, quæ in cute eſt, quemadmodum etiam de Leprâ planum eſt, oriuntur, libr. de humor. com.3. vide *Vitiliginum*.

*Alteratio*, eſt alimenti concoctio, vſque dum in ſimilitudinem partis, quæ nutritur, tranſmutatur, 8. de comp. medic. loc. cap.6.

*Alteratrix*, vide *Attractrix*.

*Altus pulſus*, vide *Pulſus latus*.

*Alueoli*, vide *Phatnia*.

*Alnus liquida* appellatur, in quâ liquida dejiciuntur, com.2. in 1. prorrh. 3.

*Amara bilis*, ea & pallida, & flaua dicitur, 2. de dif. febr. cap.1. vide *Bilis pallida*, & *Picra*.

*Amauroſis* (quaſi dicas *obſcuritatem*) eſt totius in oculo lucis impedimentum, acutis morbis accidens, quæ eſt imbecillis facultatis animalis ſignum, com.1. in 1. prorrhet. 1. 20.

*Ambais*

*Ambai*, vide *Ambona*.

*Amblotica* medicamenta, id eſt, *Abortiua*, vide *Abortus*.

*Amblyopia*, eſt viſus hebetudo, in quâ oculi nec phlegmone tenentur, nec influxu torquentur, nec vlcerati ſunt, nec aliud quidvis mali perpeſſi, 5. de ſimplic. medic. facul. c. 13. ab occultâ quâdam causâ proueniens. Ægin. lib. 3. cap. 22.

*Ambona*, ſunt margines, ſiue labra, ſiue ſupercilia cotylarum, & cauitatum, 12. de vſu part. cap. 17. quas quidam etiam *Ambas* appellant, 1. de art. 10.

*Ambuſta* ſunt, quæ igne vel ardenti aquâ cõburuntur, ita vt bullas aliquando excitent, 9. de ſimplic. med. facult. quæ etiam *ambuſtiones* vocantur, 11. de ſimplic. medic. facult. Conſtat autem, ſi quis in aquâ feruenti vſtus fuerit, hunc etiam affectum *Pericauſon*, ſeu *Pyricauſton*, id eſt, *ambuſtum igne*, nominari, 1. de comm. med. per gener. cap. 4.

*Amentia*, vide *Anœa*.

*Ametria*, eſt à iuſtâ temperie receſſus, 1. meth. c. 4.

*Amiculum*, vide *Chorion*.

*Ammata Faſcias* Græci vocãt, quibus venter, pectus, coſtæ, lumbique alligantur, 3. de ſanitat. tuend. cap. 2. ἄμμα, nodus, aut nexus eſt, qui faſciarum cruribus implexis aut nexis efficitur: quâ dictione ſæpè vtitur Hip.

*Amnium*, vide *Chorion*.

*Amolynta*, id eſt, non inquinantia medicamenta, ſimilia his, quæ propriè *epithemata* dicuntur, 7. de compoſ. med. per gen. cap. 11. ἀμόλυντον Cælius Aurelianus vertit, quòd attrectatum manibus, nihil à ſe inquinamenti dimittit, cap. 17. lib. 2. de morb. acut.

*Amphibleſtrœides*, ſeu *Retiformis*, id eſt, *Verticularis tunica*, quæ à cerebro ad oculos profecta, vitreum, & cryſtallinum humorem ambit, cuius tunicæ figura in latum diffuſi, atque expanſi nerui, verticulo ſimilis appa

apparet, ad placit. cap. 5. vocant ipſum nonnulli propriè tunicam retiformem, quod figura quidem reti ſit ſimilis, cæterum nullo pacto eſt tunica, neque colore, neque ſubſtantiâ, ſed ſi exemptam ipſam repoſueris, in vnum aceruum conjiciens, tibi planè videbere videre Cerebri portionem quandam exemtam, 10. de vſu part. cap. 2. vide *Choroeides*.

*Amphemerina*, febris eſt, quæ ſingulis diebus accenditur, atque intermiſſione finitur; idem enim eſt ac quotidiana ſimplex, nullâ aliâ ſermoni adjectione factâ: eam verò quæ intermiſſionem non habet, non *Cathemerinam*, vt quidam, ſed *Quotidianam continuam* vocat Galen. 2. de differ. febr. cap. 7.

*Amphiſmela*, eſt inſtrumenti genus, quo Anatomici ſecant corpora, 6. de anat. adm. cap. 10.

*Amuleta* medicamenta, quæ Græci *Periapta*, aut *Periammata* vocant, ſic appellantur, quòd de collo ſuſpendantur, aut alicui corporis parti alligentur, lib. de remed. part. fac. cap. 1. quæ qualitatis familiaritate attrahunt, aut totius eſſentiæ ſimilitudine noxam depellunt, 5. de ſimp. c. 17. Galen. autem ea *Periammata* rejicit, quæ non vi quâdam medicâ, ſed ignotâ quâdam ratione, aut latente efficaciâ, mira ilique contrarietate hominibus incognitâ, aliquid efficere dicuntur.

*Amygdala*, vide *Pariſthmia*.

*Amylum*, ex tritico cibus, 1. de aliment. fac. cap. 8. *Amylion* Hippocrati, quod cæteris *Amylum*, ita dicitur, quòd molam non ſit expertum, ac ſine molâ fiat, vt teſtatur Dioſcorides. Fit verò ex omni tritico ac ſiligine, ſed optimum trimeſtri. Plin. cap. 7. lib. 18.

*Anabatica*, id eſt, *aſſurgens*, vide *Continua* & *Epacmaſtica*.

*Anabroſis*, quæ & *Diabroſis* dicitur, eſt ſolutio continuitatis in oſſe, vel in vaſe aliquo, ex eroſione ab humoribus mordacibus introducta, 5. loc. aff. vide *Diabroſis*.

*Ana*

*Anacollemata*, medicamenta ſunt reſtringentia fluxiones oculorũ, de remed. part. fac. cap. 10. quæ frontis & temporibus imponuntur; 11. de ſimpl. med. facul.

*Anadiploſis*, eſt acceſſionum reduplicatio, libr. de Typis, cap. 4.

*Anadoſis*, eſt nutrimenti per venas tranſitus ad hepar, quòd idem eſt ac *Digeſtio*, ſeu *Diſtributio*, differens à *Diadoſi*, quod ſit tranſlatio, traditio, vel porrectio nutrimenti in ſingula ſimplicium, & inuiſibilium neruorum, & arteriarum, extimarúmque partium ſubſtantiam intimam nutrimento à lateribus illorum vaſorum attracto, & tranſlato, 2. de nat. fac. 6.

*Analeptice*, renutritoria refectoriáque vocata, eſt victus ratio, 7. method. 6. inde *Analepſis*, id eſt, reſumptio, lib. de marcore, cap. 9.

*Analogiſmus*, eſt comparatio & perceptio cauſarum morbidarum, præſidiorúmque iuuantium per ſimilitudines, ad Thraſib. cap. 11. ſiue *Analogiſmus* eſt ratio, quæ ab euidenti auſpicatur, rei obſcuræ faciens cognitionem, 1. prognoſt. 6. Dogmaticorum propria, vt *Epilogiſmus* Empiricorum.

*Anaplerotica*, medicamenta ſunt, quæ cicatrices craſſant, atque in carne alta vulnera complent, & lympidant, lib. de Dynamid.

*Anaſarca*, ἀνασάρκα, vel diuiſis nominibus τὸ ἀνὰ σάρκα, quæ & *Cataſarca*, *Hypoſarcidium*, & *Epiſarcidium* dicitur, Hydropis ſpecies eſt prima & mitiſſima, in quâ humidi ſubſtantia tenuis copia, & cruditates in tota inferiore thoracis regione aceruantur, habitúſque totus pituitæ plenus redditur, 4. de rat. vict. 111. dicitúrque *Anaſarca*, & aqua inter cutem, quod per carnem ille humor pituitoſus crudus fluat, lib. finit.

*Anaſtoichioſis*, quod reelementationem ſeu reſolutionem in elementa dixeris, eſt colliquatio ſeu reſolutio, ſeu diſſolutio, aliquando totius corporis ſubſtan-

tiæ, aliquando ſuccorum,qui in venis ſunt, duntaxat: quòd autem ex ea colliquatione prouenit,aliàs ad ventrem confluit,aliàs ad vrinas, aliàs ad ſudores pellitur, 3.de ſympt.cauſ.c.2.Galen.ἀνασοικείωσιν, ἀνάλυσιν, & σύντηξιν, idem æſtimare videtur, lib.de ſympt. cauſ.

*Anaſtomotica*, ideſt, aperientia medicamenta, quæcunque vaſorum oſcula aperire apta ſunt, extergendo, incidendo, obſtructiones tollendo, & diuidendo: differuntque à rarefacientibus, ſeu Diaphoreticis, quæ cutis tantum meatus reſerando ſudores, aut τὴν ἀναίσθητα διαπνοὴν promouent, 5.de ſimpl.med.fac. c. 14.

*Anaſtomeſis*, vide *Oſculorum apertio*.

*Anataſis*, vide *Cataſis*.

*Anatome*, eſt humani corporis totius, abditarumque imprimis eius partium diſſectio, & ſpeculatio, vt ſenſibus, quæ in iis deliteſcunt, pateſiant, pleniorque & facilior earundem inſtituatur curatio, lib. finit. med.

*Anatripſin*, ideſt, *refrictionem*, ſeu *defrictionem*, veteres Græci ſolent appellare, non eam duntaxat, quæ ab inferiori parte ſurſum dicitur, ſicut compoſitio videtur ſignificare, ſed abſolutè omnem quomodocumque factam. Nos autem Tripſim, *frictionem*, ſeu *fricationem* vocamus, com.3.lib.de his quæ in med. 25. ἀνατρίψεως nomen Antiquis crebrò vſurpari, τρίψεως autem rarum eſſe, teſtatur etiam Galen. in Hippoc.

*Anchilops*, vide *Ægilops*.

*Anchoralis proceſſus*, vide *Ancyroeides*.

*Anchyle*, vide *Ancyle*.

*Ancon*, eſt cubiti gibbus, & eminentia aut cubiti flexura, vel gibbi medium cui innitimur, diciturque *Ancon*, alterum maius & acutiſſimum oſſium cubiti, quod & *Olecranon*, hoc eſt, *Vlnæ verticem* & *cubitum* vocat Hippocr.2. de vſu part. cap. 2. vide *Brachium*.

*Ancos*, ſiue *Galianconas*, quaſi muſtelæ cubito præditos, eos vocat Hippocr. quibus cùm augerentur eorum

rum corpora, ex luxatione brachij, vel ex capitis humeri prolapſione in alam, os brachij breuius euaſit, 3. de artic. 88.

*Ancyle poplitis*, ſunt partes retrorſum poſt genua ſpectantes, eiuſdemque flexuræ & curuaturæ, lib. Introd. cap. 10. vnde *Ancylas*, ſiue *Anchylas*, vocat difficiles artuum motus, & ligationem neruorum, & articulorum contractiones, vbi præ tumoris duritie, aut craſſioribus infarctis humoribus contrahuntur, cùm extendentibus membrum muſculis tendo non obſequitur. Id in Poplite, cubito & digitis contingit, 7. de compoſ. med. per gen. cap. 6. vide *Poples*.

*Ancyloblepharon*, ἀγκυλοβλέφαρον, vitium eſt in oculis, in quo palpebræ vel inter ſe, vel cum albâ aut nigrâ oculi parte concreſcunt & cohærent. In cauſâ vlcus eſt negligenter & imperitè curatum. Saneſcendo enim quod diduci potuit, & debuit, agglutinatur. Ἀγκύλωσις τοῦ βλεφάρου dicitur Aetio, qui & πρόσφυσιν τοῦ βλεφάρου id vitij appellauit, lib. 7. cap. 66. vbi eius curationem perſequitur.

*Ancyroeides*, proceſſus acutus exiguuſque eſt in interiore parte oſſis ceruicis & ſcapulæ, qui cum anchoræ, vel coruini roſtri ſimilitudinem referat, *Ancyrioedes* à nonnullis, *Coracoides* ab aliis nuncupatur, quandoquidem extrema eius pars, vti Corniculæ roſtrum ad exteriora inclinat, libr. de oſſibus, cap. 14. quem etiam *Anchoralem*, & *Cornicularem* nominant, 1. de art. 2.

*Aneuriſma*, eſt affectio, quâ os in arteriâ fit ex vulnere, cùm ad cicatricem peruenerit, quæ ei adjacet cutis, manente verò arteriæ vlcere, eâ neque conglutinatâ, neque ad cicatricem ſimul perductâ, neque à carne obſtructâ; quo fit, vt arteria ſanguinem iaculetur, qui contineri non poteſt, lib. de tumor. cap. 11. Vbi etiam hæc addit: Dignoſcuntur porrò Aneuriſmata, arteriarum haud ſolùm pulſibus, ſed &, quod cùm



BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

premuntur, omnis tumor deliteſcat, recurrente in arterias ſanguine, qui illum fecit, tenui ſpirituoſo, & eſt venoſi vaſis dilatatio aut ſpirituoſæ materiæ per ſubſultũ diſtributæ ſub carnem diſperſio. Paulus Ægin. c. 37. l. 6. Aliis deſcribitur arteriarum & partium, quibus illæ implantantur, tumor præter naturam, pugni interdum magnitudine, pulſum edens velut arteria magnum & moleſtum, qui cùm premitur ex parte refugit, ſed mox iterum erumpit. Causâ antecedens, eſt arteriarum ſubſtantiæ nimia dilatatio, orificiíque earundem apertio; proxima eſt ſanguis arterioſus tenuis, ex arteriâ erumpens ſub cutem, qui eum tumorem attollit, illicque ſinum ſibi efformat, in quem arteria ſeſe exonerat.

*Angina* ab *Angendo* quòd angat guttur, ſiue *Synanche*, ex phlegmone, aliis extra collum, vt partes tumeſcant, aliis intra tonſillas, vt ſimul partes quoque afficiantur reſpiratione, & ægra ſpiratio ſequatur, lib. finit. vel breuius, eſt tumor ad venas jugulares, ſiue à glutinosâ, frigidáque fluxione, quam *pituitoſam* vocant, ſiue à calidâ & acri, quam *Picracholam bilioſamque*, appellaueris, quæ & *Cynanche* dicitur, 4. de rat. vict. 30. Tandem Hippoc. omnes affectus gutturi accidentes, ſi ſpirationem quoquo modo reddant deteriorem, *Synanchen* vocat, aliis *Paracynanche*, aliis *Paraſynanche* dicitur, 4. loc. aff. 3.

*Angor*, eſt natiui caloris cordis contractio, & in centrum retractio, ad quam ſequitur eiuſdem cordis dolor, palpitatio, & triſtitia, peſſimumque eſt ſignum ſi in principio acutarum febrium aduenerit, lib. de humor. com. 1. 4. de differ. pulſ. cap. 3. & com. 2. in 1. de morb. vulg. 75.

*Anguli oculi* ſunt interioris oculi termini, vbi palpebræ coaleſcũt, alter iuxta naſũ, iuxta tempora alter; hic *paruus*, ille *magnus* dicitur, vterque autẽ *Canthus* dicitur, deſt, *Angulus*, libr. introd. cap. 10. Dicuntur & *hirqui*

*oculorum*, lib. de venæ ſect. contra Eraſiſtratum, c. 6.

*Anguſtus pulſus*, vide *Pulſus latus*.

*Anheloſi* ſunt, qui denſum ſpiritum habent, & ſimul thoracem multum diſtendunt, quod contingit in affectionibus, multâ inſpiratione indigentibus, vt à curſu, aut vehementi exercitatione, & ardentibus febribus, 1. de diffic. reſpir. cap. 11. etiam Anhelationes *Aſthmata* vocat, 8. de ſimplic. Clariùs autem, inquit, qui citra febrem densè reſpirant, qualiter faciunt, qui velociter cucurrerunt, ab acceſſione hac, Medicis Græcis *Aſthmatici*, Latinis *Anheloſi* appellantur; eoſdem etiam ab aliâ acceſſione, *Orthopnoicos* vocant, quod thoracis corpus rectum habere coguntur, & erectâ ceruice ſpirare, ob timorem ſuffocationis; quin, & ſtratum circa ſupernas partes, ad quas thorax reclinatur, ſibi ipſis erectius faciunt, ne dormientes ſtrangulentur, 7. de comp. med. loc. cap. 6. & 3. aph. 26. & com. 2. in 3. de morb. vulg. 4.

*Anima* (apud Galenum) aut temperamentũ actiuarum qualitatum eſt, aut illud, quod temperamento alteratur, & organo veluti in operando vtitur, 3. loc. aff. 7. & com. 5. in 6. de mor. vulg. 5. vide *Calor natiuus*.

*Animalis motus* eſt, qui animantium corporibus cùm ſana ſunt pro arbitrio, voluntate, ac impetu neruorum, muſculorumque miniſterio fit, quem Medici *voluntariam actionem*, ſiue *animalem*, appellare ſolent, lib. de trem. & palp. cap. 2.

*Animalis virtus* eſt, quæ ex Cerebro originem ducit, quæque ex motuum voluntariorum vigore aut imbecillitate deprehenditur; vt virtus, quam ex corde prodeuntem agnoſcimus, quam *vitalem* nuncupamus, ex pulſuum debilitate; at quæ ex hepate oritur, ac *naturalis* dicitur, ex ſanguineis egeſtionibus ab initio aquoſis, atque tenuibus, poſtmodum verò craſſis ad modum fæcis, 1. ad Glauc. 14.

*Annotatio*, quam *Epiſemaſiam* vocant, eſt acceſſionis febrilis principium, 2. aph. 1. Dicitur etiam *Annotatio*, ſiue *Significatio*, ſiue *Semeioſis*, ideſt, morborum dignotio ex ſimilium ac diſſimilium conſideratione; ante alia artis opera, Diagnoſis, 1. de his quæ in medic. fiunt, 1.

*Annotatio incompreſſa*, quæ hecticarum febrium proprium eſt indicium, eſt, cùm pulſus maior ſtatim, ac velocior à cibo efficitur, ſine aliquo horrore, dormitatione, pigritiâ, frigefactione extremorum, inæqualitate pulſus, aut frigiditatis, aut caliditatis ſenſu; 1. de differ. feb. cap. 9. vide *Febris ſignificatio*.

*Anodyna*, medicamenta ſunt, quæ ad ſedandos dolores, ſenſum ſtupefaciẽdo parantur, ſopientia & narcotica, 12. meth. 1. Eadem *Anodyna* dicũtur, ideſt, *Indolentia*, quoniam dolores ſedantur, non tamẽ diſpoſitiones penitus ſanant, ſed vim ſentiendi obtorpeſcere faciunt, 2. ad Glauc. 6. ſed rectiùs *Anodyna* dolorem ſedantia ſunt, & facultas *Anodyna* alia re verâ eſt, alia impropriè dicitur, tanquam ſi quiſpiam hominem mortuum dicat *Anodynon*, quia dolore vacet. Cæterum, vera *Anodyna* facultas eſt eorum, quæ primo ordine calefaciunt, ſi vtique in eſſentiâ tenui contineantur: at facultas eorum, quæ impropriè dicuntur *Anodyna*, ſed non ſunt, frigidorum eſt, quæ abſoluto vtentia frigore partem obſtupefaciunt, vnde & *Narcotica*, ideſt, ſtupefacientia dicuntur, 5. de ſimpl. medic. fac. cap. 9.

*Anoa*, Græcis ἄνοια, ideſt, *Amentia*, eſt ratiocinatricis functionis veluti paralyſis, & abolitio, lib. de ſympt. differ. cap. 3.

*Anomæomeres*, membrum eſt, quòd ex diſſimilibus partibus eſt conflatum, 7. meth. 6.

*Anorexia*, ideſt, *Inappetentia*, & *ciborum faſtidium*, idem ſignificat quod *Aſitia*, & *Apoſitia*, ideſt, *abſtinentia à cibo*, 4. aph. 17. vide *Apoſitia*.

Ante

*Antecedens*, vide *Antegreſſa*.

*Antegreſſa cauſa*, quæ & *Procatarchon* dicitur, eſt, quæ extra corpus poſita, quidquam in corpore alterat, quæ & *Procatarctica*, *Anticipans*, & *Antecedens* dicitur, quòd eas quæ in corpore diſpoſitiones ſunt, antegrediatur, 5. de cauſ. pulſ. cap. 1. quaſcunque diſpoſitiones, vel motus in ipſo animali præter naturam, morborum præcedentes cauſas nominant; quæ verò extrinſecus adueniunt, & alterant corpus, atque naturam vehementer tranſmutant, *praincipientes* appellant, in lib. de cauſ. morb. cap. 2. eadem *Primitiua*, & *Initiatrix* dicitur, 6. de loc. affect. 4. eadem *Prophaſis* & *Occaſio* dicitur, com. 3. in 1. de morb. vulg. 19.

*Antendeixes*, & *Endeixes*, ſunt contra-indicationes, ſeu contradictiones indicationum; Item communitates, ſcopi, & auxiliorum materiæ, & indicationes, quæ ſunt auxiliorum inuentiones, 9. method. cap. 7. vide *Endeixis*.

*Anthera*, ideſt, *Floridæ* appellatæ compoſitiones, quod colorem floridum habeant ac prærubrum, 5. de comp. med. loc. ἀνθηροὶ etiam dicuntur Hippocr. floridi & rubore valde perfuſi, quos idem ἐξέρυθρους vocat, vt ſcribit Galen. capite humorum calidiorum copiâ repleto.

*Antiades*, ſunt *Tonſillæ* Latinis dictæ, hoc eſt, Glandulæ duæ ſupra laryngem ſitæ, quæ ſibi ex aduerſo in oris termino vtrinq; reſpondent. Item earũ morbus & inflammatio, aut earundem ex fluxione tumor, eodem *Antiadum* nomine donatur, 3. de cauſ. ſympt. cap. 4.

*Anticardion*, ſic dicitur cauum illud quod eſt ſub pectore carneum molléque ad os ventris pertingens; vocatur etiam *ſphage*; Rufus verò cauitatem eam pectoris quæ eſt ad clauiculas, tradit ab Homero dici *Leucaricon*, à Medicis verò *Anticardion* & *Sphagen*.

*Anticipans morbus* eſt, qui cum diuerſis horis ſem-

per accedat, & remittat; præuenit quidem continuò, citiúſque horas perſoluit, vnde *Anticipans* dicitur, ſiue *Prolepticus*: qui verò tardat, *Hyſtericus* ſiue *poſterius veniens* nuncupatur, lib. de Typis, c. 3. vide *Antegreſſa*.

*Anticheir*, eſt magnus digitus manus, cui & *Pollex*, & *Promanus* dicitur, lib. de muſcul. diſſect. cap. 22. Αντίχειρ, eſt digitus primus à carpo ſiue brachiali incipiens, eique per Diarthroſim inſertus, reliquis quatuor digitis multo inferior, & illius non recta, ſed ex obliquo oppoſitus. Sic à Græcis dictus videtur, teſte Galeno, quòd ſolus ipſe tantùm valeat polleatque, quantum cæteri quatuor, Latinè *Promanus* dicatur; quod manus actiones omnes per eum habeat firmiores, eo ſolo tantùm roboris præbente, quantum reliqui digiti ſimul iuncti: eáſque omnes æquè ceſſare & aboleri neceſſe eſt, ſiue ipſe ſolus, ſiue alij deſint: itaque à *pollendo* etiam *Pollicem* Latini appellauere. Sunt autem qui ἀντίχειρα dictum velint, quòd cæteris digitis oppoſitus ſit, ex aduerſo ſitus. Dicitur & μέγας propter magnitudinem ſeu præſtantiam.

*Anticnemion*, vide *Gaſtrocnemion*, *Sura*, & *Tibia*.

*Antidotus*, medicamentum eſt, quod non extrinſecus impoſitum, ſed intus aſſumptum, malignas, cæcas, & latentes corporis affectiones ſanat, 1. de Antidotis, cap. 1. Mos eſt iunioribus Medicis, *Antidotos* appellare, non modò quæ aduerſus mortifera medicamenta, quæque ad morſus ictúſque venenoſos exhibent; ſed etiam, quæ contra malas corporis affectiones præſertimque diutinas valent, ex aliquo vlcere, aut abſceſſu conſurgentes, 2. de antidot. cap. 6.

*Antiſpaſis*, id eſt, ad contrarium reuulſio, auertitur enim ſanguis, atque ad alia membra conuertitur, tum ad proxima deriuatus, tum ad contraria reuulſus: illud *Parocheteuſin*, hoc *Antiſpaſin* Græci vocant, 5. meth. c. 3. vide *Reuulſio*. ἀντισπᾶσαι eſt *reuellere*.

*Anti*

*Antiſpaſticon*, id eſt, auxilium in diuerſa reuellens, 13, method. 11.

*Anthrax*, id eſt, *Carbo*, vel *Carbunculus*; ſeu *Vlcus eſcaroſum* aut *cruſtoſum*; cui adiungitur multa partium circumſtantium inflammatio, 6. aphor. 45. Ortum autem ducit ex ſanguine melancholico putreſcente, adeóque per incenſionem ardente, vt cutem deurat, Galen. lib. 2. de præſag. ex pulſ.

*Antitaſis* eſt, cùm quæ diſſident oſſa, ad hoc, vt è directo admoueantur, prius retrorſum trahuntur. Hæc ad oppoſitum tractio *Antitaſis* dicitur, aliis *Diataſis*, id eſt, *extenſio*, 6. meth. 5.

*Anulus*, eſt recti inteſtini orificium ſphinctere muſculo donatum, per ſedem prodiens, quo excretionem cùm lubet, aliquamdiu retinemus, ſic dictus à figura, ab officio verò *ſtrictor* dicitur, lib. introd. cap. 10.

*Anus* dicitur inferior corporis pars quâ excrementa redduntur, 3. de vſu part.

*Apagma*, ideſt, *Abductio*, Medicorum appellatio propria eſt, vulgò inuſitata: quoties oſſis finis, quâ parte maximè cum alio committitur, abruptus eſt, 6. meth. 5. vide *Abductiones*.

*Apanthiſmos*, eſt ſubtiliſſima linea, quæ ægrè videri poteſt, quaſi tu exoleſcentē lineolā diceres, cui ſimillimæ ſunt venarū quædam propagines filorū araneæ, aut capillorū modo anguſtæ, & extenſæ, quæ *venæ capillares* dicuntur, lib. de diſſect. venarum & arter cap. 8.

*Aparachyton*, vinum meraciſſimum originale, cui marina aqua non eſt admixta. Erant autem huiuſmodi vina generoſa, atque ignobilibus aut imbecillis vinis marina immiſcebatur, indéque τεθαλασσωμένος οἶνος dicebatur, 4. de comp. med. per genera, cap. 7.

*Apechema*, diremptio, eſt oſſis ſuperficiaria, vel etiam profunda in partibus ictui oppoſitis, lib. finit. med.

*Apepſia*, ideſt, *Cruditas*, 2. meth. 2. vide *Concoctio*.

*Apepſia*

*Apeptaphymata*, ſolitus eſt Hippocr. nominare *Cruda tubera*, ſeu tumores præter naturam, neruoſa corpora, vertebris ipſis, atq; ſpinali medullæ inſita, extendentia: cauſam nempe gibborum effectricem, 4. de loc. aff. c. 3.

*Aperientia*, vide *Anaſtomatica*.

*Aperiſtatum*, ideſt, *Cauum* vlcus apertum, 2. de compoſ. med. per gen. c. 1.

*Aphonia*, ideſt, *vocis carentia*, *priuatio*, ſeu *defectio*, quæ ægris ſolet accidere, læſis duntaxat iis quæ voci efformandæ ſubſeruiunt inſtrumentis, vel etiam iis quæ reſpirationi deputauit natura, vel ob recentem quandam exolutionem, & afflictionem virtutis, 4. de ratione, vict. 23.

*Aphoriſmus*, eſt oratio, quæ omnes rei proprietates breuiſſimis verbis circumſcribit, 1. aphor. 1. quin & aphoriſmos definitiones appellat, 3. de his quæ in med. 32.

*Aphthæ*, ſunt vlcera puerorũ, ſummam oris partẽ occupantia, ob mollitiem maximè facta inſtrumentorum, quæ neque tactum, neque qualitatem lactis ſuſtinent, quod non paruam in ſe ſeroſam contineant partem. Eſt autem ſerum naturâ abſtergendi facultate præditũ, adeò vt nil mirum ſit, ſi in mollioribus corporibus quaſdam in ſuperficie exulcerationes efficiat, 3. aphor. 24. ex quo etiam habent aliquid igneæ caliditatis, vel adhuc quòd infans lac non probè concoxerit, 6. de comp. med. loc. c. 4. & com. 3. de morb. vulg. 12.

*Apices matricis*, ſunt proceſſus quidam mammillares vtrimque ad latera matricis ad ilia inclinantes, à Græcis *Cornua matricis* appellantur, per quæ cornua ſemen à propriis teſticulis vulua attrahit, vt virile per collum, lib. de conſect. vuluæ, & 2. de ſemin.

*Apios*, cibus eſt potus omnis qualitatis quæ ſenſu deprehendi poteſt, expers, qui neque adſtrictionem, neque acrimoniam, aut aliam inſignem facultatem obtinet,

obtinet, qualis inter humidas ſubſtantias eſt aqua, 1. de aliment. facult. 8.

*Apnœa*, ideſt, *Ablata ſpiratio*, 2. de rat. vict. 43.

*Apoclaſmata*, ideſt, *Abruptiones*, vide *Abductiones*.

*Apocope*, vt ὀςέυ ἀποκοπὴ, *oſſis abſciſſio*, aphoriſ. 28. lib. 7. idem quod ἀποκοπὴ, aphor. 19. lib. 6. cùm oſſis pars abſcinditur, & detrahitur, vide *Abſciſſio*.

*Apocruſtica*, ideſt, reprimentia & repellentia medicamenta, quæ adſtringendi vim obtinent, 11. meth. 15.

*Apodacrytica*, ideſt, delacrymatiua pharmaca, & repercuſſoria lacrymarum, 4. de comp. med. loc. c. 5.

*Apolepſis*, vide *Interceptiones venarum*.

*Apomeli*, mellis decoctum intelligo, quod nos conficimus aceto cum melle commiſto, tantiſper tamen ſimul decocto, quoad vtrorumque qualitates inter ſe vniantur, & aceti vis retundatur, 3. fract. 49.

*Aponeuroſeis*, ſunt tendines quos muſculi generant, qui ad artuum fines pertinent, qui ab Hippocr. τένοντες, ideſt, *Chordæ*, dicuntur, 3. de alimenti. facult. 5. Dicuntur autem *Aponeuroſeis*, quaſi deneruationes, & nerueæ muſculorum extremitates, 1. de anatom. adm. c. 5. quoniam muſculi in eos deſinunt, 1. de motu muſc. cap. 1. vide *Neruus, Tendines, Deneruationes*.

*Apophlegmatiſmus*, medicamenta quæ ore colluuntur, aut dentibus manduntur, omnia vnâ nomenclaturâ comprehendentes, *Apophlegmatizonta* nominant, ac eorum facultates, *Apophlegmaticas*, 5. de ſimplic. 20. Rectius autem *Apophlegmatiſmus* eſt medicamentum, quòd pituitam per os educit ex capite aut thorace, 6. de ſanit. tuend. cap. 10.

*Apophthora*, vide *Abortus*.

*Apophyſis*, eſt extranea oſſis pars, inſtar tuberculi prominens, ſeu adnata appendix, lib. de oſſib. in proœmio. ἀποφύσεις dicuntur etiam Hippocrat. excreſcentiæ carneæ tantum in maſsâ carneâ, & fœtu apparentes,

tes, quaſique proceſſus ac exortus membrorum & protuberantiæ, non certæ aut exactæ diſtinctiones, quales in fœtibus maſculis contingere dicit.

*Apoplexia*, eſt ablatio ſenſus, & motus in toto animalis corpore, ſeu vehemens & repentina totius corporis reſolutio ac ſtupor, 3. de loc. aff. 10. & 2. aphoriſ. 42. vide *Caros*, & *Paraplegia*.

*Apoplecticæ venæ*, quæ & *Sphagitides*, & *Iugulares externæ*, ſeu *Superficiariæ*, Arabibus *Guidez manifeſtæ* vocantur, ſunt quæ infernè ad aures vtrinq; ſingulæ feruntur, à quibus Superficiariæ omnes, tum colli, tum capitis partes nutriuntur, 6. de vſu part. & initio ſecundi de rat. vict. *Apoplecticæ* vocantur, quòd harum ex interceptione, & obſtructione, *Apoplexia* oriatur.

*Apoſcemmata*, ἀποσκήμματα, ſeu ἀποσκήψεις, ideſt, *decubitus humorum* vocantur, cùm qui priùs vnum membrum infeſtant humores, eo relicto, ad alterum tranſeunt, 2. ad Glauc. Interdum ab Hippocrat. dicuntur morborum tranſmutationes & tranſitus, vt aph. 56. lib. 6. Dicũtur etiam à Galen. ἀποσκήμματα corporis excrementa quæ in aluum deponuntur, totúmque corpus aut etiam partem quandam, veluti humoribus in eam decumbentibus exonerant, com. 2. in prognoſt.

*Apoſceparniſmus*, abſciſſio eſt oſſis, cùm eius pars decuſſa vulnerando fuerit, fracturæ ſpecies, lib. finit.

*Apoſiti*, & *Anorecloi*, more antiquorum Græcorum, ij appellantur, qui appetentiâ carent, & cibos refugiunt, com. 3. in 3. de morb. vulg. 72.

*Apoſitia*, ciborum faſtidium, vide *Anorexia*. ἀποσιτικά Galen. in exeg. exponit, quæ cibi faſtidium & inappetentiam inducunt.

*Apoſpaſmata*, auulſa omnia nominantur, de conſtit. art. cap. 6. quæ verò continui ſolutiones, *Apoſpaſmata*, i deſt, *Auulſiones* vocantur, inſtrumentariarum tantummodo partium propriæ ſunt paſſiones,

nes, de differ. morb. cap. 11. vide *Rhegma*.

*Apoſphagma* exponitur Galeno; apud Hippocratem *fæculenta colatura*, aut *excolamentum*, quòd & ὑπόσφαγμα dicitur. Intelligi autem poteſt ſanguis qui ſuppoſito vaſe pecudi iugulatæ defluit, & excipitur, ac in cibum variâ conditurâ formatur, vt teſtatur Plin. lib. 28. cap. 14.

*Apoſtaſis*, fracturæ ſpecies eſt, quæ ſub generalem affectionem ſubjicitur, quæ eſt cōtinuitatis diſſolutio, ita enim (ait Galenus) ego totum hoc genus ſoleo appellare; at Hippocrates, *abſcedentia corpora*, quæ ita affecta ſunt, vocat, vt & affectio ipſa, *abſceſſio* meritò nominetur, tametſi vna quædā ſpecies generis huius ſit, quam propriè *Abſceſſionem*, & *Abſceſſum*, id eſt, *Apoſtaſin*, & *Apoſtema* nuncupant, 3. de his quæ in med. initio.

*Apoſtaſis*, & *Metaſtaſis*, differunt, quòd *Apoſtaſis*, ideſt, *Abſceſſus*, iudicationem infert, ægrumque à moleſtiis omnibus liberat: *Metaſtaſis* autem, ideſt, *Commutatio*, aliarum habet principium acceſſionum, vt & aliud exigat tempus ad coctionem mali aliumq; corporis locum, ad quem infeſtantium humorum facta eſt tranſlatio, 4. de rat. vict. 68. ex quibus colligitur ea inter ſe differre vniuerſali & ſingulari notione. Cùm ſint enim vtraque humorum in partem aliquam illapſus & decubitus, generaliùs tamen quiddam ἀπόστασις continet, quæ vitioſos humores feliciùs & velut ex toto vacuat, ſolutionemque facit: Μετάστασις autem, peculiarem partis cuiuſdam depoſitum ſignificat, in quam illapſi humores iudicatione vacuari nequeant, ſed concoctione indigent.

*Apoſtema*, vide *Apoſtaſis*, & *Sinus*.

*Apoſyrmata*, Deſquamata dicuntur, aut ſummæ cutis abraſiones. Eſt ſolutio continuitatis in ſuperficie ſpecies; abraſâ ſcilicet cute. Vide *Abraſa*.

*Apotherapia*, nunc pro poſtremâ parte omnis probè peractæ

peractæ exercitationis ſumitur, nunc pro eâ medicinæ parte, quæ laſſitudinem ex immodico exercitio ſuccedentem, ſubmouet, 3. de ſanit. tuenda, cap. 2.

*Apothermus, Sapa, Siraon, Hepſema*, nomina Synonyma ſunt, ſignificantia muſtum plurimum coctum, 1. de alim. fac. cap. 13. de attenuante vict. rat. 12.

*Appetitus caninus*, vehemens eſt comedendi deſiderium, quo & plurima edunt, & maximè grauati aſſumpta inalterata paulopoſt reuomunt, 7. de comp. med. loc. cit. 2. & 1. de ſympt. cauſ. cap. 7. ὄρεξις κυνώδης, affectio eſt τῇ ἀνορεξίᾳ prorſus contrariâ. Prouenit magnâ ex parte ab humore aliquo vitioſo & acido; ſiue is pituitoſus ſit, ſiue melancholicus, qui in os ventris impactus, ipſum mordet & irritat. Talis namque mordacitatem ſuctioni ſimilem inducit, & ventriculi tunicis coactis adſtrictíſque inanitionem perinde ac naturalis fames inuehit, atque inexplebilem cibi cupiditatem: Itaque eorum copia grauati, coguntur cibos euomere, deinde cibis denuò ſe ingurgitare, poſteà redire ad vomitum, inde ad cibum, atque ab eo identidem ad vomitum, canum modo in eandem noxam relabentes, à quâ per vomitum fuerant liberati. Quo fit, vt tantam ventriculus imbecillitatem contrahat, vt nihil continere poſſit, ſed perpetuâ ferè laboret vomitione. Nec verò vomitu tantum reddunt ingeſtos plus æquo cibos, ſed alui etiam profluuio aliquando dejiciunt: quo fit, vt his ſuccedant, & cæliacæ & dyſentericæ affectiones, & ipſa aqua inter cutem, propterea quòd ante prioris cibi concoctionem, ingeſto alio, cruditas vitari non poteſt.

*Appoſitio*, quæ & *Adiunctio*, & *Proſtheſis* dicitur, finis eſt actionis, quæ ab attrahente vi perficitur, attractum enim & adductum nutrimentum ſingulis partibus apponit aſſimilandum, 3. de nat. fac. cap. 1. vide *Proſtheſis*.

Apſy

*Apſychia*, ideſt, *animi deliquium*, com. 2. in 1. prorrhet. 20. & 1. aphor. 23.

*Aptyſtus*, ideſt, *morbus ſine ſputo*, præſertim morbus lateralis, cùm pars dolens exquiſitè anguſta fuerit, & veluti alligans in ſe ipsâ, vniuerſum fluxum cohibuerit, nec per ſputum ſe exonerarit, 2. criſ. cap. 10. ἄπτυστοι πλευρίτιδες, *Pleuritides*, in quibus nihil expuitur. In Coac. prænot.

*Aqua inter cutem*, ſeu *aqua intercus*, ideſt, *Hydrops*, vel *Hyderos*, 5. de loc. aff. 7. 4. aph. 11.

*Aqualiculus*, qui & *Pubes* nonnullis dicitur, & *Epiſeion*; eſt ea trunci pars, in quam Thorax finitur, vbi & maſculorum pudenda conſtituta ſunt, quin & fœminarum, ad femoris vtriuſque exortum, vt ſub hoc occultentur, lib. introd. cap. 10.

*Aqueus humor*, qui & *Albugineus*, vide *Cryſtallinus*.

*Aquoſa vrina*, quæ & *Cruda* dicitur, eſt ea, quæ alba eſt, & tenuis, 1. de criſ. cap. 5.

*Aquoſus hydrops*, hydropis ſpecies ea eſt, quã *Aſciten* vocãt, cuius proxima cauſa aquoſus humor eſt, partim à iecinore manãs, partim à tota carne corporis, veluti in aquã reſoluta, à quo aquoſo humore totũ *Abdomen* diſtẽditur, qui colligitur inter *Peritonæum* & *Inteſtina*, veluti in vtre quodã, vnde illi nomẽ dedit, oppoſita alteri hydropis ſpeciei, quam Hippocrates vocat *ſiccũ hydropem*, qui & *Tympanias* dicitur, vide *Aſcites*, *Hydrops*.

*Aquula*, vide *Hydatis*.

*Arachnoeides pulſus*, araneæ ſpeciem referens, ſiue aranealis, hoc eſt, paruus, ac breuis auræ agitatu mouetur, lib. finit. medic.

*Aræotica*, ideſt, *rarefacientia*, ἀραιωτικὰ φάρμακα, quæ meatus cutis aperiunt, 5. ſimpl. cap. 14. vide *Anaſtomatica*, & *Rarefacientia*.

*Aranea tela*, ἀραχνοειδής, eſt oculi tunica, quæ cum Rhetinâ perfectam ſphæram efficit, circundantem cryſtallinum

ſtallinum humorem, diciturque aranea, quia ad modum telæ araneæ ſubtilis eſt, ne impediat lumen ingrediens ad cryſtallinum, & albugineum humorem; lib. de anatom. viu. vide *Rhagois*.

*Arcuatus morbus*, vide *Arquatus*.

*Ardens febris*, vide *Synocha*.

*Areæ*; vide *Alopecia*.

*Argemon*, ἄργεμον & ἄργεμα, eſt *oculi vlcuſculum*, quòd in iridis circulo naſcitur, partem quidem aliquam candidi, partem verò etiam nigri comprehendens. Id extra quidem iridem rubicundum, intra verò candidum apparet. Per ipſum tunica vniformis aliquando procidit, ſi profundius ſordidiúſque euaſerit: Quo vitio qui laborant, ἐπαργέμους vocat Galenus.

*Argyrite*, ἀργυρῖτις γῆ, *argentea terra*, quæ ex argenti metallis ſumpta pluribus paruis terræ particulis, plures paruas argenti miſtas habet particulas 9. ſimpl.

*Ariditas*, eſt ſummorum pilorum lanuginoſa ſuperficies, puluere conſperſis adſimilis, lib. finit. med.

*Arytæna*, vide *Arytænoeides*.

*Arytænoeides*, ἀρυταινοειδὴς guttalis, eſt cartilago laryngis, tum ordine, tum poſitione, tum magnitudine tertiâ, in ſupremâ innominatæ cartilaginis parte ſita, gutturniis, infundibulíſque, quas *Arytænas* appellant, non abſimilis, lib. vocal. inſtr. diff. cap. 4. vnde aliqui eam *Arytænam* vocant, & *Guttalem*, 7. de vſu part. 11. vide *Cricoeides*.

*Armatura conceptus*, ab Arabibus *Abgas*, tunica eſt poſtrema tenuis, toti fœtui vndique circumjecta, ipſius velut ſudoré excipiens; quaſi agninum à mollitie deducto nomine, *Amnion* Græcis appellata, 15. de vſu part.

*Arquatus morbus*, qui & *Regius*, & *Icterus*, & *Auriginoſus*, & *Arcuatus* dicitur, eſt bilis in ſummam cutim effuſio, interdum cum febre acutâ, interdum ſine illâ, cum interiorum aduſtione, & ſtomachi vitio, lib. Introd.

trod.5. loc. aff.7. Clariùs, *Flaua bilis*, quando ſui ſeruans naturam, vnà cum ſanguine per totum corpus defertur, morbum facit, qui *Icterus*, id eſt, *Regius* appellatur: ſola verò quãdo ſecreta eſt ab aliis ſuccis, & in aliquo mẽbro cõſiſtit, Herpetem concit. 2. ad Glauc. 1.

*Arteria*, eſt vas membraneum, ortum habens à corde teres & cauum, duplicique compactum tunicâ, quo vitalis ſpiritus & tenuiſſimus calidiſſimuſque ſanguis per corpus vniuerſum pulſu diſtribuitur, lib. de anat. viu. differt autem à venâ, quod vena ſit vas ſanguinem continens, non pulſans, ſed arteria vas eſt pulſans, lib. de cauſ. morb. cap. 3. quondam non dum eas, quæ ſimiliter vt cor, pulſant, arterias (in ſolam eam quæ ex pulmone in laryngem emergit arteriam, arteriæ nomen inferentes) ſed venas appellabant, in totum velut alias quæ non pulſant; ſic etiam pulſantes, poſteà verò conſuetudine obtinente, arteriæ appellationem in pulſantibus dici propter æquiuocationem aſperæ nomen apponentes, eam, quæ ex larynge in pulmonem deſcẽdit arteriam, *aſperam arteriam* appellårũt, quam ipſam etiam *Bronchum* vocant, quoniam cartilaginoſa corpuſcula, quæ plurima eius pars ſunt, *Bronchia* appellant, 7. de comp. med. 1. loc. c. 1. *Aſperæ* autem *arteriæ* dicuntur, quæ in pulmones diuiſæ ſunt; quæ verò toto inſunt corpore, quæque ex aſperis arteriis contracto corde, ſpiritum tranſumunt, *laues*, 7. de anat. ad 4. & 7. de vſu part. cap. 9. vide *Aſpera arteria*.

*Arteria craſſa*, vide *Arteria aorta*.

*Arteria magna*, vide *Arteria aorta*.

*Arteria aorta*, *magna*, *maxima craſſa*, ſynonyma ſunt, ſignificantia vnum omnium arteriarum tanquam caudicem, à ſiniſtro cordis ventriculo propagatum; quæ omnes tum ſibi inuicem, tum eorum pulſandi modo reſpondent, 7. de anat. adm. cap. 1.

*Arteria venoſa*, eſt vas à ſiniſtro cordis ventriculo ad

pulmonem procedens, ore rotundo, & admodum patenti, quòd in ipſo ferè ortu, in duos ramos diuiditur. Eorum dexter ſub baſi cordis productus, & in cordis inuolucrum ſubiens, in dextrum pulmonem multifidus ſpargitur; ſiniſter verò in ſiniſtram pulmonis partem multis propaginibus inſeritur. Ambo pleni ſunt aëris, quem è pulmonibus in cor transferunt. Arteria vocatur, quia pulſat; venoſa autem, quia vena tunicâ veſtitur: quæ verò ex dextro cordis ventriculo eſt, Vena arterioſa, ſiue arterialis dicitur; Vena quidem ab vſu, arterioſa autem, quoniam arteriæ corpus eſt duplici tectum tunicâ, 7. de anat. adm. 4.

*Arteriæ emulgentes*, ſunt duæ propagines magnæ, à maximâ arteriâ, quæ ſpinæ incumbit, profectæ, non aliter quàm duæ venæ magnæ, quæ in renes inſeruntur, quibus renes vrinam à ſanguine ſecernunt & trahunt, quâ ratione *Venæ* & *Arteriæ emulgentes* appellantur, lib. de diſſect. ven. 5. 14. & 16. de vſu part.

*Arteria aſpera*, vide *Arteria*.

*Arteriæ carotides*; quæ & *Soporariæ*, & *Apoplecticæ*, & *Subiectæ* dicũtur, ſunt, quæ infernè à corde ad iugulũ rectà tendunt, atque ad partes collo ſuperiores diſtribuũtur, de diſſect. art. & 16. de vſu part. Sic autem à veteribus Medicis eiuſmodi arteriæ dictæ ſunt, quòd vinculo exceptæ carũ, lethargũ, & apoplexiam inducant.

*Arteriæ leues*, vide *Arteria*.

*Arteriam coniugem* vocant, non eam arteriam, quæ venæ eſt per membranas coniuncta; ſed eam, quæ cum alteri adiuncta ſit, ad eundem vſum extiterit, 16. de vſu part. cap. 13. nuſquam enim vena ab arteriâ relinquitur, ſed vbi vas arterioſum videris, ibi neceſſè eſt venam etiam eſſe, 16. de vſu part. cap. 14.

*Arteria*, & *Venæ vmbilicales* ſunt, quæ acetabulis vteri adhæreſcunt, quibus fœtus in vtero alligatur, & alimentum traxit, 14. & 15. de vſu part.

*Arte*

*Arteriace*, ἀρτηριακὴ. Mos eſt recentioribus Medicis arteriæ pharmaca *Arteriacas* appellare, non apponentibus, num Antidotos dicant, an iuxta aliud ſignificatũ; quidam verò *Ecleicta* nominant ipſa, non apponentes pharmaca; at quidam penitus nullum diſcrimen ipſis adſcripſerunt; aliqui verò raró addiderunt, alij ad vocem interceptam; alij adhuc generaliùs ad læſam; ſunt qui & ad exaſperatam arteriam, & ad exulceratam vel inflammatam, vt aliquando per magnas vociferationes accidit, eandem huiuſmodi accommodata eſſe ſcripſerunt, 7. de compoſ. medic. loc. cap. 1.

*Arteria trachaa*, vide *Aſpera arteria*.

*Arteria coronalis*, vide *Stephaniœa*.

*Arterioſa vena*, vide *Arteria venoſa*.

*Arthritis*, ſiue *morbus articularis*, eſt artuum vitium, ſiue articuli tumor dolorificus, quem fluxio in eum decumbens excitauit, 11. method. 10. ſunt & ex genere *Arthritidis*, *Iſchias*, *Podagra*, & *Chiragra*: quòd enim in omnibus aut multis ſimul articulis *Arthritis* eſt, hoc in vno iuxta coxendicum quidem *Iſchiada*, hoc eſt, *Coxendicum morbum* appellant; iuxta pedem autem, *Podagram*, iuxta manus, *Chiragram*, 10. de compoſ. med. loc. cap. 2. vnde *Arthriticos* vocant, qui hoc articulari vitio laborant, 11. meth. 20.

*Arthrodia*, per oppoſitam ſibi articulationis ſpeciem, *Enarthroſin*, clariùs intelligitur; vtraque enim eſt ſpecies *Diarthroſeos*, id eſt, *Dearticulationis*; ſed *Enarthroſis* eſt, cùm excipiens cauum admodum altum eſt, caputque quòd in id inſeritur, oblongum; *Arthrodia* verò, quæ cauum leue ſuperficiarium, & capitulum etiam depreſſum habet, lib. de oſſibus, in proœm.

*Articulus*, eſt naturalis oſſium ſyntaxis, ſeu compoſitio, vel per *Diarthroſin*, id eſt, *Dearticulationem*, quæ eſt oſſium ſtructura, quorum motus eſt euidens, vel per *Synarthroſin*, quæ eſt oſſium manifeſtum motum,

non habentium compoſitio, lib. de oſſib. in procemio. Sed rectiùs, *Articulus* eſt, cùm duo oſſa, ita inuicem coëunt, vt alterum quidem ipſorum ſit quod mouetur, alterum velut ſedes quædam ei, quod mouetur, & firmamentum, vt in oſtiorum cardinibus apparet; vnde manenti, cauitas, (quæ *Glene*, id eſt, *Pupilla*, & *Cotyle*) id eſt, *Acetabulum*, ei, quòd mouetur, conuexitas, (quæ *Condylus* dicitur) ineſt, 1. de motu muſc. c. 9.

*Articularis morbus*, vide *Arthritis*.

*Artomel*, id eſt, primum inſculum ex pane, & melle, 10. method. 6.

*Artus*, extremæ & compoſitiſſimæ corporis partes ſunt, crura ſcilicet, pedes & manus.

*Arythmus*, pulſus eſt, non is, qui abſolutam abolitionem ſignificat, omnique rythmo aut modulo orbatus eſt, ſed is, qui natiuo rythmo caret: cui opponitur pulſus, qui *Eurythmus* dicitur, 1. de diff. pulſ. cap. 9.

*Aſaphia*, ἀσάφεια, eſt vocis obſcuritas, vel propter vocem efformantium organorum offenſam (quàm ex neruorum vitio contraxerunt) vel propter mentis læſionem, com. 2. in 1. prorrhet. 3. ἀσαφεῖς agri dicuntur Hipp. qui obſcurè loquuntur, nec clarè diſſerunt.

*Aſcarides*, & *Helminthes*, ſunt tenues & minuti lumbrici, in parte præcipuè inferiore craſſi inteſtini progeniti; rotundi verò ſiue teretes lumbrici ſunt vermes, qui in ſuperioribus magis inteſtinis generantur, adeò vt ad ipſum quoque ventriculum quandoque aſcendant; latus eſt, qui & longiſſimus eſt, & per tota ſæpè extenditur inteſtina, 3. aphor. 26.

*Aſcenſus morbi, augmentum, incrementum*, ſynonyma ſunt, ſignificantia totius morbi, ſiue paroxyſmi ſecundum tempus, 1. criſ. 3. ait, vbicunque accenditur, atque augetur caliditas præter naturam, iſtûc ab aliis partibus ſanguinem ſolere confluere; quo verò tempore confluit, illas quidem partes mandantes refrigerari,

rari,priuatas ſanguine,eſt neceſſarium; quòd verò patitur membrum grauari, ac diſtendi, ac ſanguinẽ ipſum confluentem alterari, tum quia aliis,quæ iam putruerunt, ſuperfluitatibus permiſcetur; tum quia intruſum difflari non poteſt,atque hoc tempus acceſſionis principium nuncupatur. Cùm verò iam caliditas materiam conuicerit, tunc hoc tempus,& aſcenſus, & augmentum vocatur; in hoc verò vſque adeò calor augetur, vt non modò locum exurat, qui eſt quodammodo putredinis focus, ſed etiam continuatim per totum corpus diſpergatur; ac cùm iam ad ſummum feruoris deuenerint humores accenſi, id acceſſionis tempus conſiſtentia appellatur; tunc verò vniuerſum laborantis corpus igneum videtur, extensâ per totum corpus æqualiter caliditate, 2.de differ. febr.11.

*Aſcia*,eſt reuolutio faſciæ, quæ cùm parùm à recto declinet, in obliquum tamen nondum vergit inſigniter; à fabrorum aſciâ, quæ paululum à recto abiens, in ſummitate decuruatur, dicta, 3.de fract.21.

*Aſcites*, hydropis ſpecies eſt, in quâ in membranâ abdominis interiore, *Peritonæo* Græcè dictâ, aut potiùs inter *Peritonæum* & *Omentum*,humor ſeroſus veluti in vtre quodam continetur cum pauciſſimo ſpiritu, vnde eam vocat Hippocrat. *aquoſum hydropem*, præcipua eius cauſa frigiditas eſt. Contrà,*Tympanias* (quam *ſiccum hydropem* vocat) in quâ *Abdomen percuſſum* talem ſonum edit,qualem *Tympana percuſſa*,quoniam in illis per cutem extentam ſubiectus aër flatuoſus percutitur,quemadmodum aër in hoc morbi genere, qui in profundo *Abdominis* concluſus coërcetur.4.aphor.11. *Aſcitem* etiam *vtricularium hydropem* vocant,lib.finit.

*Aſelli*, vide *Axes*.

*Aſema*, criſis eſt, quæcunque à nullo dierum indicantium antea fuerit indicata, vnde ſine ſigno dicitur, 3.de Criſ.10. ἄσημα πνεύματα ſpirationem exiguam &

obſcuram, ac velut interceptam, nullámque ferè ſui ſignificationẽ edentẽ ſignificant, lib.6. Epidem. 3. ſect.7.

*Aſitia*, id eſt, ciborum abſtinentia, faſtidium, & inappetentia, aliquando etiam vaſorum inanitio *aſitia* dicitur, tanquam nomine generis in ſpecie vti liceat, 2. de rat. vict.47.

*Aſpera arteria*, eſt particula ſimplex in animalis corpore, quæ aliarum omnium eſt duriſſima, ſolo oſſe mollior, quam Græci *Chondron*, id eſt, *Cartilaginem* vocant, quam totam in exactam naturâ circuli circumferentiam contorſit, circulorum multâ ſerie continuâ in longitudine interiore compoſitorum, à pharynge ad pulmonem vſque pertingens, ſanguine vacua, 7. de vſu part. cap. 3. eadémque prout corpus eſt ex cartilaginibus (vt inſtrumentis vocis) & ex vinculis membranoſis, (vt inſtrumentis reſpirationis) compoſitum, *trachea arteria* dicitur, ab inæqualitate, & ad differentiam arteriarum leuium, ibidem cap.6. quam *Bronchon* nominant, ibid. cap.11.

*Aſperæ arteriæ* dicuntur etiam, cùm euerſæ ſanguinolentiores apparent, & magis aſperæ carnoſæque & fici acinis ſimiles, lib. introd. cap.15.

*Aſphyxia*, id eſt, *pulſus priuatio*, ſiue *defectio*, cùm non percipitur noſtro tactui motus, atque hoc per totum animal accidit, vt nulla vſquam arteria moueri videatur, quòd tamen, ſi ad veritatem exigas, in corpus viuum nunquam cadit, ad noſtrum tamen tactum frequenter reperitur, 1. de præſag. ex pulſ. c.3. quam Hippocrates vocat *ſpirituum interceptionem*, 4. de rat. victus, 26. Quod ſi in quibuſdam partibus arteriæ moueri videantur, in aliis verò immobiles ſint, iam non *ἀσφυξία* erit, ſed differentiæ ſpecies in longitudine pulſus. Galenus lib.1. de præſeru. ex pulſ. *ἄσφυκτοι* dicuntur Galen. pulſu priuati, & in quibus motus arteriarum cordis non ſentitur, lib.4. de diff. pulſ.

*Aſpredo oculi*, eſt duritia, & aſperitas inæqualis, quæ intra genas oritur, lib. finit.

*Aſſa*, id eſt, *ſtomachi faſtidium*, & *nauſea*, 4. de ſanit. tuend. cap. 4.

*Aſſidentia ſigna*, quæ & *mox apparentia*, Græcis συνεδρεύοντα dicuntur, & diſtinguuntur à *patognomonicis*, ſeu paſſionis infallibiliter & firmiſſimè ſignificatiuis ſignis; exemplo morbi lateralis, in quo acuta febris ſpirandi difficultas; tuſſis, pungens dolor lateris, paſſionis ſignificatiua ſunt; quòd autem dolor ad hypochondrium, aut ad clauim perueniat, aut quòd faciliùs in latus patiens, quàm in alterum æger decumbat, aſſidentia ſigna ſunt, 1. aphor. 12.

*Aſſimilatio*, & *aſſimilatrix facultas* eſt, quæ ab actione ipsâ generaliter *alteratrix*, in ſpecie verò *aſſimilatrix* dicitur, quâ id quòd nutrit, alteratur, & ei, quòd nutritur, ſimile fit, 3. de natur. facult. cap. 1. naturalium actionum prima, ac propemodum maximè neceſſaria, nutritio eſt, quæ alteratricis actionis quædam eſt ſpecies; eſt enim & concoctio, quæ in ventre peragitur, alteratio, non ſecus autem & quæ in venis, quibus accedit ea, quæ in quâque eſt particulâ, poſt quam quarta eſt, quam *aſſimilationem* vocant, nomine quidem à nutritione diſſidens, re autem non diſſidens, 3. de cauſ. ſympt. cap. 2.

*Aſſiſtentes*, ſiue *Aſtites glanduloſi*, vel *Paraſtatæ*, vide *Glanduloſi*.

*Aſthma*, id eſt, *creber anhelitus*, aut *anhelatio*, affectus eſt, in quo propter anguſtiam organorum ſpiritus & bronchiorum oppilationem, apparet ſummè moueri, vſque ad operta ſcoptula & ſcapulas, thoracem, etiam citra febrem motu celeri ac denſo, vt etiam in iis, qui velociter cucurrerunt, quique reſpirando pinnas narium mouent, quas in ſpirando contrahunt, expirando dilatant, com. 2. in 3. de morb. vulg.

vulg. 4. vide *Anheloſi*. Morbus hic nomen habet à ſymptomate: neque enim anhelatio ipſa morbus, ſed morbi ſymptoma: namque fiſtularum & cauitatum pulmonis anguſtia, ipſe morbus eſt.

*Aſtites*, vide *Glanduloſi aſſiſtentes*, & *Faraſtata*.

*Aſtragalus*, id eſt, *Talus*, (*os balliſta* vulgò) 3. de vſu part. c. 6. eſt principaliſſimum oſſium, quæ ad pedes mouendos pertinent, in circumferentias quaſdam deſinens, magnum quidē & maximis ſupernis oſſibus dearticulatum, in medio tibiæ, & calcanei locatum, ibid. c. 8. Eſt & Aſtragalus fruticellus exiguus, foliis & ramis Ciceri ſimilis, 6. de ſimplic. medic. facult.

*Aſtrictio*, eſt denſitas cutis, & neceſſariorum excrementorum ſuppreſſio, ad Thraſibulum, cap. 27.

*Ataxia*, & *Acoſmia*, eſt inordinatio decretoriorum dierum febrilium. *Coſmon*, id eſt, *ordinem*, appellauit Hippocrat. decretoriorum ordinem dierum; vt enim *Acoſmias*, id eſt, *inordinationis*, proprium eſt *Ataxia*, id eſt, *inordinatio*; ita *κόσμου*, id eſt, *ordinationis*; *taxis*, id eſt, *ordinatio*. Et ob eam rem appellauerunt mortales vniuerſum hoc, *Coſmon*, argumento ordinationis, 3. prognoſt. 7.

*Ater ſuccus*, eſt melancholia, quartus naturalis humor in ordine, frigidus, & ſiccus, ſanguinis limus velut & fæx, quem humorem, cùm ex vſtione quâpiam, aut putreſcentiâ, in acidam migrauit qualitatem, *atram bilem* nuncupant, ſiue *radentem*, 2. de natur. facult. c. 9. vide *Acida bilis*, & *Melancholicus humor*.

*Athera*, vide *Atheromata*.

*Atheromata*, *Steatomata*, & *Meliceriďes*, alij quidem inter Abſceſſus reponunt, alij verò ad aliud genus referunt; omnes tamen tumores præter naturam ſunt, quorum natura ex ipſis nominibus patet, pulticulæ enim aliquid ſimile, quæ *ἀθήρα* dicitur, in ipſis atheromatibus inuenitur, melli verò in ipſis meliceridibus,

ſeuo

ſeuo autem, in ipſis ſteotomatibus, lib. de tun. cap. 5. ipſum verò *Atheroma* Græci quoque ἀθήρον vocant, 14. method. cap. 14.

*Athymia*, id eſt, *animi deiectio, deſponſio*, ac *deſperatio*, 6. de loc. affect. cap. 1. ἄθυμος ſignificat eum qui animo eſt abjecto & deſperato, quique animum deſpondet, lib. 3. Epidem.

*Atra bilis*, vide *Acida bilis*, & *Ater ſuccus*.

*Atrôos*, eſt ſecretio & alteratio p. n. ſubitò facta, violenta, doloroſa, ex ipſo diuidentium genere, videturque in omnibus ſenſibus, ex ſecretione, ac diuiſione continui, vnitiq; corporis, dolor excitari, cum ſenſoria, vel vniuerſa, vel magnis portionibus, & celeriter (quòd Græci ἀθρόως vocant) diuiduntur, aut aliàs affatim corruptiuè alterantur, incidit, 1. de ſympt. cauſ. c. 6. ἀθρόον, aſtrictum, denſum & in ſeipſum contractum ſignat. Contrarium eſt diſtracto, atque diſperſo.

*Atrophia*, eſt talis ſpecies, cùm particula aliqua corporis, vel diminutè alimentum attrahit, vel non trahit, vel perperam trahit, vnde corpus non nutritur, ſiue id quidem, quòd nutrit, & quantum & quale eſſe oportet, ſuppeditetur, ſiue non. Cæterum ſymptoma aliquod in retentrice facultate incidit, ſimile his, quæ in ventre ſunt dicta, quòd nutritionem tollit. *Atrophia* quoque excretricis vitio accidit, cùm plus quàm opus eſt, vacuatur, de ſympt. diff. cap. 4. & 1. meth. 9. Eſt adhuc quædam *Atrophia* in oculo, cùm ex longâ imbecillitate, vel aliâ quâdam latente causâ, paululum quaſi propulſus, deinde cauatus ad radicem, cum dolore minor euadit, obſcuréque, aut nihil omnino videt, lib. Introd. c. 15. ἄτροφοι dicuntur, vt ait Plin. lib. 22. c. 25. qui cibum non ſentiunt, id eſt, qui non aluntur.

*Atrophuſa*, ἀτροφοῦσαι, id eſt, corporis particulæ, quæ ex nutrimento fructum non ſentiunt, 2. meth. cap. 7.

*Attonitus morbus*, id eſt, *Apoplexia*, 2. aphor. 19. quem

quem & *morbum ſtupidum* vocant, 8. de placit. cap. 6. Eſt autem obſtructio principij communis neruorum, ſenſum motumque omnibus corporis partibus repente adimens, & principes actiones offendens.

*Attractrix virtus* eſt, quæ peculiares parti ſuccos, alendi ipſam gratiâ, & appetere & attrahere poteſt; altera quæ generatim *alteratrix* dicitur, quâ ſuccus attractus ſimilis euadit parti, quæ alitur, quæ membratim in hepate, *ſanguificatiua* dicitur. *Retentrix*, quâ pars attractum ſuccum coquit, donec in ſuam ipſius naturam eum mutauerit. *Expultrix*, quæ à concoctis quòd inutile eſt, ſecernit, idque *excrementum* vocatur, 5. de loc. affect. cap. 7.

*Attrahens*, ſiue *Attractoria*, ſiue *Epiſpaſtica facultas* eſt, quæ ex alto vehementiùs attrahit propter eſſentiam calidam, & tenuium partium ſiue talis eſſentia ſponte nata ſit, ſiue ex putrefactione aceſcente generationem ſortitâ, directè oppoſita eſt repercutienti, & adſtringenti virtuti, quæ in altum occurrentes, ſibi ſuccos repellit, 5. de ſimplic. cap. 17.

*Auditorius meatus*, eſt rotundum foramen, quòd ad aures pertinens, non ſolùm vſque ad Cerebri membranam pertinet, ſed etiam neruum auditorium contingit, qui in ipſum à Cerebro deſcendit, 6. method. 6. quòd & *cæcum foramen* dicitur, lib. de neruor. diſſect. 6. Græcè τυφλὸν τρῆμα, vide *Aures*.

*Auditus grauitas*, vide *Obauditus*.

*Augmentum morbi*, vide *Aſcenſus*.

*Aures*, quâ frons ad tempora porrigitur, in ipſius terminis ſitæ ſunt, quarum pars aperta, *Ala* dicitur, refracta ab interiori, in poſterius, ipſis ſummitatibus inflexis Cubiformis, ſub quâ ſemicirculus rotundus in mucronem exurgens, Græcè χυτήρ appellatur, huius acumini concauum quod ſubjacet, *Conchula*, in

cuius

cuius medio quòd conſpicitur rotundum foramen, *meatus auditorius* nuncupatur, libr. Introd. cap. 10.

*Aures cordis*, ſunt duo ſinus cordis, concaui, nigriores, neruoſiores, & magis cuticulares membranoſioreſque corde, in vtrâque cordis parte, ſiniſtrâ & dexterâ collocatæ ad ſimilitudinem aurium, 7. de anat. adm. cap. 9. Nominatæ autem porrò ita ſunt, non ab vtilitate, aut actione aliquâ, ſed à paruâ ſimilitudine, quòd vtrinque cordi ipſi, vt animalis capiti, aures adjaceant, 6. de vſu part. cap. 15.

*Aurigo*, & *Auriginoſus*, vide *Arquatus*.

*Autopſia*, eſt eorum obſeruatio & memoria, quæ proprio intuitu vnuſquiſque inſpexit, de part. art. medic. cap. 2. Vocabulum eſt Empiricæ ſectæ proprium, quo ſignificabant memoriam eorum, quæ frequenter & eodem modo viſa eſſent.

*Autopyrus*, qui & *Syncomiſtus* dicitur, panis genus eſt, quòd ex farinâ vniuersâ comportatâ, confusâ veluti & permiſtâ, non diſcuſſis furfuribus, conſtat, libr. de ren. affect. dignot. cap. 6. *Syncomiſtum panem* vocant, qui medius eſt inter exquiſitè purum, & furfuraceum; vocant autem nonnulli eundem panem *Autopyrum*, quoniam ad puri panis confectionem farinam, non qualis natura eſt, talem ad conficiendum panem aſſumunt, ſed prius purgantes furfur excernunt: contrà autem, in furfuraceo prius adimunt eam farinæ partem, quæ puriſſima eſt; panis autem, qui *Autopyrus* appellatur, qualem habet ex naturâ farinam triticum, talem etiam ſeruat, 2. ad Glauc. 7. αὐτοῖ ὁ πυρὸς, ideſt, ipſum triticum totum.

*Auulſa*, vide *Auulſio*, & *Apoſpaſmata*.

*Auulſio* eſt, cùm oſſa, quæ membrum colligant, diuulſa dicuntur, com. 3. in lib. Hippocr. de his quæ in medic. 31. vide *Vnionis ſolutio*.

*Axes* ipſos, *Aſinos* appellare conſueuit Hippocrat.

& par

& paruos axes, *Aſellos*, quas etiam *Succulas* vocant, 2. de fract. 48.

*Axillaris vena* eſt, quæ per axillam percurrens, maior humerali per totum brachium in ramos ſcinditur duos, ſuperiorem, inferiorem, externum, internum; ille *vena hepatica*, 3. de anat. adm. cap. 5. hic *ſubalaris*, *baſilica*, & *vena cubiti interna* appellatur, libr. de anat. vir. & contra Eraſiſtratum, cap. 6.

*Axiomata*, propoſitiones indemonſtrabiles vocant, 1. meth. 4.

*Axungiam*, omnes ſoliti ſunt vocare *adipem ſuillum veterem*, 1. de comp. med. per gen. c. 4. Dictum Latinis à *Axungia*, quòd axibus rotarum inungendis accommoda ſit. Acceptum tamen Græcis nomen, neque *ſuillo adipi* tantum attributum, ſed & *τεάγειον ἀξύγγιον adeps hircinus* dicitur, Galen. vide *Adeps*.

*Azygos vena*, eſt propago, ex venæ cauæ ſuperioris trunco exoriens, parte dextrâ, & octo coſtis inferioribus inſerta, quam ſub corde oriri ſemper à ſe obſeruatum fuiſſe, teſtatur Galen. 5. de loc. aff. 2. & initio ſecundi de vict. rat. & 2. de vſu part. in iis videlicet corporibus, in quibus thorax longior erat: noſtro verò ſæculo propter thoracis breuitatem, ſupra cor, & pericardium exoritur, ad quintam plerumq; thoracis vertebrã: & per eiuſdem ramulorum orificia aperta materia pleuritica effunditur. Capiunt ex eâ nutrimentũ, tum coſtæ octo inferiores, tum earũ ſpatia, iiſque propinqua dorſi medulla, & thoracis membrana, & qui ſpinæ eo loco inſeruiunt muſculi, eiuſque rei gratiâ in octo pluresve ramulos finditur. Ac cùm natura omnes venas geminas creauerit, vnam dextram, alteram ſiniſtram; hæc dextra tantum eſt, eamq; ob cauſam ἀζυγὴς, à Græcis, & vulgò ab Anatomicis *vena ſine pari* dicta eſt. Verùm natura ne ſiniſtrum latus alimento ſuo defraudaret, in id interdum inſignem ramum mittit, qui perinde in ſiniſtrum,

ſtrum, atque ipſa *Azygos* in dextrum ſeſe explicat.

*Azymus panis*, ideſt, fermenti expers, 1. de alim. facul. cap. 2.

B.

B*Alliſtæos*, vide *Aſtragalus*.

*Barycoia*, *Obauditus*, ſiue *Obauditio*, eſt auditus grauitas, & difficultas, proportione reſpondens *Amblyopiæ*, quæ eſt viſus hebetudo, ſiue diminuta viſio, 1, de cauſ. ſympt. cap. 4.

*Baſilare os*, quòd & *os Palati*, *os Cunei*, *os Sphenois* dicitur, eſt os, quòd toti Caluariæ ſubſternitur, quòd à nonnullis inter Capitis, ab aliis, inter Maxillæ ſuperioris oſſa, (cùm inter vtrumque ſit medium) numeratur, cap. 1. lib. de oſſib. & in fine, 11. de vſu part.

*Baſilica vena*, vide *Axillaris*.

*Baſis cordis*, quam alij *caput viſceris* appellant, eſt vertex cordis, figurâ turbinata, quæ & circulus eſt, 7. de anat. adm. cap. 5. quam & *mucronem* appellant, 2. de placit. cap. 4.

*Bathmides*, ſunt ſinus quidam ac cauitates in brachij oſſe vtrinq; ſingulæ, in quas extendentibus totã manũ, & flectentibus, Cubiti ipſius Coronæ, ſiue proceſſus ingrediuntur. Conditæ ſunt à naturâ ne vel præter modum flecteretur cubitus, vel tantum etiam extenderetur, & in poſteriorem partem recederet, quantum modo adducitur in anteriorem, 2. de vſu part. c. 15.

*Becchica medicamenta* ſunt, quæ tuſſim ſedant, vel cient, 1. de ſimpl. cap. 1.

*Belenoeides os*, vide *Graphioeides*, & *Lithoeides*.

*Beneolentia* dicuntur, quorum vapores à corporibus defluentes aëri ambienti permiſti, ac deinde per narium inſpirationem in Cerebrum delati, familiares ſunt Cerebri naturæ, & animali ſpiritui, proportione quâdam ad ea, quæ linguæ ſunt dulcia; è contra, *graueolentia*, 4. de ſimplic. 22.

*Bero*

*Berenicium*, quod eſt *nitrum*, vel *ſpuma nitri*, valens maximè ad vulnera neruorum, 6. de compoſ. medic. loc. cap. 1.

*Belis* ſimpliciter ſi proferatur, ſiue *bilioſus humor*, audimus pallidam & amaram, non acidam & nigram: hanc enim ſemper cum adjectione nominamus, appellationi humoris colorem adjungentes, lib. de tum. cap. 9. *Bilis*, ſine adjectione, *flauam* & *amaram* ſignificat; ſed cum adjectione, bilis atra, humorem melancholicum, 7. aph. 32. & 1. de nat. hum. 27. & com. 5. in 6. de morb. vulg. 14.

*Bilis acida*, vide *Acida bilis.*

*Bilis æruginoſa*, vide *Bilis pallida.*

*Bilis amara*, vide *Bilis.*

*Bilis atra*, vide *Bilis.*

*Bilis flaua*, vide *Bilis pallida.*

*Bilis iſatodes*, vide *Bilis pallida.*

*Bilis nigra*, vide *Nigra bilis.*

*Bilis pallida* eſt, quæ ex bile ſyncerâ, & tenui aquoſâ, ſeroſâque humiditate, ex quâ etiam vrina ſudorque prouenit, conſtat. *Flaua* verò, quæ & *Vitellina* dicitur, colore pallidior, tenui humiditate conſtans, ſed craſſiori quàm pallida, crudo vitello ouorum, & colore & conſiſtentiâ ſimilis, in vaſis genita. *Porracea* verò, in ventriculo genita, porrorum colori ſimilis: *Æruginoſa*, quæ ærugini aſſimilatur: *Iſatodes* autem bilis, quæ ab Iſatide cæſium colorem referente, dicta eſt: ſic etiam & *rubram*, nonnulli bilem nominarunt, quæ conſiſtentiâ ad tenuem ſanguinem proximè accedit, ſed quoniam non concreſcit, idcirco *Bilem* eam nominant, lib. de atra bile, cap. 2.

*Bilis porracea*, vide *Bilis pallida.*

*Bilis radens*, vide *Acida bilis.*

*Bilis rubra*, vide *Bilis pallida.*

*Bilis vitellina*, vide *Bilis pallida.*

*Bis-feriens*

*Bis-feriens pulſus*, vide *Dicrotus pulſus*.

*Blæſum corpus* eſt, cuius pectus pronum in partem anteriorem redditur; *Rhabum* autem, cùm poſteriores partes, quæ ad ſpinam pertinent, gibbæ redduntur, lib. de cauſ. morb. cap. 7. ῥαιβὸς, *incuruum* & *obtortum* ſignificat, & propriè *Varus* dicitur, cruribus recuruis & contractis: cui crura ſunt introrſum obtorta. Dicitur & ῥοιβὸ. Ei opponitur βλαισὸς, *palgus*.

*Blena*, ſiue *Mucus*, μύξα, eſt humor per palatum, & nares defluens, concoctus, adeóque craſſior, minuſque acris, & mordax, propterea & craſſior pituita ab Hippocrate vocatur, libr. de totius morb. tempor. cap. 5. & 1. de ſemin. cap. 6. βλέννα, ſiue βλένα, frigidus humidusque ſuccus, quem omnes homines φλέγμα vocant, vt ſcribit Galenus, libr. 2. de facult. nat. vide *Phlegma*.

*Borborymos*, eſt ſonus, vel murmur, in craſſis inteſtinis factum à flatibus, cùm excrementorum ſunt vacua, humidum excrementum denuncians, & flatum in humore verſari. Flatus namque ſiccior cum ſono prodiens, βόμβος nuncupatur, 3. de ſympt. cauſ. cap. 2. vide *Phyſis*.

*Bothor*, vide *Exanthemata*.

*Bothrion*, eſt vlcus cauum, corneæ tunicæ in oculo, paruum, anguſtum, puncturis rotundis ſimile, vlcuſculo altius, libr. Introd. cap. 15. ſic dictum eſt à cauitate, quaſi foſſula. βόθρος enim *foueam* ſignificat. Differt ἀπὸ τοῦ κοιλώματος, quòd hoc amplius & rotundius ſit *Bothrio*, ſed minùs profundum. Eſt & βόθριον autore Galeno, cuiuſque dentis alueolus & cauitas. vide *Phatnia*.

*Brachiale*, quod Græci *Carpon* dicunt, Arabici *Raſcetta*, eſt prima pars palmæ manus, octo conſtans oſſibus, in ſuperficie leniter gibbis, ſinuatis intrinſecus, libr. de oſſibus, cap. 18. cuius inferior pars quatuor

oſſi

oſſibus, ( quæ quâſi poſt-brachiale, vel metacarpium dixeris ) colligatur, ibid. cap. 16.

*Brachichronius*, vide *Polychronius.*

*Brachium*, totius manus pars maxima, cuius termini infernè ſunt articulus, qui in curuaturâ cubiti eſt, quem *Ancona*, ſiue *Cubitum* cui innitimur, vocamus; supernè autem rurſus, *humeri articulus*, lib. 2. de motu muſc. c. 2. *Brachium* inſuper appellatur, quòd inter duas juncturas humeri, & cubiti intercedit, totius brachij pars: *Super-humeralis* verò, ideſt, *Epomis*, ſuperior humeri pars eſt, quæ ad collum vergit: nam humerus totum id, quòd in dearticulatione hâc apparet, vocatur: nam quòd non apparet, à poſteriori parte, eſt os ſcapulæ, ab inferiori eſt id, quòd dum totum brachium attollitur, manifeſtum fit, & *ala* nominatur, 1. de art. 4.

*Bradypepſia*, eſt imbecilla & imperfecta cibi concoctio, vide *Concoctio.*

*Branchos*, aliàs, *raucedo*, *deſtillatio*, & *Coryza* nominatur, 5. de ſanitat. tuend. cap. 8. Qualis in ventre, diarrhœa paſſio ex malâ concoctione fit, tale πάθημα eſt in Cerebro Catarrhus; & Coryza, Catarrhus ſcilicet eſt, cùm, quòd ſuperuacuum eſt, in os diffluit: Coryza, cùm in nares: Branchos autem, ſiue raucitas Catarrhis ſuperueniens fit faucibus humore imbutis; quòd ſi in Gargarionem fluxio procumbit, aut (quam ex ſimilitudine, Græci σαφύλην, ideſt, *acinum* vocant) in vuulam, hanc in tumorem attollit: at ſi in Glandulas, quæ ſibi ex aduerſo in oris termino vtrinque iacent, Antiadas: ſi autem in eâ, quæ iis proxima ſunt humorum fiat decubitus, oriuntur Pariſthmia, 3. de ſympt. cauſ. cap. 4.

*Bregma*, Latinè *Synciput*, eſt pars anterior capitis ſupra frontem ſita, & à lateribus ad tempora vſque protenſa. Ea conſtat duobus oſſibus propemodū quadratis, quorum vnum dextrum, alterum ſiniſtrum eſt.

Ambo

Ambo autem parte quidẽ poſteriore lateribus ſuturæ λαμβδοειδοῦς, anteriore verò ſuturâ coronali, à lateribus προσκολλήμασι, ſiue ſuturis λεπιδοειδέσι, ſuperiore denique eâ ſuturâ terminantur, quæ vtique communis eſt, & ſecundum longitudinẽ capitis recta procedit, ὀβελιαίαν nominant, conſtant, vt & reliqui ferè omnia crani oſſa, duabus ſquamis, inter quas valdè fiſtuloſa raraque apparent, niſi quà temporum oſſibus coniunguntur: hîc enim tenuiſſima quidem ſunt, ſed ſolida & minimè fiſtuloſa. Nec fruſtra quidem hæc oſſa machinata eſt, quòd toto vitæ decurſu tenuia & halituoſa cerebri excrementa maximè per ſynciput diſſlari oportebat. Eſt enim cerebrum eâ cranij parte quam reliquis copioſius. Sunt qui ἀπὸ τοῦ βρέχειν dictum putent, quòd hæc pars capitis humidiſſima molliſſimáque ſit, præſertim infantibus, vt videri poſſit βεβρέχθαι, hoc eſt, madefacta eſſe. Ex quo fortè etiam obſtetrices partem eam *fontem capitis* appellant.

*Breuis pulſus*, vide *Pulſus latus*.

*Bronchia*, ſunt aſperæ arteriæ cartilagines, penè circulares, in totum pulmonem diuiſæ, & ſigma literæ figuram referentes, 4.loc. affect. c.8. hæ cùm in medio craſſiores ſint, extremis partibus attenuantur, & tandẽ in membranam degenerant, quâ parte œſophagum reſpiciunt, eique incumbunt, eandémque conſtructionẽ per totum pulmonem ſparſæ habent, membranas plures ſortitæ ſunt: vnam quidem propriam, quomodo & oſſa omnia, & præter eam alias duas, vnam internam, craſſam & validam, ſed tenuem; alteram externam, propriè membranæ pertinaciſſimè connatam, quibus omnibus cartilagines illæ ſibi inuicem connectuntur. Dicta ſunt βρόγχια diminutionis formâ ἀπὸ τοῦ βρόγχου, quòd *aſperam arteriam* ſignificat. Vide *Arteria*.

*Bronchocele*, id eſt, gutturis tumor magnus & rotundus, aut in aſpera arteria exoriens: vtrumque enim

obſcuram, ac velut interceptam, nullámque ferè ſui ſignificationẽ edentẽ ſignificant, lib.6. Epidem. 3. ſect.7.

*Aſitia*, id eſt, ciborum abſtinentia, faſtidium, & inappetentia, aliquando etiam vaſorum inanitio *aſitia* dicitur, tanquam nomine generis in ſpecie vti liceat, 2. de rat. vict.47.

*Aſpera arteria*, eſt particula ſimplex in animalis corpore, quæ aliarum omnium eſt duriſſima, ſolo oſſe mollior, quam Græci *Chondron*, id eſt, *Cartilaginem* vocant, quam totam in exactam naturâ circuli circumferentiam contorſit, circulorum multâ ſerie continuâ in longitudine interiore compoſitorum, à pharynge ad pulmonem vſque pertingens, ſanguine vacua, 7. de vſu part. cap. 3. eadémque prout corpus eſt ex cartilaginibus (vt inſtrumentis vocis) & ex vinculis membranoſis, (vt inſtrumentis reſpirationis) compoſitum, *trachea arteria* dicitur, ab inæqualitate, & ad differentiam arteriarum leuium, ibidem cap.6. quam *Bronchon* nominant, ibid. cap.11.

*Aſpera arteria* dicuntur etiam, cùm euerſæ ſanguinolentiores apparent, & magis aſperæ carnoſæque & fici acinis ſimiles, lib. introd. cap.15.

*Aſphyxia*, id eſt, *pulſus priuatio*, ſiue *defectio*, cùm non percipitur noſtro tactui motus, atque hoc per totum animal accidit, vt nulla vſquam arteria moueri videatur, quòd tamen, ſi ad veritatem exigas, in corpus viuum nunquam cadit, ad noſtrum tamen tactum frequenter reperitur, 1. de præſag. ex pulſ. c.3. quam Hippocrates vocat *ſpirituum interceptionem*, 4. de rat. victus, 26. Quod ſi in quibuſdam partibus arteriæ moueri videantur, in aliis verò immobiles ſint, iam non ἀσφυξία erit, ſed differentiæ ſpecies in longitudine pulſus. Galenus lib.1. de præſeru. ex pulſ. ἄσφυκτοι dicuntur Galen. pulſu priuati, & in quibus motus arteriarum cordis non ſentitur, lib.4. de diff. pulſ.

*Aſpredo oculi*, eſt duritia, & aſperitas inæqualis, quæ intra genas oritur, lib. finit.

*Aſſa*, id eſt, *ſtomachi faſtidium*, & *nauſea*, 4. de ſanit. tuend. cap. 4.

*Aſſidentia ſigna*, quæ & *mox apparentia*, Græcis *συνεδρεύοντα* dicuntur, & diſtinguuntur à *patognomonicis*, ſeu paſſionis infallibiliter & firmiſſimè ſignificatiuis ſignis; exemplo morbi lateralis, in quo acuta febris ſpirandi difficultas; tuſſis, pungens dolor lateris, paſſionis ſignificatiua ſunt; quòd autem dolor ad hypochondrium, aut ad clauim perueniat, aut quòd faciliùs in latus patiens, quàm in alterum æger decumbat, aſſidentia ſigna ſunt, 1. aphor. 12.

*Aſſimilatio*, & *aſſimilatrix facultas* eſt, quæ ab actione ipſa generaliter *alteratrix*, in ſpecie verò *aſſimilatrix* dicitur, quâ id quòd nutrit, alteratur, & ei, quòd nutritur, ſimile fit, 3. de natur. facult. cap. 1. naturalium actionum prima, ac propemodum maximè neceſſaria, nutritio eſt, quæ alteratricis actionis quædam eſt ſpecies; eſt enim & concoctio, quæ in ventre peragitur, alteratio, non ſecus autem & quæ in venis, quibus accedit ea, quæ in quâque eſt particulâ, poſt quam quarta eſt, quam *aſſimilationem* vocant, nomine quidem à nutritione diſſidens, re autem non diſſidens, 3. de cauſ. ſympt. cap. 2.

*Aſſiſtentes*, ſiue *Aſtites glanduloſi*, vel *Paraſtatæ*, vide *Glanduloſi*.

*Aſthma*, id eſt, *creber anhelitus*, aut *anhelatio*, affectus eſt, in quo propter anguſtiam organorum ſpiritus & bronchiorum oppilationem, apparet ſummè moueri, vſque ad operta ſcoptula & ſcapulas, thoracem, etiam citra febrem motu celeri ac denſo, vt etiam in iis, qui velociter cucurrerunt, quique reſpirando pinnas narium mouent, quas in ſpirando contrahunt, expirando dilatant, com. 2. in 3. de morb. vulg.

vulg.4.vide *Anheloſi*. Morbus hic nomen habet à ſymptomate: neque enim anhelatio ipſa morbus, ſed morbi ſymptoma: namque fiſtularum & cauitatum pulmonis anguſtia, ipſe morbus eſt.

*Aſtites*, vide *Glanduloſi aſſiſtentes*, & *Faraſtatæ*.

*Aſtragalus*, id eſt, *Talus*, (*os balliſtæ* vulgò) 3. de vſu part. c.6. eſt principaliſſimum oſſium, quæ ad pedes mouendos pertinent, in circumferentias quaſdam deſinens, magnum quidē & maximis ſupernis oſſibus dearticulatum, in medio tibiæ, & calcanei locatum, ibid. c.8. Eſt & Aſtragalus fruticellus exiguus, foliis & ramis Ciceri ſimilis, 6.de ſimplic. medic. facult.

*Aſtrictio*, eſt denſitas cutis, & neceſſariorum excrementorum ſuppreſſio, ad Thraſibulum, cap.27.

*Ataxia*, & *Acoſmia*, eſt inordinatio decretoriorum dierum febrilium. *Coſmon*, id eſt, *ordinem*, appellauit Hippocrat. decretoriorum ordinem dierum; vt enim *Acoſmias*, id eſt, *inordinationis*, proprium eſt *Ataxia*, id eſt, *inordinatio*; ita κόσμου, id eſt, *ordinationis*; *taxis*, id eſt, *ordinatio*. Et ob eam rem appellauerunt mortales vniuerſum hoc, *Coſmon*, argumento ordinationis, 3.prognoſt.7.

*Ater ſuccus*, eſt melancholia, quartus naturalis humor in ordine, frigidus, & ſiccus, ſanguinis limus velut & fæx, quem humorem, cùm ex vſtione quâpiam, aut putreſcentiâ, in acidam migrauit qualitatem, *atram bilem* nuncupant, ſiue *radentem*, 2. de natur. facult. c.9. vide *Acida bilis*, & *Melancholicus humor*.

*Athera*, vide *Atheromata*.

*Atheromata, Steatomata, & Meliceridés*, alij quidem inter Abſceſſus reponunt, alij verò ad aliud genus referunt; omnes tamen tumores præter naturam ſunt, quorum natura ex ipſis nominibus patet, pulticulæ enim aliquid ſimile, quæ ἀθήρα dicitur, in ipſis atheromatibus inuenitur, melli verò in ipſis meliceridibus,

ſeuo

ſeuo autem, in ipſis ſteotomatibus, lib. de tun. cap. 5. ipſum verò *Atheroma* Græci quoque ἀθήρον vocant, 14. method. cap. 14.

*Athymia*, ideſt, *animi deiectio, deſponſio*, ac *deſperatio*, 6. de loc. affect. cap. 1. ἄθυμος ſignificat eum qui animo eſt abjecto & deſperato, quique animum deſpondet, lib. 3. Epidem.

*Atra bilis*, vide *Acida bilis*, & *Ater ſuccus*.

*Atrôos*, eſt ſecretio & alteratio p. n. ſubitò facta, violenta, doloroſa, ex ipſo diuidentium genere, videturque in omnibus ſenſibus, ex ſecretione, ac diuiſione continui, vnitiq; corporis, dolor excitari, cum ſenſoria, vel vniuerſa, vel magnis portionibus, & celeriter (quòd Græci ἀθρόως vocant) diuiduntur, aut aliàs affatim corruptiuè alterantur, incidit, 1. de ſympt. cauſ. c. 6. ἀθρόον, aſtrictum, denſum & in ſeipſum contractum ſignat. Contrarium eſt diſtracto, atque diſperſo.

*Atrophia*, eſt talis ſpecies, cùm particula aliqua corporis, vel diminutè alimentum attrahit, vel non trahit, vel perperam trahit, vnde corpus non nutritur, ſiue id quidem, quòd nutrit, & quantum & quale eſſe oportet, ſuppeditetur, ſiue non. Cæterum ſymptoma aliquod in retentrice facultate incidit, ſimile his, quæ in ventre ſunt dicta, quòd nutritionem tollit. *Atrophia* quoque excretricis vitio accidit, cùm plus quàm opus eſt, vacuatur, de ſympt. diff. cap. 4. & 1. meth. 9. Eſt adhuc quædam *Atrophia* in oculo, cùm ex longâ imbecillitate, vel aliâ quâdam latente causâ, paululum quaſi propulſus, deinde cauatus ad radicem, cum dolore minor euadit, obſcuréque, aut nihil omnino videt, lib. Introd. c. 15. ἄτροφοι dicuntur, vt ait Plin. lib. 22. c. 25. qui cibum non ſentiunt, ideſt, qui non aluntur.

*Atrophuſæ*, ἀτροφοῦσαι, ideſt, corporis particulæ, quæ ex nutrimento fructum non ſentiunt, 2. meth. cap. 7.

*Attonitus morbus*, ideſt, *Apoplexia*, 2. aphor. 19. quem

quem & *morbum ſtupidum* vocant, 8.de placit. cap. 6. Eſt autem obſtructio principij communis neruorum, ſenſum motumque omnibus corporis partibus repente adimens, & principes actiones offendens.

*Attractrix virtus* eſt, quæ peculiares parti ſuccos, alendi ipſam gratiâ, & appetere & attrahere poteſt; altera quæ generatim *alteratrix* dicitur, quâ ſuccus attractus ſimilis euadit parti, quæ alitur, quæ membratim in hepate, *ſanguificatiua* dicitur. *Retentrix*, quâ pars attractum ſuccum coquit, donec in ſuam ipſius naturam eum mutauerit. *Expultrix*, quæ à concoctis quòd inutile eſt,ſecernit, idque *excrementum* vocatur, 5. de loc. affect. cap. 7.

*Attrahens*,ſiue *Attractoria*, ſiue *Epiſpaſtica facultas* eſt, quæ ex alto vehementiùs attrahit propter eſſentiam calidam, & tenuium partium ſiue talis eſſentia ſponte nata ſit, ſiue ex putrefactione aceſcente generationem ſortitâ, directè oppoſita eſt repercutienti, & adſtringenti virtuti, quæ in altum occurrentes, ſibi ſuccos repellit, 5. de ſimplic. cap. 17.

*Auditorius meatus*, eſt rotundum foramen, quòd ad aures pertinens,non ſolùm vſque ad Cerebri membranam pertinet, ſed etiam neruum auditorium contingit,qui in ipſum à Cerebro deſcendit, 6. method.6. quòd & *cæcum foramen* dicitur, lib. de neruor. diſſect. 6. Græcè τυφλὸν τρῆμα, vide *Aures*.

*Auditus grauitas*, vide *Obauditus*.

*Augmentum morbi*, vide *Aſcenſus*.

*Aures*, quâ frons ad tempora porrigitur, in ipſius terminis ſitæ ſunt, quarum pars aperta, *Ala* dicitur, refracta ab interiori, in poſterius, ipſis ſummitatibus inflexis Cubiformis, ſub quâ ſemicirculus rotundus in mucronem exurgens, Græcè χυςὴρ appellatur, huius acumini concauum quod ſubjacet, *Conchula*, in cuius

cuius medio quòd conſpicitur rotundum foramen, *meatus auditorius* nuncupatur, libr. Introd. cap. 10.

*Aures cordis*, ſunt duo ſinus cordis, concaui, nigriores, neruoſiores, & magis cuticulares membranoſioreſque corde, in vtrâque cordis parte, ſiniſtrâ & dexterâ collocatæ ad ſimilitudinem aurium, 7. de anat. adm. cap. 9. Nominatæ autem porrò ita ſunt, non ab vtilitate, aut actione aliquâ, ſed à paruâ ſimilitudine, quòd vtrinque cordi ipſi, vt animalis capiti, aures adjaceant, 6. de vſu part. cap. 15.

*Aurigo*, & *Auriginoſus*, vide *Arquatus*.

*Autopſia*, eſt eorum obſeruatio & memoria, quæ proprio intuitu vnuſquiſque inſpexit, de part. art. medic. cap. 2. Vocabulum eſt Empiricæ ſectæ proprium, quo ſignificabant memoriam eorum, quæ frequenter & eodem modo viſa eſſent.

*Autopyrus*, qui & *Syncomiſtus* dicitur, panis genus eſt, quòd ex farinâ vniuersâ comportatâ, confuſâ veluti & permiſtâ, non diſcuſſis furfuribus, conſtat, libr. de ren. affect. dignot. cap. 6. *Syncomiſtum panem* vocant, qui medius eſt inter exquiſitè purum, & furfuraceum; vocant autem nonnulli eundem panem *Autopyrum*, quoniam ad puri panis confectionem farinam, non qualis natura eſt, talem ad conficiendum panem aſſumunt, ſed prius purgantes furfur excernunt: contrâ autem, in furfuraceo prius adimunt eam farinæ partem, quæ puriſſima eſt; panis autem, qui *Autopyrus* appellatur, qualem habet ex naturâ farinam triticum, talem etiam ſeruat, 2. ad Glauc. 7. αὐτὸς ὁ πυρὸς, ideſt, ipſum triticum totum.

*Auulſa*, vide *Auulſio*, & *Apoſpaſmata*.

*Auulſio* eſt, cùm oſſa, quæ membrum colligant, diuulſa dicuntur, com. 3. in lib. Hippocr. de his quæ in medic. 31. vide *Vnionis ſolutio*.

*Axes* ipſos, *Aſinos* appellare conſueuit Hippocrat. & par

& paruos axes, *Aſellos*, quas etiam *Succulas* vocant, 2. de fract. 48.

*Axillaris vena* eſt, quæ per axillam percurrens, maior humerali per totum brachium in ramos ſcinditur duos, ſuperiorem, inferiorem, externum, internum; ille *vena hepatica*, 3. de anat. adm. cap. 5. hic *ſubalaris*, *baſilica*, & *vena cubiti interna* appellatur, libr. de anat. vir. & contra Eraſiſtratum, cap. 6.

*Axiomata*, propoſitiones indemonſtrabiles vocant, 1. meth. 4.

*Axungiam*, omnes ſoliti ſunt vocare *adipem ſuillum veterem*, 1. de comp. med. per gen. c. 4. Dictum Latinis à *Axungia*, quòd axibus rotarum inungendis accommoda ſit. Acceptum tamen Græcis nomen, neque *ſuillo adipi* tantum attributum, ſed & *τράγειον ἀξούγγιον adeps hircinus* dicitur, Galen. vide *Adeps*.

*Azygos vena*, eſt propago, ex venæ cauæ ſuperioris trunco exoriens, parte dextrâ, & octo coſtis inferioribus inſerta, quam ſub corde oriri ſemper à ſe obſeruatum fuiſſe, teſtatur Galen. 5. de loc. aff. 2. & initio ſecundi de vict. rat. & 2. de vſu part. in iis videlicet corporibus, in quibus thorax longior erat: noſtro verò ſæculo propter thoracis breuitatem, ſupra cor, & pericardium exoritur, ad quintam plerumq; thoracis vertebrã: & per eiuſdem ramulorum orificia aperta materia pleuritica effunditur. Capiunt ex eâ nutrimentũ, tum coſtæ octo inferiores, tum earũ ſpatia, iiſque propinqua dorſi medulla, & thoracis membrana, & qui ſpinæ eo loco inſeruiunt muſculi, eiuſque rei gratiâ in octo pluresve ramulos finditur. Ac cùm natura omnes venas geminas creauerit, vnam dextram, alteram ſiniſtram; hæc dextra tantum eſt, eamq; ob cauſam ἀζυγὴς, à Græcis, & vulgò ab Anatomicis *vena ſine pari* dicta eſt. Verùm natura ne ſiniſtrum latus alimento ſuo defraudaret, in id interdum inſignem ramum mittit, qui perinde in ſiniſtrum,

ſtrum, atque ipſa *Azygos* in dextrum ſeſe explicat.

*Azymus panis*, ideſt, fermenti expers, 1. de alim. facul. cap. 2.

B.

B*alliſtæos*, vide *Aſtragalus*.

*Barycoia*, *Obauditus*, ſiue *Obauditio*, eſt auditus grauitas, & difficultas, proportione reſpondens *Amblyopiæ*, quæ eſt viſus hebetudo, ſiue diminuta viſio, 1. de cauſ. ſympt. cap. 4.

*Baſilare os*, quòd & *os Palati*, *os Cunei*, *os Sphenois* dicitur, eſt os, quòd toti Caluariæ ſubſternitur, quòd à nonnullis inter Capitis, ab aliis, inter Maxillæ ſuperioris oſſa, (cùm inter vtrumque ſit medium) numeratur, cap. 1. lib. de oſſib. & in fine, 11. de vſu part.

*Baſilica vena*, vide *Axillaris*.

*Baſis cordis*, quam alij *caput viſceris* appellant, eſt vertex cordis, figurâ turbinata, quæ & circulus eſt, 7. de anat. adm. cap. 5. quam & *mucronem* appellant, 2. de placit. cap. 4.

*Bathmides*, ſunt ſinus quidam ac cauitates in brachij oſſe vtrinq; ſingulæ, in quas extendentibus totã manũ, & flectentibus, Cubiti ipſius Coronæ, ſiue proceſſus ingrediuntur. Conditæ ſunt à naturâ ne vel præter modum flecteretur cubitus, vel tantum etiam extenderetur, & in poſteriorem partem recederet, quantum modo adducitur in anteriorem, 2. de vſu part. c. 15.

*Becchica medicamenta* ſunt, quæ tuſſim ſedant, vel cient, 1. de ſimpl. cap. 1.

*Belenoeides os*, vide *Graphioeides*, & *Lithoeides*.

*Beneolentia* dicuntur, quorum vapores à corporibus defluentes aëri ambienti permiſti, ac deinde per narium inſpirationem in Cerebrum delati, familiares ſunt Cerebri naturæ, & animali ſpiritui, proportione quâdam ad ea, quæ linguæ ſunt dulcia; è contra, *graneolentia*, 4. de ſimplic. 22.

Bero

*Berenicium*, quod eſt *nitrum*, vel *ſpuma nitri*, valens maximè ad vulnera neruorum, 6. de compoſ. medic. loc. cap. 1.

*Belis* ſimpliciter ſi proferatur, ſiue *bilioſus humor*, audimus pallidam & amaram, non acidam & nigram: hanc enim ſemper cum adjectione nominamus, appellationi humoris colorem adjungentes, lib. de tum. cap. 9. *Bilis*, ſine adjectione, *flauam* & *amaram* ſignificat; ſed cum adjectione, bilis atra, humorem melancholicum, 7. aph. 32. & 1. de nat. hum. 27. & com. 5. in 6. de morb. vulg. 14.

*Bilis acida*, vide *Acida bilis*.

*Bilis æruginoſa*, vide *Bilis pallida*.

*Bilis amara*, vide *Bilis*.

*Bilis atra*, vide *Bilis*.

*Bilis flaua*, vide *Bilis pallida*.

*Bilis iſatodes*, vide *Bilis pallida*.

*Bilis nigra*, vide *Nigra bilis*.

*Bilis pallida* eſt, quæ ex bile ſyncerâ, & tenui aquoſâ, ſeroſâque humiditate, ex quâ etiam vrina ſudorque prouenit, conſtat. *Flaua* verò, quæ & *Vitellina* dicitur, colore pallidior, tenui humiditate conſtans, ſed craſſiori quàm pallida, crudo vitello ouorum, & colore & conſiſtentiâ ſimilis, in vaſis genita. *Porracea* verò, in ventriculo genita, porrorum colori ſimilis: *Æruginoſa*, quæ ærugini aſſimilatur: *Iſatodes* autem bilis, quæ ab Iſatide cæſium colorem referente, dicta eſt: ſic etiam & *rubram*, nonnulli bilem nominarunt, quæ conſiſtentiâ ad tenuem ſanguinem proximè accedit, ſed quoniam non concreſcit, idcirco *Bilem* eam nominant, lib. de atra bile, cap. 2.

*Bilis porracea*, vide *Bilis pallida*.

*Bilis radens*, vide *Acida bilis*.

*Bilis rubra*, vide *Bilis pallida*.

*Bilis vitellina*, vide *Bilis pallida*.

*Bis-feriens*

*Bis-feriens pulſus*, vide *Dicrotus pulſus.*

*Blæſum corpus* eſt, cuius pectus pronum in partem anteriorem redditur; *Rhæbum* autem, cùm poſteriores partes, quæ ad ſpinam pertinent, gibbæ redduntur, lib. de cauſ. morb. cap. 7. ῥαιϐὸν, *incuruum* & *obtortum* ſignificat, & propriè *Varus* dicitur, cruribus recuruis & contractis: cui crura ſunt introrſum obtorta. Dicitur & ῥαιβὸ. Ei opponitur βλαισὸς, *palgus.*

*Blena*, ſiue *Mucus*, μύξα, eſt humor per palatum, & nares defluens, concoctus, adeóque craſſior, minuſque acris, & mordax, propterea & craſſior pituita ab Hippocrate vocatur, libr. de totius morb. tempor. cap. 5. & 1. de ſemin. cap. 6. βλέννα, ſiue βλένα, frigidus humidusque ſuccus, quem omnes homines φλέγμα vocant, vt ſcribit Galenus, libr. 2. de facult. nat. vide *Phlegma.*

*Borborymos*, eſt ſonus, vel murmur, in craſſis inteſtinis factum à flatibus, cùm excrementorum ſunt vacua, humidum excrementum denuncians, & flatum in humore verſari. Flatus namque ſiccior cum ſono prodiens, βόμβος nuncupatur, 3. de ſympt. cauſ. cap. 2. vide *Phyſis.*

*Bothor*, vide *Exanthemata.*

*Bothrion*, eſt vlcus cauum, corneæ tunicæ in oculo, paruum, anguſtum, puncturis rotundis ſimile, vlcuſculo altius, libr. Introd. cap. 15. ſic dictum eſt à cauitate, quaſi foſſula. βόθρος enim *foueam* ſignificat. Differt ἀπὸ τοῦ κοιλώματος, quòd hoc amplius & rotundius ſit *Bothrio*, ſed minùs profundum. Eſt & βόθριον autore Galeno, cuiuſque dentis alueolus & cauitas. vide *Phatnia.*

*Brachiale*, quod Græci *Carpon* dicunt, Arabici *Raſcetta*, eſt prima pars palmæ manus, octo conſtans oſſibus, in ſuperficie leniter gibbis, ſinuatis intrinſecus, libr. de oſſibus, cap. 18. cuius inferior pars quatuor

oſſi

oſſibus, ( quæ quâſi poſt-brachiale, vel metacarpium dixeris ) colligatur, ibid. cap. 16.

*Brachichronius*, vide *Polychronius*.

*Brachium*, totius manus pars maxima, cuius termini infernè ſunt articulus, qui in curuaturâ cubiti eſt, quem *Ancona*, ſiue *Cubitum* cui innitimur, vocamus; supernè autem rurſus, *humeri articulus*, lib. 2. de motu muſc. c. 2. *Brachium* inſuper appellatur, quòd inter duas iuncturas humeri, & cubiti intercedit, totius brachij pars: *Super-humeralis* verò, ideſt, *Epomis*, ſuperior humeri pars eſt, quæ ad collum vergit: nam humerus totum id, quòd in dearticulatione hâc apparet, vocatur: nam quòd non apparet, à poſteriori parte, eſt os ſcapulæ, ab inferiori eſt id, quòd dum totum brachium attollitur, manifeſtum fit, & *ala* nominatur, 1. de art. 4.

*Bradypepſia*, eſt imbecilla & imperfecta cibi concoctio, vide *Concoctio*.

*Branchos*, aliàs, *raucedo*, *deſtillatio*, & *Coryza* nominatur, 5. de ſanitat. tuend. cap. 8. Qualis in ventre, diarrhœa paſſio ex malâ concoctione fit, tale πάθημα eſt in Cerebro Catarrhus; & Coryza, Catarrhus ſcilicet eſt, cùm, quòd ſuperuacuum eſt, in os diffluit: Coryza, cùm in nares: Branchos autem, ſiue raucitas Catarrhis ſuperueniens fit faucibus humore imbutis; quòd ſi in Gargarionem fluxio procumbit, aut (quam ex ſimilitudine, Græci σαφύλην, ideſt, *acinum* vocant) in vuulam, hanc in tumorem attollit: at ſi in Glandulas, quæ ſibi ex aduerſo in oris termino vtrinque iacent, Antiadas: ſi autem in eâ, quæ iis proxima ſunt humorum fiat decubitus, oriuntur Pariſthmia, 3. de ſympt. cauſ. cap. 4.

*Bregma*, Latinè *Synciput*, eſt pars anterior capitis ſupra frontem ſita, & à lateribus ad tempora vſque protenſa. Ea conſtat duobus oſſibus propemodū quadratis, quorum vnum dextrum, alterum ſiniſtrum eſt.

Ambo

Ambo autem parte quidé poſteriore lateribus ſuturæ λαμβδοειδοῦς, anteriore verò ſuturâ coronali, à lateribus προσκολλήμασι, ſiue ſuturis λεπιδοειδέσι, ſuperiore denique eâ ſuturâ terminantur, quæ vtique communis eſt, & ſecundum longitudiné capitis recta procedit, ὀβελιαίαν nominant, conſtant; vt & reliqui ferè omnia crani oſſa, duabus ſquamis, inter quas valdè fiſtuloſa raraque apparent, niſi quà temporum oſſibus coniunguntur: hîc enim tenuiſſima quidem ſunt, ſed ſolida & minimè fiſtuloſa. Nec fruſtra quidem hæc oſſa machinata eſt, quòd toto vitæ decurſu tenuia & halituoſa cerebri excrementa maximè per ſynciput difflari oportebat. Eſt enim cerebrum eâ cranij parte quam reliquis copioſius. Sunt qui ἀπὸ τοῦ βρέχειν dictum putent, quòd hæc pars capitis humidiſſima molliſſimáque ſit, præſertim infantibus, vt videri poſſit βεβρέχθαι, hoc eſt, madefacta eſſe. Ex quo fortè etiam obſtetrices partem eam *fontem capitis* appellant.

*Breuis pulſus*, vide *Pulſus latus*.

*Bronchia*, ſunt aſperæ arteriæ cartilagines, penè circulares, in totum pulmonem diuiſæ, & ſigma literæ figuram referentes, 4. loc. affect. c. 8. hæ cùm in medio craſſiores ſint, extremis partibus attenuantur, & tandé in membranam degenerant, quà parte œſophagum reſpiciunt, eique incumbunt, candémque conſtructioné per totum pulmonem ſparſæ habent, membranas plures ſortitæ ſunt: vnam quidem propriam, quomodo & oſſa omnia, & præter eam alias duas, vnam internam, craſſam & validam, ſed tenuem; alteram externam, propriè membranæ pertinaciſſimè connatam, quibus omnibus cartilagines illæ ſibi inuicem connectuntur. Dicta ſunt βρόγχια diminutionis formâ ἀπὸ τοῦ βρόγχου, quòd *aſperam arteriam* ſignificat. Vide *Arteria*.

*Bronchocele*, id eſt, gutturis tumor magnus & rotundus; aut in aſpera arteria exoriens: vtrumque enim

βρόγχος ſignificat, 2.de comp. medic. loc. cap.17.

*Bronchus*, id eſt, *trachea arteria*, ita dicta, quòd maximâ ex parte cartilaginibus conſtet, quæ *βρόγχια* appellantur, 7.de vſu part.c.11. vide *Aſpera arteria*.

*Bubo*, *βουβών*, eſt tumor, præter naturam, in collo, & ſecus aures, vel inguina, emiſſaria veluti communia iis, quibus in collo, capite, vel aliquâ vicinâ parte, vel prope magnam arteriam, aut venam cauam vlcus eſt natum, ortus, 13.method. cap.5. vide *Scruma*.

*Bubonecele*, eſt tumor mollis in inguine factus, peritonæo, (id eſt, membranâ interiore) plus nimis dilatato, vulnerato, aut rupto, & poſtea non conglutinato, dicitúrque *ramex in inguine*; quod ſi Vmbilico hoc accidat, dicitur *Exomphalos*, libr. de tumor. capit.16.

*Bulimos*, eſt vehemens eſuritio, ex indigentiâ ſimul, imbecillitate, & refrigeratione oris ventriculi, orta, 1.de cauſ.ſympt.cap.7. Symptoma eſt malè affecti oris ventriculi, quo primum quidem ægri expleri cibis nequeunt, paulò verò poſt deſtituuntur prorſus appetentiâ, animo linquuntur, viribus deficiunt exoluuntur, decolores ſunt, torquentur ſtomacho, refrigerantur corde & extremis partibus, pulſuſque habent admodum obſcuros. Differt autem *Bulimos* à *caninâ appetentiâ*, quod ille ſit caſus potentiæ naturalis appetitiuæ, tractricis, & concoctricis, ex frigiditate exteriore, qui à fame quidem inchoauit, ſed non habet eam ampliùs adjunctam; Caninus autem appetitus fieri conſueuit, vel propter ſolam intemperaturam frigidiorem, vel propter humores acidos, melancholicos, lancinantes, & venarum ſuctioni ſimilem ſenſum inferentes, quos exorbuit os ventriculi, 2.aphor.21. Præterea verò inter ſe differunt, quòd in appetitu canino, propter inſatiabilem ingluuiem vomitiones perpetuæ infeſtent, Bulimus autem ſine vomitu ſit.

*Bulla*, id eſt, *poſtula oculis nata*, 9. de ſimpl.medic. facult.

*Burſa teſtium*, eſt communis tunicarum, vtrumque teſtem cooperientium, rugoſus ſinus, vtrique teſticulo circumdatus, ὄσχεον Græcis, Latinis *Scortum*, aliis *Scrotum* dicitur, lib. de diſſect. vuluæ, & Introd.

## C.

C*Achexia*, prauus corporis habitus eſt, 1.meth.9. Contraria τῇ εὐεξίᾳ : ( hæ autem duæ ſunt τῆς ἕξεως differentiæ, Medicis ſupra cæteras vſurpatæ.) Eſt autem ſolidarium corporis partium deprauatio, quâ alimentum omne corrumpunt. Habitus enim corporis ipſæ ſolidæ partes appellantur, quas continentia Hippocrates appellauit. Hic vbi permultum receſſit à naturali temperamento, tertiam alimenti concoctionem, quæ in ipſo, hoc eſt, in ſolidis partibus peragi debet, malè perficit, alimentum corrumpit, & in qualitatem à naturâ alienam deprauat: Inducítque cacochymiam ( quam perpetuo illa coniunctam habet, cùm è contrario non ſit neceſſe, vbi cacochymia ſit, illic eſſe protinus & cachexiam ) atque omne excrementi genus, inde *Cacheticus*. id eſt, *mali habitus homo*; lib. de cur. rat. per ſang. cap. 19. vide *Habitus*.

*Cacochymia*, vitioſus ſuccus, ſeu redundantia vitioſi alicuius humoris in toto corpore; vide *Plethora*.

*Cacoëthe vlcera*, ex diſepulotis clariùs intelliguntur; quæ enim ex humorum confluxu, vel multorum, vel acrium oriuntur, ita vt locus affectus hanc diſpoſitionem quâ id, quod influit, licet bonum ſit, tamen ipſum corrumpat, non habeant, *Dyſepulota* nomino; quæ verò dictam diſpoſitionem iam obtinent, præcipuo vocabulo *Cacoëthe*, id eſt, *maligna*, appello, 1. de compoſ. medic. per gen. cap. 18. ſed generaliùs, quæ vlcera omnibus ritè decentérque factis non ſanantur;

ea Medici *Cacoëthe*,id eſt, *maligna,contumacia, rebelliaque* dicimus, 4.method.5. Adhuc generaliùs, *Cacoëthes* morbos, id eſt, malignos, appellamus,quicunque periculum minantes, ſpem ſalutis non adimunt; nam quòd ſummè pernicioſum exiſtit ſymptoma, non *Cacoëthe*,ſed *mortiferũ* dicitur,com.1.in 1.prorrhet.14.

*Cacophonia*, id eſt,*vitiata vox*, de ſympt. differ.c.3.

*Cacoſphyxia*, id eſt, *vitioſus pulſus*, circa pulſuum actionem eſt ſymptoma, ibid. c.4.

*Cacotrophia*, id eſt, *vitioſa nutritio*, ibidem.

*Cairos*, occaſio & opportunitas rei cuiuſlibet agendæ, quomodo apud Hipp. καιρὸς ὀξὺς dicitur: Item tempus, propriè pars anni, quæ & ὥρα vocatur. Dicitur & in morbis ſpatium id temporis, quo inſignes in iis mutationes fiunt. Habent enim & morbi ſua tempora, à temporibus anni & ætatibus non valdè diſſentanea, inſignioribus,vt & illa, mutationibus diſtincta, quæ quadruplices à Medicis annotantur, à quibus totidem morborum tempora ſtatuuntur, ἀρχὴ, *principium*, αὔξησις, *augmentum* ſeu *incrementum*, quòd & ἀνάβασις vocatur & ἐπίδοσις vocatur; ἀκμὴ, *vigor*, ſeu *ſtatus*, παρακμὴ, *declinatio*. Hæc quatuor tempora non modò in vniuerſo morbo, ſed in ſingulis etiam totius morbi acceſſionibus ſpectantur; illa, *vniuerſalia*,hæc, *particularia* appellantur. Non eſt autem ea facilè in ſingulis morbis definire,quia pro morborum cauſarum,ſymptomatum, naturæ, virium, & reliquarum ſubſtantiarum varietate variis quoque ſpatiis ſigniſque diſtinguuntur. Summatim quidem & in genere circumſcribi poſſunt, vt principium dicatur primus morbi motus:incrementum tempus id,quo non modò ipſe morbus,verùm eius etiam ſymptomata grauiora fiunt: ſtatus autem in quo ea quodammodo conſiſtunt, neque augeſcentia, neque ſe remittentia; declinatio verò, cùm primum decreſcere incipiunt, donec morbus ex

toto

toto deſierit. Particulatim verò, in ſingulis morbis cuiuſque horum exordium finémque exprimere, & certos limites aſſignare difficile.

*Calchoeidea oſſa*, ſunt tria oſſa parua circa calcaneũ poſita cuneiformia, quæ certis nominibus carent, inferiori nauiformis oſſi per ſynarthroſin copulata, cum quibus etiam exteriore ex parte *Cyboeides* pariter connectitur, 3.de vſu part. & de oſſibus, cap.24.

*Calcaneus*, ſeu *os Calcis*, quòd Græci πτέρναν vocant maximum, & principaliſſimum eſt pedis os, ad firmationem pertinens; quòd *Aſtragalo* ſubeſt, 3.de vſu part. & de oſſibus, cap.24.

*Calcis os*, vide *Calcaneus*.

*Calculus*, ſiue *Calculoſus morbus* eſt, vbi in renibus ex collectâ craſſorum humorum copiâ, à calore immoderato calculi generantur, libr. finit.

*Caleſcere* & *calefactũ eſſe*, non parùm refert dicere, exemplo lebetis, & aquæ calidæ: feruens enim aqua in frigidũ lebetẽ injecta, vel feruens lebes aquã frigidã excipiens, illic quidẽ aqua calefacta eſt, & lebes calefit, iuxta typum putridarũ febriũ, hic lebes calefactus, aqua calefit, ad morẽ febrium hecticarũ, 1.de differ.febr.c.2.

*Calidum*, hoc ipſum verbum aliquando transferimus ad qualitatem, cuius proprium nomen eſt *caliditas*, aliquando denominatiuè totum corpus. Dicimus *calidum* à caliditate; eſtque hic modus loquendi plurimus in omni vitâ, 1.aphor.14. Sæpè etiam Hippocrates à qualitatibus nominat elementa, calidum quidem appellans, neque ſolam qualitatem, neque quòd ab eius exuperantiâ dicitur, ſed corpus, quòd ſummam participat qualitatem, vt ignem, 1. de elem.c.8.

*Callicreas*, ſiue *Pancreas*, caro glandulosa eſt, ſubſtrata arteriis, veniſque ventriculi, quæ eâ parte in ramos capillares finduntur; lib. de ven. & art. diſſect. cap.1. vide *Pancreas*.

*Calloſum corpus*, id eſt, *calli naturam referens*, regio quædam in cerebro eſt, in quâ naturalis concauitas eſſe videtur, quæ ex ſuperjacentibus, & circumdatis corporibus, portionem alimenti non perfectè elaborati, (*Peritoma*, ſiue *Recrementum* vocant) recipit. 9. de anatom. admod. c. 3. quod *Recrementum* ab Ariſtotele, *Excrementum* dicitur, libr. de inſtrument. odor.

*Callus* idem quod *Clauus*, Græcè τύλ☉-, 6. ſimpl. dicitúrque etiam *Tophus*, ex crudo humore, qui craſſus eſt, ad ſimilitudinem putis craſſioris, 10. de comp. med. loc. cap. 2. vide *Myrmecia*, & *Tyloſis*.

*Caluaria*, ſiue *Cranium*, os capitis appellatur, lib. de oſſib. cap. 1. vide *Cranium*.

*Caluata*, *Ferramenta* appellat Hippocrates, quæ rotunditatem quandam leuem in extremis partibus habent, cuiuſmodi ſunt ſpecillorum capitula, & quæ *Nucleata* appellantur, & *Spatularia*. *Oblonga* verò his contraria nuncupat, quorum extrema minimè ſunt rotunda, ſed mucronata, ad ſuffuſionem & cataractam punctione tollendam accommodata inſtrumenta quodammodo ſimilia, 1. de artic. 43.

*Caluities*, eſt capillorum defluuium, propter humorum ex quibus nutriri conſueuerunt, inopiam; ſi verò propter eorundem humorum vitium, corrumpantur, & cadant, non *Caluities*, ſed *Alopecia*, *Area*. & *Ophiaſis* dicitur, 1. de compoſ. medic. loc. cap. 2. vide *Madaroſis*. Capitis ſanè cutis, pueris, mulieribus, & Eunuchis humida eſt; ſed Caluis immodicè arida. Cerebrum quidem in iuuenibus molle cùm ſit, atque humidum, Caluariam tangere, omnémque interiorem inanitiem complere; in ſenibus verò ſicceſcens ſubſidénſque ab eâ diſtare ſæpiùs in animalium diſſectionibus conſpicimus: in quibus calueſcentibus ſyncipitis oſſa, fiſtuloſiora aliis, & molliora, ac ſuperincumbentia ob Cerebri diſtantiam exareſcunt, cùm

ad

ad ipſa vſque non pertingat, neque ea attingere poſſit: ſubſidet enim, in ſuamque, ac ipſius baſim depreſſum cadit: conſequenter igitur, oſſibus iſtis reſiccatis, & ipſis obtenta cutis inareſcit, atque ipſi ſenſui valdè ſicca in Caluis apparet, vt rationali demonſtratione non egeat, com. 3. in 6. de morb. vulg. 2.

*Calx*, eſt totius pedis poſterior pars, libr. Introd. cap. 10. Clariùs, Calx eſt os pedis maximum, oſſi ſcaphoeidi ſeu nauiculari ſubiectum, quod & rotundas ex talo partes recipit, & geminos, quos habet, proceſſus in ſinum eius inſerit, parte quâ ingredimur leuiter rotundâ, & latiuſculâ, lib. de oſſib. 24.

*Camarion*, ψαλιδοειδὲς, ſiue ψαλοειδὲς corpus, eſt pars Cerebri, quæ ſuprà communem cauitatem eſt, (quâ Cerebrum Cerebello ſuâ perforatione committitur) velut domus tectum quoddam in ſphæræ ſuperficiem concauam circumacta, ad ſimilitudinem teſtudinum, & fornicum, quibus Architecti vtuntur, ne medius Cerebri venter concidat. Dicitur ἀπὸ τῆς ψαλίδος, quæ *Cameram* & *Teſtudinem* ſignificat, 8. de vſu part. c. 11. vide *Fornices*.

*Cameroſis*, eſt oſſis perruptio, cùm ex alterutrâ refractum parte ſimilem Cameræ figuram acceperit, lib. finit. vnde recentiorum nonnulli vehementiſſimas fracturas vocant *Camaromata*, & ἐγγισώματα quidem, quæ in medio ſui membranæ innituntur; *Camaromata* verò, quæ eandem ipſam partem exaltatam habent; Cæterum, quâ primum ab integris fracturæ partibus deduci ægra cepêre, intrò magis recedunt, ac membranæ innituntur, 6. method. 6.

*Camiſia fœtus*, vide *Chorion*.

*Campylon*, *Erotianus* exponit apud Hippocratem, minimè rectum, ſed tortuosè incuruatum & flexum. vide *Heloſis*.

*Cancer*, eſt tumor præter naturam, fuſci & liuidi

coloris, in quo venulæ quædam exaltatæ primò occultæ (& *Cancrum latentem* vocant, libr.de atrab.c.4.) deinde manifeſtæ, à craſſo & nigriore ſanguine fæci vini aſſimiles ſunt, 11.meth.9.

*Canina cupiditas*, eſt praua qualitas oris ventriculi ſuperioris multa impetuosè ingerentis, nec potentis deuoratorum pondus ſuſtinere, quare ea inalterata ſupernè, vel infernè excernere cogitur; ita in renibus quoque, vbi ex diabeticâ paſſione accidit, ſeroſæ humiditatis, cupiditas tanta adeſt cum virium imbecillitate, vt & humiditatem affatim attrahere, ac eam deinde in veſicam confeſtim renes impellere cogantur, 6. loc. aff. cap.3. vide *Bulimos*.

*Canini dentes*, quos Græci *Cynodontes* vocant, ſunt duo vtrinque mandibulæ ſuperiori, & inferiori inhærentes dentes, inter Inciſorios & Molares, qui Canum dentibus quam ſimillimi ſunt inferiore baſi, lati, parte ſupernâ acuti, quibus ſingulæ quoque radices longiſſimæ inſunt, vt, ſi quid propter duritiem ab inciſoribus dentibus, ſcindi minùs potuit, id frangere poſſint, libr. de oſſib.cap.5. vide *Dentes*.

*Canities*, eſt pilorum ante legitimã ætatem in albũ commutatio, lib. finit. Cani autem ob id contingunt, quòd longo tempore permanente in homine humido, id quòd candidiſſimũ eſt, ſecernitur, & in ſummam cuticulam illabitur, ita vt attracta candidiore humiditate pilus quam antea candidior euadat, ipſaque ſumma cuticulà, eo præſertim loco vbi cani ſunt, quàm quouis alio candidior exiſtat. Quique à primâ origine canos habẽt in capite, illis ſumma cuticula, vbi cani ſunt, quã alia quæuis candidior exiſtit, quòd illic albiſſima humiditas inſit. Sic autem ſe res habet: qualem humorem caro attraxerit, ſiue album, ſiue flauum, ſiue nigrũ, talẽ etiam colorẽ capillus imbuit. Hippoc. de naturâ pueri.

*Canthus oculi*, vide *Anguli oculi*.

*Capil*

*Capillaris vena*, vide *Aphantiſmus*.

*Capillitium*, vide *Trichiaſis*.

*Capiſtratio*, vide *Phimoſis*.

*Capitis vena*, & *Cephalica*, & *Humeraria*, & *Externa* dicitur, eſt, quæ ex iugularibus externis iam diuaricatis, quibuſcum radicem habet communem, vtrimque extra thoracem aſcendit, & per humerum in externam regionem decliuis excurrit; initio ſecundi de ration. vict. vide *Axillaris vena*.

*Capreolaris*, ſiue *Hederarius infractus*, eſt arteriarū, & venarum ad vtrumque teſticulum deſcendentium non recto itinere, ſed inſtar *Capreoli*, aut *Hederæ*, variis modis inuolutarum connexus, 1. de ſemin. cap. 12. vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

*Caprizans pulſus* eſt, vbi motum arteria interpellat velut & interrumpit, ita vt motus à quiete alter celerior primò, & vehementior ſit, 1. de differ. pulſ. c. 29.

*Capſula cordis*, id eſt, *Pericardium*, vide *Membrana Pericardios*.

*Caput*, eſt ſuprema corporis pars, quam nonnulli *ventrem ſuperiorem* nominant, collo terminatur, & partes animales continet.

*Caput cordis*, eſt ampla, & orbicularis ſuperna eius pars, & baſis, 6. de vſu part. cap. 7.

*Caput oſſis*, eſt extrema tenuis proceſsûs oſſium pars craſſior, & orbiculata, lib. de oſſibus, in prooemio.

*Caput-purgia*, ſunt medicamenta omnia, quæ capitis purgandi gratiâ induntur, ſiue naribus, & dicuntur *Errhina*, ſiue ori, vt colluendo, vel mandendo per ſputum caput purgent, & vocantur *apophlegmatizonta*, ſeu *apophlegmatiſmi*. Sunt autem eiuſmodi calidæ & acris facultatis, per quam pituitam partim eliquantia, partim attrahentia, partim etiam facultatem, quæ in cerebro eſt, alieni expultricem irritantia, actionem ſuam perficiunt, 5. de ſimplic. cap. 20.

*Carbo*, qui & *Carbunculus* dicitur, cùm melancholicius humor, in cutem decumbens ſimul cum febre, exanthemata per cutem craſſeſcentem, ſicceſcentémque concitat, aſſatum ſanguinem indicantia, libr. de atra bile, c.4. *Carbunculus*, vlcus eſt, cruſtam citò, cum inflammatione totius partis vicinæ validâ, faciens, vt & febres vehementes, & extrema pericula inferens, 5. de compoſ. med. per gen. c.15. cuius cruſta nigra eſt, & cinerulenta, aliter quàm quæ ſanguine ſuffuſa ſunt, aut quæ algore frigent: non enim vehementer liuidus, vt in illis, tumor eſt, ſed habet aliquid ſplendens, vt bitumen & pix; talis autem eſt exactè atra bilis, libr. de tum. cap.6.

*Carbunculus*, vide *Carbo*.

*Carcharaconta*, dicuntur animalia, quæ ſerratis ſunt dentibus, vt Vrſus, Leo, 9. de anat. adm. cap.1.

*Carcinoma*, ſiue *Cancer*, eſt tumor durus, inæqualis, concolor, dolens (ad differentiam *Schirri*, à quo ſolo dolore differt) quem & à cancro animali *Carcinon* vocant, lib. defin. med. Si verò vlceretur, oris prætumidis, aſpectu teter, liuidus, & dolens, ab atrâ bile genitus, ſeroſum, eumque acrem, exudat humorem. In quâcunque corporis parte oritur vel ſine, vel cum vlcere; atque in ipſo quoque oculo, vt plurimum tamen in mulierum mammis frequens eſt. Venæ in ea parte manifeſtè apparent, ſanguine nigro & craſſo plenæ, atque tumentes, ita tumori circumpoſitæ, vt Cancri figuram referre videantur. Siquidem tumor ipſe Cancri corpus, venæ tumidæ craſſæque eiuſdem pedes oculis repræſentant.

*Carcinos*, καρκίνος, Cancer, etiam vinculi genus eſt apud Galen. lib. de faſciis, quod capiti conuenit: faſcia ſcilicet in plures partes ſciſſa, cancrorum pedum ſpeciem referentes.

*Cardia*, hoc eſt, *Cor*, quod non ſolum ei viſceri, (quod

( quod ſuâ naturâ palpitat,& principium vitalis eſt facultatis) nomen fuit apud antiquos,ſed etiam ori ventriculi ſuperiori, pro confeſſo habetur apud omnes, 4. aphor.65. propter affinitatem maximam quæ eſt illi cum corde, & mutuum conſenſum, Galen. lib.2. de plac. Hippoc. & Platon.

*Cardiaca diſpoſitio*,eſt innati roboris labefactatio & languor; fit plerumque conflictante ore ventriculi & ſtomacho. cum ſudorum immodicâ vi: ſunt qui Cardiâ,id eſt,Corde phlegmone laborãte,fieri affectũ putauerint atque ab hâc virium exolutione, quod euenit malũ,*Cardiacam*,vel *diſpoſitionem*,vel *ſyncopen*(quæ & *ſtomachica* dicitur) nominarint, 1.de cauſ.ſympto.c.7. & lib.finit. καρδιακοὶ dicuntur, qui propter oris ventriculi languoré animo deficiunt, & ſudoribus reſoluuntur. Eſt autem os ventriculi in his primariò affectũ, per conſenſum autem cor ipſum vehementer offenditur.

*Cardiacus morbus*, vide *Cardialgia.*

*Cardialgia*,id eſt,*cordis*, ſeu *oris ventriculi dolor*, & *morſus*, qui & *Cardiogmos* dicitur, à forti ventriculi æſtu, flauâ bile in ipſius tunicis ebulliente, quin & à pituitâ impenſiſſimè frigidâ, & flatuoſo ſpiritu frigido genitus, 5. aphor. 65. dicitur etiam *Cardiacus morbus*, lib. Introd. cap.13. & 8. de comp. med. loc. capit.1. Symptoma eſt non cordis quidem, hoc eſt, viſceris huius, quod vitæ pulſuſque principium eſt, ſed oris ventriculi. Nec verò omnis ori ventriculi dolor *καρδιαλγία* appellatur, ſed ille tantum, quem humorum acrimonia irritando & mordendo excitat: Id quòd fit in angoribus, vnde mærore confecti bilem euomere conſueuerunt. Neque dolore vexatis tantum, verùm etiam iis, qui diutiùs paulò ieiunium tolerarunt, accidit vt morſus hos ventriculi ſentiant, præſertim cum vehementi aliquâ exercitatione fatigati cibum nullum aſſumpſerint. Siquidem & mæror, & vehementior

exercitatio facit,vt flaua bilis in ventriculum confluat, à quâ poſteà irritati, & morſi homines cordis dolore prehenduntur.

*Cardiogmos*, vide *Cardialgia*.

*Carnoſa cutis*, vide *Muſculus cuticuloſus*,aut *Panniculus carnoſus*.

*Caro* vocatur propriè tantum ea, quæ in muſculo eſt, reliquarum partium vllam homines carnem vocant, præterquam admodum pauci; ſed quæ in viſceribus,ſeu jecore,renibus, liene, pulmone, viſuntur carnes, eas *parenchymata*, (quaſi *effuſiones* dixeris) Græci vocant, quæ in inteſtinis, ventriculo, ſtomacho, & vtero ſunt, ſine nomine relinquunt, 11.meth.11. *Parenchymata* autem eas partes vocant, non carnes, propterea quòd ex venis effuſus ſanguis circum vaſa omnia concreſcat, 11. de ſimpl. in initiò.

*Caros*,ſiue *Sopor*, eſt deperditio ſensûs,& motûs in toto animalis corpore, illæsâ manente ſpirandi facultate, læsâ autem anteriore Cerebri parte, & temporum muſculis; [ ſed tamen & medius ventriculus ſæpè conſentit.Sequitur inde ſomnus profundus, oculis perpetuò clauſis: Nec tamen ita periit ſenſus, quin ſi pungantur, ſentiant, non tamen proptèrea vel loquuntur, vel oculos aperiunt,] ſi verò ſpirationẽ adeò vehementer opprimat, vt quis vel magno conatu vix ſpirare poſſit,eorum exemplo qui per grauem ſomnum ſtertere ſolent, *Apoplexia* tunc affectio nominatur,cui Paralyſis ſæpiſſimè ſuccedit, 4.loc.aff.cap.2.& 13. methodi.21. & com.2. in 1.protrheth.29.

*Carotides*, id eſt, *ſoporariæ arteriæ*,ſunt duæ illæ,quæ ab arteriâ magnâ, à ſiniſtro cordis ventriculo emergentes; rectà ad caput feruntur,omnibus, quæ ſunt ſuprà cor, partibus diſtributæ, 16.de vſu part.c.12.& 1. de placi c.7. ſed has non rectè *Carotidas*, & *Soporarias*, & eſſe,& dici, cenſendum eſt,ſed iam obtinent nomen

ex

multâ omnium,qui poſt Hippocrat. fuerunt Philoſophorum,& Medicorum ignoratione, vt ſentiunt, Soporem affectionem propriam eſſe, dictarum arteriarum, 1.de plac.cap.7. vide *Soporariæ*.

*Carpon*, & *Carpos*. *Carpus*, eſt pars manus quâ cubito per articulum coniungitur, vide *Brachiale*.

*Cartilago*, quam Græci *Chondron* vocant, eſt particula ſimplex in animalis corpore, quæ aliarum quidem omnium eſt duriſſima,toto autem oſſe eſt mollior,7.de vſu part.c.3. Quamuis autem diuerſa ſit ab oſſe Cartilago, ſæpè tamen ætatis ſpatio in os degenerat, imo verò nulla ferè ſunt oſſa, quæ ante cartiligines non fuerint. Oſſa namque omnia, & dentes genis adhuc concluſi infantibus cartiligo ſunt, quæ tandem in oſſa duratur,vti cartilagines,quę inter ſterni oſſa cōtinētur.

*Cartilago enſiformis*,eſt extrema ora oſſis medij pectoris,quæ eſt propter os ventriculi,cui alligatur; Græcè dicitur *Chondros Xiphoeides*, 6. de vſu part.c.3. Eadem dicitur *mucronata*, lib.de ven. & art. diſſ. c.5. Aliqui ſunt, qui *enſiformem cartilaginem* dicunt eſſe, totam pectoralis oſſis figuram (non eam tantùm, quæ in imo eius eſt) quia gladij ſimilitudinem repræſentat, lib. de oſſib. cap.13.

*Cartilago innominata*, eſt ſecunda laryngis cartilago, quæ nomine caret Veteribus, Recentioribus *κρικοειδὴς*, id eſt, *annularis* dicitur, quòd annulo ſimilis ſit: in internis partibus, quâ Oeſophagus eſt, poſitionem habens, 7.de vſu part.

*Cartilago peltalis*,eſt imperfectus circulus in principio aſperæ arteriæ collocatus, ad modum peltæ, cuius gibboſitas apparet in gutture, ac *Adami pomum* appellatur; eius verò defectus eſt verſus gulam, vnde *cartilago peltalis* dicitur, cuius defectum ſupplet quædam cartilago ſuppoſita illi inferiùs,faciens etiam circulum imperfectum, ſed contrario ſitu cum ſuperiori,

quia

quia eius gibboſitas interiùs eſt verſus gulam, defectus exteriùs, verſus guttur, dicitúrque *Cartylago cymbalaris*, vel *Coôpertoria.* Eſtque ibidem tertia Cartilago nomen non habens, cùm modò verſus partem exteriorem, nunc verſus interiorem collocetur, nunc cùm cibus deglutitur, vt os tracheæ arteriæ, nunc cùm vox formatur, vt os gulæ tegat, lib. de anat.viv. Cartilaginum præcipuus vſus eſt duplex: vnus vt partes quaſdam leues ac politas ad motuum promptitudinem efficiant, in articulis ſcilicet, alter vt violentiæ foris occurſantium mediocriter cedant. Cartilaginis enim ſubſtantia maximè idonea eſt ad tegendum & defendendum partes ſubiectas. Non enim poteſt comminui & frangi, vt dura & friabilia, neque incidi & contundi, vt mollia & carnoſa.

*Caruncula*, nunc partes ſunt ſubſtantiæ inteſtinorum, quæ in difficultate inteſtinorum excernuntur, adeò magnæ, vt poſſimus eas *carnes* nominare, 4. aphoriſ. 26. nunc verò carnoſam quandam particulam, in ſummo ore pendentem, quam & *Columellam* vocant, ſignificant, 6. de compoſ. med. loc. cap. 3. vide *Gargareon*, & *difficultas inteſtinorum.*

*Caſus*, qui & *ſigna*, & *ſymptomata mox apparentia* dicuntur, 1. aphor. 12. vide *Indicatoria ſigna.*

*Cataclida*, ſiue *Subclauium* dixeris, primam Thoracis coſtã paruam ſignificat, lib. de muſc. diſſect. c. 12.

*Catagma*, id eſt, *oſſis fractura*, 2. method. c. 2.

*Catagmatica emplaſtra*, quæ & *Cephalica* vocant, ſunt quæ Caluariæ fracturis accommodantur, habentque abſtergendi, digerendi, & ſiccandi poteſtatem, quibus plerique & paululum ex aſtringentibus pharmacis admiſcent, 2. de comp. med. per gen. cap. 16. Dicuntur & *Catagmatica ligamenta*, quibus faſciarum inſtar oſſis rupturæ deligantur, 1. de comp. medic. per gen. c. 4. vide *Cephalica emplaſtra.*

*Catalepſis*, eſt deperditio ſenſûs viſûs, apertis palpebris, ſeruatâ tamen ſecundum naturam ſpiratione i. quâ poſteriora Cerebri potiſſimùm, & neruorum exortus intemperie frigidâ & ſiccâ, vnde etiam affectus hic neruorũ *Exortus* dicitur, afficiuntur, 4. loc. aff. c. 2. licet alibi *Catalepſim* dicat eſſe ſpiritus cohibitionem, lib. de muſcul. diſſect. c. 26. & alibi dicat *Catalepſim* fieri refrigeratâ primâ parte ſenſitiuâ, id eſt, Cerebro ipſo; quæ refrigeratio cum fortis fuerit, miſta humiditati, facit lethargicas paſſiones; cum ſiccitate verò eas, quæ à Græcis καταλήψεις dicuntur, id eſt, *Deprehenſiones*, 2. aph. 3. eundem affectum, *Catochen*, & *Catochon* vocant, 4. de cauſ. pulſ. c. 16. vide *Catoche*.

*Catalotica medicamenta* ſunt, quæ cicatrices groſſas æquant, & lympidant, lib. de Dynamid.

*Cataphora*, id eſt, *veternoſa affectio*, prorrhet. 1. quâ ægris ſopori graui ſimile quid obuenit, fiuntque tum omnis ſenſûs, tùm vocis expertes, 1. de dieb. decr. c. 4.

*Cataplaſma*, compoſitio eſt pulti ſimilis, ex aliquo farinæ genere, floribus, & aliquo humido, ſiue vnctuoſo, 3. de compoſ. medic. per gen. cap. 2. ſiue, medicamentum eſt molle, & conſiſtentiâ mediocre, quòd repellendo, concoquendo, digerendo, reſoluendo, laxando, vacuando, detergendo, calefaciendo, ſiccando, dolorique ſedando adhibetur. Quæ craſſiora ſicciora que ſunt, *Emplaſtra* & *Cerata*: quæ liquidiora συγχρίσματα & *Vnguenta* appellantur.

*Catapotia*, id eſt, *pilulæ*, de remed. part. fac. cap. 6. κατάποτιν aut καταπότιον, medicamentum quod deuoratur, aut deglutitur, neque diluitur, lib. 5. Epid.

*Cataptoſis*, morbus non eſt, ſed ſymptoma comitialium, attonitam concidentiam repentinam ſignificans, lib. de tot. morb. temp. cap. 4.

*Cataracta*, ſiue *ſuffuſio*, eſt pituita inter vueam, & cryſtallinum humorem coagulata, prohibens ſpiritum

viſibi

ea Medici *Cacoëthe*, id eſt, *maligna, contumacia, rebelliaque* dicimus, 4. method. 5. Adhuc generaliùs, *Cacoëthes* morbos, id eſt, malignos, appellamus, quicunque periculum minantes, ſpem ſalutis non adimunt; nam quòd ſummè perniciosum exiſtit ſymptoma, non *Cacoëthe*, ſed *mortiferũ* dicitur, com. 1. in 1. prorrhet. 14.

*Cacophonia*, id eſt, *vitiata vox*, de ſympt. differ. c. 3.

*Cacoſphyxia*, id eſt, *vitioſus pulſus*, circa pulſuum actionem eſt ſymptoma, ibid. c. 4.

*Cacotrophia*, id eſt, *vitioſa nutritio*, ibidem.

*Cairos*, occaſio & opportunitas rei cuiuſlibet agendæ, quomodo apud Hipp. καιρὸς ὀξὺς dicitur: Item tempus, propriè pars anni, quæ & ὥρα vocatur. Dicitur & in morbis ſpatium id temporis, quo inſignes in iis mutationes fiunt. Habent enim & morbi ſua tempora, à temporibus anni & ætatibus non valdè diſſentanea, inſignioribus, vt & illa, mutationibus diſtincta, quæ quadruplices à Medicis annotantur, à quibus totidem morborum tempora ſtatuuntur, ἀρχὴ, *principium*, αὔξησις, *augmentum* ſeu *incrementum*, quòd & ἀνάβασις vocatur & ἐπίδοσις vocatur; ἀκμὴ, *vigor*, ſeu *ſtatus*, παρακμὴ, *declinatio*. Hæc quatuor tempora non modò in vniuerſo morbo, ſed in ſingulis etiam totius morbi acceſſionibus ſpectantur; illa, *vniuerſalia*, hæc, *particularia* appellantur. Non eſt autem ea facilè in ſingulis morbis definire, quia pro morborum cauſarum, ſymptomatum, naturæ, virium, & reliquarum ſubſtantiarum varietate variis quoque ſpatiis ſigniſque diſtinguuntur. Summatim quidem & in genere circumſcribi poſſunt, vt principium dicatur primus morbi motus: incrementum tempus id, quo non modò ipſe morbus, verùm eius etiam ſymptomata grauiora fiunt: ſtatus autem in quo ea quodammodo conſiſtunt, neque augeſcentia, neque ſe remittentia; declinatio verò, cùm primum decreſcere incipiunt, donec morbus ex

toto deſierit. Particulatim verò, in ſingulis morbis cuiuſque horum exordium finémque exprimere, & certos limites aſſignare difficile.

*Calchoeidea oſſa*, ſunt tria oſſa parua circa calcaneũ poſita cuneiformia, quæ certis nominibus carent, inferiori nauiformis oſſi per ſynarthroſin copulata, cum quibus etiam exteriore ex parte *Cyboeides* pariter connectitur, 3.de vſu part. & de oſſibus, cap.24.

*Calcaneus*, ſeu *os Calcis*, quòd Græci πτέρναν vocant maximum, & principaliſſimum eſt pedis os, ad firmationem pertinens; quòd *Aſtragalo* ſubeſt, 3.de vſu part. & de oſſibus, cap.24.

*Calcis os*, vide *Calcaneus*.

*Calculus*, ſiue *Calculoſus morbus* eſt, vbi in renibus ex collectâ craſſorum humorum copiâ, à calore immoderato calculi generantur, libr. finit.

*Caleſcere* & *calefactũ eſſe*, non parùm refert dicere, exemplo lebetis, & aquæ calidæ: feruens enim aqua in frigidũ lebetẽ injecta, vel feruens lebes aquã frigidã excipiens, illic quidẽ aqua calefacta eſt, & lebes calefit, iuxta typum putridarũ febriũ, hic lebes calefactus, aqua calefit, ad morẽ febrium hecticarũ, 1.de differ.febr.c.2.

*Calidum*, hoc ipſum verbum aliquando transferimus ad qualitatem, cuius proprium nomen eſt *caliditas*, aliquando denominatiuè totum corpus. Dicimus *calidum* à caliditate; eſtque hic modus loquendi plurimus in omni vitâ, 1.aphor.14. Sæpè etiam Hippocrates à qualitatibus nominat elementa, calidum quidem appellans, neque ſolam qualitatem, neque quòd ab eius exuperantiâ dicitur, ſed corpus, quòd ſummam participat qualitatem, vt ignem, 1. de elem.c.8.

*Callicreas*, ſiue *Pancreas*, caro glandulosa eſt, ſubſtrata arteriis, veniſque ventriculi, quæ eâ parte in ramos capillares finduntur; lib. de ven. & art. diſſect. cap.1. vide *Pancreas*.

*Calloſum corpus*, id eſt, *calli naturam referens*, regio quædam in cerebro eſt, in quâ naturalis concauitas eſſe videtur, quæ ex ſuperjacentibus, & circumdatis corporibus, portionem alimenti non perfectè elaborati, (*Peritoma*, ſiue *Recrementum* vocant) recipit. 9. de anatom. admod. c. 3. quod *Recrementum* ab Ariſtotele, *Excrementum* dicitur, libr. de inſtrument. odor.

*Callus* idem quod *Clauus*, Græcè τύλος, 6. ſimpl. diciturque etiam *Tophus*, ex crudo humore, qui craſſus eſt, ad ſimilitudinem putis craſſioris, 10. de comp. med. loc. cap. 2. vide *Myrmecia*, & *Tyloſis*.

*Caluaria*, ſiue *Cranium*, os capitis appellatur, lib. de oſſib. cap. 1. vide *Cranium*.

*Caluata, Ferramenta* appellat Hippocrates, quæ rotunditatem quandam leuem in extremis partibus habent, cuiuſmodi ſunt ſpecillorum capitula, & quæ *Nucleata* appellantur, & *Spatularia*. *Oblonga* verò his contraria nuncupat, quorum extrema minimè ſunt rotunda, ſed mucronata, ad ſuffuſionem & cataractam punctione tollendam accommodata inſtrumenta quodammodo ſimilia, 1. de artic. 43.

*Caluities*, eſt capillorum defluuium, propter humorum ex quibus nutriri conſueuerunt, inopiam; ſi verò propter eorundem humorum vitium, corrumpantur, & cadant, non *Caluities*, ſed *Alopecia, Area* & *Ophiaſis* dicitur, 1. de compoſ. medic. loc. cap. 2. vide *Madaroſis*. Capitis ſanè cutis, pueris, mulieribus, & Eunuchis humida eſt; ſed Caluis immodicè arida. Cerebrum quidem in iuuenibus molle cùm ſit, atque humidum, Caluariam tangere, omnémque interiorem inanitiem complere; in ſenibus verò ſiccefcens ſubſidénſque ab eâ diſtare ſæpiùs in animalium diſſectionibus conſpicimus: in quibus caluefcentibus ſyncipitis oſſa, fiſtuloſiora aliis, & molliora, ac ſuperincumbentia ob Cerebri diſtantiam exareſcunt, cùm

ad

ad ipſa vſque non pertingat, neque ea attingere poſſit: ſubſidet enim, in ſuamque, ac ipſius baſim depreſſum cadit: conſequenter igitur, oſſibus iſtis reſiccatis, & ipſis obtenta cutis inareſcit, atque ipſi ſenſui valdè ſicca in Caluis apparet, vt rationali demonſtratione non egeat, com. 3. in 6. de morb. vulg. 2.

*Calx*, eſt totius pedis poſterior pars, libr. Introd. cap. 10. Clariùs, Calx eſt os pedis maximum, oſſi ſcaphoeidi ſeu nauiculari ſubiectum, quod & rotundas ex talo partes recipit, & geminos, quos habet, proceſſus in ſinum eius inſerit, parte quâ ingredimur leuiter rotundâ, & latiuſculâ, lib. de oſſib. 24.

*Camarion*, ψαλιδοειδὲς, ſiue ψαλοειδὲς corpus, eſt pars Cerebri, quæ ſuprà communem cauitatem eſt, (quâ Cerebrum Cerebello ſuâ perforatione committitur) velut domus tectum quoddam in ſphæræ ſuperficiem concauam circumacta, ad ſimilitudinem teſtudinum, & fornicum, quibus Architecti vtuntur, ne medius Cerebri venter concidat. Dicitur ἀπὸ τῆ ψαλίδος, quæ *Cameram* & *Teſtudinem* ſignificat, 8. de vſu part. c. 11. vide *Fornices*.

*Cameroſis*, eſt oſſis perruptio, cùm ex alterutrâ refractum parte ſimilem Cameræ figuram acceperit, lib. finit. vnde recentiorum nonnulli vehementiſſimas fracturas vocant *Camaromata*, & ἐγγισώματα quidem, quæ in medio ſui membranæ innituntur; *Camaromata* verò, quæ eandem ipſam partem exaltatam habent; Cæterum, quâ primum ab integris fracturæ partibus deduci ægra cepêre, intrò magis recedunt, ac membranæ innituntur, 6. method. 6.

*Camiſia fœtus*, vide *Chorion*.

*Campylon*, *Erotianus* exponit apud Hippocratem, minimè rectum, ſed tortuoſè incuruatum & flexum. vide *Heloſis*.

*Cancer*, eſt tumor præter naturam, fuſci & liuidi

coloris, in quo venulæ quædam exaltatæ primò occultæ (& *Cancrum latentem* vocant, libr. de atrab. c. 4.) deinde manifeſtæ, à craſſo & nigriore ſanguine fæci vini aſſimiles ſunt, 11. meth. 9.

*Canina cupiditas*, eſt praua qualitas oris ventriculi ſuperioris multa impetuosè ingerentis, nec potentis deuoratorum pondus ſuſtinere, quare ea inalterata ſupernè, vel infernè excernere cogitur; ita in renibus quoque, vbi ex diabeticâ paſſione accidit, ſeroſæ humiditatis, cupiditas tanta adeſt cum virium imbecillitate, vt & humiditatem affatim attrahere, ac eam deinde in veſicam confeſtim renes impellere cogantur, 6. loc. aff. cap. 3. vide *Bulimos*.

*Canini dentes*, quos Græci *Cynodontes* vocant, ſunt duo vtrinque mandibulæ ſuperiori, & inferiori inhærentes dentes, inter Inciſorios & Molares, qui Canum dentibus quam ſimillimi ſunt inferiore baſi, lati, parte ſupernâ acuti, quibus ſingulæ quoque radices longiſſimæ inſunt, vt, ſi quid propter duritiem ab inciſoribus dentibus, ſcindi minùs potuit, id frangere poſſint, libr. de oſſib. cap. 5. vide *Dentes*.

*Canities*, eſt pilorum ante legitimã ætatem in albũ commutatio, lib. finit. Cani autem ob id contingunt, quòd longo tempore permanente in homine humido, id quòd candidiſſimũ eſt, ſecernitur, & in ſummam cuticulam illabitur, ita vt attracta candidiore humiditate pilus quam antea candidior euadat, ipſaque ſumma cuticulà, eo præſertim loco vbi cani ſunt, quàm quouis alio candidior exiſtat. Quique à primâ origine canos habẽt in capite, illis ſumma cuticula, vbi cani ſunt, quã alia quæuis candidior exiſtit, quòd illic albiſſima humiditas inſit. Sic autem ſe res habet: qualem humorem caro attraxerit, ſiue album, ſiue flauum, ſiue nigrũ, talẽ etiam colorẽ capillus imbuit. Hippoc. de naturâ pueri.

*Canthus oculi*, vide *Anguli oculi*.

*Capil*

*Capillaris vena*, vide *Aphantiſmus*.

*Capillitium*, vide *Trichiaſis*.

*Capiſtratio*, vide *Phimoſis*.

*Capitis vena*, & *Cephalica*, & *Humeraria*, & *Externa* dicitur, eſt, quæ ex iugularibus externis iam diuaricatis, quibuſcum radicem habet communem, vtrimque extra thoracem aſcendit, & per humerum in externam regionem decliuis excurrit; initio ſecundi de ration. vict. vide *Axillaris vena*.

*Capreolaris*, ſiue *Hederarius infractus*, eſt arteriarũ, & venarum ad vtrumque teſticulum deſcendentium non recto itinere, ſed inſtar *Capreoli*, aut *Hederæ*, variis modis inuolutarum connexus, 1. de ſemin. cap. 12. vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

*Caprizans pulſus* eſt, vbi motum arteria interpellat velut & interrumpit, ita vt motus à quiete alter celerior primò, & vehementior ſit, 1. de differ. pulſ. c. 29.

*Capſula cordis*, id eſt, *Pericardium*, vide *Membrana Pericardios*.

*Caput*, eſt ſuprema corporis pars, quam nonnulli *ventrem ſuperiorem* nominant, collo terminatur, & partes animales continet.

*Caput cordis*, eſt ampla, & orbicularis ſuperna eius pars, & baſis, 6. de vſu part. cap. 7.

*Caput oſſis*, eſt extrema tenuis proceſsûs oſſium pars craſſior, & orbiculata, lib. de oſſibus, in procemio.

*Caput-purgia*, ſunt medicamenta omnia, quæ capitis purgandi gratiâ induntur, ſiue naribus, & dicuntur *Errhina*, ſiue ori, vt colluendo, vel mandendo per ſputum caput purgent, & vocantur *apophlegmatizonta*, ſeu *apophlegmatiſmi*. Sunt autem eiuſmodi calidæ & acris facultatis, per quam pituitam partim eliquantia, partim attrahentia, partim etiam facultatem, quæ in cerebro eſt, alieni expultricem irritantia, actionem ſuam perficiunt, 5. de ſimplic. cap. 20.

*Carbo*, qui & *Carbunculus* dicitur, cùm melancholicus humor, in cutem decumbens ſimul cum febre, exanthemata per cutem craſſeſcentem, ſicceſcentémque concitat, aſſatum ſanguinem indicantia, libr. de atra bile, c.4. *Carbunculus*, vlcus eſt, cruſtam citò, cum inflammatione totius partis vicinæ validâ, faciens, vt & febres vehementes, & extrema pericula inferens, 5.de compoſ. med. per gen. c.15. cuius cruſta nigra eſt, & cinerulenta, aliter quàm quæ ſanguine ſuffuſa ſunt, aut quæ algore frigent: non enim vehementer liuidus, vt in illis, tumor eſt, ſed habet aliquid ſplendens, vt bitumen & pix; talis autem eſt exactè atra bilis, libr. de tum. cap.6.

*Carbunculus*, vide *Carbo*.

*Carcharaconta*, dicuntur animalia, quæ ſerratis ſunt dentibus, vt Vrſus, Leo, 9. de anat. adm. cap.1.

*Carcinoma*, ſiue *Cancer*, eſt tumor durus, inæqualis, concolor, dolens (ad differentiam *Schirri*, à quo ſolo dolore differt) quem & à cancro animali *Carcinon* vocant, lib. defin. med. Si verò vlceretur, oris prætumidis, aſpectu teter, liuidus, & dolens, ab atrâ bile genitus, ſeroſum, eumque acrem, exudat humorem. In quâcunque corporis parte oritur vel ſine, vel cum vlcere; atque in ipſo quoque oculo, vt plurimum tamen in mulierum mammis frequens eſt. Venæ in ea parte manifeſtè apparent, ſanguine nigro & craſſo plenæ, atque tumentes, ita tumori circumpoſitæ, vt Cancri figuram referre videantur. Siquidem tumor ipſe Cancri corpus, venæ tumidæ craſſæque eiuſdem pedes oculis repræſentant.

*Carcinos*, *καρκίνος*, Cancer, etiam vinculi genus eſt apud Galen. lib. de faſciis, quod capiti conuenit: faſcia ſcilicet in plures partes ſciſſa, cancrorum pedum ſpeciem referentes.

*Cardia*, hoc eſt, *Cor*, quod non ſolum ei viſceri, (quod

( quod ſuâ naturâ palpitat,& principium vitalis eſt facultatis) nomen fuit apud antiquos,ſed etiam ori ventriculi ſuperiori, pro confeſſo habetur apud omnes, 4. aphor.65. propter affinitatem maximam quæ eſt illi cum corde, & mutuum conſenſum, Galen. lib.2. de plac. Hippoc. & Platon.

*Cardiaca diſpoſitio*,eſt innati roboris labefactatio,& languor; fit plerumque conflictante ore ventriculi & ſtomacho, cum ſudorum immodicâ vi: ſunt qui Cardiâ,id eſt,Corde phlegmone laborãte,fieri affectũ putauerint atque ab hâc virium exolutione, quod euenit malũ,*Cardiacam*,vel *diſpoſitionem*,vel *ſyncopen*(quæ & *ſtomachica* dicitur) nominarint, 1.de cauſ.ſympto.c.7. & lib.finit. *καρδιακὸι* dicuntur, qui propter oris ventriculi languorẽ animo deficiunt, & ſudoribus reſoluuntur. Eſt autem os ventriculi in his primariò affectũ, per conſenſum autem cor ipſum vehementer offenditur.

*Cardiacus morbus*, vide *Cardialgia*.

*Cardialgia*,id eſt,*cordis*, ſeu *oris ventriculi dolor*, & *morſus*, qui & *Cardiogmos* dicitur, à forti ventriculi æſtu, flauâ bile in ipſius tunicis ebulliente, quin & à pituitâ impenſiſſimè frigidâ, & flatuoſo ſpiritu frigido genitus, 5. aphor. 65. dicitur etiam *Cardiacus morbus*, lib. Introd. cap.13. & 8. de comp. med. loc. capit.1. Symptoma eſt non cordis quidem, hoc eſt, viſceris huius, quod vitæ pulſuſque principium eſt, ſed oris ventriculi. Nec verò omnis ori ventriculi dolor *καρδιαλγία* appellatur, ſed ille tantum, quem humorum acrimonia irritando & mordendo excitat: Id quòd fit in angoribus, vnde mærore confecti bilem euomere conſueuerunt. Neque dolore vexatis tantum, verùm etiam iis, qui diutiùs paulò ieiunium tolerarunt, accidit vt morſus hos ventriculi ſentiant, præſertim cum vehementi aliquâ exercitatione fatigati cibum nullum aſſumpſerint. Siquidem & mæror, & vehementior

exercitatio facit, vt flaua bilis in ventriculum confluat, à quâ poſteà irritati, & morſi homines cordis dolore prehenduntur.

*Cardiogmos*, vide *Cardialgia*.

*Carnoſa cutis*, vide *Muſculus cuticuloſus*, aut *Panniculus carnoſus*.

*Caro* vocatur propriè tantum ea, quæ in muſculo eſt, reliquarum partium vllam homines carnem vocant, præterquam admodum pauci; ſed quæ in viſceribus, ſeu jecore, renibus, liene, pulmone, viſuntur carnes, eas *parenchymata*, (quaſi *effuſiones* dixeris) Græci vocant, quæ in inteſtinis, ventriculo, ſtomacho, & vtero ſunt, ſine nomine relinquunt, 11. meth. 11. *Parenchymata* autem eas partes vocant, non carnes, propterea quòd ex venis effuſus ſanguis circum vaſa omnia concreſcat, 11. de ſimpl. in initiò.

*Caros*, ſiue *Sopor*, eſt deperditio ſenſûs, & motûs in toto animalis corpore, illæsâ manente ſpirandi facultate, læsâ autem anteriore Cerebri parte, & temporum muſculis; [ ſed tamen & medius ventriculus ſæpè conſentit. Sequitur inde ſomnus profundus, oculis perpetuò clauſis: Nec tamen ita periit ſenſus, quin ſi pungantur, ſentiant, non tamen propterea vel loquuntur, vel oculos aperiunt,] ſi verò ſpirationē adeò vehementer opprimat, vt quis vel magno conatu vix ſpirare poſſit, eorum exemplo qui per grauem ſomnum ſtertere ſolent, *Apoplexia* tunc affectio nominatur, cui Paralyſis ſæpiſſimè ſuccedit, 4. loc. aff. cap. 2. & 13. method. 21. & com. 2. in 1. prorrheth. 29.

*Carotides*, id eſt, *ſoporariæ arteriæ*, ſunt duæ illæ, quæ ab arteriâ magnâ, à ſiniſtro cordis ventriculo emergentes; rectà ad caput feruntur, omnibus, quæ ſunt ſuprà cor, partibus diſtributæ, 16. de vſu part. c. 12. & 1. de placi c. 7. ſed has non rectè *Carotidas*, & *Soporarias*, & eſſe, & dici, cenſendum eſt, ſed iam obtinent nomen

ex

multâ omnium,qui poſt Hippocrat. fuerunt Philoſophorum,& Medicorum ignoratione, vt ſentiunt, Soporem affectionem propriam eſſe, dictarum arteriarum, 1.de plac.cap.7. vide *Soporaria.*

*Carpon*, & *Carpos*. *Carpus*, eſt pars manus quâ cubito per articulum coniungitur, vide *Brachiale.*

*Cartilago*, quam Græci *Chondron* vocant, eſt particula ſimplex in animalis corpore, quæ aliarum quidem omnium eſt duriſſima,toto autem oſſe eſt mollior,7.de vſu part.c.3. Quamuis autem diuerſa ſit ab oſſe Cartilago, ſæpè tamen ætatis ſpatio in os degenerat, imo verò nulla ferè ſunt oſſa, quæ ante cartilagines non fuerint. Oſſa namque,omnia, & dentes genis adhuc concluſi infantibus cartiligo ſunt, quæ tandem in oſſa duratur,vti cartilagines,quę inter ſterni oſſa cõtinẽtur.

*Cartilago enſiformis*,eſt extrema ora oſſis medij pectoris,quæ eſt propter os ventriculi,cui alligatur; Græcè dicitur *Chondros Xiphoeides*, 6. de vſu part.c.3. Eadem dicitur *mucronata*, lib.de ven. & art. diſſ. c.5. Aliqui ſunt, qui *enſiformem cartilaginem* dicunt eſſe, totam pectoralis oſſis figuram (non eam tantùm, quæ in imo eius eſt) quia gladij ſimilitudinem repræſentat, lib. de oſſib. cap.13.

*Cartilago innominata*, eſt ſecunda laryngis cartilago, quæ nomine caret Veteribus, Recentioribus κρικοειδὴς, id eſt, *annularis* dicitur, quòd annulo ſimilis ſit: in internis partibus, quâ Oeſophagus eſt, poſitionem habens, 7.de vſu part.

*Cartilago peltalis*,eſt imperfectus circulus in principio aſperæ arteriæ collocatus, ad modum peltæ, cuius gibboſitas apparet in gutture, ac *Adami pomum* appellatur; eius verò defectus eſt verſus gulam, vnde *cartilago peltalis* dicitur, cuius defectum ſupplet quædam cartilago ſuppoſita iſti inferiùs,faciens etiam circulum imperfectum, ſed contrario ſitu cum ſuperiori,

quia

quia eius gibboſitas interiùs eſt verſus gulam, defectus exteriùs, verſus guttur, dicitúrque *Cartylago cymbalaris*, vel *Coôpertoria.* Eſtque ibidem tertia Cartilago nomen non habens, cùm modò verſus partem exteriorem, nunc verſus interiorem collocetur, nunc cùm cibus deglutitur, vt os tracheæ arteriæ, nunc cùm vox formatur, vt os gulæ tegat, lib. de anat.viv. Cartilaginum præcipuus vſus eſt duplex: vnus vt partes quaſdam leues ac politas ad motuum promptitudinem efficiant, in articulis ſcilicet, alter vt violentiæ foris occurſantium mediocriter cedant. Cartilaginis enim ſubſtantia maximè idonea eſt ad tegendum & defendendum partes ſubiectas. Non enim poteſt comminui & frangi, vt dura & friabilia, neque incidi & contundi, vt mollia & carnoſa.

*Caruncula*, nunc partes ſunt ſubſtantiæ inteſtinorum, quæ in difficultate inteſtinorum excernuntur, adeò magnæ, vt poſſimus eas *carnes* nominare, 4.aphoriſ.26. nunc verò carnoſam quandam particulam, in ſummo ore pendentem, quam & *Columellam* vocant, ſignificant, 6. de compoſ. med. loc. cap.3. vide *Gargareon*, & *difficultas inteſtinorum.*

*Caſus*, qui & *ſigna*, & *ſymptomata mox apparentia* dicuntur, 1.aphor.12. vide *Iudicatoria ſigna.*

*Cataclida*, ſiue *Subclauium* dixeris, primam Thoracis coſtã paruam ſignificat, lib.de muſc.diſſect c.12.

*Catagma*, id eſt, *oſſis fractura*, 2.method.c.2.

*Catagmatica emplaſtra*, quæ & *Cephalica* vocant, ſunt quæ Caluariæ fracturis accommodantur, habentque abſtergendi, digerendi, & ſiccandi poteſtatem, quibus plerique & paululum ex aſtringentibus pharmacis admiſcent, 2.de comp.med. per gen. cap.16. Dicuntur & *Catagmatica ligamenta*, quibus faſciarum inſtar oſſis rupturæ deligantur, 1.de comp.medic. per gen.c.4. vide *Cephalica emplaſtra.*

*Catalepſis*, eſt deperditio ſenſûs viſûs, apertis palpebris, ſeruatâ tamen ſecundum naturam ſpiratione in quâ poſteriora Cerebri potiſſimùm, & neruorum exortus intemperie frigidâ & ſiccâ, vnde etiam affectus hic neruorũ *Exortus* dicitur, afficiuntur, 4. loc. aff. c. 2. licet alibi *Catalepſim* dicat eſſe ſpiritus cohibitionem, lib. de muſcul. diſſect. c. 26. & alibi dicat *Catalepſim* fieri refrigeratâ primâ parte ſenſitiuâ, id eſt, Cerebro ipſo; quæ refrigeratio cum fortis fuerit, miſta humiditati, facit lethargicas paſſiones; cum ſiccitate verò eas, quæ à Græcis καταλήψεις dicuntur, id eſt, *Deprehenſiones*, 2. aph. 5. eundem affectum, *Catochen*, & *Catochon* vocant, 4. de cauſ. pulſ. c. 16. vide *Catoche*.

*Catalotica medicamenta* ſunt, quæ cicatrices groſſas æquant, & lympidant, lib. de Dynamid.

*Cataphora*, id eſt, *veternoſa affectio*, prorrhet. 1. quâ ægris ſopori graui ſimile quid obuenit, fiuntque tum omnis ſenſûs, tum vocis expertes, 1. de dieb. decr. c. 4.

*Cataplaſma*, compoſitio eſt pulti ſimilis, ex aliquo farinæ genere, floribus, & aliquo humido, ſiue vnctuoſo, 3. de compoſ. medic. per gen. cap. 2. ſiue, medicamentum eſt molle, & conſiſtentiâ mediocre, quòd repellendo, concoquendo, digerendo, reſoluendo, laxando, vacuando, detergendo, calefaciendo, ſiccando, dolorique ſedando adhibetur. Quæ craſſiora ſiccioraque ſunt, *Emplaſtra* & *Cerata*: quæ liquidiora συγχρίσματα & *Vnguenta* appellantur.

*Catapotia*, id eſt, *pilulæ*, de remed. part. fac. cap. 6. καταπότιον aut καταπότιον, medicamentum quod deuoratur, aut deglutitur, neque diluitur, lib. 5. Epid.

*Cataptoſis*, morbus non eſt, ſed ſymptoma comitialium, attonitam concidentiam repentinam ſignificans, lib. de tot. morb. temp. cap. 4.

*Cataracta*, ſiue *ſuffuſio*, eſt pituita inter vueam, & cryſtallinum humorem coagulata, prohibens ſpiritum

viſibilem ab oculo exire, & intrare, lib. de oc. part.4. cap.12. vel ſuffuſio eſt, cùm cernendi facultas, deperditur, apparente, ſiue non apparente in oculis malo aliquo, & aut propriâ affectione moleſtatis, aut oris ventriculi, aut cerebri ex cognatione, & conſenſu iiſdem afflictis, 4.loc.aff. cap.2. quam vocant Græci *Hypochyma*, 10. de vſu part.cap.1.

*Cataſarca*, vide *Anaſarca*.

*Catascheſis*, diſpoſitio eſt, quæ facilè diſcutitur; opponitur hecticæ diſpoſitioni illi, quæ tenaciter inhæret, & habituata eſt fixa, firma, 3.loc.aff. cap.2.

*Cataſtaſis*, *Conſtitutio*, apud Hippocratem dicitur collocatio cuiuſque rei in ſuam ſedem. Idem etiam ſic ſolet vocare omnem cuiuſque rei formam, vt ſcribit Galenus, ſed peculiariter dicitur de aëre & morbis: Ac in aëre quidem eſt eius præter naturam temperies. Quæ enim ſecundũ naturam eſt ὥρα, hoc eſt, *anni tempus* dicitur, ſuntque illius quatuor differentiæ propriis temperamentis & nominibus deſignatæ: ver, æſtas, autumnus, hyems, in quæ ſi aliqua pręter naturam temperies inciderit, ea nõ iam ὥρα, ſed κατάστασις propriè nuncupatur. In morbis verò κατάστασις vocatur quædã veluti forma morbi, ſecundum quam ex tantis & talibus conſtituitur vniuerſalibus temporibus, ſeu qualiſcunque ex totius morbi temporibus compoſitio, vt docuit Galen. lib.1. τῶν κρίσεων. Hæc autem non aliud eſt quàm totius morbi duratio circũſcripta temporibus quatuor, quaſi totius morbi tempora, ſeu vniuerſalia appellamus.

*Catataſis*, eſt ad inferna loca corporum tractio, quæ obitur partim organis tentoriis, è regione oppoſitis, partim tranſumptione in contrarium, nempe tranſmiſſis per rotulas principiis, quæ tentionem moliuntur, ac ſuperiùs adnexis. Oppoſita huic eſt *Anataſis*, quæ eſt tentio ad loca ſuperna per traductionem, libr.finit. ἀνατείνεσθαι contentis eſſe viribus, firmis & integris, aut
contrà

contrà obniti & ſe erigere ſignificat, quod totum Celſus per firma viſcera complexus eſt.

*Catarrhus*, κάταῤῥος, ſeu *Defluxus*, eſt multorum humorum delatio ex cerebro, per palati foramina & nares, quæ in exitu vnà cum flatu egrediente, ſtrepitum quendam faciunt; libr. finit. Naſcitur eiuſmodi diſtillatio à cerebri intemperie frigidâ & humidâ, & ab omnibus quæ replent caput. Vide *Coryza*.

*Cathartica*, ſeu *purgans facultas*, vel *medicamenta*, duo ſignificant, alterũ commune omniũ, quæ quouis modo animalis excrementa expurgant; alterum, quod per excellentiam, de iis tantùm dicitur, quæ aut per vomitum, aut per ventris dejectionem purgant; neque ejuſdẽ eſt generis cũ iis, quæ per nares, aut vuluæ admota, expurgant. 5. de ſimpl. med. facult. c. 10. Primi generis ſunt quæcunq; vel calefaciendo, vel humectando, vel craſſa lentáque extenuando, & obſtructa ſoluendo vrinam menſeſque mouent, aut ex pectore ſputa eliciunt, aut aliud aliunde vacuant. Secundi verò, quæ trahendi facultate vacuationem moliuntur, ſiue per aluum, ſiue per vomitũ, ſiue per vrinas, ſiue per vterum, ſeu aliâ quâuis ex parte. Quæ enim vrinas menſeſque mouent aut ſputa, tum quæ naribus purgandi gratiâ infunduntur, aut ore colluuntur, aut dentibus manduntur, ſi trahendi humoris vitioſi facultatẽ poſſident, eáque vacuationẽ perficiant, eiuſdem ſunt generis cum iis quæ per vomitum aut per alui deiectionem trahendo purgant.

*Cathemerina febris*, ideſt, *quotidiana*; ita enim conſueuerunt vocare quidam Medici recentiores eam febrẽ, quæ ſingulis diebus accenditur, neque vllam habet intermiſſionem; ego verò (inquit Galen.) ſolitus ſum eandem febrem *Amphimerinam continuam* appellare; nam *Cathemerinon* vocabulum, nuſquam apud Græcos ſcriptũ inuenitur: omnem verò rem, quæ quotidiè eodem modo fit, *Amphimerinam* vocant: vocetur itaque, quæ

ſingulis diebus accenditur, & finitur febris, *Amphimerina*, ideſt, *quotidiana ſimpliciter*; quæ verò non intermittit, *quotidiana continua*, 2. de diff. febr. cap. 7.

*Catheretica medicamenta* ſunt, quæ excreſcentiam carnis vlceribus detrahunt, 5. de ſimplic. cap. 21. eaq; demque cicatricem inducunt, ibid. cap. 15. Ea genere quidem & facultate σηπτικὰ, hoc eſt, putrefacientia ſunt, ſed multò tamen iis imbecilliora. Siquidem extimam modò ſuperficiem quam contigerint, detrahunt, vt ſunt teſtacea omnia vſta. vide *Septica*.

*Catheter*, eſt fiſtula cannulaue vinaria, cuius extremum aliquo cataplaſmate, linimento, aut oleo illinimus, & ad remouendam vrinæ ſuppreſſionem in virgam immittimus, ad Thraſib. cap. 23. Siue, eſt inſtrumentum chirurgicum cauum, & altera parte retortum, quo vrina retenta elicitur, & veſicæ vitia probantur. ἀπὸ τοῦ καθιέναι, ideſt, ab *immittendo*, ſiue *infundendo*, quod eo inſtrumento in veſicam injici ſolent quæ inijcere expediat, Galen. lib. 5. meth. med. Cæterùm καθετὴρ ab Hippocrate non pro eo inſtrumento vſurpatur, ſed pro linimento torto quod intra vlcera inditur, vt Galenus annotauit.

*Καθετηρισμὸς*, eſt adminiſtrationis chirurgicæ ratio, quâ injicimus per Catheterem in veſicam id quod ad eius curationem conuenit: vel eximimus id quod impedit ne vrina reddatur, ſiue concretus fuerit ſanguis, ſiue calculus, ſiue aliud quippiam, recto diſpone immiſſo, quem Græci καθετῆρα vocant.

*Cat' ixin*, ſeu ſecundum rectitudinem, eruptio ſanguinis eſt, cùm ſanguis è directo loci affecti effluit, & emittitur, lib. de cur. rat. per ſang. miſſ. 19.

*Catoche*, qui & *Catochus*, vigilans ſopor eſt, 5. loc. aff. cap. 5. eſtque ſolius Cerebri affectus, veluti & per totum corpus conuulſiones, com. 3. in 1. prorrhet. 69. Aliter eſt inſomnium, ſed ſine ſomno & febre; propenſio,

penſio, per quam & oculi manent aperti, & ſeruatur ſecundũ naturam ſpiratio. Eo qui detinentur κάτοχοι & κατεχόμενοι dicti ſunt. Habent autem tenſos apertoſq; oculos, non vt comatoſi & cataphorici clauſos. In his ſiquidem humiditas affectionis cauſa eſt, neruorum firmitatem roburque diſſoluens: in illis verò propter ſiccitatem tenſio oritur. Galen. com. 2. in 1. prorrh. Eſt quoque *Catochus* faſcia longior, quæ in orbem faciei, & capiti circumdatur, vt operculum comprehendat, lib. de faſciis. κεφαλαῖος autem appellatur faſcia oblonga, quæ capitis totum vinculum, quod περικεφάλαια dicitur, continet, & prohibet ne ipſum vinculum diducatur. Galenus de faſc. vide *Catalepſis*.

*Catoterica medicamenta*, κατωτερικὰ φάρμακα, quæ & *Hypelata* Græcè dicuntur, ſunt medicamenta deiectoria quibus renes, veſica, & gibba hepatis, cum multo vitioſo ſucco ſunt referta, expurgantur, ſin mediocri, per vrinales meatus, vt Caua iecinoris & inteſtina, deiectione, tantum ventriculus autem vomitu deiectioneque inanitur, 11. meth. 13.

*Caua vena* (ſic appellata, quòd venarum omnium, quæ per corpus animalis diſſeminantur, latiſſima ſit, & capaciſſima, [illegible]) eſt vena magna à gibbis hepatis orta, lib. de ven. & arter. diſſect. cap. 1. per quam hepar, ex particulis, quæ ad ventriculum attinent, attractum, alimentum, & in ipsâ hepatis ſubſtantiâ elaboratum, in omnes ſuperiores corporis partes diſtribuit, 4. de vſu part. cap. 13. quæ à conuexis iecoris partibus orta, tum *caua* propter ſui magnitudinem, tum *iecoraria*, à viſcere vnde egreditur, nominatur, 8. de plac. cap. 1. Nec verò à iecinore ſolùm hæc vena quæ à gibbis hepatis egreditur, ſed alia etiam, quæ à ſimis & concauâ ipſius parte, quam *portas* vocant, (vnde & *vena porta* appellatur) promanat. 4. de vſu part. cap. 13.

*Cauda*, vide *Coccyx.*

*Cauernoſa oſſa, foraminulenta, Ithmoeidea*, & *ſpongioſa*, ſeu *ſpongoeidea*, ſunt oſſa quædam parua ſupra naſi radicem, ante meningas in meatu olfactorio poſita, à Cribri, vel Spongiæ ſimilitudine ſic dicta, 8. de vſu part. cap. 7. vide *Oſſa Ithmoeidea.*

*Cauernoſum neruum* appellant *Penis colem*, à quo *Penem*, & ipſum totum neruoſum dicunt. *Coles* enim in marium genitalibus, & vteri ceruix quoniam extendi, & in ſe rurſus retrahi, & ſubſidere videntur, *neruoſum* proinde dicunt, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2. diciturque *flatuoſus*, & *fiſtuloſus*, 6. de loc. aff. 6.

*Cauledon*, Καυληδὸν, hoc eſt *caulis*, in morem fractura facta, eſt ſpecies fracti oſſis, quæ fit per tranſuerſum, in quâ fracti oſſis partes ita à ſe diſſident, vt è directo non iaceant, 6. meth. 5. Paulus Ægineta author eſt τὸ καυληδὸν κάταγμα dici etiam ῥαφανηδὸν, & σικυηδὸν, à ſimilitudine fractæ radiculæ & cucumeris, vide *Schidacedon.*

*Caulos*, ideſt, *pudendum virile*, 14. de vſu part. cap. 12. quòd vulgò *Virgam* appellant, & *Penem*. Sic etiam Oſtium vteri vocatur in mulieribus. Dicitur in Plantis & Oleribus *Scapus*, & in altum ſurgens veluti Virga.

*Cauſa morbi*, eſt id, quo præſente afficimur, & quo ſublato, ſtatim ceſſat affectus, 1. de loc. affect. cap. 2. aut quod ei, qui fit morbo, aliquam generationis partem tribuit.

*Cauſa præincipientes*, vide *Febres putridæ.*

*Cauſæ præcedentes*, vide *Febres putridæ.*

*Cauſodes febris*, ideſt, *Incendens*, 1. aphor. 12. quam etiam *Cauſon* vocat, ideſt, *Febrem ardentem*, 1. de criſ. cap. 4. vide *Continua febris.*

*Cauſos*, vide *Cauſodes, Continua*, & *Synocha.*

*Cauſos legitimus*, qui ex redundante flauâ bile fit; *Nothus* verò, qui ex putreſcente craſſâ pituitâ, 4. de rat. vict. 13.

Cau

*Cauſtica*, hoc eſt, *vrentia medicamenta*, ſunt, quæ & vehementer calida ſunt, & conſiſtentiâ craſsâ, quæque ignis inſtar corpus colliquant, & ſæpè *eſcharas*, hoc eſt, *cruſtas*, ritu cauterij efficiunt, 5. de ſimpl. c. 15. quocirca & ἐσχαρωτικὰ appellantur. Eorum materia ſunt: *Lixiuium, Calx viua, Auripigmentum, Sandaracha, Chalcitis*, & id genus alia inde, & *affectiones cauſticæ*, & *cauſtica excrementa*, id eſt, *vrentia*, appellantur, quarum virtus eſt morbum & acutum, & periculoſum, & velocis iudicationis reddere, comm. 2. in 1. prorrhet. 60.

Καυτήριον, *Cauterium*, eſt, quòd vrendi vim habet. Vſurpatur tam pro medicamento quod poteſtate vrit, quàm pro ferro candente, cuius vſus plerumque neceſſarius eſt, vel ad ſiſtendum ſanguinis profluuium, vndecunq; manauerit, vel ad intercipiendas defluxiones, vel ad oſſa carioſa, & maligna vlcera. Id ferrum, καυτῆρα Hippocrates appellauit. Erat autem, vt ſcribit Galenus, æreus calamulus perforatus in fundo, per quem paruum ferrum adurens demiſſum adurebat.

*Cedmata* vocat Hippocrates fluxiones in crura decumbentes, & ex ipſis eas maximè, quæ primum articulum, vbi coxendix eſt, occupant, com. 5. in 6. de morb. vulg. 22. Affert Erotianus ex eodem Hippocrate, κέδματα appellari τὰς χρονίας περὶ τὰ ἄρθρα διαθέσεις, hoc eſt, vetuſtas in articulis affectiones.

*Cele ex Hernia, Ramex, Circocele*, Medicorum iuniorum nomina ſunt, ſignificantia omnes teſticulorum tumores, lib. de tumor. c. 15. Barbaram ſectantes medicinam, *Rupturam* vocant; hæc variis fit modis, variaſque à parte affectâ, affectuſque huius cauſâ côiunctâ, etiam appellationes accipit: ſi enim peritonæo rupto, inteſtina in Scrotũ deſcendunt, *Enterocele* Græcis, *Ramex inteſtinorum* Latinis appellatur: vbi verò inteſtina ſuprà in inguinibus hærent, *Bubonocele*, hoc eſt, *Ramex inguinalis* vocatur, ſi humor aliquis lentus in *Scroto* col-

 ligitur,

ligitur, *Hydrocele*, ideſt, *Ramex aquoſus* nuncupatur. Quum autem caro dura intra teſtiū tunicas concreſcit, *Sarcocele*, hoc eſt, *Ramex carnoſus* dicitur. In ſummâ, nomen ſemper à rebus opplentibus & in tumorē ſublatâ à parte accipiunt. Proinde, ſi *Omentum* in *Scrotum* deuoluatur, *Epiplocele* hoc eſt, *Ramex Omenti* nominatur, ſic, vbi venæ vltra modum repletæ, ac dilatatæ glomerātur, *Cirſocele*, ideſt, *varicoſus Ramex* vocatur.

*Celer pulſus* eſt is, cùm celeriter, & breui tempore arteria diſtenditur, ſit, 1. de diff. pulſ. cap. 7.

*Cenchrias*, κεγχρίας, alterum eſt herpetum genus, quod à ſimilitudine, quam habet cum Milio, *Cenchriam* vocant, (κέγχρος enim Milium, ſemen panico ſimile ſignificat) humores miſtæ facultatis, bilem ſcilicet, & pituitam continens, quæ non protinus vlcus faciunt, quemadmodum bilis ſincera; ſed admodum exiguas puſtulas ad ſpeciem Milii, quæ tamen & ipſæ interpoſito ſpatio, in vlcus tranſeunt; diciturque etiam *Herpes miliaris*, 14. meth. 17. vide *Herpes*.

*Ceneangia* propriè & primùm vaſorum inanitionem ſignificat, atque ob id *Aſitia*, ideſt, *ciborum abſtinentia*, *Keneangia*, ideſt, *vaſorum inanitio*, ſæpius dicitur, tanquam nomine generis etiam in ſpecie homines omnes vti conſueuerint, 2. rat. vict. 47.

*Ceneon*, vide *Ile*.

*Cephalea*, Cerebri morborum ſymptoma, eſt capitis diuturnus dolor, difficulter ſolubilis, qui à paruâ occaſione vehementes habet acceſſiones, ita vt neque voces aut motum tolerare poſſit infirmus, ſed tranquillitatem, obſcurumque cubiculum quærat, ob doloris vehementiam, cùm nōnulli veluti malleo ſe percuti, alij caput ſibi contundi diſtendique ſentiant, non paucis ad oculorum radices dolor extendatur, (quod ſignum eſt Cerebri membranas dolore affectas eſſe. Nam quandoque in Pericranio tantùm eſt, qui in ſuperficie

perficie ſolùm hæret dolor, ) ſuis intermiſſionibus circumacti, non ſecus ac qui *Cephalalgiâ* laborant, ſed in *Cephalæa* affectæ partes redduntur multò debiliores, quàm in *Cephalalgiâ*, 3. loc. aff. cap. 9.

*Cephalalgia*, eſt dolor capitis, nec diuturnus, nec vehemens, nec cum magnâ capitis imbecillitate coniunctus, ſed qualis à crapulâ, à Sole, à labore, aut febribus excitari ſolet, vide *Cephalæa*, 2. com. med. loc. c. 2.

*Cephalica vena*, quæ & *Humeralis*, ſiue *Humeraria* dicitur, ramus eſt venæ cauæ ad iugulum aſcendentis, ibique ad furculas diuiſa, altera pars humero ſuperpoſita ad manum tendit, vnde & *Cephalica* dicitur, lib. de anatom. viu. vide *Humeraria*.

*Cephalica emplaſtra*, capitis fracturarum, quæ vſq; ad craſſæ meningis duplicaturam peruenerunt, accommodata ſunt pharmaca, quorũ virtus eſt, vt oſſium ſquamã ſurſum attrahant, & in priſtinum locum reuocent, & fragmenta tum ex capite, tum ex aliis corporis oſſibus, educant. Nonnulli communi genere hæc etiam vocãt *Catagmatica*, propriè verò nuncupata *Cephalica fortiora* ſunt, ſiquidem ex alto ſuperficiem extimam non oſſa modò, ſed his multò quoq; magis, humorem aliquem craſſum, & viſcoſum, vel omnino deprauatum ſuâ caliditate attrahunt, 2. de comp. med. per gen. cap. 18. Horum materia eſt *Iris Illyrica*, *Erui farina*, *Manna* ſiue *purgamentum thuris*, *Ariſtolochia*, *Cadmia elota*, *Squama æris*, & omnia quæ extergere citra morſum poſſunt. Similiter adhuc medicamentum ſiccum, quod carnem producat, *Cephalicon* vocant, method. 2.

*Ceræ*, mulieres ſunt, quarum vterus propriis ex morbis, tum qui in proceſſibus eius ſupernis, & lateribus conſiſtunt (Κεραίας Græci vocant) tum qui in collo aut fundo, aliquando quidem plura quàm prius, vel pauciora, vel nulla, vel mala emittit menſtrua, 3. de ſympt. cauſ. cap. 4.

*Ceratoeides*, κερατοειδὴς χιτών, cornea, ſeu corniformis tunica vel membrana oculi ſecũda eſt, à durâ meninge orſa, (tunicam choroeidẽ complectens) craſſa admodũ, ſed parte eius mediâ tenuiſſima, & denſiſſima, ſplẽdida ad ſplendorem recipiendum, & tranſmittendum, cornibus admodum extenuatis ſimilis; vnde eam à cornu ſimilitudine (*Ceratoeidem, Corneam* & *Corniformem* appellant, 10. de vſu part. c. . vide *Rhagoeides tunica*.

*Ceratomalagmata*, nonnulli Medicorum, nomine à ſolâ conſiſtentiâ deſumpto, vocant medicamenta, quæ corpori imponuntur, non omninò quidem humida, ſiccitatem verò tantam nec dum conſecuta, quantam emplaſtra poſſident, 7. de comp. med. lib. cap.

*Cercis*, κερκίς, *radius* à figurâ rotarum patuarum radios imitante. Eſt os alterum cubiti ſuperius, ſed minus & breuius: vide *Cubitus*. Κερκὶς ſignificat etiam piſtillum, quod ſæpè & δοίδυξ, *cochleare* alias ſignificans, itemque τριβῦδιον atque ὕπερος à Græcis Medicis appellatur.

*Cerchnos*, eſt exiguus quidam ad tuſſiendum impetus, & conatus, non tuſſis; ſed veluti nauſeæ vomitiones præcedunt, ita tuſſim hoc ſymptoma; Atque vt nonnulli nauſeârunt quidem, non tamen vomuerunt, ita nonnullis Cerchnos incidit, nec tamen tuſſis propter cauſæ paruitatem eſt ſecuta, 2. de ſympt. cauſ. cap. 4. nam ſæpè ex paruâ faucium aſpredine κέρχνος fit. Sæpè verò ex tenui aliquo exiguoque prorſus humore, ſiue is à capite deſcendat, ſiue in aſperis arteriis collectus ſit. Sic autem appellatur ἀπὸ τῦ κέρχνου. Significat enim ὁ κέρχνος apud Iones idem quod ὁ κέγχρος, *milium*. Itaque cùm in faucibus, aſperitates quædam paruæ veluti granorum Milii ſentiuntur, id τὸ κέρχνον nominant, à quo κερχνῶδες dicitur, quod fauces exaſperat, & exiguam tuſſim mouet, Galenus comment. 5. εἰς τὸ περὶ ἀφθῶν.

Cerea

*Cerealium* appellatio, in toto eorum genere eſt vſitatior, quòd legumina vocant, lib. de attenuan. vict. rat. cap. 6.

*Cerebellum*, poſterior eſt Cerebri pars, ex multis & paruis corporibus coagmentata, quæ à nonnullis, *Encranion*, vel *Parencephalis*, vel *poſterius Cerebrũ* dicitur, 9. de anatom. admod. c. 2. eſtque ſpinalis medullæ principium, & eius ratione neruorum omnium, qui in toto animali ſunt actiui, fons & origo, lib. tegn. c. 11. Totum namque cerebrum in duo diuiſum eſt, anterius & poſterius, ſed ſupernis tantũ partibus. Nam ſua baſi continuum eſt, non ſibi modò, ſed ſpinali etiam medullæ, & per hanc cerebello. Durius autem ſicciuſque eſt reliquo cerebro, quòd quo vlterius procedit, eo ſiccius euadit: colore quoque diuerſum eſt; nam cùm reliquum candidum ſit, cerebellum velut vſtione quâdam ſubflauium eſt, & plenum animali ſpiritu, quem neruis duris à ſpinali medullâ prodeuntibus impertit.

*Cerebrum*, quòd Græci à ſitu *Encephalon* appellant, (nam nominatur ita, quod ἐν τῇ κεφαλῇ, hoc eſt, in capite ſitum habet) animæ ratiocinatricis eſt domicilium, neruorum, & ſenſûs omnis, motûſque voluntarij principium, ſubſtantiâ neruis ſimillimum, niſi quòd mollius; nam id illi conueniebat, vt quod ſenſus quidem omnes recipit, omneſque imaginationes, atque mentis notiones complectitur, 9. method. & 8. de vſu part. Subſtantia ipſius glandularis eſt alba, veluti è ſpumâ quâdam concreta, & humida, lib. finit. Anterior cerebri pars duplex quoque ſtatuitur, dextra & ſiniſtra, duoſque ſinus ſeu ventres habet, dextrum & ſiniſtrum, qui à corpore calloſo, quod τυλοειδὲς dicitur, dirimuntur. Hi poſteriore ſui parte in tertium ſinum mediocrem ſub pſalloide concurrunt, à quo meatus eſt longus τοῖς γλουτίοις, id eſt, natibus (ita enim ob ſimilitudinem quandam vocant) ſubditus,

qui

qui in ſinum alium quartum, omnium poſtremum minimúmque inter cerebelli baſim ſpinalemque medullam ſitum, incidit.

*Ceralcon*, compoſitio eſt ex cerâ, & oleo, 7. de compoſ. med. per gen. cap. 2.

*Cerion*, id eſt, *Fauus*, vlcus paruum in capite eſt cum tumore, ex cuius foraminibus craſſior ſanies, & quaſi mellitus humor profluit, li. de tumor. c. 15. & 1. de cõp. med. loc. c. 8. Itaque tum ob foraminum figuram, tum propter excreti humoris ſpeciem κηρίον, id eſt, *Fauus*, appellatur, & alio nomine μελικηρίς. Ætius lib. 6. Differt foraminum magnitudine ἀπὸ τοῦ ἀχῶρος, qui vlceris etiam in acute genus eſt, ſed minimis foraminibus præditum, per quæ humor dimanat. Cæterum κηρίον frequenter in muſculoſis partibus, in articulis & plantis pedum oritur: ſæpè etiam ſextam colli vertebram occupat, & aliquando etiam coſtas inuadit. Si verò in capite generatur, primum reliquis partibus, deinde calnariæ etiam putredinem trãſmittit, vt ſæpè diſſecto pericranio, os ipsũ deradere conueniat, vide *Meliceris*.

*Certatoriâ*, hoc eſt, agoniſticâ aquâ frigidâ vti dicuntur illi, quibus ea & affatim, & frigidiſſima exhibetur, lib. de marcore, cap. 8.

*Ceruix*, vide *Spina*. Dicitur & Ceruix, tenuis oſſium proceſſus, lib. de oſſibus, in procœm.

*Chalaſtica*, id eſt, *relaxantia*, *ſeu remittentia*, vocamus, quæ modicè calefaciunt, quorum vſus eſt, vt conniuentia, aſtrictaque corporis laxent, flatuoſum ſpiritum tenuent, & phlegmones materiam digerant, 13. method. 5. Medicamina induratorum corporum, quæ ipſorum ſoluunt duritiem, *Malaſtica*, hoc eſt, *emollientia*, dicuntur: quæ autem tenſioni medentur, *Chalaſtica*, 7. de compoſ. med. per gen. cap. 9. Cùm autem tenſio multis contingat modis, non videtur vna eſſe laxantium ſpecies, ſed alia humectando laxant, alia

alia calefaciendo, alia molliendo, alia vacuando, alia tumores præter naturam purgando, alia aliud quippiã faciendo. Attamen ſi vniuerſalem quandam horum omnium ſubſtantiam conſtituere licet, ea certè erit ex genere modicè calefacientium. Præcipuas in eorum ordine tenet partes *Oleum chamæmelinum*, item, *Adipe, Butyrum, Oeſypus*, & reliqua quæ intra ſecundum gradum calefaciunt. Verùm Methodici multò longiùs τὸ χαλαστικοῦ nomen extendunt, vt docet Galen. ad omnia remedia ſignificanda quibus aſtrictus affectus, quo vnà cum fluente humore omne morborũ genus comprehendebant, curaretur. Itaque & venæ ſectionem χαλαστικὸν eſſe præſidium aſſerebant, & omnia ſimiliter purgantia medicamenta, vide *Relaxantia*.

*Chalazia*, id eſt, Tubercula inſtar grandinis (quæ χάλαζα dicitur) in palpebris, quæque *Poſthias* Græci nominant, ſi quando in iis lentus quidam humor concreuerit, 4. de comp. med. loc. c.7. eſtque morbus ex vitiis, quæ oculos infeſtant, cum toto genere præter naturam aliquid peccat, 14. method. 19. Sunt, vt ait Celſus, Tubercula parua in palpebris mobilia, ſimulatque digito huc & illuc impelluntur, conduntur que aliquando ſub cute, nonnunquam ſub cartilagine, non diſſimilia κριθαῖς, ſed non figuræ eiuſdem. Sunt autem rotunda & pellucida, ideoque grandini ſimilia, iiſque diſſectis humor manat candido oui ſimilis. Dicitur & hic affectus χαλάζωσις ἐν τῇ εἰσαγωγῇ. Sic etiam nominatur vitium quoddã in ſuis ore, ſub linguâ, Ath.l.3.

*Chemoſis*, morbus oculi eſt, quando album oculi tumefactum circulum Iridis adeò excedit, vt & nigrum, oculi concauum videatur, lib. de anat. oculi. Alibi, *Chemoſis* ex vehementi inflammatione, vtraſque palpebras in exteriorem partem detorquet, ita vt totus oculus contegi non poſſit, lib. introd. cap.15. Ergo, cùm nigrum cauum ſit & ſubſidat, album vndique tumeat

& at

& attollatur, non ineptè veteres Medici malum hoc τῆ χήμης nomine deſignarunt, ſiue illi eo animal intellexerint, quod inter oſtrea nominatur, hiatque ſemper, ſiue ſimpliciter hiatum qui χήμη & χάσμα dicitur. Cæterum affectum hunc duo maximè ſymptomata conſequuntur; vnum, rubor oculorum propter inflammationem, alterum verò, palpebrarum, vt ait Paulus ἐκτροπὴ, hoc eſt, *peruerſio*, ſiue *cõtorſio*, ita vt oculos tegere claudereq; nequeant. Tumor enim oculi impedit, quo minùs palpebræ adduci committiq; poſſint: itaque laborantes oculi perpetuò manent aperti. Scribendũ eſt autem χήμωσις non χύμωσις, vt vitioſè multis in codicibus legitur, quia, vt dixi, deriuatur ἀπὸ τῆ χήμης, vti Gal. teſtatur ἐν τῷ ἰατρῷ, ſeu quicũq; alius author eſt.

*Chion*, χίων, idem prorſus quod κιονὶς, hoc tantum intereſt, vt ait Gal. quod τὴ γαργαρεῶνα Veteres κίονα, poſteriores autẽ κιονίδα appellarunt, vide *Cion* & *Staphile*.

*Chironia*, & *Telephia*, ſpecies vlcerum ſunt malignorum, oras habentia duras, calloſas, & tumentes, lib. de tumor. cap. 13. Tria tantum vlcera propriam habuere appellationem, *Anthrax*, *Phagedana*, *Herpes*; cætera omnia, communibus deteriora, per ſe ipſa ſolebant antiqui vlcera ſimpliciter *chironia* nominare, quæ in longum tempus protrahuntur, cùm ne quidem poſt multum tempus fuerint ad cicatricem producta, rurſuſque influente Ichore, ex oſſe corrupto, in parte penitiore inflammantur, & pus generant peſſimum, à quo cicatrix eroditur, & caro exulceratur, 6. aph. 45. Inueterata vlcera, & dyſepulota, hoc eſt, cicatricem ægrè ducentia, *chironia* nominant, 4. de comp. med. per gen. Dicuntur autem partim *Chironia*, ab eo nempe Chirone, qui primum ea ſanauit; partim ab ipſis, qui iiſdem ſunt affecti, vt Telephium, 2. meth. 2.

*Chirurgia*, id eſt, *manualis operatio*, 6. method. 6. Inde *Chirurgica* ea eſt medicinæ pars, quæ manu medetur,

detur, 5. de comp. med. per gen. cap. 2. χειρουργία, vel χειρουργικὴ, pars eſt τῆς θεραπευτικῆς morbos, qui in ſolutione continui, aut in partium externarum immoderatione conſiſtunt, tollens ſectione, vſtione, reſtitutione in naturalem ſitum, & medicamentis foris appoſitis. Sectione enim & vſtione tollit quod redundat, luxata & fracta oſſa reponit in locum naturalem. Vlcera medicamẽtis deterget, carne implet, & cicatrice obducit. Quibus in rebus tria ſibi maximè proponere debet Chirurgus, tum vt breui curet, tum vt curet citra dolorem, tum vt maximè tutò. At rurſus vt tutò curet, tria potiſſimum conſiderabit: Vnum primumque vt abſolutionem operis conſequatur; alterum, vt ſicubi hanc non conſequatur, ſaltem curandum non lædat; tertium, vt vitium non reuertatur facilè. Hæc enim qui præſtiterit, meritò optimus Chirurgus cenſebitur.

*Chloron*, id eſt, *pallidus & æruginoſus color*, 2. prognoſt. 20. χλωρὸν duo ſignificat, interdum quidem viride, vt cum braſſicam χλωρὰν dicimus. Quod coloris genus, vt ſcribit Galen. comment. 1. in progn. rubro nigrius eſt, & veluti principium quoddam nigri & liuidi. Prouenit à frigiditate, vt & color niger, ſed longè minori. Interdum verò pallidum, quod propriè ὠχρὸν dicitur, ex loquendi quâdam conſuetudine Aſianis Græcis familiari, qui aliquos pallore ſuffuſos videntes, quærere ſolent quâ de cauſa χλωροὶ euaſerint, non arbitrantes χλωρὸν atque ὠχρὸν ab inuicem differre, vt notauit Galenus, comment. 2. εἰς τὸ περὶ διαίτης ὀξέων. Hinc *chloroſis*, quæ partim de morbo, febre pallidâ, vteri vaſorum oppletione; partim de ſymptomate, diſcoloratione vniuerſi corporis habitus virginum nubilium, ex vtero ægrotantium vſurpatur.

*Choana, Infundibulum, Scypho, Peluis, Pyelos*, ſignificant, dictum, canalam ſeu cauitatem quandam, in quam meatus cerebrum expurgantes in palatum deſinunt,

nunt, vſque ad adenis ventriculum, 9. de vſu part. c.3. quæ vulgò *lacuna* dicitur. Aliàs, *Choana*, χίαν☉, ſeu χίανον, à χέω, id eſt, *liquefacio*, *diffundo*, vas dicitur ex argillâ, quo argentarij & chymici vtuntur, in fundendis ac liquefaciendis metallis.

*Chœnicidas*, inſtrumenta quædam vocant, quibus in Caluariæ fracturis vtimur, 6. meth.6.

*Choras*, id eſt, *Struma*, ſæpè propter vlcus quod in manus, aut pedis digito fit, glandulæ in inguinibus, & alis, cùm intumeſcunt, tum phlegmone occupantur, quin etiam in collo, & ſecus aures, ſæpè glandulæ iis (quibus in collo, capite, vel aliquâ vicinâ parte vlcus eſt natum) intumeſcunt: nominant autem ipſos apud nas, cùm ſic intumuerunt, *Bubones*, quòd ſit ſcirrhoſior earum partium phlegmone aliquando fuerit, hinc & ægrè ſanabilis redditur, & *Chœras*, id eſt, *Struma*, dicitur, 13. meth. 5. Oritur non ex calidâ quidem materiâ, neque ad ſuppurationé tendére, ſed pituitoſiore & frigidiore; qui ſubinde affluens, Strumam non modò duram, ſed miræ etiam magnitudinis aliquando excitat. Omnis autem Struma includitur membranâ, vti Steatoma, Atheroma, & Meliceris. Dicitur autẽ χοιρὰς, vel ἀπὸ τ͂ χοιράδων πετρῶν, vel à porcis, in quorum gutture frequentes eiuſmodi tumores reperiuntur. Alij verò à multiplici partu porcorum, nomen deſumptũ putant.

*Cholagoga*, id eſt, bilis eductiua medicamenta, 4. aphor.2.

*Choledocos*, id eſt, *veſica bilis receptiua*, quam etiam *Iecoris veſicam* nominant, lib.6. de anatom. admod.c.1. Eandem etiam *Cyſtim bilis*, id eſt, *Veſicam bilis ſuſceptricem* vocant, 4. de vſu part. c.12. vt & *fellis folliculum*, 5. de loc. affect. cap.7. Eſt autem κύστις χοληδόχος, veſica in cauis iecinoris ſita, inter venæ portæ & cauæ radices, bilem ex jecinore attrahens. Conſtat ſimplici tunicâ, villos habente intus rectos, nec ita multos, foris

trans

tranſuerſos, & medios horum obliquos. Ac rectis quidem bilem trahit ex hepate, obliquis retinet, tranſuerſis verò expellit. A collo enim ſuo ſtomachos habet duos; vnum in hepar inter venæ portæ & cauæ radices, numeroſis ſurculis diſtributum, quibus bilem in ſe allicit; alterum verò rarò geminum, ſæpius ſimplicem in ecphyſim delapſum, quo in ipſum & inteſtina bilem flauam expellit, euerſâ facilè geminâ membrana eius oſculum in ecphyſi claudente. Maximo illa hepatis lobo dimidia mergitur, reliquam ſimæ hepatis tunica tegit ad venæ portæ exortum, à quâ venulas duas, quas κύστιν quibuſdam appellare placuit, & à viciná hepatis ſimæ arteriâ arteriolas in imum vſque fundum admittit. Recipit verò etiam vna portionem quandam nerui, qui à ſextâ coniugatione per coſtarum radices dextrâ parte ad partes ventris inferni peruenit.

*Cholera*, id eſt, *biliaris*, 1.progn.25. eſt acutus affectus, cum vomitibus biliofis multis, aluique dejectionibus. Suris quoque ſe contrahentibus, ac frigeſcentibus extremitatibus, fiuntque in his ægris pulſus minores, & obſcuriores. *Cholera* duplex eſt apud Hippocratem; altera, *humidâ*, in quâ, vt omnes nôrunt, vehemens eſt excretio bilis ſuprà infráque erumpentis, inteſtina grauiter torquentur, accedunt conuulſiones, ſæpè etiam crurum Suræ contrahuntur; alteram, *ſiccam choleram* vocat Hippocr. ab eâdem prouenientem causâ ac circa eadem conſiſtentem, at citra ventris fluorem, & vomitum, lib. finit. Hic morbus ex continuâ ciborum cruditate proueniens quibuſdam accidit certis interuallis, omnemque corporis redundantiam educit, vnà cum vitioſis humoribus, magnam quoque bonorum partem euacuans: tantus eſt impetus, tantaque vis erumpentis humoris biliofi. χολερικοὶ ſeu χολεριῶντες dicuntur à Medicis, cholerâ morbo laborantes. Nomen habet non tam à χολῆ, quàm à χολὰς,

id

id eſt, *inteſtinum*, per quod materia ex ventre egeritur.

*Chondros*, id eſt, *Cartilago*, 7. de vſu part. cap. 3. pars corporis omnium, poſt os, maximè terrea & ſolida, ſenſus expers. Communi autem ſignificatione dicitur *Granum*, & quod ſeorſum ex aliquo concreuit, vt *ſalis fruſtum*, aut *grumus*, & *thuris mica* ſeu *granum*, quòd χόνδρος λιβάνου à Medicis appellatur: Quod & à Latinis *Alica* dictus ſit χόνδρος, nemo Doctorum ignorauit: tam conſentiunt omnia inter ſe quæ Græci περὶ χόνδρου, Latini de *Alicâ* prodiderunt.

*Chondroſyndeſmus*, id eſt, *cartilagineum ligamentum*, 1. de temp. cap. 9. Hinc & συγχονδρώσις, vnio oſſium, cartilaginis interuentu facta.

*Choræ*, χῶραι, id eſt, *regiones oculorum*, ſeu *cauitates*, quæ ſuperciliis ſubiacent, 8. de vſu part. cap. 6.

*Chorion*, id eſt, *ſecundina*, eſt membrana extima fœtûs vuluæ prægnantis mulieris adhærens, multarum venarum, & arteriarum contextu, interualla membranis obducta habens, cui duæ aliæ membranæ interiùs adnaſcuntur: Altera, quæ *Amnium*, id eſt, *Amiculum*, dicitur, toti fœtui circumiecta: Altera, quæ *Allantoeides*, id eſt, *Inteſtinalis*, eminentibus tantùm partibus, capiti, natibus, pedibus, duplex ſuperjecta, lib. de vuluæ diſſ. c. 10. quæ Arabicis *Abgas*, *Camiſia fœtûs*, & *profundatio ſudoris* dicitur, libr. de anat. viu. χορίον augetur vnà cum fœtu, cumque vtero extenditur, ac fœtum totum inuoluit, etiam quâ os eſt vteri, vt ſcribit Galenus. Dicitur ἀπὸ τοῦ χοροῦ, quod in eo vaſa, veluti in choro diſpoſita ſint. Sunt tamen qui χωρίον per ω ſcribant, quod fœtus veluti domicilium & ſedes ſit: vel quod vnà cum fœtu χωρεῖ, id eſt, *procedit*. Dicitur alias δεύτερον, id eſt, *ſecunda*, vt ſcribit Paulus, lib. 6. cap. 75. Quo tamen nomine non extima modò fœtus membrana, ſed totum etiam fœtus inuolucrum tribus membranis compactum ſignificatur.

*Choroeides plexus* (qui & *Retiformes*, & *Reticulares*, dicuntur, vide *Plexus retiformis*) ſunt conuolutiones membranarum cerebri, ex multis venis & arteriis, ſecundarum inſtar effigiatæ, nomine ἀπὸ τῦ χορίυ, ideſt, *membranâ deductio*, quæ fœtum extrinſecus in orbem ambit. 9. de anat. adm. cap. 3. Conſtituitur autem propè medium cerebri ventriculum, 9. de vſu part. c. 7. Dicitur adhuc & tenuis cerebri membrana *Choroeides*, ideſt, *ſecundiformis meninx*, 8. de vſu part. c. 9. eò, quod cerebri vaſa nõ aliter ſuſtineat, quàm τὸ χορίον vaſa ad fœtũ pertinentia cõplectitur. Dicitur & *Choroeides*, oculi tunica, corpus quoddã retiforme, quaſi tunica, (*Amphibleſtroeides* dicta) humorem vitreum oculi ambiens, quod ex portione tenuis meningis, & ipſius quaſi cerebri ſupernè deſcendente, atque amplificatâ, eſt conflatum reti ſimile, quod retiforme corpus, à *Choroeide*, ideſt, *tenui meninge* quæ illi ſupernè committitur, cõtinetur; vnde tunica oculi *Choroeides* dicitur, 10. de vſu part. cap. 2.

*Chorda*, eſt membrum, ab extremitatibus muſculi ortum habens, ad ſimilitudinem Chordæ arcus effecta. Eſt autem *Chorda* idem quod *Tendo*, non quod *ligamentum*, 6. aphor. 46. & lib. de anat. viu.

*Chordapſus*, *Ileos*, ſeu *Volumlus*, eſt tumor eminens, in tenuium inteſtinorum parte internâ, vt videatur inteſtinũ ad ſimilitudinem Chordæ obuolutum, vel ab inflammatione, vel obſtructione aridi ſtercoris, grauiter ægros vomitionibus erucians, adeò, vt nõnulli ſtercus quoque euomere conſpiciantur. Hinc *Stercoraria* etiam dicitur *Vomitio*, & *Miſerere mei Domine*, 6. de loc. affect. Dicitur autem χορδαψὸς, quod qui manum loco dolenti admouerit, is veluti τ῀ χορδῆς ἅπτεται, id eſt, videtur ſibi Chordam tangere, propter magnam ex inteſtini inflammatione tenſionem. Vide *Ileos*.

*Chronicæ ægritudines*, ideſt, *longa*, de part. art. med. cap. 7. vide *Polychronius*.

*Chryſitis*, χρυσῖτις γῆ, terra eſt aurea, in quâ paruis terræ particulis immiſtæ ſunt paruæ auri partes, quæ ab igne in fornacibus fuſæ ſecum coëunt, 5. de ſimpl.

*Chylus*, eſt hordei lactiſve cremori analogus ſuccus, albicans ex aſſumptis cibis, natiui caloris vi elaboratus, partim tenuioribus portionibus, partim craſſioribus conſtans, ex ventriculo per meſaræas in iecur, vt ibi ſanguinis formā conſequatur, tranſmittitur, lib. de atrâ bile, c. 3. Eius generatio χύλωσις dicitur, ventriculi propria actio, per quam cibus in Chylum mutatur.

*Chymethla*, ideſt, *Perniones*, 6. ſimp. vide *Perniones*.

*Chymoſis* (quæ & *Chemoſis*) eſt vtriuſque palpebræ diſtortio, ex inflammatione oborta, 4. de comp. med. loc. cap. 4. Eſt item *Chymoſis*, rubra, carnoſáque carneæ oculi pelliculæ inflammatio, lib. de remed. part. fac. vide *Chemoſis*.

*Chymus*, eſt nutrimentum, ſeu humor ad nutrimentum animalis in hepate præparatus, depoſitis excrementis, 4. de vſu part. Atqui Antiqui *ſaporem* vocauerunt *Chymum*, ideſt, *liquorem*, lib. de ocul. part. 2. cap. 1. *Chymi* autem appellatio apud Hippoc. ſemper humoribus corporis deſtinata eſt, ex quibus nos conſtituimur, ſanguini inquam, nutrimur, & fouemur, pituitæ, & duplici bili flauæ & nigræ. Apud Platonem verò, & Ariſtotelem, guſtabilis qualitas quæuis nobis inſita, *Chymus*, ideſt, *Sapor*, nominatur, lib. finit. χυμὸς itaque communi ſignificato omnem humorem deſignat coctione quodammodo incraſſatum, tam in animantibus, quàm in plantis: Inde τῶ εὐχύμου & κακοχύμου nomina deducta ſunt. Quibus ea deſignantur, quæ humorē bonum malumve, hoc eſt, nutriendo corpori ſeruandóq; aptum aut incommodum continent: In quo nihil differt χυλὸς τῶ χυμῶ. Sed peculiari quâdam ſignificatione χυμὸς appellatur ipſa guſtandi facultas ſiue qualitas, quam *Saporem* vocant. Hic autem non aliud eſt, quàm partis

partis ſiccæ terrenæque in humore permiſtio, vel partis ſiccæ per humorem vi caloris percolatio : efficitur enim Sapor permiſtione quâdam.

*Chyphoſis*, id eſt, *gibboſitas*, (quam etiam *Chyrtoſin*, id eſt, *Incuruationem*, dicunt) eſt diſtortio ſpinæ in poſteriorem partem, vt in anteriorem *Lordoſis*, λόρδωσις dicitur. Galenus ſcribit, Hippocratem κυφὰς ſolitum nominare, quos omnes κυρτοὺς appellant. Eſt autem κύφωσις vitium ſpinæ, quod à caſu, ictu, & tuberculis, anteriorem thoracis partem diſtendentibus, pulmonemque prementibus aliquando contingit, vt docet Galen. comment. eius aph. quo ſcribit Hipp. gibbos ex aſthmate aut tuſſi factos, ante pubertatem mori.

*Chyrtoſis*, vide *Chyphoſis*.

*Cicatrix*, οὐλή, ab Hippocrate nunc ſumitur pro ipſis vlceribus, nunc pro conſolidatione vlcerum, caro calloſa, pro cute inducta, vbi vulneris, quod iam coiuit, hiatus fuerat, 1. de artic. 56. Particulatim autem *cicatrix oculi* appellatur, vbi nigro oculi ex alto vlcere, membranæ craſſities ſuperuenit, & color albior apparet; quæ *Cicatrix*, ſi ſit & maior, & craſſior ex vlcere Iridis nata, dicitur *Albugo*, lib. Introd. cap. 15. vide *Albugo*.

*Cilia*, extremæ illæ palpebrarum partes ſunt, quæ in ſomnis clauſis oculis ſimul committuntur, quæ & *Tarſi* nominantur, lib. Introd.

*Cingentes*, ſiue *Succingentes*, membranæ ſimplices quædam tunicæ ſunt, telæ aranearum ſimiles, (membranæ quidem ab eſſentiâ, tunicæ verò ab vſu nuncupantur,) quæ totam vtramque thoracis regionem internam ſubcingunt, vocanturque in coſtis *Cingentes*, Græcè *Hypezocotes*: vbi verò rectà ad iugulum perferuntur, *Intercipientes*, Græcè, διαφράττοντες, (medium thoracem latera duo diſtrahentes) vbi pulmoni circumhæreſcunt, huius operimentum ſunt; quarum ba-

ſis ſupernis partibus ſepti tranſuerſi objicitur; interioribus autem alia quædam membrana, huic perſimilis ſubſtrata, quæ *Peritonæi vertex*, & *principium*, iure optimo nuncupatur; 6. de anat. adm. cap. 8.

*Cinumenus*, κινύμενος, ideſt, qui mouetur, morbus eſt, qui diuerſis horis ſemper accedit, ac remittit. Contrarij huius ſunt affectus ἱςῶτες, iiſdem horis ſubinde accedentes, & remittentes. Illius ſpecies duæ: *Anticipans*, & *longiùs emanens*, προληπτικὸς, καὶ ὑςερικὸς. Ille qui præuenit, citiúſque horas perſoluit, *Prolepticus*, ſiue *Anticipans* dicitur; qui tardat, *Hyſtericus*, ideſt, poſteriùs inuadens, lib. de Typis, cap. 3. Κίνησις omnem motum ſignificat, & pro abſurdâ in ægris motione ſumitur, cùm aut mente turbati, aut incontinentiâ corporis vexati, inordinatos & temerarios motus exercent, ῥιπτασμῷque iungitur. In Coac. prænot.

*Cion*, hoc eſt, *Columna*, idem prorſus quod κιονὶς. Hoc tantùm intereſt, vt ait Galenus, quod τὸ γαργαρεῶνα, Veteres κίονα, poſteriores autem κιονίδα appellarunt. vide *Gargareon*, & *Staphyle*.

*Cionis*, vide *Staphyle*.

*Circuitus*, ſiue *Periodus*, eſt tempus intentionum & remiſſionum in morbis quæ fiunt: vt Typus eſt ordo earundem intentionum & remiſſionum, lib. de Typis, cap. 3. vel *Circuitus*, ſiue *Periodus*, eſt ſimilis ab eodem ad idem reditus, 1. aphor. 12. Sic enim ſingulis acceſſionibus recurrit morbus, vt redintegrari renouarique videatur. Is in febribus intermittentibus manifeſtiſſimus eſt, atque aliis morbis qui ſimiliter poſt aliquod interuallum repetunt. Continentes perpetuíque morbi circuitus nullos habent. Eſt autem alius breuior, qui citò recurrit, alius plurium horarum vel dierum, alius analogiam ſeruat, alius non ſeruat. Eſt autem analogia temporis ad tempus, moris ad morem collatio, vt ſi fiat eâdem horâ, vel tardet, vel anticipet, æqualiter

aut

aut inæqualiter, ordinatè vel inordinatè, mitiùs vel ſæuiùs. Omnis autem per circulum videtur fieri, vt qui ab vno ſtatu redeat in eundem, atque id perpetuò ad finem vſque morbi obſeruetur. Itaque ab horrore qui febrem tertianam inchoat, vſque ad alterius acceſſionis horrorem circuitus vnus eſt: ſimiliter à rigore febris quartanæ, vſque ad initium alterius rigoris vnus circuitus eſt: Ergo in circuitu remiſſio continetur, ſiue perfecta ſit, ſiue imperfecta. Diuiditur enim circuitus in duas partes, παροξυσμὸν & ἄνεσιν, hoc eſt, *acceſſionem* & *remiſſionem*, vti Hippocrates diſtinxit, & Galenus multis in locis explicauit.

*Circumciſio*, vel *Circumſectio*, eſt ablatio cutis glandem contegentis in virili pudendo, quæ *Præputium* dicitur, lib. finit.

*Circumnuens*, vide *Innuens*.

*Circumocularis tunica oculi* eſt, quæ à craſsâ meninge orta, toti oculo ſubſternitur, circumtangens, & circuminduens oſſeam oculi ſubſtantiam, ne oculus huic indatur nudus, lib. de anatom. viu.

*Circumoſſalis membrana*, quaſi oſſium inuolucrū dixeris, eſt, quæ ſingulis oſſibus in longitudine circumjicitur, 1. de ſem. cap. 10. quam in capite, *Pericranion* dicimus, libr. de anat. oculi. In coſtis autem, aliiſque oſſibus ferè cunctis, *Perioſtion*, 8. de anat. adm. c. 10.

*Cirri*, vide *Cornua vului*.

*Cirſocele*, vide *Cele*.

*Cirſos*, ideſt, *Varix*, alias quoque venas omnes dilatatas, Antiqui ſic nominabant, lib. de tumor. cap. 16. Id autem contingit venæ, non etiam arteriæ, propter tunicæ mollitiem. Arteriæ namque tunicæ craſſiores ſunt atque robuſtiores. Diſtentionis cauſa eſt ſanguis multus & craſſus, qui non facilè cedit, ſed cui contrà cedere vena cogitur, præſertim verò flatulentus, qualis melancholicus eſt, proindéque ab eo varices vt plu-

rimū fieri, Medici omnes prodiderunt. Fiunt tamen interdum à pituitoſo atq; à puro etiam ſanguine, præſertim quidē in cruribus, propter eiuſmodi ſanguinis grauitatem: aliquādo verò etiam in temporibus, & in imâ parte ventris ſub vmbilico, & circa teſticulos & ſcrotum, atque in ipſis etiam inguinibus. Naſcitur & in palpebris, authore Aëtio, atque, vt ſemel dicam, in omni parte quæ venas habeat, maximè ſi prona eſt, & longiùs diſſita à fonte caloris natiui; vide *Varices*.

*Citta*, vide *Cittoſa*.

*Cittoſa*, id eſt, *vitioſi cibi appetentia*, qualis grauidis contingit, 6. de ſanitate tuenda, cap. 9. Dicitur etiam *Citta*, *Pica*, & *Picatio*, 1. de ſymptom. cauſ. capit. 3. & capit. 7. Cauſa eſt vitioſum quoddam recrementum, ventriculi tunicis impactum, ſed cuius vitium facilè explicari non poſſit. Pro diuerſis autem eius qualitatibus varia appetuntur, ſed imprimis Acida, Acerba, atque etiam Acria, & aliquando Terra, Teſtæ, Carbones. Panni veteres, Putria coria, & alia eiuſmodi à naturâ abhorrentia. Maximè autem hoc malo grauidæ infeſtantur ad extremum vſque ſecundum tertiumve menſem. Quarto namque eo ferè liberantur, partim vitioſo humore per vomitū vacuato, partim concocto, atque etiam abſumpto crebris vomitionibus, faſtidio, & ciborum quibus vitium ali debuiſſet, abſtinentiâ, quodque auctior eo tempore fœtus vnà cum ſanguine vitioſum pariter humorem attrahat, atque conficiat. Verumtamen viros quoque idem affectus aliquando exercet, cùm & ij vitioſum deprauatumque eiuſmodi humorem in ventriculò collegerint. Vocatur hoc vitium à Græcis *κίττα*, vel à picæ varietate; (eſt enim auis varia, nec ſibi concolor, ſed quæ alias plumas & pennas candido, alias nigro colore præferat) vel quod fortè affectu conſimili picam laborare obſeruatum ſit. Plin. grauidarum malaciam ſæpè dixit.

*Cla*

*Clauis*, ſiue *Iugulum*, ſunt duæ primæ coſtæ propè guttur, inter os pectoris, ac ſpinæ finem, quæ ad ſcapulas eſt, à naturà conſtitutæ, 13. de vſu part. cap. 11. *Clauiculas* etiam vocant, lib. de muſc. diſſ. c. 12. quas vulgò *Furculas* dicunt, quarum vna *ſuperior*, altera, *inferior* nuncupatur. Recentioribus autem, elatiore in thoracis fine, & quidem in anteriori parte Claues exſiſtunt; ſic dictæ, quòd ſterno, Omoplatas, ideſt, humerum firment; is autem finis vulgò, *Furcula ſuperior* dicitur; Cauitates ſub his Clauibus σφαγαὶ appellantur, ideſt, Iuguli, vt ſint duæ Claues, & Iuguli totidem, dexter, & ſiniſter: vnde & σφαγιτίδες, *iugulares venæ* à Græcis appellantur.

*Clauus*, ſiue *Gomphos*, eſt oculi morbus, cùm Vuea locum ſuum egrediens, pelliculas ſuperficie tenus operit, vnde eius forma fit, quaſi Clauus, libr. de ocul. cap. 11. vide *Gomphos* & *Myrmecia*.

*Clunes*, vide *Coxa*.

*Clydones*, Κλύδων, Symptoma eſt retentricis facultatis ventriculi, cibos, vel non complectentis, vel diminutæ, vel vitioſæ, vnde flatulentiæ, & fluctuationes cum ſonitu ſuccedunt; flatulentiæ quidem, vbi & cibi flatuoſi ſunt, & ventriculus non admodum frigidus; fluctuationes cum ſonitu, cùm vel nihil in eo continetur, quòd verti in flatum poſſit, vel vehementer ſit refrigeratus, 3. de ſympt. cauſ. cap. 2. Qui hoc ſymptomate laborant, non poſſunt concoquere ſufficienter, & eo diutiùs in eorum ventre grauitas manet, quo tardiùs concoquunt.

*Clyſter*, Κλυστήρ, Latinis idem eſt quod *Lauamen*, ſeu *Ablutio*, à Verbo κλύζειν, quod & *lauare* ſignificat; Alio nomine Græcis ἔνεμα, ac ἐνίημι, *infundo*, dicitur, quæ vox Latinis *iniectionem* ſignificat. Medici huius temporis, *Clyſteris* & *Enematis* Græcis vocibus quàm Latinis malunt vti. Dicitur adhuc & *Clyſma*,

 vnde

vnde *Diaclyſma*, ideſt, lauatio ad vlcera, & dentes titubantes, infirmoſque. Dicitur adhuc & *Clyſmus*, de med. facult. part. c. 16. Eſt autem *Clyſter* medicamenti genus, quod liquidum intra partem aliquam corporis injicitur: Sed priuatim etiam inſtrumentum ipſum ſignificat, quo medicamētum injicitur. Id Galeno, vt multis apud eū locis videre licet, fuit veſica, cui cornea vel alterius materiæ fiſtula recta, & fracta ad finem annexa erat. *Clyſteris* vſus præcipuè inſeruit inteſtinis, iiſque craſſioribus; neque enim ad tenuia ferè pertingit. Conuenit tamen & vtero & auribus & fiſtuloſis ſinuoſiſq; vlceribus: ſed qui vtero adhibetur, peculiari nomine μητρεγχύτης dicitur. Eſt autem multiplex *Clyſteris* facultas. Intemperiem emendat contrariâ qualitate, deterget vlcera, ſiccat, conglutinat, mollit aluum, vim excretoriam ſopitam irritat, vacuat omnis generis humores inteſtinis contentos; ſoluit flatus, ſedat dolores, adſtringit aluum, pro variâ medicamentorum, ex quibus conſtat, facultate.

*Cneme*, Κνήμη, ideſt, *Tibia*, ſeu alterum ex duobus oſſibus tibiæ, eodem cum toto membro nomine; alterum verò *Perone*, ſeu *Fibula* dicitur, 3. de vſu part. c. 9. ambiguæ ergo ſignificationis eſt. Interdum totam eam partem ſignificat, quæ inter aſtragalum genuq; poſita eſt, oſſibus geminis conſtantem, quam *Crus* Latini dicunt. Interdum verò id os peculiariter deſignat, quod eorum eſt maximū, Latini *Tibiam* vocāt, nam quod minus eſt, περόνη, ideſt, *Sura*, appellatur. Sic πῆχυς modò vtrumque os cubiti, modò eorum lōgiſſimum ſignificat, vt annotat Galenus. Certū tamen eſt, τὴν κνήμην partem eſſe τοῦ σκέλους, quod Galenus diuidit in tres partes, μηρὸν κνήμην καὶ πόδα. Eſt autem os tibiæ craſſiſſimum & interiori in parte ſitum, eique ſoli femur per Diarthroſim articulatur. Nam περόνη tenuior multò eſt, & exteriùs ſita, nec tam altè aſſurgit, vt genu contingere poſſit. In-

ter ſe autem hæc duo oſſa membranoſo ligamento ſurſum deorſumque colligantur, in medio multùm ab inuicem diſcedunt, vt ſe habet etiam in cubito & radio. Quâ parte verò tibia cum femore copulatur, magnam habet epiphyſim, & in eâ cauitates duas, in quas duo femoris condyli inſeruntur. Inter eas autem corpus quoddam νευροχονδρῶδες eminet, ipſas etiam cauitates adaugens, & inter duos illos femoris condylos attollitur. Habet autem & tibia inferiore in parte epiphyſim internâ in parte prominẽtem & gibbam, ſicut & aliam περόνη externa in parte, quæ quidem duæ apophyſes σφυρὰ, id eſt, *malleolli* propriè appellantur. Eſt autem tum tibiæ tum perones figura prope triangularis. Ac tibiæ quidem anterior angulus quia multùm acutus eſt, à quibuſdam ἄκανθα: quia verò veluti frons eſt τῆς κνήμης, ἀντικνήμιον nominatur.

*Coadiutrix cauſa* eſt, quæ ſuâ virtute morbum efficere non poteſt, ſed alteri auxiliatur, vt libido articularem morbum promouet, & ſanguinis eruptionem remigatio, lib. Introd. cap.8.

*Coarticulatio*, vide *Abarticulatio*, & *Dearticulatio*.

*Coccyx* (vulgo *Cauda*) id eſt, *Cuculus*, eſt os quod ſubeſt oſſi ſacro, lib. de oſſib. cap.12. & 3. de art.104 vide *Cuculus*.

*Coctio*, quid ſit, hinc noſces, cùm facultates quatuor ſint, atque inter eas non minimè valeat alteratrix, per quam natura alimentum aſſimilat, *Coctio* nuncupatur nutritiuæ ſubſtantiæ permutatio, ſecundùm qualitatem, 4. rat vict. 44. *Perfecta vrinæ coctio* eſt, quando in vrinis ſubſederit aliquid album, & læue, & æquale, & continuum: *Debilis* autem *coctio* eſt, quando ex aquoſâ mediocriter ſubpallida facta fuerit, & quidem ſi turbulenta apparuerit, & talis permanſerit, hæc quoque imminutæ, & debilis coctionis eſt ſignum, & rufa etiam ac tenuis, ex eodem genere eſt, 1. de criſ. c.27.

*Coctio*

*Coctionis ſigna* ſunt, quæ hominis ſalutem, non tamen per Criſim, futuram oſtendunt, quo diſtinguuntur à *Decretoriis*, quæ ſalutem hominis futuram, per Criſim oſtendunt. *Coctionis* autem, quæ in ſpirandi fit inſtrumentis, *ſputa*; eius quæ in venis, *vrinas*; illius quæ in ventre, *alui excrementa*, *indicia*, & *characteres* ſtatuere oportet; in febribus (quoniã venoſi generis ſunt paſſiones, nam & arterias in hoc genere comprehẽdimus) ad vrinas præcipuè attẽdere oportet, 1. de criſ. c. 7.

*Cæcum foramen*, eſt anguſtius illud foramen, quod ex duobus inæqualibus foraminibus, quibus quinta neruorum coniugatio à Cerebro excipitur, propè aures eſt collocatum, cui ſubditur labyrinthus quidam, quem natura effecit, muſculis temporalibus conſulens, neruum eis durum ſimul, & labiis immittens, 9. de vſu part. cap. 13. vide *Meatus auditorius*.

*Cæcum inteſtinum*, ſiue *Orbum*, ſiue *Monoculum*, eſt quartum inteſtinum in ordine, primum locum inter craſſa obtinens, lib. de anat. viu. Quidam illud *ſaccum* nominant.

*Cæli ſtatus*, id eſt, ambientis nos aëris temperies, temporiſque præſentis conſtitutio, 9. meth. 5.

*Cælia*, κοιλία apud Græcos, ſine adjectione omnem ventrem ſignificat, 6. aph. 20. Apud Ariſtotelem tamen dicitur *Cælia*, illa tantùm corporis partis cauitas, in quam cibus deuoratur, & prima concoctio peragitur. Latiùs tamen patet hoc nomen, nec receptaculum modò ciborum ſignificat, ſed omnem etiam cauitatem in profundo poſitam, vt cerebri, cordis, jecinoris, & reliquarum partium. Apud Hippocrat. nunc cum adjectione ſuperior, & inferior venter ſignificantur; vt *ſuperior* ſit ventriculus; *inferior*, omne, quod ſub diaphragmate eſt, ſpatium latius. Erotianus annotauit τὴν κοιλίαν ab Hippocrate dici non modò ſpatium illud latius, ſed interdum internum quoque thoracis

racis ſpatium, & ventrem ipſum, & vlcerum cauitaté.

*Cœliaca*, id eſt, *Ventralis diſpoſitio*, communis morbus eſt ventriculo, & inteſtinis, in ouo materiæ, non mordaces, egeruntur, ob inteſtinorum imbecillitatem, quæ retinere contenta, ne exiguo quidem tempore poſſunt, ſed ea illicò excernunt, perinde ac ſi graue aliquod onus deponerēt, haud ſecus quam in ſtranguriâ, in quâ ob acrimoniam & vellicationem veſica iugiter, quicquid ad eam peruenerit, excernit, quòd molem ipſius vel exiguam ſuſtinere nequeat; 6. loc. aff. cap.2. vnde κοιλιακοὶ dicuntur, quibus excrementa læuia, humentia & ſemicocta, aluo continenter fluida redduntur aliquanto poſtquam aſſumpta fuerint tempore. Cauſa huius mali eſt aſſidua cibi corruptio & cibus cacochymus, adhæc frigiditas, aut vehemens ardor, aut plagæ ventri inflictæ. Ex longis quoque morbis facilè hic morbus contrahitur; vide *Lienteria*.

*Cœlomata*, ſunt rotunda, & caua vlcera, bothriis latiora, quæ in oculis circa Irim naſcuntur, in corneâ eorum tunicâ, lib. Introd. cap.15.

*Cœlum*, κοῖλον more vulgi, appellat Hippoc. aërem, 1. de morb. vulgar. 1. qui ſupra nos eſt, vſque ad nubium regionem, com. 1. in 1. de morb. vulg. 4. quamquam eo nomine *cauitas omnis* deſignari poteſt, tamen ſpecialiter *Cœlum* vocatur *ſuperioris palpebræ ſuperficies*, ſicut *Hypocœlum* ὑπόκοιλον pars inferior, quæ ei reſpondet, illud tùm in aquâ inter cutem, tùm in alterius generis malo habitu, tùm in diuturnis hæmorrhoidibus, longis mulierum profluuiis, atque inchoantibus ophthalmiis intumeſcit. Sunt qui *Cœlum* τὰ κοῖλα oculorum interpretantur cauitates, quæ ſub oculis, & vtrâque naſi parte cernuntur, quæ tamen κανθοὶ dicuntur.

*Cœrulea oculi tunica* eadem eſt cum *Rhagoeide*, *Vuea*, & *Vin*

& *Vuiformi*, procul dubio ob verſicolorem internam huius ſuperficiem ſic dicta, 10. de vſu part. cap.4. vide *Rhagois*.

*Coincidentia*, ſiue *Intercidentia*, quam *Paremptoſim* Græci vocant, eſt, cùm aliunde in aliud vas humor fluit, 7. de anat. adm. c.16. In oculo autem *coincidentia* eſt, vbi in meatum porumve opticum qui à baſi cerebri veniens, oculo videndi facultatem tribuit, humor adaperto, vel rupto vaſe incidit, obturatque eum, vnde cum dolore viſus offenditur, lib. Introd. cap.15.

*Coindicantia* ſunt, quæ præter proprias cuiuſque morbi indicationes, ad hæc ægri virtutem, naturam, ætatem, anni tempus, regionem, conſuetudinem, & ſi quæ ſunt id genus alia, conſiderant, ac à primis indicantibus indigitata præſidia approbant & confirmant, 13. meth. 16.

*Cωla*, dicuntur in homine longiora, maioráq; membra, à Thorace ſeparata, & quaſi dependentia, vt brachia & pedes, Latinis dicuntur Artus, 3. de vſu part. c.1. verùm Pollux κῶλον (quod & κώλυμα, inquit, vocatur) ex femore tantum & crure conſtare ſcribit. Dicuntur & *Cola*, oſſa narium, vide *Ithmoeidea*.

*Colatoria oſſa*, ſunt narium foraminulenta & cauernoſa oſſa, quæ à cribri ſimilitudine, *Ithmoeidea*, vel à Spongiâ, *Spongoeidea* appellantur: varia enim habent foramina, quo modo & Spongiæ; neque ea habent recta, vt cribra, quòd per ea ſuperflua Cerebri excrementa tranſcolentur, & odoratarum rerum ſpecies ad proceſſus mammillares rectà aſcendant, 8. de vſu part.

*Coles*, eſt particula quædam corporis inſignis, ad extremum collum veſicæ ſita, quâ mares fœminas exſuperant, quam Græci *Caulon*, πεέναιον, ſeu πεέγτον, Latini, *Penem*, *Colem*, *Mentulam*, *Virgam*, & *Pudendum virile* nominant, 5. de vſu part. cap.15.

*Colica*

*Colica diſpoſitio*, eſt morbus plenioris inteſtini diuturnus, in quo cruciatus intolerabiles, difficultates ſpirandi, ſudores, perfrictionéſque ſuboriuntur, libr. finit. Suntque *Colicus & Voluulus* inteſtinorum etiam inflammationes, quorum alter tenuioris inteſtini affectus eſt, alter plenioris, quare dejectiones includuntur, & flatus inteſtinis inuoluti, eò quòd exitum non habeant, dolores vehementes, & tormenta concitant, libr. Introd. cap. 13. & 2. de loc. aff. 5. Inde Colica medicamenta ſunt, quæ ad ſedandum *Coli* dolorem ſunt comparata, quæ quidem etſi anodyna ſunt, à communi tamen anodynorum formâ differunt, quòd quæ propriè *Colica* appellantur, aromatis odoratis, ac vrinam cientibus ſeminibus permiſcentur, & quanquam *Colica* vocentur, non tamen ad Colico tantum, ſed ad omnem dolorem in quâcumque corporis parte factum, ſedandum admouentur; quò factum eſt, (inquit Galen. initio libri ſexti de locis affectis,) vt Antidotos omnes dolorem ſedantes, Veteres *Colicos* nuncupauerint; vide *Narcotica*. Quamuis autem κωλικὴ variis de cauſis oriri poſſit, ſic tamen potiſſimum dicitur, qui à frigido, craſſoque aut viſcoſo humore, aut flatuoſo ſpiritu excitatur. Eum conſequuntur nauſea & vomitus pituitoſi atque corrupti humoris multo grauiores & magis aſſidui, quàm per nephriticos affectus, adhæc excrementorum retentio, vt ne flatum quidem, neque etiam ructum poſſint emittere. Sæpè etiam veluti circuire videtur dolor, atque plurima loca occupare, & modò in hoc, modò in illâ parte vehementior fieri, cùm nephritici dolores eodem in loco ſtabiles iugiter infeſtent. Difficile tamen eſt diſcrimen, adeò vt non modò plebei, ſed Medici quidem diſcernant, omneſque eos dolores, ſiue Renes, ſiue Vreteras, ſiue Meſenterium, ſiue tenuia etiam inteſtina occupet, κωλικὴν indifferenter appellet.

*Collectica*

*Collectica medicamenti facultas* eſt, quæ vlcera, & vulnera glutinat, 5.de ſimpl. cap.2. κολλητικὸν φάρμακον, glutinatorium medicamentum, eſt quod coniungit & vnit diuiſas partes, vt in priſtinam vnitatem reducantur. Quidam ἔναιμον & τραυματικὸν etiam appellant, quod cruentis & vulneribus adhibeatur. Verùm non in cruentis modò protinus glutinandis eorum vſus eſt, vbi ſanguinem ex plagâ adhuc profluentem ſpongiâ deterſerimus, deinde ſuturis aut fibulis coarctauerimus, ſed etiam in ſinibus veteribus, cùm ab omni inflammatione eos vindicauerimus, puroſque medicamentis reddiderimus. Cæterum quod glutinandi facultatem habet, plus ſiccet quidem oportet, quàm quòd carnem producit, nec tamen detergeat, nec expurget, ſed contrà prorſus ſubſtantiam omnem in idem cogat, cuiuſmodi facultatem habent medicamenta ea, quæ *auſtera* & *aſtringentia* vocantur: hæc namque in idem cogendi ac ſtipandi, non detergendi neque purgandi facultatem habent. Eorum namque finis eſt, prohibere ne vlla inter coituras partes ſubnaſcatur humiditas. Eſt autem glutinantium materia diuerſa pro corporum varietate, quæ glutinari debent. Quæ ex Argenti ſpumâ, Oleo & Aceto præparantur, imbecillam mollémque carnem glutinant: quæ Bitumine, Ærugine, Squamâ, Aloë & Myrrhâ conſtant, robuſtam & duram.

*Collectiua inæqualitas* pulſuum, quæ ex inæqualitate plurium pulſuum eſt conflata, 1.de diff. pulſ. c.30. quæ & *Syſtematica* dicitur; vide *Syſtematica*.

*Colliculum* idem eſt quod *Nympha*, caruncula nimirum membranoſa, ad fiſſuram colli matricis exorta, quæ dum virgo defloratur, rumpitur, quam quod multùm promineat, Ægyptij in Virginibus excidere conſueuerunt, libr. Introd. cap.10. Atqui plures ex antiquis Anatomicis, tum præſertim Auicenna, dicunt

iis,

iis, quæ nondum Venerem ſunt expertæ, circa medium colli vteri, panniculum virginalem dictum eſſe, qui *Hymen*, aliis *Hymenæon* vocatur, &, vt aiunt, in primâ coitione rumpitur, quod veriſimile non videtur; nam in diſſectione Virginum non apparet, nec vſquam quod legerim, meminit Galenus, ſed potiùs credendum eſt, collum ipſum, quod muſculoſum ſit, & neruoſum, ex ipsâ texturâ tantummodò conniuere, & anguſtum eſſe. Nympha verò eſt adnata Epiphyſis, & appendix cutacea, lata, intra pudendũ muliebre, ſupra alarum commiſſuram, ad vrinarium meatum ſita; gemina autem eſt, vtrinque ſcilicet vna, data eſt à naturâ, tum ornamenti causâ, (nam quod Peni virili præputium eſt, & Vua Pharingi, id Nympha vtero) tùm etiam, vt Vterum à puluere, frigore, & aliis externis iniuriis tueatur, 15. de vſu part.

*Colliquatio*, vide *Anaſtoicheioſis*.

*Colliſio*, & *Contuſio* eſt, cùm exterior ſuperficies percuſſi corporis continuitatem ſeruat, multæ verò exiguæ diuiſiones in profundo apparuerint; at cùm cauitas aliqua forinſecùs apparet, quam rei colliſæ percuſſor impreſſerit, tunc *Illiſio*, Græcis θλάσμα dicitur, lib. de ſymp. cauſ. cap. 11.

*Collum vteri*, ſiue *Os vteri*, eſt illud, quod intus eſt, vbi Vterus deſinit, Collum verò incipit, quod magis propriè *Os vteri* diceretur; nam altera colli extremitas, quæ mulieris pudendis coniungitur, non *Vteri*, ſed ipſius *Colli os* non ſine ratione diceretur, 5. aphoriſ. 46.

*Colum*, vide *Dorſum*.

*Collyria*, Latinis medicamenta vocantur, quæ oculis admouentur, Græci κολλύρια nominant; hæc verò duûm generum ſunt; quædam enim liquida ſunt, & paſſim *Collyria* nominantur; quædam arida, & hæc barbarâ voce dicuntur, *Sief*, Græci hæc vocant ξηροκολλύρια;

κολλύρια; illa verò, ὑγροκολλύρια, 9. ſimplic. & 4. de comp. medic. loc. cap. 5. Κολλύριον quodque medicamentum eſt oblongum, rotundum, ex liquoribus, ſuccis, ſeminibus, fructibus & metallicis, ad varios vſus compoſitum, compactum, cohærenſque in modum ferè eius, quòd vulgus *Pharmacopolarum Magdaleonẽ* appellat. Sic enim olim reponebantur & aſſeruabantur *Collyria*, cúmque vtendi occaſio eſſet, ea vel integra, ſicuti condita erant, adhibebantur in vſum, vel ſoluebantur in puluerem, qui aut ſiccus, aut humore aliquo dilutus affectæ parti vel oblinebatur, vel linimento exceptus indebatur, vel ſuffitionibus, aut alio modo inſeruiebat. Namque τὸ κολλύριον Antiquius figuratum fuiſſe, & certam habuiſſe formam, ex veterum Medicorum lectione cognoſcitur, qui pleraque medicamenta in *Collyrij* formam fingenda præcipiunt. Sunt ex Græcis, qui κολλύριον, ſine diphthongo ſcribant. Sunt etiam qui malint κολλύριον dictum eſſe παρὰ τὸ κολλᾶν τὸ ῥοῦν: hoc eſt; quod comprimat fluxionem: alij verò, παρὰ τὸ κωλύειν: vtrique credo exiſtimantes, eam modo vnam eſſe *Collyriorum* facultatem, ad ſiſtendas fluxiones. Verùm tamen non ad eam rem modò, ſed ad omnes omnium partium affectiones, quibus admoueri poſſunt, comparata ſunt à Medicis *Collyria*, diuerſarum omnino facultatum: Fiſtulis enim induntur aliàs ad conglutinandum, aliàs ad detergendum, aliàs verò ad exterendos earum callos. Imponuntur & naribus ad Polyporum & Ozænarum curationem, itémque auribus vlcere affectis, authore Galeno. Adhibentur & vtero tum ad ciendas purgationes, & ad fœtum atque ſecundas expellendas, tùm ad ſiſtendum etiam immodicas ſanguinis excretiones, &c. Verùm *Collyria* in oculis præcipuum vſum habent, qui quantò ſunt reliquis corporis partibus præſtantiores, tantò magis Medici veteres in eorum *Collyriis* elaborarunt.

runt, & eorum copiâ quodammodo luſerunt.

*Collobomata* Græci vocant partes, quæ in labiis aut narium alis, aut aure deficiunt, & decurtantur, 14. method. cap. 16. quæ propriè *Curta* vocantur, ſeu *Mutila*. Huius generis ſunt & quas in maiore oculi angulo ἐγκάνθις vocant, eo vtique vel impenſius extenuato minoréque facto, vel prorſus abolito.

*Colon*, inteſtinum quintum in ordine à ventriculo, ſecundum autem in craſſis, inter cæcum & rectum medium, 6. de anat. adm. cap. 9. Dicitur verò *Colon*, ideſt, *Laxius inteſtinum*, quod excrementa ex diſtributione ſegregata ſuſcipit, lib. Introd. cap. 11. quod & *pingue inteſtinum* appellat Galenus, 2. de ſympt. cauſ. cap. 5. vnde propter ſui latitudinem, ipſum ſolum quidam *ventrem inferiorem* appellant, 4. rat. vict. 11. Id dextra prius ilia prætervectum, ad ſiniſtrum renem emergit, perque ventriculi fundum & iecinoris cauum exporrectum, deſcendit ad rectum inteſtinum. Abſcedit longiſſimè à centro meſenterij, quod non expediat venas meſaraicas valdè exugere ea quæ continet excrementa: cæco autem, vt ait Galenus, ad portionem reſpondet. Sicut enim cæcum valdè extuberat globoſumque eſt, ita & *Colon* totâ ſui longitudine multos habet medios globos, & veluti cellulas, exiguas quidem, nec tantas quantum cæcum (hoc enim totum veluti quidam venter eſt) ſed ad portionem eius ſimilitudinemque factas. In eo craſſiores fæces diutiùs commorantur, donec excernendi tempus appetat. Itaque fit, vt ſæpè ab his malè afficiatur, variiſque morbis tentetur, pro contenti excrementi qualitate.

*Columella*, *Κίων*, *Κιονὶς*, & *Columna* ſiue *Gargareon*, & *Vua*, caruncula eſt membranoſa, in fine palati, à faucibus dependens, vocis inſtrumentum, quod hiante ore conſpicitur, libr. finit. vide *Gargareon*, & *Staphyle*.

*Coma*, ideſt, *Sopor*, ſiue *Propenſio* & *Delatio* in ſomnum,

num, eſt, cùm vigilare ægri nequeunt,non apertos habentes oculos , ſed conniuentes , & alto ſomno , detinentur,com.1. in 3.de morb. vulg.7. vide *Caros*. Hippocrates verò *Cataphoram*,omnem ad ſomnũ propenſionem,*Coma* appellat;eſt enim in ſomnum delatio,nõ valentibus infirmis vigilantium munia obire , ſed cùm palpebras claudere cupientibus, tùm dormire ſperantibus ; cùm autem ægri clauſis palpebris dormire nequeũt,ſed plurimùm vigilant,*Coma ἀγρυπνῶδες* , ideſt, *Peruigil*,& nõ ſomniculoſũ vocat,comm.1.in 1.prorrh. 1. Aliquando *Coma* pro *marcore* ſumitur,4.ſanit,tuend. c.4. Marcere enim torpere ſignificat, atq; languore & inertiâ teneri,vnde Celſus de Lethargo dicit ; *Marcor* eſt inexpugnabilis dormiendi neceſſitas,& comatoſos proinſomnolentos,& inertes appellat. vide *Sopor*.

*Comitialis morbus*, eſt omnium corporis partium,ex temporum interuallis facta conuulſio , cum mentis ac ſenſuum oblæſione,qui & *Epilepſia* dicitur, 3. loc. aff. 7. & de diff. morb. c. 5. Quin etiam *morbus magnus*, *morbus ſacer* , *affectus puerilis* , & *Herculeus* dicitur. *Puerilis* quidem,quoniã pueritiæ tempore ſæuit ; *Herculeus* , non quod *Hercules* eò vexaretur , ſed quidam morbi ſæuitiẽ exprimere volentes,nomen hoc magnitudinem ſignificans, *Herculeam* effinxerunt,comm.6.in 6.de morb.vulg.7.Dicitur adhæc *Puerilis*,vt qui à pueritiâ incipiens,ferè ſemper conſeneſcat ; Latini *Comitialem* dixerunt,quòd in comitiis, & hominũ frequentiâ maximè ægros corripiat. Quo in morbo quia ſpiritus ſe ferè totum in ſuos ventriculos tanquam in arcem recipit (quod & ſpiritui vitali caloriqne accidit, ſi quid cordi moleſtum eſt, tunc enim in cordis ventres, ſpiritus calorque vitalis ſe recipiunt , reliquis partibus calore deſtitutis & frigentibus) idcircò ægri neque vident ; neque audiunt,neque aliter omninò ſentire poſſunt , ſed facultate priſtinâ deſtituti muſculi vrinam,

ſtercus, & ſemen quaſi reſoluti profundunt. Horum enim ſymptomatum ego potiùs eam cauſam eſſe exiſtimo, quàm cerebri ventriculorum obſtructionem. Nam præterquam non eſt tanta ventriculorũ obſtructio (qualis in Apoplexiâ eſſe perhibetur) vt curſum prorſus intercipiat ſpiritus animalis, certum etiam eſt eam non eſſe communem omnis Epilepſiæ. Tres enim cùm ſint, authore Galeno, comitialis morbi differẽtiæ, vna omnium frequentiſſima cerebri propria eſt, hoc eſt, ab humore in ipſo cerebro genito aut cumulato: altera, ab ore ventriculi, affectu ſcilicet ab eo ad cerebrum per conſenſum aſcendente: tertia verò, à quâvis alia parte, à quâ affectus ipſe incipiens, ſentiente ægro ad cerebrum vſque conſcendit. vide *Epilepſia.*

*Commiſſura*, quæ & *Sutura* dicitur, Synarthroſis ſpecies eſt, & oſſium compoſitio, ad conſutarum rerum ſimilitudinem, quæ & *Serrata* dicitur, cum Serræ modo, contrario occurſu congrediuntur, vbi dentatæ alterius partes in alterius ſinus committuntur, libr. de oſſibus in procœmio.

*Communis morbus*, ſiue *vniuerſalis*, Græcis *πάνκοινος*, eſt, qui multos in communi inuadit, cui oppoſitus eſt morbus, qui *Diſperſus*, ſiue *Sporas* dicitur, qui aliquos ſeparatim tantum inuadit. *Σποράδες* igitur ſiue *σποραδικοὶ νόσοι*, plures ſunt ſimul morbi vagantes, & genere diuerſi ſiue pernitioſi, ſiue mitiores, quorum alius alium inuadit. Non ab aëre, ſed à victus ratione naſcuntur, quam ſinguli habent propriam & peculiarem. Inter communes alij ſunt *publici*, quos vocant *Endemios*, in quo genere Scorbutus eſt; alij, *vulgares*, ſeu *publicè graſſantes*, quos *Epidemos*, ſeu *Epidemios* vocant; vt eſt *peſtilentia*. *Endemius morbus*, ſi alicuius ſit ciuitatis, vel loci proprius, dicitur *Vernaculus*, comm. 1. in 1. de morb. vulg. in argumento; vide fuſiùs, in verbis *Pandemus*, & *Epidemus*.

*Communis*, ſiue *media Cubiti vena* eſt, quæ communis ei, quæ humeralis nominatur, atque ei quæ per axillam ad manum fertur, 2. de loc. aff. cap. 7. quæ & *Mediana*, & *Corporalis*, & *Purpurea*, & *Nigra* dicitur, lib. de anatom, viu. vide *Media*.

*Compages.* Capitis ſunt ſuturæ, quâ parte oſſa capitis inter ſe mutuò compacta coaptantur; ſuturæ verò ex tranſlatione dici conſueuerunt; Caluariæ enim oſſa adeò exquiſitè inter ſe coniunguntur, & coaptantur, vt ipſorum conjunctio per Harmoniam, ideſt, ex compage, & coaptatione facta, meritò ſutura ex pannorum, qui conſuuntur, ſimilitudine, dicatur, com. 3. in lib. de iis quæ in med. fiunt, 36.

*Complexio febrium* eſt, quando duæ febres horis differentibus inuaſerunt: *Confuſio* autem, quando eodem tempore incœperunt, 2. de differ. feb. cap. 8.

*Compoſitus morbus* eſt, qui ex pluribus acceſſionibus, & remiſſionibus, ſiue eiuſdem generis, vt duarum, vel plurium tertianarum, quotidianarum, vel quartanarum, ſiue diuerſi generis, vt vnius tertianæ cum quotidianâ, vel cum quartanâ, conſtat: cui oppoſitus eſt *morbus ſimplex*, vnam genere intenſionem, & remiſſionem faciens, lib. de Typis, cap. 3.

*Compreſſio*, eſt laterum cuiuſq; vaſis aſtrictio, & anguſtatio per coalitum, 1. de cauſ. ſympt. cap. 5. differens ab *obſtructione* (quæ & *oppilatio* dicitur, 2. de cauſ. pulſ. c. 1.) quippe hæc eſt meatuum noſtri corporis interclūſio, ex aliquo tumore, vel corpore interpoſito, non per coalitum, lib. de differ. morb. cap. 7. Illa autem inprimis ab externis oritur cauſis, E. G. compreſſo extrinſecus neruò, anguſtia meatui eius contingit, 1. de ſympt. cauſ. cap. 5. & de differ. morb. cap. 5.

*Compunctio*, eſt perforatio, quæ acu fit ſuffuſis, 10. de vſu part. cap. 6.

*Conarium*, vide *Conoeides*.

*Concaua vena*, eſt *Vena portæ*, 5. loc. affect. cap. 3. vide *Vena porta*.

*Concauſa*, vide *Continentes*.

*Conceptio*, ideſt, *ſeminis comprehenſio*; motus eſt quidam contractionis Vteri, dum ſemen in ſeipſum eiaculatum amplectitur, manu veluti quâdam auidiſſimè, lib. an animal ſit id quod, cap. 2.

*Conchula*, Κόγχη, vide *Aures*.

*Concoctio* eſt ciborum à ventriculo, in conuenientem animali qualitatem alteratio; quæ concoctio ſi tarda,& ægrè longiorique iuſto tempore fiat, *Bradypepſia*; ſi autem in alteram qualitatem, non in eam, quæ ſit ſecundùm naturam, fiat mutatio, *Dyſpepſia*: ſi verò nulla fiat alteratio, ſed quales ſunt aſſumpti cibi, tales in omni qualitate manent, & dejiciuntur, dicitur *Apepſia*, 1. lib. de ſymptom. differ. cap. 4. Alteratio ipſa, vſque quò alimentum in ſimilitudinem partis, quæ nutritur, tranſmutatur, *Concoctio*; vbi verò iam parti apponitur, *Nutritio* dicitur, 8. de compoſ. med. loc. cap. 6. *Concoctio* eorum quæ præter naturam ſunt, eſt ipſa maturatio morbi; at ipſa *Concoctio* in coquentis ſubſtantiam deductio quædam eſt eius, quod concoquitur, com. 2. in 1. de morb. vulg. 44.

*Condenſantia medicamenta* omnia frigida ſunt, & aquea,quare poros cutis,& meatus in vnoquoque corpore condenſant, & contrahunt: Cæterùm, inſtrumentum vndiq. totum conſtringere nequeunt, vnde & *Pycnotica* dicuntur, differuntq; à *ſiccantibus*, quod frigida & ſicca ſint;ab *obſtruentibus*,quod frigidæ & craſſæ ſint ſubſtantiæ,5.de ſimpl. c.14. vide *Obſtruentia*.

*Condyloma*, quaſi dicas *Nodus*, eſt extuberatio, quæ cum phlegmone in rugoſâ contrahentiq; ſe ani parte, exſurgit,lib. finit.quæ & *Thymus* dicitur,14. meth. 6.3. Eſt adhuc carnis excreſcentia calloſa in digitis manuũ & pedum,in ſede item, ac vteri ore coaleſcens; ſic dicitur

citur tumor hic, quod promineat in modum articuli, quem *Condylon* appellant, ſed hic affectus in ſede præcipuè oritur, rugâ aliquâ corporum in ano reduplicatorum inſurgente, ac præter naturam intumeſcente. Cùm enim ſinuoſus ſit anus, rugas coagmentatas habet, vbi verò ampliùs intumuerit, tunc fit *Condyloma*, & aliquando citrâ inflammationem fit, & molle eſt; quandoque verò cum inflammatione, tumque durum eſt, & dolorificum. Galenus lib. de oſſib. cap. 5.

*Condylus*, ideſt, *Tuberculum*, ſeu *Nodus*, eſt gibba oſſium explantatio Radij, & Cubiti, quæ Carpo dearticulatur; ob id etiam aliquando *Capita* dicuntur, & *Apophyſes*, 2. de vſu part. cap. 2. Dicuntur & *Epiphyſes*, ideſt, *artuum capita*; vbi enim os medullam habet, eius finibus vtrinque caput inſtar operculi cuiuſdam, vt plurimùm vides adnaſci, 10. de vſu part. c. 18. vide *Nodi*, & *Articulus*.

*Confuſio febrium*, vide *Complexio*.

*Congelationes*, paſſiones omnes dicuntur, quæ à causâ frigidâ, & vehementibus algoribus ortum duxerunt, lib. de differ. morb. cap. 5. In ſpecie *Catalepſin*, & *Neruorum rigorem*, ſic vocitant.

*Conia ſtacte*, ideſt, *Lixiuium deſtillatum*, 1. ad Glauc. c. 3. Κονία tria potiſſimum ſignificat, *Calcem*, *Cinerem*, *Lixiuium*, ſed aliquando additur hoc ipſum de quo intelligi debeat, vt κονία ἄσβεστος; κονία ἀσβέστου, *Lixiuium calcis*. Similiter κονία στακτὴ καὶ διηθημένη, *Lixiuium ſtillatitium & excolatum*, ex loto & percolato cinere factũ, cuiuſcumque generis ille ſit, Vitis, Fici, Mali, Tithymalorum, Lapidum partiumve animalium. Ex reliquiis enim quorumlibet corporum vſtorum ablutis, lixiuium fieri poteſt præditum diuerſis facultatibus, pro eius quod eluitur natura. Eius enim quod empyreuma, ſeu igneam naturam habet acerrimam, ipſum quoque acerrimum eſt, eius quod tale non eſt, etiam moderatius:

tius:

tius : Idem verò etiam ſimpliciter σακτὴ appellatur. Quod ſi Cineri cuicumque Calx addatur, id Lixiuij genus πρωτόσακτον appellari, Paulus Ægineta author eſt, lib. 7. Sunt & alia lixiuiorum genera, varias ſortita appellationes ab artificibus, quibus illa inſeruiunt; vt πηλοποιητική, & σαπωνικική, quorum illud figulis, hoc verò ſaponariis in vſu eſt, niſi quis malit paratum ex ſapone lixiuium intelligere.

*Coniectura artificioſa* eſt, quæ prope ad veritatem accedit, 1. de criſ. cap. 9.

*Coniunctiua oculi tunica*, vide *Rhagois*.

*Coniunctiua cauſa*, vide *Continens*.

*Conoeides corpus*, ſiue *Turbinatum*, quod & *Conarium* dicitur, Cerebri particula eſt, veluti firmamentum quoddam venis, à magnâ venâ cauâ propagatis adjacens, libr. 9. de anat. admod. cap. 3. cuius ſubſtantia glandula eſt, figura autem *Cono* perquam ſimilis; vnde ei nomen quoque eſt impoſitum; vtilitatem autem ei eandem eſſe exiſtimant aliqui, quæ eſt Pyloro ventriculi; nam vt hunc confirmant eſſe glandulam, prohiberéque ex ventriculo cibum priùs, quam is coctus ſit, in tenue inteſtinum tranſumi; ad eundem modum, & hanc glandulam *Conarion* in principio meatus eius conſtitutam, qui ſpiritum ex medio ventriculo in *Parencephalidis* ventriculum tranſmittit, cuſtodem quendam eſſe aiunt, & velut *Oeconomum*, non plures ſpiritus de ſeſe emittens, quàm quantum ſpiritus mitti oportet, 8. de vſu part. cap. 14.

*Connutritus morbus* eſt, qui longinquo tempore hominum corpora infeſtat, atque his veluti connatus eſt, com. 5. in 6. de morb. vulg. 6.

*Conſiſtentia vrinæ*, huius eſt tenuitas, & craſſitudo, 9. meth. 4. quam Arabes vocant *Vrinæ ſubſtantiam*.

*Conſiſtentia*, ſeu *Status Paroxyſmi*, ἀκμὴ, eſt illud tempus acceſſionis febrilis, cùm iam caliditas intere-

riam conuicerit, atque vſq; adeò calor augetur, vt non modò locum exurat, in quo eſt putredinis focus, ſed etiam continuatim per totum corpus diſpergatur; ac cùm iam ad ſummum feruoris deuenerint humores accenſi,id acceſſionis tempus *conſiſtentia* appellatur;tunc verò vniuerſum laborantis corpus igneum redditur, extenſâ per totum animalis corpus æqualiter caliditate, 2. de differ. febr. cap. 11. vide *Aſcenſus morbi*.

*Conſtitutio*, Κατάςαπς, eſt in proprium ſedem alicuius luxati corporis collocatio, reſtitutio, & repoſitio, 4. de fra. 38.

*Contenta*, ἰχόμενα dicuntur ab Hippoc. humores in ſolidarum partium ſpatiis & cauitatibus concluſi: qui tamen non hâc tantum ratione contineri dicuntur, ſed quod etiam ab ipſis ſolidis partibus regantur & gubernentur. Quod enim ij gignantur, quodque vſibus corporis inſeruiant,id habent à ſolidis partibus, vide *Continentia*.

*Contentiua*, vide *Continens*.

*Contentus pulſus*, idem eſt ac vehemens, 3. de diff. pulſ. cap. 5.

*Continentes cauſæ* (quæ *continua*, & *coniuncta* dicuntur) ſunt, quæ cùm præſentes ſunt, morbi quoque adſunt, cùm tollantur, morbi etiam diſcedunt; aut (vt in Scholis dicunt) quibus poſitis, ponitur; ſublatis verò tollitur morbus; vt ſpina, telum: opponuntur *euidentibus*, ſeu *procatarcticis*, & *antegreſſis cauſis*, quæ cùm aduerſam valetudinem creârunt, ſeparantur & ſecedunt ab eâ: vt, labor, Solis vſtio, cruditas. *Concauſa* ſunt, quæ affectum ſuâ vi generare licèt poſſint, generant etiam, & alteri cohærentes, vnde *Synaitia* dicuntur: vt, lapis in veſicâ, & inflammatio; nam ambæ vrinæ ſuppreſſionis cauſa ſunt, etſi per ſe vtraque illam generare poſſit. *Coadiutrices cauſarum partes* ſunt, quæ ſuâ virtute morbum efficere non poſſunt, ſed

ſed alteri auxiliantur; vt libido articularem morbum promouet. *Præcedens cauſa interna* eſt, quæ ab euidentibus, vel præparantur, vel coadiuuantur; vt ſanguinis abundantia, nutrimenti ſoboles eſt. Introd. cap. 8.

*Continens febris*, vide *Synocha*.

*Continentia*, ἴσχοντα vocat Hippocrates ſolida corporis membra, vt quæ comprehendant, regantque humida; *Contenta* autē appellat humores, vt qui à ſolidis comprehenduntur, quæ cum impetu feruntur ſpiritus; ſiquidem in omnem corporis partem momento temporis, & facilè, & citrà impedimentum perueniunt, lib. de trem. palp. c. 5. *Continentes* ergo partes erunt, vt corpus ſolidum cordis, arteriarum, & aliarum partium cauarum, atque aliquid ſuo ſinu concludētium, quæ ſunt baſes, radices, & fundamenta aliarum: in ipſis enim ſingulis triplex adeſt ſubſtantia verè ſolida, & ipſam ambiens, muniens, fouenſque, carnoſa, & per vtramq; ſparſa, ſpirituoſa, in quarum trium ſubſtātiarum, & maximè in ſolidæ quantitate idoneâ, & iuſtâ qualitate ſeu temperamento, vitæ primum robur & firmitas reſidet. Hæc ob id omnium maximè continet ac regit reliquas duas, & huius præcipuè beneficio corpora ſolida dicuntur ἴσχοντα ab Hippocrate, à quibus ſingularum partium actiones proficiſcuntur. Nam ventriculi ſolidum corpus trahit, retinet, coquit, expellit calore ſuo & ſpiritu adiutum. Eadem hepatis ſolidum corpus præſtat, ſuis duabus aliis ſubſtantiis ſimiliter adiutum. Pari ratione & reliquæ partes. Ex quibus fit, vt Hippocrates optimo iure corpora ſolida continentia vocauerit, non aliter quàm fæcem vini vicinoſam & ſpirituoſam eius ſubſtantiam fouere & continere videmus. Neque enim continere tantum ſignificat loco aliquo & ſpatio concludere, ſed etiam regere, moderari & gubernare, quomodo & Præceptor diſcipulos, & Imperator milites continere dicitur.

*Continua febris*, Συνεχὴς πυρετὸς eſt,quæ ad infebricitationem, antequam ex toto ſoluatur, non deuenit, etſi declinatio aliqua & remiſſio ſenſibilis appareat. Cùm verò declinatio aliqua ſenſibilis non fiat, ſemper verò à primo principio febris, vſque ad criſim ſimilis perſeuerauerit, erit *febris deürens*, *ardens*, *Cauſon*, à continuis ſolâ acutie differens (quæ enim idem cum genere nomen ſortiuntur, atque in pluribus particularibus acceſſionibus continentur, *continua* appellantur) quæ & *Synocha* appellatur; alia quidem *Epacmaſtica*, ſiue *Increſcens*,ſiue *Anabatica*; alia, *Homotona*, ſiue *Acmaſtica*, in eodem ſemper vigore & tenore perſeuerans; vltima,*Paracmaſtica*,ſiue *decreſcens*, 2.de criſ 6. & 2. de differ. cap.2. Bifariam Veteres vti *continui* nomine, & *intermittentis* videntur;nam *continuas* vocant febres, quandoque omnes, quæ nullum tempus liberum habent acceſſione; quandoque non omnes, quæ acceſſione nunquam vacant, ſed ſolas præcipuè illas, quæ omni carent, vſque ad iudicium mutatione. Ita *Intermittentes* interdum appellant illas ſolas, quæ acceſſionem perpetuam non habent; interdum eas, quarum equidem non recedit acceſſio, ſed inſignes ſunt mutationes ſingularum acceſſionum, in initio, incremento, vigore, & remiſſione. At Medici quidam iuniores, quæ non magnam mutationem habent, non *Continuas*,id eſt, *Synochas*, ſed *Synochos* nominant: *Continuas* autem has ſolas, quæ non veniunt ad integritatem, & intermittunt ſingulis acceſſionibus, has vocant Antiqui, interdum Continuas, interdum Intermittentes; nam ſunt rectè inter Continuas, & Deſinentes in integritatem, mediæ, Proinde rectè, vbi cum Synochis conferuntur, *Intermittentes* appellantur; cùm ad integritatem venientibus, *Continua*, com.3. in 1.de morb. vulg.2.

*Continui ſolutio*, ἀπόσπασμα, vide *Vnionis ſolutio*.

*Con*

*Contractiones*, vide *Ganglia.*

*Contraindicare*, vide *Endeixis.*

*Contraria*, apud Hippocratem & Medicos ſunt, non in corporum modò qualitate, vt calidum frigido, humidum ſicco; ſed in quantitate etiam, vt magnum paruo, laxum denſo, plenum vacuo, quæ Ariſtoteles *Oppoſita* vocat; quo ſenſu dicunt Medici, curationem fieri per contraria, 11. method. cap. 12.

*Conturbatio*, ſeu *Perturbatio*, ταραξις, vide *Taraxis.*

*Contuſio*, θλάσμα eſt, cùm graue aliquid ſupra corpus incidit, ac id ipſum collidit; ita vt carnea pars diſrumpatur; cùm verò caro contuſa, in loco ſub cute cruorem contraxerit, ſine vllâ cutis diuiſione, *exuccatio*, *ſugillatio*, *effuſio*, *nigror*, & *nigritia* affectio hæc dicitur; venas tamen exiguas, ſimul cum carne rumpi, ac diſcindi in huiuſmodi ſuggillationibus, eſt perſpicuum, 3. de his quæ in medic. 30. lib. de tumore, cap. 105. de compoſ. med. per gen. cap. 3. Id quoque in oſſe aliquando videtur euenire, ſed in pueris maximè. Oportet enim in ſeſe cogi id os quod colliditur, atque ita molle euadere, vt perfectè durum non ſit. Θλασις etiam numeratur inter fracturæ cranij differentias, quamuis fractura cranij non ſit, nec fractura quidem ſimpliciter, ſed oſſis caluariæ in anteriorem partem impulſio, & veluti inflexio, cauitatem tantum, non etiam vnitatis ſolutionem in caluariâ efficiens, vt licet in plumbeis, & æneis vaſis videre, ſi foris illidantur; vide *Colliſio*, & *Vnionis ſolutio.*

*Conuexa Hepatis*, vide *Sima.*

*Conuulſio*, σπασμὸς; Cùm omnes arbitrarij motus, muſculis obeantur, quando ad ſua ipſorum capita retracti, vnamque particulam, cui inſeruntur, ſimul attraxerint, ſi affectus aliquis p. n. in tenſionem muſculos ducens, iiſdem acciderit, hunc motus ſequi

ſequitur,ſimilis quidem naturali,ſed citra voluntatem, & vocatur affectus *Conuulſio*, lib.de Trem.palp. cap.8. quam Celſus lib.2. c. 1. vocat *neruorum diſtentionem*; quæ *Conuulſio*, vel vniuerſalis eſt (vt cùm totum corpus curuatur, aut in anteriora, & dicitur ἐμπροσθότονος, vt in poſteriora, ὀπισθότονος, aut in vtramque partem æqualiter, τέτανος, quibus additur & ἐπιληψία) eſt enim quædam totius corporis conuulſio, patiente nimirum neruorum principio, vel particularis, aut in muſculis oculorum., & dicitur στραβισμὸς; aut *mandibulæ*, τρισμὸς; aut *oris*, κυνικὸς σπασμός? aut *penis*, σατυρίασις. Sunt autem plures earum cauſæ, quas tamen omnes Hippocrates in duas contulit, inanitionem & repletionem. Ad inanitionem quidem reuocatur febris ardens, hellebori potio, immodica ſanguinis profuſio, vigiliæ, inedia, & quæcunque corpus vehementer exiccant; ad repletionem verò ebrietas, crapula, ſuppreſſa vacuatio conſueta, exercitatio intermiſſa, phlegmone, & quæ eam conſequuntur dolor morsúſque, prætereà & flatus qui in muſculis concluſus, ſiue illic genitus, ſiue aliunde influens, eos diſtendit atque contrahit, vt docet Galen. lib.2. de ſympt. cauſis, Quo etiam loco ab vtraque illâ causâ conuulſionem fieri chordarum eleganti ſimilitudine docet: vt enim illæ vel nimio humore imbutæ, vel vehementiùs reſiccatæ tenduntur, contrahuntúrque, vt interdum etiam rumpantur, ſic & nerui afficiuntur, atque ita tenſi muſculos adducunt. Itaque in neruis quidem ipſis conuulſionis cauſa aliquando eſt, non etiam in ipſo muſculi corpore: muſculi tamen non nerui morbus eſſe, *Conuulſio* dicitur, quod ipſe nō autem neruus proprium ſit motus, qui in conuulſione læſus eſt, inſtrumentum. Itaque ſi nerui ex chordarum comparatione conuelli aliquando dicātur, id non propriè dicitur, ſed quod ita affectis, neceſſariò quoque muſculus contrahatur. Ergo quæcunque neruorum

uorum principio,vel copiâ, vel acrimoniâ,vel malignâ venenatáq; qualitate moleſta ſunt, conuulſionem poſſunt excitare:ſiquidem ab iis grauati nerui irritatique contrahuntur,& muſculos ſecum adducunt.Ex his patet,conuulſionis cauſam vel in muſculo, & præſertim eius capite eſſe, vel ſecundum nerui ipſius ductum,vel in ipſo neruorum principio, quod geminum à Medicis ſtatuitur ; vnum in ſpinali medullâ , alterum , in cerebro ; vide *Rhegma*, & *Vnionis ſolutio.*

*Conuulſio canina*, σπασμὸς κυνικὸς,eſt affectio muſculorum maxillarium,per quam os,naſus,oculus,labrum, atque adeò dimidia faciei pars in obliquum torquetur; quæ affectio nonnunquam dicitur *Conuulſio*,interdum *Paralyſis*,quæ ad muſculũ latum pertinens affectio eſt, quam quidã vocant *oris torturam*,4.loc.aff.c.2.verſ.fin.

*Conuulſio comitialis*, quæ laboranti Epileptico affectu accidit, 5.loc.aff.5.& 3.loc.aff.7.

*Conuulſiuum affectum* vocat Galen.qui antè mortem neceſſariò conuulſionis habet ſymptom. 1.de præſag. ex pulſ. c.4. & com.3. in 1.prorrhet.69.

*Conuulſiuus* & *Vibratus pulſus* ſunt,qui naturali ſede relictâ , vnum locum non tenent , ſed ſurſum atque deorſum agitantur. In *Vibratis*, arteriæ quædam partes quaſi iacula ſuperiora petere,quædam demitti, vno eodémque tempore conſpiciuntur, quæ diſtentio parua eſt in *Conuulſiuis*,1.de diff. pulſ. c.28.

*Conuulſiuus pulſus* eſt , in quo ad vtrumque terminum tenditur arteria,quem conuulſio ſequi ſolet 2. de cauſ. pulſ. cap.12.

*Coopertoria cartilago*,vide *Circoeides*.

*Cophoſis*, Κώφωσις, id eſt, *Surditas*, eſt abolita auditus actio inducta ab iis, quæ vel ipſam audiendi facultatem , eiuſque primarium inſtrumentum ( quod eſt animalis ſpiritus in aures affluens,) aut ipſius organa, quæ natura ad audiendum comparauit , lædunt. Ad

primum

primum genus pertinẽt cauſæ omnes quæ ipſum ſenſuum neruorumque principium, hoc eſt, Cerebrum, malè habent, præſertim quâ parte ex eo neruus auditorius producitur; cuiuſmodi ſunt intemperies aut vitioſus aliquis humor, vel ſenſim in Cerebro cumulatus, qui habitualem aliquando & incurabilem ſurditatem facit: vel confertim & ſubitò in ipſum irrumpens, ſicuti per febres acutas accidit, de quo celebris apud Hippoc. habetur Aphoriſmus: *Quibus biliosæ deiectiones, ſuperueniente ſurditate ceſſant, & quibus ſurditas ſuperuenientibus bilioſis deiectionibus ceſſat:* Item, qui non multò poſtea ſcriptus eſt; *Quibus in febribus aures obſurduerunt, ſanguis è naribus fluens, aut aluus turbata ſoluit morbum.* Pleno enim eiuſmodi humoribus cerebro, iiſque ad aures maximè vergentibus, fieri non poteſt, quin & audiendi potentia vel hebetetur, vel etiam in totum auditu priuetur, & ipſe animalis ſpiritus impurior, craſſior & fæculentior redditus, ad audiendum prorſus ineptus euadat. Poſſunt tamẽ & hæ ipſæ cauſæ organis auditus eſſe communes, & in ipſo auditorio neruo, præſertimque meatu eius interno talem intemperiem, tantamque obſtructionem excitare, vt nec ſonis in aures aditus pateat, nec interno ſpiritui in ipſum neruum via. Id quod etiam à ſorde, callo aut alio tumore præter naturam meatũ nerui auditorij occupante accidere poteſt. Hæ quidem cauſæ ſi magnæ ſint, ſurditatem inducunt; Sin autem exiguæ, auditum vel obtuſiorem reddunt, vel deprauant, vel in eo dolorem etiam mouent. Sunt enim harum omnium affectionum communes cauſæ ſolâ magnitudine ab inuicem differentes. Præter quas tamen aliud quoddam diſcrimen adferri poteſt, quod læſis aliis inſtrumentis auditioni vſum aliquem præbentibus, iis ſcilicet quæ aurem foris circumſtant, intemperie, aut tumore præter naturam aut continui ſolutione, aboleri quidem in totum audi

auditus, ſurditaſque fieri non poteſt, ſed tantum hebetari, vel etiam deprauari. Quod autem ad dolorem attinet, qui in auditus ſenſu aliquando mouetur, non eſt dubium quin, à proprio ſenſibili fiat, vt voce aſperâ, grauiſſimâ, maximâ, celerrimâ, qualis ſonus eſt tonitrui, à quo ſæpenumero inductam eſſe ſurditatem, animaduerſum eſt diuulſo audiendi inſtrumento, ſicut è contra vox leniſſima tardiſſimaque ſano auditui ſolet eſſe grata: fatigato autem gratior, ſi præterea ſit perexigua, ægro verò longè gratiſſima, eaque etiam magis ipſum ſilentium.

*Copos*, id eſt, *Laſſitudines*, Græci vocant *Affectus*, ex multo vehementiuè motu corporibus, vel totis, vel particulis, quæ iuſto plus laborarunt, obortos; vnde *Acopa medicamenta*, quæ talem laſſitudinē tollunt, 7. de comp. med. per gen. c. 11. Triplex in vniuerſum omnis laſſitudo eſt, ἑλκώδης, τονώδης, φλεγμονώδης. In vlceroſâ laſſitudine vlceris ſenſus, cùm mouentur, ſe exhibet, in inflammatoriâ, inflāmationis: in tenſiuâ, incendi tendique ſibi videntur qui laborant. Vlceroſa quidē oritur ab excrementorū tenuium copiâ & acrimoniâ, quos ipſa exercitatio nimia, & celeres ac multi motus pariunt, eo excremento, quod craſſius erat, fuſo & attenuato, nec tamē toto expulſo, aut adipe molliue carne liquata. Nec verò ſolus exercitationis exceſſus eam gignit, ſed ſponte etiam aliquādo prouenit, & maximè in ea incidit corpora, quæ & mali ſucci ſunt, & excrementis abundant. Succedit verò & recētibus cruditatibus. Tenſiua verò à nullo quidem excremento gignitur, de quo magnopere ſit curandū, ſed reſidet in muſculis & neruis ex nimiâ tenſione, quàm exercitando admiſerūt, affectus quidam effectricis cauſæ poteſtatem teſtificās. Accidit namque in vehemēti tenſione omnes muſculorum fibras cōtendi, non tamen ſimiliter omnes laſſari, ſed eas maximè quæ per lōgitudinem tenſionis porrigun

riguntur. Quippe quæ obliquiores quodammodo jacent; minùs in directum aguntur; quare his nullum inſtat periculum. In iis verò quæ immoderatiùs ſunt extentæ, ita vt parùm à rumpendo abſint, relinquitur affectio quædam ſimilis ei, quæ inter agendum fiebat. Quippe tendi adhuc videntur, cùm tamen nulla iam tenſione vrgeantur. Tertia auté laſſitudinis differentia, quæ inflammatoria, ſeu inflāmationi ſimilis dicitur, in quâ nimirum ceu cōtuſas aut phlegmone obſeſſas partes ſentimus, tum maximè ſolet incidere, cùm muſculi nimium excalfacti attraxere quippiam ex circumfuſis ſibi excrementis. Ex vehementiſſimis naſcitur motibus, ſolaque ſupra naturalē habitum muſculos attollit, ita vt plegmone perſimilis ſit affectio. Itaque & leui tactu offenduntur, & calidiores apparent. Dolent verò etiamſi ipſi per ſe moueri conentur. Incidit hæc laſſitudo iis plurimum, qui aſſueti exercitationibus non ſunt: Nam exercitari aſſuetis rarò incidit, etiam ex vehementiſſimis, plurimiſque motibus. Illud autem huic vni præter cæteras cōmemoratas egregiè ineſt, nempe maior quàm pro naturali habitu tumor, nec doloris ipſe ſenſus idem in hac atque in tenſiuâ laſſitudine habetur. Quippe in illa tendi, in hac contuſos eſſe vſque ad oſſa neruos putant, qui ipſa laborant. Quare in his ſaltem proprium à reliquis duabus diſcrimē habet, nec eſt compoſita tantùm. Præter tres has proprias laſſitudinis differentias alia eſt, quæ ceu laſſitudo ſit, nonnullis imponit. Hæc incidit, cùm ſupra iuſtum muſculi ſiccantur, ita vt ſqualens contractúque corpus appareat, atque ad motus quodāmodo pigrum, non tamen ei vel vlceris, vel tenſionis, vel phlegmones ſenſus ineſt: ſed nec horrorem vllum doloremve, nec pigritiam ad motus ei ſimilem infert, quam laſſitudines inuehunt, ſed gracilitatem tantum ariditatémque facit. Hæ quidem ſunt laſſitudines ſimplices quatuor differentiæ ab immodi

modi

modicis motibus genitæ, quibus aliæ totidem reſpondent ſpontè venientes, quas αὐτομάτους κόπους Hippocrates appellauit, & dixit morborum eſſe prænuncias. Vt enim quæ immodicas exercitationes laſſitudo excipit, ſanorum ſymptoma eſt : ita quæ ſine his conſiſtit, morboſum. Ac laſſitudo quidem vlceroſa ſpontanea, eadem prorſus eſt cùm eâ quæ exercitationi ſuperuenit, ſiue ipſum affectum, ſiue eius ſymptomata ſpectemus, causâ tantum differt. Huius enim externa, illius interna cauſa eſt, acrimonia ſcilicet tenuis & calidi humoris corpus erodentis, ſtimulantis ac pungentis, qui imprudentibus nobis in corpore ſuccreuit. Tenſura verò, quoties ſuâ ſponte incidit, plethoris ſuperuenit. Tertia verò, quæ phlegmones ſenſum affert, ex ambobus oritur, tum nimia ſucci boni abundantiâ, tum acri illo & vitioſo ſucco, non vtique in venis cum bono ſanguine miſto, ſed ab his tranſlato, atque in carnibus & ad cutem ſolo hærente.

*Copula*, ſeu *Ligamentum*, Συνδεσμος, terminus muſculi eſt, ſenſu omni carens, durior & craſſior *Neruo* & *Tendone*, vſum eum, quem vel nomine ipſo præ ſe fert, exhibens : differt à *Neruo* & *Tendone*, quod Neruus à Cerebro, vel ſpinali medullâ exorſus, ſenſum, aut motum membris inducit : *Tendo* verò finis muſculi neruoſus eſt, ex *Copulâ* & *Neruo* procreatus, 1. de placit. cap. 9. quam quidam *Neruum* nuncupant, com. 12 in 6. de morb. vulg. 2. vide *Neruus*.

*Cor*, Καρδία, eſt viſcus, carne cõpactâ, durâ, fibroſâ, cauâ cõſtans, principiũ vitalis facultatis: ſunt qui Muſculũ eſſe definierint, verùm & minùs rubet quàm Muſculus & longè durius, ſpiſſius, ſolidiuſq; eſt, multóq; aliter fibris intertextũ; fibris namq; validis, & rectis, caro eius circũfuſa eſt, (vnde *Parenchyma*, nomine quoque aliis viſceribus cõmuni appellatur,) à baſi ipſius in mucronem tendentibus. Habet præterea & tranſuerſas, in eas

ad angulum rectum incidentes & obliquas earum medias. Ac rectis quidẽ per diaſtolas è venâ cauâ ſanguinem per arteriã venoſam attrahit: tranſuerſis autem per Syſtolas in venam arterioſam, & arteriam magnam expellit, fuliginoſumque pariter excrementũ in arteriam venoſam: obliquis verò per quietes inter Diaſtolen Syſtolenque medias ſanguine ex venâ cauâ in ventriculũ dextrum, & ſpiritu ex arteriâ venoſâ in ſiniſtrũ attracto retentoq; perfruitur. Sunt namq; cordi duo ventriculi ſeu ſinus, κοιλίαι Græcis dicti, carnis ipſius portione mediâ ſeu Diaphragmate quodam diſtincti. Dexter multo amplior eſt, carne & parciore & molliore circumſeptus: Siniſter verò multo anguſtior, vt qui carne tum largiore, tum denſiore contineatur. Vtrique autem ſua eſt auris neruoſa, caua, ad ora vaſorum materias in cor immittentiũ affixa, in quibus veluti in penu quodã ſanguis & aër recondita ſunt: has Græci ὦτα & ὑμένας ὠτοειδεῖς appellant. Habet enim vterque ſua vaſa; dexter quidem venam, tum cauam, tum arterioſam; ſiniſter autem arteriam tam magnam quàm venoſam, in quorũ vaſorum orificiis certæ quædam ſunt membranarũ epiphyſes, quarum aliæ foris ortæ, introrſum feruntur, (cuiuſmodi tres habentur in venæ cauæ orificio, duæ autem in arteriâ venoſâ, omnes inæquales & veluti laceræ) aëri atque ſanguini in cor immittendo deſtinatæ: aliæ verò ab internis ſedibus foras vergunt, tres quidem in magnæ arteriæ oſculo, & totidem in venâ arterioſâ ſitæ inter ſe æquales, per quas ſanguis tum craſſior ex dextro ſinu in pulmones per venam arterioſam, tum ſpirituoſus ex ſiniſtro in magnam arteriam emittitur. Omnium autem orificiorum quæ in cor dehiſcunt, maximum eſt arteriæ magnæ, quod vt iuuenibus cartilaginoſum eſt, ita natu grandioribus, præſertimque ſenibus, oſſeum. Cordi porrò ſua eſt tunica, neruulum à ſexto pari aut recurrente ſiniſtro ſortita.

Venam

Venam etiã à venâ cauâ habet, antequã ea in dextrum ventriculum ſubeat, coronæ modo (στεφανιαία ob id dicitur) circa cordis baſim implexam, & ramulis poſtea plurimis in cordis partẽ extimam diſtributam: duas item arteriolas inæquales ab aortâ ſub membranarũ epiphyſibus productas, &, vt vena coronaria variè per ſummum viſcus diſperſas. Interna namq; eius caro à ſanguine in ventriculis contento, abundè nutritur & temperatur. Eſt autem cordis figura pyramidata, è lato in acutum tendens. Arteriarum, & caloris natiui, quo animal regitur, ac vita continetur, quaſi fons & domicilium, in medio omnino Thorace ſitum eſt, præſertim ſuâ baſi, quàm caput eius nominant. Ea vis cordi inſita à Medicis facultas vitalis nuncupatur, 6. de vſu part. & 7. de anat. adm. Vocant adhuc & *Cor*, Veteres omnes, *Os ventriculi*, propter affinitatem maximam, quæ illi eſt cum Corde, & mutuum conſenſum; vt oſtendit Galenus, 2. de placit. & 5. loc. aff. 6.

*Coracoeides*, vide *Ancyroeides*, & *Acromion*.

*Coryphe*, vide *Vertex*.

*Cornea*, ſiue *Corniformis*, (Κερατοειδὴς χιτὼν ἢ ὑμὴν) oculi tunica eſt, tenuis, dura, & denſa, quæ à durâ cerebri meninge proficiſcitur, & tenuem oculi tunicam choroeidem in orbem amplectitur, quæ & *Ceratoeides* dicitur, 10. de vſu part. cap. 3. & *Cærulea*: eſtque tunica ſecunda oculi, hoc eſt, proximè ſubjecta adnatæ tunicæ, quam ἐπιπεφυκότα appellant. Prætenditur humori cryſtallino veluti operimentum & propugnaculum aduerſus ea quæ extrinſecus poſſunt accidere. Idcóque non modò denſam, ſed etiam prætenuem, albam & pellucidam fieri oportuit, ne vllo pacto viſionem humori cryſtallino (quod primum eſt viſus inſtrumentum) prætenſa impediret. Itaque non aliter quàm cornu prætenue, & quàm accuratiſſimè deraſum condita, & humorem eum tuetur, & ſplendorem nihilo

hilominus tranſmittit. Græci Κερατοειδῆ appellarunt, ſiue propter firmitatem, ſiue quod per eam, qui illi adiacet internus humor, tanquam per cornu tranſluceat, ſiue quod cornus inſtar veluti in laminas diſſoluatur, vt ſcribit Rufus Epheſius. Pluribus enim ceu corticibus conſtare dicitur à Galeno, lib. de oculis. Vt autem illa ſic compoſita aptiſſima eſt ad viſionem, ita cum eius pars, quæ pupillæ anteſtat, craſſior, aut ſpiſſior, aut humidior eſt facta, viſionem impedit; ſimiliter ſi colorem mutauit; nam craſſior & ſpiſſior viſus hebetudinem creat: humidior non eam tantum, ſed etiam vt quaſi per caliginem vel nebulam, vel halitum quempiam, vel fumum cernatur, efficit: Mutato autem eius colore, vt per regium morbum contingit, pro natura coloris error in viſu reſpondet. Rugatur & ipſa iis, qui ad extremum ſenium peruenerunt; tum propter ſenectæ imbecillitatem, tum propter ſpiritus supernè influentis penuriam. Eóque fit vt ij, ſeruatâ etiam pupillæ magnitudine, imbecillius, aut nullo etiam modo videant. Vide *Cærulea*, & *Ceratoeides*.

*Cornicularis proceſſus*, vide *Ancyroeides*.

*Corniformis*, vide *Cornea*, & *Ceratoeides*.

*Cornua*, Κέρατα, numerãtur inter affectus præter naturam; ſunt autẽ duæ eminẽtiæ oſſeæ, quæ propè tempora naſcuntur; Dicuntur & *Dionyſiſci*, Διονυσίσκοι; ſunt & cornua vuluæ, ſiue ſinus, duo proceſſus inſignes, à lateribus vuluæ, ad vtraque ilia, quos alij vocant *Cirros*, lib. de vuluæ diſſ. cap. 3. vide *Apices matricis*.

*Corona oculi*, vide *Iris*, & *Stephanos*, Ιρις, Στεφάνη.

*Coronale os*, vt *Coronalis ſutura*, Στεφανιαία ῥαφή, Στεφανιαῖον ὀςοῦν, ſunt ſutura anterior Cranij ab vno temporum oſſe ad alterum tranſuerſim perueniens: ſic etiam *Os frontis*, *Coronale* dicitur, quoniam eâ capitis parte, vbi idipſum conſiſtit, Coronæ geſtari ſoleant, vel quod in orbem frontem cingant, 9. de vſu part. 2. de oſſibus,

c. 1.

c.1. & 6. de anat. adm. cap. 1. Inde & *Coronalis vena*, Στεφανιαῖα φλέψ, propago eſt, veniens à magno trunco venæ cauæ ſurſum aſcendentis, cingens cordis baſim in modum Coronæ, eidemque alimentum aduehens. Ea quidem magnâ ex parte ſimplex eſt, interdum tamen gemina apparet. Diſtribuitur autem in partem cordis externam. Eſt & alia venæ cauæ propago, quæ *Coronalis ſtomachica*, Στεφανιαῖα στομαχικὴ appellatur, quæ à ramo ſplenico venæ cauæ proficiſcitur, & ad ſtomachum effertur, ibique bipartito ramo maiore, ceu Coronâ, ſtomachum totum cingit; ramulis ſurſum ad Æſophagi finem, & deorſum in ventriculum demiſſis; minore ad pilωron deſcendit, ramulis obiter ante & poſt diſtributis. Quemadmodum autem à venâ cauâ, Coronalis hæc vena proficiſcitur; ſic à magnâ arteriâ ſtatim, vbi à corde orta eſt, arteriæ duæ coronariæ prodeunt, maior ſub valuulâ dextrâ, minor ſub poſticâ, quæ in cordis ſuperficiem, & eius partem craſſiorem, perinde ac venæ, diſtribuuntur, 7. de anat. adm.

*Corona* ſiue *Coronon*, Κορώνη ἢ Κόρωνον, eſt extremum oſſis, quod in mucronem deſinit, lib. de oſſib. in procemio; vnde omnes Apophyſes rotundas appellant *Coronas*: ſic autem dicitur, quia τῆς Κορώνης, hoc eſt, cornicis roſtro ſimilis ſit: quæ autem Apophyſis in caput craſſum & rotundum deſinit, non Κορώνη, ſed αὐχὴν, nominatur, 2. de vſu part. cap. 14.

*Corporalis vena*, vide *Communis*.

*Corrugatio pupillæ*, vide *Tabes oculi*.

*Coryza grauedo*, Κόρυζα, tenuis & incoctus humor aqueus eſt, qui per nares ſecernitur, quaſi grauedinem dixeris; hic cerebri morbus eſt, præſertim verò priorum eius ventriculorum: ſunt enim eo humore referti pleniquе; talis defluxio, cùm per palatum fit, dicitur *Catarrhus*, 2. progn. 49. Eſt autem hic humor, non qui propriè ὠμὸς, ſiue *Crudus* dicitur, ſed qui ἄπεπτος, hoc

 eſt,

hoc eſt, *Liquidus* & *Tenuis*. Celſus autem author eſt, & *deſtillationem*, & *grauedinem* , κορύζας Hippocratem appellaſſe. Verumtamen non locorum modò , qui ad nares habentur , obſtructio fit , ſed etiam tum ſpiritui ipſi,qui in ventriculis eſt, tum cerebro quod hos continet , intemperies quædam accedit , qualis ab obſtructione ſolet contingere.Cauſa eius eſt Solis æſtus,vini potus largior, balnea calidiora,perfuſio capitis ex aquâ calidâ , maximè ſi caput calidiùs exiſtat , & cibus in ventre incoctus manens , neque per inferna deſcendens : his enim caput humorem ſuperfluum colligit & repletur : Sed immodicè refrigeratum Cerebrum Coryzam creat. Sic enim caloris penuria malè concoquit alimentum , patiturque idem quod ventriculus diarrhæâ laborans. Quod enim in ventre diarrhæa eſt ex malâ concoctione, talis in Cerebro eſt Catharrhus & Coryza. *Catharrhum* appellamus , cùm quod ſuperuacuum eſt in Cerebro, in os diffluit ; *Coryzam*, cùm in nares ; *Bronchos* autem,ſiue raucitas Catharrhis ſuperuenit , faucibus ſcilicet humore imbutis ; quòd ſi in Gurgulionem fluxio procumbit, quam ex ſimilitudine Græci *Staphilen*, ideſt, *Acinum*, vocant , in ea gignit, aut aliàs eam in *tumorem* attollit ; at ſi Glandulas, *Antiadas* ; ſi in eas, quæ iis proxima ſunt, *Pariſthmia* . 3. de ſymptom. cauſ. cap. 4.

*Coſta extrema* eſt, non parua illa reuerà ſpuria, quæ ab aliis diſcedit, & carnoſæ parti ſepti tranſuerſi obducta eſt , ſed ipſi proxima,cui manifeſta iam membrana tenuis intùs ſubtenditur,ei continua,quæ omnes coſtas ſubcingit, 5. de anat. adm. cap. 3.

*Coſtæ*, oſſa pectoris ſunt, quæ à collo toto ad illa vſque ex anteriore parte, ad vtrumque latus protenduntur , libr. Introd. capit. 10. & 3. de articul. 37. Duodecim vt plurimum numero ſunt ; ex quibus ſuperiores ſeptem ſimpliciter πλευραὶ dicuntur ; quinque

verò

verò reliquæ coſtæ inferiores *νόθαι* dicuntur, hoc eſt, *ſpuriæ*, & *illegitimæ*, quia imperfectæ ſunt.

*Cotyle*, Κοτύλη, vide *Articulus*, & *Acetabulum*.

*Cotyledones*, Κοτυληδόνες, vide *Acetabulum*.

*Coxa*, quæ & *Iſchion*, magnum femoris oſſis caput eſt, Græcè *ἰσχίον*, ideſt, *Coxa*, appellatur, veluti cauitas eius, *Acetabulum* dicitur, 2. de fract. 70. vnde affectus fit, qui *Iſchias* & *Coxendix* appellatur; inde *Iſchiadici*, & *Coxarij*, ideſt, Coxæ morbo laborantes, 7. de compoſ. medic. per gener. cap. 16. *Iſchion* aliquando ſignificat ligamentum ipſum, quo Femur Coxendicis Acetabulo colligatur; interdum verò ipſum articulum, ſed & *Iſchia*, *ἰσχία*, dicuntur à quibuſdam, partes carnoſæ ex vtroque ſacri oſſis latere, (quæ & *σχαφία* Græcis, à Latinis *Clunes* appellantur.) *Os* autem *Coxendicis*, eſt apophyſis oſſis ſacri, ad Coxendicis acetabulum vndique pertinens. *Os* enim *ſacrum*, quâ parte femoris caput ei inſeritur, *Iſchion* vocatum eſt.

*Cranium*, *Calua*, *Caluaria*, *κράνιον*, eſt os capitis craſſum, rarum, rotundum, oſſibus ſeptem compactum, ſuturiſque veris tribus, coronali, lambdoeidea, & ſagittali, diſtinctum, Cerebrum continens, atque vtramque meningem ambiens, quod quaſi *κράνος*, ideſt, *Galea*, cerebro adjaceat, ſic dictum, 8. de vſu part. cap. 9. Craſſitudo quidem illi magna eſt, vt validum ſit, nec obnoxium externis iniuriis: ſolidum verò eſſe non expediebat, tum ne iuſto grauiùs euaderet, tum ne ineptum eſſet tranſmittendis cerebri excrementis: itaque rarum & cauernoſum eſſe oportuit. Idem verò, ſi rectè à naturâ conformatum eſt, rotundum quidem eſt, ac ſphæræ ſimile, ita tamen vt ſphæram non omnibus numeris æquet. Siquidem oblongum eſt, & à lateribus quidem vtrimque parùm depreſſum: anteriore autem ac poſteriore parte parumper extuberans & gibboſum, inferiore autem planum.

*Craſis*, Græcè Κρᾶσις & Κρῆσις, temperiem ſignificat, 1. de natur. hum. 12.

*Craſſa membrana*, vide *Membrana dura*.

*Craſſa vena*, ideſt, *humeralis*, 1. de artic. 53.

*Craſſus pulſus*, vide *Gracilis*.

*Crea*, vide *Tibia*.

*Creber pulſus* eſt, cuius intermediæ quietis eſt breue tempus; rarus, cùm longum; 4. de pulſ. ad Tyron. c. 4.

*Cremaſteres*, Κρεμαςῆρες ſunt muſculi duo, vtrimque ſcilicet vnus, à quibus teſtes ſurſum trahuntur. Eorum vterque gracilis eſt & longus, & cum vaſis ſpermaticis à muſculis hypogaſtrij deſcendit ad ipſos teſtes, eos releuans: Contrariis carent muſculis, qui contrarium motum efficiant, nullus enim eſt, qui teſtes ad inferiora reuellat, quod ſatis ſua grauitate ima petunt, ægris præſertim & ſenibus.

*Cremor* idem eſt ac *Chymus*, χυμὸς, 3. de natur. fac. cap. 4.

*Cremor priſanæ* eſt, vbi à decoctione quis Ptiſanam colauerit, deinde cremorem à decocti parte aquoſa ſeparauerit, 1. acut. 26.

*Cricoeides cartilago*, eſt *Laryngis cartilago*, baſim annuli figuram repræſentantem efficiens; Tribus enim cartilaginibus conſtat Larynx, quarum prima maxima ex internis partibus collocatur, cuius conuexum extrà prominens, *Pomum Adami* vocatur, concauum intus, quæ dimidium totius capacitatis laryngis comprehendit, ad formam ſcuti, à quo Anatomici *Thyreoeidem*, ideſt, *ſcutiformem*; alij, *Peltalem*, quòd *Peltæ* formam agat, nominant: poſterior, quæ baſim *Cricoeidem*, iideſt, Annuli figuram imitantem efficit, poſtremæ ipſius aſperæ arteriæ cartilagini, ſigmæ literam imitanti, incumbit; Scutiformi verò in priori ſui ipſius parte ſubjacet, (quæ & *Cricoeides*, *Cymbalaris*, & *Coopertoria* dicitur.) Reliqua ab his Carti-

lago,

lago, quæ tùm poſitione, tùm magnitudine tertia eſt, in ſupremâ Cricoeidis (quæ, & *innominata* dicitur) Cartilaginis parte ſita eſt, gutturniis, infundibuliſque, quas *Arytanes* vocant, ſimilis; vnde & *Arytænoeides* dicitur. Quæ autem à radice linguæ exoritur, quam *Epiglottida*, quaſi *Superlingulam* dixeris, non eſt *Bronchy* propria, lib. de vocal. inſt. diſſ. c. 4. & 7. de vſu part. c. 11. & lib. de anat. viu. *κρίκ@* *annulum* & *circulum* ſignificat. Vnde & κρικόω & ἐγκρικόω, quod eſt, annulis trajicio, infibulo, aut fibulæ modo illigo & pernecto. Hippocr.

*Crimnoeides vrina*, Κριμνώδης, cuius ſedimenta *crimnoeidea* ſunt, id eſt, quæ ſpeciem furfuris, vel ſpumæ referunt; ſignificantque ſanguinis cremationem, ſi rubea ſedimenta ſunt; vel ſolidorum nimiam liquationem, ſi alba, lib. de vrinis, c. 29. itaque omnis huiuſmodi hypoſtaſis mala eſt, vt ſcribitur in progn. Nam ſi per exitiales morbos inciderit, breui futuram mortem ſignificat: ſi verò in morbis non mortiferis apparuerit, morbi longitudinem portendit. aph. 31. lib. 7. Sed plurimi quidẽ per eiuſmodi morbos citò pereunt, aut ſi euadant, diutiſſimè ægrotant. vide *Hypoſtaſis*.

*Criſis, Iudicium*, ſiue *Iudicatio*. Κρίσις apud aliquos eſt ſubita in morbo in melius peiuſve, ad vitam aut mortem, mutatio; apud alios, eſt ea, quæ antecedit iudicium, humorum agitatio; apud alios, integra totius morbi ſolutio; apud alios, illa tantùm morbi ſolutio, quæ ad bonum fit, 1. de criſ. cap. 1. Sed ea, quæ repente fit, per excellentiam *Criſis* dicitur, & à naturâ, ea, quæ præter naturam ſunt, ſuperante, exquiſitè perficitur, 3. de criſ. cap. 1. Iudicatio per morbos, de foro tranſlatitiâ appellatione dicta eſt, ſignificans, præcipitem in morbo mutationem, cum quâdam euidenti euacuatione, vel abſceſſu, quæ quadrifariam exiſtit; aut enim ſtatim vindicantur à morbis, aut magnam

obtinent

obtinent in melius mutationem, aut ſtatim moriuntur, aut multò deteriores euadunt. Itaque duas primas iudicationes bonas appellant, proximas duas magnâ ex parte cum adjectione, malam, aut prauam iudicationem, quandoque verò ſine adjectione ſimpliciter ſic vocant, 3. prognoſt. 1. Vtitur item Hippocrat. *Criſi* pro λύσι, id eſt, ſolutione morbi, vt in prognoſt. optimam eam dicit eſſe vrinam, in quâ per totum morbi curriculum, donec ipſe iudicatus ſit, ſubſidet album, læue, & æquale. Neque enim aliter κρίνεσθαι illic interpretatur Galenus, quam λύεσθαι, hoc eſt, *ſolui*: vt nec aliis pleriſque locis cum κρίνεσθαι in luxationibus vſurpat. Vnde Cor. Celſus pleraque ex Hippocrate in Latinum conuertens, κρίνεσθαι nunquam aliter vertit, quàm *ſolui* & *finiri morbum*. Eodem etiam modo Ephemeræ & Hecticæ febres dicuntur iudicari per abuſionem, vt ſcribit Galen. lib. 2. de criſ. quòd & ſine magnâ perturbatione & minimè ſubita permutatione finiantur. Tertia adhuc eſt eiuſdem Κρίσεως ſignificatio, denotans motum vehementem naturæ ad cuiuſlibet rei moleſtæ depulſionem: & hæc quidem generalis eſt, ſecundum quam non modò morbi, ſed & conceptiones, & abortiones, & partus, & omninò quæcunque magno conatu naturæ indigent, dicuntur iudicari, & per Criſin ſolui, libr. de ſymptom. part.

*Criſis*, ἄσημα, quæ à nullo dierum indicantium, aut ſigno in illis apparere ſolito, prædemonſtrata fuerit indicata, 3. de criſ. 10. Ἀσήμως citra vllam iudicationis ſignificationem, citra rationem, ſignificat Hippocr. ἀκρίτως, ἀλόγως, aut παραλόγως, & in iudicationis ratione iis quæ temerè aut præter rationem contingunt, attribuitur: *Periculoſa*, quæ cum grauibus ſymptomatis accidit; *Infida*, ſeu *incerta*, cùm morbi recidiua contingit; *Obſcura*, quæ citrà excretionem, vel abſceſſum euidentem euenit; *Abſoluta*, criſis autem eſt, quæ
in

In morbo nihil facit reliqui, 1. die. decr. cap. 2.

*Criſis imperfecta*, quò non omninò à morbo liberat, 3. de criſ. 7. ſed ex morbo quippiam relinquit, 1. die. decr. capit. 2. Κρίσις etiam ſumitur aliquando apud Hippocrat. pro ipſa acceſſione, vt aphor. 1. lib. 1. ſicut Galen. & Philotheus in explicatione eius loci ſcripſerunt. A quibuſdam vocatur etiam *medium ſpinæ foramen*, quo omnes ſpinæ articuli ſibi iunguntur, & ſpinæ medulla à cerebro deſcendit: magis vſitato nomine νωλιν dicta. Iulius Pollux id ſpatium inter ſcapulas cauum, quod ſecundum longitudinem ad lumbos porrigitur, κρίον nuncupari ſcribit, fortè quod dextram partem à ſiniſtrâ διακρίνει, hoc eſt, diſcernit, & diſterminat.

*Criſima ſigna*, id eſt, *decernentia*, & *indicantia*, 1. aphor. 12. Κρίσιμον duobus modis accipitur apud Hippocratem, vt ſignum, & vt cauſa per ſe τῆς κρίσεως. Signum quidem id dicitur, quod futuram criſim prænunciat. Eorum duplex eſt differentia: alia ſigna tantùm ſunt; alia, non modò ſignorum, ſed cauſarum etiam rationem habent. Signa tantum ſunt colli dolor, temporum grauitas, tenebræ oculis obuerſantes, vertigines, capitis dolores, lacrymæ inuito obortæ, facies & oculi rubentes, labiorum motus, vigilia, ſomnus grauis, aſthma, dyſpnæa, præcordiorum retractio, ſtomachi faſtidium, nauſea, æſtus, ſitis ingens, rigor, cardialgia, moleſtus decubitus, lethargus, delirium, vociferatio. Signa verò & cauſæ ſunt vomitus, excrementa alui, copia vrinæ, ſudores, ſanguinis eruptiones, parotides, & abſceſſus, quos ἀποσκήμματα vocant. Nam ſi quædam ex iis die θεωρητικῷ apparuerint, eadémque proximo die critico grauiora magiſque euidentia ſint, non eſt dubium eodem die futuram eſſe criſim. Qualis verò futura ſit ex aliis notis petendum, tum iis quæ concoctionem cruditatémque ſignificant,

tum

tum aliis quibuſdam incertis & ambiguis quidem, ſed magnam tamen vim habentibus, qualia ſunt mente conſtare, bene ſe habere ad ea que offeruntur, facilè reſpirare, facilè ferre morbum, pulſus bonus, facies ſanis ſimillima, decens accubitus, totius corporis æqualitas, & alia, de quibus Hippoc. in progn. Nam pro horum ſignorum viribus illa ſuperiora bonam malamve criſim, & perfectam vel imperfectam fore oſtendet. Κρίσιμον autem vt cauſa dicitur omnis vacuatio, & abſceſſus, per quē criſis ipſa perficitur, vt vacuatio per aluum, per hæmorrhoidas, per vomitiones, per ſputa, per αἱμοῤῥαγίαν, per ſudores. Omnes præterea abſceſſuum differentiæ poſt aures, in alas, in inguina, in articulos, in cutem (eſt enim quidem icterus criticus) & in alias omnes corporis partes. Hæc quamuis κρίσιμα vt cauſæ propriè dicantur, ſignorum tamen etiam rationem quandam habent, vt paulò ante dictum.

*Crithe*, κριθὴ, id eſt, *Hordeum*, ſiue *Hordeolum*, ſiue *Poſthia*, hoc eſt, *Præputiolum*, eſt tuberculum paruum, oblongum, palpebræ cilio, quâ pili ſunt, adnaſcens. Externum eſt, & foris prominet, atque in eo, ſicut Celſus ait, tunica quiddam quod difficulter matureſcit, comprehenſum eſt. Ex quo patet plurimum pituitæ in eo contineri, vel ſimplicis vſtæque, vel cum alio humore miſtæ. Sic dicitur à ſimilitudine *Hordei*, quod vulgò notum eſt, culmo tritici fragiliore minorique, ſed octonis geniculato articulis, ſimplici in ſtipulâ folio, & eo quidem ſcabro latoque, grana ferè nuda, longiore capillamento, mordaci ariſtâ ſtriatim ſpicantur, radice frequenti, comâ fibratâ refrigerat, ſiccat, extergit. Ex eo ſaluberrima illa ptiſana, & tot laudibus ab Hippocrate celebrata conficitur, refrigerandi detergendique facultate inſignis, vnde & κρίθινον ὕδωρ, aqua hordei, quam in vehementi ſiti propinat, Hippocrat. libr. de rat. vict. in morb. acut. de remed.

remed. part. facult. cap.10. vide *Hordeolum*, *Poſthia*, *Chalazia*.

*Crotaphitæ*, Κροταφῖται, id eſt, *temporales muſculi*, qui maxillam inferiorem mouent, & ſurſum trahunt, libr. de muſcul. diſſ. cap. 6. Κρόταφοι, tempora, ſunt oſſa duo cranij, vtrinque ſingula ad aures ſita, trilatera, parte ſuperiore ſuturis λεπιδοειδέσι, poſteriore laterum τῆ λαμβδοειδοῦς additamentis, anteriore ſutura quæ cranio & oſſi σφηνοειδεῖ communis eſt, terminata. Sunt autem omnium cranij oſſium infirmiſſima, tum quod tenuiſſima ſint, tum quod pertuſa meatu auditorio, & cauata partim ad genæ ſupernæ diarthroſim, partim ad venæ iugularis ramos intus & foris excipiendos: Non ſunt verò ſimplicia, ſed multiformia: Et omnia hæc oſſa muſculus à totâ temporum cauitate exoriens, contegit, innixus oſſi iugali, quo ſolo à cerebro ipſiuſque membranis dirimitur. Eſt autem ille valdè ſenſilis, vt qui oblæſus conuulſiones & ſtuporem indicat. Motus autem duos habet: homini namque firmanti dentes, & os claudenti atque contrahenti tenditur, hianti verò laxatur. A partis nomine cui incumbit, κροταφίτης dicitur; vide *Manducatorij*.

*Cruda vrina*, vide *Aquoſa*.

*Cruditas*, ὠμότης eſt, cùm Ventriculus, vel proprio morbo, vel vitioſis humoribus in ipſo accumulatis, vel prauâ, alimentorum qualitate, vt nidoroſâ, acidâ, fœtori aut putredini, aut corruptioni obnoxiâ, aut ex præparationis modo, ad huiuſmodi aliquam diſpoſitionem deductâ, cibos non amplectitur, ſed in ipſo corrumpi eoſdem ſinit. Differt ab *incoctione*, quæ eſt rerum, quæ non poſſunt concoqui, vt acinorum, & omnium, quæ omninò integra & immutata dejiciuntur, 1. de loc. aff. cap. 3. Prouenit ob defectum caloris natiui, aut huius quod in fructu coqui debet immenſam copiam. Sed vt Ariſt. ait, veluti ἡ πέπανσις

matu

maturatio, ſic etiam ἡ ὠμότης multipliciter dicitur. Nam & alui excrementa, & vrinæ & catharrhi, ὠμοὶ dicuntur, quod à proprio calore non vincantur, neque conſiſtant. Sed & teſta, & fictile etiam dicuntur cruda, quod ab externo calore non ſint euicta.

*Crudus humor*, ὠμὸς χυμὸς eſt, cùm alimentum ſuam naturam, in ventriculo, hepate, & inteſtinis, quàm diutiſſimè ſeruat, nullâ alteratione ex particulâ, quæ ad ipſum concoquendum eſt deſtinata, ſuſceptâ; vel, cùm tranſmutatio fit, ſed in peregrinam qualitatem, 8. de compoſ. med. loc. cap.6. *Humor crudus*, pituita craſſior eſt, ac minùs flatulenta, qualis in vrinis ſubſidet, iis præſertim, quæ ex edacitate ſedimentum multum fabaceæ pulticulæ ſimile obtinent: quin & corporibus iis, quæ ab exercitatione abſtinuêre, cibis verò quàm plurimis, ac balneis poſt ſumptos cibos vtebantur; ſæpè eiuſmodi humor confertim per aluum deſcendit, ſed & vnà cum hoc humore, perinde ac cum pituitâ, decolor quædam in toto corpore ſubeſt albedo, qui crudus humor inappetentes homines efficit, lib. de mul. c. 11. ὠμὸν dicitur propriè in fructibus: per metaphoram tamen non modò fructus, ſed cibi, humores & morbi à Medicis ὠμοὶ appellantur. Cibus ὠμὸς, id eſt, *Crudus* dicitur, qui licèt in ſuo genere perfectus ſit, nullam tamen ab externo calore mutationē alterationémve perpeſſus eſt, vt cùm carnem vel Perdicis, vel Galli, vel aliam etiam optimam crudam vocamus, quæ nondum aſſa ſit vel elixa. Aliter verò crudum cibum dicimus, qui quamuis optimè ab externo calore alteratus coctuſque ſit, à noſtro tamen calore difficillimè concoqui poteſt, ſed humores omninò crudos generat. Morbus autem ipſe *Crudus* nominatur, quādiu videlicet noxius humor reſiſtit naturæ conanti ipſum mitificare, & in meliorem ſtatum reducere.

*Crura, à currendo*, (quod crurum miniſterio currAmus)

mus) κνῆμαι καὶ σκέλος, dicuntur extremæ corporis partes, quæ thoracem medium, & imum ventrem prætergrediuntur; vt, quicquid prominet vltrà os ſacrum, & carnoſos muſculos ibi ſubiectos infernè, vſque ad pedes, id Crura dicantur. Diuidit hæc Galenus in partes tres, εἰς μηρόν τε, καὶ κνήμην, καὶ πόδα. Κνῆμαι etiam dicuntur Tibiæ in rotâ, à ſimilitudine Tibiæ in animantibus, libr. Introd. cap. 10.

*Cryſorchis*, Κρυσορχεῖς, eſt teſticuli, aut teſticulorum occultatio, vel receſſio, lib. finit.

*Cryſtallinus humor*, κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν, & *cryſtalloeides*, (qui *glacialis* adhuc dicitur, quòd concretam glaciem ſeu cryſtallum imitetur, 7. de placit. c. 5.) eſt humor albus, ſplendidus, lucidus non omninò rotundus, ſed aliquãtulum planus, in medio oculorum ſitus, (eſtque eius veluti centrum, propter dignitatem & præcipuum vſum) in quo fit viſio, primumque videndi inſtrumentum, qui per Diadoſin alimenti, id eſt, tranſumptionem (non per venam quidem, quæ nulla ineſt) vitreo humore nutritur. Cui adhæret vitreus oculi humor, qui & *Hyloeides* dicitur, quique quantò craſſior & albior eſt ſanguine, tantò à cryſtallino humore, humiditate, atque albedine ſuperatur; ſubeſt huic *Albugineus*, albo oui ſimilis, quem *Hydatoeidem*, quòd aquæ ſit ſimilis, vocant, 10. de vſu part. c. 1. lib. de ocul. c. 2. & Introd. c. 11. Cryſtallino humori eiuſmodi eſt durities, vt per ſectionem à cæteris oculi partibus ſolutus non defluat, ſed inſtar molliuſculæ ceræ per ſe conſiſtat, ſuamque aſſeruet figuram: Nec verò eò durior humor vllus in oculo continetur. Solus à coloribus alteratur, & in eiuſmodi corpore omnes colores facilè citóque ſuſcipiuntur & relucent, neque propter puritatẽ & coloris ſynceritatem vitiantur, adulteranturque.

*Cteis*, κτεὶς, *Cunnus*, *Muliebris pudendi ſinus*, *Pilis decoratus*, appellatur: quæ Sinum ambiunt,

περιυ

πτερυγώματα, id eſt, *labra*, & *alæ* vocantur, 15. de vſu part. c.3. Κτένες dicuntur à quibuſdam dentes quatuor primores acuti, qui & διχαστῆρες, τομεῖς, & γελασῖνοι dicti. Sunt etiam qui κτένας vocent partem manus externam, τῷ θέναρι oppoſitam, quam propterea alij ὀπισθέναρ, alij, προκάρπιον, alij, δῶρον appellant. Sunt & κτένες θαλάσσιοι, *Pectines marini*; Plinius, *Pectunculos* vocat.

*Cubitus*, (πῆχυς, ἀγκών, ἄγκος, ὠλέκρανον, ὠλένη) eſt os, quod inter Humerum, & Carpum, quod *brachiale* dicitur, ſitum eſt; eiuſdemque partis os grandius, *Cubitus* item dicitur, qui alteri ſubeſt oſſi, quod *Radium* nominant, lib. de oſſib. c.17. quem Cubitum *Pechyn*, id eſt, *Vlnam* dicunt, 2. de vſu part. 2. Clarius; *Cubitus Pechys*, πῆχυς, ſeu *Vlna*, Arabibus, *Focile maius*, eſt ea pars totius Brachij, quæ ſupernè terminatur, qua Brachio quidem continua eſt, per articulum, qui in curuatura cubiti eſt, cui innitimur: infernè autem, qua Carpo manus extrema coniungitur; quo ſpatio, duo oſſa recipiuntur, alterum magnum & rotundum, nominatum eodem nomine, quo pars, id eſt, Cubitus; alterum, quod *Cercis*, Arabibus, *Focile minus*, id eſt, *Radius*, appellatur, 2. de motu muſcul. c.2. & 1. de fract. 18. ſicut κνήμη, *Tibia*, & totam partem, & partis totius portionem ſignificat. Eſt & πῆχυς menſuræ nomen, qua rerum interualla dimetitur. Eſt autem extenſio à cubitu vſque ad ſummum medium digitum pedis vnius & dimidij. Eſt igitur menſura digitorum quatuor & viginti: Latini, *Cubitum* etiam vocant. Ab eo deriuantur, πηχυαῖος, ἡμιπηχυαῖος, δίπηχυς, τρίπηχυς, ἑξάπηχυς, quæ ſæpè apud Authores occurrunt.

*Cubiforme os*, quod Κυβοειδὲς ὀστοῦν, ſiue *Os cubicum* dicitur, eſt os quod ab externis pedis partibus firmum in terra ſtatuitur, externiſque Tarſi partibus eſt locatum, & articulatur cauitati calcanei, ad finem adjacenti, 3. de vſu part. 7. Eſt enim os vnum, ex quatuor

Tarſi

Tarſi oſſibus, ſolum nomine donatum, cùm reliqua tria careant nominibus, eſt autem os, vt reliqua Tarſi oſſa, intùs cauum, foris gibbum, cubo ſimile, quòd latera ſex habeat cubo communia, admodum inæqualia, & ferè aſpera.

*Cuculus, Coccyx*, eſt os in imo ſacri oſſis poſitum, tribus propriis partibus conſtans. Sunt autem partes illæ oſſicula, etiamſi Galenus ita non audeat appellare, propterea quod pueris adhuc ſint cartilagines, quæ quamuis annorum ſpatiis oſſeæ euadant, in ambitu tamen & commiſſuris & fine adhuc cartilaginoſæ permanent, vt & Epiphyſes omnes ſolent. Vniuntur autem inter ſe Symphyſi, quamquam Coccygis tertium os, (quòd proprio nomine & σπονδύλιον & ὄῤῥος & ὀρροπύγιον appellatur) vt oſſis ſacri primum perſæpè Synarthroſi iungatur, & in iis foramina intus ampliora, foris anguſtiora, vt in oſſe ſacro, niſi quòd ad Coccygis oſſis ſecundi cum tertio commiſſuram, pro foraminibus ſutura tantum ſit. E Coccyge tria neruorum paria prodeunt per eius foramina, non lateralia, ſed antica & poſtica: Quorum prima coniugatio ex eâ oritur parte, quâ Coccyx ſacrum os attingit: ſecunda, vbi prima huius oſſis pars cum ſecundâ committitur: tertia, medio inter ſecundam & tertiam ſpatio.

*Cucurbitulæ leues*, quæ citra ſcarificationem adaptantur, 3. de loc. aff. cap. 4.

*Cunei os*, quod & ὀστοῦν σφηνοειδές, *Os cuneiforme*, *Os baſilare*, & *Os palati* appellant, mediũ inter ſuperiora, & inferiora totius capitis oſſa; de oſſibus, c. 1. Galenus ſcribit fuiſſe apud Veteres controuerſum ad quam pertineat partem, quòd à nonnullis inter cranij, ab aliis inter genæ ſuperioris oſſa numeretur, quia inter vtrumq; eſt medium; vicit tamen eorum opinio, qui id cranio tribuunt. Eſt igitur vnum ex oſſibus cranij, quòd in capitis baſi collocatum inter capitis & genæ ſuperioris

oſſa, velut σφὴν, ideſt, *Cuneus*, adigitur, atque immittitur. Sic dicitur à *Cunei* formâ, vel potiùs vſu, quòd omnibus ſuis partibus *Cunei* modo ſe inſinuet inter oſſa capitis omnia, & propè omnia genæ ſupernæ. Nam os occipitis λαμδοειδὲς tangit, atque ab eo diſtinguitur ſuturâ communi, deinde longo tractu attingit oſſa temporalia, & ſupra hæc angulum bregmatis, &c.

*Cunnus*, τὸ γυναικεῖον, *Pudendum muliebre*, inanitas ea eſt, quæ inter oſſa pubis penetrat, extrinſecus pelliculam quandam habens, virorum præputio correſpondentem, lib. de vuluæ, diſſ. cap. 2.

*Curatoria*, θεραπευτικὴ, medicinæ pars eſt, quæ tùm factum morbum tollit, tùm fienti occurrit, tùm eum qui imminet, aut futurus timetur, amolitur, & præcauet, (quòd eſt proprium προφυλακτικῆς, quæ hâc ratione ſub Therapeuticam cadit.) Tres autem ſunt partes ad curationem neceſſariæ, Therapeutices, διαιτητικὴ, φαρμακευτικὴ, χειρουργικὴ, quarum prima victus rationem inſtituit; altera, medicamenta propinat; proſtrema, manum adjutricem admouet, de part. art. medic. cap. 1.

*Curta*, κολοβώματα, ideſt, *Mutila* & *Curta*: id autem dicitur à Græcis *Coloboma*, quòd in labiis, aut narium alis, aut aure deficit: huius generis ſunt, & quas in maiore angulo *Rhœadas* vocant; eo vtique, vel impenſiùs extenuato, minoréue facto, vel prorſus abolito. Vide *Colobomata*.

*Cuticula*, vide *Cutis ſuprema*.

*Cuticularis membrana*, vide *Membrana dura*.

*Cuticuloſus muſculus* eſt, qui extrema ſedis ora cuti commixtus obtinet, vt vel cuticuloſus muſculus, vel carnoſa cutis dici poſſit, lib. de muſc. diſſ. cap. 30.

*Cutis ſuprema*, Δερμὶς, & δέρμα appellatur Græcis, quaſi *Corium* dixeris, quia excoriari poteſt. Eſt autem membrana omnium ampliſſima, partium ſubjectorum tegu-

tegumentum, munimentum, ornamentum. Quia membrana eſt, ex eo intelligitur ſimplicem eſſe, planam, tenuem, albam, neruoſam, atque ob id ſentientem. Siquidem per cutem diſperſi nerui, dant illi ſenſum, veruntamen ſentit tantum, non etiam motum habet voluntarium. Oritur ab extremitatibus vaſorum per ſubjectam carnem diſperſorum: hæ namque dilatatæ, coniunctæque in cutem degenerant: quo fit, vt à ſubjectâ carne ſine ſummo dolore ſeparari non poſſit. Ac quanquam ex carne, venulis, & alicubi arteriolis compoſita ſit, ex neruis tamen præcipuè conflatur, nec tamen nerui prorſus naturam retinet, ſed inter neruum, carnemq; quodammodo media eſt. Nec verò ſolùm omnium corporis partium, ſed etiam vniuerſæ quæ generationi corruptionique ſubjicitur, ſubſtantiæ media eſt: quòd enim in duritiâ & mollitie, & in calore ac frigore ſimiliter medium omnium particularum ſortita ſit, ex eius quàm dixi ſubſtantiâ, maximè intelligitur. Eſt enim veluti ſanguine præditus neruus, qui ſit inter carnem & neruum quiddam planè medium, & iis ambobus ſecum miſtis, conflatum. Eſt enim neruus durus, exſanguis, & frigidus: caro mollis, multi ſanguinis, & calida: media inter vtrumque eſt cutis, nec dura, & planè exſanguis vt neruus, nec mollis & ſanguine abundans, vt caro. Eſt igitur cutis extremorum media calidi, frigidi, humidi, & ſicci; præſertim autem manus, in qua tanquam temperatiſſima, perfecta tangendi poteſtas ſita eſt. Cuius exterior pars, ab illius excremento producta, *Epidermis*, ſiue *ſumma cutis corporis*, ſiue *Cuticula* dicitur, & toti ſuperextenſa, ſenſuque deſtituta, aut certè hoc perquàm obtuſo pollens, quippe quæ ſæpè citra dolorem facilè ab ea ſeparatur; 2. de vſu part. cap. 6. & 3. method. 4.

*Cyboeides*, vide *Cubiforme*.

*Cyliſci*, ſunt caua exciſoria ſcalpra, 6. meth. 6.

*Cyllum*, Κυλλὸν dicitur apud Hippocratem *Crus varum*, ideſt, in exteriorem partem luxatum, vel conuerſum, adeò vt Suræ proceſſus, qui talum exterius complectitur, ſine vllo ſtabilimento ſuſpenſus relinquatur, quamuis propriè mutilum, & imperfectum ſignificet, vt ſcribit Galen. 3. de diebus criticis; vbi in eâ ſignificatione menſem κυλλὸν appellari inquit, qui diebus viginti nouem conſtet;alios autem perfectos, qui triginta. Vnde *Cylloſim*, κύλλωσιν, diſtortionem cruris in exteriorem partem vocat Galenus, 4. de artic. Idem tamen com. 3. dicit, nonnullos de omni longorum membrorum diſtortione κύλλωσιν intelligendam cenſere, generaléque ei tribuere ſignificatum; alios verò eo nomine diſtortionem ſolùm intelligere, in quâ in interiorem partem membrum inclinatur.

*Cyema*, κύημα, fœtus eſt,cùm nondum menſes duos in vtero abſoluerit,quo tempore *Embryon* dici nequit; ſed *Cyema*,ideſt, *vteri geſtatio*,& *conceptus*,& *genitura*, 1.de ſymptom. cauſ. cap. 7. Quanquam autem κύημα animalium propriè ſit, in iis tamen quæ florent, præſertimque in braſſicâ, tum à Græcis, tum à Latinis etiam vſurpatur. *Cymata* enim in iis, quaſi κύηματα vocarunt ſcaporum delicatiores teneriores ſque coliculos, quos appetente verè in primâ florū germinatione,& in ſummâ ſtirpe hoc olus profert, diſcretis, verùm clauſis adhuc, florum calicibus, quales quotannis videre licet, in quibus floris primum,mox ſeminis fœtus clauditur. Theophr. à Græcis κύημα dici, ſcribit, in quo flos ad ſemen clauditur. Latini non tantùm *Cymata* neutro genere dicunt, ſed etiam fœminino *Cymas*.

*Cymbalaris*, vide *Cricoeides*.

*Cynanche*,eſt inflammatio extra guttur exiſtens,quæ & *Paracynanche* dicitur;ſi autem ſit inflammatio adjacentium muſculorū faucibus aduenienſ,dicitur *Synanche*,vel *Paraſynanche*, 4. aphor.34. Propriè loquendo,

*Angina*

*Angina* Græcis eſt *inflammatio*, quæ in gutture,& faucibus aduenit; Hippocrates verò & alij Veteres,omnes paſſiones in iis locis aduenientes, quas ſpirandi difficultas comitatur, *Angina* nomine vocant, nullo exiſtente in pectore, vel pulmone vitio; quâ in re differt *Angina* à *Peripneumoniâ*, & *laterali morbo*,ex eo,quòd anguſtiæ ſenſus in gutture eſt, cunctis in *Angina* ſpeciebus,ſuntque eiuſdẽ (exquiſitè loquẽdo)quatuor differentiæ: vna,vbi fauces inflammantur;altera,vbi neq; reliquæ oris partes, neque etiam externarum partium vlla inflammata videtur,æger tamen ſuffocationis periculum in gutture perſentit;tertia,quando gutturis partes, tum externæ, tum internæ ſimiliter inflammantur; quarta,vbi ad anteriorem regionem, ceruicis vertebræ luxantur,& inde cauus apparet locus,doloremq; quando tangitur, æger ſentit. Recentiores Græci quidam, vt eſt Paulus, libr. 3. cap. 27. & noſtræ ætatis Medici non pauci, inter *Cynanchen*,& *Synanchen*, inter *Paracynanchen*, & *Paraſynanchen* diſcrimen faciunt; quòd tamen Galenus, l.4. de loc.aff.cap.5. & 3. prognoſt.10. reprehendit. Inflammationem itaque, quæ in interioribus faucium muſculis oritur, Συνάγχην nominant;eam verò, quæ in exterioribus eorundem muſculis fit, Παρασυνάγχην; Inflammationem item,quæ in interioribus muſculis gutturis accidit,vocant κυνάγχην; eam autem, quæ in exterioribus eiuſdem muſculis oritur, Παρακυνάγχην. Eſt autem omnibus *Anginæ* differentiis communis degluriendi difficultas, adeò vt potus ſæpè per nares remeet: vide *Angina*.

*Cynodontes*, vide *Canini dentes*.

*Cyphoſis*, Κύφωσις, *Gibboſitas*, ſeu *Gibberoſitas*,vitium ſpinæ eſt, quod à caſu, ictu, & tuberculis crudis & duris, anteriorem thoracis partem diſtendentibus, pulmonemque prementibus,aliquando contingit,vt docet Galen. eo aphor. quo ſcribit Hipp. *gibbos* ex aſthmate,

aut tuſſi factos, ante pubertatem mori; vide *Gibberoſitas*: Dicitur eadem, Κύρτωσις, nempe Spinæ dorſi diſtortio in poſteriorem partem; hæc & ὀπισθοκύφωσις dicitur, vt annotauit Galen. 8. de artic. Oppoſita huic Contorſio, dicitur *Lordoſis*, λόρδωσις, ſpinæ vertebris in anteriorem partem conuerſis; vide *Lordoſis*.

*Cyrtoſis*, vide *Cyphoſis*.

*Cyrtoma*, Κύρτωμα, *Tuberculum in Iliis*, appellauit Hippocrates, & omnem tumorem præter naturam generali ſignificatione, quòd & *Oedema* ab eodem appellari ſolet, 2. prognoſt. 25.

*Cyſſaros*, Κύσσαρος, eſt vltimum inteſtinum in ordine, quòd & *Rectum* dicitur, & Podex eſt, libr. quod animal ſit, id, cap. 5. vide *Rectum*.

*Cyſtis*, κύστις, *veſica*, eſt pars membranoſa, vrinam à renibus excipiens, & foras excernens, exanguis, neruoſa omnino, latiſſimè diſtendi, & arctiſſimè contrahi idonea, vt reliqua omnia alba, & exanguia, neruis inſignibus instructa; partim à ramo ſextæ coniugationis, qui per coſtarũ radices ad partes ventris infimi tendit, partim ex infimâ ſpinali medullâ deriuati: in quam renes, tanquam in lagenam, vrinam deponunt per meatus οὐρητῆρας dictos, qui à renibus prodeuntes, obliquo itinere delati, inter ipſius tunicas, paulò ſupra ipſius os, inſeruntur; cuius veſicæ ceruicem muſculus ambit, tranſuerſis conſtans fibris, quibus vndequaque conſtrictis, veſicam claudit, ne vrina effluat. Duabus conſtat tunicis, vnâ propriâ & internâ villis valdè intertextâ, intus rectis, foris tranſuerſis, mediis inter hos obliquis; alterâ verò exteriore, ex peritonæo pubis os intus veſtiente ortâ. Præter neruos dictos, etiam venæ & arteriæ inter veſicæ tunicas à colli lateribus ad vſque fundum ſparſæ ſunt, à ramo per foramen oſſis pubis in crus deſcendente. Illæ ſanguinem & ſpiritum veſicæ ſubminiſtrant, cùm ipſa alioqui exſanguis ſit. Vrinam autem

autem vbi continuerit, donec vel quantitate vel qualitate moleſta ſit, excernit: in fœtu quidem quamdiu vtero continetur per οὐραχὸν in cauitatem tunicæ allantoidis, edito autem in lucem foras per οὐρήθραν.

*Cyſtis choledochos*, quæ & *veſica fellis*, & *veſica bilis ſuſceptiua*, Græcè autem κύστις χοληδόχος dicitur, veſica eſt, in cauâ ipſius hepatis parte ſita, inter venæ portæ & cauæ radices, bilem ex iecinore attrahens, quam rectis fibris trahit ex hepate, obliquis retinet, tranſuerſis verò expellit, quæ & ob id, *fellis folliculus* appellatur, 4. de vſu part. c. 12. & 2. de natur. fac. c. 9. & 9. de anatom. adm. cap. 2. A collo enim ſuo ſtomachos habet duos, vnum in hepar, inter venæ portæ & cauæ radices numeroſis ſurculis diſtributum, quibus bilem in ſe allicit: alterum vero rarò geminum, ſæpiùs ſimplicem in Ecphyſim delapſum, quo in ipſum & inteſtina bilem flauam expellit, euerſa facilè gemina membrana eius oſculum in Ecphyſi claudente. Maximo illa hepatis lobo dimidia mergitur, reliquam ſimæ hepatis tunica tegit ad venæ portæ exortum, à quâ venulas duas, quas κυστικὰς quibuſdam appellare placuit, & à vicinâ hepatis ſimæ arteriâ arteriolas in imum vſque fundum admittit. Recipit verò etiam vnà portionem quandam nerui, qui à ſextâ coniugatione per coſtarum radices dextrâ parte ad partes ventris infimi peruenit.

## D

DACTYLIOS, ὁ σφιγκτὴρ καὶ ἡ ἕδρα, ideſt, *Fodex*, 1. de compoſ. medic. loc. capit. 15. ſunt quoque qui *rectum inteſtinum* eo nomine intelligant. Δακτύλιος etiam ab Hippocrate aliquando dicitur, ὁ κύκλος καὶ τροχίσκος, hoc eſt, *Circulus*, *Paſtillus*, ſiue *Orbiculus*, quo in medicinâ vtimur: δακτύλιον dicitur à quibuſdam τὸ σκαμμώνιον.

*Darſis*, ideſt, *excoriatio*, quâ cutis, à ſubiectis par-

tibus ſcalpello deciditur, & ſeparatur, 3. de anatom. adm. cap. 2.

*Dartos*, vna eſt è quatuor membranis, quæ teſtes inuoluunt: earum prima & intima, *Epididymis*; poſt eam, *Erythroeides*, ideſt, *vaginalis*; tertia, *Dartos*, carnoſa, *Erythroeide* multò valentior & craſſior; quarta & extima, *Scrotum* eſt, Introd. cap. 11. Mulierum autem teſtes, penitiùs in vuluâ latentes, vnicâ tantùm tunicâ contenti ſunt, quæ *Darta* appellatur, proportione reſpondens tertiæ teſtium virilium tunicæ, cæteris autem recenſitis carent, de diſſect. vuluæ, cap. 9.

*Daſymma*, oculi vitium, vide *Trachoma*.

*Dearticulatio*, ea eſt oſſium naturalis coniunctio, cuius ratione copulata oſſa euidentem motum habent, & contrà, *Synarthroſis*, *Coarticulatio* naturalis oſſium eſt commiſſio, quæ exiguum & obſcurum aliquando, aliquando nullum motum præ ſe ferunt, & edunt, 2. de artic. 8. & 1. de artic. 1.

*Declinatio* eſt illa paroxyſmi pars, quæ ſtatum ipſum ſubſequitur, vſque ad ſecundæ acceſſionis principium, 1. criſ. 3. vide *Principium*.

*Decreſcens febris*, vide *Continua*.

*Decretorius*, ſiue *Indicatorius dies* eſt, in quem vt plurimùm morborum iudicij tempus incidit, 1. de diebus decretor. cap. 3. Eſt adhuc alius dies *Indicatorius incidens*, ſiue *intercalaris*, in quo imperfectæ ſolent fieri iudicationes, vt *dies tertia, quinta, ſexta, nona*, 9. prognoſt. 1. *Decretoria* autem ſigna ſunt, quæ ſalutem ægri, per criſim futuram oſtendunt, 1. criſ. cap. 7. *Incidentes* verò, ſiue *Intercidentes dies*, differunt à *Indicatoriis*, & *Decretoriis*, cùm eorum naturâ, tùm vſu. Naturâ quidem, quòd naturæ ſuæ ratione *Indicatorij* perfecti ſunt, (omnibus ſiquidem ritè factis, ſolâ naturâ ſponte agente, in iis criſes fiunt, (ac numero quaternario, & ſeptenario diuiduntur; *Intercidentes* autem

minùs

minùs perfecti ſunt, & in eos, non niſi aliquo errore interueniente, criſes incidunt; vnde non vi naturæ, ſed morbi malitiâ, aut aliquo extraneo impellente, in iis criſis accidit: Atque hinc eſt, vt à nonnullis *dies prouocatorij* nominentur, quòd in his natura ad pugnã irritata, inſurgat. Vſu adhuc differunt *dies indicatorij* & *intercidentes*, quòd ad futuri vigoris & iudicij cognitionem, quaternariorum circuitus ſufficiunt; ad criſim verò iam factam diſcernendam, num ſcilicet fida, aut infida ſit, intercidentium cognitio conducit.

*Deficiens pulſus* eſt, qui admouenti digitos, videtur exſolutus, & tenenti applicatos paulatim, prorſus deſinit, 1. de cauſ. pulſ. cap. 3.

*Deficiens decurtatus*, Μυειζων σφυγμὸς *pulſus*, qui & *mutilus*, & *decreſcens pulſus* dicitur, eſt, qui perpetuò diminuitur, nec minui deſiſtit, ad quietem denique omnimodam venit, prorſúſque deficit; qui pulſus, ſi iterum redit, & de integro augetur, *decurtatus reciprocus* dicitur, 1. de diff. pulſ. cap. 11. quòd ſi in eo nulla ſeruetur æqualitas, motuque ipſo frequenter deficiat, *deficiens inæqualis* appellatur, 2. de cauſ. pulſ. cap. 12. nomen autem Græci à figuris, quæ in acutum deſinunt, & à Caudâ muris tranſtulerunt: huiuſmodi autem pulſuum inæqualitas, *Syſtematica*, ſiue *Collectiua* dicitur. Pulſus omnis μύυρ☉ prouenit ab imbecillitate facultatis pulſificæ. Verùm ea imbecillitas in eo, qui μύυρ☉ ἐκλείπων dicitur, maxima eſt, neque enim ſe recipit, & recolligit; poſtea in eo, qui in quâ deſiit paruitate, hanc ſeruat, minor verò, vbi magnitudinem recuperat.

*Deglutitio*, κατάποσις, eſt cibi & potus ab ore in ventriculum per œſophagum deſcenſus. Actio eſt facultatis attractricis, quam vi fibrarum rectarum agit, quas multas interna ventriculi tunica poſſidet, ad id munus naturâ comparatas. Id quòd liquidò cernitur, deglutien-

tientibus nobis, larynge ſimul ſublata, ſurſumque in tantùm currēte, quantùm gula deorſum trahitur. Cùm autem completa iam deglutiendi functionè laxauerit ſe gula, tunc luculenter deſcendere cernitur ſumma arteria: ſiquidem interna ventriculi tunica quæ rectas habet fibras, quæque tum gulam intrinſecus veſtit, tum os ipſum, ea ſuper internis ſummæ arteriæ partibus extenditur, quo fit, vt cùm ipſa à ventriculo deorſum trahitur, ſimul etiam ſumma arteria neceſſariò attrahatur.

*Deiectiones*, & *Subductiones*, ſolet Hippocrat. vocare, *excrementa per aluum exeuntia*, 7. aphor. 64. *Synoera* autem dejectio eſt, quæ vnum tantum humorem, cæteris impermiſtum habet, 2. prorrhet. 5. vt deiectio biliosa, ſola bilem flauam egerit.

*Deleterium*, quod & *Phthartieum*, & *Phthoropeum* dicitur, lethale venenum eſt, quod vbi in animalis corpus ingreſſum fuerit, totum id momento temporis immutat, ſibique ſimili affectione alterat, penituſque enecat, 1. de ſemin. capit. 16. Id genere duplex eſt: Vnum quod omnino corpori contrarium eſt, & nullâ qualitate à corpore alterari poteſt, eiuſmodi eſt papaueris ſuccus, ſiquidem nulla ſubſtantiæ ſuæ mutata parte, ſed tota ſeruata integra corpus noſtrum afficit: neque enim in eum quicquam agere, ne vna quidem qualitate poteſt, multò minus tota ſua ſubſtantia poſſit. Alterum genus eſt eorum, quæ ex noſtro calore momentum aliquod mutationis accipiunt, ac deinde in multifarias alterationes vertuntur, quibus naturam noſtram corrumpi accidit. Sunt autem hæc genere duplicia: alia, poteſtate calida, vt quæ corporis naturam rodunt, putrefaciunt & liquant: alia verò frigida ſunt, vt cicuta, hyoſciamus, mandragora. Hæc enim omnia calido corpori applicata, & mutationis momentū aliquod hinc adepta, partim eorum ad ſummam caliditatem, partim perueniunt ad putredinem, partim in cor

dela

delata calorem natiuum ſuo frigore extinguunt. Tametſi verò etiam Alexipharmacum medicamentum vltra modum exhibitum nos interficiat, moderatáq; in doſi aſſumptum ſanet, non ob id deleterium cenſendú eſt; propriiſſimè enim deleterium eſt, quòd quocumque tempore, loco, & quantitate quantumuis minimâ, ſumptum aptũ eſt interficere: com. 6. in 6. de morb. vulg. 5.

*Delirium, deſipientia*, παραφροσύνη, mentis alienatio, duobus modis dicitur, generaliter, & ſpeciatim; generaliter, eſt motus errans, & deprauatus facultatis imaginatricis, aut ratiocinatricis; plerumque in vtraque facultate conſiſtit delirium, tum parùm probè imaginando, tum parùm aptè ratiocinando; aliquando verò in alterâ tantùm facultate, vt exemplo illuſtrat Galenus, libr. de ſympt. diff. cap. 3. Theophilo nempe Medico, contigiſſe, vt ſola ei imaginatio deprauata fuerit, ſimiliter & phrenetico cuidam, qui omnia vaſa diſcernens, & ſuis nominibus appellans perfregit: huic enim ſolâ vis ratiocinandi deprauata fuit, atque tum maximè ſine febre eſt, 1. prorrhet. 1. & 4. Inſanire omnes dicunt eos, qui cita febrem deſipiunt; & ſubdit omnes, qui mente læſi, continuè febricitant. *Phrenetici* vocantur, ſolâ febre ab iis, qui *deliri* appellantur, diſcrepantes. Speciatim verò ſignificat mentis alienationem cum febre, à Phrenitide differens, quòd hæc fiat, Cerebro primario affectu laborante, cum ſymptomatum magnitudine & vehementiâ: Delirium autem eiuſdem febris ſymptoma eſt, atque ex ſubiectis Cerebro partibus affectis, inprimis verò ex inflammato Diaphragmate originem ducit, ſublato in caput aeri, & feruenti bilioſi ſanguinis vapore; neque impetus tantos habet, quantos Phrenitis, 5. de loc. aff. 4. Accidit autem potiſſimùm in febrium ardentiſſimarum vigore, quanquam & aliquando in principiis, pro qualitate ſcilicet humoris moti,

maturatio, ſic etiam ἡ ὠμότης multipliciter dicitur. Nam & alui excrementa, & vrinæ & catharrhi, ὠμοὶ dicuntur, quod à proprio calore non vincantur, neque conſiſtant. Sed & teſta, & fictile etiam dicuntur cruda, quod ab externo calore non ſint euicta.

*Crudus humor*, ὠμὸς χυμὸς eſt, cùm alimentum ſuam naturam, in ventriculo, hepate, & inteſtinis, quàm diutiſſimè ſeruat, nullâ alteratione ex particulâ, quæ ad ipſum concoquendum eſt deſtinata, ſuſceptâ; vel, cùm tranſmutatio fit, ſed in peregrinam qualitatem, 8. de compoſ. med. loc. cap. 6. *Humor crudus*, pituita craſſior eſt, ac minùs flatulenta, qualis in vrinis ſubſidet, iis præſertim, quæ ex edacitate ſedimentum multum fabaceæ pulticulæ ſimile obtinent: quin & corporibus iis, quæ ab exercitatione abſtinuêre, cibis verò quam plurimis, ac balneis poſt ſumptos cibos vtebantur; ſæpè eiuſmodi humor confertim per aluum deſcendit, ſed & vnà cum hoc humore, perinde ac cum pituitâ, decolor quædam in toto corpore ſubeſt albedo, qui crudus humor inappetentes homines efficit, lib. de mul. c. 11. ὠμὸν dicitur propriè in fructibus: per metaphoram tamen non modò fructus, ſed cibi, humores & morbi à Medicis ὠμοὶ appellantur. Cibus ὠμὸς, id eſt, *Crudus* dicitur, qui licèt in ſuo genere perfectus ſit, nullam tamen ab externo calore mutationẽ alterationémve perpeſſus eſt, vt cùm carnem vel Perdicis, vel Galli, vel aliam etiam optimam crudam vocamus, quæ nondum aſſa ſit vel elixa. Aliter verò crudum cibum dicimus, qui quamuis optimè ab externo calore alteratus coctuſque ſit, à noſtro tamen calore difficillimè concoqui poteſt, ſed humores omnino crudos generat. Morbus autem ipſe *Crudus* nominatur, quãdiu videlicet noxius humor reſiſtit naturæ conanti ipſum mitificare, & in meliorem ſtatum reducere.

*Crura*, à *currendo*, (quod crurum miniſterio curramus)

mus) κνῆμαι καὶ σκέλος, dicuntur extremæ corporis partes, quæ thoracem medium, & imum ventrem prætergrediuntur; vt, quicquid prominet vltrà os ſacrum, & carnoſos muſculos ibi ſubiectos infernè, vſque ad pedes, id Crura dicantur. Diuidit hæc Galenus in partes tres, εἰς μηρόν τε, καὶ κνήμην, καὶ πόδα. Κνῆμαι etiam dicuntur Tibiæ in rotâ, à ſimilitudine Tibiæ in animantibus, libr. Introd. cap. 10.

*Cryſorchis*, Κρυσορχεῖς, eſt teſticuli, aut teſticulorum occultatio, vel receſſio, lib. finit.

*Cryſtallinus humor*, κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν, & *cryſtalloeides*, (qui *glacialis* adhuc dicitur, quòd concretam glaciem ſeu cryſtallum imitetur, 7. de placit. c. 5.) eſt humor albus, ſplendidus, lucidus non omninò rotundus, ſed aliquãtulum planus, in medio oculorum ſitus, (eſtque eius veluti centrum, propter dignitatem & præcipuum vſum) in quo fit viſio, primumque videndi inſtrumentum, qui per Diadoſin alimenti, id eſt, tranſumptionem (non per venam quidem, quæ nulla ineſt) vitreo humore nutritur. Cui adhæret vitreus oculi humor, qui & *Hyloeides* dicitur, quique quantò craſſior & albior eſt ſanguine, tantò à cryſtallino humore, humiditate, atque albedine ſuperatur; ſubeſt huic *Albugineus*, albo oui ſimilis, quem *Hydatoeidem*, quòd aquæ ſit ſimilis, vocant, 10. de vſu part. c. 1. lib. de ocul. c. 2. & Introd. c. 11. Cryſtallino humori eiuſmodi eſt durities, vt per ſectionem à cæteris oculi partibus ſolutus non defluat, ſed inſtar molliuſculæ ceræ per ſe conſiſtat, ſuamque aſſeruet figuram: Nec verò eò durior humor vllus in oculo continetur. Solus à coloribus alteratur, & in eiuſmodi corpore omnes colores facilè citóque ſuſcipiuntur & relucent, neque propter puritaté & coloris ſynceritatem vitiantur, adulteranturque.

*Cteis*, κτεὶς, *Cunnus*, *Muliebris pudendi ſinus*, *Pilis decoratus*, appellatur: quæ Sinum ambiunt,

πτερυγώματα, id eſt, *labra*, & *alæ* vocantur, 15. de vſu part. c.3. Κτένες dicuntur à quibuſdam dentes quatuor primores acuti, qui & διχαστῆρες, τομεῖς, & γελασῖνοι dicti. Sunt etiam qui κτένας vocent partem manus externam, τῷ θέναρι oppoſitam, quam propterea alij ὀπισθέναρ, alij, προκάρπιον, alij, δῶρον appellant. Sunt & κτένες θαλάσσιοι, *Pectines marini*; Plinius, *Pectunculos* vocat.

*Cubitus*, (πῆχυς, ἀγκὼν, ἄγκος, ὠλέκρανον, ὠλένη) eſt os, quod inter Humerum, & Carpum, quod *brachiale* dicitur, ſitum eſt; eiuſdemque partis os grandius, *Cubitus* item dicitur, qui alteri ſubeſt oſſi, quod *Radium* nominant, lib. de oſſib. c.17. quem Cubitum *Pechyn*, id eſt, *Vlnam* dicunt, 2. de vſu part.2. Clarius; *Cubitus Pechys*, πῆχυς, ſeu *Vlna*, Arabibus, *Focile maius*, eſt ea pars totius Brachij, quæ ſupernè terminatur, qua Brachio quidem continua eſt, per articulum, qui in curuatura cubiti eſt, cui innitimur: infernè autem, qua Carpo manus extrema coniungitur, quo ſpatio, duo oſſa recipiuntur, alterum magnum & rotundum, nominatum eodem nomine, quo pars, id eſt, Cubitus; alterum, quod *Cercis*, Arabibus, *Focile minus*, id eſt, *Radius*, appellatur, 2. de motu muſcul. c.2. & 1. de fract. 18. ſicut κνήμη, *Tibia*, & totam partem, & partis totius portionem ſignificat. Eſt & πῆχυς menſuræ nomen, qua rerum interualla dimetitur. Eſt autem extenſio à cubitu vſque ad ſummum medium digitum pedis vnius & dimidij. Eſt igitur menſura digitorum quatuor & viginti: Latini, *Cubitum* etiam vocant. Ab eo deriuantur, πηχυαῖος, ἡμιπηχυαῖος, δίπηχυς, τρίπηχυς, ἑξάπηχυς, quæ ſæpè apud Authores occurrunt.

*Cubiforme os*, quod Κυβοειδὲς ὀστοῦν, ſiue *Os cubicum* dicitur, eſt os quod ab externis pedis partibus firmum in terra ſtatuitur, externiſque Tarſi partibus eſt locatum, & articulatur cauitati calcanei, ad finem adjacenti, 3. de vſu part. 7. Eſt enim os vnum, ex quatuor

Tarſi

Tarſi oſſibus, ſolum nomine donatum, cùm reliqua tria careant nominibus, eſt autem os, vt reliqua Tarſi oſſa, intùs cauum, foris gibbum, cubo ſimile, quòd latera ſex habeat cubo communia, admodum inæqualia, & ferè aſpera.

*Cuculus, Coccyx*, eſt os in imo ſacri oſſis poſitum, tribus propriis partibus conſtans. Sunt autem partes illæ oſſicula, etiamſi Galenus ita non audeat appellare, propterea quod pueris adhuc ſint cartilagines, quæ quamuis annorum ſpatiis oſſeæ euadant, in ambitu tamen & commiſſuris & fine adhuc cartilaginoſæ permanent, vt & Epiphyſes omnes ſolent. Vniuntur autem inter ſe Symphyſi, quamquam Coccygis tertium os, (quòd proprio nomine & σπονδύλιον & ὄῤῥος & οὐροπύγιον appellatur) vt oſſis ſacri primum perſæpè Synarthroſi iungatur, & in iis foramina intus ampliora, foris anguſtiora, vt in oſſe ſacro, niſi quòd ad Coccygis oſſis ſecundi cum tertio commiſſuram, pro foraminibus ſutura tantum ſit. E Coccyge tria neruorum paria prodeunt per eius foramina, non lateralia, ſed antica & poſtica: Quorum prima coniugatio ex eâ oritur parte, quâ Coccyx ſacrum os attingit: ſecunda, vbi prima huius oſſis pars cum ſecundâ committitur: tertia, medio inter ſecundam & tertiam ſpatio.

*Cucurbitulæ leues*, quæ citra ſcarificationem adaptantur, 3. de loc. aff. cap. 4.

*Cunei os*, quod & ὀστοῦν σφηνοειδές, *Os cuneiforme*, *Os baſilare*, & *Os palati*, appellant, mediũ inter ſuperiora, & inferiora totius capitis oſſa; de oſſibus, c. 1. Galenus ſcribit fuiſſe apud Veteres controuerſum ad quam pertineat partem, quòd à nonnullis inter cranij, ab aliis inter genæ ſuperioris oſſa numeretur, quia inter vtrumq; eſt medium; vicit tamen eorum opinio, qui id cranio tribuunt. Eſt igitur vnum ex oſſibus cranij, quòd in capitis baſi collocatum inter capitis & genæ ſuperioris

oſſa, velut σφὴν, ideſt, *Cuneus*, adigitur, atque immittitur. Sic dicitur à *Cunei* formâ, vel potiùs vſu, quòd omnibus ſuis partibus *Cunei* modo ſe inſinuet inter oſſa capitis omnia, & propè omnia genæ ſupernæ. Nam os occipitis λαμβδοειδὲς tangit, atque ab eo diſtinguitur ſuturâ communi, deinde longo tractu attingit oſſa temporalia, & ſupra hæc angulum bregmatis, &c.

*Cunnus*, τὸ γυναικεῖον, *Pudendum muliebre*, inanitas ea eſt, quæ inter oſſa pubis penetrat, extrinſecus pelliculam quandam habens, virorum præputio correſpondentem, lib. de vuluæ, diſſ. cap. 2.

*Curatoria*, θεραπευτική, medicinæ pars eſt, quæ tùm factum morbum tollit, tùm fienti occurrit, tùm eum qui imminet, aut futurus timetur, amolitur, & præcauet, (quòd eſt proprium προφυλακτικῆς, quæ hâc ratione ſub Therapeuticam cadit.) Tres autem ſunt partes ad curationem neceſſariæ, Therapeutices, διαιτητική, φαρμακευτική, χειρουργική, quarum prima victus rationem inſtituit; altera, medicamenta propinat; proſtrema, manum adjutricem admouet, de part. art. medic. cap. 1.

*Curta*, κολοβώματα, ideſt, *Mutila*, & *Curta*: id autem dicitur à Græcis *Coloboma*, quòd in labiis, aut narium alis, aut aure deficit: huius generis ſunt, & quas in maiore angulo *Rhœadas* vocant, eo vtique, vel impenſiùs extenuato, minoréue facto, vel prorſus abolito. Vide *Colobomata*.

*Cuticula*, vide *Cutis ſuprema*.

*Cuticularis membrana*, vide *Membrana dura*.

*Cuticuloſus muſculus* eſt, qui extrema ſedis ora cuti commixtus obtinet, vt vel cuticuloſus muſculus, vel carnoſa cutis dici poſſit, lib. de muſc. diſſ. cap. 30.

*Cutis ſuprema*, Δέρμις, & δέρμα appellatur Græcis, quaſi *Corium* dixeris, quia excoriari poteſt. Eſt autem membrana omnium ampliſſima, partium ſubjectorum tegu-

tegumentum, munimentum, ornamentum. Quia membrana eſt, ex eo intelligitur ſimplicem eſſe, planam, tenuem, albam, neruoſam, atque ob id ſentientem. Siquidem per cutem diſperſi nerui, dant illi ſenſum, veruntamen ſentit tantum, non etiam motum habet voluntarium. Oritur ab extremitatibus vaſorum per ſubiectam carnem diſperſorum: hæ namque dilatatæ, coniunctæque in cutem degenerant: quo fit, vt à ſubiectâ carne ſine ſummo dolore ſeparari non poſſit. Ac quanquam ex carne, venulis, & alicubi arteriolis compoſita ſit, ex neruis tamen præcipuè conflatur, nec tamen nerui prorſus naturam retinet, ſed inter neruum, carnemq; quodammodo media eſt. Nec verò ſolùm omnium corporis partium, ſed etiam vniuerſæ quæ generationi corruptionique ſubjicitur, ſubſtantiæ media eſt: quòd enim in duritiâ & mollitie, & in calore ac frigore ſimiliter medium omnium particularum ſortita ſit, ex eius quàm dixi ſubſtantiâ, maximè intelligitur. Eſt enim veluti ſanguine præditus neruus, qui ſit inter carnem & neruum quiddam planè medium, & iis ambobus ſecum miſtis, conflatum. Eſt enim neruus durus, exſanguis, & frigidus: caro mollis, multi ſanguinis, & calida: media inter vtrumque eſt cutis, nec dura, & planè exſanguis vt neruus, nec mollis & ſanguine abundans, vt caro. Eſt igitur cutis extremorum media calidi, frigidi, humidi, & ſicci; præſertim autem manus, in qua tanquam temperatiſſima, perfecta tangendi poteſtas ſita eſt. Cuius exterior pars, ab illius excremento producta, *Epidermis*, ſiue *ſumma cutis corporis*, ſiue *Cuticula* dicitur, & toti ſuperextenſa, ſenſuque deſtituta, aut certè hoc perquàm obtuſo pollens, quippe quæ ſæpè citra dolorem facilè ab ea ſeparatur; 2. de vſu part. cap. 6. & 3. method. 4.

*Cyboeides*, vide *Cubiforme*.

*Cycliſci*, ſunt caua excisoria ſcalpra, 6. meth. 6.

*Angina* Græcis eſt *inflammatio*, quæ in gutture, & faucibus aduenit; Hippocrates verò & alij Veteres, omnes paſſiones in iis locis aduenientes, quas ſpirandi difficultas comitatur, *Angina* nomine vocant, nullo exiſtente in pectore, vel pulmone vitio; quâ in re differt *Angina* à *Peripneumoniâ*, & *laterali morbo*, ex eo, quòd anguſtiæ ſenſus in gutture eſt, cunctis in *Angina* ſpeciebus, ſuntque eiuſdẽ (exquiſitè loquẽdo) quatuor differentiæ: vna, vbi fauces inflammantur; altera, vbi neq; reliquæ oris partes; neque etiam externarum partium vlla inflammata videtur, æger tamen ſuffocationis periculum in gutture perſentit; tertia, quando gutturis partes, tum externæ, tum internæ ſimiliter inflammantur; quarta, vbi ad anteriorem regionem, ceruicis vertebræ luxantur, & inde cauus apparet locus, doloremq; quando tangitur, æger ſentit. Recentiores Græci quidam, vt eſt Paulus, libr. 3. cap. 27. & noſtræ ætatis Medici non pauci, inter *Cynanchen*, & *Synanchen*, inter *Paracynanchen*, & *Paraſynanchen* diſcrimen faciunt; quòd tamen Galenus, l. 4. de loc. aff. cap. 5. & 3. progноſt. 10. reprehendit. Inflammationem itaque, quæ in interioribus faucium muſculis oritur, Συνάγχην nominant; eam verò, quæ in exterioribus eorundem muſculis fit, Παρασυνάγχην; Inflammationem item, quæ in interioribus muſculis gutturis accidit, vocant κυνάγχην; eam autem, quæ in exterioribus eiuſdem muſculis oritur, Παρακυνάγχην. Eſt autem omnibus *Anginæ* differentiis communis deglutiendi difficultas, adeò vt potus ſæpè per nares remeet: vide *Angina*.

*Cynodontes*, vide *Canini dentes*.

*Cyphoſis*, Κύφωσις, *Gibboſitas*, ſeu *Gibberoſitas*, vitium ſpinæ eſt, quod à caſu, ictu, & tuberculis crudis & duris, anteriorem thoracis partem diſtendentibus, pulmonemque prementibus, aliquando contingit, vt docet Galen. eo aphor. quo ſcribit Hipp. *gibbos ex aſthmate*,

aut tuſſi factos, ante pubertatem mori; vide *Gibberoſitas*: Dicitur eadem, Κύρτωσις, nempe Spinæ dorſi diſtortio in poſteriorem partem; hæc & ὀπισθοκύφωσις dicitur, vt annotauit Galen. 8. de artic. Oppoſita huic Contorſio, dicitur *Lordoſis*, λόρδωσις, ſpinæ vertebris in anteriorem partem conuerſis; vide *Lordoſis*.

*Cyrtoſis*, vide *Cyphoſis*.

*Cyrtoma*, Κύρτωμα, *Tuberculum in Iliis*, appellauit Hippocrates, & omnem tumorem præter naturam generali ſignificatione, quòd & *Oedema* ab eodem appellari ſolet, 2. prognoſt. 25.

*Cyſſaros*, Κύσσαρος, eſt vltimum inteſtinum in ordine, quòd & *Rectum* dicitur, & Podex eſt, libr. quod animal ſit, id, cap. 5. vide *Rectum*.

*Cyſtis*, κύστις, *veſica*, eſt pars membranoſa, vrinam à renibus excipiens, & foràs excernens, exanguis, neruoſa omnino, latiſſime diſtendi, & arctiſſime contrahi idonea, vt reliqua omnia alba, & exanguia, neruis inſignibus inſtructa; partim à ramo ſextæ coniugationis, qui per coſtarũ radices ad partes ventris infimi tendit, partim ex infimâ ſpinali medullâ deriuati: in quam renes, tanquam in lagenam, vrinam deponunt per meatus οὐρητῆρος dictos, qui à renibus prodeuntes, obliquo itinere delati, inter ipſius tunicas, paulò ſupra ipſius os, inſeruntur; cuius veſicæ ceruicem muſculus ambit, tranſuerſis conſtans fibris, quibus vndequaque conſtrictis, veſicam claudit, ne vrina effluat. Duabus conſtat tunicis, vnâ propriâ & internâ villis valde intertextâ, intus rectis, foris tranſuerſis, mediis inter hos obliquis; alterâ verò exteriore, ex peritonæo pubis os intus veſtiente ortâ. Præter neruos dictos, etiam venæ & arteriæ inter veſicæ tunicas à colli lateribus ad vſque fundum ſparſæ ſunt, à ramo per foramen oſſis pubis in crus deſcendente. Illæ ſanguinem & ſpiritum veſicæ ſubminiſtrant, cùm ipſa alioqui exſanguis ſit. Vrinam autem

autem vbi continuerit, donec vel quantitate vel qualitate moleſta ſit, excernit: in fœtu quidem quamdiu vtero continetur per οὐραχὸν in cauitatem tunicæ allantoidis, edito autem in lucem foras per οὐρήθραν.

*Cyſtis choledochos*, quæ & *veſica fellis*, & *veſica bilis ſuſceptiua*, Græcè autem κύστις χοληδόχος dicitur, veſica eſt, in cauâ ipſius hepatis parte ſita, inter venæ portæ & cauæ radices, bilem ex iecinore attrahens, quam rectis fibris trahit ex hepate, obliquis retinet, tranſuerſis verò expellit, quæ & ob id, *fellis folliculus* appellatur, 4. de vſu part. c. 12. & 2. de natur. fac. c. 9. & 9. de anatom. adm. cap. 2. A collo enim ſuo ſtomachos habet duos, vnum in hepar, inter venæ portæ & cauæ radices numeroſis ſurculis diſtributum, quibus bilem in ſe allicit: alterum vero rarò geminum, ſæpiùs ſimplicem in Ecphyſim delapſum, quo in ipſum & inteſtina bilem flauam expellit, euerſa facilè gemina membrana eius oſculum in Ecphyſi claudente. Maximo illa hepatis lobo dimidia mergitur, reliquam ſimæ hepatis tunica tegit ad venæ portæ exortum, à quâ venulas duas, quas κυστικὰς quibuſdam appellare placuit, & à vicinâ hepatis ſimæ arteriâ arteriolas in imum vſque fundum admittit. Recipit verò etiam vnà portionem quandam nerui, qui à ſextâ coniugatione per coſtarum radices dextrâ parte ad partes ventris infimi peruenit.

## D

DACTYLIOS, ὁ σφιγκτὴρ καὶ ἡ ἕδρα, ideſt, *Fodex*, 1. de compoſ. medic. loc. capit. 15. ſunt quoque qui *rectum inteſtinum* eo nomine intelligant. Δακτύλιος etiam ab Hippocrate aliquando dicitur, ὁ κύκλος καὶ τροχίσκος, hoc eſt, *Circulus*, *Paſtillus*, ſiue *Orbiculus*, quo in medicinâ vtimur: δακτύλιον dicitur à quibuſdam τὸ σχηματισμένον.

*Darſis*, ideſt, *excoriatio*, quâ cutis, à ſubiectis par-

 tibus

tibus ſcalpello deciditur, & ſeparatur, 3. de anatom. adm. cap. 2.

*Dartos*, vna eſt è quatuor membranis, quæ teſtes inuoluunt: earum prima & intima, *Epididymis*; poſt eam, *Erythroeides*, ideſt, *vaginalis*; tertia, *Dartos*, carnoſa, *Erythroeide* multò valentior & craſſior; quarta & extima, *Scrotum* eſt, Introd. cap. 11. Mulierum autem teſtes, penitiùs in vuluâ latentes, vnicâ tantùm tunicâ contenti ſunt, quæ *Darta* appellatur, proportione reſpondens tertiæ teſtium virilium tunicæ, cæteris autem recenſitis carent, de diſſect. vuluæ, cap. 9.

*Daſymma*, oculi vitium, vide *Trachoma*.

*Dearticulatio*, ea eſt oſſium naturalis coniunctio, cuius ratione copulata oſſa euidentem motum habent, & contrà, *Synarthroſis*, *Coarticulatio* naturalis oſſium eſt commiſſio, quæ exiguum & obſcurum aliquando, aliquando nullum motum præ ſe ferunt, & edunt, 2. de artic. 8. & 1. de artic. 1.

*Declinatio* eſt illa paroxyſmi pars, quæ ſtatum ipſum ſubſequitur, vſque ad ſecundæ acceſſionis principium, 1. criſ. 3. vide *Principium*.

*Decreſcens febris*, vide *Continua*.

*Decretorius*, ſiue *Indicatorius dies* eſt, in quem vt plurimùm morborum iudicij tempus incidit, 1. de diebus decretor. cap. 3. Eſt adhuc alius dies *Indicatorius incidens*, ſiue *intercalaris*, in quo imperfectæ ſolent fieri iudicationes, vt *dies tertia, quinta, ſexta, nona*, 9. prognoſt. 1. *Decretoria* autem ſigna ſunt, quæ ſalutem ægri, per criſim futuram oſtendunt, 1. criſ. cap. 7. *Incidentes* verò, ſiue *Intercidentes dies*, differunt à *Indicatoriis*, & *Decretoriis*, cùm eorum naturâ, tùm vſu. Naturâ quidem, quòd naturæ ſuæ ratione *Indicatorij* perfecti ſunt, (omnibus ſiquidem ritè factis, ſolâ naturâ ſponte agente, in his criſes fiunt,) ac numero quaternario, & ſeptenario diuiduntur; *Intercidentes* autem

minùs

minùs perfecti ſunt, & in eos, non niſi aliquo errore interueniente, criſes incidunt; vnde non vi naturæ, ſed morbi malitiâ, aut aliquo extraneo impellente, in iis criſis accidit: Atque hinc eſt, vt à nonnullis *dies prouocatorij* nominentur, quòd in his natura ad pugnā irritata, inſurgat. Vſu adhuc differunt *dies indicatorij* & *intercidentes*, quòd ad futuri vigoris & iudicij cognitionem, quaternariorum circuitus ſufficiunt; ad criſim verò iam factam diſcernendam, num ſcilicet fida, aut infida ſit, intercidentium cognitio conducit.

*Deficiens pulſus* eſt, qui admouenti digitos, videtur exſolutus, & tenenti applicatos paulatim, prorſus deſinit, 1. de cauſ. pulſ. cap. 3.

*Deficiens decurtatus*, Μυουρίζων σφυγμὸς *pulſus*, qui & *mutilus*, & *decreſcens pulſus* dicitur, eſt, qui perpetuò diminuitur, nec minui deſiſtit, ad quietem denique omnimodam venit, prorſúſque deficit; qui pulſus, ſi iterum redit, & de integro augetur, *decurtatus reciprocus* dicitur, 1. de diff. pulſ. cap. 11. quòd ſi in eo nulla ſeruetur æqualitas, motuque ipſo frequenter deficiat, *deficiens inæqualis* appellatur, 2. de cauſ. pulſ. cap. 12. nomen autem Græci à figuris, quæ in acutum deſinunt, & à Caudâ muris tranſtulerunt: huiuſmodi autem pulſuum inæqualitas, *Syſtematica*, ſiue *Collectiua* dicitur. Pulſus omnis μύουρος prouenit ab imbecillitate facultatis pulſificæ. Verùm ea imbecillitas in eo, qui μύουρος ἐκλείπων dicitur, maxima eſt, neque enim ſe recipit, & recolligit; poſtea in eo, qui in quâ deſiit paruitate, hanc ſeruat, minor verò, vbi magnitudinem recuperat.

*Deglutitio*, κατάποσις, eſt cibi & potus ab ore in ventriculum per œſophagum deſcenſus. Actio eſt facultatis attractricis, quam vi fibrarum rectarum agit, quas multas interna ventriculi tunica poſſidet, ad id munus naturâ comparatas. Id quòd liquidò cernitur, deglutiens

tientibus nobis, larynge ſimul ſublata, ſurſumque in tantùm currẽte, quantùm gula deorſum trahitur. Cùm autem completa iam deglutiendi functione laxauerit ſe gula, tunc luculenter deſcendere cernitur ſumma arteria: ſiquidem interna ventriculi tunica quæ rectas habet fibras, quæque tum gulam intrinſecus veſtit, tum os ipſum, ea ſuper internis ſummæ arteriæ partibus extenditur, quo fit, vt cùm ipſa à ventriculo deorſum trahitur, ſimul etiam ſumma arteria neceſſariò attrahatur.

*Deiectiones*, & *Subductiones*, ſolet Hippocrat. vocare, *excrementa per aluum exeuntia*, 7. aphor. 64. *Synocera* autem deiectio eſt, quæ vnum tantum humorem, cæteris impermiſtum habet, 2. prorrhet. 5. vt deiectio biliosa, ſola bilem flauam egerit.

*Deleterium*, quod & *Phthartieum*, & *Fthoropeum* dicitur, lethale venenum eſt, quod vbi in animalis corpus ingreſſum fuerit, totum id momento temporis immutat, ſibique ſimili affectione alterat, penituſque enecat, 1. de ſemin. capit. 16. Id genere duplex eſt: Vnum quod omnino corpori contrarium eſt, & nullâ qualitate à corpore alterari poteſt, eiuſmodi eſt papaueris ſuccus, ſiquidem nulla ſubſtantiæ ſua mutata parte, ſed tota ſeruata integra corpus noſtrum afficit: neque enim in eum quicquam agere, ne vna quidem qualitate poteſt, multò minus tota ſua ſubſtantia poſſit. Alterum genus eſt eorum, quæ ex noſtro calore momentum aliquod mutationis accipiunt, ac deinde in multifarias alterationes vertuntur, quibus naturam noſtram corrumpi accidit. Sunt autem hæc genere duplicia: alia, poteſtate calida, vt quæ corporis naturam rodunt, putrefaciunt & liquant: alia verò frigida ſunt, vt cicuta, hyoſciamus, mandragora. Hæc enim omnia calido corpori applicata, & mutationis momentũ aliquod hinc adepta, partim eorum ad ſummam caliditatem, partim perueniunt ad putredinem, partim in cor

dela

delata calorem natiuum ſuo frigore extinguunt. Tametſi verò etiam Alexipharmacum medicamentum vltra modum exhibitum nos interficiat, moderatáq; in doſi aſſumptum ſanet, non ob id delererium cenſendũ eſt; propriiſſimè enim deleterium eſt, quòd quocumque tempore, loco, & quantitate quantumuis minima, ſumptum aptũ eſt interficere: com. 6. in 6. de morb. vulg. 5.

*Delirium, deſipientia,* παραφροσύνη, mentis alienatio, duobus modis dicitur, generaliter, & ſpeciatim; generaliter, eſt motus errans, & deprauatus facultatis imaginatricis, aut ratiocinatricis; plerumque in vtrâque facultate conſiſtit delirium, tum parùm probè imaginando, tum parùm aptè ratiocinando; aliquando verò in alterâ tantùm facultate, vt exemplo illuſtrat Galenus, libr. de ſympt. diff. cap. 5. Theophilo nempe Medico, contigiſſe, vt ſola ei imaginatio deprauata fuerit, ſimiliter & phrenetico cuidam, qui omnia vaſa diſcernens, & ſuis nominibus appellans perfregit: huic enim ſolâ vis ratiocinandi deprauata fuit, atque tum maximè ſine febre eſt, 1. prorrhet. 1. & 4. Inſanire omnes dicunt eos, qui cita febrem deſipiunt; & ſubdit omnes, qui mente læſi, continuè febricitant. *Phrenetici* vocantur, ſolâ febre ab iis, qui *deliri* appellantur, diſcrepantes. Speciatim verò ſignificat mentis alienationem cum febre, à Phrenitide differens, quòd hæc fiat, Cerebro primario affectu laborante, cum ſymptomatum magnitudine & vehementiâ: Delirium autem eiuſdem febris ſymptoma eſt, atque ex ſubiectis Cerebro partibus affectis, inprimis verò ex inflammato Diaphragmate originem ducit, ſublato in caput acri, & feruenti bilioſi ſanguinis vapore; neque impetus tantos habet, quantos Phrenitis, 5. de loc. aff. 4. Accidit autem potiſſimùm in febrium ardentiſſimarum vigore, quanquam & aliquando in principiis, pro qualitate ſcilicet humoris moti,

& cerebri robore aut imbecillitate. Eâ autem qui detinentur, nemo φρενιτικοὺς appellauerit, vt ait Galenus, libr. 3. de libr. aff. Sed vel παραφρονοῦντας, vel παραπαιόντας, vide *Phrenitis*, & *Paraphroſyne*.

*Deltoides*, quaſi deltæ literæ figuram imitans, muſculus eſt multum carnoſus, & in longum exporrectus, qui ſuperiorem humeri partem, quâ brachij caput eſt, tegit, (vnde & ἐπωμὶ dicitur, quaſi humero inſtratus & ſuperpoſitus) qui etiam totius manus initium eſt, 3. de anat. adm. cap. 3. Græcè Δελτοειδὴς ſic dicitur, quòd triãgularis videatur, vt ad literæ Δ ſimilitudinem efformatus: cuius baſis intelligi poteſt à mediâ clauiculâ, ad extremam vſque ſcapulam ſecundum humeri longitudinem, à quibus ſcilicet partibus ducit originem: latera verò hinc quidem internum à clauiculâ, inde verò externum ab imâ ſcapulâ ad medium vſque brachium; quo loco huius muſculi veluti vertex eſt.

*Deneruationes* (ἀπονευρώσεις Græci vocant) ſunt nerueæ muſculorum tenuitates, in quas muſculi deſinunt, & *Tendones* dicuntur, 1. de motu muſc. cap. 1. & 1. de anatom. adm. cap. 3. Neruus quidem non eſt, ſed corpus inter ligamentum atque neruum naturâ medium, latum ſemper & aliquando tam tenue, vt membrana videri poſſet, niſi fibris quibuſdam intercurrentibus ab eâ diſtingueretur; vide *Tendones*.

*Dentem*, ſæpè Hipp. ſecundam colli vertebram vocat, propterea hunc proceſſum à dentis hominis ſimilitudine, *Odontoeidem*, id eſt, *Dentiformem*, appellat, lib. de oſſibus, cap. 8. Eſt autem ea apophyſis ſecundo ſpondylo propria, perque eam cum primo ſpondylo, & cum occipitis cauitate inter ſuas apophyſes κορωνοειδεῖς per diarthroſim iungitur, & valido quodam rotundoque ligamento occipiti alligatur; eique locum cui aptè & tutò affirmetur, & ſtabiliatur, præbet ſpondylus primus, ipſe quoque ligamentum quoddam

tranſuerſum producens, quod illi apophyſi intus injicitur: Subit enim dens in cauitatem primi ſpondyli. Ab hâc apophyſi totam etiam ipſam ſecundam vertebram Hippocr. vt Galenus ait, ὀδόντα appellauit. Alij *Pyronoeidem* productionem, à nuclei ſimilitudine nominant: Alij, à nuce Pineâ κωνοειδῆ. Ab eo caput inflecti & extendi, quod ἐπινεύειν καὶ ἀνανεύειν Græci dicunt, Galenus exiſtimauit, 12. de vſu part. cap. 7.

*Dentes* in oſſium numero reponuntur, mollium Cerebri neruorum participes, ob idque ſoli ſentiendi vim habent euidentem, lib. de oſſib. c. 5. A reliquis ideò oſſibus differunt primum, cum reliqua ſenſu careant: dentium enim radicibus mollis quidam neruus à tertiâ cõiugatione vtraque gena inſeritur. Superiore quidem per foramen eius quod ſub oculo eſt, inferiore verò ad muſculum in ore latentem. Hic autem neruus ſecum venam ad dentium nutritionem, & arteriam ad caloris natiui cuſtodiã, cum meninge tenui in dentes adducit. Inde fit, vt dolor in dẽtibus pulſatorius per inflammationes ſentiatur: veruntamen foris & in ſuperficie integros dentes non ſentire verum eſt, quod in eam dentis partem denſiſſimam nerui fibræ non permeant, eamque ob rem cum ea parte limantur, ſecantur, vruntur, panguntur, non dolent. Tota verò parte interiore quam ſint dolori obnoxij dentes, apertè docent, qui eos cauos, aſperiùs tractant, aut frigidi calidiue contactu irritant. Deinde verò differunt ab aliis oſſibus, quod toto vitæ tẽpore dentes augeantur: Id enim niſi fieret, prorſus deficerent, cibis comminuendis attriti. Differũt & ab aliis oſſibus, quod nudi ſint, ſine membrana, ſine carne, quodque ſint reliquis oſſibus, vt ait Celſus, duriores, videlicet ne occurſu mutuo, mandendo, frangẽdoque attenuarentur magis quã reliqua oſſa, propterea quòd nec cartilagine, nec adipe, vt reliqui articuli, ſuperlinuuntur, quibus atteri vetentur. Sunt autem dentes

tes in perfectis hominibus vtraque gena ſedecim. In aliis enim plures ſunt, vel pauciores, & tam multo fieri potiùs, quàm vnum expediebat, ne vno aut dolente, aut vi vel vitio pereunte, affectio aliis communis exiſteret. Quatuor autem inciſores vnam modo radicem habent. *Κυνόδοντες* ſingulares ſunt radices ſortiti. Hi à baſi rotundâ in acutiſſimum mucronem faſtigiati deſinunt. Poſt hos ſequuntur *γόμφιοι* ſiue *μύλαι*, hoc eſt, *clauales*, ſeu *molares*, quin ab vtroque latere vt plurimùm, aliquando autem pauciores aut plures, omnes aſperi inæquales, ampli & lati. Hi pluribus radicibus genis infixi ſunt, ternis quidem genæ ſuperiori, binis verò inferiori, nonnullis tamen exceptis qui ſuprà ſæpè cum quaternis, infra verò cum ternis radicibus deprehenduntur. Sunt enim dentium genæ inferioris, quàm ſuperioris radices & pauciores & minores, quoniam genæ inferioris ſubſtantia durior denſiorque dentes ſuâ etiam grauitate incumbentes, firmiùs continere poteſt, quam gena ſuperior rara molliſque pendulos, & velut in caſum ob ſuam grauitatem procliues. Habent autem dentes omnes in pueris epiphyſim, quæ ipſis ſæpè excidit ſponte, ſed relicta dentis radice, alia prompte in eius locum ſuccreſcit. Omnes præterea dentes infiguntur, vt ait Galen. *ἐν τοῖς τῶν φατνίων βοθρίοις*. Sunt autem *φάτνια*, oſſa ipſos continẽtia; *βόθρια* verò, alueoli & cauitates quas ſubeunt: priores quaterni, quia ſecant, *Τομεῖς*, *τομεῖς* vel *τομικοὶ*, id eſt, *Inciſorij*, ad cultri ſimilitudinem, ad eos cibos incidendos, qui mollitiem in ſe habent; hiſce vtrinque Canini adiacẽt, quòd Canum dentibus ſint quàm ſimillimi, ad dura cibaria non ſecanda, ſed admodùm confringenda. Vltra hos, maxillares, & molares ab vtroque latere, quòd iis cibi (veluti molis cereales fruges) tenuantur, & atteruntur ibidem.

*Dentes genuini*, qui omnium nouiſſimi naſcuntur,

Σωφρο

σωφρονιστῆρες, vt plurimùm ab anno duodevigeſimo, vſque ad annum vigeſimum ſextum; viſi aliquando ſunt etiam anno octogeſimo naſci, aliquando indolenter, ſæpè cum magno cruciatu vtrobique ſingulares; in penitiſſimâ oris parte oriuntur; ideóque ita nominantur, quod naſcantur, cùm homo σωφρονίζειν, id eſt ſapere incipit; ſunt autem è genere dentium molarium.

*Dentifricium*, medicamentum eſt, quo vtimur ad dentes confricãdos, à ſordibus abluendos, quin & gingiuarum circumſitarum, quando humore fuerint prægnantes ad depurationem, & abſterſionem, 5. de loc. aff.

*Dentitio*, ὀδοντίασις, eſt dentis iam concreti, extra gingiuam eruptio, ſeu dentium ortus, 8. de placit. cap. 6. Dicitur & ὀδοντοφυΐα. Primum quidem dentes intra ſuos alueolos concipiuntur & concreſcunt; deinde erumpunt, quorum vtrumque magno cum dolore fit. Illud ὀδαξισμὸν, hoc ὀδοντίασιν Græci vocant. ὀδοντάγρα Inſtrumentum eſt Chirurgicum ſeu Volſella, ad euellendos dentes; cuius vſum ſimplicem nulliuſque negotij eſſe, dicit Hippocrates.

*Depaſcens vlcus*, idem eſt ac *Phagedæna*; vide *Herpes*, & *Phagedæna*.

*Deperditio*, vide *Abortus*.

*Deprehenſiones*, vide *Catalepſis*.

*Depreſſum*, & *oblongam oſſis caput* voco, ad ceruicem vtrumq; cui adnaſcitur, referens, 1. de oſſib. in procem.

*Deriuationem* appellare conſueuit Hippocrat. quando ſuccus aliquis euacuatione indigens, neque per conuenientem regionem ferri incipiens, artis auxilio vacuatur per loca proxima: E. G. ſi per lotij vias exire cœperit, vitiatâ veſicâ, aut renibus, tunc per aluum deriuare ſatius fuerit; veluti, ſi per ventrem vitiatis inteſtinis ferri tentauerit, ſuccum euacuandum ad vrinarios meatus dirigemus: In mulieribus verò nonnunquam ad vterum, aut è contrario, interdum vteri

pro

profluuium, ad vrinæ vias, ac ventrem deriuabimus. At, ſi in aliquâ id genus euacuatione vomitum concitauerimus, *reuulſionem* hanc nominant; vt, ſi vomitus etiam retraxerimus, ad vterum, aut veſicam, aut ſedem, com. 2. in 6. de morb. vulg. 7. *Deriuatio*, Græcis παροχέτευσις; eiuſdem eſt generis cum euacuatione, facta per particulam, quæ fluxionem ſuſcipit; fit autem per aliquam vicinarum partium. *Riuare* igitur eſt, per riuos ducere: *Deriuare* autem eſt, à riuis ad latera diuertere. Ex Oribaſ. lib. de Cucurbitulis, vide *Purgatio*.

*Derma*, vide *Cutis ſuprema*.

*Deſipientia* eſt, cùm ægri nihil rationi conſentaneum dicunt, aut agunt, 7. aphor. 14.

*Deſipientia ferina* eſt, in qua ægri calcitrant, pedibus feriunt, mordicus impetunt, & excandeſcunt, eos, qui ingrediuntur, tanquam hoſtes ſuos reputantes, com. 1. in 1. prorrhet. 25.

*Deſiccatio oculi*, eſt idem ac ſpaſmus oculi, lib. de ocul. cap. 13.

*Deſperata vlcera* ſunt, quarum curationem plerique aggreſſi non abſoluerunt, ſed tamquam ab inſanabilibus deſtitêre, 4. de comp. med. per gen. cap. 5.

*Deſtillatio*, id eſt, fluxio quælibet, quæ per venas à capite ad partes inferiores fertur, 3. aphor. 11.

*Deſudatio*, ab Hippocrate ſumitur, vel pro ſudore circa Thoracem, & Caput apparente, vel pro eo, qui ex toto manat corpore, vbi tùm paucus, tùm nihil conferens, fuerit, com. 3. in 1. prorrhet. 33. quæ & *Sudamina* dicuntur; vide *Sudamen*.

*Detritio*, vide *Rhacoſis*.

*Deûrens febris*, vide *Continua*, & *Synocha*.

*Diabetes*, eſt *Vrinæ profluuium*, *Hydrops ad matulam*, *Hydrops matella*, *Dipſacos*, *Hydrops in vas vrinale*, *Diarrhæa in vrinâ*, Διαβήτης: ὕδερος εἰς ἀμίδα; εἰς οὖρα διάῤῥοια, διψακός; Synonyma ſunt, quæ ſignificant, cùm

cùm continuò & exuberanter per vrinam redditur id, quòd bibitur, nihil planè immutatū, 6. de loc. aff. c. 3. de ſympt. diff. c. 6. Paſſio hæc talis eſt, qualis circa aluum læuitas inteſtinorū, & bulimos, extinctio, vt diceret quiſpiam, vtriuſq; virtutis, & retentricis, & alteratricis, 1. de criſ. 12. Conſentit quidē quodammodo veſica, & copia vrinæ premitur, at nec ipſe morbus, nec morbi cauſa eſt in veſicâ, ſed in ſolis renibus. Eſt autem attrahendæ vrinæ inexplebilis cupiditas, & eius retinendæ impotentia. Attractionem tantam excitat vel calida & ſicca renū intemperies, vel humor bilioſus, acris, ſalſus, & renes aſſiduè irritans, inque ipſo renum corpore impactus, vel, vt ait Aretæus, morbus aliquis acutus in renes firmatus, & per criſim malignitatem ſuam in eos deponens, vel venenū aliquod deleterium, ex eorum genere quæ veſicam & renes infeſtant, quale id eſt quod à Dipſade funditur. Hæc enim omnia ſitim ingentem mouent, ob quam aſſiduè æger bibit. Potum autem hunc auidè renes attrahūnt, antequam etiam in ventriculo concoquatur, ſed eum propter imbecillitatem nō retinent, ſed talem effundunt, qualis ſumptus eſt. Quâ in re Diabetes appetentiæ caninæ perſimilis eſt, quam ὄρεξιν κυνώδη vocant. Nec verò id ſolùm quòd bibitur, protinùs crudum mingitur, ſed humor etiam copioſus à renibus colliquato corpore trahitur, in eóque Diabetem propriè conſiſtere, Aretæus arbitratur, definiens eſſe σαρκῶν καὶ μελέων ἐς οὖρον σύντηξιν, hoc eſt, carniū & membrorum in vrinam colliquationem, ob quam & ſumma totius corporis macies eſt, & copioſior multò vrina redditur, quàm potus eſt. Quòd ſi vel modico tempore à mejendo abſtinuerint, tument lumbi, teſtes, & ilia. Rarùm id prorſus mali genus, & à Galeno bis tantùm viſum. Eo autem nomine appellatur, quòd humor corporis nullo in loco conſiſtat, ſed ſubinde de loco in locum διαβαίνει, hoc eſt, pertranſit, non aliter quàm aqua

per ſiphonem, quem διαβήτην vocant Mechanici, vt ſcribit Colum. lib. 3. cap. 10. Latini nullum illi peculiare nomen dederunt.

*Diabotanum*, Emplaſtrum ex herbis factum, 6. de compoſ. med. per gen. cap. 2.

*Diabroſis*, ſiue *Anabroſis*, Διάβρωσις, καὶ Ανάβρωσις eroſio, eſt oris alicuius vaſis apertio, 5. de loc. aff. 5. à re acri, & mordaci facta, ſiue intrinſecus à vitioſo ſucco, ſiue extrinſecus à valentioribus medicamentis, aut igne. Hæc ab effectu διαβρωτικὰ appellantur, media quodammodo inter ἐκφρακτικὰ καὶ καυστικὰ, hoc eſt, *extergentia, & adurentia.* Sunt enim extergentibus valentiora, vrentibus autem debiliora, & periculoſa minùs, vt ſcribit Galenus. Huius generis ſunt, *Auripigmentum, Sandaracha, Aſiæ petræ flos, & Miſij.*

*Diachylon*, Διαχυλῶν, Emplaſtrum, quod ex ſuccis eſt compoſitum, emolliens, concoquens, 7. de comp. med. per gen. cap. 9.

*Diacodion*, confectio eſt, ex capitibus papaueris, 7. de comp. med. loc. 2.

*Diadoſis*, Διάδοσις, *digeſtio*, ſeu *diſtributio alimenti* eſt, cùm ſanguis alimentarius ex iecore, per venas majores, in minimas, ipſumque in corporis habitum tranſit, vide *Anadoſis*.

*Diæta*, victus ratio, eſt certa victus inſtitutio, & norma, non in ſolo cibo, & potione conſiſtens, verùm in omnibus aliis ſex rebus externis non naturalibus, vt Otio, Exercitatione, Venere, Somno, Vigiliis, Repletione, Inanitione, Animi affectibus; ad Thraſib. cap. 35. In *Diætâ* duo hæc potiſſimum ſunt præcepta, in quibus tota ferè vertitur; integrã ſanitatem ſimilibus eſſe conſeruandam; inclinatam autem & in vitium propè ruentem, modico contrariorum vſu retinendam eſſe. Inde *diſciplina*, quæ hanc inſtituit, *Diætetica*, διαιτητικὴ dicta, eſt pars artis medicæ curatiuæ, θεραπευτικῆς, tùm quæ

ſanis

ſanis ad imminentes arcendos morbos,tùm quæ ægris ad præſentes profligandos debetur, 11. meth. cap. 15. Præter diætam θεραπευτικὴν, alia eſt ἀναληπτικὴ, quæ conualeſcentibus à morbo conuenit, in quibus quia nulla præter naturam cauſa ſupereſt, neque affectio morboſa,ſed infirma tantùm ſanitas, aut parua admodum vitia,quæ per imbecillitatem vitari vix poſſunt, eâ diætâ vtendum,quæ robur quòd deeſt,ſuppleat, quodque vacuatum eſt atque diſſipatum,reſarciat,ſimulque concoquat, euacuet, purgetque excrementa, & ab his abſtineat, quæ ſanitatem ſæpè labefactant, cuiuſmodi ſunt algor, æſtus, laſſitudo, cruditas, ebrietas, vigiliæ, iracundia, & reliqui animi affectus. Hæc enim omnia τῆς διαίτης nomine comprehenduntur.

*Diagnoſtica ſigna* ſunt præſentium rerum, cauſarum morbidarum,& morborum declaratiua,libr. de opt. ſec. emp. cap. 5. vide *Prognoſtica*.

*Dialeimma*, eſt illud interuallum, quo febris ad infebricitationem venit, antequam ſequens annotatio adueniat,lib. de morb. temp. c. 3. Dicitur quidem in febribus ἀπυρεξία, in aliis verò morbis, vt *Cephalea*, *Epilepſia*, *Podagrâ*, ſimpliciter διάλειμμα ἀπὸ τοῦ διαλείπειν, hoc eſt, ab intermittendo; ſignificat autem apud Hippocratem, εἰλικρινῆ ἄνεσιν, hoc eſt, remiſſionem puram & ſynceram,vt aphor. 43. lib. 4. Febres quæcunq; non intermittentes,tertia die fortiores fiunt,magis periculoſæ: ſi verò quouis modo intermiſerint, periculum abeſſe ſignificatur. Sic enim in Comment. Galenus explicat: Idem verò ſcribit intermiſſionem bifariam dici, primùm quidem de iis febribus, quæ acceſſionem perpetuam non habent. Deinde verò de iis, quarum acceſſio non ſoluitur integrè, etſi inſignes ſubeat mutationes, & poſt principium, argumentum, atque vigorem manifeſtam habeat remiſſionem.

*Diapedeſis*, Διαπήδησις, eſt exiguorũ vaſorum apertio

 vel

vel potiùs eorundem tunicæ extenuatio, adeóque excretio ſeri ſanguinis, 3.de cauſ. ſympt. c.2. Fit ergò ex tunicâ rarefactâ, ſanguine verò tenuato, & ex graciliũ vaſorũ ore adaperto; vnde tranſcolatur ſanguis, & ſudoris aut roris more tranſmittitur, 5.meth.c.2. Eumque in modum ex iecinoris renumq; debilitate mejitur, ac ſæpè per aluum dejicitur ſanguinolentum ſerum. Itaque τ̃ διαπηδήσεως præcipua cauſa eſt ſanguis ſeroſus, tenuis, & calidus effluens per vaſorum tunicas rarefactas. Quod ſi contigerit aliquando διαπήδησις apertis vaſorum oſculis, vaſa quidem omninò exigua ſunt, & ex quibus ſanguis impetu, & copioſus emanare non poteſt. Differt ab *Anaſtomoſi*, in quâ tùm maiorum venarum, arteriarumque ora aperiuntur, tùm ſanguis impetu, & copiâ erumpit, ex iiſdem apertis.

*Diaphanes*, Græcè, Διαφανὴς λίθ☉, Latinè dicitur, *Lapis ſpecularis*, ex iis eſt, qui leniter, ac ſine morſu exſiccant, qui vſtus vlceribus ægrè cicatricem admittentibus non item malignis, ac rebellibus, conducit, 4. de comp. med. per gen. c. 1. Significat etiam *Perſpicuum*; item *Candens* apud Hippocratem, vt interpretatur Galenus, commentar. 1. εἰς τὸ περὶ ἄρθρων. Quo loco conſulit Hippocr. ferramenta quæ ad alam admouentur, candentia eſſe oportere.

*Diaphoreſis*, Διαφόρησις, Latinè *Digeſtionem*, ſeu *Euaporationem* dixeris, eſt, quæ humorem, qui in phlegmone obſeſsâ inflammatâque parte cõtinetur, per meatus inſenſibiles educit, ſub ſpecie halitus, 13. method. cap. 16. & medicamenta quæ id præſtant, Διαφορητικὰ, hoc eſt, *Diſcuſſoria*, & *per halitum digerentia*, appellantur. Omnia in vniuerſum deſiccant, idque duplici ratione, aut *humores ebibentia*, velut & *per cutis meatus exugentia*, cum poris quibuſdam inſunt, aut *totam alterantia partem*, 5.de ſimpl. med. fac. c. 5. Ea proxima ſunt attrahentibus; ſiquidem vicinæ ſibi virtutes ſunt, eorum

eorum quæ in alto latent attractrix, & attractorum digeſtrix. Nam quæ trahunt, etiam nonnihil omnino diſcutiunt; & quæ diſcutiunt, pariter trahunt.

*Diaphrattontes membranæ*, διαφράττοντες ὑμένες dicuntur membranæ illæ, quæ totum thoracis ſpatium à iugulo ad ſeptum vſque, in duos ſinus, dextrum, ſiniſtrumque diuidunt, vulgò *Mediaſtinum* vocatur; vide *Hypezocotes, Cingentes.*

*Diaphragma*, ſeptum tranſuerſum eſt, quod & *Phrenas*, ideſt, *Mentem*, appellarunt Antiqui; quia (vt aliqui putant,) eo inflammatione affecto, mens lædatur: nam multi quidem, varios ob morbos, delirare ſolent; ſed quæ eo affecto incidunt deliria, non multùm diſtant à Phrenitide; nulla enim pars, Cerebro ſubdita, præter Septum tranſuerſum, perpetuum delirium excitat; itaque maximus illi videtur eſſe cum mente & huius ſede (Cerebro) conſenſus. A Platone *Diaphragma* vocari cœpit, ideſt, Septum tranſuerſum: eſt enim muſculus rotūdus, obliquus, membranoſus, & carnoſus, medius inter partes nutritioni ſeruientes, (quas Peritonæum continet,) & inter ſpiritus organa, (quæ tunicâ ſuccingente concludūtur:) eamq; ob rem *Diaphragma* nominatur, quòd eas partes διαφράττει, ideſt, diuidat, quaſi Septum quoddã mediũ: quã ratione Ariſtoteles illud *Succincturam* appellat, 5, de loc. aff. 4. Maiores noſtri *Præcordia* nominarunt, quia cordi prætenduntur, com. 1. in 1. progn. 24. Hic muſculus liberæ reſpirationis inſtrumentũ, nec ſitu, nec formâ, vlli alteri muſculo reſpondet: ſiquidem in medio caput principiumve habet, ex quo fibræ, inſtar linearũ, à centro ad circũferentiam excurrentiũ, in eas partes proficiſcũtur, in quas ipſe inſeritur. Eſt autem ſuo capite membraneus, indéque paulatim carnoſior efficitur. Totus admodũ obliquus eſt, ſi quidem antè pectoris oſſi, iuxta mucronatæ cartilaginis radicẽ adhærens, per ſpatiarũ coſtarũ extrema

in lumbos duabus aponeuroſibus longiùs protenditur; itaq; à prioribus partibus deorſum ad poſteriora vergit. Duabus membranis tegitur, vnâ inferiore à peritonæo; alterâ ſuperiore, à tunicâ coſtas ſuccingente. Dicitur & in naribus *διάφραγμα*, quòd narium meatus diuidit: Κίων & στυλὶς à quibuſdam dicitur.

*Diaphthora*, eſt corruptio ciborum in ventriculo, 2. de loc. affect. 1.

*Diapyemata*, vide *Empyemata*.

*Diaria febris*, ἐφήμερος πυρετὸς, Ephemera febris eſt, quæ vnicâ acceſſione, vnoque plurimùm die naturali, à ſolâ ferè naturâ curatur, à causâ manifeſtâ (vt ex irâ, inſolatione, luctu, pugnâ) orta, 9. method. 1. In ſpiritibus accenſam, excitant cauſæ, aliis febribus communes (præter ſpirationem, & putredinem) Ira, Dolor, Vigilia, Cura, Æſtiuus Sol, Fatigatio, Bubo, Pertinax ſtudium, Cruditas.

*Diarrhœa*, διάῤῥοια, ideſt, *Profluuium*, copioſior eſt alui fluor, ſine phlegmone, & vlceratione inteſtinorũ, libr. finit. Per *Diarrhœam*, vel pituita, vel bilis altera, ſyncera, aut inuicē miſta vacuatur, ab humoris copiâ, vel cruditate, quæ aut in toto corpore, aut in certâ quâdam parte ſedem habet, exorta: Ventriculus enim multitudine grauatus, quam vel ipſe colligit, vel ex aliis ſeſe in eum exonerantibus ſuſcipit, aut prauâ aliquâ qualitate irritatus, quàm cruditas (quæ propriè ἀπεψία dicitur,) inuexit, τῇ διαῤῥοίᾳ infeſtatur, præſertim ſi eius orificium, ſupernæque partes valentes ſint; infernæ autem & πυλωρὸς languidæ: nam ſi contrà acciderit, vomitiones pro *Diarrhœâ* ſuccedent, vt docet Galenus, 3. de natural. facultat. Vti autem ex ventriculo in inteſtinâ materiâ *Diarrœa* fluit; ſic etiam per Venas meſaraicas in eadem portio ipſius defertur. Cæterum humorum cruditatem cum vitioſi cibi potuſque, aëris intemperies, inſuetum otium, cutis adſtrictio,

ctio, tum etiam febres longæ aut acutæ molliuntur, quæ & humores & ipſum corporis habitum vitiant, vt inde facilè *Diarrhœa* excitetur. Verùm ſicut ea febribus quandoque ſuccedit; ſic illas vtique non minimè proritat; ex deſurgendi frequentiâ. Quod ſi etiam roſio, aut dolor, aut calor immodicus (quæ pro qualitate humoris fluentis ſentiuntur) in ventre atque inteſtinis ſit, huic certè vel longè magis affectio febrilis increſcit: ſed nec ſolæ febres Diarrhœam mouent, ſed etiam venena ſumpta, & purgantia medicamenta, quæ intemperiem in jecinore ventriculo, aut inteſtinis reliquerint: Quæ quamdiu manebit, aluus deſcendet, perque eam corrupti & putres humores, non vnius quidem generis, ſed varij pro ciborum differentiis, & ægrotantis intemperaturâ vacuabuntur.

*Diarrhœa in vrinâ* vide *Diabetes*, & *Canina cupiditas*.

*Diarthroſis* dicitur aliquādo generatim omnis oſſium compoſitio ad motum voluntarium comparata, apud Gal. ſed nonnunquam ſpeciatim ſumitur: eſtque altera τοῦ ἄρθρου, id eſt, *articulationis differentia*, quam definit Gale. eſſe σύνθεσιν, ſiue σύνταξιν, hoc eſt, commiſſuram naturalem oſſium, inter ſe motum euidentem habentium. Eam alio nomine Hipp. παραρθρῶν appellat. Eſt autem ea oſſium connexio omnino laxior, ſicut quidem, facilis, magnuſq; motus ſit, cuiuſmodi in cubitibus, brachiis, manibus & pedibus habetur. Huius tres differentias Gal. ſtatuit, ἐνάρθρωσιν, ἀρθρωδίαν, γίγγλυμον.

*Diaſpermaton*, medicamentum eſt, quòd ex ſeminibus conſtat, 7. de comp. med. per gen. 7.

*Diaſpoleticum*, medicamentum eſt, cuius compoſitionem, Cuminum, Piper, Ruta, ingrediuntur, 2. de ſanitat. tuend. cap. 5.

*Diaſtole*, eſt motus dilatationis, & eleuationis arteriæ, ad ſubſtantiam quandam exteriùs attrahendam, quo natiuus totius animalis calor, cùm primis aëream,

per immiſſum ſpiritum refrigeretur; quemadmodum *Syſtole* eſt arteriæ ſubmiſſio, & contractio, ut id, quod ex humorum deuſtione in toto animali contractum, veluti fumida ſuperfluitas eſt, expellatur, libr. de vſu pulſuum, cap. 3. Vt eundem vſum præſtet Diaſtole, & Syſtole, totius animalis calori, quem inſpiratio & exſpiratio, particulatim calori Cordis, ibidem.

*Diateſſeron*, Emplaſtrum, quod ex quatuor rebus conſtat, *Chalcitide*, *Miſy*, *Diphyrge*, *Chalcanto*; 5. de compoſ. medic. per gen. c. 14. διατέσσαρον Græcè. Διατεσσάρων nomen quoque eſt potionis, quàm Antiqui ad coxendicis dolorem inſtituerunt continuandam toto anno. Sic dicta eſt, quòd quatuor medicamentorum generibus conſtet, hunc in modum: Chamædryos pondo, gentianæ vnciæ nouem; Ariſtolochiæ rotundæ vnciæ nouem; Rutæ ſeminis ſicci ſextarius: Hæc tuſa, dantur quotidiè ad annum ieiuno ex duobus aquæ frigidæ cyathis. Author Paul. lib. 3. cap. 77.

*Diatriωn piperεωn*, ideſt, medicamentum, triplici piperis genere conſtans, 4. de ſanit. tuend. cap. 5.

*Diatritos*, ideſt, tridui inedia, vt *Diatritarij*, qui triduanam inediam præcipiunt, 4. meth. c. 4. cuius primus autor Theſſalus; Διάτριτος Græcis. Inuentum eſt Empiricorum, totum autem erat in victus ratione, quam ita inſtituebant in omnibus ægris, vt primum in quarto die ipſos cibarent, poſt in ſexto, mox in octauo, deinde in decimo. Prima quidem cibatio poſt primam Diatriton, reliquæ alternis diebus: Sed nugas eas, & deliramenta Galenus multis in locis ridet.

*Dichophyia*, pilorum defectus eſt, quando bifurcantur, lib. finit.

*Dichroma* (δίχρωμον Græcè) Emplaſtra ſunt, quæ & *Gilua* dicuntur, coloris ambigui, 2. de compoſ. medic. per gener. cap. 1. Neque enim particularis alicuius medicamenti nomen eſt, ſed multorum quæ duplici

plici colore prædita ſunt. Horum autem colorum rationem Galenus explicat, lib. 2. ad Glauconem, de ſinu diſſerens. Ex Lithargyro, inquit, & Ærugine, plurimũ decoctis emplaſtra fiunt κιῤῥὰ ἢ φαιὰ, id eſt, fulua dicta; quibus, vbi ſtatim reponuntur, quædam extrinſecùs ſupereminentia fuſca concreſcit, ſub quâ pars medicamẽti profundior, pluſquã ab initio fulua videtur, propterà *dicbroma* vocant, id eſt, *bicolora*: quidam verò eadem vocant, *Diproſopa*, διπρόσωπα, id eſt, *bifacia*, 2. ad Glauc. 8.

*Dicrotus pulſus*, δίκροτος σφυγμὸς, ſeu bis feriens, eſt, cùm in diaſtole, quæ fit quaſi receſſio arteriæ, non perfecta obitur, ſed cunctatur, idque pro ſubductionis, aut inhibiti ſpiritus quantitate, deinde repetitio perfecta, debitæ fit contractionis, libr. finit. Eſtque vnus pulſus, non duo (contra Archigenem) qui ſimulatque omnem diſtentionem effecit, ſe pauliſper ſubducit, ac mox pulſat iterũ, vt intermittentium quies media, ictus intercipiat, cuius dicroti contractio, congreſſus, vel reditus dicitur. 1. de differ. pulſ. c. 17. qui poſt abſolutam diaſtolen, antequam perfectè contrahatur, ſecundò tactum ferit, vt ex malleis incudem percutientibus, & poſteà reſilientibus, apparet. Talis fit nonnunquam propter inæqualem cordis intemperiem, propter quam inter ſe contendunt calidæ partes cum frigidis, vt ſubſiſtere interim neceſſe habeant calidæ retentæ à frigidis, interim celeriùs frigidæ moueri à calidis attractæ. Fit etiam & cùm collectus eſt in multis eius partibus ingens fuliginoſorum excremẽtorum aceruus: ſi namque vnà contingat, vt cordis partes quædam ſint præcalidæ, aliæ fumoſâ fuligine præfocentur, ad contrarios proſilient motus, vt alteræ diſtentionem moliantur, alteræ verò ad ſuperfluitatum expulſionem confidant, ex quâ lucta tres numero pulſus huius differentiæ exiſtunt, vt docet Galen. lib. 2. de præſag. ex pulſ.

*Didymi*, δίδυμοι, 14. de vſu part. cap. 14. dicuntur propriè fratres vno partu editi; dicuntur & *Teſtes*, honeſtiore vocabulo, vt ait Galenus; dicuntur & δίδυμοι in Cerebro, de quibus vide *Glutia*.

*Dies*, apud Medicos non ſolùm *lucem*, ſed etiam *noctem* complectitur, non id tempus tantùm, quo Sol ſupra terram fertur, appellantes *Diem*; ſed etiam illi tempora noctis adjacentia, 2. de criſ. cap. 2.

*Difficultas inteſtinorum*, quæ & Δυσεντερία dicitur, 2. de facult. nat. cap. 9. propriè *vlcus inteſtinorum* eſt, ex mordaci bile flauâ, atrâ & pituitâ ſalsâ, quam ſequitur interaneorum abraſio, cum quibus paulum cruoris ſecernitur, immitiſſimis cum torminibus, 6. de loc. affect. c. 2. in quibus difficultatibus inteſtinorum, cùm adhuc conſtituuntur, quædam corpora pinguia excernuntur; poſt hæc autem niſi finiri anticipauerint, quædam ramenta inteſtinorum, (ablatâ ipſorum ſuperficie interiore, quæ membranoſa exiſtit, & denſa, illi, quæ cutem exteriùs contegit, Epidermidi, id eſt, Cuticulæ appellatæ, proportionalis) poſt hæc autem (Dyſenteriâ videlicet iam completâ) aliquid ex ipsâ abraditur ſubſtantiâ inteſtinorũ: excernuntur enim partes integræ inteſtinorum; quas & *Carnes*, & *Carunculas* vocare poſſumus, 4. aphor. 26. Conſiſtit autem illa interdum in craſſis, aliquando in tenuibus inteſtinis, id quod ex cruore, & ex ipſis ramentis dijudicatur. Nam ſi & cruor & ramenta ita miſta ſunt reliquis excrementis, vt vniuerſa miſceantur vniuerſis, in ſuperioribus; ſi verò ſupernatant, in inferioribus inteſtinis vlcus eſſe oſtenditur. Talis quippe propriè dicta, *Dyſenteria* eſt, nomen habens à læsâ particulâ, quam ſolam plerique *Dyſenteriam* nominandã cenſent; etſi Hippocrates atque alij, non ipſam modo inteſtinorũ exulcerationẽ, verùm omnem cruoris per inteſtina vacuationẽ, *Dyſenteriam cruentam* nominent; nomen morbi, ſymptomati tribuen

buentes, 4.de art. 40. Sunt autem excretionis ſanguinis per inteſtina ſine vlcere tres modi: vnus propter boni ſanguinis copiam in toto corpore aucti, qui ex venarum orificiis in inteſtina apertis effunditur, eo tantum differens ab hæmorrhoidum profluuio, quod in hoc venæ ani duntaxat, in illo autem ſecundum totam inteſtinorum longitudinem, perque omnes eorum anfractus, longéque ab ano venæ aperiantur. Talis δυσεντερία αἱματηρὰ appellatur, acciditque potiſſimùm iis, quibus aliquod membrum exciſum eſt, aut intermiſſa exercitatio. Secundus eſt, cùm propter iecinoris imbecillitatem aquoſus ſanguis dejicitur, loturæ carnium perſimilis: quòd enim imbecilla ſit vis eius retentrix atque alteratrix, ſanguis eiuſmodi excernitur; vocatur autem ea δυσεντερία ἡπατικά. Tertius eſt, cùm ſanguis, propter bilis flauæ vel atræ permiſtionē acrior, venarum orificia aperit, & per inteſtina fertur. Hæc proprio nomine caret, & à Paulo comprehenditur ſub eâ diſenteriæ ſpecie, quam αἱματηρὰν vocant: diſtinguitur verò à Galeno, libro tertio, de cauſis ſymptomatum, illam propter ſanguinis copiam, hanc propter acrimoniam effici aſſerenti. Itaque quatuor ſunt in vniuerſum dyſenteriæ: vna verè & propriè dicta, tres verò impropriè à ſymptomate, quòd omnium commune ſymptoma ſit ſanguinis per aluum excretio.

*Difficultas vrinæ*, vide *Iſchuria*.

*Difflatio, Perflatus, & Difflatus.* Quicunque in Hippocrat. placitis legitimè verſatus fuerit, is demum didicit difflationem eſſe, quam Medici omnes vſitato vocabulo, ſenſum latentem tranſpirationem appellant, quâ difflantur corpora vaporoſa, aliam quidem talem eſſe, qualis vapor eſt, aliam autem, qualis aër ſiccus, atque aliam, cùm, quæ videri poſſunt, exeunt humiditates. Aduerſus Lycum, cap. 2. quæ Græcis, Λόγῳ θεωρητὸς διαπνοὴ, & ἄδηλος αἰσθήσει διαπνοὴ, hoc eſt, quod

per

perſpiratio,& difflatus,qui ratione comprehenditur,& tranſpiratio ſenſu,imperceptibilis appellatur.Hæc corporibus omnibus toto vitæ curriculo ineſt,eiuſque authot eſt calor natiuus,etiamſi varia ſit pro diſcrimine ætatum,anni temporum,ſtudiorum,& totius, vt breuiter dicam,diætæ.In quibus tamen differentiis commune hoc ineſt, quod calidioribus temporibus, regionibus,ætatibus,naturis, diætis non parua ſubſtantiæ noſtræ portio per διαπνοὴν exhalet, vt contrà in frigidioribus pauca propter cutis aſtrictionem. Eſt autem neceſſaria difflatio ad corrigendam qualitatem & intemperiem, quæ retentis fuliginoſis & acribus excrementis neceſſariò excitatur : eoque fit, vt quibus ſuppreſſa eſt, eos febres facilè corripiant; vide *Inſpiratio.*

*Digiti*, Δάκτυλοι, quinque ſunt in omni manu. Primus, *Pollex*, quod oppoſitus cæteris quatuor digitis, hiſce æquipolleat; ἀντίχειρα, hoc eſt, *Promanum*, tanquam pro totâ manu eſſet, vocarunt. Hippocrates μέγαν, hoc eſt, *magnum*, nominat, quamuis paruus ſit, quia cæteri ſine eo ferè inutiles ſunt; apud Ariſtot. 4. de part. animal. c. 10. *Magnus* à Galeno dicitur, non ſolùm *viribus*, ſed & *magnitudine*; nam principium Pollicis, vt ait, propè radium eſt, adeò vt eum ferè attingat. Celſo, & Ariſtoteli, *viribus* tantùm *magnus* dicitur. Secundus, λιχανὸς, *Index*; Tertius, μέσος, *Medius*: Quartus, παράμεσος, *Annularis*: *Medius*, à Medicis appellatur: Quintus, μικρὸς, *Minimus*, *Auricularis*,omnibus aliis corpore,& viribus inferior; Singuli terna oſſa continent, (præter Pollicem qui duo) mutuò ſibi colligata,& ordine ſibi ſuccedentia, veluti in acie, vnde & φάλαγγες à Græcis appellantur; ab aliis autem Σκυτάλιδες, à turmâ equitum, quam Græci Σκυτάλην, vocant; Latini communi vocabulo, *digitorum internodia* dicere ſolent. Græci verò etiam eorum ſingula ſuis nominibus diſtinxerunt, à quibus

bus primi articuli metacarpio proximi προκόνδυλοι, medij κόνδυλοι; poſtremi, μετακόνδυλοι appellantur, & ab his vnguium principia ſeu radices ῥιζωνυχία; extremi deinde digitorum fines, ῥᾶγες καὶ κορυφαὶ, vt ſcriptum eſt à Rufo, in partium hominis nomenclaturâ. Porrò ima digitorum oſſa metacarpio per diarthroſim alligantur, excepto pollice cuius os infimum non metacarpio, ſed carpo per diarthroſim copulatur: Ex quo quidã cenſent os illud non ad pollicem, ſed ad metacarpiũ pertinere, ipſumque pollicem, vti & eos qui ſunt in pedibus, duobus tantum oſſibus conſtare. Δάκτυλος, *digitus*, minima etiam menſura eſt earum, quibus rerum interualla dimetitur. Hæc autem non ſecundum digiti longitudinem, ſed ſecundum eius latitudinem ſiue craſſitudinem accipi debet. Δάκτυλοι dicuntur quoquẽ *Palmæ fructus*, quos Græci alio nomine φοινικοβάλανοι, Latini *Palmulas*, Franci *Dattes* vocant.

*Dignotio*, eſt præſentis morbi, huius ſedis item & cauſæ effectricis coniunctæ cognitio, Græcis γνῶσις dicta. *Præcognitio* verò, eſt futuri morbi cognitio, 3. de criſ. cap. 1. Dignotionem autem proprio nomine denotationem appellamus, 1. prognoſt. 5.

*Dimotio*, vide *Prolapſiones*.

*Dionyſiſci*, ſeu oſſeæ eminentiæ, quæ propè tempora naſcuntur; dicuntur autem *Cornua*, Κέρατα, detorto à cornigeris animalibus nomine. Sic dicuntur à *Bacchio*, quem Poëtæ *Cornutum* fingunt.

*Diplaſiaſmus*, id eſt, *Duplicatio*, quæ eſt duorum muſculorum, qui ab ipsâ ſcapulâ excipiuntur, ad exteriora, poſterioraque membrum circumagunt, quatenus ambo ſimul agentes, brachij circumductionem efficiunt, lib. de muſcul. diſſect. cap. 18.

*Diploe*, ſecunda lamina Caluariæ, 6. method. 6. & *Meditullium* vocatur à Recentioribus. Sic autem vocatur oſſis Caluariæ, *duplicata lamina*, & interior eius

pars

pars rara & laxa cauernoſa, & molliſſima, quâ oſſa inter ſe connectuntur.

*Dipſacos*, vide *Diabetes*.

*Diproſopa*, vide *Dichroma*.

*Diſciſſiones*, magna vulnera ſolet Hippocrates appellare, quæ lethalia ſunt; vt vulnus in cerebro, cùm ad aliquem eius ventriculum peruenerit, 6.aphor.18.

*Diſcretiua*, Medicinæ pars eſt ea, quam *Significatiuam* recentiores vocant, Græci σημειωτικὴν, 1. de his quæ in medic. fiunt, 1.

*Diſperſus morbus*, vide *Communis*.

*Diſſimilare membrum*, *heterogeneum*, ſeu *compoſitum*, eſt, cuius quamcumque partem aſſumpſeris animalis, toti communicans non erit nomine, nec definitione, ſicut manus, & facies, libr. anatom. viii. vide *Inſtrumentale*.

*Diſſidentias* vocat Hippocrates, cùm oſſa, quæ naturâ cohærent, ac ſeſe mutuò contingunt abſque articulo, ob aliquam læſionem diuident à ſe, ac diſtant; vt Cubitus & Radius in brachio ad gibbum, & ad manum; In Crure, Tibia, & Sura, quâ & Genu, & Calci committuntur, com.3. in medic.31.

*Diſſolutiones*, vocant animi defectus, Græci λειποθυμίας, & λειποψυχίας vocant, 1.ad Glauc.14.

*Diſtentio*, idem eſt, ac neruorum conuulſio, quæ eſt triplex; *Opiſthotonos*, id eſt, tenſio ad poſteriora; *Emproſthotonos*, id eſt, tenſio ad anteriora; & *Tetanos*, id eſt, æqualis tenſio, 4.aphor.57. Qui *Tetanus* eſt per vniuerſum corpus neruorũ conuulſio, 3.de loc.aff.10.

*Diſtorſiones* ſunt, cùm vel à ſuâ ſede dilabitur aliquid in exteriorem corporis partem, vel introrſum in inanitatem aliquam prolabitur, vt in naribus, ſi in exteriorem partem, aut os, aut pinnula earum abiit: & contrà memoratæ partes ſi in foramen deſcenderint, introrſum diſtorſio fit, 1.de iis quæ in medic.33.

*Diutr*

*Diuretica pharmaca*, διουρητικὰ φάρμακα, medicamenta ſunt, quæ ad ciendas vrinas accommodantur, quæ & *Vretica* dicuntur, 11.meth.16.& 5. ſimpl. c.20. quæ duûm ſunt generum; aliqua enim mediocriter id præſtant, vt *Eccathartica*, id eſt, Poros expurgantia, quia calida & tenuium partium; alia, vehementiùs, vt quæ plurimùm mouent vrinam, quæ acriora ſunt, multoque magis ſiccant, & excalefaciunt, prioribus: cuius generis ſunt ſemen Apij, Petroſelini, Fæniculi, Dauci, Smyrnij, & quæcũque lac augent, & menſes mouent, quòd ab his ſanguis non modò extenuetur, ſed fundatur etiam atque ſecernatur. Siquidem quò facilè ad ſe attrahant renes, quòd in ſanguine aqueum, tenue & ſeroſum eſt, hæc duo moliri oportet; primum, totius ſanguinis fuſionem, deinde ſegregationem, quorum neutrum abſque valido calore fieri poteſt. Calori autem adjunctam eſſe oportet ſiccitatem, quod humiditas acrimoniam retundat in ciendis vrinis neceſſariam.

*Diuturnus morbus* eſt, quicunque acutorum ex decidentiâ, terminum prætergreditur, quem nunc quadrageſimum, nunc ſexageſimum diem Hippocrat. facit, 2. de diebus dec. cap.12.

*Dodecadactylon*, ſiue *Duodenum inteſtinum*, δωδεκαδάκτυλον, primum eſt inteſtinorum fundo ſtomachi alligatum, à longitudine duodecim digitorum ſic appellatum, 6. de anat. adm. cap.9. Quod quidam non dignantur vocare inteſtinum, priuſquam in infractus, orbeſque conuoluatur, ſed ipſum ἔκφυσιν, id eſt, productionem ſimpliciter, vel cum appendice productionem duodecim digitorum, ἔκφυσιν δωδεκαδάκτυλον nominant, primumque inteſtinum in ordine dicunt eſſe ieiunum, ibidem, cap.12. Hoc idem *Duodenum*, vocant *Portinarium*, ſiue *Ianitorem*, libr. de anatom. viu. In id meatus inſeritur, à veſicâ bilem continente, per quem ea in ipſum expurgatur.

*Dolor*,

*Dolor*, ὀδύνη, triſtis ſenſus eſt, vt voluptas blandus, 2. de loc. aff. 2. Propriè dictus, Dolor non morbus eſt, ſed ſymptoma. In ſenſu omnis conſiſtit: eſt enim fons & radix ſenſus, neque poteſt contingere, niſi in partibus ſentientibus: Contingit autem omnibus ſenſibus. Eſt autem doloris, qui per ſenſus omnes fit cauſa duplex; vna, communis: altera, cuiuſq; propria. Communis, eſt violenta & celeriter facta alteratio & corruptio: quòd enim ſenſim & paulatim fit, ſenſum latet. Propria verò, in vnoquoq; ſenſu eſt, in tactu quidẽ magnæ mutationes à frigidi calidíque violento contactu: namque humidum & ſiccum, ſi abſint calefactio & refrigeratio, citra violentiam corpus contingunt: præterea ab iis, quæ quaſſandi, ſecandi, diſtendendi vel exedendi vim habent: hæc enim omnia vel ſubſtantiam diuellendo, vel diſrumpendi corporis periculum adferendo, dolorum cauſæ ſunt, qui ſi per inflammationes fiat affectus, atque in corporibus ſenſibilibus, vel per ſe, proprio & primario affectu, in arteriis, vel reliquis partibus ſenſibilibus omnibus per conſenſum, eò quòd à vicinarum contactu premantur, *Pulſatorius*, ſiue *Pulſatiuus*, σφυγμώδης ἢ σφυγματώδης, dicitur, 2. de loc. aff. 3. Si verò in aliquo viſcerum, circumambiens membrana, per quam neruus diſpergitur, à tumore præter naturam extendatur, ita vt grauitas quædam ſentiatur, dicetur *ſenſus*, ſiue *dolor grauis*, βαρὺς, aut *grauitatis*, ibid. cap. 4. qualis fit calculo maiore in parte renum carnoſâ impacto, aut eâ phlegmonem patiente; ſimiliter & iecinoris parte carnoſâ inflammatâ. Accidit & capiti, humorumque copiam ſimpliciter ſignificat. Ὀξὺς acutus eſt, & pungens, finitimus punctorio, cùm ceu acu aut terebro perforante, aut palo impacto, pars diuelli videtur, vt craſſum inteſtinũ in colico dolore Galeni, à pituitâ vitreâ facto, & in quibuſdam cephalæis, & à calculo præcipuè inæquali, acuto. Si autem partes in-

flam-

flammatæ ſunt vnico doloris modo vexantur,tenſiuo. τονώδης ; ſiue extenſionis. Qui verò in membranis fit, ipſius affectus veluti radice,eo loco fixa, vbi membrana pungitur, qualis eſt in morbo laterali,*dolor punctorius* νυγματώδης dicitur, ibid. c.5. Si neruis ipſis primò accidat dicitur *dolor* ναρκώδης, *ſtupidus*, 2. de loc. affect.c.2. Quod ſi in lateribus ſpiritus quidam flatuoſus procreatur, qui tùm extenuatus, tùm diſcuſſus,dolorem ſedat, deinde rurſus procreatus alter, dolorem augeat, *dolor*, ἀραιὸς, *rarus* dicitur, com.1.in 1.prorrh. 22. *Dolores* autem *vlceroſos*, tum Medici, tum Gymnaſtæ, vocant eos,per quos, inter mouendum,vel tangendum,laſſatas partes, ſenſus veluti vlceratarum partium ἑλκώδης, percipi ſolet, 2.de loc.aff.7.

*Dorſum*, quòd Græci Νῶτον καὶ Αντίςερνον, & Μετάφρενον appellant, eſt omnium vertebrarum,quos *Spondylos* vocant,compactarũ baſis velut & fundamentum. Nonnulli tamen ex recentioribus Medicis, non totam vertebrarum ſtructionem,*ſpinam* appellãdam cenſent, ſed circa thoracem tantùm, & lumbos, non circa collum,3.de art.1.Ariſtoteles verò, 1.de hiſt.animal. *Dorſum* dicit eſſe totam poſteriorem corporis partem, ab occipite vſque ad extremum Coccygem, triginta quaquor vertebris(ſi modò oſſis ſacri partes, vertebris annumerentur) compactam; quod *Dorſum* conficiunt, Collum;Thorax,Lumbi,Os ſacrum,& Coccyx,in quo coſtæ, velut in carinâ trabes, connectuntur,totumque corpus ſtabiliunt. Sed aliter Galen.lib.de oſſib.c.7. his verbis;*Spina* eſt tota connexio,viginti & quatuor vertebrarum, à *Capite* vſque ad *Os ſacrum*, ita vt ſeptem primæ à *Capite* vertebræ Collũ,ſiue Ceruicem conſtituant; duodecim quæ ſequuntur, *Dorſum*, cui à parte anteriori reſpondet pectus, quinque reliqui lumbos; *Os*, in quod omnes vertebræ finiuntur,*ſacrum*,vel *latum* dicitur,ſiue etiam *Os magnum*,12.de vſu part.c.12. vide *Spina*.

*Dothien*, Δοθιὴν, id eſt, *Furunculus*, 2.method.2. Id nomen, ait Galenus, nec locum affectum repræſentat, nec cauſam, quæ ipſum efficit. Significat autem tumorem ἀποστηματώδη, ex craſſis humoribus in carnoſis plerumque partibus conſiſtentẽ; mitem quidem, cùm ſolam cutem occupat, ſed peruicacem ac malignum, vbi ſubrer actis radicibus erumpit. vide *Furunculus*.

*Dracunculus*, Δρακόντιον, eſt vlcus partis propinquæ, ipſius nerui dilatationis, ſic dictum, quod neruus mouendo corpori deſtinatus, in id vlcus recedat, in eoque quaſi occultetur; lib. finit. Aëtius ex Leonidâ, *Dracunculum* Lumbrico ſimilem eſſe dicit, interdum magnum, aliàs paruum reperiri, & frequentiùs quidem in cruribus; aliquando verò & in brachiorum muſculis oriri & conſiſtere; naſci autem in Æthiopiâ atque Indiâ, maximè pueris, lumbricis latis non abſimilem, mouerique ſub cute ſine moleſtiâ; ſed temporis progreſſu circa *Dracunculi* extremitatem ſuppurationem fieri, cutéque aperta, *Dracunculum* caput exerere. Quem ſi quis tentet attrahere, dolorem ingentẽ moueri, præſertim ſi eum abrumpi contigerit: quòd enim intus relinquitur, acerbiſſimos dolores excitare: proinde vt ne intrò animal recurrat, valido filo brachium conſtringi oportere, idque quotidiè agendum eſſe, vt *Dracunculus* paulatim progrediens, integer excludatur. Verùm Soranus, vt refert ex eo Paulus Ægineta, non exiſtimat animal eſſe, ſed netuoſam quandam ſubſtantiam, quæ opinionem motus ſolùm præbeat: Sed quid reuerà ſit, nemo Medicorum explicare poteſt, qui Europam incolunt: poſſe tamen animal eſſe, ratio nobis dictat, cùm non modò in ventriculo atque inteſtinis creari, verùm etiam ex cute erumpere, tum pediculos, tum maiora quandoque animalia, compertiſſimum habeamus ex hiſtoriis.

*Drimea medicamenta*, id eſt, *Acria*, quæ cacoëthiam humo

humorum extinguunt, libr. de dynam. in prœmio. Δριμὺ, *acre*, id dicitur, quòd linguam mordet, & cum multâ caliditate erodit: Sunt enim omnia acria valdè calida, & tenuium partium: proinde vehementer calfaciunt, incidunt, digerunt, aperiunt, purgant, irritant, atque ad excretionem impellunt. Δριμύτης, acrimonia, qualitas eſt guſtatilis, iiſdem facultatibus prædita.

*Dropax*, Δρῶπαξ, eſt medicamenti forma quædam; interdum liquidioris, in modum malagmatis, interdum ſiccioris, emplaſtri modo, prout vſus exigit; cuius materia eadem eſt, quæ Acopis & Emplaſtris debetur. Eſt autem *Dropax* duplex; ſimplex alius, qui & πίττωσις hoc eſt, *Picatio*, appellatur, ſolâ pice aridâ, oleo liquatâ conſtans; quæ dum calet, cuti illinitur, & præraſis locis agglutinatur, & antequam omnino refrigeſcat, auellitur: deinde rurſus ad ignem calfacta reponitur, & ſimiliter priuſquam frigeſcat, auellitur, & tertiò quartóque vel ſæpiùs etiam id repetitur. Conuenit frequentibus vomitionibus, & cruditatibus, & cæliacis affectionibus, & reliquis partibus alimentum non ſentientibus. Maximè verò antè ſynapiſmum adhibetur ad corporis præparationem, & poſt ſynapiſmum etiam, vt reliquiæ morbi euellantur. *Dropax* verò compoſitus eſt, cui præterea adjiciuntur alia ad diuerſos vſus; vt ad excitandum calorem, Piper, Pyrethrum, Semen roſmarini, Bitumen: ad deſiccandum verò, Sulphur viuum, Sal, Cinis ſarmentorum: ad lancinandum verò, Limneſtis, quæ & Adarce vocatur, aut Euphorbium. Hæc enim trita, liquefactæ pici inſperguntur, aut alia etiam eiuſdem facultatis. Si vires ægri imbecillæ ſint, liquidior fieri debet in formam malagmatis, & præradi pili in loco cui adhibebitur, & paulatim poſtea auelli. Sint valentes ſint emplaſtri, modò præparandus eſt, & non deraſis pilis admouendus, confertimque auellendus, niſi fortè

capiti aut mento,aut pubi applicandus eſſet. Sic enim plus habet efficaciæ, ſpiritúmque remiſſum magis firmare poteſt,& ad ſuperficiem magis reuocare,humoréſque attrahere ac diſcutere.Sed & medicamenta depilatoria ψίλωθρα propriè dicta, *Dropaces* appellantur, vt conſtat ex verſibus Martialis, lib. 10.

*Leuis Dropace, tu quotidiano,*
*Hirſutis ego cruribus genuque.*

Fortè quod ſolâ pice conſtarent in oleo liquatâ, vt & Dropaces.

*Duodenum*, vide *Dodecadactylon.*

*Dura mater*, vide *Membrana dura.*

*Dura vlcera*, quæ Græci ὀχθώδη, id eſt, *Verrucea vlcera*, vocant, ſunt, quæ callum contraxerunt, & prætumidas ac duras oras habent, 4. de compoſ. medic. per gener. cap. 12.

*Durum*, σκληρὸν, Medicis eſt, quod repletione largo, & ſuperfluo humore, aut vapore, in partem aliquam affluente, tactui renititur, nec cedit ſponte (aliter ac Philoſophis) & propterea quod ita durum eſt, propriè ἀντίτυπον, hoc eſt, *renitens*, appellatur.

*Durus pulſus*, vide *Mollis.*

*Dyſæſtheſia*, id eſt, ſenſus difficultas, eſt vitium actionis ſenſitiuæ, diminutæ, lib. de ſymptom. diff. c. 2. δυσαισθησία, ſed δυσκινησία, non modò difficultatem motionis, ſed etiam immobilitatem ſignificat, ibid.

*Dyſcraſia, Intemperies*, eſt miſtio inæqualis quatuor primarum qualitatum; vbi enim illæ ita coïerint, vt earum pares ſint vires & portiones; temperamentum emergit exquiſitiſſimum, quod cæterorum omnium norma eſt; ab eo quodcumque deſciſcit, *Intemperies* dicitur; tunc enim aliqua qualitas exſuperet, neceſſe eſt, vel duæ. Itaque cùm quatuor ſint ex quibus temperamentum illud exquiſitiſſimum, &, vt ita dicam, temperatiſſimum abſoluitur, ſingulorum exceſſu ſimplices

plices quatuor intemperaturæ fiunt,calida, frigida,humida, ſicca : & totidem compoſitæ,calida humida,calida ſicca, frigida humida, frigida ſicca. Nec verò ſingularum modus vnus eſt,& vna ratio,ſed immenſa omnino latitudo,adeò vt intemperaturarũ infinitæ propemodũ habeantur differentiæ : Nec tamen omnes eiuſmodi intemperies morboſæ ſunt, ſed plurimæ contra ſalubres, quæ videlicet intra limites ſanitatis conſiſtũt. Quum enim omnis actio à partis temperamento proficiſcatur, & varij prorſus generis actiones eſſe oporteat, multiplices quoque temperaturas eſſe oportuit, quæ non ſimpliciter, ſed ad iuſtitiã temperamenta appellantur. Non aliud autem ad iuſtitiam ſignificat,quã prout cuique parti expedit. Itaque in ſingulis partibus primarum qualitatũ etiam inæqualis miſtio, quoniam ſecundùm naturam eſt,non dicitur intemperies,etiamſi reuerà intemperies ſit,ſed temperamentum,quamdiu ſcilicet naturæ modum non excedit : cùm verò exceſſit planè abſolutéque, intemperies eſt, & iam morbus aut morbi cauſa euadit. Eſt & præter iſtas alia intemperiei differentia, per quam æqualis aut inæqualis dicitur. Æqualis quidem eſt, quæ in omnibus intemperanter affecti corporis partibus æqualiter ſolaque ineſt. Ea enim ita inducitur, & occupat corpus, vt depulsâ naturali temperie ſola in corpore dominetur : neque enim ea in fieri eſt, vt aiunt,ſed in facto eſſe. Itaque in habitum tranſit,& euadit,veluti altera natura acquiſititia,& priori contraria,neque vllo dolore moleſta eſt. Eiuſmodi intemperies in febre hecticâ eſſe perhibetur. Sicut autem in toto corpore, ſic & in vnâ certâ parte corporis contrahi poteſt. Intemperies verò inæqualis dicitur,cùm idem corpus ſimul & calidius,& frigidius, aut humidius,ſimulque ſiccius quã pro naturali habitu redditur. Ea in fieri eſt,eamque ob rem dolore nõ vacat, & aliàs in toto animalis corpore fit, aliàs in vnâ

quâlibet parte, idque vel cum fluxione, vel abſque materiæ affluxu, Galen. Dicitur etiam inæqualis intemperies, quando ſingulæ corporis partes non ſunt ſimiliter intemperatæ, ſed varias ſortitæ ſunt intemperaturas. Cùmque corpus totum intemperatum ſit, non tamen vnica intemperies dominatur in toto corpore, ſed plures in ſingulis partibus.

*Dyſenteria*, vide *Difficultas inteſtinorum*.

*Dyſepulota*, vide *Cacoëthe*.

*Dyſpathia*, hoc eſt, ad patiendum difficultas, 1. de vſu part. cap. 15.

*Dyſpepſia*, eſt deprauata alimenti concoctio, ſiue alimenti corruptela Symptoma eſt actionis naturalis coctricis deprauatæ: quam libuit eo nomine appellare, ſicut debilem βραδυπεψίαν, prorsúſque abolitam ἀπεψίαν; deprauatur autem cùm alimenta in qualitatem à naturâ alienam alterantur. Ea gemina ſtatuitur, κνισσώδης & ὀξώδης, hoc eſt, nidroſa & acida: hæc frigidis, illa calidis de cauſis prouenit, vide *Concoctio*.

*Dyſphonia*, id eſt, vocis difficultas, vt *Aphonia*, eiuſdem abolitio; de ſymptom. differ. cap. 3.

*Dyſpnœa*, difficultas ſpirandi, vel inordinata ſpiratio, 2. meth. 2. & 1. de differ. reſpir. cap. 1. Δύσπνοια, ſymptoma eſt læſæ reſpirationis, commune orthopnoicis, pleuriticis, peripneumonicis, ſynanchicis, & aliis pleriſque malè affectis, à quo ægri δυσπνικοὶ appellãtur.

*Dyſtherapeuta vlcera*, id eſt, curatu difficilia, 6. de comp. med. per gen. cap. 1.

*Dyſtichia*, eſt alterius pilorum ordinis in genæ marginæ exortus, præter naturam, libr. finit.

*Dyſthemia*, id eſt, *mæſtitia melancholica*, ſiue *animi mæror*, 6. de loc. aff. cap. 1.

*Dyſuria*, δυσουρία, eſt vrinæ vel difficilis ſaltem & debilis, vel cum dolore ſolo, ſiue doloroſa ſimul & languida excretio, 7. aphoriſ. 48. Huius quæ cum dolore

lore fit cauſas, recenſet Gal. inflammationem, abſceſſum, exulcerationem, inæqualem intemperiem, & ſpiritum flatulentum. Illius verò quæ cum difficultate, aut facultatis imbecillitatem, aut tumorem præter naturam. Ab his enim cauſis fit, vt cùm mejere æger cupiat, non ſtatim vrinæ excretio ſequatur, ſed magno cum conatu, atque etiam aliquando dolore. Iis autem duobus exceptis ſymptomatis vrina naturalem excretionis modum ſeruat, neque intercisè fluens, neque guttatim, neque maturiùs, quàm naturæ conueniat; vide *Iſchuria*.

*Dytriachiſis* oculi morbus eſt, cùm pilis naturalibus alij ſubnaſcentes, ipſum pungunt, fluoremque concitant, libr. Introd. cap. 15.

## E.

ECBOLIA, Ἐκβολικὰ, Pharmaca, id eſt, abortiua medicamenta, quæ abortum faciunt, quæ & φθέρια appellantur; eadem & fœtus demortuos extrahunt, vide *Abortus*.

*Eccathartica*, quæ & *Ecphractica*, vide *Rhyptica*.

*Ecchymoma*, Græcè Ἐκχύμωμα ἢ Ἐκχύμωσις, id eſt, ſugillatio, eſt affectio circa cutem, cùm, tenuibus in ipſa venis contuſis, ſanguis per fiſſuras effunditur, nondum in grumos coactus, ſed poſtquam per perſultationem, i, e. Diapedeſin, effuſio ipſa facta eſt; contingit ſanè aliquando, vbi ita coierit temporis progreſſu eundem liueſcere, & denigrari, paruis nimirum grumulis, ex diſperſo in multas cutis partes ſanguine, coactis, 2. de comp. med. loc. c. 1. & 4. meth. 1. Eandem vocat *Ecchymoſin*, ſolutionem continuitatis cum contuſione, & ruptione coniunctam. Generatim verò Hipp. ſolitus eſt vocare *Ecchymoſes*, ex vaſculis ſanguinis effuſiones, & inanitiones, & alio nomine κενώσιων, com. 2. in 9. de morb. vulg. 9. quæ effuſſio, in phlegmone quoque fit à cauſâ internâ, vbi ſanguis è vaſis effunditur

& tumor excitatur, tactu mollis & cedens; diſtinguit tamen Galen. 6.aphor. 20. *Phlegmonen* ab *Ecchymoſi*, quòd in Phlegmone ſanguis per muſculorum cauitates, ſolâ ratione contemplabiles ſecundùm minimas ſui partes effunditur; In *Ecchymiſi* verò in ſpatia effluit, quæ venis adjacent. Species Ecchymomatis ſunt, *Hypopion*, & *Hypoſphagma*, ὑπόπιον καὶ ὑπόσφαγμα, & ſanguinis ad vngues concurſus ex plagâ. Atque id quidem propriè ſignificat ἐκχύμωσις, vide *Vnionis ſolutio*.

*Eccope*, ἐκκοπὴ, *Exciſio* diuiſio eſt Caluariæ, quâ os offenſum refractum eſt, libr. finit. Inde Ἐκκοπρωτικὰ, medicamenta imbecillia ſunt, quæ mouendi tantùm ſtercoris, & ea, quæ in ſpatiis inteſtinorum primæque regionis viis continentur, dejiciendi vim habent, non etiam ex alto attrahendi, & humores euacuandi. In eo genere Galenus Aloën collocauit. Dicuntur ἀπὸ τῆ κόπρου.

*Eclegma*, (Græcis ἔκλειγμα, ἢ ἐκλεικτὸν φάρμακον) medicamentum eſt perſputum euacuans, quæ in faucium partibus, hlegmone obſeſſis, vti etiam in aliis partibus ſpiritalibus, continentur, 4.de rat. vict. 20. ori enim inditum, ſenſim liqueſcit, & deglutitur, ad pectoris, & pulmonis vitia; quòd & alio nomine vocatur *Arteriacum*, ἀρτηριακὸν, diciturque ἀπὸ τοῦ λείχειν, id eſt, à *lingendo*, Arabes vocant *Looch*, Paulus verò, lib. 4. c. 57. nomen hoc tribuit medicamentis, quæ deuorantur ad lumbricos enecandos, vide *Arteriace*.

*Ecphraxis*, id eſt, *pororum apertio*, & *recluſio*, 11.method. cap. 13. Inde ἐκφρακτικὰ medicamenta vocantur quæcunque obturatione & obſtructione ægrotantes liberant; facultate nitroſâ, & amarâ; oppoſita emplaſticis medicamentis, quorum eſt meatus obducere, & obturare, 4.de compoſ. med. loc. cap. 1. quæ dicuntur alio nomine *Eccathartica*, ἐκκαθαρτικά.

*Ecphyſis*, id eſt, *exortus*, ſeu *proceſſus* alicuius oſſis, vel

vel inteſtini, vel viſceris, 2. de anat. adm. cap. 5. ſed ſine adiectione prolatâ. Ecphyſis eſt illud ſpatium, quòd eſt medium inter inteſtinum ieiunum, & fundum ventriculi, carens circumuolutione, lib. 1. de vſu part. cap. 5. Sunt verò & qui non totum eum proceſſum ἔκφυσιν appellandum cenſent, ſed ipſius tantum orificium, quo dependet à ventriculo. Cæterum ad hoc inteſtinum meatus defertur, qui bilem ipſam ex hepate in ipſum dimittit. In oſſe autem dicitur idem quòd ἀπόφυσις. vide *Dodecadactylon*.

*Ecphyſeſis, Efflatio*, ſiue *Exſufflatio*, eſt expiratio copioſiſſimi aëris confertim facta, 2. de motu muſc. Græcis ἐκφύσησις, ἡ ἀθρόα τοῦ πνεύματος ἐξφορά; Eius opifices ſunt muſculi omnes intus inter coſtas ſiti, adiuti etiam iis, qui ad thoracem perueniunt ex ſcapulis & dorſo, atque aliis etiam magnis, qui in Epigaſtrio habentur: efflationis enim gratiâ eos factos eſſe, Galenus docuit, lib. 4. de vſu part. Propria eſt vocis materia, neque vox citra eam fieri poteſt; differt à ſimplici exſpiratione, tùm violentiâ, tùm muſculis, à quibus efficitur, 4. de vſu part. nam & paulatim exſpiratio fit à ſolo ſepto tranſuerſo, 4. de loc. aff.

*Ecplexis*, eſt ſubitus & vehemens timor, ἔκπληξις, cuius oppoſitum *Pericharia* dicitur, περιχάρεια Græci vocant, quaſi *exceſſum gaudij* dixeris: Scimus autẽ amborum occaſione, plures ſubitò periiſſe, 12. meth. c. 5. Multi Syderationem & Tabem interpretantur, Galenus comm. aph. 14. lib. 7. ἐκπλῆξιν eſſe ſcripſit, cùm quis ex morbo nec loquitur, nec quicquam agit, ſed apertis oculis quietus manet, veluti præ timore attonitus, quo loco obſtupeſcentia ab Interprete vertitur.

*Ecpyeſma*, ἐκπίεσμα, caluariæ in multas partes diffractio, ſimul vbi intruſæ oſſis partes in imum decubuerint; ac meningem membranam innixu ſuo premant, lib. finit. Eſt, inquit, affectio, in quam profun-

diùs fracta oſſicula deſcendũt,& membranam Cerebri comprimunt. Significat & ἐκπίεσμα apud Medicos rei cuiuſq; retrimentũ,quòd expreſſo ab ea ſucco ſupereſt, nec id tantùm,ſed etiã ſæpenumerò ſuccum ipſum; vt cùm dicitur μυροβαλαίνε ἐκπίεσμα, ſiue quòd idem eſt, μυροβαλαίνε πίεσμα, quòd & ἀπόθλιμμα & μάγμα appellatur. Sumitur in eâ ſignificatione apud Dioſcor.lib.4. de glande vnguentariâ: Vnde *Ecpieſmus*, ἐκπιεσμὸς, eſt totius oculi prolapſus extra ſuam cauitatem, vt prominens appareat. Differt à *Proptoſi*, ἀπὸ τῆς προπτώσεως, hoc eſt, à procidentiâ, quòd in hac vuea tantùm tunica, in illâ totus oculus foràs erumpat, præſertim iis, qui ſtrangulantur, Athleticis, & fœminis, quæ præ dolore partûs vehementiùs diſtenduntur, aut fluxionibus à capite in oculos tentantur. Auicenna, oculi exitum & egreſſionem vocat. Id malum intellexit Celſus, cùm ait,nonnunquam ingentem inflammationem tanto impetu erumpere,vt oculos ſuâ ſede propellat.

*Ecpyema*, ἐκπύημα, dicitur ab Hippocrate,copioſiſſimi puris collectio,tumore aliquo, p. n. phlegmonoſo, pleuræ cumprimis ſuppurato,& hinc concocto, ἐκπυίσκειν, ad ſuppurationem perducere ſignificat.

*Ecrhythmus pulſus*, eſt Pulſus Arrhythmus,qui nullius ætatis, naturæ, temporis, aut reliquorum rhythmum retinet, vel, vt ait Paulus, qui omnem prorſus Eurhythmiam euertit. Tertia ſpecies eſt pulſus Arrhæthmi, 1. de diff. pulſ. cap. 9.

*Ecſtaſim melancholicam*, mentis motionem, aberrationemque intelligimus vehementem,& ferinam, quæ irrigante Cerebrum aſſatâ flauâ bile oritur, comm. 1. in prorrhet. 14. Vigilias habet coniunctas,atque ideo comati contrariam eſſe, Galenus ſcribit. Ea non eſt, quam plerique interpretantur, abſtractionem mentis à corpore, ad contemplanda cœleſtia, quam alio nomine ἀναγωγὴν appellant; hæc enim morbus non eſt.

ἐκςατικὴ δύναμις dicitur facultas quæ vim habet abalienandi animum, qualis eſt in Hyoſcyamo, Coryandro viridi, & Ephemero.

*Ecthlimma*, eſt exulceratio, quæ in ſummâ cute ex compreſſione violentâ naſcitur, 2. de fractur. Græcè item ἔκθλιμμα dicitur.

*Ecthymata*, ἐκθύματα, cutis velut effloreſcentiæ, pabulæ ſunt per ſummã cutem erumpẽtes, ab humoribus ſuperfluis, ſalſis, & tenuibus, ideò in cute leuiter extuberant, quòd tenues humores exulcerationem potiùs, quàm tumorem inſignem procreent. Dicuntur & alio nomine Græcè ἐξανθήματα, eius generis ſunt, tùm quæ per febres ardentes exeunt, tùm *Variolæ* vulgò dictæ, & *Morbilli*. Sic autem dicuntur ἀπὸ τοῦ ἐκθύειν, quòd ſignificat ἐξορμᾶν, hoc eſt, impetu ferri, & erumpere.

*Ecptoſis*, ἔκπτωσις, *luxatio*, hoc eſt, oſſium à propriâ ſede amotio, & diuulſio, citra fractionem, nec verò id modò ſignificat, ſed etiã, ἐξάρθρωσιν, ſiue ἐξάρθρωμα, apud Hippocratem, vt notat Galenus, vt initio libri de articulis; cuius luxationis cauſa alia eſt externa, ideſt, vis omnis quæ articulum loco dimouere poteſt; alia interna, eſtque humoris defluxio articulum præ copiâ, vel mollitie loco propellentis. Eſt autem duplex omnis luxationis differentia; vna ſurſum, cùm à muſculorum contentione articulus ad ſupernum locum trahitur: altera extorſum, cùm in partem anteriorem aut poſteriorem, dextram aut ſiniſtram emotus tranſit. Omnis autem eiuſmodi luxatio, aut ſimplex eſt, aut compoſita. Simplex quidem eſt, cùm luxationi nihil inſuper acceſſit, non vlcus, non oſſis denudatio aut fractio. Compoſita verò eſt, cùm præter luxationem aliquid eorum acceſſit.

*Ectropion*, eſt ſuppullulatio carnis in genâ, quæ genam ipſam ſuâ grauitate foras conuertit. Cauſa eſt genæ euertendæ, vel caro adnaſcens, vel reſolutio, vel

cùm cicatrix inducitur, libr. finit. Sed alibi Ectropion, inquit, eſt Inuerſio, palpebrarum vitium, cum exulceratis oculis, plùs extrà feruntur, libr. Introd. cap. 15. Eſt autem affectus ſolius inferioris palpebræ oculum contegentis, ita inuerſæ, & retractæ deorſum, vt parum ſurſum attollatur, ſed pendeat, & hiet, neque ex toto oculum integat. Quod vitium, ſi palpebræ ſuperiori acciderit, λαγώφθαλμον dicitur, quod vitium naturaliter contingere poteſt; *Ectropion* verò non niſi à cauſâ præter naturam, à cicatrice, carnis excreſcentiâ, relaxatione, medicamento, ſuturâ, vel vſtione inartificioſâ, vel à ſenectute ſummâ dependet.

*Ectroſmos*, apud Ariſtot. 7. de hiſt. animal. ſunt abortus, & imperfectorum fœtuum corruptiones infra diem quadrageſimum factæ; quæ verò intra ſeptimum diem fiunt, non ἐκτρωσμοὺς, ſeu *abortiones*, ſed ἐκρύσεις, ideſt, *effluxiones*, vocat idem Philoſophus.

*Eczemata*, ſunt puſtulæ ardentes, & feruidæ, dolorem cientes, citra ſaniem; ingens enim feruor, omnem materiam abſumit, Græcis ἐκζέματα & ἐκζέσματα, Latinis *Carbones*.

*Efflationes*, ſunt magnæ, & vehementes ſpiritus expulſiones; quæ per eadem inſtrumenta fiunt, per quæ tuſſis, & tuſſiendo efficiuntur, quæ & *efflatus* dicuntur ab exſpiratione, quæ ſine ſtrepitu fit, copiâ & velocitate motûs differentes, 2. de motu muſcul. cap. 8. & 2. de ſympt. cauſ. cap. 4. vide *Ecphyſeſis*.

*Efflorationes*, ſunt vlcerationes factæ in ſuperficie & corporis ambitu, ſubrubræ, & aſperæ, de medic. fac. part. cap. 5. quas, ſi noctu enaſcantur, *Epinyctidas* vocant, libr. de tumor. cap. 15. & 2. meth. 1. quas Celſus vocat puſtulas peſſimas, colore ſubliuidas, & ſubnigras, albas, ſuo humori ſimiles, magnitudine fabam non ſuperantes, cum vehementi inflammatione, & dolore, ex quibus adapertis ſanies effluit, & exulceratio mucoſa

intùs

intùs retenta. Paulus, & Ætius, dicunt eſſe vlcuſcula ſponte naſcentia, phlyctænis ſimilia, ſubrubra, ex quibus cruenta ſanies effluit; vtrumque verum eſt, & puſtulas, & vlcuſcula eſſe.

*Effulgeſcentia*, quas Græci ἐπιλάμψιας vocant, Hipp. præſertim ſignificant morbũ puerorum proprium, aut certè perquam familiariſſimũ, ideſt, Epilepſiam, com. 1. in 6. de morb. vulg. 5. Nonnulli hoc nomen interpretantur mutationem temperamẽti ad calidius & ſiccius; hoc enim ætatis progreſſu velut flamma effulget. Alij verò interpretantur corporum perfectionem, quòd iuuenes per ætatem euadant carnoſiores, magis adulti, colore formâque gratiores, & viribus ingenióq; præſtantiores, vt quodammodo fulgere videantur. Verùm libr. 9. τ̃ ἐπιδημ., alij non ἐπιλάμψιες, ſed ἐπιλήψιες ſcribunt, aut ἐπιλάμψιας ἀντὶ τ̃ ἐπιλήψεων interpretantur, vt annotat Galen. comm. 1. in eum librum.

*Effuſio*, vide *Confuſio*.

*Effuſa*, & *Nigrores* fiunt, ſanguine à venis effuſo ſub cutem, nunc per tunicas contuſas, nunc verò in finibus reſeratas, lib. de tumor, cap. 10.

*Elcos*, Latinè *Vlcus*, ſolutio continuitatis eſt in omnibus corporis partibus, (præterquam in ſolo oſſe) ab internâ cauſâ, humore ſcilicet vitioſo, acri, & erodente, particulæ, cui incumbit, continuitatem (ſiue ea caro ſit, ſiue cutis, ſiue cartilago, ſiue membrana) ſoluens Id autem vitij, vbi in os incidit, τερηδὼν, ſiue *Caries* appellatur. Aliquando verò Hippoc. vlceris nomen ad omnem morbum dolorificum extendit, continui ſolutionem eo nomine ſignificans. Neque enim vt arbitror, indita adhuc fuerant nomina θραύματος, ῥήγματος, θλάσεως, ῥωγμῆς, ῥήξεως, & reliqua quibus recentiores Medici ſolutæ continuitatis differentias diſtinxerunt.

*Elementa*, ϛοιχεῖα Græcis, apud Medicos ſunt calidum, frigidum, humidum, ſiccum, ex quibus homo primis

primis velut & ſimplicibus,minimiſq;ex corporibus eſt conſtitutus; & in quæ vltima apparentia,& ſimpliciſſima,ac minima,reſolutionem capit.libr.finit. Adhuc *elementum* appellatur minima pars eius rei, cuius eſt elementum; omnium autem corporum, quæ gignuntur, & corrumpuntur, quatuor ſunt Elementa; Ignis, Aër, Aqua, Terra; vt minimum intelligatur id, quòd minimè diuiſionem ſuſcipere poteſt, 8. de placit. cap.1.

*Elephas*,(qui & *Elephantiaſis* dicitur) morbus eſt, in quo naturalis faciei figura mutatur, reſimatur naſus,labra craſſa fiunt, extenuantur aures ad Satyrorum effigiem,libr.de cauſ.morb. cap.7. ex ſanguine melancholico primam generationem habens,quam affectionem cùm incipit,σατυρίασιν nominant,tum à genarum rubore,& facie Satyris perſimili, tum propter inexplebilem & impudentem coëundi libidinem. Aliqui verò oſſeas eminentias,quæ in temporibus fiunt,ſic vocant. In aliis autem partibus quoque fiunt tales oſſium eminentiæ, quas *exoſtoſes* vocant, libr. de tumor. cap. 14. ἐλέφας καὶ ἐλεφαντίασις, vniuerſi corporis cancer eſt, qui nullam omnino admittat curationem. Id nominis nactum eſt hoc malum,quòd in eo cutis corio Elephanti perſimilis videatur; nam maculis quibuſdam ad atrum colorem vergentibus inficitur, atque inæqualiter aſpera, craſſa, ac veluti ſquamis fœda, liuens,ferináque redditur; Nec Elephas quidquam (apud aliquos) à Leprâ Arabum differt. Vocarunt & Veteres morbum hunc ἡράκλειον, hoc eſt, *Herculeum*, quòd nullus eo maior ſit, & violentior. Nam morbo ingraueſcente, primum quidem ſtupet cutis,deinde ſenſum prorſus amittit, vt ne acu quidem compuncti dolorem ſentiant, aut feruente aquâ affusâ vrantur.

*Elminthes*, ἕλμινθες, *lumbrici*, animalia ſunt in humano corpore genita, cumprimis in inteſtinis, ſiue in auribus, ſiue in veſicâ, ſiue in ventriculo, interdum

etiam

etiam in ſordibus vlceribus, quos Græci σκώληκας vocant; ſunt autem trium generum; primi generis ſunt *teretes*, ſeu *rotundi*, à figurâ, quæ eſt ſecundum craſſitudinem, longitudine aliquando palmares, ſæpè longiores, quos vocant ἕλμινθας ϛρογγύλας, in gracilibus plerumque inteſtinis conſiſtunt, & ventriculum ſubeunt, ideóque ſæpè per os ejiciuntur, quibuſdam è naribus redduntur, vt plurimum conſiſtunt cum febriculâ, atque hoc genus pueris infantibus, & puberibus peculiare eſt. Alterius generis ſunt, qui *lati* vocantur, ἕλμινθα πλατεῖαν, aliquando κειρίας, hoc eſt, *Inſtitas*, à ſimilitudine, quam cum Inſtitis obtinent; inſtar enim harum lati ſunt, & longi, aliquando ταινίας, ideſt, *faſcias*, vocant, quod faſciarum effigiem ſuâ latitudine, & longitudine, referant. Plinius lib. 11. cap. 33. tradit tricenûm pedum tænias ventris aliquando viſas, interdum plurium. Tertij generis lumbrici ſunt, qui *Aſcarides* nuncupantur, breues ac tenues, paruis vermibus ſimiles, qui in extremo inteſtino reperiuntur, & muſculi ſphincteris initio, qui glomeratim in multas phalanges compacti, per ſedem dejiciuntur. Omnes lumbrici in inteſtinis naſcuntur ex craſsâ lentâque pituitâ frequentibus cruditatibus collectâ. Animantur autem à plurimo calore natiuo: Itaque pueri quam adulti lumbricis ſunt, magis obnoxij.

*Elythroeides* membrana, quæ & *Erythroeides*, ἐρυθροειδὴς dicitur, teſtium eſt tunica, & vaſorum ſpermaticorum, vbi extra ventrem proceſſere: quamdiu enim intra ventrem ſunt, eorum tunica, quod illic nihil habeat eximium, nullo proprio donatur nomine: poſteaquam verò extra ventrem proceſſit, quia rubet, ἐρυθροειδὴς incipit appellari. Rubet autem tum à calore rubro muſculi teſtium gracilis, tum à vaſis multis quibus implexa eſt, Vaginalis etiam dicta, 2. de ſemin. cap. 5 quâ tunicâ, (vt & ſcroto) fœminarum teſtes carent.

ve-

vel tam exigua eſt & obſcura, vt oculis videri non poſſit, lib. de vuluæ, diſſ. cap. 9.

*Embroche*, Græcis ἐμβροχὴ ἢ ἔμβρεγμα, medicamenti genus eſt, cùm locis affectis, liquore aliquo humectatis, perfuſiſque, lanam deinceps aut linteum, eodem liquore imbutum imponimus, imbecilliùs cataplaſmate. Sed tamen vbi commodè aptari id non poteſt, vt in capite, ibi ἡ ἐμβροχὴ aptè adhibetur, & illis ſimiliter qui propter imbecillitatem ferre non poſſunt cataplaſmatum grauitatem: item præcordiis inflammatis, per initia morborum, quo tempore intempeſtiuus eſt cataplaſmatum vſus: præterea fracturis & contuſionibus, cum Emplaſticis vti non licet.

*Embryon*, eſt animal vtero geſtatum, 6. de vſu part. cap. 13. licet non antea *Embryon* dici debeat, quàm duos menſes in vtero abſoluerit. vide *Cyema*.

*Emmota*, ἔμμοτα, medicamenta, ideſt, linamenta ſunt humidæ conſiſtentiæ, ſimilia iis, quæ linamentis, vel linteolis excipiuntur, cerati ſpecie, 13. method. 5. *Emmotos* verò vocat Hippocrates eos, qui vlcus cauum & exeſum contraxerunt ex ſuppuratione, quod curationem per linamenta deſideraret, 3. artic. 55. ſic dicuntur, quòd ἐν τοῖς μοτοῖς adhibeantur. Ipſa enim linamenta μοτοὶ καὶ μοτὰ appellantur.

*Emollientia*, vide *Chalaſtica*.

*Emphraxis*, ἔμφραξις, *Obſtructio*, eſt meatuum, aut cauitatum naturalium ſtipatio, ex copiâ, vel vitioſâ qualitate (vt lentore, & craſſitie) ſuccorum proueniens, cuius ſpecies Galen. 12. method. ponit ςέγνωσιν, & πύκνωσιν. Vnde medicamentum quod ſuo lentore obſtruit, ἐμπλαςικὸν: huic contrarium, eſt medicamentum ἐκφρακτικὸν, quod obſtructione liberat, 5. ſimpl. 12. Eſt autem Obſtructio, morbus organicus, pertinetque ad formam organicæ partis corruptam, amiſſis videlicet meatibus aut cauitatibus parti alicui debitis, vel

propter

propter ſuccorũ abundantiã, vel propter vitioſam qualitatem, quòd ij nimium lenti vel craſſi ſint. Hæ enim duæ eſſe poſſunt obſtructionis cauſæ, quæ morbus eſt inſtrumentalis eorũ quæ obſtructa ſunt corporũ. Hanc ſymptomata multa conſequuntur, & maximè quidem ipſa tranſpirationis retentio, atque rurſus putredo, aliorum morborũ antecedens quædã cauſa. vide *Rhyptica*.

*Empirici* ſunt, ( Græcè ἐμπειρικοὶ) qui à ſolâ experimentorum notitiâ procedunt, nomine ab ἐμπειρία, hoc eſt, experientiâ deducto, lib. de ſect. cap. 1. vnde *Empirica medicorum ſecta*, accidentium concurſus, qui ægris accidunt, reſpicit, illorumque curationem ab experientiâ ſolâ deducit, idque nec morbo, nec causâ cognitâ, in Introd. cap. 3. Illius Sectæ primus author Heraclion extitit, qui naturæ cognitionem rationalémque diſciplinam nihil ad medicinam pertinere profeſſus, in vſu & experimentis eam poſuit. Quem Apollodorus & Glaucias, & aliquantò poſt Heraclides Tarentinus, & aliqui non mediocres viri ſecuti, ex ipsâ profeſſione ſe ἐμπειρικοὺς appellarunt. Erant autem τῆς ἐμπειρικῆς genera tria, περιπτωτικὸν, αὐτοσχέδιον, & μιμητικόν. Primum quidem dicebatur cùm aliquid experirentur, in quod fortè fortuna nihil tale cogitantes incidiſſent. Secundum, cùm ad alicuius rei experientiam deditâ operâ venirent, ſiue per ſomnia, ſiue aliter admoniti. Tertium verò, cùm ea quæ proſunt vel nocent, ſiue naturâ, ſiue fortunâ, ſiue aliquo conſilio, in morbis iiſdem experirentur, alios qui eadem priùs experti eſſent, imitantes. Quicquid autem iuuat aut nocet, hoc eſt, cauſarum omne genus, dicebant vel naturale vel fortuitum eſſe, vocantes naturale quod caſu fieret, neque haberet manifeſtam cauſam: fortuitum verò, quòd ſine electione quidem noſtrâ fieret, ſed euidentem cauſam haberet. Tribus autem his theorematis vtebantur, τηρήσει, ἱστορίᾳ, τῇ τοῦ ὁμοίου μεταβάσει.

Appellabant τήρησιν, quicquid aliquando obſeruaſſent, ouorum cùm magnam habebant copiam, eam omnem ἄθροισμα nuncupabant, atque id rurſus αὐτοψίαν, quæ eſt eorum memoria, quæ frequenter & eodem modo viſa ſunt; quæ cùm didiciſſent, ἱστορίαν appellabant. Quâ in re diligenter conſiderabant quæcunque ſimul acciderent ſymptomata, eorumque omnium obſeruationem συνδρομὴν appellabant, hoc eſt, concurſum & congeriem ſymptomatum omnium, quæ in affecto eſſent loco. Quod ſi in morbos nondum viſos inciderent, aut eò loci eſſent, vbi inuentorum remediorum facultas non ſuppeteret, tranſibant ad conſimile, quod μετάβασιν τοῦ ὁμοίου vocabāt, eamque triplicem faciebāt, de affectu in affectum, de loco ad locū, de remedio ad remedium. Eam autem obſeruationem quam per illam τοῦ ὁμοίου μετάβασιν habebant, τρίβην (?) τριβικὴν appellabant.

*Emphyſema*, Inflatio, quæ Græcis ἐμφύσημα, ἐμπνευμάτωσις, καὶ πνευμάτωσις, eſt ſpiritus flatuoſi collectio, in inanibus corporis partibus. Eius principiū, inquit Gal. malè concoctus cibus eſt, à calore videlicet debili, & à quo flatus excitati, reſolui nequeunt. Vide fusè infra, *Phyſis*.

*Emplaſton*, ſiue *Emplaſticum*, ἐμπλαστικὸν, Pharmacum eſt, quod meatus obducit, vt picatio, quæ imponitur pilis in totum abraſis, 1. de comp. med. loc. c. 1. Atque hoc pharmacorum emplaſticorū genus, ſubſtantiâ terreſtre eſt, citra refrigerationem, aut caliditatem manifeſtam, aut in primo ordine refrigerantium, vel calefacientium, 4. de comp. medic. loc. c. 1. ſuntque ſine mordicatione ſiccantia, 5. ſimpl. c. 5. & li. 5. c. 11. Duplex eſt Emplaſticorum natura; altera exquiſitè terrea & ſicca; altera tenax omnino: miſta verò ex aquâ & terrâ, & plerumque etiam aëre vt oleum dulce ſalis expers. Oui quoque album ex iiſdem quodammodo miſtum eſt, magis tamen terreum eſt quàm oleum. Quin etiam caſeoſa

ſeoſa lactis pars emplaſtica eſt, tenerque ac recens caſeus, & ſuilla pinguedo, & cæteri quoque adipes, qui nondum acrimoniam contraxerunt, eóque magis quo ſicciores magiſque terrei fuerint. Eadem medicamenta etiam ἐμφρακτικὰ appellantur. His contraria ſunt ἐκκαθαρτικὰ, quæ & ἐκφρακτικὰ vocant.

*Emplattomena medicamenta* vocãt, quæ exiguis totius corporis meatibus hærẽtia, prohibent, ne quid per vrinas, vel vniuersã cutim diffletur, & effluat. 8. meth. c. 2.

*Emproſthotonos*, vide *Diſtentio*.

*Empyemata*, quæ & *Diapyemata*, ἐμπυήματα, ſuppurantia omnia ſunt; aliqui, cùm in viſcere phlegmone in pus conuerſa eſt, πάθημα, id ſolum *Empyema* nominant; & qui ſic affecti, *Empyos*; alij, eos ſolos *Empyos* dicunt, quibus inter Thoracem, & Pulmonẽ, Pus aggregatum eſt, lib. de tumor. c. 3. ἐμπύους ἢ ἐμπυικοὺς Græci vocant, ſuppuratos, & purulentos, qui multũ puris in capedine inter Thoracem, & Pulmonem collectum habent, 4. de cauſ. pulſ. cap 9. Tandem omnes quibus inflammatum viſcus aliquod ſuppuratum eſt, Suppuratos vocant, vbi Pus vniuerſum conſtiterit, concocto tumore quopiam præter naturam, com. 1. in 1. progn. 40. & 2. progn. 59. & 69. Symptoma eſt peripneumoniæ vel pleuritidis, ſi digeri vel per ſputa vacuari non potuit. Succedit etiam interdum anginæ, Hippocrat. aphor. 10. lib. 5. Rupto namque infernè abſceſſu, Pus in vacuum Thoracis locum effunditur, ibique fluctuationis cuiuſdam ſenſum mouet, cùm æger è latere in latus conuertitur, inde verò per occultos meatus in aluum, inteſtina veſicamque ſubit, vel aliquando ad cutem erumpit, ſibique foràs viam vno aut pluribus vlceribus aperit. Cæterum non ſemper inflammationi ſuccedit empyema, ſed quandoque nullâ febre præcedente ſeroſus aut pituitoſus humor ex reliquo corpore eo loci delapſus putreſcit, & Empyema mouet, vt Aëtius teſtatur.

*Empyreuma*, reliquiæ ſunt caloris febrilis poſt ſolutam acceſſionem. Diſpoſitio quædam eſt neutra, mediaque inter febrem, & febris intermiſſionem, intermittentium & putridarum febrium propria, vt ſolutâ acceſſione ſuperſit nonnihil caloris, vel in ipſis humoribus relicti, vel adhuc ſolidis etiam partibus impreſſi, quem aliqui *febris fomitem* appellant, huic contraria, eſt *ἀπυρεξία*, ſiue *infebricitatio*.

*Emulgentes venæ* & *arteriæ*, quæ ſint, hinc patet; Vena caua vbi ex hepate primùm emergit, vicinis partibus prætenues impertit ſurculos: deinde ramũ maximum in vtrumq; renem ſubiectũ mittit. Similiter, alia duo vaſa æquè magna à maximâ arteriâ, quæ ſpinæ incũbit profecta, non aliter quã venæ in renes inſerũtur, quæ *venæ* & *arteriæ* vulgò *emulgentes* appellantur, per quas renes vrinam à ſanguine ſecernunt, & trahunt, ſimul etiam multũ bilis, ac propemodum omne id, quòd ipſæ continuerint, attrahunt, lib. de venar. diſſ. c. 5.

*Enarthroſis*, ſpecies eſt Diarthroſeos, cùm cauum excipientis oſſis altum admodùm eſt, caputque quòd in id inſeritur, oblongum, libr. de oſſib. in procœmio. Eius pauca ſunt exempla, vt cruris cum iſchio, & fortè tali cum oſſe nauis ſpecie referente; vide *Arthrodia*.

*Enæmon*, *ἔναιμον*, eſt medicamentum quòd glutinat, 6. meth. 2. imponitúrque maximè cruentis vulneribus ſiſtendo ſanguini, 1. de compoſ. medic. per gen. c. 14. cùm cruor, qui *αἷμα* dicitur, ex cute ipſâ vulneratâ, vel etiam ex carne in roris ſpeciem diſtillat; atque ideò, & *ſanguinarium*, & *cruentis opitulans*, & *glutinatorium* dicitur, 3. de comp. med. per gen. cap. 2. His emplaſtris, inquit Celſus, nulla maiorem vium præſtant; nam reprimunt inflammationem, niſi magna vis eam cogat, atque illius impetum minuunt: tum glutinant vlcera, & cicatricem iiſdem inducũt. Conſtant autem, inquit, ex medicamentis non pinguibus, ideoque *ἄλιπαρα* nominantur.

minantur. Quæ enim huius generis ſunt, ſiccare debent, & citra abſterſionem leniter adſtringere. Hæc maximè ex bitumine componuntur, cúmque varij ſint generis; duo tamen habentur præſtantiſſima, vnum βάρβαρον, alterum, κυζικηνὸν appellatum. Hoc tamen paulò plus quã cruenta exſiccat, ideoque niſi diluatur, nocet magis quàm proſit, contrahens membra, atque dolorē inducens. vide *Glutinatorium*, & *Sanguinarium*.

*Enæorema*, ἐναιώρημα, quod & *Appendiculum* quidam vocant, eſt portio vrinæ craſſa, candidaque in eius medio ſublimis. Partem quidem vrinæ eſſe, patet ex eo, quòd omnes vias emenſa ſit, & mutationes ſortita quas & vrina, attracta primum per emulgentes venas à renibus, deinde demiſſa in veſicam, & concoctionem iis in locis ſortita, nón alter quàm vrina. Sed nulla etiam vrina eſt, quæ eam non habeat vel ſecretam, vel in ſe confuſam, vt & *Hypoſtaſin*. Differt autem ab eâ ſolâ craſſitie & grauitate; vnde fit, vt *Hypoſtaſis* matulæ fundum petat; *Enæorema* autem in mediâ vrinâ pendulum ſit, aut ſi fortè exquiſitè medium non eſt, paulò magis deorſum quàm ſurſum vergat. Eſt enim corpus vrinâ paulò craſſius & grauius, multò tamen leuiùs, quàm *Hypoſtaſis*. Ac quamquam quòd optimum eſt, eo loco ſitum eſſe oporteat, & in imum magis inclinare; (quantò enim magis deorſum ſubſidet, tantò meliùs haberi, Galenus author eſt) ſæpè tamen in aduerſâ valetudine ſupra medium fertur, atque ipſi etiam vrinæ ſupernatat, pendetque in eâ, veluti nubes in aëre, propter flatuum copiam, atque ab eâ ſimilitudine ab Hippoc. etiam νεφέλη nominatur. Sic enim putauit Galen. ἐναιώρημα & νεφέλη apud Hippoc. idem ſignificare: quanquam ipſe comm. 2. in progn. dubitare videatur, num Hipp. τὸ ἐναιώρημα genus faciat τῆς νεφέλης καὶ τοῦ γονοειδοῦς ἐναιωρήματος. Ita vt duæ Enæorematis ſpecies ſint, vna nubeculæ ſimilis, altera geni-

turæ. Cæterum quòd pertinet ad colorem quem candidum eſſe decet, eius ratio poſita eſt in perfectâ concoctione, vti albus color lactis, ſeminis, atque ipſius etiam ſedimenti, vide *Sublimamentum*.

*Encanthis*, ἐγκανθὶς, id eſt, *Inangularis*, immoderatum eſt augmentum angulorum oculi, vt *Rhoeas*, ῥοιὰς, immoderata diminutio, de differ. morb. cap. 9. eſt etiam quidam præter naturam tumor, in magnis hirquis oculorum, quòd tuberculum non eſt omninò præter naturam, lib. de tum. c. 17. eſtque vt plurimùm in maiori angulo; quam caruncula quidam Chirurgici reſcindentes, effluxum excrementis eâ parte aperuerunt, quē affectum *Rhoeda* quidam appellarunt; 10. de vſu part. Aliàs, *Encanthis* propriè *angulum oculi* ſignificat; *maior* autem *angulus*, qui naſo eſt proximus, proprio nomine ῥαντὴρ dicitur, *minor*, qui eſt ad tempora, παρωτίας; inde verò eius nomen, morbo inditum eſt. Malum hoc in canibus frequens eſt, & homines minùs corripit, ſed eos magis qui in mari verſantur; cuius duæ differentiæ obſeruantur: ſiquidem aliquando hoc carnis incremētum benignū eſt tenerum, laxum, & ſine dolore, quod medicamentis ſiccis conſumendū eſt: aliquando verò malignum durum, inæquale, & cum dolore punctorio, quòd manu curare & ſcalpro euellere oportet.

*Encathiſma*, ἐγκάθισμα, eſt ſeſſio in aquâ medicatâ, ab imis pedibus, vel feminibus, vſque ad vmbilicum, ita vt ſupernæ partes non madeſcant, 5. de compoſ. medic. per gen. c. 13. Quod quidem auxilij genus cum plerîſque morbis conueniat, iis tamen ſolis adhibetur, qui partes intra peritonæum concluſas, infeſtant: itaque inflammatis renibus ſedere conuenit in decocto fæni-græci, maluæ hortenſis ac ſylueſtris & ſeminis lini. In calculoſis affectibus conuenit ἐγκάθισμα in iiſdem propter inflammationem, & præterea artemiſiæ decocto, & roſmarini, & petroſelini, & ſpicænardi, quibus etiam

in

in veſicæ morbo vtendum eſt adjectâ ruta: Ad vterum verò, Artemiſiæ decocto, Saluiæ, Lauri, & ſimilium: Ad ſedem, Meliloti, Papaueris, & Roſarum: Ad hæmorrhoidas & fluxiones vteri, Plantaginis, Polygoni, Malicorij, Roſarum, Ruborum, & eorum quæ ſimiles vires habent: Ad vulnera verò, ex quibus neruorum diſtentio timeri poteſt, Aqua, & Oleo. Quod ſi ad alios præterea affectus conuenire poteſt, id accidit vel ob balnei penuriam, vel ob imbecillitatem ægroti, qui totius balnei vſum nō poſſit admittere, vel ob ſupernæ alicuius partis debilitatem, vel affectionem cui aquæ perfuſio inutilis ſit, aut aliquod aliud impedimentum. Cæterum, qui in talibus decoctis ſeſſuri ſunt, omnes ſunt illinendi & immergendi in aquam vſque ad infimum vmbilicum. Oportet autem partes quæ non madefient, priùs inungere, ſed præſertim caput quod tegi debet, ne repleatur. Qui Medicinam nunc faciunt, id genus remedij *Semicupium* appellant.

*Encephalos, ἐγκέφαλος, Cerebrum*, vide *Cerebrum.*

*Encharaxis, ἐγχάραξις, ſcarificatio*, eſt cutis & ſubiectæ eius carnis, per ſcalpellum ſectio, non punctim, ſed cæſim facta; multis foraminibus differt à Phlebotomia, quod hæc vno vulnere venam adaperiat, illa multis ſectionibus cutem, carnemque diuidat. Diuiſio autem ipſa cùm multas habere poſſit differentias, in tres tamen referri poteſt ſecundum Galen. libr. 2. ad Glauc. aut enim tenuis & ſuperficiata eſt, aut è contrario magna & profundior: aut longitudine & profunditate inter eas media: quibus omnibus Galenus ſe vſum fuiſſe, prodidit in abſceſſuum curatione. Quæ in ſuperficie fiunt, non attrahunt è longinquo, non reuellunt, non deriuant, ſed in ſumma modo cute hærētem humorem, quâ vlcuſcula facta ſunt, educunt, nec magnis morbis opitulantur. Quæ longæ ſunt & profundæ, plurimum ſanguinis exhauriunt (cuius rei Ori-

baſius teſtis locuples eſt,qui ſacrificato ſibi crure, cum peſtilentia laboraret, duas fermè ſanguinis libras inde detraxit) adeò vt animi deliquium aliquando inducant; & è partibus etiam remotiſſimis, & à capite in crura, à crure in manum reuellant: & quia in carnem altiùs adactæ ſunt, propriam curationem in modum vulnerum efflagitant. Quæ ambarum mediæ ſunt, earum pariter incommoda declinant; ideoque aliis præferri debent, ſi quando ſcarificationis vſus inciderit. Ea autem tribus de cauſis ſuſcipitur, ad reuulſionem, ad deriuationem, ad vacuationem; humoris tum corpore toto redundantis, tum ea in parte quæ ſcarificari debet, impacti: Quæ omnia quamuis per phlebotomiam conſequamur, quia tamen (vt ex Apollonio refert Oribaſius) multum nocere ſolet corporibus venæ ſectio ſæpiùs repetita, ideò ea omiſſa, tutius eſt ſcarificationes moliri, quod eæ citra validam totius molis corporeæ commotionem, eadem quæ & venæ ſectio commodo præſtare valeat: Itaque ſi crura fluxione vexentur, ſi phlegmone laborent, manus ſcarificare conueniet, vt è contrario crura, ſi manus malè affectæ fuerint: ſimiliter ſi dextrum crus doleat, aut dextra manus ſiniſtrum crus aut ſiniſtram manum ſcarificare poterimus, quod reuulſio non tantum à ſummo deorſum, aut ab initio ſurſum, ſed etiã à dextris ad ſiniſtra, & contra fieri rectè poſſit, vti & ſecundũ alias ſitus differentias.

*Encherida*, grumi ſunt ceræ modo facti in emplaſtris, dum liquida illis infunduntur, 4. de comp. med. per gen. cap. 5.

*Enchymoma*, eſt ſanguinis, & humorum in partem aliquam naturalis effuſio, per quam, & partis eius venulæ replentur ſanguine, & color viuidus rubens ac naturalis parti inditur; vt in ira, verecundia, gaudio, ſomno, fit, dicitúrque Græcè ἐγχύμωμα ἢ ἐγχύμωσις; quæ effuſio ſi fiat præter naturam, vt in vulnere contingit,

tingit, abſceſſu, aut phlegmone, dicitur *Ecchymoſis*, vel *Ecchymoma*; vide *Ecchymoma*, 2. de morb. vulg.

*Enchyta*, medicamenta ſunt, quæ oculis inſtillantur, vt fœnugræci decoctum, candidum & tenue oui, lac muliebre, & quæ in hunc vſum præparantur collyria; de cont. med. par. fac. cap. 10.

*Encope*, *ἐγκοπὴ & διακοπὴ*, Inciſio dicitur propriè in capitis oſſibus, inquit Galen. ſoluta continuitas ab aliquo acuto occurſante & abſcindente, vide *Hedra*.

*Encranion*, vide *Cerebellum*, & *Parencephalis*.

*Enema*, id eſt, infuſum, quòd per inferna in aluum infunditur; dicitur quoque *ἔγκλυσμα*, *κλυστὴρ*, libr. de ren. aff. cogn. cap. 4. *ἀπὸ τοῦ ἐνίημι*, quòd infundere ſignificat, *Enema* appellatur.

*Endemius*, & *Endemius morbus*, *ἔνδημος*, *ἢ ἐνδήμιος*, appellatur, quaſi Patrium dixeris, & Vernaculum, qui morbus cõmunis eſt multis, eandem regionẽ incolentibus; vt *Epidemus*, & *Epidemius morbus* eſt, qui cùm pernicioſus non ſit, tẽpore tamen ſtato in regione aliquâ ſæuit, & inſoleſcit; ſi enim pernicioſus ſit, *Peſtis* dicetur, 1. de vict. rat. 9. Morborum itaq; alij *Sporades*, hoc eſt, diſperſi, (*Σποράδες*, qui ſingulos ſeparatim corripiunt, non ab aëre, ſed potiùs à victûs ratione cuique propriâ exorſi.) Alij *communes* ſunt, quos Græci *κοινοὺς*, *παγκοίνους*, *ἢ πανδήμους* vocant; qui ſunt certi morbi, & ſingulares, qui alicubi vagantur, & multos æquè ſimul corripiunt, cauſamque habent communem, vt aërem, quem omnes inſpiramus, vel deprauatæ aquæ potum, aut grauem, & vitioſum cibũ, quem omnes pariter abſorbuerint, vel terræ exhalationẽ, vel quid ſimile, quod vitari nequeat. Qui morbi cõmunes *Panceni* & *Pandemi*; ſi patrij ſunt, *Vernaculi*, & alicuius regionis familiares, *Endemi*, & *Endemij* vocantur, cauſamq; cõmunem agnoſcunt, & cõmunem inſultum, de quibus Hipp. lib. de aquâ, aëre, & locis; ſi verò à communi cauſa nati,

com

communes quidē ſunt, non tamen patrij & familiares, ſed potiùs externi,& aduentitij, ſin autem pernicioſi,& contagioſi, *Peſtilentes* dicuntur, Græcè λοιμώδεις; ſi verò non peſtilentes, ſed peſtilentibus mitiores ſunt, μὴ λοιμώδεις, carent proprio nomine;quanquam Galenus,quaſi oblitus eorum, quæ in proœmio,lib. 1. epid. ſcripſerat, aſſerat, eos, qui peſtilentes non ſunt, vocari *Epidemios*, mutuato ſcilicet generis nomine.

*Endeixes*, ἐνδείξεις Indicationes ſunt,ideſt, communitates, ſcopi, & auxiliorum fontes, velut & loci, ἀντιδείξεις verò his oppoſita ſunt, 9. meth. cap. 7. Indicatio eſt eius, quòd fieri in ſingulis rebus debet, ſignificatione ſumptâ à propriâ cuiuſque rei naturâ. Cùm enim in ſingulis rerum generibus quæri poſſit quid ſequendum quidve fugiendum ſit,eius cognitio ab ipsâ rei, de quâ quæritur, naturâ perveſtiganda eſt, quodque illa faciendum inſinuauerit, id eius indicatio dicitur. Vt ſi quæratur de ſanitate quid ſentiendum ſit, primum perpendere oportet ſanitatis naturam, quæ quia bona omnibus mortalibus videtur, facit vt iudicemus eam à nobis ſeruandam eſſe, quamobrem ſui cuſtodia, ſanitatis indicatio eſt. Idem verò in morbo agendum, qui quoniam totus præter naturam eſt, & toto genere malus, indicat & oſtendit ſe tollendum eſſe. Itaque vt duo ſunt ſumma rerum omnium genera, bonum & malum, ita duæ ſunt primæ & generales indicationes, Cuſtodia & Ablatio, illa quidem boni, hæc verò mali: Singula enim de ſeipſis alterum eorum neceſſariò indicant.

*Engiſomata*, inſtrumenta ſunt, quibus in caluariæ fracturis vtimur, vel vt alij,eſt oſſis pertuſio, cùm pars affecta in profundum deſcendit, ac ſuper illæſum os corruit, lib. finit. vide *Camaroſis*.

*Engonios*, ideſt,anguloſa brachij figura,quæ illi membro naturalis eſt; omnis enim cuiuſque partis figura

rectiſ

rectiſſima, maximè eſt à dolore aliena, 6. method. 5.

*Enrhythmus pulſus*, commune quoddam genus eſt, ad *Eurhythmum pulſum*, & *Arrhythmum*, 1. de differ. pulſ. cap. 9. qui enim naturalem, & optimum ſeruat *Rhythmum*, εὔρυθμος dicitur, vnuſque eſt, & indiuiſus; qui verò non ſeruat, ἄῤῥυθμος, in tres diuiſus differentias; omnis autem pulſus, qualiſcunque ille ſit, modò ſeruat *Rhythmum*, ἔνρυθμος appellatur.

*Enſiformis cartilago*, vide *Cartilago enſiformis*.

*Entera*, ἔντερα, *Inteſtina*, ſunt corpora caua, rotunda, membranoſa, ab imo ventriculo ad anum protenſa, diſtribuendi ad iecur chyli, & continendi, expellendíque ſtercoris inſtrumenta, in orbem inuoluta, fibriis circularibus, & tranſuerſis contorta, ad chyli, & ſtercoris expulſionem; quorum tria ſuperiora tenuia ſunt, ἔκφυσις, ſiue δωδεκαδάκτυλον, νῆστις, εἰλεὸν, ἢ λεπτὸν, hoc eſt, *Ecphyſis Ieiunum, Ileon*, ſiue *Tenue*; tria inferiora, craſſa, τυφλὸν, κῶλον, ἀπευθυσμένον; *Cæcum, Colôn*, & *Rectum*; atque inde patet, etſi vnum, & continuum numero ſit inteſtinum, loco tamen, magnitudine, numero orbium, & anfractuum euariare, ſenariumque reſultare numerum, & 5. de vſu part. & 6. de anatom. admod. Vbi verò ἔντερον, in ſingulari numero, ideſt, *Inteſtinum*, ab Hippocrate profertur, docente Galeno, com. 4. in 6. de morb. vulg. ipſum ſignificatur *Colon*, per excellentiam, ratione ſuæ magnitudinis, quòd ſolum ex Inteſtinis in Scrotum deſcendit, & *Enterocelen* efficit, ideſt, *Herniam inteſtinalem*, apud alios verò *Cæcum*, 4. de vſu part. cap. 17.

*Enterocele, Epiplocele*, & *Hydrocele*, ſunt ſpecies herniarum, in quibus rumpitur is meatus, qui à Peritonæo ad teſticulos pertingit, libr. de cauſ. morb. c. 10. cùm articuli ſuis ſedibus excidunt, aut loco tantùm mouentur; aut cùm omentum, vel inteſtina, ad inferiores teſticulorum tunicas deuoluuntur, alterum morbum

bum Græci *Epiplocelen*, alterũ *Enterocelen* appellant, de differ. morb.cap.10. Præter hæc ex ambobus etiam morbis compoſitum affectum, *Enteroepiplocelen* iuniores Medici appellant,lib.de tumor.c.15.vide *Cele.*

*Enthuſiaſmus*, ideſt, *fanatica perculſio*, ſeu *numinis afflatio*, eſt,velut,cùm quidam in ſacris faciendis,mente capiuntur,ſi quæ viderint,aut ſi tympana,vel tibias, vel ſigna audiuerint, lib. finit.

*Epacmaſtica*, 9. meth. 4. vide *Continua*.

*Epapheresis*, ἐπαφαίρεσις, ideſt, *repetita ſanguinis miſſio*, de cur. rat. per ſang. cap.1.

*Eparmata*, præter naturam tumores, ſecundùm aures,in ægrotantibus exortos,vocat Hipp.com.4.in 6.de morb.vulgar.1. Ea etiam οἰδήματα communi ſignificatione appellat. Sed Galen.3.de comp. med. loc. cap.2. dicit *Eparmata* (quæ & *Parotides* ſunt,) è genere eſſe inflammationum,quæ fiunt glandulis,circà aures p. n. affectis. Paulus verò ait: Tumor omnis, ſiue œdematoſus, ſiue ſcirrhoſus, etiam citra inflammationem, glandulas ſub auribus occupans, παρωτὶς dici poteſt.

*Ephebaon*, *Pubes*, & *Pecten*, *Aqualiculus* Latinè, Græcè ἐφήβαιον, ἐπίσειον, ἥβη, id totum eſt, quòd eſt ab Hypogaſtrio, ſeu imo ventre (quem & *Sumen* vocant) vſque ad pudenda; Introd.

*Ephelcis*, ideſt, ramentum, ſeu cruoris exigua guttula, quæ interdum tuſſi in hæmoptoicâ paſſione,rejicitur, 4. de loc. aff. 5. aliquando generaliùs, ἐφελκὶς, cruſtula eſt, quæ vlceri obducitur, diciturque de internis; quandoque enim cruſtulæ & per tuſſes è pulmonibus,& per deiectiones ex inteſtinis, dejiciuntur.

*Ephelis*, ἐφηλὶς, eſt aſpredo, & nigrities, in facie ex ardore Solis progenita, ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ideſt,Sole, nomen inditum,non quòd à Sole tantùm vitia illa in cute contrahantur, ſed quòd à reliquis inducta cauſis, ſimilem aſperitatem & colorem habeant. Quæcunque enim cauſa

cauſa ea excitarit, cutis ceu multo Sole exuſta, candorem & læuorem amittit,contrahitque nigritiem & aſpredinem. Plinius aliquando diſcolorem à Sole cutem, aliquando à Sole vſta, vel à Sole aduſta interpretatur, eóque vitio deformes,Solatos appellat. Alij, Vitia cutis ſimpliciter Latinè reddunt.

*Ephemera febris* eſt, quo à causâ procathartica, ſiue præincipiente, fit cum vrinæ coctione, primâ die apparente, ſuaui caliditate, pulſu ad magnitudinem, & celeritatem effatu dignam aſcendente, ſyſtole pulſus parùm à naturali tenore mutatâ, æquali atque incompreſſo aſcenſu in caliditate, etiam conſiſtente febre,ſudore adhæc aut rore, aut omninò cum aliquo optimo vapore integrè iudicari ſolita, 1. de diff. febr. cap. 7. *Ephemera febris*, ait, in ſpiritibus citra humorum putredinem accenſa eſt, ibid. cap. 5. vide *Diaria*.

*Ephialtes*, Affectus Græcis dictus, eſt nocturna corporis oppreſſio, & quædam quaſi ſuffocatio,cùm quis ſomni ab initio, ſupinus iacens, grandi ſe mole opprimi,atque ab alio inuadi imaginatur,cum difficili reſpiratione, immobilitate, ac voce præpeditâ, propè ſuffocari, æger videatur; Græcis quoque dicitur ἐπιβολή & πνιγαλίων, Latinè verò *Incubus*, vel *Incubonus* dicitur; fortè quia ex Veteribus quidam *Dæmonem*, alij, *Cupidinem*, alij, *incubantem Vetulam*,aut *externam quandam vim,qua quieſcentes inuaderet,& pondere oppreſſos, grauaret*, eſſe voluerunt, quamuis tota mali cauſa, intra corpus eſſet,in libello de vtilitate reſpirationis,Galeno aſcripto. Ea autem cauſa non eſt humor,ſed craſſus & frigidus vapor, vt ſcripſit Poſidonius,ventriculos cerebri implens,& prohibens, ſpiritus animales per neruos ferri. Per ſomnum tantùm fit, eóque laborantes per ipſam acceſſionem eadem patiuntur, quæ & apoplexia correpti, ſed tamen mitiora. Quia enim vapor in causâ eſt,non in totum opplentur ventriculi cerebri,nec tam diffi

difficulter excitantur, qui eo laborant. Manent tamen aliquandiu immobiles: deinde verò multo labore, & conatu tenuato, & diſcuſſo ſpiritu, & meatibus obſtructione ſolutis, derepentè è ſomno excitantur. Læditur illis potiſſimum imaginatio, ex quo veriſimile eſt, in priori potiſſimum ventriculo morbum conſiſtere. Ex his intelligi poteſt incubi differentia ab *Apoplexiâ* & *Epilepſiâ*. Præludium tamen procemiumque eorum morborum eſt, atque etiam inſaniæ. Diuturnior enim & frequenter repetens, crudo humore in ventriculis cerebri paulatim cumulato, in eos facilè degenerat. Præcedunt incubum ſuffocatio, vocis amiſſio, grauitas & immobilitas, & hæc rurſus crapulæ & cruditates, ex quibus craſſus ille frigiduſque vapor ſuſcitatur. Proinde quidam morbum hunc rectè quidem, ſed imperfectè definierunt, vaporum in caput diſcurſum ex nimio cibo & cruditate.

*Ephidroſis*, ἐφίδρωσις, duo ſignificat, vel ſudoris circa thoracem, & caput exortum, vel in vniuerſo corpore ſudoris prouentum, tùm paucum, tùm inutilem.

*Epialus*, vide *Febris Hepiala.*

*Epicauma*, eſt velut ex igne facta cruſtuloſa vlceratio, quæ oculi nigro aduenit, nec permanet, lib. finit. id morbi ἐπίκαυμα, & ἔγκαυμα vocant Græci, Latini *Vſtionem* ſiue *Inuſtionem*. Sed aduertendũ eſt duo vlcerum genera hoc vno nomine apud Paulum & Aëtium deſignari. Scribit enim Paulus, ἐπίκαυμα vlcus eſſe oculi ſordidum, impurũ, cruſtoſum, quòd dum repurgatur, ſæpè humores oculi effluunt: Id verò ab Aëtio, non ἐπίκαυμα, ſed ἔγκαυμα appellatur. Vocat enim ἐπίκαυμα, vlcus ſuperficiarium, cùm videlicet nigrum oculi in ſuperficie exaſperatum, inuſtum fuerit, & coloris cinerei euaſerit, cuius vlceris non meminit Paulus.

*Epiceraſtica*, ἐπικεραστικὰ, medicamenta ſunt, quæ & *temperata* dicuntur; quæ ſi valentiora euaſerint, humoribus

moribus mordicantibus morſum eorum retundunt, 2. ſimplic, 12. veluti vua paſſa mordentes mediocriter ſtomachum humores obtundit, apud Galenum, lib. 2. de aliment. Idem medicamentorum genus etiam κατακεραστικὸν appellatur.

*Epicraſis*, ἐπίκρασις, eſt vitioſi ſucci ſeu cacochymiæ curatio, cùm indicationes ſibi aduerſantur, in quâ paulatim, quod vitioſum eſt, vacuatur, & paulatim quòd ſalubre eſt, pro eo reponitur, 9. method. 10. Eſt enim in vniuerſum duplex omnis curationis ratio: aut enim in totum ſummouetur vitium, ſi & vires valent, & humor concoctus ſe facilè educi patitur: aut ſi vires imbecillæ ſunt, vt confertim factam vacuationem admittere nequeant, vel humor propter cruditatem non ſit futurus obediens medicamento, tunc vbi eum attemperaueris, tenuaueris, mitificaueris, paulatim educere oportebit, inque locum eius benigniores ſufficere; quanquam non ſit neceſſe ἐπίκρασιν vacuatione perfici. Nam quæ etiam in corpore manent, alterari, mitigarique poſſunt, permiſsâ ſoli naturæ vacuatione, quæ eorum partem vel conuertat in corporis alimentum, vel per aluum, vrinas, ſudorem, aut aliter expurget.

*Epicriſis*, id eſt, *Adiudicatio*, ad Thraſyb. cap. 6. Quæ mutuò inter ſe dependentia colligantur, per appellatam *Epicriſim* à Græcis, à noſtris *Adiudicatio* dici poteſt, iudicanda ſunt.

*Epicruſis*, certa quædam eſt percuſſio, quâ mangones puerorum, hoc ipſo præſidio ſuccurrunt iis, quibus à natali die, gracilia ſunt membra, 14. meth. cap. 16.

*Epicyema*, ἐπικύημα, eſt ſecundus fœtus, conceptus grauidâ iam exiſtente muliere, id quòd fit, vt ſcripſit Hipp. cùm fœtu iam concepto, non clauditur exactè vterus, ſed ſemen aliud etiam poſteà intro admittit; Arabibus, *Superimpragnatio* dicitur, & *Superfœtatio*.

*Epidemus*, vide *Endemus*, & *Communis*.

*Epidermis*, ſumma cutis corporis, ſeu Cuticula, 3. meth. 4. ſolâ ſenſatione à verâ cute differt, hæc enim à neruorum extremitatibus dilatatis fit : Epidermis verò à cutis excremento vaporoſo, ambientis aëris à frigiditate prouenit : itaque vel ſenſu caret, vel exigui ſenſus eſt, proinde citra dolorem facilè à ſubiectâ cute ſeparatur : Sic dicitur, quòd ſuprà cutem naſcitur, quodque eius veluti quædam effloreſcentia ſit ; ſicut τὸ ἐπίθυμον τοῦ θύμου, καὶ τὸ ἐπίθυμβρον τῆς θύμβρας.

*Epideſmus*, ſiue *Hypodeſmidas*, ideſt, *Faſcias*, *Subfaſciationes*, & *Subligamina*, ſine vllâ diſtinctione, Veteres vocauerunt ; Ac Hippocrates *Faſcias*, quæ ipſi corpori circumdantur, *Subligamina*, ſeu *Subfaſciationes* appellat, quæ Plagulis extrinſecus ſuperligantur, 3. de his, quæ in med. 6. vide *Plagula*.

*Epideſis*, genus ligationis eſt, ad ſanguinis profluuium fluentibus vaſis iniecta; quamquã ipſum vas circulo nõ complectatur, ſicut vinculum ; verùm cùm ex parte ſuo complexu committat quodammodo vulnerati membri labra diſſidentia, & quæ ſuperimpoſita ſunt, contineat, meritò inter claudentia remedia numeratur, 5. meth. 5.

*Epididymis*, ἐπιδιδυμίς, ideſt, ſupergeminalis tunica, & paruus quidam quaſi teſtis, teſtium inuolucrum ſimul eſt, & appendix ; eſt enim pars quædam animalis gemini, hoc eſt, teſtis capiti ſuperimpoſita ; id quòd nomen ipſum præ ſe fert, ex quâ multæ fiſtulæ, ſeroſo quodam humore plenæ, ad teſtem pertineant, 1. de ſem. cap. 15. Eſt autem propria & intima teſtium tunica, & illis omni ex parte contigua, dura, craſſa, & admodum valida. Huic alia tunica ſuperpoſita eſt ἐρυθροειδὴς dicta, non eam modò, verùm totum etiam teſtem comprehendens. Malè quidam eo nomine teſticuli quoddam caput, & veluti effloreſcentiam ſignificari putant, nominibus manifeſto abutentes, ( id enim παραστάτης vocatur) & ob id in errorem lapſi, quòd exiſtiment

ment τὴν ἐπιθυμίδα eâdem ratione dici, quâ τὸ ἐπίθυμον (flos qui ſuprà thymum) & τὸ ἐπίθυμβρον, id quod ſupra Thymbram ſiue Satureiam prouenit.

*Epigaſtrion*, vide *Abdomn.*

*Epigennema*, ἐπιγέννημα, quaſi ſuperueniens, vel ſupergenitum, idem eſt ac Symptoma, de ſymp. differ. cap. 1. quanquam aliqui ita diſtinxerint, vt Syptoma eſſet quicquid præter naturam animali accidit: ἐπιγέννημα verò, quòd ſolos morbos neceſſariò ſequitur, ἀπὸ τοῦ ἐπιγίγνεσθαι, vide *Symptoma.*

*Epiglottis*, ἐπιγλωττὶς, id eſt, *Superlingula*, eſt membrana cartilaginoſa, rotunditatis oblongæ, in interiori gutturis parte collocata, 1. de loc. aff. 1. quæ à radice linguæ exoritur, lib. de vocal. inſt. diſſ. c. 4. quæ & *Glottis* dicitur, 7. de vſu part. c. 13. Dicitur etiam *Lingula*, *Ligula*, id eſt, *Laryngis lingua*; eſt enim corpus quoddam ſimile linguæ alicuius fiſtulæ, vbi arteria, & larynx inter ſe connectuntur, 7. de vſu part. c. 13. velut operculum omni tempore, quo animal reſpirat, apertum ſtans, quo tranſglutit, laryngi accumbens, ibid. c. 17. Cuius ligulæ, niſi tanta eſſet magnitudo, figura, ſubſtantia, & ſitus, quem nunc habet, vomentibus nobis non pauca in aſperam arteriam deferrentur, ad laryngis cauitatem aceruata, ib. eſtque hæc proprium vocis inſtrumentum, 1. de loc. affect. 6. Vergit autem ad ſtomachum, poſitionéque habet tertiæ cartilagini aritænoëidi cõtrariã, vt quæ ex aduerſo etiã loco exoriatur.

*Epigonatis*, ἐπιγονατὶς, vel ἐπιγονὶς, eſt os cartilaginoſum, latum, rotundum, intus læue & cauum, toti genu ſuprà poſitum. Duabus conſtat ſubſtantiis; vna oſſea, interiore; altera, cartilaginea, quæ exterior ſuperficiariaque eſt, ſicut cartilagine quodammodo incruſtatum videatur internâ præſertim parte, quâ articulum reſpicit. Verùm à lateribus aſperum eſt, quo commodiùs ei tendines tibiam extendentes, ipſumque

femori atque tibiæ alligantes aptarentur; propter quos etiam iis locis cartilaginoſum videri cum Galeno poſſit, maximè in iuuenum corporibus: at grandioribus, abraſis cultello, aut coctura abſcedentibus tendinibus, manifeſto oſſeum apparet. Contegit femoris tibiæque articulum, alioqui nimia patentem, prohibetque ne antrorſum laxetur. Formam probè orbicularem habet, faſtigio ad tibiam acuto. Vmbonem imitatur, medio corpore craſſiore, oriſque tenuibus. vide *Patella.*

*Epilampſies*, vide *Effulgeſcentia.*

*Epilepſia*, (quæ & *Epilepſis* dicitur,) id eſt, *Morbus Comitialis*, de diff. morb. c. 5. eſtque totius corporis conuulſio, non perpetua, cum mentis & ſenſuũ ablæſione. Eam moleſtæ rei ſenſus inuehit, & cerebro noxiæ, tùm quantitate, tùm qualitate. Quantitas quidem cerebro grauis eſt, eiuſque vim expultricem excitat, conſiſtitque in humore vel pituitoſo, vel melancholico, ſed ferè ſemper frigido, craſſo, & viſcoſo. Quem tamen non adeò multũ eſſe oportet, vt penitus obſtruat, vimque ipſius cerebri exuperet, alioqui non Epilepſiã, ſed Apoplexiam potiùs pareret, ſed quãtitate mediocrem, vt ad eius depulſionem, quàm natura totius corporis cõcuſſu molitur, cerebro adhuc vires ſuppeditet. Qualitas verò maligna ac venenata, & virtuti animali infeſta eſt, ſiue à veneno ſumpto, ſiue ab vlcere cacoëthe cerebri vel ſubiectarum partium, ſiue ab aliâ affectione, vt ventriculi cruditate, & largo meri potu proficiſcatur. Itaque vbi eorum aliquid in cerebro præter naturam fuerit, ipſum mouendi ſentiendique principium in ſeſe recurrit & contrahitur, atque ita totius corporis conuulſionem inducit, quin etiam eam à ſe moliri contendit crebrâ & inæquali cerebri totiuſque corporis cõcuſſione. Apparent enim manifeſto in eo morbo hæc duo ſymptomata cõuulſio, concuſſioque tanta, vt ſpumã etiam eliciat. Valido in motu humor qui in cerebro continetur

continetur exagitatus,non aliter quàm oui candidum, ſpumam creat. Sunt autem (quamuis loci affecti nullũ ſignum appareat) cerebri ventriculi, anterior maximè & poſterior, huius mali ſedes,in quibus ſpiritus gignitur atque continetur, primum animæ inſtrumentum, tùm in ſenſilibus actionibus omnibus,tùm in iis quæ à conſilio & voluntate prodeunt. Spiritus igitur cùm laboret, & veluti attonitus in depellendâ morbi causâ verſetur, alias interim functiones deferat, neceſſe eſt; quare non imaginari, non ratiocinari, non meminiſſe poteſt; 2.de ſympt. cauſ. c.2. vide *Comitialis*.

*Epilogiſmus*, communis eſt quædam ratio, & omnium aſſenſu comprobata, 1.prorrh.6. vel eſt ratio apparens,nec recedens ab his quæ manifeſta ſunt,ſed illa ſemper vſurpans,vt idem Gal. ait,lib.de ſectis. Huiuſmodi rationes multæ habentur apud Hippoc.in progn. vt quæ à facie ægri & ſignis aliis euidentibus ſumũtur.

*Epinyctides*, vide *Efflorationes*.

*Epiparoxineſtai*, id eſt, ſuperuacui, & ſuperexacerbari dicimus, cùm paroxyſmus plures habet inſultus, ac veluti reduplicationes,vt in ſemitertianâ,quæ tertio die duplicatam habet acceſſionem tertianæ intermittentis,cum quotidianâ continuâ; & ἀναδιπλώσεις quaſdam. Eſt & ἐπιπαροξύνεσθαι irritari, & de abſeſſibus ad aures ſubortis, dicitur, in prorrhet. ſicut & pulſuum Thlipſis, id eſt,compreſſio; ſic enim nominant,quando incipiente acceſſione ſatis parui, atque inæquales pulſus ſunt, 1.de diff. febr. cap.7.

*Epiphora*, ἐπιφορά,tum inflammationis magnæ,vniuerſo illatæ corpori,tùm largorum fluorum, & fluxionum commune nomen eſt; propriâ verò, de oculis profertur, vbi cum maximâ inflammatione,etiam humoris copia in illos influxerit, lib. Introd. cap.15.

*Epiphyſis*, ἐπίφυσις,eſt oſſium quaſi adnata appendix, lib. de oſſib. in proœmio: differt autem ab *Apophyſi*.

vt idem Galenus annotat, quòd *Apophyſis* ſit totius oſſis extrema pars, *Epiphyſis* verò non eſt oſſis pars, ſed aliquid oſſi adnatum.

*Epiphyſis vermiformis*, ἐπίφυσις σκωληκοειδὴς, idem eſt ac *Conarium*, ſiue *Conoëides corpus*, & *Turbinatum*; vide *Conoëides*.

*Epiplaſma*, idem eſt ac *Cataplaſma*; vt, cùm tritici farina, ex Hydrelœo decoquitur, ac vulneribus imponitur, 3. de compoſ. medic. per gen. cap. 2.

*Epiplocele*, vide *Celas*.

*Epiploocmiſta*, plerique homines pingues & obeſi dicuntur, quaſi dicas *Omenti geſtores*, dum in magnam molem omẽtum iiſdem excreuerit, 6. de anat. adm. c. 5.

*Epiploomphalon*, omenti eſt in vmbilicum prolapſus, libr. finit.

*Epiploon*, ſiue *Epiplun*, vide *Omentum*.

*Epiſarcidium*, vide *Anaſarca*.

*Epiſemaſia*, eſt ipſum principium, ſiue inſultus acceſſionis febrilis, in quo ægri ſolent horrere, refrigerare, oſcitare, pandiculari, dormitare, aut aliud quid ſimile pati: dicitur Græcis, ἐπισημασία, *Significatio*, (aliàs, εἰσβολὴ παροξυσμοῦ, id eſt, Annotatio paroxyſmi, tempus indiuiſibile, exactè iam primum, quo iſta ferè quæ retuli, ſolent oboriri: horum ſi quod ægri ſenſerint, iam acceſſionem adeſſe, quaſi eo ſigno præſentiunt. Ac eiuſmodi quidem acceſſionis ſignificatio, quæ ſcilicet cum talibus ſignis inuadit, ſimpliciter ἐπισημασία appellatur, eſtque febrium putridarum propria. Verùm habent & ſuam ἐπισημασίαν hecticæ febres, ſed ab illa differentem: eâ autem eſt vnâ ferè horâ vel duabus poſt aſſumptum cibum, quo tempore qui hecticâ febre laborantem tetigerint, quandam febris veluti acceſſionem deprehendent, calorem & pulſuum magnitudinem atque celeritatem intendi ſentientes, nec quicquam tamen eorum obſeruantes acci-

diſſe,

diſſe, quæ ſolent in putridis febribus euenire, hoc eſt, non horrorem, non extremitatum refrigerationem, non dormitationem, non aliquam pigritiam, aut aliquam omnino inæqualitatem, in calore aut pulſu, ſed neque paruitatem, neque debilitatem, neque aliud quid ſimile. Ideò hæc quia ἐπισημασία non eſt, non abſolutè, ſed cum addito, ἐπισημασία ἄθλιπτος nominatur, quod careat iis anguſtiis moleſtiiſque, quibus alij grauiter premuntur per initia acceſſionum. Eſt autem hæc febrium hecticarum propria; Galen. lib. 1. de diff. febr. cap. 9. vide *Annotatio.*

*Epiſſon*, vide *Aqualicus*, ſiue *Aqualiculus.*

*Epiſpaſticum*, ἐπισπαστικὸν φάρμακον, quòd & ἑλκτικὸν, & ἐξελκτικὸν dicitur; vide *Attrahens*: eſt medicamen aridum inſperſile, ad malignorum vlcerum curationem, non inefficax, 4. de comp. med. loc. cap. 5.

*Epithemata*, ἐπιθέματα, pharmaca ſunt, ceratis valentiora, quæ tum ex vnguentis, tum ex iis, quæ ſimilem vim obtinent, medicamentis componuntur, 7. meth. 4. *Epithema* quoque Operculum eſt, 2. de vſu part. c. 9.

*Epneumatoſis*, vide *Phyſis.*

*Epoche*, eſt ſuſpenſa ſententia, nihilque definiens: vt cum quamdiu humores ſunt in nutu, de nullâ re pronunciamus, nec aſſeueramus quicquam certò, lib. de optimo docendi gen.

*Epomida*, id eſt, *ſuperhumeralem*, ſuperiorem humeri partem dicunt, 1. de anat. adm. c. 11. vide *Ala.*

*Epulis*, ἐπουλίς, eſt Tuberculum, & carnis excreſcentia in gingiuis proueniens, & ad intimos molares dentes ſeſe extendens, ita vt æger aliquando os aperire nequeat, 5. de compoſ. med. loc.

*Epulotica*, ἐπουλωτικὰ φάρμακα, medicamenta ſunt, quæ non detrahere, neque liquare carnem, ſed indurare, deſiccare, & cicatricem inducere apta ſunt; vt Alumen, Galla, Omphacium. Æs combuſtum, præ-

ſertim lotum, 5.ſimpl. cap.15.

*Equus*, (qui Græcè ἵππος dicitur, lib.finit.) oculorum affectus eſt, inſitus quibuſdam,quibus oculi nullo tempore manere poſſunt requieti, ſed tremuli ſubinde nictant, & inſtabiles, 1.progn.21. Hanc oculorum affectionem Galen. comparat ſtridori dentium naturali & congenito, pateteque ex eo non eſſe morbum, præſertim cùm nemo Medicorum eius meminerit.

*Erratica febris*,ſiue *Inordinata*, eſt,quæ extra horas conſuetas, vel tardiùs, vel celeriùs inuadit, & inordinatè tùm mouetur, tùm conſiſtit, lib. de Typis, cap.4. ſunt enim (ait) in erraticis, inordinata principia.

*Errhina medicamenta* ſunt, quæ naribus,quas Græci *Rhinas* vocant, capitis purgandi gratiâ infunduntur, aut induntur, 5.de ſimpl. c.20. Quicquid autem eam habet facultatem, extergens, & acre ſit oportet: ſic enim & commodiſſimè attrahit, & vim expultricem irritat. Eiuſmodi eſt Betæ ſuccus, Cuminum,Medulla Cucumeris ſylueſtris, Staphiſagria, tum oleo aut vnguento, aut lacte, aut alio liquore excepta, & naribus inuncta, tum in puluerem trita tenuiſſimum & per arundinẽ inſufflata. Quòd vbi actum eſt, æger deorsũ pronuere debet,quo videlicet coactus humor diſtillet.

*Erythroëides*,eſt intima teſticulorum tunica,de cauſ. morb. cap.10. vide *Elythroeides*.

*Eruptionum*, ſiue, vt Græci dicunt, *Exanthematum* nomen, quidam in communi vſurpant, de affectionibus videlicet vlceroſis, & aſperis, in mento, & corporis vniuerſi ambitu ſuâ ſponte prouenientibus, 5.de compoſ. medic. loc. cap.6.

*Eryſipelas*, eſt tumor præter naturam non altè deſcendens, ſed in cute conſiſtens, à bilioſo humore obortus, colore pallido, 14. method.1. Si verò ipſius color non ſit omninò pallidus, ſed mixtus ex pallido & rubro, erit etiam mixta affectio, ex phlegmone ( in

quâ

quâ ſanguis peccat,coloris rubei)& ex *Eryſipelate*,vtique ab eo,quòd in mixturâ ſuperat, nomé ipſi inditur, ac dicitur vel *Phlegmone eryſipelatoſa* , vel *Eryſipelas phlegmonoſum*, 14.meth.1,& 2. Habet quidem doloris aliquid,ſed longè moderatiùs quàm phlegmone,neque vt illa pulſat,premit,aut diſtendit. Verùm multò calidior eſt,& aſpectu flauior,& ſi tetigeris, ſanguis facilè refluit, rursúſque affluit, valdè tenuis & rubens. Nominant autem *Eryſipelas, Vicinitraham* , vel *Vicinirubiam*, quòd incenſum quidem atque inflammatum eſt ſemper, cum tumore & rubore partium circumpoſitarum , lib.3. de his quæ in med.30. & 2. ad Glauc.1. *Exactum* autem *Eryſipelas* eſt, quòd à bilioſâ fluxione ortum ducit, 7.ſimpl.

*Eſchara*, cruſta eſt, quæ vlceribus veluti ſeptum,vel ſuâ ſponte , vel arte pyroticorum medicaminum vſu adnaſcitur, 5.meth. cap.3. Craſſa, nigraque eſt: quæ autem leuior, non ἐσχάρα, ſed ἐφελκὶς dicitur. Propriè verò ἐσχάρα, quæ ab ardenti ferro, aut medicamento cauſtico inducta eſt, appellatur. Eius generatio, inquit Gal. ex ſubiectis circumpoſitiſque corporibus, vt ſic dicam, ſemiuſtis; ſic vt cuiuſmodi rem in hyemem extinctos hos carbones parãt,eiuſmodi ipſæ cruſtæ carnis exuſtæ ſint reliquiæ. Quare quantum particulæ aduſtũ ad cruſtam eſt, tantũ ipſi de naturali carne deperditur.

*Eſcharoticum*, medicamentum eſt, quòd perinde vt cauſticum, in craſsâ eſſentiâ eſt,& cuicumque inhæſerit parti, ſtipitis ritu infixum eam comburit & excruciat, 5. ſimplic. 5. Eſt autem duplex τὸ ἐσχαρωτικὸν, ignitum ferramentum,& cruſtificum medicamentum: hoc autem calidum & ſiccum eſt, quarto gradu : id carnes colliquat & adurit, ſicque cruſtam facit. Eius vſus imprimis neceſſarius eſt, vbi ex eroſione putreſcentis alicuius profluuium ſanguinis excitatur, atque vbi quòd computruit, ſublatum eſt ad adurendam

ipſius veluti radicem. Eſt autem incruſtantium medicamentorum materia non vtique ſolus calor, ſed cum quo adſtringendi facultas ſit coniuncta, qualis in chalcitide & miſij, & atramento ſutorio, ſiue vſtis, ſiue inuſtis. Quæ verò ex calce non extinctâ conficiuntur, ea vtique valentiora his ſunt; cæterum, calx adſtringendi vim non habet. Excidunt igitur citiùs quæ ab his fiunt cruſtæ, hærent autem corporibus diutiùs quæ ab aſtringentibus: quòd vtique longè eſt vtilius in profluuio ſanguinis, quando ita priùs naſcitur in imo earum caro, efficiturque profluenti vaſi velut operculum quoddam: vnde nec noſmet præcipites eſſe ad cruſtas, vbi hæmorrhagiæ periculum imminet, detrahendas oportet, niſi in illis tantum affectibus, in quibus propter putredinem candens, ferrum admouere coacti ſumus; tunc enim celerrimè cruſtam excidere expedit.

*Eſthiomenos herpes*, ἐσθιόμενος ἕρπης, eſt inflammatio ex ſincerâ flauâ bile ad cutem decumbente acriori, & mordaciori quàm ea eſt, à quâ oritur herpes miliaris; in hoc enim fluor pituitâ miſtus videtur, in illo exacta bilis totam exulcerans, & corrodens cutem, libr. de tumor. cap. 9. vide *Herpes, Phagedæna, Nome*.

*Ethmyodes platyſma*, id eſt, latus ille muſculus, ſiue muſculoſa dilatatio, quæ cuti ſubnaſcens, λεπτόν, id eſt, buccam, ſiue maxillam mouet, lib. de neru. diſſ. c. 6.

*Euacuationem omnem*, ſiue fiet ınediâ, ſiue ſanguinis miſſione, ſiue purgante medicamento, ſolitus eſt vocare Hippocr. vaſorum inanitionem; *Euacuatio* autem preſſiùs dicta eſt humorum, qui ſuâ quantitate moleſtant, purgatio, vt purgatio eſt humorum, qui ſuâ qualitate moleſtant, euacuatio, 1. aphor. 2.

*Euchymia*, id eſt, ſuccorum in corpore bonitas, 2. de ſimpl. 13. vnde *Euchymon* nutrimentum eſt boni ſucci, 6. de ſan. tuen. cap. 7. Id autem duplex eſt, tum quòd portio

portionem quandam boni ſucci continet ad nutriendum habilis, ſed plurimum habet recrementi, tum quòd plurimum habet, quòd nutrire poteſt, minimum autem quòd ſit inutile, Galen. lib. 9. method. med.

*Eucraſia*, eſt medium omnium temperamentorum, 1. de ſanitat. tuend. cap. 4. ex optimâ & conuenienti cuique naturæ, corporíque miſto, mixturâ quatuor primarum qualitatum conſurgens. Vnde eius magna eſt latitudo, quàm qui adeptus eſt εὔκρατος, ſiue *Eucraton corpus*, ideſt, optimè temperatum corpus nactum eſſe dicitur; ſecus *dyſcraton*, ſiue intemperatum, 2. de temper. 1.

*Euectica*, medicinæ pars, quam alij *Gymnaſticam* vocant, eſt, quæ optimum habitum corpori inducere ſtudet, de part. art. med. cap. 5.

*Euexia*, eſt bona corporis habitudo, 1. de ſanit. tuen. c. 8. vt huic oppoſita Cachexia, ideſt, prauus corporis habitus εὐεξία καὶ καχεξία, illam complent bona omniũ partium temperies, actionum robur, Euchymia, ſanguinis, carnis, totiuſque corporeæ molis ſymmetria. Eſt autem duplex ἡ εὐεξία; vna eſt ἡ ἁπλῶς εὐεξία, quæ in optimâ corporis conſtitutione deprehenditur: altera verò, μετὰ προσθήκης εὐεξία, quam habent ſingulæ corporum naturæ propriam & in comparatione dictam. Itaque ἡ ἁπλῶς εὐεξία nihil aliud eſt, quàm τῆς ὑγιεινῆς ἕξεως ἡ τελειότης, hoc eſt, perfectiſſima & abſolutiſſima ſanitas: Et quia ſpecies & ipſa τῆς ἕξεως eſt, non facilè à cauſis inſalubribus offenditur, ſed firma conſtánſque in corporibus perſeuerat. Quæ autem ab hâc deficit, modò nondum vitioſa ſit, non iam εὐεξία, ſed ab omnibus ὑγίεια, hoc eſt, *Sanitas*, nuncupatur, quæ eadem eſt cum τῇ μετὰ προσθήκης εὐεξίᾳ: tunc enim non ſimpliciter, ſed huius vel illius εὐεξία dicetur. Sic ἡ τῶν ἀθλητῶν εὐεξία non ſimpliciter dicitur, quoniam optima non eſt, quam periculo proximam eſſe Hippocrates pronuntiauit, &

nega

negauit naturâ eſſe comparatam: nam vt reliqua habeat optima, attamen ſanguis, & præcipuè carnoſum genus in eâ ſuprà modum excreuit.

*Euidentes cauſæ*, vide *Continentes*.

*Euóchon*, εὔοχον, *Vinculum* vocat Hippocrates, quòd benè geſtat, & ſuſtinet, hoc eſt, firmiter, & ſine vllâ compreſſione continet, 3. de artic. 22.

*Eupathia*, ideſt, patiendi promptitudo, 4. de vſu part. 14.

*Euphyian*, vocat Galenus, bonam habitudinem, 1. de vſu part. 9.

*Eupnœa*, εὔπνοια, proba ſpiratio, quæ ſecundum naturam fit, oppoſita *Dyſpnœa*, quæ eſt difficilis ſpiratio, apud Hippocr. vt annotat. Galen. in com. prognoſt.

*Eurhythmus*, pulſus eſt cuique ætati, loco, tempori, temperamento, naturalis & conueniens pulſus; cùm ſuum rhythmum quoque ſeruat in Diaſtole pariter, & Syſtole, 1. de differ. pulſ. cap. 9.

*Euſarcon*, vide *Quadratum*.

*Euſema criſis*, quæ cum bonis ſignis à ſuâ indicatoriâ die fuit indicata, vt quæ vndecimo die coctionem in vrinâ, noctem grauem, quæ acceſſionem præcedit, inſultus, cum concuſſione pulſuum, decretoriam commotionem, & ſudores bonos, citra horrenda pericula habuit, 1. dier. decr. cap. 7.

*Euſtomachus*, cibus eſt gratus ſtomacho, ventremq; roborans, 6. de tuend. ſan. cap. 9.

*Euthyporos*, ideſt, in rectum procedens, alterũ ex inſtrumentis, & organis eſt, quæ fractis, vel luxatis cruribus ſupponuntur, (σώληνας, Græci vocant) quòd quidem Euthyporos per vnicũ axem; qui in fine machinæ ad infimam eius partem eſt collocatus, contrarium nixum toti membro, geminâ tenſione efficit; quòd verò priùs ſurſum, mox deorſum, illud *Metalepticum* dicitur, quaſi *Tranſlatiuum* dixeris, 6. meth. cap. 5.

*Euthro*

*Euthrophia*, ideſt, bona, & vberior nutritio, 3. de ſanit. tuend. cap. 8.

*Exanaſtomoſis*, vide *Oſculorum apertio*.

*Exangues corporis partes* ſunt, vt oſſa, & cartilagines, quæ mucoſo quodam humore naturæ ſuæ analogo aluntur, lentore quodam & albedine prædito, 3. de artic. 65.

*Exanthematum* nomen, quidam in communi vſurpant, de affectionibus videlicet vlceroſis, & aſperis in aliquâ corporis parte prouenientibus, quæ & *Puſtulæ*, & *Bothor* dicuntur, 5. de compoſ. med. loc. c. 6. Sunt autem ἐξανθήματα, ſiue *Papulæ*, quædam leues eruptiones humorum per cutem efflorescentium; rubræ, pallidæ, flauæ, nonnunquam & nigræ, & liuidæ, pro humorum ratione, nunc indolentes, nunc prurientes cum ſcalptu, interdum ſine pruritu, nunc vlceroſæ, nunc ad vlcus non deuenientes; horum generum ſunt φλυκταίναι, ψυδράκια, ἐπινυκτίδες, κεγχῆνες, *Variolæ*, *Morbilli*, quæque in lue Venereâ etiam gignuntur, & quæ in febribus peſtilentibus; vide *Puſtulæ*, *Eruptiones*.

*Exarthrema*, luxatio eſt, non omnis, ſed ea tantùm, in quâ totus articulus à ſuâ ſede naturali excidit: nam paruam luxationem, non ἐξάρθρημα, ſed παράρθρημα, quidam vocari contendunt, 2. meth. 2. Alij per ἐξάρθρημα intelligunt poſitionem articuli deprauatam, & præter naturam. Ea fieri poteſt ſurſum, deorſum, intrò, foràs, antè, retro. Sex enim iſtis differentiis in articulo oſſa à ſuâ ſede tranſponi poſſunt. Eſt autem luxatio morbus oſſis, non quâ os pars ſimilaris eſt, ſed quòd partis organicæ portio ſit. Sic enim & in multis aliis partium organicarum morbi partibus ſimilaribus per accidens tribuuntur, & contra ſimilarium morbi, organicis.

*Exarticulatio*, eſt alicuius membri luxatio, libr. de morb. differ. cap. 13. *Exarticulationes* interdum vocat

*exar*

*exarticulata*, ideſt,oſſium è propriâ ſede exceſſus, ſine fractione,com.1.in 1. de fract. 1. vide *Luxationes*.

*Ex ægritudine ſenectus*, ſiue *ex morbo ſenium* (quòd & *Tabes* ſeu *Maraſmus*,& *Marcor*, febriſq; à quâ proficiſcitur, *Tabida*, vel *Maraſmodes* dicitur)eſt extinctio ſummave imminutio natiui caloris, ad quam totum corpus contabeſcit, inſtar arboris cuiuſdam ſupra modum arefactæ, aut ob longitudinẽ temporis, aut flãmæ viciniam, aut vehementem, atque immoderatum ſqualorem. Cúmque hæc qualitas ſenibus,annorum multitudinis ratione comparetur,tabidis tamen à febrili caliditate, 5. de ſanit. tuend. c.9. & 1.de differ. febr. c.8. fitque ex defectu nutrimenti, vbi quis vel ex electione famem tolerat, vel præ ciborum inopiâ, fame conficitur, lib. de marcore, cap.1. vide *Maraſmus*.

*Excauatio*, vide *Lordoſis*.

*Excidentia*, apud Hippocratem nunc ſine adiectione luxatione oſſium à propriâ ſede ſignificant, 1. de fractur. 1. nunc articulorum tantùm luxationes,com.3. de iis, quæ in med. 31. vide *Luxationes*.

*Excrementum* id omne dicitur, quòd in alendo corpore, nec confici, nec aſſimilari potuit: Cúmque corpori non adnaſcatur, nec adcreſcat, proptereà per ipſius laxiora intùs ſpatia,ſuperuacaneum errat;vnde nomen quoque rectè à maioribus ei rei περίσσωμα, ideſt, *pererrans*, eſt inditum, 1. de ſanitat. tuend. cap.3. vide *Attractrix*, & *Lotium*.

*Excutationes*, ideſt, oſſium extra cutem eiectiones, de oſſibus enim extantibus eſt ſermo, 4.de art.34.

*Exelciſmus* eſt oſſis,vel oſſium deductio à ſuperficie in profundum, lib. finit.

*Exercitatio acuta*, cuius celeres motus ſunt,eſt,quæ corpus extenuat,& conſumit; *contraria*, craſſum reddit; *multa*, corpus ſiccat; *mediocris*, obeſum præſtat, 5. de ſanit. tuend. 5.

Exipo

*Exipotica*, digerentia ſunt medicamenta, 7. de compoſ. medic. per gener. 9. ἐξιπωτικὰ φάρμακα eadem ſunt quæ & ἐπισπαστικά.

*Ex morbo ſenium*, vide *Ex ægritudine ſenectus*.

*Exomphalos* dicitur, cui vmbilicus foras prominet, quod malum, alij *rupturam* vocant, alij *egreſſionem vmbilici*, quod accidit, vel Peritonæo rupto, aut procidēte Omento, aut Inteſtino, vel humore ibidem collecto, vel carne ſubnatâ, vel ſanguine, in locâ hæc irrumpente, per *Diapedeſim*, vel *Aneuriſma*, vel ſolo aliquando ſpiritu irruente; vide *Bubonocele*. Ipſum autem malum ἐξόμφαλον πάθος appellatur. Si Omentum procidit, circa vmbilicum tumor concolor, mollis tactu indolens, & inæqualis apparet. Si Inteſtinum, præter hæc tumor magis inæqualis eſt, digitis cedens & euaneſcens aliquando cum ſtrepitu, balneiſque & diſtentionibus magis increſcit. Humorem denotat mollis tumor, qui compreſſu non cedit, nec decreſcit, neque tamen augetur. Si præter ſuperiora ſigna liuidior tumor eſt & durior, adnatæ illic carnis ſignum eſt. Introductorij author tres tantum cauſas videtur nouiſſe, ſcribens omnes ἐξομφάλους tribus differentiis comprehendi; alios appellans πνευματομφάλους; alios, ἐντερομφάλους; alios, ὑδρομφάλους. Non eſt autem malum hoc peritonæi ſolius, ſed oportet omnino tranſuerſorum quoq; muſculorum epigaſtri nerueas appendices affectas eſſe.

*Exoſtoſis*, ἐξόστωσις, oſſis eminentia & extuberatio, quâcunque corporis parte præter naturam contigerit; Peculiari tamen nomine oſſium tubera, quæ in genis contingunt, σαπεισμοὶ appellantur. Non dubium eſt huius tumoris, qui præter naturam eſt, materiam craſſam eſſe & melancholicam. Sunt autem huiuſmodi tumores Gallico morbo laborantibus frequentes.

*Expanſa*, ἐκπεπταμένα, vide *Abſcedentia*.

*Experientia*, eſt eius, quòd ſæpiùs & eodem modo viſum

viſum eſt, obſeruatio, atq; memoria, ad Traſib. l. c. 11.

*Exſpiratio*, eſt motus, quo ſpiritus per reſpirationem ad interiora latus, ad exteriora cum fuliginoſis excrementis propellitur, 4. aphor. 68. quâ in cordis compreſſionibus, id, quòd fuliginoſum eſt in eo, ac fumidum, per læues arterias, extrà funditur, 7. de vſu part. 9. vide *Inſpiratio.*

*Exſpiratus*, ſpecies quædam eſt reſpirationis ex conuulſione proueniens, quæ muſculorum, qui exſpiratum efficiunt, conuulſionem ſequitur, quam appellat Hipp. *ſpiritum inter exeundum offendentem*, 2. de ſympt. cauſ. cap. 2. & 4. aphor. 68.

*Expultrix facultas*, vide *Attractrix.*

*Exquiſita tertiana*, vide *Tertiana ſimpliciter.*

*Exſuccatio*, ideſt, *ſugillatio*, 2. de fract. & 24. vide *Contuſio.*

*Exſudare*, eſt circa frontem, & clauiculas parùm ſudare, com. 2. in 1. de morb. vulg. 75.

*Exſufflatio*, eſt multi ſpiritus extra animal ex thorace per guttur affatim facta emiſſio, agentibus ad id intercoſtalibus muſculis, contractóque Thorace, 1. de loc. affect. 6. quæ duplex eſt: altera, citra ſonitum & ſtrepitum, cùm ex vtriſque Thoracis partibus nihil omninò exſpirat animal; altera, cùm vnâ tantùm thoracis parte reſpirat animal, ita vt ſemiſpirans, vel ſemiuocale reddatur, diciturque *exſufflatio ſtrepens*, vel *cum ſonitu*, 4. de loc. affect. 6. *illa*, hiantibus, *hæc*, conſtrictis fit faucibus.

*Extaſis*, ideſt, *mentis amotio*, inſania eſt, quæ breui finitur, lib. finit. ἔκστασις & ἐκστῆναι dicuntur, apud Hippocrat. de vehementi motione & aberratione mentis, eâdem prorſus ſignificatione quâ μανίαν & ἐκμανῆναι vſurpat, vt annotat Galenus comm. 3. in lib. 3. Epidem. Fit à flauâ bile vſtâ per cerebrum diffusâ; vide *Ecſtaſis.*

*Extenſum inteſtinum*, vide *Rectum.*

*Extergentia*, vide *Rhyptica*.

*Externa cauſa*, vide *Procatarctica*.

*Exuberatio*, eſt vertebræ alicuius ab interiori, ad exteriorem regionem facta luxatio, 9. de placit. 4.

*Exuſtio*, quæ & *Deuſtio* dicitur, ſiue ipſa Solis operatio, talem ſortiatur appellationem, aut qui ab eâdem fit in corpore affectus, ſiue ille iam effectus ſit, ſiue adhuc fiat: vbi ſæpiùs adeſt calor quidam præternaturalis, nondum tamen febris, niſi cor quoque ſimul ſit vltrà modum calefactum, 1. de diff. febr. cap. 2. 3.

## F

FACIES, Græcè πρόσωπον, eſt quidquid à priore capitis parte, ſub totâ fronte, auribus, oculis, naſo, & ore ad mentum vſque, à ſuperciliis incipiẽs, circumſcribitur, lib. Introd. cap. 10. De homine tantùm dicitur πρόσωπον, quòd cùm vnus animantium erectus ſit, ſolus antrorſum proſpectet, vocemque antè verſus emittat. In brutis autem προτομὴ appellatur; in auibus ῥάμφος.

*Facies Hippocratica*, quam mortiferam vocant, eſt, cuius naſus acutus, caui oculi. adſtricta tempora, aures frigidæ, & contractæ, & fibræ earum verſæ, cutis circa frontem dura, intenta, arida, color totius vultus viridis, aut niger eſt, 1. prognoſt. 7.

*Fœtus*, (quo tempore in vtero ſemen ſeminis ſpeciem refert, vt in abortu & diſſectione viſum eſt) ab Hippocrate appellatur, vbi ſemen in vterum iniectum, ſanguine repletum fuerit, & Cor, Cerebrum, & Iecur, indiſtinctam quidem, & informem, quandam tamen coagulationem, & magnitudinem præ ſe tulerint, & carnea fætus ſubſtantia, & non ampliùs ſeminalis apparet, tunc non *Genitura*, vt priùs, ſed *Fœtus*, ab Hippocrate appellatur talis forma, 1. de ſem. cap. 9.

*Fames*,

*Fames*, vide *Senſus indigentia.*

*Fatuitas*,(quæ & *μώρωσις*, *Stultitia* , & *Soliditas* dicitur) ſymptoma eſt citra deliriũ,ægros naturalibus fatuis ſimiles reddens, quales etiam ex iis,qui conſeneſcunt, nonnullos fieri nouimus, cui pathemati ſimile quidem eſt,quanquã non idẽ,quod vocant *ἄνοιαν*,ideſt,*ignorantiam*,de quâ Thucidydes ſcripſit,in his,qui ex peſte ſeruati ſunt,hoc pacto ignorauerunt, tùm ſeipſos, tùm familiares,com.2.in prorrhet.60.deficiens eſt,ſeu infirma motio facultatis ratiocinatricis. Ad eam quidẽ facultatem propriè pertinet fatuitas,non tamen reliquæ principis facultatis actiones integræ ſunt,ſed pariter imperfectæ: nam & parum aptè imaginantur,nec probè meminiſſe ſolent fatui, quippe qui cerebrum non habere vulgò dicantur. Quæ eam inducunt in prorrhet.ſect.2. dicuntur *μωρωμένα*, hoc eſt, *τὴν μώρωσιν ἐμποιοῦντα τῇ διανοίᾳ*, ſicut Galenus explicat. Eiuſmodi ſunt vel minus idonea decenſque cerebri conformatio, vel frigida intemperies, aut frigidus aliquis & pituitoſus humor in cerebro collectus,vel medicamẽta, quæ foris impoſita, caput modicè refrigerant. Neque enim *μωρώσεως* cauſa tam magna ac vehemens eſt,quàm *τ̃ ἀνοίας*,quæ eiuſdẽ facultatis abolitionem priuationemque ſignificat: Eo enim diſcrimine *ἄνοια καὶ μώρωσις* diſtinguuntur.Iam verò differt *ἡ ἄνοια ἀπὸ τ̃ παραφροσύνης*,quòd vt ſcribit Galenus illa quidem abolitio ſit, hæc verò functionis ratiocinatricis,aut imaginatricis etiam deprauatio, quodque vt ait Aëtius, ſtultitia conſentanea dicit & facit: delirium autem, quòd & *λῆρος* & *παραφροσύνη* vocatur, non ſeruatâ rerum conſequentiâ, alium alij ſermonem implicet, qui nihil ad rem faciat, & delirium quidem vt plurimum ſenibus,*μώρωσις* autem & pueris & adoleſcentibus & reliquis ætatibus à morbo accidat.

*Fauces*, ſunt internus oris locus, vbi ſimul conueniunt, & gulæ, & gutturis partes extremæ, 4. de loc. aff.

aff.c.3. quas fauces *Pharynga* vocant,id eſt, præjacentem gulæ, & gutturis ſedem; quâ aperta videmus euidentem amplitudinem, in quâ gemina oſtiola viſuntur; tum gulæ, tum etiam gutturis; 3. progn.16. vide *Iſthmus & Pharynx.*

*Fauus*, qui & Κηρίον, & μελικηρὶ dicitur, vide *Achores*, & *Cerion.*

*Febrire* exiſtimamus, non eum modò qui in cute corporis exteriori igneam habet caliditatem, verùm eum comprimis, qui eam, in corporis imò, & viſceribus continet, com.1. in 1. prorrhet.7.

*Febris*, ſecundùm communem omnium hominum conſenſum, eſt caliditas præter naturam, maximè quidem in totum animal effuſa: ſin minus,at omninò vel in plurimis partibus,vel in nobiliſſimis accenſa,com.1. in 6.de morb.vulg.29. cùm is calor adeò auctus eſt, vt & hominem offendat, & actionem cordis lædat,8.method.c.1. ſiue idem calor ipſum cordis corpus occupauerit, ſiue eos, qui in eius ventriculis continentur humores, 1.de diff. febr. c.1. & 3. de cur. per ſang.cap.5. *Febrem* autem dicit Hippoc à feruore,& igne dictam; vti nomen πυρετὸς dicitur ἀπὸ τῦ πυρὸς, id eſt, ab igne; ſiquidem Febris eſſentia calorem igneum habeat; 3.de fract.8.de cauſ.morb.c.2. Genere quidem intemperies eſt, habetque ſubſtantiam in calore præter naturam poſitam; non modò intenſione, ſed genere etiam diuerſo à calore natiuo: Solâ quidem intenſione in hecticis & diariis videtur differre,ſed in putridis toto genere. Hic in corde primùm concipitur, tanquam in primo febriû ſubiecto, indeque per arterias in corpus vniuerſum facilè ſpargitur. Neque enim cor ſolum febris ſubiectum eſt, ſed reliqui pariter corporis ſpiritus, vel humores, vel ſolidæ partes. Sunt autem febrium multiplices differentiæ,quas omnes Hip.vt ait Gal.breuiter complexus eſt,lib.6. τ ἐπιδ. his verbis: *Febrium hæ*

*quidem manu ſunt mordaces, hæ verò mites: hæ autem non mordaces quidem, ſed poſt inſurgentes: aliæ verò acutæ, ſed quæ manui ſuccumbunt, aliæ ſunt ſtatim exardentes, quædam ſemper puſillæ, ſiccæ, quædam ſalſuginoſæ, quædam flatibus plenæ, aſpectui graues, nonnullæ ad tactum humectæ, nonnullæ vehementer rubidæ, aliquæ vehementer pallidæ, aliæ liuidæ; & alia eiuſmodi.* His enim verbis præcipuas febrium differentias comprehendit.

*Febris ab apoſtemate* (quam *febrem phlegmonoden* vocat, 14. meth. c. 9.) eſt, cùm aliqui, vel ob inflammationem obortam, abſceſſum, dolorem, vel eryſipelas, lateris, pulmonis, vel alterius partis febricitant; licèt Veteres eos non ſimpliciter febricitare, ſed vel pleuriticos, peripneumonicos, lienoſos, ſimpliciter dicerent, 4. aphor. 73. Eadem ettiam *febris accidens* dicitur, ſi poſt ſenſibilem alicuius membri aduenerit affectum; alioquin ægritudo, & paſſio cenſenda eſt, de diff. morb. cap. 5. & com. 1. de morb. vulg. 29.

*Febris accidens*, vide *Febris ab apoſtemate.*

*Febris Acmaſtica, Anabatica, Epacmaſtica, Paracmaſtica, Homotona, Cauſon ardens, deûrens, continua*; ἀκμαστικοὺς καὶ ὁμοτόνους, ἀναβατικοὺς καὶ ἐπακμαστικοὺς, παρακμαστικοὺς, καύσους καὶ συνεχεῖς, Græci vocant; vide *Continua febris*,

*Febris Amphimerina*, ἀμφιμέρινος, vide *Amphimeriba febris.*

*Febris Cathemerina*, vide *Cathemerina febris.*

*Febris Colliquatiua*, συντηκτικὸς πυρετὸς, ex genere eſt febrium, quas *Maraſmodes* vocant, hoc ſolo excepto, quòd quæ portio carnis in his colliquatur, ea ſemper vaporis vice digeritur, adeóque euaporat, in illis in ventrem defluit; in ardentiſſimis enim febribus, ſi carnes humidæ, ac molles cum adipis copiâ fuerint, eas ſenſu liquari deprehendas, vnde poſteà in *Maraſmodes* febres tranſeunt, in quibus ſicciores carnes redduntur, & corij ritu durantur, nec defluit in ventrem vlla

vlla ex his ſenſibilis liquatio, 10. method. 11. Idque fit, cùm corporis humores tenues fuerint, & febris calor acris; nam euaporantur, qui ita extenuantur, per inſenſibilem euacuationem, 2. de rat. vict. 47. Præcedit ferè ſemper colliquans febris, deinde Maraſmodes, exhauſtis iam prorſus humoribus, conſequitur.

*Febrium confuſio*, vide *Complexio febrium*, ἐπιπλοκή.

*Febris Diaria*, vide *Diaria febris.*

*Febris diurna*, & *nocturna*, quam Græci *Cathemerinam*, & *Mathemerinam* vocant, eſt Febris quotidiana, quæ nocte, vel die remittit quidem, ſed non intermittit; quæ verò remittit, & ad infebricitationem venit, *Amphemerina* dicitur, com. 3. in 1. de morb. vulgar. 2. & 9. vide *Amphemerina.*

*Febris Ephemera*, vide *Ephemera febris.*

*Febris facta* & *fiens*, vide *Febris ſchetica.*

*Febris focus*, eſt ea animalis particula, quæ prima, ſolidâ ſuâ in ſubſtantiâ immodicè fuerit calefacta, quòd in Ethicâ febre primùm eſt Cor, tùm Iecur, tùm Venter, tandem quæcunque aliæ in conſenſum Cor abripiunt; lib. de Marcore, cap. 7. *Focus febris* eſt particula, quam vel obſtructio, vel putredo, vel phlegmone obſederit, 11. method. 20.

*Febres Hecticas* appellant, quæ ſolidas animalis partes occupāt, ſic dictæ, vel quoniā firmæ, ac ſolutu difficiles ſunt, (quemadmodum habitus) aut quoniā ipſum corporis habitum, comprehendunt, 1. de diff. febr. c. 7.

*Febris Hectica exquiſitè*, eſt, quæ nullum particularis acceſſionis, aut principium, aut incrementum, aut vigorem, aut denique remiſſionem habet; à ſolo autem cibo aſſumpto, *Hecticæ febres* efferueſcunt, quo incremento ablato, aliàs ex toto æquales ſemper perſeuerant, libr. de marcore, capit. 8. Ἑκτική, geminam habet ſignificationem. Vna quidem dicitur omnis febris ſolutu difficilis, ſiue ſit pituitoſa, ſiue melancho-

lica. Oppoſita eſt τῇ χετικῇ, hoc eſt, febri ſolutu facili. Vt enim σχέσις qualitas eſt à ſubiecto facilè mobilis; ἕξις verò ægrè mobilis: ſic σχετικὴ & ἑκτικὴ inuicem opponuntur, vt ſcribit Galen. lib. 8. method. med. Alterâ verò ſignificatione ſpeciatim magis dicitur, quæ & putridæ & diariæ oppoſita ſit. Retinet tamen eandem nominis rationem: ſicut enim ἕξις ægrè ſeparatur à ſubiecto, ſic Hectica curatu difficillima eſt: vel ἑκτικὴ dicitur, quòd in habitu corporis, vt ſuprà dictũ, quem ἕξιν appellant, tanquam in ſubiecto conſiſtat.

*Febris Helodes*, quæ & *Typhodes*, & *Humida* dicitur, eſt, cùm à primâ ſtatim die ægrotantes ſudant, ſudoreque ipſo, aut parùm, aut nihil leuantur: E contrà, ſicca, in quâ ſitis vrget vehemens, ac ſcabra viſitur lingua, duráque tanquam Corium cutis, plurimuſque adeſt in corpore ſqualor; aduerſus Lycum, cap. 2.

*Febris Hemitritæus*, vide *Febris ſemitertiana*.

*Febris Hepiala*, ἠπιαλὸς, ex genere eſt quotidianæ, quando ſimul ægri rigent, & æſtuant, atque eodem tempore in toto corpore vtrumque ſentiunt affectum, 2. de differ. febr. c. 6. quæ & *Epialus* appellatur, lib. de inæqu. intemp. c. 8. De genere autem quotidianarum eſſe, non poteſt eſſe obſcurum, quod à pituitâ vitreâ & acidâ oriatur, Nam vbi ea moderatè, aut potiùs dimidio ſui putret, febrim excitat *Epialam*. Febris quidem oritur à portione vitreæ pituitæ incenſâ & putrente; frigus verò à reliquâ eius parte non putrente nec incenſâ, ſed frigidâ manente. Siquidem non putris pituitæ pars per omnes venas vel vniuerſum corpus diſperſa, rigorem concitat: quæ verò iam putruit, febrem accendit, non aliter quàm ſi pituita vitrea, & bilis flaua ſimul abundarent, & per partes ſentientes mouerentur. Frigoris ergo caloriſque ſenſus in *Epialâ febre*, eodem tempore, eadémque parte contingit, eóque à lipyriis & reliquis febribus differt, in quibus vel

vel interna vruntur, cùm extima frigeant, vel ardor ſummus in viſceribus eſt, cùm extremæ partes algeant. Nam quòd in his maioribus portionibus accidit, hoc in Epialis contingit exiguis portionibus, eoque vniuerſum corpus pariter ambo perſentiſcit. Quidã aiunt ſic vocatam hanc febrem, ἀπὸ τοῦ ἠπίου καὶ ἁλὸς, quòd mare in ſummâ etiam tranquillitate perpetuò agitetur: vel παρὰ τὸ ἠπίως ἀλεαίνειν, quod molliter & moderatè incaleſcat.

*Febris homotona*, vide *Continua*.

*Febris horrida* eſt, in quâ magna acceſſionis pars horrore conſumitur, 2. de differ. febr. cap. 8.

*Febris humida* vide *Helodes*.

*Febris hyemalis*, ea eſt apud aliquos, quæ hyeme fit; apud alios ea, quæ hyemis tempore eſt peculiaris, 4. rat. vict. 61.

*Febres liuidæ*, à colore cognomen adeptæ ſunt; ægri enim cutis tota liuida & labia, qualia exeſis moris eſſe ſolent, & oculorum album liueſcit; quæ ſanguineum ſuccum deficere nunciant, & cum ipſo itidem ingenitum calidum ſummè exhauſtum, atque idcircò mortiferæ ſunt, ex quibus nonnullæ ſyncopas etiam efficiunt, com. 1. in 6. de morb. vulg. 29.

*Febris lipyria*, λειπυρία, eſt, in quâ intus in ipſis viſceribus, calor ſentitur vrens, adeò vt neque valdè ſubtilium veſtimentorum, neque linteolorum velamenta, neque aliud quidquam præter nuditatem ferre poſſint; in externis autem partibus, frigus adeſt, libr. de inæquali intemp. cap. 8.

*Febrem magnam*, aut *paruam*, conſueuerunt Medici appellare, non propriè quidem rei quali nomen quanti accommodantes; hoc tamen facere aſſueti, non in febribus tantùm, ſed in mille aliis rebus, quæ licet in qualitate ſubſiſtant, *magnæ* tamen, ac *paruæ* dicuntur, 1. de differ. febr. cap. 1.

*Febris maraſmodes*, ſiue *Febris marcida*, eſt, in quâ omnes corporis partes æqualiter marceſcunt, libr. de marcor. cap.5. vide *Maraſmus*.

*Febris marcida*, apud Philippũ idem eſt, ac *Ex morbo ſenium*, quanquam eam Galenus non vult febrem dici, cùm in eâ frigidius, quàm natura poſtulat, cor ſit factũ, oſtendunt id, pulſus paruus, & ratus redditus, reſpiratio parua, tarda, ac per longa interualla, quæ & ipſa cordis, & partium ad cor pertinentium frigiditatem indicat, lib. de marcor. c.5. *Senium* igitur *ex morbo*, quoniam in illo frigiditas ſiccitati adjuncta eſt, febris non eſt; ſed is tantùm febris dici poteſt marcor, qui & Torridus dicitur, & Marcor ſyncopticus; his enim ambobus eſt pulſus frequens, & paruus, ægrique, dum oſcitant, ſpiritum efflant calidum, vt iure ipſum ardori, & æſtui aſſimilare poſſis, qui marcor torridus, ex caliditate, ardentiſſimiſque febribus, præſertim in ſicciori corporis habitu, fit: frigidus autem marcor ſenilis, fit ex permutatione febrium, quæ tùm per aquæ frigidæ potionẽ, tùm per ea auxilia, quæ refrigerandi gratiâ Hypochondriis, ac Thoraci imponi ſolẽt, fuerint ſecùs, ac oportet refrigeratæ, lib. de marcor. c.5. vide *Ex ægritudine ſenectus*.

*Febris Methemerina*, μεθημερινὸς πυρετὸς, vide *Febris diurna*.

*Febris mitis* eſt, quæ Medici manum non mordicat, neque exurit, aut ferit admodum, ſed vaporem adeò minimè mordacem exhalat, huiuſmodi eſt *Diaria febris*; *mitis* autem dicitur non ſimpliciter quidem, ſed per comparationem cum febribus ardentibus; ſi quidem febrilis omnis calor, ſit igneus, acer, & mordax, ſed hic magis, ille minùs; vide *Febris ſimplex*.

*Febris modos*, nonnunquam *mores* vocant, nonnunquam *differentias*, vel *eſſentias*; cùm E. G. dicimus, febrim boni vel mali moris, eſſe benignam, vel malignam, 1. de morb. vulg. 10.

*Febris*

*Febris Pemphigodes*, πεμφιγώδης, eſt, quæ per caloris intenſionẽ, puſtulas in ore, quæ Græcis φλυκτίδες dicũtur, generat, lib. fin. Inſuper *Pemphigodes febres*, per ſpirituũ effluuium euaneſcentes interpretantur: ſentimus enim plerumq; per febricitantiũ cutes, aërium quendã halitum effluentem. Dicitur quoque *Pemphigodes*, flatuléta febris, vel flatuoſa; ſed hanc pleriq; vario modo interpretati ſunt. Quidam *Diariam febrem* intelligunt, natam ex ſpiritibus accenſis, quæ & πνευματώδης; alij, *febrem madentem, & humidam*, ab effluuio quodam vaporoſo, per cutem erumpente; alij, *eam febrem* ſic vocant, quòd veluti exilientiũ, & manui occurrentiũ ſcintillarum opinionẽ præbet; vel ita appellatur *peſtilens*, ἡ κατὰ πεμφίγων, id eſt, quæ cum puſtulis effloreſcit. Quanquam poſſit etiam per *Pemphigodẽ febrim* intelligi *ſynochus non putris*, quam ob id *inflatiuam* vulgus Medicorũ vocat, quòd ſanguinis calore febrili feruẽtis copiâ, venæ omnes plurimũ ſint inflatæ, & ſanguine flatuoſo, & bulliente, plenæ. Verùm Gal. in eam ſententiã inclinat, vt *Diaria* intelligatur, quæ in ſpiritibus accenſis, & raréter putrẽtibus ſubſiſtit, com. 1. in 6. de morb. vulg. 19

*Febris peſtilens* eſt, quæ à calidiori ambientis aëris conſtitutione (qualis maximè circa Canis ortum contingit,) vel à putreſcibili vaporatione manifeſtè cor calefaciente, excitatur. In febribus omnibus ſimul cor affici, eſt neceſſarium, & cùm ſupra modum incaluerit, ipſum primùm atque potiſſimùm febrilem calorem ſuſcipere, atque ad vniuerſum corpus tranſmittere, 1. de diff. febr. cap. 4. vide *Endemus*.

*Febres putridæ* ſunt, quæ ex humorum putredine accenduntur, cum rigore, extremorum frigore, vel horrore incipientes, inæqualitatem pulſuum habent & calorem, ſiue in principio, ſiue in augmento acrem, & mordacem: Syſtole eſt velocior ipsâ diaſtole, vrinæ crudæ, eiuſdem febris declinationem integra non

ſubſequitur quies, 1. de diff. febr. cap. 7. Generantur autem à præcedentibus cauſis, non à præcipientibus, quæcunque enim in ipſo animali ſunt, vel diſpoſitiones vel motus præter naturam, *ægritudinem præcedentes cauſas* nominant; quæ verò extrinſecùs adueniunt, & alterant corpus, atque tranſmutant naturam vehementer, *praincipientes* appellant, de cauſ. morb. c. 2.

*Febris putrida intermittens*, eſt, quæcunque ad ſenſibilem infebricitationem peruenit, ortum habens ab humore putrido, qui per omnes corporis partes expultrice vi defertur, 2. de diff. febr. cap. 1. cuius tres ſunt omnino differentiæ, *quotidiana*, *tertiana*, *quartana*; *quotidiana*, quæ ex pituitâ putredine eſt; ex vtriuſque verò bilis flauæ quidem, *tertiana*; nigræ autem, *quartana*. 2. de differ. febr. cap. 2.

*Febris quartana*, vide *Febris putrida*.

*Febris quintana*, *ſextana*, *ſeptimana*, eſt, cùm ægri non prorſus ab affectione morboſâ ſunt liberati, ſed ſemen aliquod retinuerunt; his vſu venit ad victum conuenientem negligentioribus, ſæpè ſexto die à principio febricitare, ſæpè ſeptimo, non raró octauo, vel alio; & cum febris ſtata periodus ceſſauerit, putantibus ſe prorſus eſſe liberatos ægris, eodemque omnino victu vtentibus, ex ſemine morbi reliquo, totidem diebus affectio febrilis prima redit. Non igitur ex vi morbi hic circuitus datur, ſed ex reſiduo affectionis, & inordinato infirmorum victu, comm. 2. in 1. de morb. vulg. 7. *De quintanâ* quidem Hippoc. ſcripſit, lib. 1. de morb. vulg. 7. Negat tamen Gale. viſam à ſe, niſi obſcuram valdè & difficilem. Hippocratis verba de eâ habentur: *Quintana peſſima eſt omnium; etenim & ante tabem, & iam tabidis ſuperueniens, perimit.*

*Febris quotidiana*, vide *Febris putrida intermittens*.

*Febris remiſſio*, ſiue *Infebricitatio*, totum illud tempus eſt, quòd acceſſionem ſequitur; quod tempus alij

inter

*interuallum*, alij, *declinationem*, *ſubmiſſionem*, vel *ablationem* nominant, de morb. temp. cap. 6.

*Febris reuerſiua* eſt, non acuta, ſed diuturna, imperfectas habens ſolutiones, quæ poſteà rurſum exoriuntur.

*Febris ſanguinis*, eſt *Febris ſimplex*, *Synochus non putris* dicta, in quâ ſanguis ſecundùm naturã ſe habẽs, accenditur quidẽ, ſed non putreſcens generat febrẽ ſimilem Ephemeris, & quæ ex inflammationibus inguinũ accidit: nam & inguinis inflãmatio, ex bono ſanguine, ſed accenſo, fit, 2. de criſ. 12. Putreſcit quidem interdum ſanguis, ſed ex eo ſimpliciores fiunt febres, quàm ex aliis humoribus; ſimilem verò acceſſionum proportionem aſſumunt, qualẽ tertianæ febres oſtendunt. Quòd ſi ſanguis ſupra modum aſſetur, pars eius ſubtilior, ac pinguior, in flauam omnino conuertitur bilem, quæ autem craſſior, in atram; vt in carbunculis contingit, in quibus ſanguine ſupra modum efferueſcente, ad melancholicum humorem fit tranſmutatio, 2. de diff. febr. cap. 9. Præſentem itaque febrem videtur reponere in ordinem febrium Synòcharum, non putridarum, quo etiam numerat febres diarias, 9. method. 2.

*Febris ſchetica*, quæ facilè diſcutitur, oppoſita eſt *Febri hecticæ*; quæ difficulter ſoluitur; vt enim illa fit, ita hæc facta eſt, 8. method. 1.

*Febris ſemitertiana*, ſiue *Hemitritæus*, ἡμιτριταῖος, eſt, quæ ex quotidianâ, continuâ, & tertianâ intermittente, complicatis confunditur, 2. de differ. febr. cap. 7. Fit ex pituitâ & flauâ bile ſibi proportione reſpondentibus, & æquipotentibus, ibid. cap. 8.

*Febris ſignificatio*, quæ Græcè ἐπισημασία dicitur, eſt primus inſultus, acceſſionis tempus indiuiſibile, exactè iam primùm, libr. de morb. temper. cap. 6. in quo ægri ſolent horrere, refrigerari, oſcitare, pandiculari, dormitare, aut alia quædam his ſimilia pati, quæ & *Annotatio* dicitur, 2. aphor. 1. vide *Inſultus*.

*Febris*

*Febris ſimplex* dicitur, quæ à primo ſtatim die, etſi acuta eſt,non tamen ſupremè,ſed ſimpliciſſima,& cum tutiſſimis ſignis inuadit,quam Hippocrat.εὐηθην,id eſt, *mitem*, nominat,ſeu *boni moris*, 1.de criſ.c,16.

*Febris ſingultuoſa* eſt, in quâ ægri ſingultiendo, rodentem, acerrimúmque humorem vomunt,à quo ſingultu non liberantur,niſi febris in totum ſoluta ſit,vel propè, 4.acut.69.

*Febres ſpirituoſas* quidam nominant (quas *Pemphigodes* aliter appellant) ob difficilem anhelitum,in quibus ſiquidem magnus creberque ſpiritus redditur, com.1. in 6.de morb. vulg.29.

*Febris ſyncopalis*, συγκοπὶς πυρετὸς, eſt, vbi propter maximam crudorum ſuccorum copiam, vnà cum oris ventriculi offenſione, præcordia inflantur,totum corpus ampliore mole, quàm pro naturæ modo,cernitur, tùm color ad albidius, vel liuidius, vel nigrius, ſeu plumbei coloris tendit, pulſus minores, obſcuri, & inæquales, & ſyncope etiam ſolet apprehendère ægros ſtomachica, 12.meth.3. Eſt & aliud ſyncopalis febris genus, quòd non ex craſſorum, & crudorum ſuccorum copiâ fit, ſed ex tenuibus ſuccis, qui ociſſimè exhalant; in quâ ægri ſyncope ſimiliter opprimuntur, 12. meth.6. Priorem vocat Auicenna *ſyncopalem humoroſam*; poſteriorem,*ſyncopalem minutam*.

*Febrem Synochon* Græci Medici eam appellant, in quâ vna ſimiliſque ferè acceſſio ab initio ad finem perpetuò manet: cùm enim acceſſionis remiſſio ex feruentium humorum tranſpiratione contingere ſoleat; non tranſpirant autem in vehementi ſtipatione, qualis eſt in *Synocho*; neceſſe eſt igitur multorum dierum febrilem fieri acceſſionem, 9. meth.2. Vel ea eſt *febris ſynochus*, quæ omni magnâ mutatione vſque ad iudicationem caret,hæc à Latinis *continẽs* dici poteſt.Cæterùm, etſi vna ſit idea huiuſmodi febrium, à quâ Synochos

nochos eas nominant: natura tamen earundem minimè ſimplex, vnaque eſt; quædam namque earum manifeſtam habēt putredinis notam, quædam verò prorſus non habent: quæ ex diariarum febrium genere ſunt, illas vocamus *ſynochos putridas*, has, *ſynochos non putridas*; Barbari hanc vocant *ſynocham*, illam, *ſynochum*; Gal. 9. meth & 2. de diff. feb. indiſcriminatim, vtrâque voce vtitur, & *ſynochi*, & *ſynochæ*, vtraſque ſub *ſynochi* nomine cóprehendens. Atqui *ſynochus febris*, & *ſynoches*, Græcè σύνοχος, & συνοχής, hoc eſt, *Continēs*, & *Continua*, differunt, quod in *ſynocho* nulla ſit feruoris remiſſio; in *ſynochis* autem ſingulis, acceſſiones in remiſſionem ſenſibilem terminentur; neutra tamen ad infebricitationem peruenit, 2. de criſ. 6. vide *Synocha*.

*Febris tabida*, vide *Maraſmus*.

*Febris tertiana exquiſita*, eſt ea, quæ tertio quoque die acceſſionem faciens, intermittit, cum breui acceſſionis tempore, cum frigore inuadens, ſudore, bilis vomitu, & billoſis excrementis terminatur in infebricitationem à bile putreſcente fit, cui ſi aliquid horum deficit, non exquiſitè, ſed *ſimpliciter tertiana* dicitur; quòd ſi intermiſſio ſit minor, & acceſſio longior, dicitur *tertiana extenſa*, 2. de differ. febr. 8. & com. 2. in 6. de morb. vulg. 25. vide *Febris putrida intermittens*.

*Febres Tritæophyes*, τριταιοφυεῖς, hoc eſt, tertianarum naturam referentes ſunt, quæ tertio die inualeſcunt, 2. de diff. febr. c. 2. vide *Tritæophyes febres*.

*Febris Typhodes*, τυφώδης, vide *Febris Helodes*.

*Fellis folliculus*, eſt Veſica fellis, 5. de loc. affect. 7. vide *Cyſtis*, & *Chaledocos*.

*Femen*, vide *Interfemineum*, & *Perinæon*.

*Femur*, à Ferendo, quòd totius corporis reliquum ferat, & ſuſtineat veluti onus, idem ferè quòd Crus, Os, magnitudine cunctis animantis oſſibus præſtat, ſuprà coxendici, infrà tibiæ oſſi alligatur, cuius ceruicis

duo

duo ſunt exigui proceſſus, quos *Trochanteres* vocant, quorum exteriorem qui longè maior eſt, *Gluton*, hoc eſt, *Natem*, appellant, libr. de oſſib. cap. 21.

*Ferina deſipientia*, vide *Deſipientia ferina*.

*Fermentatio*, vide *Feruor*, & *Zymωſis*.

*Feruor*, ſiue *Fermentatio*, affectus eſt, ab atrâ bile proueniens, vbi ampliùs incaluerit, aut propter putredinem aut febrem phlegmonodem, quàm nullum animal, ne ipſi quidem mures guſtauerint: terra quoque raditur ab ea, ac partes, quæ ab atra bile raduntur, omnes in altum attolluntur, 14. method. cap. 9.

*Fibræ*, ſeu *Villi*, ſunt tenues quædam, & ſubtiliores neruorum & ligamentorum propagines, aponeuroſes, & deneruationes, quibus opitulantibus (perindè vt manus digitis) nerui & muſculi actiones ſuas obeunt, 9. de vſu part. 2. & 1. de placit. cap. 10.

*Fibula*, vide *Cneme*.

*Ficatio*, vide *Sycoſis*.

*Ficatum*, ideſt, *Iecur*, ſic dictum eſt, quòd omnium animalis partium compactiſſimum ad coquendum difficilè, tardéque permeet, propterea mactandi animalis iecur, multarum ficuum ſiccarum eſu præparatur, vt euadat ſeipſo melius, cùm animal ipſum caricas affatim comederit; quâ ſolâ ratione factum eſt, vt hanc appellationem ſortiretur, 3. de alim. fac. cap. 12.

*Ficoſus tumor*, eſt tumor in mento, natus ex craſſiori humore, & ſeroſiori tenuitate, quàm Varus, 5. de compoſ. medic. loc. cap. 4.

*Ficus in oculo*, eſt Tuberculum quoddam à craſſiori humore oculi partibus affectis adhæreſcente, com. 3. in 3. de morb. vulgar. 48. Græcis, σύκα ϗ συκώσεις, eruptiones vlceroſæ ſunt, rotundæ, ſubduræ, rubicundæ, quas dolor comitatur; fit hoc malum magnâ ex parte in capite, ſed & reliquo etiam in corpore; fit etiam in ano, & *Mariſca* dicitur: in palpebris adhuc fit, & dicitur

etiam

etiam *συκωσις*, quòd ſcilicet ficus granorum referat ſimilitudinem, vnde *ficoſam* appellant *palpebram*.

*Fiſtula*, Σύριγξ, eſt anguſtus,& longus ſinus, libr.de tumor.cap.5.per tranſlationem dictus à Muſicis inſtrumentis, quæ oblonga obtinent caua, & *Fiſtulæ* nominantur, 2.prognoſt.64. Naſcitur vt & ſinus ex abſceſſu. Præcipua eius ſubſtantia callus eſt, materia autem humor melancholicus, qui diſcuſſis & per halitum digeſtis tenuioribus humoribus remanet: Itaque in genere tumorum præter naturam continetur, quamuis ob manifeſtam cõtinui ſolutionem, inter vlcera potiùs quàm inter tumores numeretur à præſtantiſſimis etiam Medicis. Duæ eius produntur differentiæ; cæca, quæ oſculum in profundo ſinum ad ſuperficiem habet; occulta, quæ & os & ſinum obtinet in profundo.

*Fiſtula vrinaria*, quæ *Vrethra*, οὐρήθρα dicitur Græcè, eſt meatus vrinæ reddendæ accommodatus, qui in pene eſt, à ceruice veſicæ ad extremam vſq; glandem porrectus. Hic in viris longus, anguſtus, & S. Romanæ literæ modo obliquus eſt: In mulieribus verò, breuis, latus, & rectus. Ex neruoſâ tunicâ contexitur inſtar coriaceæ fiſtulæ, 4.aphor.76.

*Fiſtuloſus*, ſeu *flatuoſus neruus*, vide *Cauernoſum*.

*Flatuoſus morbus*, vide *Hypochondriacus*.

*Flatuoſus ſpiritus*, qui & *Flatus* dicitur, tumorem excitans flatuoſum, craſſus ac vaporoſus eſt vapor, neutiquam tenuis; ille enim Aëri, qui Auſtrinis conſtitutionibus fit, hic verò, qui Aquilonaribus regnat, aſſimilatur: eſtque hic is, qui in nobis ſecundùm naturam eſt, ſpiritus, & proin conſeruandus, ille verò ceu craſſus, extenuandus, ac corrigendus, 2.ad Glauc. 6.

*Flaua bilis*, vide *Amara*.

*Flexus variciformis*, eſt plexus ille venarum, & arteriarum in teſtibus multipliciter flexarum, in cuius primis flexuum partibus ſanguis ſincerus continetur, qui

certè in vltimis eiuſdem flexûs vaſis,ad ipſos teſticulos non ampliùs ruber planè eſt , ſed iam quodammodo albicat ſuccus is , qui in ipſis continetur , exiguum adhuc requirens ad perfectam ſubſtantiæ ſeminis generationem, quòd ei à teſticulis ipſis accedit, 9.de vſu part. cap.4. vide *Glandulosi aſſiſtentes.*

*Fluctuatio cum ſonitu*, Græcè *κλύδων*, ſymptoma eſt facultatis concoctricis,& retentricis,nec arctè ſatis,nec ſufficienti tempore complectentis,eamque ob rem inſufficienter etiam concoquentis alimentum ; vnde eo diutiùs in ventre grauitas ex alimento manet, quò tardiùs concoquitur,præſertim cùm nihil in eo continetur , quòd verti in flatum poſſit , aut cùm ventriculus vehemẽter fuerit perfrigeratus. Nam ſi quid in eo hæſit,quòd poſſit in flatum conuerti,flatus non *κλύδωνας* excitabit, niſi ſit admodum refrigeratus. In flatulentâ enim materiâ flatus fiunt à debili calore : à nullo autẽ calore nullus flatus eſt:itaq; rationabiliter ventris imbecilli ſymptoma creditur. Interim enim cùm mininũ ciborum aſſumpſimus, non fiunt eiuſmodi fluctuationes,complectente prorſus eos ventre,ac vndique conſtringẽte.Interim plenus cibo venter eſt,ſonitus tamen fluctuantis in eo humoris veluti ex vacuo exaudiũtur. Cùm enim pro ſuâ naturâ ſe habet,ac conſtrictoriâ viritè vtitur,quamlibet exiguum ſit quòd in ſe continet, totum id vndique complexus, nullũ vacuum relinquit locum. Cùm imbecillus eſt quâcũque parte complecti exactè aſſumpta nõ valet,ibi laxum quoddam ſpatium efficiens permittit ea quæ in ſe continet humida , pro figurarũ varietate ex alio loco in alium tranſire,ac fluctuationum ſonitus edere. Itaque qui hoc ſympt.laborant,non poſſunt concoquere ſufficiẽter, & eò diutius in eorũ ventre grauitas manet,quo tardiùs concoquũt.

*Fluxio*, quædam eſt inflammationum cauſa, nempè quæ perinde vt inflammationes,non admodùm occulta,

ta, tametſi quandoque nulla ſenſibili fluxione præcedente, membrum confeſtim patitur inflammationem. Affectio, inflammationem, quæ generat, *Rheuma*, id eſt, *Fluxio* vocatur: ipſa verò paſſio, *Diſpoſitio rheumatica*, 2. ad Glauc. 2. *Fluxio* adhuc ſimpliciter dicitur, pilorũ defluuiũ, quòd tabeſcentibus magnâ ex parte, atq; ex diuturno morbo conualeſcentibus, euenit, lib. finit.

*Fluxiones ventris*, vocat Hippocrates, cùm ſemper, & aſſiduè humida dejiciuntur excrementa, ſine teneſmo, & lienteriâ, 1. de morb. vulg. 36.

*Fluxus*, eſt tenuium humorũ delatio, quam cohibere nequeas, non ex noſtrâ voluntate proueniens, lib. fin.

*Fluxus hepaticus*, eſt, in quo ob imbecillitatem hepatis, ab intemperie frigidâ inductam alui ſedimenta, aquæ, in quâ nuper mactata caro abluta eſt, redduntur ſimillima, 5. de loc. aff. 7.

*Fluxus muliebris*, eſt ſanguis albi ſanioſi ex vtero profluuium, 9. ſimplic.

*Focile maius*, & *minus*, vide *Cubitum*.

*Focus febris*, vide *Febris focus*.

*Fœtus*, (quo tempore in vtero ſemen, ſeminis ſpeciem refert, vt in abortu, & diſſectione viſum eſt) ab Hippocrate vocatur, vbi ſemen in vterum iniectum, ſanguine repletum fuerit, & Cor, & Cerebrum, & Iecur, indiſtinctam quidem adhuc, & informem quandam tamen coagulationem, & magnitudinem alicuius momenti præ ſe tulerint, carneaque appareat fœtus ſubſtantia, & non ampliùs ſeminalis; vnde neque *genituram* ampliùs talem formam appellat Hippocrates, ſed *fœtum*, 1. de ſem. cap. 9.

*Folliculus fellis*, vide *Fellis folliculus*.

*Fomenta*, & *Fotus*, ſunt, qui per ſpongias calidâ aquâ decoctionis alicuius ſimplicis imbutas, & expreſſas, alicui corporis parti fiunt, 2. de loc. aff. 1.

*Foramen cæcum*, id eſt, *Auditorius meatus*; vide *Auditorius*

*ditorius meatus*, & *Cœcum foramen. Cœcum* verò dicitur, non quòd reuerâ cœcum ſit, ſed ob flexuoſam meatus auditorij obliquitatem, quæ cauſa eſt, cur funiculum, aut ſetam porcinam in hoc ipſum foramen immiſſam, tranſmittere non poſſis, 9. & 11. de vſu part.

*Foraminulenta oſſa*, vide *Cauernoſa*.

*Foratio*, eſt idẽ quòd *Perforatio*, ſiue *Trepanatio*, quâ vtimur in fracturis capitis, cùm vſq; ad Cerebri mẽbranas, Caluariã diuidimus, 6. de comp. med. per gen. c. 2.

*Formatrix virtus*, eſt, quæ iacto in vterum ſemine, ſiue in terram, ſtatis temporibus vniuerſas & ſingulas conflat partes eius, quòd gignitur; quæ eſt optima, & ſumma ars, quæ omnia alicuius gratiâ molitur, ſicut nihil otioſum ſit, aut ſuperuacaneum, 1. de nat. fac. c. 6.

*Formica*, quæ & *Myrmecia*, & *Seſſilis verruca* dicitur, 2. method. 2. vide *Myrmecia*.

*Formicans pulſus*, vide *Vermiculans*.

*Formices*, ſeu *Teſtudines*, quas Græci *Pſalidas*, ψαλιδέα vocant; eſt forma, & figura concaua, figurarum omnium ad patiendum difficillima, quâ formâ multa ædificia configurantur, ad cuius ſimilitudinem, pars Cerebri intrinſeca quædam efformata, *Fornix* dicitur, 11. de vſu part. cap. 15. vide *Camarion*.

*Foueola*, eſt cauum vlcus, ſed paruum in nigro oculi, libr. finit.

*Fractura*, vide *Vnionis ſolutio*, & *Rhegma*.

*Fractura caulatim*, ſiue ad inſtar diſruptorũ caulium, & in medio perfracti raphani facta; vide *Abductio*.

*Frictio* (quæ τρῖψις) *ſicca*, eſt, cùm corpus vniuerſum ſolis manibus vel linteolo, nullo admiſto humido aut pingui corpore, fricatur; cui opponitur *Frictio humida*, quæ fit per aquæ, & olei admiſtionem; vbi enim cum oleo aqua confunditur, haud facilè ſolubili miſtione coït, ita vt quibus corporibus ita inungitur oleum, neceſſe ſit, & pluſculùm inhærere aquam: ſola

enim

enim aqua, quæ foris circumfunditur, facilè defluit, & quæ in poros ingreſſa corporis, nullam habens anſam, promptè effluit, etſi oleum admiſceatur, 3. ſimplic. cap. 25. Frictio duobus modis vſurpatur: vno quidem pro omni motu, qui extrinſecùs tam ſanis quàm ægris adhibetur ad cutem, quouis tempore: altero verò vel pars eſt exercitationis, vel potiùs, vt ait Galen. exercitationi ſubſeruit. Hanc Gymnaſtæ, vt ait Galen. duplicem fecerunt, παρασκευάζουσαν καὶ ἀποθεραπευτικήν, hoc eſt, *præparatoriam* & *recuratoriam*, Tota frictio præparatoria, quæ corpus ad exercitationem præparat, ne quid in ipsâ vel rumpatur, vel obſtruatur, hûc ſpectat, vt corpus molliat; quòd tamen non omnes præſtant frictiones. Nam cùm ſex omnino ſint frictionum differentiæ, mollis, dura, & inter eas media, multa, pauca, & in eo genere mediocris, dura ligandi, mollis ſoluendi, multa minuendi, mediocris carnem augendi vim habet, vt ſcripſit Hippocrates. Altera frictionis ſpecies, quæ & ipſa exercitationibus ſubſeruit, ἀποθεραπευτικὴ dicitur, Recentiores, Gymnaſtæ, vt ait Galen eam etiam ἀποθεραπείαν vocauerunt, quòd totius Apotherapiæ præcipua portio ſint frictiones, quæ poſt exercitationem adhibentur. Earum vſus eſt, vt quæcunque excrementa per exercitationem calefacta extenuataque in corpore adhuc manent, foras euocentur, ipſæque partes ſolidæ per exercitationem tenſæ & induratæ emolliantur, & laſſitudo præterea tollatur. Id quòd fit, tùm frictionibus cuique corpori conuenientibus, vnà cum partiũ ipſarum quæ fricantur tenſione, & ſpiritus cohibitione, tum pluſculo etiam oleo.

*Frigus*, χειμὼν, non eodem modo in ſanis, & ægris ſumitur: in ægrotantibus enim aliud eſt in rigere, aliud horrere, aliud algere; ſæpè enim acceſſionis inſultus cum rigore, alteri cum horrore, alteri cum ſolâ frigiditate ſuboritur. Quòd ſi quis cum nullâ concuſſione,

& agitatione corporis perfrigeſcit, nec corpus, nec omninò cutis inæqualiter, & præter voluntatem eidem moueatur, *Perfrictio* dicitur, non hic tamen riget, niſi motum concuſſionis inæqualem, & cutis, & totius corporis ſentiat, iſque *Rigor*, ῥῖγος, dicitur; ſi autem cutem quidem perturbet, & per quoſdam inſultus quatiat, corpus autem totum non commoueat, *Horror*, & *Horripilatio*, Græcè φρικὴ nominatur, & proin *Horror* affectus ſolius cutis talis exiſtit, qualis totius corporis paſſio exiſtit *Rigor*, lib. de trem. & palp. c. 6.

*Frons*, Μέτωπον, eſt pars faciei ſupra oculos ſita, & ad tempora vſque protenſa, ſubſtantiâ muſculosâ, & oſſe ſubiecto (quòd *Coronale* vocant) conſtans, ſuperpoſita ſuperciliis, pilis nuda, inter vtramque aurem ſita, Introd. cap. 10.

*Fugaces fructus*, qui & *Horarij*, & *Horæi* dicuntur, ſunt, qui naſcuntur eo tempore, quòd *Horam* vocant: Eſt autem *Hora* Græcis id anni tempus, in cuius medio Caniculam exoriri contingit; Tempus autem id, eſt dierum quadraginta, quo tempore *Horarij fructus* conſtant, nõnulli iam declinantes, alij incipiẽtes, alij in ſuo vigore, aut vltra vigorẽ, aut citra conſiſtentes. Vocant autem ipſos *Horarios*, non ſolùm quòd dicto fiant tẽpore, ſed (vt mea fert opinio) vt ita ab his, qui ad reponendũ ſunt idonei, diſtinguãtur, quando & triticum, & hordeum, ſemina cerealia, & omnia æſtiuam quidẽ atque anniuerſariã habent generationẽ, ſed non citò corrumpuntur; vti propriiſſimè *Horarij* dicti *fructus*, vt Cucurbitæ, Mora, Pepones, Melopepones, Perſica, & alia id genus; quæ ſi quis in hyemem ſeruare volens, exſiccata repoſuerit; eo etiam modo veterem naturã, in contrarium imitabuntur; 2. de aliment. fac. cap. 2.

*Fuliginoſus vapor* eſt, qui ex deuſtione aſſatorum eleuatur, lib. de vſu pulſ. 7.

*Fuligo*, vide *Fumus*.

*Fumus*

*Fumus* & *Fuligo*, vapores ſunt, qui eleuantur, ille quidem ex materiis ſemiuſtis, hic verò ex immodicè aſſis, vſtiſque. Eſt namque fuligo, vapor terreſtris, fumus, miſtio quædam ex terreſtri, aqueâque ſubſtantiâ, 8.meth.5. vtrumque materiæ, ex quâ oritur, aduſtum excrementum, quòd in ſublime fertur, ſignificat, non ſecus ac in febribus fuliginoſum excrementum, exſpiratione, & contractione arteriarum, natura ex corpore expellit, 3.de præſag. ex pulſ. cap.7.

*Fulua*, vide *Dichroma.*

*Funis brachij vena*, eſt pars venæ humeralis, quæ protenditur, ſecundũ diuerſas adiutorij, id eſt, oſſis humeri partes, lib.de anat.viu. & de ratione cur.per ſang.c.16.

*Fungos*, vocant craſſas palpebrarum eminentias, item ex capitis vulneribus quæ naſcuntur, *πλασήματα σαρκώδη*. Galen.com.3. in 3.de morb.vulg.94.

*Furcula ſuperior*, & *inferior*, vide *Claues.*

*Furfuratio*, quæ & *furfur*, & *πτύρα*, eſt, cùm quibuſdam ſe ſcalpentibus furfuribus ſimilia, ex capitis cute decidunt, à vitiatis ſuccis nutritiis prouenientia, 1. de comp. med. loc.6. quæ & *Pityriaſis* dicitur, & *Porrigo*. Hæ quaſi ſquamulæ interdum madent, multò ſæpiùs ſiccæ ſunt: idque euenit modò ſine vlcere, modò ex vlcerato loco, huic quoque modò malo odore, modò nullo accedente. Id malum ferè in capillo fit, rariùs in barba, aliquando etiam in ſupercilio, vel reliquo etiam corpore. Prouenit à vitioſo corporis humore, ſalsâve pituitâ, aut bilioſo & melancholico ſanguine caput ſubeunte, vt ait Paulus, vel à vitioſis ſeroſis humoribus, vt Galenus & Aëtius ſcripſerunt. Nomen morbo inditum à ſimilitudine;

*Cùm caput immensâ pexum porrigine ningit,*
*Copia farris vti frendentibus edita ſaxis.*

vt Quintus Serenus Poëta cecinit.

*Furor*, vide *Melancholia.*

& diſcutiũtur, paſſiones has etiam *Contractiones* vocat Galen. 5. de compoſ. medic. per gener. c. 7. Paulus lib. 4. cap. 14. Vocantur etiam & *Gangilia*, quaſi concretiones, & contortiones quædam, ex lento & mucoſo humore accreſcente, & conglomerato, quòd proprium neruorum alimentum eſt; 1. de art. 56. His ferè notis deprehenditur: tumor eſt paruus, inæqualis, nullo præter naturam colore, doloriſque expers, niſi validè comprimatur: Verùm ne tum quidem vehemens, ſed ſtupidus dolor mouetur. Plerumque ex plagâ aut laſſitudine, rarò ſponte prouenit, nec in alto, ſed ſub cute radices agit, neque in orbem vel ad interiora poſterioraq; tráſferri poteſt, ſicut Melicerides & Atheromata, ſed ſi vim facias, ad latera tantũ, hoc eſt, ad dextrã vel ſiniſtram pro nerui ſitu, moueri, & flecti poteſt.

*Gangræna*, γάγγραινα, eſt alicuius membri mortificatio, ex magnitudine inflammationis, quæ iam fit, non quæ facta eſt, 2. ad Glauc. 9. Nam cùm omnino membrum effectum eſt demortuum, ita vt punctum, vel ſectum, vel vſtum non ſentiat; quæ patitur, ſtatim reſcindere oportet, quâ ſanam partem vicinam attingit, ſed quòd ita affectum eſt, denigratur; quòd verò in medio eſt conſtitutum, ita vt tendat ad mortificationem, *Gangræna* nominatur; ibid. vide *Syderatio*. Hippoc. *Gangrænas* quoque emortuarũ venarum torporẽ nominat, qui ex nimiâ inflãmatione conſequitur, 2. de fract. 24.

*Gargareon*, ſiue *Gurgulio*, *Cion*, *Columna*, *Curgulio*, eſt ea gutturis pars, quæ Faucibus adjacet, cùm ſecundùm naturam ſe habet; cùm autem morbo afficitur, ita vt eius extremitas phlegmone laborans, ſit ſimilis Acino Vuæ, dicitur *Vua*; quando tota hæc pars afficitur, *Cion*, *Columna*; dicitur & ἱμάς. Γαργαρεὼν, σαφυλὴ, Κίων, & Κιονὶς, 4. de loc. aff. c. 3. Id ipſum *Gargareon*, quia ad vocis modulationem fit, ideò à quibuſdam *Plectrum*, πλῆκτρον, id eſt, vocis refractorium ap-

pellatur, 7. de vſu part. cap. 5. Hanc eandem partem, *Columellam*, *Staphylen*, & *carnoſam particulam ſummo ore dependentem* vocant, 6. de com. loc. c. 3. vide *Columella*, *Pharynx*, *Staphyle*, *Epiglottis*.

*Gaſtrocnemion*, eſt poſterior carnoſa tibiæ pars, ſeu tibiæ venter, ſiquidem extuberat, propter muſculorum eam tibiæ ſedem occupantium craſſitiem, (vt anterior tibiæ pars carnis expers, dicitur *Anticnemion*, ἀντικνήμιον,) Græcè Γαστροκνήμιον, καὶ Γαστροκνημία, *Sura* appellatur, lib. de muſc. diſſ. cap. 32. & 2. de anat. adm. cap. 4. Ea vni homini ineſſe dicitur, cùm reliqua omnia animalia crura habeant ſine Suris. vide *Sura*.

*Gaſtroraphia*, id eſt, *Abdominis ſutura*, 5. de anatom. adm. cap. 6. γαστροῤῥαφία, ventris vulnerati connexio.

*Gemelli*, vide *Nates Cerebri*.

*Genæ*, faciei pars, ſunt, quæ inter naſum & aures ſitæ ſunt, quæ benè coloratis, & ingenuis, pudore ſuffuſis, rubent, quæ & *Malæ* dicuntur, Introd. c. 10. Γένυς ſignificat *Maxillam*, tam ſuperiorem, quàm inferiorẽ: additur autẽ ad diſtinctionẽ ἡ ἄνω, vel ἡ κάτω. Dicitur & alio nomine γνάθος, ſed ambiguâ pariter ſignificatione, Vocatur ἡ ἄνω γένυς, hoc eſt, *Gena ſuperior*, pars faciei fronti proximè ſubiecta, auribus vtrinque, ab imo autem gingiuis terminata. Non vnico oſſe, ſed pluribus ſolidis, duris & leuibus cõſtat: ἡ κάτω γένυς dicitur pars faciei infima & mobilis, dentes inferiores continens. Cõſtat oſſe nõ ſimplici, vt plerique putãt, ſed gemino, ſicut Hip. & Gal. viſum eſt, quorũ diſtinctio medio in mẽto eſt, vbi Sutura apparet, in pueris quidẽ euidenter, in adulterioribus autẽ paulò obſcuriùs, quæ etiã in prouectis tamen coctura fatiſcit. Aliter nãque ea duo oſſa ſeparari vix poſsũt, adeò inter ſe τῇ συμφύσει coaluerũt.

*Geneion*, lib. de muſc. diſſec. cap. 2. vide *Mentum*.

*Genitalis meatus*, quem *varicoſum aſſiſtentem* vocant, maxima illa via eſt, quæ genituram à teſtibus hauſtam,

ad

ad Colis radicem defert, 1. de ſemin. capit. 15.

*Genituram* appellat Hippoc. illud, quòd in abortu rejectum, vel diſſecto vtero exiens, ſeminis ſpeciem repræſentat, non autem animal conſtitutum: id quòd primis duobus menſibus ſolet accidere, quo tempore neque *Fœtum*, neque *Embryon* vocat, ſed *Genituram*, 1. de ſem. cap. 9. *Genituram* etiam aliquando appellat *Membra genitalia*, in fœminis quidem vterum, in maribus verò ſeminaria vaſa quæ nuncupantur, 3. de art. 41. vide *Cyema*: frequentiùs autem *Genitura* ſumitur pro ſemine recenter emiſſo, vel in ſuis vaſis adhuc contento, Græcè γονὴ, Hipp. lib. de naturâ pueri.

*Genu*, Græcè γόνυ, eſt femoris & tibiæ dearticulatio, & artificioſiſſima connexio, in quâ ſinus eſt quidam prominens, alterius caput excipiens, quòd anteriori parte, quò firmius fieret, *Rotula*, ſeu *Patella* muniuit, quàm μύλην, & ἐπιγονατίδα vocant, quæ prohibet, ne femur curuatis, aut per decliuia currẽtibus loco excidat, & dilabatur, lib. de oſſib. c. 21. & 22. & lib. Introd. cap. 10. Eſt autem ea dearticulatio omnium expeditiſſima, iuſtiſſimaque, vt ſcripſit Hippocr. lib. de fract. præterea firmiſſima, magnoque naturæ artificio comparata, vt quæ in eâ epiphyſes & cauitates ita conſtruxit, & ad amuſſim fabricata eſt, vt neque laxior ſit Epiphyſeôn in cauitates ingreſſus, neque etiam adſtrictior. Continentur autem & firmantur extrinſecùs ſuperciliis quibuſdam ipſorum oſſium à ligamentis, aliis quidem in profundo poſitis, aliis autem in circuitu totam dearticulationem comprehendentibus.

*Gerocomica*, γηροκομικὴ, eſt ea medicinæ pars, quæ ſenes regit, iiſdẽque conuenientẽ vitæ ac victus rationẽ præſcribit, de part. med. c. 5. Incertum an ad ὑγιεινὴν, an ad Θεραπευτικὴν, pertineat, cùm ſenum corpus neutrum ſit, & ſenectus non exacta planè ſanitas, ſed vel morbi & ſanitatis affectio quædam media, vel omnino

eius

ſubit, non γίγλυμος, ſed verius γόμφωσις dicitur.

*Glabrities*, vide *Madaroſis*.

*Glacialis humor*, vide *Cryſtallinus*.

*Glandium*, vide *Thymus*.

*Glans*, eſt finis, & extrema totius Colis pars, cuius cutis, quæ eam veſtit, *Præputium* dicitur, 5. meth. cap. 13. Ariſtoteles verò, 1. de hiſtor. animal. c. 13. dicit cutē, quæ Glandem integit, carere nomine, & totum quòd ex eâ cute, glandéque conſtat, *Præputium* appellat. Dicitur etiam alio ſignificato Glans, *Suppoſitorium*, quòd clyſteris loco ſedi inditur, 6. de comp. medic. loc. cap. 3.

*Glandula*, corpus quoddam carniforme eſt, laxum & fungoſum, quòd vtique velut cunei quidam; vaſorum diuiſionibus incubantes, fulcimentum ipſis ſuggerunt, vt à nullo violento caſu afficiantur, 4. de vſu part. capit. 20. *Glandulam* etiam *Suppoſitorium* vocat, com. 2. in 1. prorrhet. 6. *Glandulam* etiam *Thymum* dicunt, 3. de alim. facult. cap. 6. Sunt autem propriè ſic dictæ *Glandulæ*, (quas etiam *Adenes* vocant) imbecilliores corporis partes, ad quas valentiores corporis partes, ſuperuacuâ ſibi tum quantitate, tum qualitaté, & præſertim ad eas, quæ rariores naturâ ſunt, tranſmittunt; quippe valentius eſt arteriarum, venarum, neruorum, muſculorum robur; imbecillius autem, aut prorſus nullum corporum, quæ Glandularum ſunt naturâ, 13. method. cap. 5.

*Glandulæ laryngis*, ſunt corpora laxiora, & fungoſiora cæteris Glandulis, laryngi vtrinque adiacentes, factæ à naturâ, vt partes omnes, quæ tùm ad laryngem, tùm ad fauces pertinent, humore ad ipſas largiter decumbente perfunderent, 7. de vſu part. 17.

*Glanduloſi aſſiſtentes*, vel *Aſtites*, vel *Paraſtatæ*, *Vaſa ſeminaria*, *Vaſa ſpermatica*, *Plexus* ſeu *Flexus variciformis*, *Plexus capreolaris*, & *hederarius*, 1. de ſem. c. 12. homonyma ſunt, ſignificantia duo vaſa, venā ſcilicet, eique

cui

cui ſubjacentem arteriam, flexus multos numero æquales, inſtar Capreolorum quorundam, variè complexorum efficientia, quo in implexu ſanguis, & ſpiritus, qui ad teſtes feruntur, diutiſſimè coquuntur, ipſumq; ſemen elaboratur, eidẽ flexus poſtremi in teſtes terminantur, qui teſtes, laxi & cauernoſi, chymum, qui in vaſis incepit concoqui, excipientes, exactius percoquunt, & perfectam ſeminis formam vbi adeptus eſt, idipſum per aliud vas, quòd ad pudendum porrigitur, ſemen eiaculantur (quòd *varicoſum aſſiſtentem* vocant, 1. de ſemin. 15. vulgus *vaſa deferentia*, vt priora, *vaſa præparantia* appellat,) quòd vas ſpermati cum maribus latum & longum, fœminis anguſtum & breue, natura conceſſit, 14. de vſu part. 10. & 11.

*Glanduloſa corpora*, quæ primus, *Herophilus*, *ἀδενοειδεὶς προςάτας*, quaſi Glanduloſos Præſides, aut Proſtates, appellauit, vtrâque parte colli veſicæ ſunt locata, in quibus humor quidam ſpermati ſimilis, craſſus, viſcoſus, verùm longè tenuior continetur, quo in coïtu repente, ac ſimul vnà cum ſemine elabitur, reliquo autem tempore omni paulatim congeritur: cuius vſus eſt, vt ad venereum coïtum excitet, & in coïtu delectet; denique vt ad inſtar olei meatum vrinarium humectet, & inungat aduerſus vrinæ roſionem, & ne exſiccatus conſideat, prohibeatque, quò minùs per ſe lotium, ac ſemen facilè feratur; in maſculis Glandes hæ (aliàs *veſiculæ ſeminariæ* dictæ) notabilis magnitudinis ſunt, 14. de vſu part. & 1. de ſemin.

*Glaucoſis*, *γλαύκωσις*, *Glaucedo*, eſt oculorum affectus, qui ex immodicâ ſiccitate, vel concretione humoris cryſtallini, vel ex largiori eius euacuatione, (quæ fit in compunctionibus) ſolet progigni, quique cœcitatem præ omnibus maximè, qui oculis accidunt, morbis, inferre ſolet, 10. de vſu part. cap. 6. *Glaucoma* verò, (*γλαύκωμα*,) eſt naturalium humorum, in Glaucum

cum colorem mutatio, lib. finit. diciturque id oculi vitium, quòd ortâ priùs ſuffuſione, & humore circa pupillam valdè concreto,& reſiccato, contractum eſt; vnde *Glaucedo* à ſiccitate eſt, vt *Glaucoma* ab humiditate; & propterea Galenus, 3. aphoriſ. 31. dicit *Glaucoma* ſpeciem eſſe ἀποχύματος, id eſt, ſuffuſionis, non tamen docet eſſe eundem morbum; differt enim ſuffuſio tum à *Glaucedine*, tum à *Glaucomate*; eſt enim *Suffuſio* extranei humoris, & aliunde influentis concretio; *Glaucedo* verò, ipſius humoris cryſtallini, denſatio, & reſiccatio. Nec omnes ſuffuſiones tantæ ſunt, vt toti pupillæ prætendãtur,& viſum ex toto adimant; *Glaucoma* verò, cryſtallini vniuerſi eſt, atque ſiccitas, per ipſum totum ex æquo diffuſa, & ex ſiccitate concretio. Adhæc, plæræque *Suffuſiones* curationem recipiunt, cùm tamen nullum *Glaucoma* curetur, vti nullus alius morbus ab immodicâ ſiccitate proueniens, facilè & plenè curatur.

*Glaucedo*, vide *Glaucoſis*.

*Glaacuma*, vide *Glaucoſis*.

*Glene* eſt, quòd in ſuperficie extremi oſſis; tùm capitum, tùm ſinuum, ſitum eſt, ab ocularis ſinus ſimilitudine ſic dicta, lib. de oſſibus, in procem. γλήνη, pupilla oculi: Cauitas ipſa oculi. Ab eâ facta metaphora eſt ad aliàs oſſium cauitates. Siquidem apud Hippocratem γλήνη ſignificat cauitatem oſſis, in quam alterum os inſeritur, quæ & κοτύλη appellatur: Inter quæ tamen poſteriores Medici diſtinxerunt. Nam authore Galeno, lib. de oſſibus, ex cauitatibus oſſium capita ſuſcipientibus quæ profundior eſt, κοτύλη dicitur: quæ verò ſuperficiaria,vt ambigere poſſis an cauitas ſit necne, γλήνη nominatur: Id verò quoniam in latitudine quâdam dicitur, idcirco γληνοειδὴς appellatur ſinus qui obſcurus eſt: Nec tamen ſinus γληνοειδὴς & γλήνη differunt, ſed idem ſunt omnino.

*Glenoeides*, ſunt duo ſinus leuiter caui, in inferiore ſummæ vertebræ parte (quos ab ocularis ſinus ſimilitudine ſic appellant) ſimiles ſuperioribus; ſed ſinus ſuperiores, (cùm caput ipſum excipiant (non abs re ſunt maiores, infrà verò minores ſunt, qui vertebram ſecundam admittunt, lib. de oſſib. cap. 8.

*Gloſſocomion*, quòd & *Glottocomion* dicitur, machina quædam eſt, in quâ extenduntur, & vinciuntur fracta membra laqueis, ad iuſtam eorundem diſtentionem, 7. de vſu part. c. 14. γλωσσοκόμιον ἢ γλωσσόκομον, nomen eſt Atticũ, vt ſcribit Galen. & propriè ſignificat arculam, in quâ homines recondunt res pretioſas, & quam multi iter facientes portant; eſt autem oblonga & anguſta. Ab eius ſimilitudine Medici Hippocr. poſteriores (nam Hippocr. id genus inſtrumenti non nouiſſe Galen. author eſt) machinã quandam chirurgicã, fracto femori vel cruri, vbi callus circumdatur accommodatã γλωσσόκομον nominarunt. Eſt autem machina caua oblõga, & ad femoris proportionẽ arcta supernâ parte trochleas vtrinq; ſingulas habens ad latera ſitas, & infernâ parte tranſuerſum axem, ad quem alligati laquei contrarium nixum toti membro geminâ tenſione efficiunt.

*Glutia*, Græcè γλουτία, ideſt, paruæ nates Cerebri, ſunt tenues ac prælongæ Cerebri eminentiæ, ex vtrâq; parte illius meatus, qui ſpiritum ex medio Cerebri ventriculo, in Parencephalidis ventriculũ tranſmittit, quarum concurſum, hominum coniunctis inter ſe femoribus, ſiue natibus, rectiſſimè comparaueris; ſunt autem qui Didymis, hoc eſt, Teſticulis, ea aſſimilantes, malunt vocare *Didymia*, ſiue *Teſtes*; quæ verò his proxima, *Glutia*, 9. de vſu part. c. 14. Producta ſunt ex Cerebri ſubſtantiâ duriore, ſupráque & ante conarium ſuſtinent, poſteriùs verò Epiphyſim σκωληκοειδῆ inter latus dextrum & ſiniſtrum conſtituunt meatum, qui à medio ventre ad poſtremum fertur. Eorum autem vſus eſt,

ne meatus ille à ſupernis cerebri partibus comprimatur & intercludatur.

*Glutinatorium medicamentum*, quod & *ſanguinarium*, *cruentis opitulans*, & *enæmon* dicitur, eſt, quòd vulneris oras committere, & glutinare molitur, 3. de compoſ. medic. per gen. cap. 2.

*Gluton*, hoc eſt, *Natem*, appellant alterum ex duobus proceſſibus ceruicis oſſis femoris, qui maior, & exterior, & gibbus eſt, lib. de oſſib. cap. 21. γλουτὸς autem ea apophyſis (quam & τρόχαντῆρα μέγαν appellant) dicta eſt vel à ſimilitudine quam habet cum natibus, vel quòd muſculi, quibus nates conſtant, ei præcipuè inſerantur: vide *Femur*.

*Glycea medicamenta* ſunt, quæ aliquandò purgant, & interdum acres humores indulcant quaſi & alterant, lib. de Dynamid. in proœmio.

*Gomphos*, affectus oculi eſt, qui Latinè dicitur *Clauus*, cum pupilla egrediens pelliculas uveæ, ſuperficie tenus operit, vnde eius forma fit quaſi Clauus, libr. de ocul. cap. 11. vide *Clauus*. Γόμφιοι, clauales ſeu molares dentes, ſunt dentes aſperi, inæquales, ampli, lati, molendis, atterendiſque cibis comparati, à caninis ad extremam vſque mandibulam pluribus radicibus affixi. Dicuntur γόμφιοι, quod clauorum modo genis infigantur, vnde & γόμφωσις dentium ferè propria.

*Gomphoſis*, Synarthroſeos ſpecies, cùm ad inſtar claui os, oſſi infigitur; vel cum os vnum, alteri penitùs eſt infixum, itavt ne tantillum quidem (veluti dentes ſuis alueolis) moueatur, libr. de oſſib. in proœmio. Per γόμφωσιν quoque iuncta quædam oſſa dici poſſunt in Carpo, Metacarpo, Tarſo, Pedio, & aliis quibuſdam partibus, Synarthroſes Enarthroſi, & Arthrodiæ ſimiles, ſolâ motuum magnitudine ab eâ differentes.

*Gonorrhœa*, eſt ſeminis inuita, & aſſidua excretio, cole non extenſo. *Gonorrhœa* autem nomen planè com

compoſitum eſt, ἀπὸ τῦ ῥεῖν, καὶ γόνιμα, quaſi ſeminis genitalis fluor, ob imbecillitatem retentricem continentium ipſum corporum, 6.de loc. affect.6. Quæ verò intento pudendo fit, propter conuulſionem accidit, inque eâ duo morbi coniunguntur.

*Gracilis*, ſiue *tenuis pulſus*, eſt, in quo longitudinis dimenſio, quodammodo duabus reliquis dimenſionibus præſtat; in quo autem duæ reliquæ ſuperant longitudinem, *pulſus* huiuſmodi *turgidus*, ſiue *craſſus* appellatur, 1.de differ. pulſ. cap.5.

*Grando*, eſt tumor craſſus, in partibus interioribus palpebrarum coagulatus, vt quaſi *Grando* videatur, lib. de ocul. cap.9.

*Graphioeides*, aut *Belenotides proceſſus*, id eſt, *graphio*, ſeu *ſtylo*, & *acui ſimiles*, qui & *ſtyloeides* dicuntur, à Columnæ ſpecie, quæ partibus huiuſmodi ſeſe offert, *tenues oſſium capitis proceſſus* appellitant, 10. de vſu part. cap.4. Adhuc *Graphioeides* & *Styloeides* proceſſus, eſt Cubiti proceſſus, quem è directo parui digiti porrectum, à Graphij, ſeu Styli modo, Græci *diſſectores*, ſic vocant, 1.de anat. adm.cap.10.

*Grauatiuus dolor*, vide *Dolor triſtis*.

*Grauedo*, ſiue *Coryza*, eſt tenuis & incoctus humor, qui per nares ſecernitur, 2.progn.49. quem Galenus docet non eſſe pituitæ ſpeciem, vt quidam falsò aſſerunt, ſed excrementum, quòd à Cerebro deſtillat, tenue, aut craſſum, quod tùm in ſenibus, tùm iis, qui ratione quâuis ſunt perfrigerati, plurimum aceruatur. 2. de natural. fac. cap.9. vide *Coryza*.

*Graueolentia*, vide *Beneolentia*.

*Grauis*, ſeu *Grauitiuus dolor*, vide *Dolor triſtis*.

*Greſſuram*, γλιχάδα, vocat Hippocrates totum id, quòd inter inguina vtriuſque cruris eſt, cuius mediam partem περίναιον, nuncupat, hoc eſt, *interfemineum*, eò, quòd duobus feminibus interjaceat. Eſt Inteſtinum, ſeu

ſeu Intercapedo, quæ ab exortu pudendi, vſque ad anum pertingit, vbi etiam veſicæ collum, collocatum eſt, 4.de artic.45.

*Grumus*, Græcè θρόμβος, eſt concretus ſanguis, lib. de atrâ bile, cap.2. eſtque aggregata concretio ſenſibilis ſanguinis, lib.de tumor.c.2. Propriè quidem ſignificat continuæ rei fragmentum & fruſtum: Inde ad lac & ſanguinem Medicis tranſlata vox eſt, qui θρόμβωσιν dixerunt, in lacte quidem quoties à puerperio fœminis lac fluere deſinens, in mammis denſatur, & in exigua fruſta concreſcit: in ſanguine verò, cùm à venis ſuis effuſus, & in vicina ſpatia abſcedens, ſiue per Diapedeſin, ſiue eroſo aut rupto quomodolibet vaſe ſimiliter coït atque condenſatur, non in veſicâ modò, verùm etiam in ſtomacho, in renibus, in inteſtinis, in vtero, in naſo, in omni denique corporis cauitate. In quâ quoniam præter naturam ineſt, calorem natiuum amittit, indeque niger euadit & cogitur, tandemque putreſcit, vt & reliqua omnia quæ extra naturalẽ locũ ſita ſunt.

*Guidez vena*, vide *Apoplectica*.

*Gula*, vide *Oeſophagus*.

*Gurgulio*, vide *Staphyle*, & *Gargareon*.

*Guttur*, vide *Larynx*.

*Gutturoſus*, id eſt, ἐξεβρόγχους, quaſi *gutturemilos*, vocat Hippocrates eos, qui prominentia in anteriorem partem, guttura habent: Guttur enim (Græcis βρόγχον) vel totam aſperam arteriam nominat, vel fauces tantùm, 3.de artic.8.

*Gynaceia*, id eſt, mulierũ paſſiones, lib.de Gynæciis.

*Gynæcomaſton*, muliebris mammæ, & ſubiectæ, additæque mammis pinguedinis, auctio eſt, præter naturam, lib.finit. γυναικομαστὸν, muliebrium mammarum ſummum incrementum: τὰ δὲ γυναικεῖα, muliebria ſunt, & mulierum menſtruæ purgâtiones.

mus, qualem in nobis ipſis experimur. Sunt autem qui τῆς αἱμωδίας nomine, omnem ſimpliciter dolorem dentium intelligant.

*Hæmophobus*, id eſt, ſanguinis mittendi timidus, 9. meth. 5. vide *Pſychrophobus*.

*Hæmoptoicus* is eſt, qui ſanguinem ſputo ejicit, lib. 7. de comp. medic. loc. cap. 4. ſiue vomendo, ſiue tuſſiendo, ſiue ſcreando, ſiue ſimpliciter exſpuendo, rejiciatur, 4. de loc. affect. 5.

*Hæmorrhagia*, id eſt, ſanguinis eruptio, & abundans effuſio, quæ ſi per magnum vulnus fiat, per largum obitur fluxum; ſin anguſtum, per iaculationẽ, vt in venis ſecandis. Differt autem *Hæmorrhagia*, ab *Hæmorrhoide*, quòd illa ſit abundans effuſio ſanguinis ex venis, indifferenter qualibuſcũque, hæc verò effuſio ſanguinis, ex ani, ſediſve venis per diſſultationem, ac paulatim facta, vt quæ vt plurimùm per vaſorum eroſionem fiat, lib. de finit. vnde *Hæmorrhoidas*, ſanguifluas venas, in ano exiſtentes, appellant, 4. de art. 40. Sanguinis è venâ, vel arteriâ vacuatio interdum critica, vt plurimum verò ſymptomatica eſt, & tribus de cauſis cõtingere poteſt; tunicâ earum diuisâ, aut reſerato earum ore per ἀναστόμωσιν, aut tranſcolatus ſiue tranſmiſſus per διαπήδησιν. Diuiditur tunica vulnere, contuſione, ruptione, eroſione. ἀναστόμωσις accidit propter tum vaſis imbecillitatem, tum ſanguinis, qui ad os eius impetu ruit copiam, adhæc acrem quãpiam, quæ illi extrinſecus incidat qualitatem. διαπήδησις ex tunicâ quidem ipsâ rarefactâ, ſanguine verò tenuato oritur: accidere præterea interim poteſt & ex gracilium vaſorum ore adaperto. Cæterum à partibus fermè omnibus profluere sãguis poteſt, Naribus, Ore, Thorace, Pulmone, Ventriculo, Iecinore, Inteſtinis, & Hæmorrhoïdibus; atque earum partium ἡ αἱμοῤῥαγία dicitur, à quibus ille profluit. Verum apud Hippoc. cùm ſimpliciter αἱμοῤῥαγία dicitur, non addito

partis nomine, quæ ſanguinem fundit, id modò ſanguinis profluuium intelligitur, quòd è naribus manat, vt annotauit Galen. 1. Epid. Cùm autem τῆς αἱμοῤῥαγίας, nomine omne ſanguinis profluuium intelligi poſſit; eo tamen propriè dicitur, quòd confertim fit ἀπὸ τοῦ ῥαγῆναι, quòd apud Hippocrat. ſignificat ἀθρόως ὁρμᾶν, hoc eſt, impetu & confertim prodire, vt Galenus in gloſſ. explicauit.

*Hæmorrhoides*, vide *Hæmorrhagia.*

*Halituoſa*, ſeu *vaporoſa*, ſunt quæcumque per cutem foràs exhalare apta ſunt; *humida*, quæ per veſicam; *ſicca*, quæ per aluum; quippe à vincenti in ſingulis eorum ſubſtantiâ, nomina ipſis imponuntur. Contraria *Halituoſis*, & *Diureticis*, dicuntur *Emplattomena*, quæ exiguis meatibus cutis, & veſicæ inhærentia obſtruunt, & ea detinent, quæ per cutim & vrinas expurgantur: quæ verò opponuntur *ſolutiuis*, dicuntur *Stryphna*, quòd valenter adſtringant, 8. method. 2.

*Halituoſus vapor* & *ſpiritus*, eſt alicuius corporis partis humiditas, quæ ad ſummũ concocta, in tenuem halitum, virtute inſiti, & validi caloris ſoluta, inſenſibili tranſpiratione in ambientem effluit; qui halituoſus ſpiritus in animalis corpore ex ſuccis, qui lentè, ſenſimq; excalefiũt, naſcitur; vbi verò calor imbecillior eſt, vel naturalis humor, tùm ſemicoctus, tùm craſſus, tùm glutinoſus, atque particula denſior, vbi craſſior excitatur halitus, quàm vt tranſpirare poſſit, 14. meth. c. 7.

*Harmonia in oſſibus*, ſpecies συναρθρώσεως eſt, in quâ oſſium ſtructura, per ſimplicem lineam fit, non autem, vt in ſuturâ anfractuoſam. Sunt autem maxillæ ſuperioris, adhæc narium, & quædam etiam capitis oſſa, ad hunc modum inter ſe iuncta, lib. de oſſibus in procemio. Eo modo & pars occipitis infima, & oſſa naſi, carpi, tarſi, ſecum connectuntur. Galenus etiam ad finem commentar. 3. εἰς τὸ κατ' ἰητρεῖον ſcribit capitis oſſa,

oſſa, vbi ſe tangunt, propriè dici ἁρμονίας, ſed tranſlato vocabulo, ῥαφὰς appellari. Caluariæ enim oſſa ait, inter ſe ἥρμοσται, id eſt, committuntur; atque idcirco ipſorum contactus, καθ' ἁρμονίαν committi meritò dicuntur: verùm à ſimilitudine eorum quæ ſuuntur, ῥαφαὶ nuncupantur. Ἁρμονία etiam medicamenti nomen eſt in catapotia coacti, & perutilis ad ſiſtendas deſtillationes. Galen. lib. 7. τῶν κατὰ τόπους. Eſt etiam medicamētum ἀνώδυνον βηχικὸν, hoc eſt, ad tuſſim comparatum doloris expers; cuius deſcriptio eſt apud Aëtium, lib. 8. Eſt etiam ἁρμονία emplaſtri nomen, quòd deſcribitur ab Aëtio.

*Hebetudo viſus*, quæ & *offuſcatio viſus* nominatur, eſt ſumma offenſio viſionis, ſine causâ manifeſtâ, lib. Introd. c. 15. Græci vocant ἀμαύρωσιν, Arabes, *Guttam ſerenam*: differtque ab *Amblyopia*, (ἀμβλυωπία) in eo, quòd magis in illâ, quàm in hâc læditur viſio. Si paulatim ἀμαύρωσις conflata eſt, cauſas habet eaſdem, quas etiam ἡ ἀμβλυωπία; ſi verò repente vnoque impetu incidit, in causâ eſt nerui viſiui obſtructio, à craſſis & viſcoſis humoribus ſubitò illapſis, aut eiuſdem nerui reſolutio. Habet & plures alias latentes & internas cauſas, habet etiam externas: vt frequentes cruditates, crapulas, inſolationem, capitis inuſtionem, atque ardorem aut refrigerationem, aut multam lectionem à cibo, aut balnei vſum poſt cibum, vomitiones, & concubitus immoderatos intempeſtiuoſque, ſpiritus violentam cohibitionem, à quibus omnibus caput valdè repletur. Hæc quidem atque his ſimilia, ſi minora imbecilliora que ſint ἀμβλυωπίαν: ſi verò & magnitudo, & vehementia ipſis acceſſerit, ἀμαύρωσιν efficiunt.

*Hectica febris*, duplicem habet ſignificationem; ſic enim dicitur omnis febris ſolutu difficilis (ſiue ſit pituitoſa, ſiue melancholica, oppoſita τῇ ἑκτικῇ, hoc eſt, febri ſolutu facili.) Alterâ verò ſignificatione, ſpeciatim magis dicitur *Hectica febris*, quæ & *putrida*,

& *Diaria* oppoſita ſit, diciturque *Hectica*, quòd in habitu corporis, ἕξιν appellant, tanquam in ſubiecto conſiſtat; eſt enim *Hectica febris*, calor præter naturam in ſolidis partibus ipſius cordis accenſus; vide *Febris hectica*.

*Hecticus pulſus*, ita vt *Febris hectica* vocatur, qui nō magnoperè vllo modo variat, cæterùm manet in perpetuum ſibi ſimilis, cohæretque, nec ſoluitur vnquam, quòd totus corporis habitus morbum induat, in eiuſcemodi febribus, & pulſibus, lib. de pulſib. ad Tyrones, c. 8. Ἑκτικὸς σφυγμὸς eſt ſpecies inæqualis pulſus in vnâ pulſatione, & diuerſis arteriæ partibus, confinis formicanti, qui Græcis μυρμηκίζων dicitur, ſed eo adhuc minor. Pthyſi, Empyemati, & Febri hecticæ proprius eſt, & ſicut hæc, ita nec ipſe magnam mutationem ſuſtinet, ſed perpetuò eſt gracilis paruuſque, quia propter ſiccitatem in longum & latum deduci nequit arteria, & debilis ob facultatis vitalis imbecillitatem, & præterea frequens: quia cùm propter auctum calorem pulſus velox eſſe deberet, nec tamen talis eſſe hecticis poſſit propter virium infirmitatem, neceſſe ſit frequentiâ magnitudinem & velocitatem ſuppleri.

*Hecticus ſpiritus* ſeu *inſitus*, & naturâ partium ſubſtantiæ complantatus, *ſpiritui influenti* opponitur *naturali*, & *animali*, cum primis ſolidis corporis in partibus continetur, ex quo quippe compoſitæ ſunt, iiſdemque in vniuerſo corpore, nec diuiſis, nec condenſatis, nec è loco ſuo motis conſeruatur; reſoluitur autem ſpiritibus influentibus intenſis: vt in phreniticis, vel diſſolutis: vt in lethargicis, vel iis, qui cardiaco affectu laborant, lib. Introd. cap. 13.

*Hedarius flexus*, vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

*Hedra*, *Sedes*, *Anus*, *Podex*, dicitur & Græcis alio nomine δακτύλιος, & πρωκτὸς; eſt autem meatus ventris inferior, continendis, tranſmittendiſque excrementis

mentis deſtinatus. Cùm enim venter totus peritonæo vndique concluſus ſit, duo tamen in eo ſunt meatus, ſuperior quidem ad ſtomachum, πυλωρὸς dictus: inferior verò hic, de quo ſermo eſt, ad rectum inteſtinum, cuius oræ vltimæ incumbit: Eſt autem inſtrumentum vacuandis excrementis comparatum. Cuius generis inſtrumenta cùm ſint duplicia, aliis excrementorum effluuium intempeſtiuum cohibentibus, aliis verò tempeſtiuum incitantibus, ea quidem ne intempeſtiuè & præproperè labantur, muſculi ſedem ipſam conſtituentes non ſinunt. Sunt autem duo ad ſedem muſculi, quorum vnus rotundus eſt, ſolutus, & ſine pari ſiue oppoſito muſculo, per tranſuerſum ipſi circumfuſus, adeò vt rectum inteſtinum exactè & firmiter occludat, & excrementa intus contineat. Alter verò ſedis muſculus eſt geminus, vel etiã tergeminus (eum namque in duos vel tres diuidere poſſis) qui obliquè ſupra rotundum muſculum ſitus ſedem ſurſum retrahit. Quo fit, vt ſi quando reſoluatur aut reddatur imbecillior, ſedem ipſam prociduam & prolabentem, vt in magnis contentionibus corporis fieri aliquando ſolet, ſurſum retrahere & reuocare non poſſit, ſed ea omnino euerſa maneat, niſi manu reponatur. Adhuc *Hedra* apud Hippocrat. lib. de vulneribus capitis, eſt oſſis fracturæ ſpecies talis, vt in eo teli veſtigium remaneat, atque appareat, quâ telum inſederit Quem quidem affectum à telo acuto fieri neceſſe eſt, authore Galeno.

*Hedyſma*, id eſt, *Vnguentum odoratum*, 1. de compoſ. medic. loc. cap. 2. Ἡδύσματα dicuntur vnguenta ipſa, quibus ad ſuauitatem odoris, Aromata adjuncta ſunt. Vnguenta autem ea, quæ ἡδύσματα olim vocabantur, ſuccus tantum erant, hoc eſt, liquida, vt quæ ſolis ferè conſtarent oleis, eóque differebant, ἀπὸ τῶν σωμάτων, vt Plinius ſcribit, quòd hæc corpus haberent, hoc eſt, ſolidiora eſſent: vtriſque tamen eadem

 odoris

odoris gratiâ. Dicuntur ἀπὸ τοῦ ἡδύνειν, quòd eſt ſuaue & odore gratùm facere: vnde & ἡδύσματα generaliter dici poſſunt quæcunque rem aliquam iucundiorem gratioremque reddunt. In quâ ſignificatione Galenus lib.3, de alimentis, pinguedinem & adipem carnium ἡδύσματα eſſe dixit: Cibis enim ſuauitatem potiùs conciliant, quàm in alimentum vertantur.

*Hegemonice*, ἡγεμονικὴ, id eſt, principes animæ virtutes, ſunt rectrices, & animales, quæ in capite collocantur, videlicet facultas imaginatrix, ratiocinatrix, & recordatrix, lib.de ſympt. diff.cap.3.

*Helcydria*, id eſt, puſtulæ vlceroſæ in capite genitæ, 1. de cõp.med.loc.c.9. Ἑλκύδριον dicitur omne vlcus paruũ, nec eo nomine certa vlla ſpecies vlceris deſignatur.

*Helioſis*, Ἡλίωσις, *Inſolatio*, eſt corporis in Sole apricatio. Remedij genus eſt veteribus Medicis vſurpatũ variis modis, quo alij ad Solem eiuſque radios exponebantur, ſiue ſtantes, ſiue ambulantes, ſiue iacentes; quo remedio præmiſſâ per aluum euacuatione, iuuabantur Hydropici, Iſchiadici, Nephritici, Paralytici, Elephantici, Cæliaci, Hyſtericæ mulieres, & alba vteri fluxione laborantes, & Cephalalgici, vbi ex eo auxilio, corporis perſpirationem vberiorem, ſudores, alui adſtrictionem, adipis conſumptionem, tumorum laxorum, tum maximè hydropicorum detumeſcentiam, facilem reſpirationem, omniſque ſuperflui humoris abſumptionem fuiſſent conſecuti.

*Helodes febris*, vide *Febris Helodes*.

*Helos*, ſiue *Clauus*, eſt calloſum tuberculum, album, rotundum, capiti clauorum ſimile, toto in corpore proueniens; ſed pedum plantis, digitiſque potiſſimum, & calcaneis accidit, & oculis; vide *Clauus*.

*Heloſis*, eſt curua ac reflexa palpebræ euerſio, vtroque oculi muſculo conuulſo, partemque Tarſi ſibi continuam, ad ſe ipſum trahente, quòd in magnis morbis,

bis magnum malum ſignificat. Hanc ipſam palpebrarum contorſionem, Hippocr. vocat *Campylon*, 10.de vſu part. cap.9.

*Helminthes*, vide *Elminthes*.

*Hemitritæos febris*, ἡμιτριταῖος πυρετὸς, *Semitertiana febris*, vide *Febris ſemitertiana*.

*Hemicrania*, affectio eſt doloroſa, circa dimidiã capitis partem, aliquando dexteram, aliquando ſiniſtram (quæ iuxta ſuturam ſagittalem terminatur) vt plurimũ per circuitum exacerbatur, pleriſque circa temporum muſculos dolentibus, quibuſdam in vertice capitis; quidam verò adeò vehementer dolent, vt ne manuũ contactum facilè ferant, in quibus pellicula Caluam ambiens, læſa eſt. Dicitur etiam aliquando *Heterocrania*, Græcè ἡμικρανία, & ἑτεροκρανία, 2.de compoſ.medic.loc. c.3. Eſtque & aliud *Hemicraniæ* genus, quòd *Sphacelodes* nominant, eſtque conuulſorius dimidiæ partis capitis dolor, 2.de loc. affect.7. Cauſa doloris tanti eſt vaporum, aut humorum, aut vtrorumque vel multorum, vel calidorum, vel frigidorum, vel acrium ſalſorumque influxus, ſiue per venas, ſiue per arterias. Affluunt autem hi, vel quòd à cerebro, eiuſque mẽbranis foras pellantur tanquam redundantes aut vitioſi, vel quòd à ſubiectis partibus ſurſum mittantur; ac vapores quidem tenſiuis doloribus afficiunt: bilioſa excremẽta mordaces inducunt: plenitudo grauitatis ſenſum affert: rubor & calor, calidos humores ſignificant. Ἡμικρανικὰ φάρμακα dicuntur medicamenta topica, curandis *hemicraniis* conuenientia. Ea non ſunt vnius generis: alia enim magis, alia minùs calida ſunt: omnia tamẽ calida eſſe oportet, multùm quidem, vbi non eſt multus calor, moderatiùs verò, ſi multa caliditas in dolore percipiatur: tunc enim ad reprimendum caloris exceſſum, calidis pharmacis aliquid refrigerans miſcendum. Omnia etiam aliquid habere oportet, quòd firmitatem &

robur addat, quòd aſtringentem ſcilicet habeat facultatem.

*Hemiplexia*, ἡμιπληξία, *Paraplegiam* ſignificat, vide *Paraplegia*.

*Hepar*, quòd & *Iecur*, eſt membrum princeps in dextro hypochondrio collocatum, venarum omnium principium, & primum ſanguificationis, (quam *Hæmatoſin* vocant) officina, & inſtrumentum eſt, & nutrientis virtutis fons, 4. de vſu part. cap. 12.

*Hepatica vena*, vide *Axillaris*.

*Hepaticus affectus*, (quæ & *Hepatitis* nominatur, de ſympt. differ. 5.) eſt Iecoris imbecillitas citra phlegmonem, cùm nutrimentum per vaſa, quæ in meſenterio ſunt, veluti per ora quædam ſemicoctum attraxit, rurſuſque per eadem ſemicoctum ablegat in inteſtina; vnde oritur excretionis ſpecies, maximè ſimilis loturæ carnium cruentatum, ac recenter enectarum, ſiue, quòd idem eſt, aquoſi ſanguinis. Atque hoc quidem ſymptoma ſemicoctorum ciborum, vomitioni ob p. n. affectum ventriculi quæ excitatur, proportionatum eſt, 3. de ſympt. cauſ. c. 2. Eos igitur, qui ſic affecti ſunt, & quibus viſceris ipſius vires fuerint imbecillæ, *Hepaticos* vocat, affectumque hunc, *Hepaticum fluxum*, alium à *Dyſenteriâ* facit, 5. de loc. aff. 7. Affectio igitur *Hepatica* appellata, veluti etiam & *Cœliaca*, & *Stomachica*, citra tumores præter naturam, circa ipſas partes contingit; inflammatum enim eſſe hepar, aut abſceſſu laborare, aut induratum eſſe Medici dicunt, aut aliud quippiam tale, non tamen *hepaticum* vocant hominem ipſum, cui tale quid accidit, 8. de comp. med. loc. cap. 6.

*Hepiala febris*, ἠπίαλος πυρετὸς, vide *Febris hepiala*.

*Hepſema*, id eſt, *Sapa*, vide *Apothermus*.

*Herculeus morbus*, vide *Comitialis*.

*Hermaphroditon*, Ἑρμαφρόδιτον, eſt vitioſa membrorum genitalium conformatio, præter legitimum puden-

dendum, alterius etiam ſexus pudendo apparente. Huius vitij quatuor differentias eſſe. Leonides memoriæ prodidit, tres quidem in viris, vnam in mulieribus. In viris quidem aliàs iuxta τὸ περίναιον; aliàs in medio ſcroto, pudendum muliebre piloſum apparet; aliàs verò; quæ tertia differentia eſt, per id ipſum quòd in medio ſcroto pudendi formam habet, vrina emittitur: in mulieribus autem ſuprà pudẽdum iuxta pubem virile frequenter genitale reperitur tribus quibuſdã extantibus corporibus, vno tanquam cole, duobus autem veluti teſticulis. Sed ferè fit, vt è duobus pudẽdis alterũ iners ſit & inualidum, nec niſi rariſſimè vtrumque ad Venerem idoneũ habetur. Pluribus verò etiã vtrumque imperfectum eſt, vt nec maris, nec fœminæ opus exercere poſſit. Quod Auſonius hoc Epigrammate indicauit.

*Mercurio genitore ſatus, genitrice Cythere,*
*Nominis vt miſti, ſic corporis Hermaphroditus,*
*Concretus ſexu, ſed non perfectus vtroque,*
*Ambiguæ Veneris, neutro potiundus amori.*

Nomen huic malo datum eſt ab Hermaphrodito, quem Mercurij & Veneris filium fuiſſe, & ἀνδρόγυνον, hoc eſt, virum, & mulierem perhibent: A quo, qui vtrumque ſimiliter ſexum habent, ἑρμαφρόδιτοι καὶ ἀνδρόγυνοι appellantur.

*Hernia*, vide *Ramex*, & *Celes*.

*Herpes*, qui & *Serpigo* nominatur, eſt repẽs inflammatio, ex ſyncerâ flauâ bile, ſuam ſeruante naturam; quæ ipſa bilis flaua ſi cum ſanguine per totum corpus deferatur, morbum facit, qui *Icteros*, id eſt, *Regius*, appellatur; ſola verò quando ab aliis ſuccis ſecreta eſt, & in aliquo externo membro conſiſtit, *Herpes* vocatur, quæ ſi craſſa ſit, totam exulcerans cutem, vſque ad ſuppoſitam carnem. *Herpes exedens*, ſiue *Eſthiomenôs*; ſiue *Phagedæna*; ſi verò tenuior fuerit, id quòd in ſuperficie eſt, tantùm veluti deürens, generis ſorti-

tur appellationem, ac ſimpliciter, & ſine adjectione *Herpes* vocatur. Altera *Herpetis* ſpecies *miliaris*, Græcis *Cenchria* vocatur, quoniam paruæ poſtulæ, ac multæ per ſummam cutem, ſimiles *miliis*, in eâ excitantur, quæ non protinus vlcus faciunt, quemadmodum alter, ſed interpoſito tempore in vlcus abeunt, 2. de Glauc. 1. & 6. aphor. 45. Eſt autem omnis *Herpes* eiuſdẽm generis cum *Eryſipelate*, atque huius quoque magis cum eo, quòd exulceratum eſt: differunt autem humoris tenuitate: eſt enim admodum tenuis, qui *Herpetem* excitat, adeò vt non ſolùm interiores partes, quæ vtique carnoſæ ſubſtantiâ ſunt, tranſeat, ſed etiam cutẽ ipſam, ad ſummam vſque cuticulam tùm erodat, tùm exẽdat, quando iſi hanc quoque ſudoris vice tranſiret, haudquaquam vlcus excitaret, 14. meth. 17. & 2. meth. 2.

*Heterocrania*, vide *Hemicrania*.

*Heterogeneum*, vide *Diſſimilare*.

*Heterorhythmum pulſum* vocamus, qui alterius ætatis habet rhythmum, lib. finit. vide *Pararhythmus*.

*Hexis*, Habitus, varia ſignificat. Primum quidem eo nomine in re omni vti ſolemus, quæ ſtabilis eſt, & ægrè mouetur à ſubiecto: Quomodo & Ariſtoteles vſurpauit in Logicis, diſtinguens ἀπὸ τῆς διαθέσεως, id eſt, à diſpoſitione. Hic comparatur à multâ longáque διαθέσει: Proinde ſecundum eam ſignificationem, id quod eſt, ἐν δυσλύτῳ διαθέσει, ſiue ſanitas, ſiue morbus, ſiue aliud quodlibet, καθ' ἕξιν διακεῖσθαι dicitur, vt ſcribit Galenus, lib. method. medic. Huic contrarium eſt κατὰ σχέσιν, ſiue ἐν σχέσει, vt idem docet lib. 8. idem ſignificans quòd ſimpliciter ἐν τῇ διαθέσει. Sic autem ſimpliciter dictus Habitus neque bonum neque malum ſignificat; ſed eum in hominis valetudine deſignare volentes, illum εὐεξίαν, hunc καχεξίαν nuncupamus. Sunt enim hæ duæ τῆς ἕξεως, differentiæ Medicis ſupra cæteras vſurpatæ; vide *Affectus*, qui & *Scheſis*.

*Hia*

*Hiatuli*,qui & *Hyatuli* dicuntur,& σιωοδόντες Græcè vocantur, ij ſunt, quorum venter inter comedendum in ore inuenitur, quòd accidit in vehementiore appetentiâ, & fame nimiâ, in quâ venter quibuſdam animalibus ſurſum procurrit, adeò vt nonnulli cùm primùm incipere eum affectum ſentiunt, foràs repere ſibi ventrem dicant:aliis verò, cibos,quos adhuc mandunt,nec dum ſatis ore confecerunt,famelicus ventriculus eripit planè inuitis, 3.de anat.facult.8.

*Hidroa*,ἱδρῶα τὰ, puſtulæ quædam genitalium partium ſunt, ſummam cutem occupantes, & exulcerantes, 3.aphor.21. Oriuntur, vt ipſum nomen oſtendit, ab earum partium ſudore acri, biiioſo,& mordaci, qui perfacilè iis in partibus putreſcens, pruriginem mouet, cutemque velut vlceribus exaſperat. Dicuntur & *Intertrigines*, 6. de ſimplic. cap. de Balauſtio; Græci vocant ἱδρῶα, & παρατρίμματα; Plinius vocat *Attrita.* vide *Sudamina.*

*Hidròs*, *Sudor*, ἱδρὼς, eſt humidum tertiæ concoctionis excrementum, per cutem in aquæ ſpeciem erumpens. Et cùm tenuiſſimum quidem ſit huiuſmodi excrementum, facilè ſanè ejicitur, partim in ſpeciem halitus ab inſito calore ſolutum, & per tranſpirationem vacuatum : partim violento motu confertim in aquæ ſpeciem erumpens. Appellant autem Medici, quòd ita excernitur, *Sudorem*: quòd aliter erumpit, non *Sudor*, ſed ὑγρανσις, & ὑγρασία, & δίεσις, hoc eſt, *Mador*, à pleriſque appellatur. vide *Sudor.*

*Himas*,affectus eſt *Gurgulionis*,à Corrigiarum ſimilitudine ſic dictus, cùm longior, gracilior, ſicciorque euaſerit: ( talis enim *Loro* non ineptè comparari poteſt, quòd Græci ἱμὰς nuncupant ) differt à *Cionide*, quòd in hâc *Gurgulio* non extenuatus eſt, ſed craſſitiem ex fluxione ſolito maiorem vt plurimùm adeptus

eſſe

eſſe videtur. Prouenit, inquit Aëtius, cùm ex ſuffitu nimium igneſcit: tunc enim graciléſcit, & ſecundum omnem dimenſionem comminuitur.

*Hippocratica facies*, vide *Facies Hippocratica.*

*Hippocraticum ſcamnum*, eſt machina quædam, quam Hippocrat. conſulit præparandam iis, qui in aliquâ magnâ vrbe curaturi ſunt, 1.de art.4.

*Hippos*, vide *Equus.*

*Hirqui*, vide *Anguli.*

*Homiomeres*, & *Homæomeres*, ὁμοιογενεῖς, *Homogeneæ*, id eſt, *Similares*, *Elementares*, & primæ corporis noſtri particulæ, 6.de ſanit.tuend.c.1.quas etiam prima corpora vocat, 8.de placit.8. Sic autem dicuntur partes, quæ in ſimiles diuiduntur particulas, id eſt, omnes earum partes, tum ſibi mutuò, tum toti ſimiles habentur, quæ & ſimplices etiam & primæ, & incompoſitæ nonnunquam appellantur, quòd ex illis conſtitutæ ſint particulæ, quæ organicæ, id eſt, Inſtrumentales, ſiue Officiales vocantur: Sunt autem hæ; Os, Caro, Vena, Arteria, Neruus, Ligamentum, Tendo, Membrana, Adeps, Vnguis, Cutis. His adduntur humores; vt ſanguis: & qui in oculo ſunt, cryſtallinus, & vitreus humor.

*Homonyma*, duplicia ſunt; aliqua quidem nullo pacto inter ſe communicantia, & conuenientia; vt, cùm Canem dicimus terreſtrem, & marinum, atque hæc *æquiuoca* dicimus: alia verò, quæ cum ſynonymis, id eſt, *vniuocis*, aliquatenus conueniunt, quatenus ab vno factam appellationem habuerint, lib.4.de vict.rat.13.

*Homoplatæ*, aut *Omoplatæ*, quas *opertas ſcopulas* vocant, partes ſunt, quas ij, qui toto thorace reſpirant, attollunt ſenſibiliter, & notabiliter, ex difficultate reſpirationis, præcordia ſurſum variè & inæqualiter trahentes, 10.meth. cap.8. vide *Omoplate.*

*Homotona*, vide *Continua*, & *Epacmaſtica.*

*Horam* vocat Galenus, id tempus anni, in cuius medio

dio caniculam exoriri contingit, 2. de aliment. facult. cap. 2. vide *Fugaces.*

*Horarij fructus*, vide *Fugaces.*

*Hordeolum*, eſt Apoſtema, naſcens in extremitate palpebrarum, libr. de ocul. cap. 9. appellaturque *Crithe*, *Hordeum*, ſiue *Oculorum tuberculum*, libr. de remed. part. facult. cap. 10. vide *Crithe.*

*Horectica medicamenta*, quæ faſtidium cibi auferunt, & appetentiam eiuſdem cient; & intendunt, de Dynamid. in procemio.

*Horrida febris*, φρικώδης πυρετὸς, dicitur apud Hippocratem, 1. de morb. vulg. non ſimpliciter ea febris, quæ cum horrore inuadit (id enim innumerabilibus accidit febribus) ſed exquiſitus hemitritæus, in quo videlicet magnam acceſſionis partem horrores ſæuiũt, eo maximè die, in quo tertiana, & quotidiana continua ſimul concurrunt, 2. de differ. febr. vide *Febris horrida.* Eam bilioſus pituitoſuſque humor ex æquo miſti committunt, itaque confuſi horrorem mouent, non per initia modò acceſſionis, ſed etiam per totam propè acceſſionem. Tunc autem duobus modis horror iſte commouetur per reduplicationem, & per inæqualem incrementi motum: Hoc breuioribus horroris interuallis, illud longioribus diſtinguitur: Vtrumque autem febri ſemitertianæ proprium eſt, propter humoris, à quo gignitur, inæqualitatem, vt docet Galenus.

*Horror*, eſt inæqualis concuſſio totius corporis, & punctio quædam quaſi, ſeu vlceratio ſummæ cutis, & ipſius carnis ſenſibilis, ab humore tenui, & acri, per illã tranſeunte, 3. de ſan. tuend. c. 5. & 10. meth. c. 4. fit eodem modo, & ab iiſdem cauſis, à quibus rigor; ſed horroris cauſæ mitiores, pauciores, quieſcentes, & minùs motæ ſunt, quàm rigoris. Nam excrementũ mordax, erodens, nitroſum, ſalſum, amarum in cute, vel ſubditâ illi carne motum, vt intenſione qualitatis & motus rigorem vel

maxi

maximum, vel medium, vel minimum excitat, prout cauſæ magis vel minùs erodunt, abundant, mouentur, ita paucitate, tenuitate, & motionis impetu inferius, horrorem tantum mouet. Vt autem horror minus quiddam eſt quàm rigor, ſic maius quiddam eſt refrigeratione & inæqualitate. Qui enim refrigerationem committit, humor frigidus eſt, craſſus & immotus. Qui verò inæqualitatem, minimum calidus, tenuis, motuſque, vt in eâ ferè non motus, ſed ſenſus tantum, qualis in vlcerosâ laſſitudine, vel pruritu ſentiatur. Qui corpore ſunt robuſto, & vix patiente, horrore vel rigore minùs tentantur, quàm qui ſunt corpore imbecillo, & ſenſu facili præditi. Vide *Frigus*.

*Humeraria vena* eſt, quæ in ſuperficie brachij exteriori collocata, iuxta interiorem ſuperficiem muſculi Deltoeidis, ad extremum ipſius protenditur, 3. de anat. adm. cap. 5. Hanc *Omiaam* Græci vocant, 1. de anat. adm. cap. 11. Dicitur autem *Humeraria*, vel *Humeralis*, quòd obliquior à Clauiculâ ſenſim recedens, ſe porrigat ad Humerum, lib. de venar. & arter. diſſect. cap. 6. Eadem *Vena capitis Cephalica*, & *Vena cubiti externa* dicitur: vide *Cephalica*.

*Humerus*, totum illud eſt, quòd apparet in eâ dearticulatione, quâ ſuperior humeri pars, quæ *Epomis*, & *Superhumeralis* dicitur, ad Collum vergit, & à poſteriori parte, oſſi ſcapulæ; ab inferiori autem, ei oſſi, quod, dum totum brachium attollitur, manifeſtum fit, & *Ala* nuncupatur, 1. de artic. 4. & 62.

*Humilis pulſus*, vide *Latus*.

*Humor*, & *Succus*, non idem eſt; *Humor* enim eſt humiditas quædam, quæ in corpore animantis eſt; *Succus*, humiditas eſt, quæ in fructibus, quibus veſcimur, continetur, & ex medicamentis vegetabilibus exprimitur, libr. de humor. comm. 1.

*Humor vrinæ*, eſt id, quòd re ipsâ vrina eſt, ſub quo nomine,

nomine,& ſubſtantia,& color vrinæ continetur; præter hæc, quòd in vrinâ reliquum eſt, *inhærens* dicitur, & eiuſdem contentum, lib. de vrinâ, cap. 1.

*Humorem mucoſum*, eum appellare conſueuit Hippocrates, qui lentore quodam & albedine præditus, ad exangues partes, ideſt, oſſa & cartilagines, pro nutrimento cogi conſueuit; cùm imbecilla ita natura eſt eorum, vt benè conficere alimentum in ipſis nequeat, ſed quaſi ſemicoctum relinquat, 3. de artic. 65.

*Hyaloeides humor*, Ὑαλοειδὲς ὑγρὸν, eſt humor oculi tertius, in poſteriori illius ſede collocatus, qui & *Vitreus* dicitur,& *Hyalinos*; qui quantò craſſior & albior eſt ſanguine, tantò à cryſtallino humore, humiditate ſecedit atque albedine, 10. de vſu part. cap. 1. Hic non ambit vniuerſum cryſtallinum, ſed dimidium tantum poſteriore parte, vt qui eius diametrum non excedat, qui à dextrâ eius parte in ſiniſtram ducitur. In eum vſum à naturâ comparatus eſt, vt cryſtallino humori alimento eſſet, eamque ob cauſam inter eum & ſanguinem propè medius factus. Vitreus hic humidus eſt inſtar vitri, à quo nomen habet, igne liquefacti, & tam albus, quàm cùm minimum nigri multo albo permiſtum eſt. Sed cùm neutri horum humorum vena inſit, per Diadoſim cryſtallinus à vitreo, & vitreus à tunicâ ipſum ambiente, quam ἀμφιβληστροειδῆ vocant, nutritur, quæ non eſt aliud quàm nerui optici ſubſtantia in mucum cerebro ſimilem ſoluta: vide *Cryſtallinus*.

*Hyatuli*, vide *Hiatuli*.

*Hyboma, Curuamen, Gibboſitas*, Ὕβωμα, idem eſt ac Κύρτωμα, vox generalis eſt apud Hippocratem, ſignificans omnem vertebrarum euerſionem, & luxationem, præter naturam, 3. de artic.

*Hydaris, Aquula*, ſubſtratæ ſuperiori genæ pinguedinis extimâ parte augmentum eſt, quâ fluunt præter naturam oculi, libr. finit. Sunt autem *Hydatidæ*, humiditates

miditates illæ, quæ circa vnctuoſa, & viſcoſa corpora per medium ſpatium, inter duas portiones tunicæ Perioſtij adnaſcuntur, quæ corpora molliendarum ſuâ pinguedine palpebrarum gratiâ, à naturâ fuerunt creata, 10. de vſu part. c. 7. Pinguis autem ea ſubſtantia palpebræ cuti naturaliter ſubſtantia in aliquibus, & præſertim pueris, ceu natura humidioribus, augeſcens ſupra modum ὑδατίδα parit, quæ oculum pondere ſuo grauans, fluxionem in eo excitat, facitque vt ab oculis humor præter naturam ſtillet. Palpebræ igitur hoc vitio detentis infra ſupercilia aquam intercutem repræſentant, nec ſurſum attolli poſſunt: ſi verò digitis ipſas deprimamus, inde digitos quòd medium intercedit, inflatur. Horis autem antelucanis potiſſimum defluxione tentantur, neque contra Solis ſplendores cernere ſuſtinent, ſed illacrymant, continuiſque lippitudinibus infeſtantur. Si magna ὑδατὶς eſt, non niſi manu curatur: quæ parua eſt, ſiccantibus remediis iuuatur.

*Hydatodes vinum*, Ὑδατώδης οἶνος, eſt, quòd multâ aquâ dilui poteſt, vel iam dilutum eſt, 5. de ſan. tuen. cap. 12. Vinum autem *Oenodes* vocant, quòd multam ſuſtineat aquæ miſtionem, & imbecilles vires feriat: cui opponitur ὀλιγόφορον, ideſt, *aquoſum vinum*, quòd paucam ſuſtineat aquæ miſtionem, 7. meth. 6.

*Hydatoeides*, ὑδατοειδὲς ὑδατῶδες ὑγρὸν, aqueus humor, vnus ex oculi humoribus, cryſtallinum anteriore parte circumdans, & medium complectens. Hic totum illud ſpatium, quòd inter cryſtallinū humorē & pupillam intercedit, replet, ſectâque corneâ tunicâ primus effluit. Cenſetur autē verus humor, vt qui aquæ modo effluat, & pellucidus fit: inde ὑδατώδης dictus eſt. Alij verò, ipſum ᾠοειδές, hoc eſt, Ouo ſimilem, ſiue Albugineum nuncuparunt, vt Aëtius, lib. 7. c. 1. quòd magnam gerat cum ouo humore ſimilitudinē albo ac tenui. Cæterum cùm eo humore permultū etiam ſpiritus ineſt, qui

qui oculi tunicas ita diſtendit, vt nullâ vſquam parte laxæ aut corrugatæ videantur; magno vſui eſt non modò replens ſpatium inter corneam & cryſtallinum medium, ſed vetans etiam, ne ab externo aëre & ipſe cryſtallinus humor,& vuea tunica exiccentur,ſimulque colorum diſcrimina primus excipiens,ne primo ſtatim eorum obiectu cryſtallinus perculſus læderetur.

*Hyderici*, qui & *Hydropici*, & *Vtricularij* dicuntur; lib. de atra bile, cap.9. ſunt laborantes aquâ inter cutem, 5.de loc. affect. 7.

*Hyderos Phlegmatias*, vide *Leucophlegmatias*.

*Hyderos*, eſt ſpecies Hydropis, quæ *Anaſarca* dicitur, de ſymptom, cauſ. cap.2.

*Hydragoga medicamenta* ſunt,quæ aquam Vtriculariis, Hydropiciſque educunt, lib. de atrâ bile, cap.6. inde *Hydragogia*,Latinis *Aquæ ductus* ſanguinis lationem per venas (nomine à ſimilitudine fluminis,ad riuos tranſlato) ſignificat; qui fit ſpiritu, vnà cum caliditatem per ventrem exeunte, ac deinde ſecum confractas nutrimenti particulas deferente; Galenus in Timœum Platonis, fol.578.

*Hydrelæum*, eſt compoſitio ex aquâ & oleo, Ὑδρέλαιον,incerta autem & multiplex miſturæ ratio eſt.Refrigerat, ideóque à Galeno adhibetur ad dolores capitis ex febre, & ciendis vomitionibus conuenit, ſi tepida detur, 2.ſimpl.25.

*Hydrenterocele*,Herniæ ſpecies eſt compoſita,quando videlicet, vnà cum inteſtino, aquoſus humor in Scrotum deſcenderit; lib. finit.

*Hydrocele*, vide *Cele*, & *Sarcocele*.

*Hydrocephalon*,eſt humoris aquoſi,vel fæculẽti ſanguinis collectus tumor,in parte aliquâ corporum eorũ, quæ caput concinnant,lib.finit.Eſt autem is humer piger & deſes, tribuſque in locis colligitur:aut inter Cutem & Pericranium,aut inter Cranium,& Pericraniũ,

aut inter Cranium,& Cerebri mẽbranas:aliqui addunt ex Aëtio quartum locum,inter Cerebrũ, & eius membranas,ſed tunc nullã recipit curationẽ. Puerilis maximè familiaris morbus eſt,& eorũ proprius. Multis autem de cauſis aqueus ille humor colligitur,quarũ aliæ euidentes,aliæ internæ ſunt. Interna quidem eſt,cùm ſponte ſuâ vaſa capitis rareſcunt, & aquoſam illã ſubſtantiam,quæ ſanguini miſta eſt,in locum aliquẽ effundunt,vnde totum caput intumeſcat. Externa verò euidenſque cauſa eſt plaga,aut cõtuſio, non omnis quidẽ, ſed quæ infantibus præſertim ab obſtetrice infertur in puerperio,rudiùs contracto,appreſſoque eorum capite.

*Hydromphalon*, coïtio,& concretio in vmbilico eſt lenti humoris, qui ſub tunicâ ibidem congeritur, & continetur, lib.finit.Græcè, Ὑδρόμφαλον.

*Hydrophobus*,id eſt,*aquæ timidus*. Ὑδρόφοβος is propriè dicitur, qui ex morſu canis rabidi, aquam reformidat, 9.meth.5. inde *Hydrophobia*,id eſt, *aquæ timor*, ex rabidi animantis mordicatione prognatus.Aliis ſtatim,aliis quadrageſimo die, aliis etiã ſeriùs ſuperuenit. Sed nemo eorum qui à rabioſo cane demorſi fuerint, immunis ab eâ affectione eſt, qui neglexerit, aut malè ſubierit curationẽ,idque maximè,ſi corpore fuerit cacochymo & melancholico. In tantum autem aquam (nec eam modò vt fertur,ſed omne etiam liquoris genus) metuunt, vt eâ viſâ animo vehementiſſimè perturbentur. Res quidem admiratione digna,cùm ita affecti canibus ferè ſimiles euadant non modò rabie, latratibus & morſibus æquè peſtiferis, quibus obuiã factos petunt,ſed calidâ etiam ſiccâque intẽperie & ſiti. Huius cauſas qui inueſtigarunt, exiſtimant eos aquâ tantoperè auerſari,quòd in eâ tanquam in ſpeculo, intueantur ſe rubenti facie, toruis oculis,& ſupra humanum morẽ efferatis: vnde non aquam modò,ſed quicquid etiam pellucidum eſt,abhorrent. Alij dicunt fieri in

iis *Hydrophobiam*,quo Canis,à quo demorſi ſunt,imaginem in aquâ cernere ſibi videantur. Nam vt fertur, cùm Philoſophus quidam eo affectu laboraret; & falsò,ſicut cæteris, Canis ſpecies antè oculos obuerſaretur,& propterea à bibendo deterreretur,animum fortiter recolligens, ſecumque reputans, quam abſurdum ſit canem in balneo verſari, aquam intrepidè bibiſſet, ſitimque expleſſet, curationem eſt conſecutus. Alij, metum aquæ gigni docent,ab immodicâ ſiccitate,quaſi in contrarium habitum mutata penitus humidâ eorum ſubſtantiâ. Sunt qui vanam eſſe huius rei cauſæ inquiſitionem dicant, ipſámque ὑδροφοβίαν nihil aliud eſſe,quàm inſaniæ ex atrâ bile genus. Eſt enim magna huius veneni cum eo humore ſimilitudo, notumque eſt valdè differentes eſſe melancholiæ differentias, cúmque omnium melancholicorum communis ſit metus, alios tamen alia timere.

*Hydropici*, vide *Hyderici*.

*Hydrops*, Ὕδρωψ, eſt aqua inter cutem, in quo per cutem extentam; ſiue aër & flatus, ſiue humor aliquis in profundo concluſus,locatur; ſi igitur in membranâ abdominis interiore, *Peritonæo* Græcè dicta, aër recludatur, fit Hydropis ſpecies, quæ *ſicca* ab Hippocrate vocatur; ſi verò humor, fit *Aſcites*, qui & *Hydrops aquoſus* ab eodem dicitur, 4.aphor. 11. Eius tres ſunt ſpecies: prima, *Aſcites*, ἀσκίτης, quæ fit, cùm inter membranam Peritonæum, & Inteſtina, plurimus aquoſus humor coaceruatur, qui locus, aquoſo humore, vtris modo impletus videatur, vnde & *vtricularem* appellant, Barbari corruptâ voce *Aſclitim*. Altera, *Tympania*, Τυμπανίας, καὶ Τυμπανίτης, dicitur, qui fit, vbi flatus, ac ſpiritus copioſus, in iiſdem ventris locis congregatur; Hoc nomine à *Tympano* omnibus notiſſimo inſtrumento, appellata eſt; ſi enim pulſetur venter inferior, inſtar *Tympani*

ſonum edit. Tertia *Anaſarca*, Ἀνασάρκη, ὑποσάρκη, καὶ λευκοφλεγματίας, dicitur, fitque quoties per totum corpus humor pituitoſus diffunditur, adeò vt inſtar ſpongiarum, aut papyri, vniuerſa caro permadida appareat, ideóque in eâ totum corpus intumeſcit, ac mortuo ſimile euadit. Sed omnium ferè communia iſta ſunt, quòd jecinore vehementer refrigerato oriantur, ſintque deprauatæ ſanguificationis ſymptomata, ſiue primariò propter phlegmonem, aut ſcirrhum, aut aliud vitium, iecur malè affectum ſit, ſiue lege conſortij, quod illi cum aliis partibus intercedit, quodque omnis à cacheziâ initium ſumat. Fieri quidem non poteſt vt hydrops vllus citra hepatis refrigerationem gignatur: id quod illi contingit tum per ſe, tum etiam liene, aut ventriculo refrigerato. Compatitur præterea aluo & inteſtinis, maximè ieiuno, pulmoni, renibus, & ſepto tranſuerſo. Sed & immodica per hæmorrhoïdas, aut vterum, aut dyſenteriam, ſanguinis euacuatio, hydropem gignit, ſicut & conſuetæ vacuationis ſuppreſſio: His enim de cauſis refrigeratur hepar, poſt verò aliquando & durum fit. Quamuis autem frigida intemperies hydropem pariat, omnes tamen hydropici & febricitãt & ſitiũt, quod humor circa viſcera deſes nec perflatus ſalſedinem putredinẽque colligat. Sed febris quamuis aſſidua, lenta tamen eſt, cum pulſu paruo. Adhæc omnes ſpirandi difficultatem, tumorem, grauitatem, colorem vitioſum, cibique faſtidium incurrunt.

*Hydrops aquoſus*, & *ſiccus*, vide *Hydrops*.

*Hydrops matellæ*, vide *Diabetes*.

*Hydrops in vas vrinale*, vide *Diabetes*.

*Hyeloeides*, vide *Cryſtallinus*.

*Hygieia*, id eſt, *Sanitas*, eſt affectio, conſtitutioque partium, cuius ope, functiones ſecundùm naturam edimus, 1. meth. 9. Inde ὑγιεινὴ ſalubris medicinæ pars eſt, quæ ſanitatem tuetur, & imminentes morbos præcauet,

uet, lib.Introd.c.7. ὑγίεια (per ſyncopen ὑγιἴα) Emplaſtrum etiam Cephalicum eſt, quòd & *Panaceam*, & *Trium fratrum* vocant. Heras ὑγίειαν facit ad nomas, & omnia vlcera maligna. Valet ad plurima, ad quæ commendat ipſum Aëtius, lib.13. cap.de Emplaſt.Cephal. ὑγιεινὴ verò, cæteras medicinæ partes dignitate antecellit, duobuſque ſummis continetur præceptis: optimè valentia corpora ſimilibus eſſe conſeruãda: quæ parùm ab optimâ conſtitutione deſciſcunt, aut quodammodo ad neutrum ſtatum accedunt, modico contrariorum vſu ad mediocritatem reuocanda eſſe. Itaque ad eam pertinent aëris, cibi, potus, exercitationum, ſomni, vigiliarum, excretionum, atque affectuum animi diſcrimina; de quibus Galenus copioſiſſimè diſſeruit. ὑγιεινὸν, ſalubre tripliciter apud Medicos dicitur: vt corpus, vt cauſa, vt ſignum. Salubre autẽ corpus tripliciter dicitur: aut ſimpliciter, quòd ab ipſo naturæ ortu bonam habet temperaturã in ſimplicibus & primis particulis, atque in his quæ ex ipſis componuntur, eſt commenſuratum, aut, vt nunc, quòd in præſenti eſt, ſanum. Eſt verò & hoc ipſo tempore quo ſanũ exiſtit, ſi non optimã, at ſibi propriam habens temperaturam, vt multum autem, quòd à conſtitutione optimâ non admodum deficit, vt explicat Galen. in art. med.

*Hygrocyrſocele*, id eſt, *aquoſus*, ſimul & *varicoſus ramex*, eſt dilatatio vaſorum teſtem nutrientium, & lenti humoris copioſiſſimi in Scroti aliqua parte collectio, lib. finit.

*Hymen*, *Hymenæon*, vide *Colliculum*.

*Hyoeides*, ſiue *Hypſiloeides*, ſiue *Lambdoeides*, à ſimilitudine, quam cum Υ, & Λ, (quæ inuerſa, non eſt valdè diſſimilis ab υ) Græcis litteris obtinet, dictum eſt os capiti gutturis incumbens, rectum ſecundum colli longitudinem, & leniter cauum, pluribus oſſiculis contextum, & ad radicem linguæ ſitum, firma-

mentum eſt linguæ & laryngis muſculorum. Os namque eius maximum, quòd totius oſſis velut baſis eſt, anteriore parte ad ſecuritatem gibbum eſt, poſteriore linguam ſpectante cauum, ad continendum. Huic autem alia duo ytrinque oſſicula, velut duo cornua vniũtur: vnum breuius & inferius, oſſe vnico conſtans, in thyreoeidis (eſt autem laryngis cartilago) apophyſim prælongam inſerto: alterum gracilius, longius, rotundius, oſſiculis tribus vel quatuor colligatis inuicẽ, ad ſtyloeides radicem aſcendentibus conflatum: Quo loco quibuſdam, præſertim mulieribus ligamenta ſunt tantùm ſine oſſiculis, ab oſſe hyoeide ad ſtyloeides aſcendentia. Eſt autem os hyoeides quadrupedibus multum diuerſum ab humano, lib. de muſc. diſſect. cap. 13. quod & *Pharyngethron* vocant, lib. de vocal. inſt. diſſect. cap. 6.

*Hypelata*, *Catotherica*, ſiue *Deiectoria medicamenta*, ſunt, quæ renes, veſicam, & gibbam jecinoris partem, cum multo vitioſo ſucco ſunt referta, expurgant, 7. method. 13.

*Hyperbolica figura corporis* eſt, quoties quatuor membra, Græcè Κῶλα, id eſt, *Crura*, ac *Manus*, aut ſummè extunduntur, aut immodicè inflectuntur, ipſa item ſpina, cuius partes vertebræ quoque in ceruice exiſtunt, cùm plus nimiũ incuruatur, aut extẽditur, 1. progn. 13.

*Hypercatharſis*, Ὑπερκάθαρσις, *Superpurgatio*, immodica eſt ex medicamento violentiori epoto purgatio, in cauſâ ergo eſt vis nimia medicamenti, quòd vaſa ad ventrem attinentia, mordens, aperiens, & continenter irritans, atque conuellens, corpora tota, eorundemque omnes vires naturales cumprimis eneruat ac diſſoluit. Sed cùm initio vaſa modicè pateant, nec multùm imbecilla ſint, non niſi quòd tenuiſſimum eſt, miniméque naturæ familiare excernitur. Tandem verò vaſis tum multum dehiſcentibus, tum imbecillioribus

red

redditis, ſuccedit eorum vacuatio, quæ ſunt naturæ chariſſima. Quamobrem in ὑπερκαθάρσει primùm flaua bilis, deinde pituita, demùm atra bilis, poſtremò ſanguis, (quippè quem ſanguinem natura habet familiariſſimum) excernitur, initio tenuiſſimus, demùm craſſiſſimus: Itaque medicamento dato pituitam ducente, ſi immodica fiat purgatio, primum flaua bilis, mox atra, vltimo loco ſanguis excernitur. Si verò quòd flauam ducat bilem exhibitum ſit, pituita ſequetur, tertia atra bilis, quartus tandem ſanguis. Quod ſi medicamentum datum ſit atram bilem purgans, eam quidem primùm vacuabit deinde flauam, poſtea pituitam, poſtremò ſanguinem, tanquam ex inanitis iam vaſculis effluentem. Cùm enim ea non ampliùs in ſe continere alios ſuccos præ imbecillitate poſſint, eorum verò ora aperta fuerint, nec irritare medicamentum deſinat, nec familiarem præterea ſuccum poſſit attrahere, neceſſe eſt reliquos eo ordine, quem diximus, excerni. Si verò humoris vel ſanguinis euacuatio, ſpontè fiat, à naturâ, vel ſanguinis, vel humorum multitudine aggrauatâ, & ad ipſorum quæ oneroſa ſunt, euacuationem excitatâ, & modum obtinere nequeunt, *Hypercriſis*, dicitur, ſeu *Superuacuatio*; 3. prorrhet. 5.

*Hypercriſis*, vide *Hypercatharſis*.

*Hyperoa*, Ὑπερῴα, eſt pars oris ſuperior, modicè concaua, foraminulis pertuſa, per quæ à cerebro pituita ad os deſcendit. Extenditur à faucibus ad dentes vſque, & in fornicis aut cameræ modum concaua eſt, ſed leniter, nec ſupra modum, vt iis accidit qui ſunt acuto capite, vt lib. 6. Epidem. Hippoc. annotauit. Latinè *Palatum*, & *Baſis cerebri, oſſe ſphenoeide firmata*; quòd propterea Gal. τὸ κατὰ τὴν ὑπερῴαν ὀστοῦν aliquando appellat.

*Hyperſarcon*, vlcus eſt, cui caro ſupercreſcit, veluti *Hyperſarcoſis*, carnis excreſcentia, Ὑπερσάρκωσις Græcè, 2. meth. 2. & 3. meth. 6. Neque in vlceribus ſolùm,

verùm etiam in oculis, auribus, gingiuis, naſo, teſticulis, & aliis pleriſque partibus caro ſupercreſcit. Eſt igitur morbus in incommoderatione magnitudinis, ſiue ex eo genere quòd in quantitate, magnitudinéve partium ſpectatur: Itaque vel exſcindi debet, vel medicamentis cathæreticis abſumi. Huiuſmodi incrementi præcipua cauſa eſt boni ſanguinis in carnem vberior affluxus: Quare curatio eius perficitur iis, quæ contrariam ſarcoticis habent facultatem: vocantur autem ea καθαιρέτικα.

*Hypezocotes membranæ*, ſiue *Subcingentes*, ſunt, quæ telæ araneorum ſimiles, naturâ ſimplices, internam vtramque thoracis regionem ſubcingunt: quæ verò rectæ ad iugulum vſque perferuntur, *Diaphrattontes*, id eſt, *Intercipientes*, ſiue *Interſepientes*: vbi autem pulmoni cohæreſcunt, huius *Operimentum* dicuntur, 5. de anat. adm. c. 8. Has ipſas pleuræ tunicas, omnium ſpirationis inſtrumentorum communes eſſe, communemque iis largiri tunicam, ſcribit Galen. 7. de anatum. adm. cap. 2. vide *Cingentes*.

*Hypnoticum medicamentum* eſt, quòd ſomnum conciliat, τὸ ὑπνωτικὸν, Soporemque & Cataphoram, epotum molitur: refrigerat enim corpus, & ſenſum eò vſque ſtupefacit, vt, ſi paulò liberaliùs ebibatur, mortem quoque afferat, 5. ſimpl. cap. 19. vide *Narcoticum*.

*Hypocaumata*, id eſt, *caloris noſtri fomites*, alimenta nominant iuxta omnium philoſophorum dogma, qui eorum, quæ animalia conſtituunt, Elementorum, Ignem maximè vitæ eſſe cauſam exiſtimarunt, qui rurſum ſuis pabulis, tanquam alimentis alitur, vt lucernæ flamma & oleo, 1. aphor. 14.

*Hypocheomenis*, id eſt, *Suffuſi*, 6. de ſanit. tuend. c. 9.

*Hypochondria*, id eſt, *Subcartilaginea*, aut quaſi dicas, *ſub cartilaginibus poſita*, ſunt partes illæ, quæ ſub ventriculi ore, ad partem exteriorem apparent, cuiuſmodi

ſunt

ſunt muſculi,qui expanſi, membranæ prætenui, veluti Araneæ,quam *Peritonæon* vocant, incumbunt, extrinſecus verò cute conteguntur. Æquiuoco autem cum his vocabulo, etiam interiora viſcera vocamus *Hypochondria*,quoniam & ipſa ſub cartilaginibus notharum coſtarum ab interiori parte exiſtunt, lib.Intr. cap.10. In priori ſignificatu, dictum; *febres ab Hypochondriis moderatæ*,id eſt,omniũ febrium acutarũ,quæ ab *Hypochondriis* proficiſcuntur, ſunt mitiſſimæ: in poſteriori ſignificato,quando voce *Hypochondriorum* complectimur,Ventrem,Iecur, Lienem, & Septum tranſuerſum, quædã *malignæ*,quædã *mites* ſunt,com.2.in 3.de morb. vulg.Atque in hoc ſecũdo ſignificato,*Hypochondrion*, Ὑποχόνδριον, ab Epigaſtrio non diſtinguitur. Vbi Hippoc. *Hypochondrium* ſimpliciter nominat;dextrum interpretatur,propter excellentiam,quæ præſtat alteri.

*Hypochondriacus*,ſiue *Flatuoſus affectus*,qui & ſimpliciter *Melancholia* dicitur *Hypochondriaca*, morbus eſt ex tertio melancholiæ genere, à ventriculo & finitimarum partium ex affectu p. n. ortum ducens,prauis ſymptomatibus ſtipatus, imprimis metu, & mœſtitiâ, Idem alui deiectione, vomitione, probâ concoctione, & ructibus leuatur, 3.de loc. aff. cap.7. Græcè Ὑποχονδριακὴ μελαγχολία dicitur.

*Hypochyma*, (quæ & *Hypochyſis*,) eſt craſſi humoris coalitio, in corneâ membranâ, vel inter corneam, tunicam,& cryſtallinum humorem, iuxta pupillam concretio: Quâ in re,*Hypochymatos*,& *Glaucomatos*, differentiam recentiores poſuere, dicentes, τὸ ὑπόχυμα, non aliud eſſe,quàm humorem illic concretum; Γλαύκωμα autem alterationem eſſe humoris cryſtallini, in glaucum colorem ab humiditate quâdam intra ipſum congeſtâ, cùm tamen veteribus Medicis, idem eſſet vterque affectus: nec tamen hoc ſolo differunt, ſed etiam, quòd omnes ſuffuſione laborantes, lucem videant

deant multam, aut paucam: qui verò γλαύκωμα, quique ἀμαύρωσιν, patiuntur, lucem omninò nullam cernant. Eſt autem *Suffuſio* duplex; vna, propriè dicta, quæ eſt oculorum per ſe ſuffuſorũ morbus, ab humore craſſo pupillam obſcurante; altera verò, impropriè, in quâ oculi non primò, & per ſe patiuntur, ſed viſa quædam viſis propriè ſuffuſorum ſimilia repræſentant, quæ eſt per conſenſum ſuffuſio, (vt illa per eſſentiam) ſiue à ventriculo ſurſum ad oculos aſcendendo, ſiue à cerebro deorſum, ſiue à toto corpore, vt in febribus, criſi inſtante per ſanguinis fluorem è naribus. vide *Glaucoſis*. Alia etiam Suffuſio recens eſt, & quæ nondum radices egit; alia verò confirmata eſt, & ex toto concreuit: quas quomodo ab inuicem diſtinguere oporteat, Paulus lib. 6. hoc modo explicauit: Oculus ſuffuſione tentatus, concluditur, & palpebra magno digito ad oculum premitur, eique adducitur, ſimulque hâc illâc exprimitur; deinde oculo aperto perattentè ſuffuſionem cõtemplamur: in iis enim in quibus humor nondum coaluit, fuſio quædam ex digiti impreſſione oboritur, ac primùm latior apparet, rurſus in ſuam & figuram & magnitudinem recurrit: At in confirmatis ſuffuſionibus nullâ immutatio, nec latitudinis, nec figuræ, ex impreſſurâ obuenit. Quoniam verò commune hoc eſt ſignũ, & eorum in quibus modicè, & illorũ in quibus ſupra modum humor cõcreuit, colore ipſas diſcernemus. Nam ſi ferri, aut marinæ aquæ, aut plumbi colorem ſuffuſio habeat, moderatè coaluit, & ad eductionẽ idonea redditur; ſi verò gypſo aut grandini ſimilis color ſuffuſionis eſt, ſupra quam par eſt, concreuit.

*Hypogaſtrion*, vide *Abdomen*.

*Hypogloſſis*, medicamentum eſt, leniens, læuigans, & corrigens aſperitates aſperæ arteriæ, quin & omne, quòd in viis ſpiritalibus inflammationis reliquum eſt, concoquit, & perſanat; quod medicamentum, quia linguæ

linguæ ſubditur, eoque paulatim liqueſcente, aſperæ, arteriæ ſummum madeſcit, & irrigatur, ob id Ὑπόγλωσσις dicitur, de quibus ſub linguacibus præſidiis, Galen. fusè, 7.comp.med.loc. Eiuſmodi pharmaca parantur ex paſſo, gummi, tragacanthâ, glycyrrhizâ, quibus ſi libet addere detergentia, cõuenient mel deſpumatum, amygdalæ, reſina, terebinthina, ſicus, vua paſſa, ſemen iridis, & alia huiuſmodi. Oportet autem reniti tuſſi, & ne excitetur cauere. Obluctantes autem vt ne tuſſiant, quòd ex pharmaco defluit, in aſperam arteriam excipient; vide *Arteriace*. Hypogloſſis etiam dicitur inferior linguæ pars, quæ ſubiectam attingit maxillam.

*Hypophoræ*, ſunt fiſtulæ, & vitia profunda, quæ dehiſcunt, vt ſinus, vlcera, aliaque huiuſmodi omnia, quæ ex defectu repletionẽ deſiderant, atq; indicant, 1.Intr.c.3.

*Hypophyſis*, ſeu *Hypochyſis*, id eſt, *Suffuſio*, 3.meth.2.

*Hypopyos* vocamus, quibus pus in oculis congregatum eſt, quòd vacuari ſolet, diuisâ eâ tunicâ, quæ cornu eſt ſimilis, paulò ſupra locum quo committuntur inter ſe tunicæ oculi vniuerſæ, quem alij *Irim*, alij *Stephanon*, alij *Coronam* vocant, differtque ab *Hypochymate*, in quo non pus, ſed leuis quædam nebula, tunicis oculi interponitur, 14.method. cap.19. Quòd autem *Hypopyon* ſub oculis fiat, nomen ipſum indicat, idem enim eſt, veluti ſi quis *Hypophthalmiam* dicat, quòd ipſum ſub oculis ſonat. Eſt autem ex genere effuſionum, & Ecchymomatum appellatarum; Appellant ita Hippocrates, & alij multi Medici, circa cutem affectionem, cum tenuibus in ipsâ venis contuſis, ſanguis per fiſſuras effunditur, non vno loco aceruatim, ac ſtatim ita excretus in grumos coït; ſed poſtquam per Diapedeſim, effuſio iſta eſt facta, tunc enim temporis progreſſu, contingit liueſcere & denigrari oculum, paruis nimirum grumulis, ex diſperſo in multas cutis partes ſanguine coactis, 5.de compoſ. medic. loc.

loc.cap.1. & lib.de Virtute Centaureæ,cap.4. Ὑπόπυον καὶ ὑπούεις, Græci vocant. Sunt autem τοῖς ὑποπύοις ſymptomata dolor pulſatorius vehemens, rubor oculi totius, & temporum dolor.

*Hypophthalmia*,& *Hypophthalmium*,vide *Hypopyos.*

*Hypoſarca*,quæ & *Hypoſarcidium*, & *Epiſarcidium* dicitur, ſpecies hydrops eſt, in quâ habitus totius corporis pituitâ plenus redditur, 4. de rat. vict.11. vide *Anaſarca.*

*Hypoſphegmata*,plagas oculi illatas,& obortas ex eis cruentas ſuffuſiones, appellant, 4.de compoſ. medic. loc.c.8.ſpecies τῆς ἐκχυμώσεως. Fit autem cum ruptis aut contuſis ex plaga vaſis, quæ in oculorum tunicis habentur; ſed iis maximè, quæ ſunt in adnatâ membranâ, ſanguis ſub eam ſubit;ac primum quidem is rubet, poſtea verò liueſcit. Eorum qui ſic affecti ſunt, hoc vnum ſymptoma eſſe dicitur, quòd quæcunque videant,rubra eſſe putent, vt Galenus lib.de ſympt. cauſ. annotauit, ſed præſertim recente malo: ob id etiam ab Archigene αἱμάλωπα dictum eſſe putant: Sed tamen αἱμάλωψ generaliùs dicitur,quàm ὑπόσφαγμα.

*Hypoſpadiai*, Ὑποσπαδιαῖοι, ij ſunt,quibus ob vinculum, quòd ad finem virgæ habent, meatus ſeminalis eſt contortus, & ob læſa genitalia ſteriles ſunt, non quòd ſemen fæcundum non habeant,ſed quòd in virgæ flexibus hærens ferri prorſus nequeat, rectà in vterum, quam rem curatio ipſa comprobat, vinculo enim abſciſſo, generant, 15. de vſu part. cap. 3. Κύμα, ſiue κυνοδέσμιον, hoc eſt, Canem, vel Caninum vinculum vocant id, quo cutis membri genitalis cum Glande colligatur; vitium id à primâ origine contrahitur. Et quia Glans non recta forata eſt, ſed ſub eo vinculo, qui ſic affecti ſunt, vrinam quoque anterius facere nequeunt, niſi pudendum ad pubem reflectant;differunt ἀπὸ τῶν ἀτρήτων. Quod ἄτρητοι dicantur eam viri quàm mu

mulieres,quibus anus aut genitalia perforata nõ ſunt, ſiue id ex naturâ ſit,ſiue ex morbo acciderit, carne vel membranâ ſupercreſcente, & meatum obſtruente.

*Hypoſtaſis*,ſiue *Sedimentum*,eſt id,quòd in vrinâ reſidet, tanquam craſſior vrinæ portio, & in ſanis quidem tertiæ concoctionis excrementorum,in ægris verò morbidi ſucci pars, ab vrinæ liquore ſecreta, & in fundo ſubſidens, lib. de vrinis, cap.16. Licèt generaliter quidquid ſubſidet, atque in imo cuiuſque liquidioris excrementi ſubſiſtit,*Hypoſtaſis* ſit; quæ craſſior vrinæ pars, ſi ad ſupremam ſuperficiem terminatur, dicitur *Nubecula*; ſi ad mediam regionem,*Suſpenſum*; ſi profundiore parte inferiorem locum occupet, dicitur *Hypoſtaſis*; ibid. c.21. quæ ſi diuulſa non ſit, ſed cõtinua,apud Hippoc.dicitur *Plana*; quòd ſi per omne tempus ſui ſimilis eſt,ita vt,ſi primo die ſit cocta,ſit etiã poſtero die; & inſuper quæ ſedimentum,& humorem vrinariũ habet non diſtantẽ à ſe,ſed totum ſibi æqualem,quæque continuò ſibi ſimilis perſeuerat, *æqualis* apud Hippocrat. dicitur, ibid.c.38. Optima vrina veſicæ (cui maximè facultas ineſt vrinam concoquendi, ſicut & renibus attrahendi) optimè ſe habentis indicium primò eſt; ſecundò, renum; tertiò, ſanguinis & vaſorum quibus ipſe continetur; quartò,iecinoris; deinde verò ventriculi.Sic enim vrinæ concoctio procedit, nec poteſt ſubſequens præcedentis vitium omnino corrigere & abolere. Quamobrem ſi optima eſt *Hypoſtaſis* è veſicâ prodiens, omnibus iis in partibus optimam factam eſſe concoctionẽ teſtatur, & proinde partium ſolidarũ robur,vimque caloris natiui oſtendit, ſicut è contrario mala,partium ſolidarũ, & caloris imbecillitatẽ,à quo certum eſt,omnia naturæ opera perfici: Ad hunc modum in mammis lac, in teſtibus ſemẽ, in abſceſſibus pus album euadit,ex continuâ vaſorum, neruorum, ligamentorum, membranarum, cartilaginum,

num, oſſium, & reliquarum ſolidarum partium, quæ ſunt in ſede affectâ, alteratione. Quòd ad eius ſubſtantiam quoque pertinet Hypoſtaſin, & conſtantiâ & copiâ mediocrem eſſe oportet, præterea, quæ omnium maxima laus eſt, albam, læuem, & æqualem. Horum enim trium ſignorum in Hypoſtaſi tanta vis eſt, vt iis tantùm tribus optimam vrinam Medici definierint. Si enim hæc adſint, reliquorum nullum omnino defuturum videtur: Sunt namque perfectæ concoctionis indicia, ex quâ reliquæ omnes notæ dependent. Nec tamen vlla Hypoſtaſis perfectè cocta eſt, ſed cùm ſit ex genere excrementorum, aliquid præter naturam in ſe contineat, neceſſe eſt. Quicquid enim alimenti in ſanguinem conuerti non poteſt, ſubſidet in vrinâ. Itaque provt concocta apparet, ſanguinem etiam vnde manauit, tantùm decoctum eſſe declarat. Craſſa enim craſſum, ſublimis, flatulentum, flaua, bilioſum, liuida vel nigra, melancholicum aut corruptum ſignificat. Ex conſequenti verò caloris natiui, à quo concoctio perficitur, vim aut imbecillitatem denotat.

*Hypothenar*, id eſt, *ſubuola*, pars ea manus eſt, quæ opponitur *volæ manus*, quæ *Thenar* dicitur, lib. Intr. c. 10.

*Hypſiloeides*, vide *Hyoeides os.*

*Hyſtera*, id eſt, *Vterus*, *Vulua*, *Matrix*, fœtus geſtãdi ſiue generationis organum, foris neruorſum, intus carnoſius, diciturque à Græcis Ὑστέρα, quòd poſtrema ſit partium omnium, lib. finit. Vnde *hyſterica mulier*, id eſt ab vtero ſuffocata, ſiue hũc affectum *vteri ſuffocationem*, ſiue *ſpirationis ob vterũ ablationem* vocites, quo interdum mulieres, ſine ſenſu immobiles iacent, cum nullo, aut paruo, aut quam obſcuriſſimo pulſu, interdum mitiori exiſtente malo ſentientes, & moueri potentes, atque integrâ ratione: tamen animi defectione, & difficili ſpiratione laborantes, etiam crura, & brachia contrahunt, 5. de loc. aff. 5. *Præfocatas* etiam

*vteræ*

*vterarias* vocant, id eſt, vtero laborantis, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2. vnde *Hyſteralogia*, vteri dolor: *Hyſtericus typus*, & *morbus*, acceſſionis eſt retardatio, cùm poſterior acceſſio ſeriùs inuaſerit, quàm præcedens.

## I.

IANITOR, vide *Piluros*.

*Ianitrix vena*, id eſt, *Vena porta*, 6. de placit. c. 5.

*Ichor*, eſt tenue excrementum vlceris, vt ſordes craſſum, 3. method. 3. Vocat etiam *Ichores* Hippocrates, tenues, acres, aquoſas, & mordaces ſanguinis humiditates, ſanguinis veluti vehicula, 4. de rat. vict. 2. Appellat adhuc *Ichores*, ſuperfluas ſanies, quas corpus aceruat, ex quarum vapore, non ſolùm capitis dolores nonnullis oboriuntur, ſed etiam ſuffuſorum, ſymptomata; aliquibus verò & Comitialis conuulſio concitatur, 6. de ſanitat. tuend. capit. 9. Dicuntur adhuc *Ichores*, fluentes humiditates ex Coryzâ, & Catarrho, 2. de rat. vict. 44. Græcè ἰχὼρ dicitur; ex Latinis quidam vertunt, *ſeroſum humorem*, quidam *aquoſum*, quidam *tenuem*, alij verò, *ſaniem* interpretantur. *Ichoroeides* autem *ſanguis* non ſimpliciter tenuis, & aquoſus ab Hippocrate vocatur: ſed qui venenoſâ aliquâ, & malignâ facultate præditus ſit: vnde Galenus ex Platone: *Ichor* autem, ſanguinis quidem ſerum, mitis; nigræ verò, bilis, acris, & ferus. *Ichoroeides* quoque ſanguis vocatur, in ſeipſo prauam ac tenuem humiditatem continens, mordacem, & erodentem, non aqueam, & morſu carentem, commentar. 2. in 6. de morb. vulg. 38. Celſus lib. 5. capit. 26. ἰχῶρα dicit ſaniei ſpeciem eſſe tenuis, ſubalbidæ, & ex malo vlcere exeuntis, maximéque vbi neruo læſo inflammatio ſecuta eſt. Ego verò ſic dijudicandum cenſeo, vt intra corpus quidem ἰχὼρ, aquoſa vel ſeroſa humiditas,

ſue

ſiue ſanguinis, ſiue alterius humoris Latinè reddi poſſit, extra corpus vero ſaniem verti debere. Sic Plinius inaſſati iecinoris ſaniem appellauit, eum humorem ſignificans, qui à iecinore, dum aſſatur, emanat. Itaque apud Galen. tenue in vlceribus excrementum non abſurdè ſanies exponitur: Et in capitis vitiis, quæ ἀχῶρες vocantur, ἰχῶρες ſanies non ineptè verti poſſunt; vide *Sordes*.

*Icteros*, eſt diſcoloratio ex flauâ bile, ſui ſeruante naturam, vnà cum ſanguine per totum corpus delata, 2. ad Glauc. 1. ſic dictum hoc malum, vel ab Aue, quæ Græcis ἴκτερος, Latinis verò *Galbula* dicitur; hæc enim ſi ſpectetur, ſanari malum dicunt, & Auem mori; vel ab Aue, quæ *Ictinos*, ἴκτινος Græcis, *Miluus* Latinis appellatur; oculi ſiquidem, hoc vitio laborantiũ, Miluinis oculis ſimiles, hoc eſt, Auricolores videntur; vel à muſtelâ ſylueſtri, quæ auricolores oculos habet, & Græcis ἴκτις, Latinis *Viuerra* nominatur, Etiamq; *Regius morbus* dicitur, quoniã mulſo, (quod genus potionis in Regum delitiis erat) curabatur, rebuſque omnibus hominis mentem exhilarantibus. *Aurigo* quoque nominatur à Celſo, ab Auri colore, quẽ bilis, per vniuerſum diffuſa corpus refert. *Arquatus* denique nuncupatur, quod eiuſdẽ coloris reſpectu referat cœleſtis arcus ſimilitudinem. Oritur propter cauſarum diuerſitatem. Aliquando enim fit ab obſtructione illius veſicæ, quæ bilem excipit. Tunc autem bilis non patentibus illis meatibus, per quos ſecerni & euacuari debet, regurgitat in jecur & venas, & ſanguine permiſtâ effunditur in vniuerſum habitũ. Inde tota cutis flaueſcit aureo colore, ſed inprimis oculi, in quibus vitioſus color propter ingenitũ illis cãdorẽ magis cõſpicuus eſt. Et quia deſtinatis à naturâ locis nõ poteſt excerni, maximâ ſui parte propellitur à naturâ in renes vnà cũ vrinâ, eamq; colore ſuo inficit, & craſſam impurãque reddit: è contrario

autem

autem inteſtina bile vacua ſunt, & eorum excrementa candida; dejiciendi autem cupiditas nulla vel ſegnis admodum. Alia *Icteri* ſpecies eſt, quàm nulla parit obſtructio, ſed vel calida & ſicca totius corporis, maximéque hepatis intemperies, vel facultatis ſecretricis imbecillitas: illa quidem quòd multam bilem gignat toto corpore, hæc verò, quòd genitam ſecernere à ſanguine non poſſit. Ea hoc vno argumento maximè deprehenditur, quòd inteſtina, & quæ in his continentur excrementa multâ bile, perinde atq; reliquæ corporis partes, perfuſa ſint. Ad hanc ſpeciem referri poterit is *Icterus*, qui à venenatorum morſibus aut potu pharmacorũ deleteriorum ſolet cõtingere, quique naſcitur ab omni alio iecinoris vitio quo ſanguis deprauatur, & flauus, vel porraceus, vel pallidus, vel plumbeus euadit, ſiue id inflammatio ſit, ſiue durities, ſiue compoſitus ex vtroque morbus. Tertia autem *Icteri* ſpecies eſt, qui fit per morborum bilioſorum criſes. Natura enim aliquando bilem quæ morbum fecit ad cutem propellit, vnde color bilioſus vniuerſo corpori inducitur. Cæterum, quæ dicta ſunt omnia, communia ſunt tam flauo quàm nigro Ictero: niſi quòd Icterus niger non fit obſtructione illius veſiculæ bilẽ continentis, ſed lienis, quodq; in eo non flaua bilis, ſed nigra effuſa ſit in corpus, & proinde color non flauus, ſed niger appareat.

*Ictus*, eſt arteriæ motus, tactui occurrens, *interuallum* autem, eſt tempus interpoſitũ inter duos Ictus, quo diſtenditur, contrahiturq; arteria, de pulſ. ad Tyrones, c. 4.

*Idea morbi*, ideſt, *Morbi eſſentia*, 3. de criſ. 4.

*Idiopathia*, ἰδιοπάθεια, proprius affectus eſt, qui & πρωτοπάθεια, ideſt, primarius affectus dicitur, ex aduerſo diſtinctus ab *affectu per conſenſum*: ſeu per viciniam, & ſecundarium, ſeu poſteriorem: Ei verò, qui per conſenſum infeſtat, qui συμπάθεια, quod δευτεροπάθεια dicitur, proprium opponimus, 1. de loc. aff. 3. Per *conſen-*

*ſum* autem *affici* tribus modis membrum aliquod dicitur, vel propter viciniam, vel propter familiaritatem generis, vel operis: *generis*, vbi neruoſum neruoſo, venoſum venoſo conſentit; *operis*, cùm mammæ, & thorax, partibus genitalibus condolet, com. 3. in 3. de morb. vulg. 4. vide *Sympathia.*

*Idioſyncraſia*, ideſt, corporum proprietas, & conuenientia, ac cuiuſlibet peculiaris temperatura, 3. meth. 2. & 7.

*Iecoraria vena*, vide *Caua vena.*

*Iecoris vena*, vide *Choledocos.*

*Iecur*, vide *Hepar.*

*Ieiunum inteſtinum*, ſecundum eſt inteſtinum in ordine, quòd à Duodeno inteſtino (quòd vocant) multifariam in orbes conuoluitur, vaſorum complurium ſerie contextos: Dicitur autem *ieiunum*, quòd ſemper cibo vacuum reperiatur, 6. de anatom. admod. cap. 9. quapropter Νῆστις, hoc eſt, *ieiunum*, appellatur, quòd ſemper inane permaneat, nec tantillum quidem in ſe ipſo alimenti contineat, 5. de vſu part. cap. 5.

*Ignem*, ſuo more Hippocrat. *febrem vehementiſſimam* appellat, com. 3. in 1. morb. vulg. 19.

*Ignis ſacer*, ideſt, *Eriſypelas*, 8. de plac. 4. & libr. de purg. med. fac. cap. 5. vide *Sacer ignis.*

*Ile*, aliàs, Κενεών, locus appellatur, qui eſt inter thoracem, & os coxæ, propterea quòd Κενεὸν, ideſt, cauum, & vacuum, depreſſumque eſt, 2. de his quæ in medic. 16. Tota ea regio inanis videtur, ſi tam cum inferis quàm ſuperis partibus, vtriſque oſſeis conferatur. Quem locum etiam Græci Λαπάρην appellant, qui inter thoracis & iliorum oſſa ſubſidet, propterea quòd eo loco cingulum circundatur, vnde & Λαγόνας ἰξύων etiam nominant, ſecundo de fract. 70.

*Ileon*, εἰλεὸν, inteſtinum eſt ordine à ventriculo tertium, quòd incipit vbi ieiunum deſinit; eo ſcilicet

loco,

loco,in quo chylus iam craſſior effectus incipit conſiſtere:chylus enim admodum liquidus à ventriculo prodiens,facilè per Ecphyſim & Ieiunum inteſtinũ effluit: exuctus verò à venis quæ ieiunũ circumſtant,attractâque liquidiore eius parte, paulò craſſior redditur, & in Ileo diutius cunctatur,præſertim obtusâ iam bilis acrimoniâ in Ecphyſim excretæ, Ileoque ab eâ minus demorſo atq; irritato, diciturque εἰλεὸν, à multis anfractibus, & circumuolutionibus ; idem verò & λεπτὸν, hoc eſt, *tenue*, ſimpliciter dicitur,nomine duobus etiam ſuperioribus communi. A quâ parte affectâ, obſtructâ,& inflammatâ,nomen deſumpſit is morbus peracutus,qui *Ileos*, Græcè εἰλεὸς appellatur,ſed nihil vetat in craſſiori inteſtino colo, eundem affectum progigni, ſed mitiorem, & minùs mortiferum, comm.2. in 3. de morb. vulg.Licèt aliqui eundem in pleniore inteſtino factum vocent εἰλεὸν, in tenuiori εἰλεὸς, (cùm priùs χόρδαψος diceretur) quòd per eum inteſtina εἰλεῖσθαι,ideſt,*cõuolui*, videãtur : vnde quidam Latinè *Voluulum* dixêre: *Chordapſum* autem,quòd qui manum loco dolenti admouerit ex tenſione, τῆς χορδῆς ἅπτεσθαι, hoc eſt,*Chordam attingere* videatur,3. aph. 22. & 6. aph.44. Sunt autem huius morbi ſymptomata, ſignáque ventris tormina, ſtomachus multâ humiditate perfuſus, exolutiones animi, ructus inanes, vomitus pituitoſi & bilioſi, & inde aliquando deſipientiæ, & conuulſiones. Morituris verò ſudor frigidus, vrinæ difficultas, podex ita aſtrictus, vt vel ſpecilli extremum nequeat admittere, & vomitio ſtercoris.Verùm hæc omnia non omnibus pariter contingunt : vnum tantum eſt huic morbo proprium inſeparabile, quòd nihil ad inferiora deſcendat, niſi fortè liquida quædam pauca & ſeroſa. Vomitus non ſemper adeſt,ſed morbo tantum exitiali. Quòd ſi vehementiùs æger laboret, ſtercus in os vſque aſcendit, & ſingultus oritur. Cùm enim inteſtina,quæ hoc malo tentan-

tur, appetant à ſe expellere quòd nocet, quodque iam longo tempore cæpit eſſe moleſtum, nec ſe propter obſtructionem exonerare poſſint, concitant violentiùs noxiam materiam, & in partes ſuperiores contra naturam propellunt. Obſtructionis autem cauſæ ſunt cruditates, & continua ciborum corruptio, lethalia medicamenta, Enterocele, Inflammatio, Colicus affectus, & aliquando ſtercoris nimia reſiccatio.

*Ilingus*, ἐλιγγὸς, eſt tenebricoſa vertigo, quæ fit, cùm humor crudus, cum flatuoſo craſſo ſpiritu, in capite mouetur, & idcirco præcedit Epilepſiam, & Apoplexiam, 3. aphor. 17.

*Ilium*, λαγόνων ὀστοῦν, eſt apophyſis oſſis ſacri, ſuperna, & ampla, continens intus ventris imi partem plurimam, tangenſq; Ilia. Os enim ſacrum tres habet apophyſes rectas, nec deorſum, nec ſurſum repentes, *Ilium*, *Coxa*, & *Pubis os*: tamen os totum, ſæpè *Os ilium* vocamur, quòd id magnitudine, & craſſitie præpolleat reliquis.

*Illegitimæ coſtæ*, quæ *Nothæ*, *Spuriæ*, & *Mendoſæ* dicuntur, 5. de anatom. admod. cap. 1. cartilagineæ admodum exiſtentes, ſunt quatuor vltimæ coſtæ, quæ ad pectoris os non pertingunt, 8. de anat. adm. cap. 1.

*Illiſio*, vide *Colliſio*.

*Illoſis*, ab ἴλλος, *Oculus*, & *Strabiſmus*, ſeu *Strabiliſmus*, ſunt inuitæ, muſculorum palpebras mouentium, concuſſiones, 2. de ſympt. cauſ. cap. 1.

Iμὰς, vide *Gargareon*.

*Imbecilla corporis pars* eſt, vel quæ à primo ortu ſuo, & naturâ, eſt intemperatior, vel quæ ex præcedente aliquo morbo, intemperiem contraxit, vel quæ ex præſenti affectu intemperata reddita, promptiùs vèrò in iis partibus imbecillibus ſuperuacaneum, qualecunque id ſit, & morbidum congeritur, & ſuſcipitur, quàm in membris fortioribus, 11. meth. 20.

*Immutatus morbus* eſt, cuius longior eſt acceſſio, & minor

minor ſatis remiſſio; quo genere Antiqui *Typum quotidianarum*, & *ſemitertianarum* reponebant,lib. de Typis, cap. 3.

*Impetigo* Λειχὴν,eſt ſummæ cutis aſperitas cum multâ prurigine,ſquamis,& furfuribus,lib.finit. *Agreſtes* verò *impetigines* nominant, quæ à medicamentis imbecilliter ſiccantibus, nihil iuuantur, à validis irritantur, 6.de comp. med. per gener.cap. 2. Ea autem *Impetigo*, quæ cum pruritu fit, etſi non aſpera, ſed lenior, quàm vel *Pſora*,vel *Lepra* eſt; adeò vt ſi ſolâ ſaliuâ quotidiè defricetur, ſaneſcat: ſed vbi increuerit, extremam cutem in furfures reſoluens, in *Pſoram* tranſit, atque deinde in *Lepram*,vbi pro furfuribus,piſcium quaſi ſquamulæ concreſcunt, & per frictionem decedunt, 5. de comp. medic. loc. c.5.& c.7. (nec tamen eſt is morbus, quem *Gallicum*,ſeu *Neapolitanum*, ſeu *Hiſpanam ſcabiem* vocant,vt alibi mihi fortè oſtendendum erit.) Cæterùm Λειχῆνος, *Lichenis* nomine, illum etiam *impetiginoſum morbum*, *Mentagram* Romanis appellatum,multò magis ferum, & ægreſtem. Plinius comprehendit, non ſquamis, vt Lepra, ſed fædo cutis furfure, totos primùm vultus, deinde verò & collum, pectúſque,& manus occupans, oculis tantùm immunibus. Fuit autem, vt idem author eſt,nouus morbus,& ante Tiberij Principatum penitus incognitus: nec verò in iis tantùm notis feritas eius erat, ſed quòd admodum contagioſus eſſet, ſolóque oſculo vel contactu, non humilem aut mediam plebem, ſed ſolos proceres inuaderet. Celſus *Lichenem*, non *Impetiginem* interpretatur, ſed *Papulam*; cuius duas, quas habet & *Lichen*, differentias, ſtatuit *feram*, & *mitiorem*: Nam quæ ab eo deſcribitur *Impetigo*, Lepra eſt.

*Impetum facientia*, vide *Continentia*.

*Implicatus affectus* eſt, in quo multæ ſunt affectæ partes; nam poteſt idem homo, non ſolùm laborare

ex Thorace,ſed etiam ex pulmone, capite, ventre, iecinore, com.2. in 3. de morb. vulg.

*Imum ventrem*, vocat Hippocrates regionem ventris imam, quæ vmbilicum ac pudenda interjacet, ita vt in hæc tria totum Abdomen diuidatur; in Hypochondriũ, & loca ad vmbilicum attinentia, & imũ ventrem, 2. aphor. 35. Aut, ſicuti Anatomici faciunt, in Epigaſtrium, Regionem vmbilicalem, & Hypogaſtrium.

*Inæqualis*, & *Inordinatus pulſus* eſt, cuius circuitus nullus prorſus aut ordo ſeruatur; Eſt verò *æqualis*, & *ordinatus*, quando pari pulſuum æqualium numero intercurrit pulſus vnus impar, qui æqualitatem corrumpit, proportione circuituum obſeruatâ, de pulſ. ad Tyron. cap. 6. *Inæqualis* autem *deficiens pulſus* eſt, in quo nulla ſeruatur æqualitas, motúque ipſo ſemper deficit, 1. de differ. pulſ. cap. 12.

*Inanes*, illæ corporis partes vocantur, quæcunque inter extremam Thoracis coſtam, & Femoris Λαγόνος oſſa habentur; inanis ſiquidem videtur omnis talis ſedes, ſi eam cum ſupernis, inferniſque partibus, vtriſque oſſeis conferas, 2. prognoſt. 1.

*Incenſiones*, Hippocrates vocat, *Inflammationes*, vnde etiam nomen calidis tumoribus impoſitum eſt, 3. de his quæ in medic. 30.

*Incidentes dies*, vide *Decretorius*.

*Inciſio*, vide *Vnionis ſolutio*.

*Inciſorij dentes*, vide *Dentes*, & *Tomi dentes*.

*Incoctionem* vocat Galenus non coctionis tantùm in ventriculo fruſtrationem, ſed in vaſis quoque, & iecore, & vniuerſo corporis habitu, lib. de med. art. conſt. c. 15.

*Incrementum morbi*, vide *Aſcenſus morbi*.

*Increſcens*, vide *Continua*.

*Incubus*, vide *Ephialtes*.

*Incuruatio*, quæ & *Gibberoſitas* dicitur, eſt diſtortio ſpinæ in poſteriorem partem, ex Panis, & Tuberculis

imma

immaturis in ſpinâ exortis magnis, & duris, & diuturnis, vt nonnulli arbitrantur, 3.de art.2.

*Index digitus*, eſt proximus à Pollice, qui nomen ab vſu ſortitus eſt, lib. Introd. cap.10. Dicitur & Index, *Dies contemplatorius*, qui eam habet naturam, vt qualiſnam dies, cuius eſt index, ſit futurus decretorius, prænunciet velut, & indicet, 1.prorrhet.1.& 2.aph.24.

*Indicatio*, eſt iuuantis comprehenſio, ſimul cum comprehenſione nocentis eueniens, ſine obſeruatione, & ratiocinatione; ad Thraſib. cap.11. Quippe ipſam ſequentis, ſiue agendi & eius, quòd fieri debet, *Indicationem* dicimus; Ergo, *ex ipſâ rei naturâ exordiri, atque ita, quòd ſequens ſit, citra experientiam inuenire, idem eſt, quòd indicatione inuenire.* Vt ſi quæratur de ſanitate, quid ſentiendũ ſit; primùm perpendere oportet ſanitatis naturam, quæ, quia bona omnibus mortalibus videtur, facit, vt iudicemus eam à nobis ſeruandam eſſe; quamobrem ſui cuſtodia, ſanitatis indicatio eſt. Idem verò & in morbo agendum, qui, quoniam totus præter naturam eſt, & toto genere malus, indicat, & oſtendit, ſe tollendum eſſe.

*Indicatoria*, vide *Prognoſtica.*

*Indices*, & *ſpectabiles dies*, conſueto more appellat Hippocrates, in quibus ſignum aliquod iudicationis apparet, alio quopiam ex diebus decretoriis ſuturæ, quos ipſe, 3 progn.4. per quaterniones digeſſit, ſingulis ſeptimanis bipartito ſectis, 2.aphor.24. qui Græcè ἐπίδηλοι, & θεωρητικοὶ, hoc eſt, *Indices*, & *Contẽplabiles*, nuncupantur, quòd maiorem vim, & poteſtatem habeant, ad præſagiendam, contemplandamque futuram criſim, quàm ad iudicandos morbos; licèt in eis, aliquando perfecta criſis poſſit accidere, vt dies quarta, vndecima, decimaſeptima. Nulla crudi humoris excretio critica eſt; vt criſim igitur concoctio præcedat, omninò neceſſe eſt, quoque vt perfectior con-

coctio fuerit, eò melior futura eſt criſis. Itaque vbi concoctionis ſigna videri incipiunt, ſpes eſt propediem futuram criſim: vt, ſi quarto appareát, futuram ſeptimo: ſi vndecimo, futuram decimoquarto: ſi decimoſeptimo, futuram vigeſimo: atque ita deinceps aliis ſeptimanis: Hippocr. aphor. 24. lib. 2. Si igitur quarto die cuiuſque ſeptimanæ ſigna mortifera appareant, certa pernities ſeptimo exſpectanda: contrà, ſi illo die ſalutifera ſigna ſe prodant, ſalus die ſeptimo promittitur. Quòd, cùm in omnibus morbis verum ſit, in acutis tamen omnium manifeſtiſſimè deprehenditur, in quibus mutationes maiores magiſque ſubitæ contingunt. Adeò verum eſt, quòd ſcripſit Hippocrates, ſeptenorum ſemper quartum diem eſſe indicem. Quod ſi fuerit aliter aliquando obſeruatum, ſciendum id non ex diei ipſius naturâ, ſed aliâ de causâ contigiſſe. Ex ſuâ namque naturâ, hoc eſt, ſi nihil rarum magnumque vel extrinſecus, vel ex ipsâ morbi ſpecie, moréque, vel etiam ægrotantis habitus acciderit, quartus omnino ſeptimum, qualis futurus ſit, declarat, vt Galenus libr. 1. cap. 11. de diebus criticis apertiſſimè demonſtrauit.

*Indicia*, & *ſigna certa, Prognoſtica*, illa ſola nominantur, ex quibus licet certò colligere aliquid de ſalute, & internecione infirmi, quæ comprehendens vno capite dicet aliquis eſſe ſignificationes virium gubernantium corpus, quo pacto robore valeant, aut deficiant, in quibus ſcilicet cruditatis etiam, aut coctionis ſigna continentur, 3. prognoſt. 39.

*Inflammata laſſitudo*, & *Laſſitudo contuſiua, Phlegmonodes*, muſculorum eſt affectio, quæ manibus, cruribus, lumbis, ſpinæ, muſculis, ac vbi plurimum laborem pertulerint, accidit; iiſque, qui ex vehementi clamore, organa vocis, ideſt, arteriæ aſperæ caput, laryngem, & fauces oblæſas habent, vocemque raucam effecerunt, 7. de comp. med. loc. cap. 1.

*Inflam*

*Inflammationis* nomen, propriiſſimè dicitur de tumore partium carnoſarum, coniunctis cum renitentiâ, tenſione, febri, calore, dolore, & rubore, lib. de tumore. c.2. *Plegmone*, fit vel propter concidentiam, vel propter impactionem, obſtructionemque omnium vaſorum, ſiue ob circumſtantiam quandam molium, vicinarumque partium moleſtias, quæ meatus occupant. Tandem etiam ex abundantiâ ſanguinis, inflammatio oboritur multoties, lib. de totius morbi temper. cap.3. Dicitur verò *Inflammatio*, *Phlegmone*, multoties eſſe nihil aliud, quàm *Phlogoſis*, ſiue *Inflammen.* Eſt igitur *Inflammatio*, omnis genus, ſi ſpectes, immoderata caliditas; in ſpecie autem eſt, cùm, ſanguine optimo, ac mediocrem craſſitudinem obtinente, ad particulam aliquam vniuerſim fluente, atque ob multitudinem edomari nequeunte, vehemens dolor arripit hominẽ (niſi membrum ſenſum omninò hebetem habuerit,) pulſuſque in profundo moleſtus accidit, tendíque omninò, ac contundi membrum, apparet, & vehementem calorem perſentit, adeò vt comburi videatur, & refrigerari deſideret; taliſque rubor per ſumma viget, qualis ex balneis accidit, aut ex igne, aut quouis alio modo calefactis. Multæque ſunt huius ſpecies; nam aut affluẽte ſanguine, aut flauâ bile altera, ambobuſq; ſimul humeribus, alia tertia oritur Plegmone, 2. ad Glauc. 1.

*Inflammen*, vide *Inflammatio.*

*Inflatio*, vide *Phyſis*, 14. meth. 7.

*Infractiones oculorum*, affectus eſt, in quo palpebræ inuertuntur, com. 5. in 6. de morb. vulg. 2.

*Infundibulum*, vide *Choana.*

*Inion*, eſt ea capitis pars, quæ *occiput* dicitur, principium medullæ ſpinalis, ad ſtipitis modum in multos ramos diuiſæ, in ſexaginta ferè, iuxta numerum neruorum, 2. de compoſ. med. loc. cap. 1. *τὸ ἰνίον* terminatur ſuturâ λαμβδοειδεῖ. Quinque videtur lateribus

nem, & ſpiritus animalis nutritionem, 7. de vſu part. c.9. Duplex eſt; lenis,& coacta. *Lenem*,& *non coactam* appellant,quæ in benè valentibus,nullâque vehementi agitatione motis cernitur,ac ſolo peragitur Diaphragmatis motu. *Coactam* verò, quæ tùm in morbis nonnullis, (imprimis in Apoplexiâ forti) tùm in exercitationibus paulò vehementioribus accidit,in quâ protinus omnes etiam ſcapularum partes ſimul attolli conſpiciuntur, 2.de placit.cap.4. *Inſpiratio*,& *Exſpiratio*, εἰσπνοὴ καὶ ἐκπνοὴ, oppoſiti motus ſunt; *Ille* eſt, quo diſtentus Thorax per aſperam arteriã,neceſſariò in pulmones aërem exteriorem attrahit, tribus de cauſis; vt refrigeret, vt ventilet calorem natiuum, & vt ſpiritum animalem gignat; *Hic* eſt,quo thorax contractus,eundem aërem exprimit, vt quicquid in ipſo fuliginoſum, fumoſumq; ex humoribus creatum fuerit, id exprimẽdo elidat. Vtriq; nomen *Reſpiratio*,& *Reſpiratus*,ἀναπνοὴ, 4.de loc. aff.7. Per *inſpirationẽ* autem attrahit in ſe homo exteriorẽ aërem, per os,in pulmonẽ;per raritatẽ autem cutis,& carnis,in arterias.Horum motuum vterque tam ille,quo per os,quàm is,quo per cutim fit aëris attractio,vno nomine *inſpiratio* appellatur.Per *exſpirationẽ* verò,per eoſdẽ meatus,per quos aërẽ recipit, eundẽ remittit; qui cũ per os remittitur, *exſpiratio*;cũ per cutis meatus,*tranſpiratio*,*perſpiratio*,*difflatio*,*trãſpiratus*,*perſpiratus*,*difflatus*,διαπνοὴ dicitur,8.de plac.c.8.

*Inſtrumenta prima* cenſentur, quæcunque ex ſimilaribus partibus ſimplicis alicuius operationis gratiâ ſunt conſtituta; quæcunque verò rurſus ex his componuntur, etſi vni totius inſtrumenti actui quàm maximè inſeruiant, tamen inter ſecunda connumerantur; muſculus enim & vena, & arteria, inter prima inſtrumenta numerantur, digitus verò inter ſecunda, atque hoc magis pes, & pede magis crus, lib. de morbis temp.cap. 4. Vnde *inſtrumentales corporis partes*

ſunt,

ſunt, Cerebrum, Cor, Pulmo, Hepar, Venter, Splen, Oculi, Renes, ibid. cap.3. *Inſtrumentales* autem *morbi* fiunt, vel naturali harum partium formatione permutatâ, vel non ſeruato numero partium ea componentium opportuno, aut vnicuique parti conuenienti magnitudine ſublatâ, vel quòd non vt naturalis poſitus expetebat, ipſæ cohæreant; ibid. c.6. vide *Similare.*

*Inſultus acceſſionis*, eſt indiuiſibile illud tempus, quo acceſſio primùm inuadit, quòd alij *Febris ſignificationem*, *Annotationem*, & *Epiſemaſiam* vocant, libr. de morb. temp.6.

*Intemperies morboſa*, Græcis Νοσώδης δυσκρασία, partium ſimilarium morbus eſt, fitque, vbi qualitates primæ, ſeu elementa ipſa à naturali ſymmetriâ & commoderatione deflectunt. Non autem citra rationem adiectum eſt *morboſa*; duplex enim exiſtit intemperies, ex Galen.2. de temperam. Alia enim eſt naturalis, ſeu ſanitatis, & alia morbi (vt nos tetigimus in noſtrâ Synopſi medicinæ, quàm anno ſuperiori typis dedimus, tab.5.) *Sanitas* ſiue *naturalis* eſt, quæ à mediâ temperie paululùm abeſt, citra euidentem interim functionis noxam, vel in quâ nulla functio animalis adhuc manifeſtè læditur, licèt imbecillior reddatur; tunc etenim intemperatior ſanè erit, ſed non ægrotabit homo. Quòd ſi quis hoc denegauerit, horum alterum fateatur neceſſe eſt, vel omnes homines ægrotare ſemper, vel vnam eſſe omnium intemperiem; vtrumque verò abſurdum eſt. *Morboſa* verò *intemperies* eſt, cùm animal naturalis temperamenti vitio ægrotat; quæ ſi omnibus corporis partibus æqualiter inſit, vt in Hecticâ febre, æqualis intemperies appellatur, & dolorem non efficit; ſecùs verò doloris ſenſum efficit, & inæqualis dicetur, vt docet Galenus de inæquali intemper. 1.de ſanitat. tuend. libr. de conſtit. art. & cap.8. artis paruæ.

*Interceptiones venarum*, ἀπολήψεις τ̃ φλεϐῶν, ſunt opletiones vaſorum à copiâ ſanguinis; venæ enim cùm ſupra modum oppletæ fuerint, premi virtutem, grauarique eſt neceſſe, atque in extinctionis agi periculum natiuam caliditatem; quippe quæ ob multitudinem, copiamque,ſuffocationi quippiã ſimile patitur, 4. aph. 23. Vbi verò intercipiuntur, quæ ſunt in animali arteriæ, & ita oppletæ ſanguine fuerint, vt nullus in ipſis vacuus relinquatur locus, in quem dum attolluntur, aërem externum attrahere poſſint, tunc ſtrangulatur, atque extinguitur calor innatus: & qui ita affecti ſunt, ſubitò ſenſum & motum totius corporis amittunt, libr. de cauſ. morb. cap. 3. nequeuntibus ſpiritibus naturales pertranſire meatus, atque ob id Hippoc. *interceptiones ſpirituum* nuncupantur, 4. de rat. vict. 27.

*Interdicentes*, vide *Decretorius*. *Intercidens* autem *pulſus* eſt, cùm inter duos ictus, qui ordine proprio inferuntur, ictus medius intercurrit, lib. finit.

*Intercidentia*, vide *Coincidentia*, & *Paremptoſis*.

*Intercipientes membranæ*, vide *Cingentes*, & *Hypezocotes*.

*Intercoſtales muſculi*, μεσοπλεύριοι μύες, ſunt muſculi inter medias coſtas ſiti, quorum bini ſunt in ſingulis coſtarum interuallis; alter externam partem ſpectans; alter interiorem: *externi*, thoracem dilatant, ad inſpirationem; *interni*, contrahunt ad exſpirationem, 5. de cauſ. reſpir. 8. de anat. adm. & 7. de vſu part. Hi numero ſunt quadraginta quatuor, vtrimque videlicet duo & viginti. Horum autem vndecim interni, & totidem externi ſunt. Externi quidem ſinguli in ſingulis coſtarum interuallis oriuntur, & fibras habent ex ſuperiore coſtá in inferiorem obliquè deductas. Interni verò contrario & oriuntur, & procedunt modo, originem quidem ex inferiore coſtâ ducentes, & obliquè ſurſum in ſuperiorem protenſi, & externos vbique

in

in χ literæ formam interſecantes. Cùm autem eiuſdem fibras eoque modo protenſas habere hi muſculi dicuntur, intelligendum eſt de ſpuriarum quidem coſtarum interuallis totis: verarum autem coſtarum non totis, ſed ad eam tantum coſtarum ſedem, vbi in cartilaginē degenerant. Siquidem inter verarum coſtarum cartilagines, vtrique muſculi intercoſtales villorū ſitum prædicto contrarium ſortiuntur, vt propterea vnus idemque muſculus inter verarū coſtarum cartilagines ſitus, non vnus, ſed geminus pleriſque exiſtimatus fuerit.

*Intercurrens pulſus* eſt, qui inæqualis eſt, inæqualitate crebritatis, 1. de differ. pulſ. cap. 12.

*Interfamineum*, quòd *Perinæon* Græci vocant, eſt media illa pars corporis, quæ inter totum id, quòd inter inguina vtriuſque cruris eſt, (quòd *Greſſuram* ſolet Hippocrates appellare) interjacet, quòd duobus feminibus ſit interpoſitum. Siue eſt intercapedo, quæ ab exortu pudendi vſque ad anum pertinet, vbi etiam veſicæ collum collocatum eſt, 4. de art. 45. 2. de fract. 43.

*Intermiſſionem febris*, vocat Galenus, cùm febris in quietem deſierit, 1. de criſ. cap. 3. & ad infebricitationem deuenerit, Græcis ἀπυρεξία, 3. de criſ. cap. 4.

*Intermittens pulſus* eſt, qui inæqualitate conſtat raritatis, & paruitatis, alio atque alio vtrobique modo. Habet raritatis inæqualitatem, quòd quies ſit longiſſimè producta; paruitatis autem quòd diſtentio minimùm dilatata, 1. de differ. pulſ. 12.

*Internodia*, vide *Phalanx*, & *Digiti*.

*Interſepientes*, vide *Hypezocotes*.

*Interſeptum*, ea eſt pars nariū, quæ alas ſeu pinnulas narium nominatas, internamque illam cauitatem in duas partes diſcriminat, libr. Introd. cap. 10.

*Interſtitium*, eſt duodecim horarum ſpatium, in quo febris terminatur, 2. criſ. 9.

*Intertrigines*, vide *Hidroa*.

*Interuallum*, vide *Ictus*, *Ablatio*.

*Inteſtinum*, vide *Entera*.

*Inteſtinum cæcum*, τυφλόν, eſt inteſtinum à ventriculo, ordine quartum, quòd paruus quidam velut venter eſt, vnde figura à reliquis differt; nec enim, vt reliqua, oblongum eſt, ſed in modum ventriculi rotundius; ex quâ figurâ efficitur, vt vnâ tantùm parte pertuſum videatur, & vno foramine tanquam oculo præditum eſſe; peruium tamen eſt, quodque ad ipſum ex tenui inteſtino ileo deſcendit, facilè in Colon delabitur. Principium eſt craſſi inteſtini. Vbi enim tenue inteſtinum deſinit, illinc ad dextram quidem cæcum, ad ſiniſtram autem Colon emergit, dextra priùs ilia præteruectum. Cum auibus ferè omnibus cæcum inteſtinum duplex ſit, homini tamen vnicum eſt. Eſt gibboſum cùm ſit, vnum foramen habet à latere, cui iunguntur duo foramina duorum proximorum inteſtinorum, quorum vni infrà, alteri ſuprà continuum eſt. Id propter magnitudinem aliquando abſolutè ἔντερον appellatur, vt ſcribit Galen. com.4. in lib.6. Epid. quamuis alij eo nomine abſolutè poſito, τὸ κῶλον intelligi velint. Cùm autem reliqua omnia inteſtina lactibus alligentur, ſolùm cæcum omni vinculo ſolutum eſt, ideóque deſcendit in Scrotum per Enterocelen.

*Inteſtinorum difficultas*, eſt velox exitus eorum, quæ comeduntur & bibuntur, quæ talia dejiciuntur, qualia fuerunt deuorata, 4.aph.12. Propriè, *lienteria* dicitur, 6.de loc.aff.2. quæ duabus potiſſimùm notis à *Cœliaca diſpoſitione* diſcernitur, ſiquidem lientericis alimentis prorſus cruda, protinus vt ſũpta ſunt, infernè prodeũt, tantâ, tamque manifeſtâ cruditate, vt alimenti aſſumpti genus apertè dignoſcatur; verùm in Cœliacis iam adepta ſunt aliquam coctionem, & diutiùs in ventriculo morantur, neque tam citò per aluum deſcendunt. Cruda tamen ſunt, & aliquando fœtida, non mordacia,

ſed

qui candido proximus eſt, ἄλως. *Iris* herba etiam eſt, folia ferens gladioli, ſed maiora, latiora, pinguiora. Flores in ſummitate cuiuſque caulis æqualibus inter ſe ſpatiis diſtant, incurui, varij, ſiquidem candidi, pallentes, lutei, purpurei aut cærulei conſpiciuntur, quâ diuerſi coloris ſpecie; quædam cœleſtis arcus imago in cauo caliculi ſinu repræsẽtatur. Radices ſubjacent geniculatæ, ſolidæ, odoratæ: quæ fruſtratim diſſectæ in vmbrâ ſecantur, & trajectæ lino reconduntur. Melior eſt Illyrica & Macedonica: atq; eſt ſatiua & ſylueſtris. *Iris* nomen quoque eſt Paſtilli, Croco, Myrrhâ, & Alumine cõſtantis, vt refert Aëtius. Eſt etiam gemmæ nomen, quæ non eſt aliud quàm Cryſtallus candida, lympida, ſexangula, quæ expoſita Solis radiis, per rimam aut aliter ſubeuntibus, angulorum repercuſſu arcus cæleſtis ſpeciem in proximis parietibus imprimit. Sed in ipsa in ſe arcus illius imaginem habere videtur in vno aut altero ſui angulo, ſi luci obuerſa conſpiciatur.

*Iſatodes bilis*, vide *Bilis pallida*.

*Iſchæmon*, medicamentum eſt ad ſanguinem fluentem continendum, 5. de compoſ. medic. loc. cap. 14. Græcè, ἴσχαιμον, paulò diuerſum ἀπὸ τοῦ ἐναίμου; hoc enim non ſanguinem modò ſupprimit, ſed & inflammationem arcet; illud verò rationem habet tantùm ſiſtendi ſanguinem. Huius, cùm aliquot formulæ deſcriptæ ſint apud Galenum, omnes conſtare reperias vrentibus, cruſtamque inducentibus medicamentis.

*Iſchiadica vena* eſt, quæ ſupernè deſcendens, ad partem cruris intimam tendit, & occultatur, quouſque ad *Malleolum* veniat exteriorem, lib. de anat. viu. quæ vena, *externa Malleoli* dicitur, & *Iſchiadica*, quòd ſecta *Iſchiadicis* conferat.

*Iſchias*, & *Iſchion*, vide *Coxa*, & *Arthritis*, 2. method. 1. & 15. de vſu part. 8.

*Iſchuria*, ἰσχουρία, eſt vrinæ ſuppreſſio, & retentio

*Dyſuria*, in quâ vrina fertur cum difficultate; *Stranguria*, cùm guttatim deſtillat, quam & *vrinæ ſtillicidium* appellant, de conſt. artic. 6. & 8. de placit. 6. Fit autem vrinæ ſuppreſſio, veſicâ, vel excernere non valente, vel eius collo occluſo: vocat autem vulgus Medicorum, non ſecus *Iſchuriam*, (quanquam *Iſchuria* non ſit,) illud quoque ſymptoma, cùm vrina in veſicam omninò non venit, perditâ ſcilicèt renum actione, & permittendi profectò ſunt ita nominare, cùm propriam appellationem non habent; Collum ſiquidem veſicæ clauditur, vel propter obſtructionem à ſanguine concreto, tùm craſſo pure, tùm calculo, tùm topho, tùm aliquo germine carneo ibidem enato, vel propter conniuentiam, ab aliquo tumore præter naturam, aut cùm immodicè eſt repleta; 3. de ſympt. cauſ. cap. 2.

*Iſis emplaſtrum*, eſt *Cephalicum emplaſtrum*, 2. de compoſ. medic. per gener. cap. 18. Ad cruenta vulnera efficax, præſertim capitis, ad glutinandum, carnem inducendum, purgandum, & reliqua multa, vt habetur apud Aëtium, lib. 15. quo loco deſcriptionem eius habet, & dicit à quibuſdam referri ad Hermonem Sacerdotem, & appellari *Hermonis viride*. Habetur & apud Scribonium Largum, c. 206. (ſed *Viride Glyconis* nominat) diuerſâ quidem ratione compoſitum, quam ſit ab Aëtio & Paulo, ſed magnâ ex parte iiſdem medicamentis conſtans. Eſt & *Iſis* alterum Emplaſtrum, quod Epigono inſcribitur apud Aëtium eodem loco. Eſt igitur huius nominis Emplaſtrum triplex; Ἶσις Γλύκωνος, Ἶσις Ἕρμωνος, Ἶσις Ἐπιγόνου.

*Iſthmus*, eſt regio communis gulæ, & gutturi, in quâ vtriuſque oſculum aſcendit, anguſta & longa; corpus verò hunc locum ambiens, *Pharynga*, id eſt, *Fauces*, vocant, lib de muſcul. diſſ. cap. 15. *Iſthmus* ea pars corporis eſt, quæ os, & gulam interjacet, quæ per metaphoram quandam ita nominatur ab iis, qui pro-

prié dicuntur *Iſthmi*; ſunt autem anguſti quidam terræ proceſſus, inter duo maria ſiti: Vnde *Paliſthmia*, id eſt, *Tonſillæ*, ſunt inflammationes locorum, & partium, ad hunc *Iſthmum* pertinentium, 2.aph.26. quâ ratione ἰσθμὸς καὶ λάρυγξ, idem erunt, hoc eſt, quæ inter ſtomachum, & laryngem, id eſt, guttur, interjacet latitudo & capacitas.

*Ithmoeidea oſſa*, vide *Cauernoſa*.

*Indicatoria ſigna*, ab Hippocrate vocata ſunt, ſudores, rigores, ſanguinis fluxus, multum alui profluuium, multus vomitus, dolor capitis repentè inuadens, vehemens ſpirandi difficultas præter rationem, cordis morſus, quædam in Hypochondriis citra dolorem tenſio, vigiliæ vehementes, delirium, nox abſque ratione moleſta, acceſſio anticipans, lacrymæ inuoluntariæ, nihil patientibus oculis, neque ex triſtitiâ prouenientes, rubor faciei, labrum inferiùs agitatum, liuida, vel obſcura, & tenebroſa quædam ante oculos obſeruantia, hallucinationes quædam, genæ vel nares repentè rubeſcentes, parotides, aut denique abſceſſus alicuius in articulum decumbentis generatio, & ſimilia, quæ ſecundum eorum ſubſtantiam Caſus vel Symptomata nominata, quatenus ſubitam mutationem oſtendunt, *Indicatoria ſigna* appellantur; ita enim morbum iudicant, vt cocto morbo futuram ſanitatem; crudo autem, vel perniciem, vel morbi longitudinem decernant, 1.aphor.12. vide *Decretorius*.

*Indicium*, ſiue *Indicatio*, vide *Criſis*.

*Iugale os*, vide *Zygoma*.

*Iugulares venæ*, Σφαγῖτις φλέψ, ſunt duo rami magni venæ cauæ à gibbis hepatis exortæ, qui poſtquam ad dextram Cordis aurem ſanguinem tulerint, ab eo, tanquam ab initio progreſſi, ad collum recto tramite feſtinant: In quo fiunt duæ magnæ, & inſignes venæ, quæ ob id *Iugulares* vocantur, 2. acut.10. & libr.

 de ven.

de ven.& art.diſſ.c.7. Dicuntur etiam *Externæ, Superficiariæ, Apoplecticæ, Guidæ, Manifeſtæ*, à quibus quippe ſuperficiariæ ferè omnes colli, & capitis, partes nutriuntur, 2.acut.10. Interna iugularis gracilior ſecundum latus aſperæ arteriæ aſcendit ad fauces, & inde in cranium, venulis exilibus obiter miſſis in aſperam arteriam, & membranas vicinas, & neruos ſexti quidem paris in collo, ſeptimi verò in faucibus. Vbi autem cranium attigit, bipartita maiore ramo per cranij baſim reflexo, vbi ſurculum dedit muſculo colli interni longo, per foramen paris ſexti cum minore carotide arteria ſibi coniuge cranium ingreſſa coït in vas commune. Minore autem ramo, vbi ramulum auditus organo dimiſit per foramen tranſuerſum ſibi commune, & portioni nerui quintæ coniugationis crotaphiten petenti, cranium intrat per foramen ſæpè geminum, ſed exiguum propè latus externum foraminis tertiæ & quartæ coniugationis, in craſſam meningem ramosè abſumitur. Externa verò iugularis ſæpè ſimplex; interdum etiam diuiſa multipliciter, idque nūc initio ſui, nunc in collo medio aſcendit ſub colli latus, ſub cute & muſculo lato, ſurculis obiter in vicinos muſculos, cutim, membranas, dimiſſis. Eſt autem notandum, externas iugulares nullas habere adiūctas arterias, etiamſi quandoque motu aliquo pulſui cuidam non diſſimili agitari videantur, vt à ſe obſeruatum eſſe, Gal. prodidit.

*Iugulum*, vide *Claues*.

*Iuleb*, vide *Zulapium*.

*Iuxtangina*, id eſt, *Cynanche*, 1.aphor.12.

*Ixia, Varices*, ſic dicuntur ab Ariſtotele, οἱ κιρσοὶ; ſunt tamen qui differre putent, vocantes κιρσοὺς venas omnes dilatatas, in quâcunque corporis parte; ἰξίας verò, eas modò, quæ in cruribus habentur: ſed diſcrimen nullum cenſendum eſt.

LABOR

## L.

LABOR, ab Hippoc. ſæpiùs conſueuit ſumi pro *exercitatione*, interdum pro *dolore*, aut abſolutè pro *quâlibet noxâ & læſione*, com. 5. in 6. de morb. vulg. 50.

*Labrum*, ſiue *Labium*, χεῖλος, eſt oris extremitas muſculoſa, ipſum viciſſim claudens, & aperiens; quòd in labiis prominet προχεῖλον dicitur, 11. de vſu part.

*Labyrinthus*, vide *Cæcum foramen*.

*Lactes*, apud Hermolaum Barbarum, & Plinium, ſignificant potiſſimum molliora inteſtina, & ſunt in homine, & oue, per quæ cibus & chylus labitur, ſed apud Ariſtotelem, Gazam, Budæum, & Galenum, 5. de loc. aff. cap. 7. *Lactes* ſunt, & ſignificant omentum reti aucupario ſimile, ſeu pingue illud, quòd inteſtina ſuperiora ambit; quòd noſtrates in piſcibus *lactantias*, & *lactumas* vocant.

*Lacuna*, vide *Choana*.

*Laues arteriæ*, *Arteriæ venoſæ*, & *Venæ arterioſæ*, per pulmonum ſubſtantiam propagatæ, & diſperſæ propagines ſunt, quas omnes natura per anaſtomoſin, ad vnum principium applicuit, ſiniſtro cordis ventriculo, in quo ſiquidem natiui caloris eſt principium, vt per eas refrigeratio continua cordi comparetur, 7. de vſu part. cap. 9. vide *Arteria*.

*Lauitas inteſtinorum*, quæ Λειεντερία dicitur, quaſi λειότης τῶν ἐντέρων, eſt velox, & ſine vllâ omninò tranſmutatione, ciborum dejectio, eueniens, aut propter exulcerationem in ſuperficie ventriculi, & inteſtinorum, aut propter potentiæ retentricis eorundem imbecillitatem; quorum primum ex mordacibus ſubſtantiam tenuem habentibus humoribus fit, quæ in pueris etiam Græco vocabulo Ἄφθαι, id eſt, *oris vlcera*, nominantur; alterum verò, ex magnâ ventriculi, atque inteſtinorum prouenit intemperie, 3. aphor. 22.

Ex quâcunque autem cauſâ lienteria orta ſit, ægri cibum non ſentiunt, & in cachexiam incidunt, cruda aſſiduè excernunt, colore ſubalbida, inæqualia, atque aquoſiſſima, nullo prorſus ſanguine aut bile perfuſa. Ardor præterea tota præcordia occupat, cibique faſtidium conſequitur. vide *Inteſtinorum difficultas.*

*Lagochilos*, vide *Lagophthalmos.*

*Lagonas*, vide *Ile.*

*Lagophthalmos*, id eſt, *Leporinus oculus*, eſt, cùm ſuperior gena adeò retrahitur, vt oculum, dum clauditur, totum non contegat, eſtque affectus in partibus inſtrumentalibus, non magnitudine, ſed defectu, non vt ſuperuacaneum, ſed veluti deficiens, cuiuſmodi mutila, & curta omnia, ſicut in labris, ſic & in oculis cernitur; ſic etiam *Lagochilos* dicitur, qui leporina habet labia, libr, Introd. cap.3. & lib. finit. Id vitij aliquando naturaliter prouenit: aliquando à cauſâ præter naturam, vt vſtione, cicatrice, ſuturâ latiore, & malefactâ: interdum etiam ſenectute. Idem ſi inferiori palpebræ contingat, ἐκτρόπιον appellatur.

*Lambdoeides*, ſutura capitis poſterior eſt, & tranſuerſa, quâ occiput incipit, quæ à *Lambda* literæ Græcæ ſimilitudine ita nominatur, lib. de oſſib. c.1. Sunt autem huius ſuturæ extremæ partes, quæ propter occipitij humiliora non ampliùs exactam ſuturæ compagem exprimunt, & verſus capitis baſim protenduntur, ſenſimque ſibi mutuò appropinquant. Cæterum, λαμβδοειδῆ ſuturam Galenus deeſſe ſcribit, quibus eminentia occipitis nulla eſt. Λαμβδοειδὴς etiam appellatur ab Actuario diuiſio venæ cauæ inferioris, quâ in duo crura abit paulò ſupra initium oſſis ſacri, non dubium quin à formâ literæ Λ. Eandem diuiſionem Galenus lib. de anat. venarum elemento ν comparat.

*Lambdoeides os*, vide *Hyoeides.*

*Laminas*, communi vocabulo Anatomici appellare

conſue

conſueuerunt, inſtrumenta ad ſecanda corpora accommodata, cuiuſmodi etiam ſunt Scalpella, Spathomelæ, Amphiſmelæ, Spicilla, Oricularia, Melotidæ, quæ & ex ligno denſiori, & aliquando ex buxo, confici ſolent, 6. de anatom. adm. cap. 10.

*Lana ſuccida*, id eſt, *non lota*, quæ & *Oeſypus* dicitur, 14. method. c. 7. Οἴσυπος, propriè dicuntur ouium ſordes earum lanis adhæreſcentes: deinde verò pro ipsâ etiam lanâ adhuc ſordida & illota dici cœpit. Sordes autem eæ, pecudum ex ſudore fœminum & alarum colliguntur, adhærentque lanis, quæ quòd οἴσυπον habeant; οἰσυπηραὶ, ῥυπαραὶ; & ab Hippocrate πινοέσαι & πινώδεις appellantur: Eſt enim πίνος idem quod ῥύπος. Latini, *Sordidas* & *Succidas* vocant, quod tales ſint, quales vbi primùm ſucciſæ detonſæque ſunt. De *Oeſypo* ſic ſcripſit Ouidius:

*Oſipa quid redolent, quamuis mittantur Athenis,*
*Demptus ab immundæ vellere ſuccus ouis?*

Dioſcor. *Oeſypum* appellauit ſuccidarum lanarum pinguetudinem, eiuſque extrahendi parandique rationem lib. 2, explicauit. Ex eo conficitur Pharmacum à Paulo deſcriptum, lib. 7. & ab Aëtio, lib. 15. quòd Græci aliàs οἴσυπον φάρμακον, aliàs, οἴσυπον κηρωτήν, aliàs, οἴσυπον κηρωτοειδῆ, aliàs, οἴσυπον ὑγρόν nuncupant, eiuſdem prorſus cum ipſo Oeſypo facultatis, adeò vt promiſcuus ſit amborum vſus, vt tradidit Galen. l. 14. method. medic. Habet autem vim non ſimplicem, ſed miſtam ex contrariis qualitatibus ac viribus, adſtringendi ſcilicet, & modicè calfaciendi. Ex quo conſtat, vim illi ineſſe leniendi, digerendi, & repellendi. Dicitur non tantùm οἴσυπος, gener. maſc. ſed etiam οἴσυπον, & οἰσύπη.

*Laparon*, Græcis, *molle & vacuum*; *Hypolaparon* autem *ſubuacuum* & *ſubmolle* ſignificat, 3. de diff. reſp. cap. 12. Sumitur & pro ventris dolore, com. 3. in 6. de morb. 32. vide *Ile*.

*Lapideum os*, vide *Lithoeides*.

*Lapis in veſicâ*, propria paſſio eſt ferè puerorum, qui ob edacitatem non paucos crudos humores coaceruant; ex quibus pars craſſior, vnà cum vrinis ad veſicam perueniens, fit lapidum generationis materia: aceruatur verò hic crudus humor ſæpè ob edacitatem, & ingluuiem, vt in pueris, ſæpè etiam ob potentiæ concoquentis imbecillitatem, vt in ſenibus, 3.aph.26.

*Lapis ſpecularis*, vide *Diaphanes*.

*Larynx*, ſiue *Guttur*, eſt ſuperior bronchij terminus, ſeu bronchij caput, prima aſperæ arteriæ pars, primum vocis inſtrumentum, ſummo ori continua, lib. de vocal. inſtrum diſſ. c.1. ex cartilaginibus, muſculis, neruis, & ſubſtratâ membranâ conſtans, c.4. quæ Larynx in collo extare apparet, tangentibuſque dura ſentitur, ſurſumque nobis tranſglutientibus fertur, 7. de vſu part. c.5. Λάρυγξ Græcè. Componitur ex tribus cartilaginibus: Vna θυρεοειδὴς dicitur, quæ anterior veluti ſcutum quoddam aliis præpoſita eſt; alia ἀρυταινοειδὴς ori vaſis olearij adſimilis cartilagines tamen duas ſortita: tertia verò, innominata, infima os œnophori (quòd *Bronchum* Galli vocant) referens: harum autem ἀρυταινοειδὴς καὶ θυρεοειδὴς, mobiles ſunt, ſola autem innominata immobilis eſt. Ob eam cauſam in eâ firmantur aliarũ duarum muſculi. Nam cùm duodecim ſint muſculi Laryngis proprij, duo quidem prodeunt à Thyreoeide mediâ internâ in anteriorem Aritænoeidem quam claudunt: duoque ſimiliter ab Aritænoeidis poſteriore baſi in eiuſdẽ baſim anteriorẽ quam cõprimũt: reliqui verò octo omnes ab innominatâ, partim anteriore, partim poſteriore parte, partim etiã lateribus. Cæterũ horũ muſculorũ beneficio, totus Larynx præcipuũ vocis organũ eſt, quã tamẽ acutã vel grauẽ præcipuè facit Arytænoeides adjutâ cartilagine epiglottide, Aritænoeidem magis minuſve claudente, laxatis

aut

aut contractis duobus muſculis ipſam releuantibus, adiutâ quoque gargareone, vocem ipſam plectri ritu modulante.

*Laſſitudines*, Κόποι, Græci homines vocant affectus, ex multo, vehementíve motu corporibus vel totis, vel particulis, quæ ampliùs laborârunt, oboriri ſoliti; vnde *Acopa medicamenta*, quæ talem latitudinem tollunt, appellantur, 7. de comp. med. per gen. cap. 11. Cuius *laſſitudinis* ſpecies tres ſunt; ἑλκώδης, τονώδης, φλεγμονώδης, *vlceroſa tenſiua, inflammatoria*; quæ notis & ſignis propriis diſtinguuntur: in *vlceroſa*, partes laſſitudine, vlceris ſenſus, cùm mouentur enim, ſe exhibet; in *tenſiuâ*, incendi, tendique ſibi videntur, qui laborant; in *inflammatoriâ*: accenſa, inflammata, contuſaque apparent membra.

*Lateralis morbus*, vide *Pleuritis*.

*Latum os*, vide *Dorſum*.

*Latus muſculus*, ſiue muſculoſa natura, vel ſubſtantia, μυῶδες πλάτυσμα, apud Galenum, libr. de muſcul. diſſ. cap. 1. eſt latus ille muſculus, qui ſub cute in collo habetur. Incipit in priori quidem parte ex labrorum, ac buccarum; in poſteriori verò, ex ſpinæ regionibus toti cuti, quæ circa collum eſt, in orbem ſubtenſus, & membranoſus, vt interdum membrana potiùs, quàm muſculus videatur.

*Latus pulſus* eſt, qui pulſu naturali, in latitudine maior eſt; *longus*, qui in longitudine; *altus*, qui in profunditate; è cõtrà, *anguſtus, breuis, humilis*; de pulſ. ad Tyron. c. 2.

*Laxius inteſtinum*, id eſt, *Colon*. 2. aphor. 40.

*Lea*, ſeu *Lenia medicamenta*, ſunt, quæ partes aſperas leniunt; de Dynam. in procemio. Λεῖον, *laue*, id dicitur, quòd continuum eſt, nullâque ex parte diuulſum, ſed ſibi vndique cohærens æquabili ſuperficie: Contrarium eſt τῷ τραχεῖ, hoc eſt, *aſpero*. Λεῖον etiam apud Hippocratem; Galenus interpretatur ἄτριχον.

*Lemmata*, ſunt propoſitiones per ſe credibiles, quas vocare conſueuit Ariſtoteles, *dignitates*, vel *proloquia*, vel *poſtulata*, 2.acut.20.

*Leno*, ſiue *Linon*, Græcè Ληνὸς, eſt regio in ſummo vertice cerebri, vbi duæ venæ inuicem congrediuntur, à torcularis ſimilitudine propter tenuem membranam, Eſt & aliter *Leno*, id eſt, exilium in ſuperficie venarum ſibi incumbentium congreſſus, propter craſſam membranam, ſimiliter factus, 9.de anatom. adm.cap.1. vide *Torcular*.

*Lepidoeides ſutura*, Λεπιδοειδεῖς, vel *conglutinationes*, (quas Galenus *ſuturas iuxta aures* vocat) ſunt duæ lineæ à mediâ ſagittali quæ rectà in longitudinem fertur, æquè diſtantes, per capitis longitudinem à poſteriore in priorem partem, ſuper aures feruntur, quæ in oſſibus ad ſquamæ ſimilitudinem ſtructis, habentur, quæ fiunt duobus inter ſe oſſibus cohærentibus, non per ſuturam quidem, ſicuti *Coronalis*, & *Lambdoeides*, ſed paulatim ſincipitis os, inſtar ſquamæ attenuatum deſcendit, atque in id os, quòd infrà ab auribus aſcendit, ſubintrat, lib.de oſſib. cap.1. quæ & *ſquamoſæ agglutinationes* nuncupantur, 9.de vſu part.cap.18. *Mendoſæ* adhuc, & *Temporales* dicuntur.

*Leporinus*, vide *Lagopthalmos*.

*Lepra*, Λέπρα, eſt cutis mutatio, in habitũ qui præter naturam eſt, cum aſperitate, & pruritibus, & doloribus, nonnunquam & ſquamis decidentibus, interdum ſecùs, pluresque corporis partes depaſcuntur, lib. finit. *Lepra*, & *Pſora*, ſeu *Scabies*, affectus ſunt valdè affines & congeneres, ita vt non aliud *Pſora* ſit, quàm mitior *Lepra*: eſt enim *Pſora* ad *Lepram* quædam quaſi via, vt *Lepra* ad *Elephantiaſim*, ſi magis humor vratur, malignior euadat, & morbus diutiùs protrahatur. Vterque affectus pruritum habet inſeparabilem, ſed in *Leprâ* tantus eſt, vt æger etiam vehementiſſimè ſcalpendo

nullo

nullo modo iuuetur, ſed omnis potiùs generis vlcera, phlegmonas accerſat, quò'd cutem exaſperet, & ſubiectam illi carnem, multò quàm in Pſorâ profundiùs depaſcatur: Vnde & ſquamulas procreat, quales in Pſorâ non generantur, quæ furfuracea tantùm corpora ex ſe remittit, vt quæ à minori gignatur intemperie, & humore minùs craſſo, terreſtri aſſato, & maligno. Dicitur Λέπρα, ab his ſquamulis, quaſi Λεπρά, id eſt, *ſquamoſa*. Ab Auicennâ dicitur *Albaras nigra*, & *Impetigo excorticatiua*, quòd cutis in cortices quaſi ſquemaſque reſoluatur. *Lepram* hanc Celſus vocat *Impetiginẽ*, non eam quidem quàm ſuperiùs nos Λειχῆνα appellauimus, ſed quam ipſe declarat li. 5. quæ in quatuor ſpecies diſtinguit, quæ à ſuperiori *Impetigine* plurimùm diſtat. Eius cauſa melancholicus humor eſt multus, viſcoſus, craſſus, ſed tamen acris & immotus ſub cute, & ſubiectâ carne latens, ſenſumque eum doloris excitans, qui *Pruritus* dicitur.

*Lethargus*, Græcè Λήθαργος καὶ ληθαργία, paſſio eſt Phrenitidi contraria, ſi quidẽ in eâ inexpugnabilis dormiendi neceſſitas adeſt, perindè vt perennes vigiliæ phreneticos infeſtant. Dicta autem *Lethargus*, quòd ea correptis omniũ rerum obliuio accidat. *Somnus*, ſiquidem ſi in longius producatur, difficilẽque habuerit expergefactionẽ, *Coma* dicetur: Si verò ſolo tempore naturæ modum conueniẽtem exceſſerit, & non habuerit difficilẽ expergefactionẽ, *ſomnus longus* rectè nominatur; qui fit refrigerata primâ parte ſenſitiuâ, hoc eſt, Cerebro ipſo; quæ refrigeratio cùm fortis fuerit, miſta quidẽ humiditati, facit *lethargicas paſſiones*; cũ ſiccitate verò eas, quæ Græco vocabulo Καταλήψεις, id eſt, *Deprehenſiones*, vocãtur, 2 aph. 3. Lethargicorũ alij vnã continuámque habent Lethargi acceſſionẽ, alij per circuitus quoſdam in ſomnũ ruunt, & rurſus reuocantur, vt excitati audiãt, moxque in ſomnũ relabantur. Sunt au-

tem

tem, omnes obliuioſi, ſtupidi, mente capti, crebrò oſcitant & hiant, ac ſæpè hiante ore perſiſtunt, velut os claudere obliti. Vrinam reddunt iumentorum lotio ſimilem, ac ſæpè in manus ſumptâ matulâ, eam ſe tenere non meminerunt.

*Leuco*, Λέυκη, id eſt, *Alba vitiligo*, 2. method. 2. ſeu corporis, & pilorum in album colorem mutatio præter naturam, lib. finit. & 1. de compoſ. med, loc. 1. Neque verò ad ſolam cutem, ſed ad ſubditam quoque eius carnem, vitium hoc pertinet. Fit porrò cutis, & caro alba, & pituitoſa, qualem Polypodes, & locuſtæ, cæteraque cruſtacea, exangui, & albâ carne prædita obtinent. Idque malum videtur eſſe, quòd noſtrates *Lepram albam*, Auicenna, *Albaram albam* nuncuparunt; Differt à *Leprâ*, & *Elephantiaſi*, quòd hæc ſint cum aſperitate cutis, roſione, pruritu, & ſquamulis; *Leuce* verò, cutem habeat lenem, ſine vllâ aſpredine & roſione. Fit errore facultatis nutritoriæ, ſanguinem pituitoſum, lentum, & viſcoſum gignentis. Nam cum tali ſanguine caro diutiùs alta regenerataque fuerit, facillimè albedo in altâ carne contrahitur, talemque habitum accipit, vt omnia facilè in album conuertat, & non iam ſimpliciter caro, ſed alba caro ſit. Cùm enim diutiùs ea affectio perſeuerârit, caro quidem adhuc manet, mutatur tamen eius forma, & in alteram ſpeciem vertitur, mediam inter ſanguineam carnem, & exanguem, proque naturali habitu cachexia inducitur. Nomen habet λέυκη vel ἀπὸ τῦ λευκότητος, vel à quâdam ſimilitudine cum populo arbore, quam itidem λεύκην appellant. Vt enim foliis & cortice candida eſt, ſic & cutis eius, quem is morbus occupauit.

*Leucoma*, Λέυκωμα, id eſt, oculorum albugo, de remed. part. facult. eſt cicatrix oculorum altior, magiſque profunda; ſicuti quæ ſuperficiaria eſt, νεφέλιον dicitur.

*Leu*

*Leucophlegmatia*, id eſt, *Alba pituita*, quædam aquæ inter cutem, ſpecies eſt; ſic dicta, quòd ſui quidem ratione ſemper ſit alba, ſed propter miſtionem quorundam aliorum humorum, verum mutet colorem; 7. aphor. 29. quam eandem dicit eſſe cum eâ Hydropis ſpecie, quæ *Hypoſarcidium*, ſiue *Anaſarca* dicitur; λευκοφλεγματίας, lib. Introd. cap. 13.

*Lichen*, Affectio, λειχὴν, dicitur etiam callus in equorum genibus, & ſupra vngulas in flexu earum partium duratus, fertur Comitialibus prodeſſe. Eſt etiam herbæ ſpecies, quàm aliqui βρύον appellant: ſaxis enim adhæret, vt muſcus. Sunt qui putent eſſe hepaticam in offic. dictam: Exterit, purgat, ſiccat, refrigerat, vide *Impetigo*.

*Lien*, vide *Splen*.

*Lienteria*, vide *Inteſtinorum difficultas*.

*Ligamentum*, quòd Græci Σύνδεσμον vocant, eſt corpus neruoſum, ex oſſe quidem omninò ortum habens, inſertum in os, aut in muſculum, cui nomen ab vſu eſt inditum. 1. de motu muſc. cap. 1. quòd & *Copula* dicitur, lib. Tigni, cap. 9.

*Ligatio*, dicitur de obſtructis articulis, & difficilibus artuum motibus, quos Græci *Ancylas* vocant, 7. de comp. med. per gen. cap. 6. Eſt & affectus, qui interdum naturaliter accidit, membranis linguam continentibus durioribus, & breuioribus ſtatim à primo ortu factis; Interdum ex acquiſititio, ob cicatricem quampiam duriorem, ex vlcere contractam; quam Græci ἀγκυλόγλωσσον vocant. Qui hoc malo laborant, tardè ſermonem explicare incipiunt; atque ob id, hoc vitij genus, Latinis, *ligatio linguæ* dici poteſt,

*Lingula*, vide *Epiglottis*.

*Linon*, vide *Leno*, & *Torcular*.

*Linon ſpernon*, id eſt, *ſemen lini*, 1. de alim. fac. 32.

*Lipodermus*, defectus eſt pelliculæ, regentis glandem Colis, adeò, vt diſtrahi ampliùs non poſſit, libr. finit.

ſinit. λειπόδερμοι dicuntur, quibus præputium ex morbo vel ſectione deeſt, aut ita contractum eſt, vt glandem ampliùs tegere non poſſit. Romani, *Apellas* & *Recutitos* vocarunt.

*Lipopſychia*, id eſt, *animi deliquium*, idem quod *Lipothymia*, λειποψυχία, καὶ λειποθυμία, ſolo differunt gradu, quòd ex ipſo nominis etymo liquet. *Lipothymia*, vitalis facultatis defectum, *Lipopſychia*, animalis facultatis exolutionem ſignificat; attamen vtriuſque facultatis defectu, omnium virtutem exſolutio contingit, vt ſenſu, motuque deſtituantur ægri, non minùs quàm animo, quale aduenit iis, qui niſi frequentiùs nutriantur, reſoluuntur, 12. meth. cap. 5.

*Lipothymia*, vide *Lipopſychia*.

*Lippitudo dura*, vide *Sclerophthalmia*.

*Lippitudo oculi* eſt, cùm album rubeſcit, & palpebræ attolluntur, cum dolore conniuent, & ægrè manus admotas ferunt; lib. Introd. c. 15. vide *Ophthalmia*.

*Lipyria febris*, vide *Febris lipyria*.

*Liquabilia medicamenta* vocantur, tum quæ ignis contactu colliquantur, tùm quæ ex humidis quibuſdam, velut aquâ, aceto, vino, conſtant. Igne liqueſcit propolis, cera, reſina, ladanum, ſeuum, galbanum; *Aceto* ſolo liqueſcunt citra ignem, Ammoniacum, Sagapenum, Opopanacum, 3. de comp. med. per gen. c. 5.

*Liquida aluus*, in quâ liquida dejiciuntur, com. 2. in 2. prorrhet. 3.

*Lithiaſis*, id eſt, *calculi morbus*, renibus & veſicæ familiaris, in quibus vtplurimum calculi generantur, lib. de renum aff. digno. cap. 2. Dicitur & λιθίασις oculi morbus, in exteriori parte palpebrarum, in quâ alba quædam & craſſa, callis, aut lapillis ſimilia apparent, oculum pungentia.

*Lithoeides os*, λιθοειδὲς, id eſt, *lapideum*, *petroſum*, 9. de vſu part, cap. 10, eſt, quòd vtrimque ad aures poſitum,

ſitum, petræ ſpeciem referens, lambdoeides ſuturæ finibus terminatur, in quo ineſt proceſſus columnæ ſimilis, ad acus, ſtyliue ſimilitudinem: vnde *Styloeides, Belenoeides*, & *Graphioeides*, στυλοειδὲς, βελενοειδὲς, καὶ γραφιοειδὲς appellatur, ſub quo auditorius meatus continetur, libr. de oſſib. cap. 1.

*Liuidum*, πελιδνὸν, dicitur color inter planè nigrum & rubrum, aut aliquem alium ex floridis colorem medius: fit autem vel ex ipſis floridis in nigrum abeuntibus, vel ex nigro in album cedente, vt apparet in ſuppurationibus, in quibus quòd nigrum erat, liueſcere incipit, & ex liuido ad colorem ignis tendere, & paulatim candidius fieri, proximè accedit ad fuſcum. Contrahitur in corporibus à ſanguinis & caloris natiui defectu: frigus enim liuidum & nigrum colorem inducit.] Deſignat & humorem, veluti viridis, prauâ qualitate præditum, vti rubidus ſanguinis copiam.

*Lobi*, id eſt, *Fibræ*, quibus tanquam digitis hepar, ventriculum, & pulmo cor ad vnguem complectitur, 4. de vſu part. c. 8. & lib. 7. c. 10. & 7. de anat. adm. c. 11. Dicitur & *Lobus*, ima & carnoſa aurium pars.

*Localia medicamenta*, quæ *Topica* dicuntur, medicamenta ſunt, quæ extrinſecùs applicantur corporis particulis; quibus non priùs vtendum, quàm totum corpus purgaueris, venamve incideris, ſi redundantia in toto corpore ſubeſt; alioquin, implebis potiùs corpus, quàm vacuabis, 13. meth. 22.

*Lochia*, λόχεια, dicuntur omnia, quæ à puerperâ poſt excluſum fœtum & ſecundas exeunt, quæ Ariſtoteles vocat *purgamenta*; ſunt autem reuera τὰ καταμήνια, à quibus etiam ſolâ ratione differũt, quòd hæc ante partum, ille poſt partum, ſic appellentur, l. de atrâ bile, c. 8.

*Locus*, à recentioribus Medicis, corporis particula quælibet p. n. affecta appellatur, 1. de loc. aff. 1.

*Longaon*, ſiue *Longanon inteſtinum*, vide *Rectum*.

Lon

*Longitudinalis ſutura* eſt, quæ à medio poſterioris Caluariæ, per capitis longitudinem, ad mediam vſque anteriorem, extenditur, vnde Græcis ὀβελαία, id eſt, *recta*, vulgò *ſagittalis*, & *longitudinalis* appellatur, à Lābdoeide ad Coronalem finiens, lib. de oſſibus, cap. 1.

*Longus pulſus*, vide *Latus*.

*Lopidoeides ſuturæ*, quæ & *Lepidoeides* dicuntur, vide *Lepidoeides*.

*Lordoſis*, id eſt, Excauatio, facta per vertebrarum luxationem, ad internis corporis partes, 4. de loc. aff. vide *Cyphoſis*. Λόρδωσις, *vitium ſpinæ*, cùm eius vertebræ loco ſuo motæ ſunt, & in priorem ſiue anteriorem partem conuerſæ. Vel inclinatio ſeu incuruatio in anteriorâ, cùm homo vitiosâ dorſi ſpinâ ſemper capite prono eſt, & cernuo.

*Lotium* eſt, cùm renes ſeroſum ſanguinis excrementum attraxerint, vtilem, qui in eo eſt, ſanguinem retinent, & ex eo nutriuntur, excrementum verò ipſum ſeroſum à facultate ſegregatrice, ſeu inutile expellitur per vretres in veſicam; ſed quamdiu in venis atque arteriis hoc cum ſanguine currit, *excrementum ſeroſum*, & *ſeroſitas* vocatur: vt, cùm ſegregatum eſt, *lotium*, & *vrina* dicitur, lib. de ren. aff. dign. cap 1.

*Luctuoſa reſpiratio*, eſt interrupta inſpiratio, & quaſi duplicata geminataque aëris reuocatio, ſtante interim thorace, deinde rurſus id, quòd deeſt adiiciente, qualis infantibus accidit, quo tempore plorant, veluti ſuperinſpirantibus, 6. aphor. 54.

*Lumbi*, ὀσφύς, propriè pars eſt totius ſpinæ infra dorſum, ſiue thoracem, quinque vertebris omnium craſſiſſimis, maximiſque compacta, inter dorſum, & os ſacrum mediis. Breuiùs alij aiunt, *Lumbi* ſunt dorſi ea pars, quâ cingimur. vide *Dorſum*.

*Lumbrici*, vide *Elminthes*.

*Lupus*, ſeu *Strangulator*, Græcè λυκοειδὴς, dicitur affectus

affectus iis eueniens, qui ſperma diu præter naturam retinuerint; quòd veneni naturam induens in venis & arteriis, dum nequiuit ejici, anginoſam generat paſſionem in faucibus, & quandam quaſi ſuffocationem, lib. de ſpermat. fol. 36.

*Luſcioſus* dicitur, qui eo affectu, qui *Nyctalops* dicitur, vexatur, 10. de ſimpl. Μύωψ is dicitur, qui à primo ortu, non niſi oculis propiùs admota videt, eadémque propè oculis contingit, & limis ſemicluſiſque oculis aſpicit, etiam ſi parua ſint; remota verò, quamuis magna, videre non poteſt. Vitium oculorum eſt congenitum ab imbecillitate viſiuæ virtutis animalis, & ſpiritus viſiui, eâque ob cauſam incurabile; differt à *Nyctapole*, quippe qui non naturâ, ſed ex morbo talis euaſit. Μύωπας Græci vocant, Latini *Luſcioſos*, & *Luſcitioſos*, appellãt, ipſa verò affectio *μυωπία*, & *μυωπίασις* appellatur.

*Lutea bilis*, id eſt, *Vitellina*, 8. de placit. 4. vide *Bilis pallida*.

*Luxationes*, quas oſſium ex cauitatibus ſuis excidentias, *exarticulationes*, & *exarticulata* interdum vocat Hippocrat ſunt oſſium à propriâ ſede exceſſus, ſine fractione eorundem facti, 1. de fract. 1.

*Lycanthropia*, Græcè Λυκανθρωπία, Λυκάνθρωπος; Κυνανθρωπία, Κυνάνθρωπος, Λυκάων: Arabicè, *Catrab*, *Cutubut*; Latinè, *Lupina*, vel *Canina inſania*, ſpecies eſt melancholiæ; vt teſtantur Aëtius & Paulus, quâ ægri imprimis menſe Februario, quo præſertim humor melancholicus redundat, noctu domo egreſſi, vrbem circumeunt, quadrupedum more incedentes; lupos imitantur vlulantes, donec dies illuceſcat, defunctorum monumenta quæritant, adaperiunt, cadauerum fruſta arripientes; ſecumque collo geſtantes; fugiuntque die viuos homines, nocte inſequentes mortuos. Sunt autem eorum notæ; facies pallida, oculi ſicci & caui, viſus hebes, lingua ſicciſſima, ſaliua in ore

nulla, ſitis immodica, tibiæ perpetuò exulceratæ propter frequentes caſus: atque vt canes mordent, ex quo arbitror morbum ipſum etiam κυναν‌θρωπίαν vocatum fuiſſe à Veteribus.

*Licoeides*, vide *Lupus*.

*Lytheria*, id eſt, ſolutoria ſigna, quæ magni, & vehementis morbi ſolutionem firmam ſolent præcedere, 1. de diebus decret. cap. 1.

## M.

MADAROSIS, Μαδάρωσις ἢ Μαδαρότης, id eſt, *Glabrities, Caluitium*, capillorum defluuium eſt, à cacochymiâ, & vitioſis humoribus proueniens, quales affectus ſunt *Ophiaſis*, & *Alopecia*; quæ omnes paſſiones ſanabiles ſunt, vitioſis humoribus, qui ad radices capillorum hærebant, vel reſolutis, vel aliò tranſlatis & vacuatis, 6. aph. 34.

*Madorem*, & *Pladorem*, id eſt, ſuperfluentes humiditates, appellare conſueuit Hippocrates, ſiue tenues, ſiue craſſiores, cuiuſmodi & pus eſt, 3. de fract. 19.

*Magma*, in ſpecie, mirobalanorum fæcem vocant, 7. de comp. med. per gen. cap. 7. Aliqui verò omnem vnguenti fæcem, quæ expreſsâ reliquâ liquidiori materiâ vtili relinquitur, μάγμα vocant; extenditur quoque nomen hoc ad omne vnguentum ſpiſſum, pauco liquore ſubactum.

*Magna arteria*, vide *Arteria aorta*.

*Magna febris*, vide *Febris magna*.

*Magnus morbus*, vide *Affectus grauis*.

*Magnus pulſus* eſt qui naturalem pulſum omnibus tribus dimenſionibus ſuperat: qui verò iiſdem dimenſionibus è naturali ſuperatur, *paruus* dicitur, de pulſ. ad Tyron. cap. 2.

*Malæ*, carneæ partes ſunt, quæ inter naſum, & aures jacent, quæ à Priſcis *Genæ* dicuntur, libr. Introd. cap. 10. ſic dictæ, quod rubentes ad mali ſimilitudinem

nem ſub oculis leniter rotundæ promineat, 1. de art. 3.

*Malactica medicamenta* ſunt, quæ induratorum ſoluunt duritiem; quemadmodum *relaxantia*, quæ tenſioni medentur, nuncupantur, 7. de compoſ. med. per gen. cap. 9. *Malacticum* autem *emolliens* dicitur eorum corporum, quæ induruêre, ac in quibus contentus eſt humor pręter naturam, velut cũ partes ſunt ſcirrhoſæ; quòd verò à ſiccitate induratum eſt, humectari poſtulat; quòd à congelatione, calefieri, Græcè μαλακτικὰ φάρμακα, 5. ſimpl. 5. Quæ verè emolliunt, calida eſſe oportet, ſecundo aut tertio ordine: Nam quæ minùs calida ſunt, ea potiùs in genere pus mouentium habentur: quæ verò ſunt calidiora, potiùs digerendò vacuandòque indurant, quàm emolliunt: Ita facultas quoque emplaſtica in iis ineſſe debet.

*Malagmata*, aliàs *Cataplaſmata*, vocant omnia pharmaca, quæ forinſecùs imponuntur, ſiue adſtringendo condenſent, ſiue indurent, ſiue emolliant, 8. de comp. med. loc. 5. Propriè autem *Malagmata* vocantur, quæ partes præter naturam induratas emolliunt, moderatè ſunt calida, non tamen exſiccantia, aut humectantia inſigniter. Nam, cùm exactè mollientia, medium quodammodo ordinem inter humectantia, ſiccantiaque ſortiantur, proin moderato ſuo calore indureſcentium ſubſtantiæ, veluti fuſionem quandam molliuntur; vbi verò diutiùs diffuſa fuerint, digerentium medicamentorum loco eſſe poſſunt, 7. de comp. med. loc. cap. 1. vnde quidam nullum diſcrimen conſtituunt inter Μαλάγματα, ἔμπλαστρα, πρoχίσκους. Porrò *Malagmata*, aut mediis corporis regionibus (quæ propriè ἐπιθέματα, Paulus appellat) vt ventriculo, jecinori, lieni, cordi imponuntur; aut extremis partibus, vt capiti, & articulis admouentur.

*Maligna*, vide *Cacoëthe*.

*Malleoli*, ſunt imæ ab vtroq; latere tibiæ, ſuræ, partes

tes gibbæ, ex parte exteriore, intrinſecùs cauæ, carnè carentes, extra aliam prominentes, ſub quibus vtrimque talus continetur, lib. de oſſib. cap.22.

*Malleoli vena* duplex eſt, altera *interna*, ad interiorem tibiæ partem (*Cream* Latini vocant) procedens, ac inde ad *Malleolũ*, ad ipſum tibiæ extremũ peruenit, quæ & *Saphena* corrupto vocabulo, pro *Saphea*, id eſt, *manifeſta*, dicitur; altera, *externa*, & *ſuperficiaria*, per éxteriorẽ alterius oſſis tibiæ, quòd περόνην vocãt Græci, producitur, ad pedis pertingens articulum, vnde *externa malleoli*, & *Iſchiadica vena* aliquibus dicitur.

*Malthacode emplaſtrum*, id eſt, *mollicinũ*, quo genere Hippoc. omne medicamen vocat, quòd connatã humiditatẽ habet, qualis in pinguibus eſt ſingulíſque oleoſis medicamentis, & quidem in ipſo oleo, aquâ, reſinâ, & cerâ, 4. de cõpoſ. med. per gen. c.9. Μαλθακώδη φάρμακα. Μάλθη, *ceram* ſignificat, eam præſertim quæ mollis eſt.

*Malum Granatum*, & *Malum Punicum*, vide *Cartilago enſiformis*.

*Mamma* (Μαστὸς καὶ τιτθὸς Græcè) eſt carnoſa in pectore, ad vtrumque latus eminentia glandulosa, ſemicircularis, in cuius medio papilla (Græcè θηλὴ) extuberat, quam ambit circulus quidam ſubniger, qui φῶς dicitur, gignendi lactis vim à naturâ habens, 1. de ſanit. tuend. Verùm glandulosa illa ſubſtantia admodum varia eſt. Viris namque (in quibus propriè μαζὸς dicitur, vt μαστὸς, ſiue μασθὸς in mulieribus) calidioribus ſcilicet & ſiccioribus penè nulla eſt, eadémque arida, vt etiam admodum puellis. Iuuenculis verò compactior eſt & duriuſcula, vetulis verò flaccida. Eam autem multæ ſed paruæ glandulæ conſtituunt, ſibi mutuò incumbentes, & inter ſe cõmiſſæ, adipis & fibrarum interuentu, quæ ex carneâ membranâ in cutem pertinent. Semicircularis illi eſt forma, non tam quò minùs pateret iniuriis, quàm quo plus lactis contineret: Eſt enim rotundum

omnium

omnium capaciſſimum. Sic quidem condita mamma aptiſſimum fit gignẽdi continendique lactis organum, quòd quia è ſanguine gignitur, idcircò natura venas & frequentes mammis largita eſt; aliàs quidem externas à ramo venæ cauæ axillam iam petentis, deſcendentes: aliàs verò internas à venâ cauâ pariter deſcendentes ex iugulo ſummoque ſterno. Hæ partim abſumuntur in mammas & muſculos pectoris internos, partim verò ad Xiphoëidem cartilaginem, & muſculos rectos delapſæ, inque eos & vicinas partes diſtributæ, paulò ſupra vmbilicum, ſurculis aliquot ſuis occurrunt ſurculis totidem venarum epigaſtrij: indeque fit conſenſus ille mammarum cum vtero. Habent & hæ venæ arterias aliquot comites, ſed perpaucas & graciles.

*Mammillaris*, Μαστοειδὴς, eſt apophyſis oſſis temporalis, papillis mammarum, præſertim vaccinarum, ſimilis; Extuberat, & cauus eſt, quo aër in amplâ, & anfractuosâ eius cauitate concluſus, magis reſonet auribus. Dicuntur & à quibuſdam *vteri cornua*, Κεράια dicta, *μαστοειδεῖς ἀποφύσεις*, propter ſimilitudinem, quam habent cum mammis.

*Mancum*, & *Mancinitatem*, aliàs *Cyllon*, & *Cylloſin*, nonnulli, de omni longorum membrorum diſtortione intelligendum cenſent, generaleque ei attribuunt ſignificatum; alij, eam tantummodò diſtortionem ſignificare aſſerunt; in quâ ad interiorem partem membrum inclinatur; quod cùm accidit, neceſſe eſt, vt ſummum eius, E. G. pes intrò contortus, quaſi mancus & mutilus appareat, 3. de art. 87. vide *Cyllum*.

*Mandibularij*, *Manducatorij*, *Manſorij*, *Maſſeteres muſculi*, Græcè *μασσητῆρες μῦες*, alij ſunt à temporalibus, quos *Crotaphitas* vocant: nam poſteriores Anatomici, eos *temporales*, ſeu *temporinos* nominant, qui ex oſſibus temporum capitis exoriuntur, quos, cùm intenduntur, committere, ac claudere os, manifeſtè conſpici

ſpicimus, alios verò, qui latis inferioris maxillæ partibus ſuperjecti ſunt, vtrimque alter, propterea quòd in manducando, maxillam circumagunt, *Manducatorios* vocant, cùm illi, qui è ſuperiori parte deferuntur, efficere id minimè valeant; attrahunt enim ſurſum eam tantummodò, non traducere etiam hàc illàc queunt: Vnde in committendo quoque ore, ipſorum auxilio indigemus, 2.de artic.5. à mandendo ſic dicti, quos etiam *Mandibularios*, *Manſorios*, & *Maſticatorios* vocant, 4.de anat. adm. cap.2, & cap.4.

*Mania*, *Furor*, *Inſania*, Μανία, ſpecies delirij vehementioris, 2. de cauſ. ſympt. vt enim τῆς παραφροσύνης, ſeu delirij eſt citra febrem inſanire, & mente alienari, ita ſi huic inſaniæ adjungatur magnitudo,& vehementia ſymptomatum, (vt, cùm ægri calcitrant, mordicus impetunt vel ingredientes,vel quoſcunque obuios, ferarum more diſcerpunt) *Mania* dicetur, ex aſſatâ, vel atrâ,vel flauâ bile procedens,3.de loc.affect. c.7.Quòd ſi à ſanguinis copiâ non putrente originem ducat, erit quidem *Mania*, ſed cum riſu,hilari vultu, & perpetuo cantu. Aliquando Hippoc.*Maniæ* nomine pro melancholiâ morbo propriè dicto vſurpauit, vt teſtatur Gal. 6.aph,21. Cerebro accidit vel per ſe, vel per cõſenſum affecto. Nunquam pituitoſus humor eam parit, ſed cũ acrem & mordacem eſſe oportet.Quòd autem deliriũ paruum mitéque eſt,Hippoc.λῆρον appellare conſueuit.

*Manifeſta vena*, ramus eſt venæ à corde ad furculas aſcendentis, quæ per faciem, oculos, caput, & nares diuiditur,vt omnia membra nutriat, quæ inde *Manifeſta* vocatur, lib. de anat. viu.

*Maniodes paraphroſynæ*, ſunt vehementes inſaniæ, propter atræ bilis malignitatẽ,cùm flaua bilis Cerebrũ apprehenderit, febriſque vehemẽtia aſſatum hunc ſuccum melancholicum reddiderit,com.1.in 1.prorrh.10.

*Manna*,*mel roridum*, vel *aërium* dici poteſt; Mellis

ſpecies

ſpecies eſt non ignota veteribus, Galeno, Plinio, Dioſcoridi; ſed mellis nomine, & titulo comprehenſa, ne quis eam ab Arabibus primùm cognitam, proditámq; putet; ſic enim de eâ ſcriptum reliquit Galen. *In foliis*, inquit, *ſtirpium adnaſcitur quippiam, quòd nec eorum ſuccus, nec fructus, nec pars exiſtimari poſſit, ſed roridum quiddam, nec tamen continenter, neque copioſè prognaſci ſoleat. Nec me præterit, per æſtatem, in arborum, fruticum, herbarumque foliis plurimum fuiſſe inuentum, ſicut à ludentibus ruſticis, Iupiter diceretur melle pluiſſe, præceſſerat tùm nox frigidior, pridiè calida, ſiccáque cœli conſtitutio diluxerat; quapropter inter rerum naturæ peritos conueniebat halitus, quos terra, vel aqua exſpiraſſet extenuatos & excoctos, nocturni frigoris beneficio coaluiſſe. Id in regione noſtrâ rariùs euenit, in Libano monte quotannis, adeò vt extenſis pellibus arbores ſuccutiant, receptoque quod profluit, ollas & fictilia compleant: priuatoque nomine vocant* δροσόμελι, id eſt, *roſcidum mel, & etiam* ἀερόμελι, id eſt, *mel aërium*. Hæc Galenus 3. de alim. fac. cap. 39. de melle. Cuique igitur patere debet, notam Galeno, *Mannam*, quæ guſtu prorsùs mellea ſentitur. Concreſcit maximè Vergiliarum exortu, vel ſydere Syrio ſplendente. Vim habet modicam ciendi aluum, & flauam bilem pellendi, tutoque pueris, & fœminis vterum geſtantibus, exhiberi poteſt. Dicitur item & *Manna thuris*, (quæ & *Succuſſio*, & *Pollen* nuncupatur, 1. de art. 44.) id eſt, Thuris micæ concuſſu eliſæ, corticis parùm participes, adſtringendi vim totam, & qualitatem poſſidentes, 5. de comp. med. per gen. cap. 2. Videturque aliquibus *Mannam thuris* nihil à *Thure trito*, ac *læuigato* differre; *Mannam* enim propriè appellant id, quòd excuſſum eſt à Thure, circa magna onera confracto; auferuntur enim ab ipſo fragmenta quædam parua corticis thuris, 4. de compoſ. med. loc. 4. & 13. method. cap. 5.

*Manſorij muſculi*, vide *Mandibularij*.

*Manus* ( quas homo pro corporis nuditate, quòd armis nudum ſortitus eſt, armorum loco obtinuit, ſunt iuxta Ariſtot. organum ante omnia organa; cùm nullum ſint eorum, quæ particularia organa ſunt, ſed quodlibet eorum poſſint recipere, 1.de vſu part.cap.4. *Manus* autem nunc *totum* artum ſuperiorem, brachium ſcilicet, cubitum & manum ſignificat; nunc *extremam manum* tantùm, 2.de vſu part.cap.1.

*Manûs dolor*, Græcè χειράγρα, arthritidis ſpecies eſt, quæ manuum articulos occupauit, vt *Gonagra*, quæ genu, & *Podagra*, quæ pedes. Nec verò morbus ipſe ſic adpellatur, cùm viget & dolorem facit, ſed ipſa etiam articulorum contortio, & imbecillitas poſt morbum relicta. Tophis enim articuli manent intercepti. Id enim ſignificat ἡ ἄγρα τῆς χειρὸς, hoc eſt, *manus captura*; quamuis alij χειράγραν, quaſi χειράλγαν, hoc eſt, *manus dolorem*, ἀπὸ τοῦ ἀλγήματος deriuari malint.

*Maraſmus*, ſiue *Ex morbo ſenium*, eſt frigidũ, & ſiccum corporis temperamentum, non naturâ, vel annorum multitudinis ratione comparatum, ſed febrili morbo: quòd non in animalibus modò, verùm etiã in ſtirpibus ſupra modum arefactis viſitur, 5.de ſanit. tuend, cap.9. *Maraſmus* itaque idem eſt quòd *Tabes*, quæ non idem eſt, ac *febris maraſmodes*, ſiue *tabida*; *Maraſmus* enim abſque febre in decrepitâ ætate ſolet accidere, extincto natiuo calore, & ſuperueniente morte, quæ ſine ſenſu doloris, ac ſecundùm naturã ex ſiccitate contingit; ſicuti his, qui præter naturã tabeſcunt; *altera* aduenit *ſpecies*, quæ *ex ægritudine ſenectus* vocatur, in quã non ſolùm ſenes, ſed etiam pueros vidimus incidiſſe quamplurimos. *Tabida* verò *febris*, non tantùm ſicca, ſed calida eſt, 1.de diff.febr.c.8. Facilè hic morbus innoteſcit, oculorũ ingenti cauitate veluti in foueis quibuſdã recõditorũ, & vniuerſi corporis ſqualore, caloris

vitalis

vitalis flore deſtituti, cutis circa frontem ſiccitate & tenſione, palpebris inſtantibus & tanquam ſomno grauatis ab impotentiâ quâdam vigilandi: ſunt & tempora collapſa atque caua. Breuiter, totus homo nō aliud eſt, quàm oſſa atque cutis. In ventre nulla inteſtina, nulla viſcera ineſſe credas: adeò contracta ſunt præcordia, & conſumpti ventris muſculi, vt nihil ex iis præter fibras & cutem ſuperſit. Hæc autem ſymptomata aut adhuc fieri intelliguntur, aut iam planè facta abſolutaque eſſe. Inde duplex maraſmi differentia exiſtit, vnius quidem nondum perfecti, ſed adhuc ad maiorem conſumptionem tendentis: alterius verò iam planè consūmati. Hic prorſus immedicabilis eſt, illi remedia quędā poſsūt adhiberi. Verus autē maraſmus eſt, per quē omnes corporis ſolidæ partes ſimiliter marceſcūt, initio ab ipſo corde facto: non verus autem, qui in certâ quâdam parte conſiſtit, vt in ventriculo & iecinore, in quibus Galenus magnâ ex parte hecticas maraſmadeſque febres ſe cōtemplatum eſſe ſcribit. Superueniunt aliquando & pulmoni, ſed rarius, tum propter eius humiditatem, tum quòd ſpirando refrigeretur. Incidunt & pectori & meſaræo, & ieiuno, & colo, interim verò & vtero & renibus. In ſepto autē trāſuerſo maraſmum, ſe nunquam vidiſſe Galen. ſcripto teſtatus eſt, ſed hecticā ſanè febrem vidiſſe, & hanc ſemel quidem planè abſolutam, ſæpè verò citiùs interimentem quam planè eſſet completa, quòd eam & ſpirandi difficultas & delirium excipiat.

*Marcor*, *Marcor frigidus*, *torridus*, vide ***Febris marcida***, &, *Ex ægritudine ſenectus*.

*Mariſcæ*, venulæ ſedis ſunt, quæ aliquando foris extuberant, ore hiantes, & ſtato tempore ſanguinem melancholicum excernentes, aliàs, *hæmorrhoides* dicuntur, quibus plus iuſto fluentibus, aqua inter cutem ſubſequitur; interdum ſuperiùs deliteſcunt, & cæcæ *αἱμοῤῥόιδες* appellantur. vide *Sicoſis*.

*Marmarygæ*, id eſt, *oculorum hallucinationes*, 3. criſ. 11. & c. 7. Μαρμαρυγαὶ apud Hippocrat. ſplendore crebri, & veluti fulgura frequentia, ſubita & ardentia. Sunt autem nihil aliud quàm ſplendores oculis obuerſantes.

*Maſſeteres*, vide *Mandibularij*.

*Mater dura*, & *pia*, vide *Membrana dura*.

*Matrix*, Μήτρα, id eſt, *Vulua*, foris neruoſa, intùs carnoſior, vas fœtûs geſtandi, quæ à Græcis Ὑστέρα quoque appellatur, quòd omnium partium ſit poſtrema, lib. finit.

*Maxillæ*, ſunt illæ faciei partes, quæ genis ſubiectæ, ad mentum vſque deſcendunt, & hâc in mucronem deſinunt, libr. Introd.

*Maxillares dentes*, vide *Dentes, Tomi, Inciſorij*.

*Meatum*, ſiue *Porum*, ſimpliciter Herophilus appellat, Neruum opticum, qui à cerebro ad oculum pertinet, ſenſibilis ſpiritus via, quòd eius ſolius foramen clarè cernitur, 1. de ſympt. cauſ. cap. 2.

*Meatus auditorius* eſt, qui in oſſe lapidoſo eſt, ſatis inuolutus & anfractuoſus, ne quid eorum, quæ extrinſecùs incidunt, ipſi noceret, ipſaſque aures facilè offenderet, proinde in medio ſitus, extrinſecùs quidem conuexarum, intrinſecùs autem cauatum, 11. de vſu part. c. 12. Conſtituitur autem in medio nerui quintæ coniugationis, qui vnà cum durâ cerebri membrana, inuolucro velut ſuo, in auditûs foramen incidit. Dicitur autem & hic meatus *cœcum foramen*, propterea quòd anfractum illum, per quem neruus foràs poſt aures excidit, haud poſſunt diſſectores perfectè perforare, lib. de neru. diſſ. cap. 6. vide *Cœcum foramen*.

*Meatus genitalis* eſt, qui genituram à teſtibus hauſtam, ad Colis radicem defert, qui meatus iuxta radicem veſicæ varicoſior conſpicitur; vnde ei nomen inditum eſt, *Varicoſus aſſiſtens*, 1. de ſem. cap. 15.

*Meatus varicoſus*, vide *Meatus genitalis*.

*Meco*

*Meconium*, excrementum eſt, ex toto fœtûs nutrimento, in vtero, in vrinaculo congeri ſolitum, toto vteri geſtationis tempore, lib. quòd animal ſit id. c. 5. Eſt quoque Μηκώνιον, papaueris ſuccus concretus, qui & ὄπιον appellatur 3. ſimplic. 20. Sunt tamen qui ea diſtinguant, Plinium ſecuti, qui lib. 20. c. 18. ſcriptum reliquit, cùm capita ipſa & folia papaueris decoquuntur, ſuccum meconium vocari multò Opio ignauiorem.

*Media*, ſeu *Mediana cubiti vena*, eſt, quæ communis eſt ei, quæ *Humeralis* nominatur, & ei, quæ per axillam fertur, 3. loc. affect. c. 7. quæ & *purpurea* & *nigra* vocatur, lib. de anat. viu. vide *Communis vena*.

*Medianum*, ſeu *Mediaſtinum*, ſunt duæ membranæ, vtrâque parte ſingulæ totum thoracem διαφράττοντες, id eſt, *Interſepientes*, quæ poſteriore parte ſpinæ, vertebris, anteriore verò, oſſi medio pectoris inſiguntur, ſurſumque ad claues, & deorſum ad enſiformen cartilaginem porriguntur, in duas partes totum thoracem diuidentes; vnde vulgò *Mediaſtinum*, ſiue *Medianum* vocant; his enim medius thorax dirimitur, 6. de vſu part. & 5. de anat. admod. quæ membranæ non aliter differunt, niſi quòd in coſtis, ὑπεζωκότες, id eſt, *Succingentes*, appellantur; vbi verò rectæ ad claues feruntur διαφράττοντες, id eſt, *Interſepientes*, 5. de anat. admod. vide *Diaphrattontes*.

*Medicamentum*, omne id dicimus, quòd noſtram naturam alterare poteſt, 1. ſimpl. cap. 1.

*Medicari*, generaliter loquendo, idem eſt, quòd *mederi*; propriè eſt idem quòd *purgare*: neque de omnis medicamenti exhibitione intelligit Hippocrates, ſed de eorum tantùm quæ purgant, 2. de fract. 29.

*Medulla ſpinalis*, (quæ & *Dorſi medulla*, ῥαχίτης μυελὸς, & vulgò *Nucha* nominatur) eſt, quæ omnibus, & ſingulis vertebris ineſt, 8. de vſu part. capit. 4. eſtque Cerebro, velut principio ſuo, continua, eiuſ-

dem

dem cum eo generis & naturæ, niſi quòd ipſo multò eſt durior & compactior, potiſſimùm in infernis ſpinæ finibus; eam tamen perperam *medullam* appellarunt; cùm *medulla* ipſa, non modò ſpinali hâc, verùm etiam Cerebro ipſo ſit humidior, mollior, & pinguior; quòd verò in ſpinæ oſſibus contineatur, coloremque habeat *medullæ* aſſimilem, ob id ipſam *medullam* nominant; quo modo etiam quidã ipſum Cerebrum vocitârũt, 3. de alim. facult. c. 10. Communiter eam *ſpinalem* vocant *medullam*, additâ ſcilicet *medullæ* appellatione; interdum verò ſine additione ſimpliciter *ſpinam* nuncupant, 3. loc. affect. 10. vide *Myelos*. Oritur ex cerebri totius baſi, eique corporis ſubſtantiâ ſimilis eſt, & eiuſdem cum eo generis, neruoſque vt & cerebrum producit, donec velut effæta deſinat in finem breuem, acutum ſimplicem cum coccyce. Nerui autem hi ſubiectas cerebro partes mouent, & ſentientes efficiunt. Vt planè conſtet *ſpinalem medullam* partibus capiti ſubiectis tanquam cerebrum eſſe, & multa cum cerebro habere communia, ſubſtantiæ ſimilitudinem, principium neruorum, ſentiendi vim propè parem, & præterea meningas duas, vnam tenuem à tenui meninge cerebri ortam, quæ vaſa ipſam nutritura colligat, & ſubſtantiam eius admodum mollem, cerebro tamen non paulò duriorem conſtringit; alteram craſſam, à craſsâ ſimiliter cerebri meninge prodeuntem, quæ tenuem ambit & munit contra ſpondylorum duritiem. Nec tamen propterea medullam hanc cum cerebro eandem eſſe, cenſendum eſt: habet enim vtrumque quædam propria & diſcrepantia. Nam cùm cerebrum pulſet atque moueatur, quanquam oſſe immobili contineatur, medulla tamen non mouetur, tametſi à ſpondylis mobilibus continetur, nullumque habet medium interuallum, vt cerebrum, ſed præter meningas duas, tertiam, quâ cerebrum caret, tunicam neruoſam, validam, craſſam,

craſſam, aſperam, humore circumfuſam viſcoſo. Hæc non modo duas illas meningas, ſed etiam ſpondylos & totam rachitidem veſtit, & contra motus violentos & iniurias alias omnes, tum internas, tum externas, tutò communit. Naſcitur autem ab oſſe occipitis, quo loco ſpondylis committitur, & ad imam vſque ſpinam, ſicut & ipſæ meninges, excurrit.

*Megaloſphlanchnos*, vocat Hippocrat. non eos duntaxat, quibus magna ex naturâ ipsâ ſunt viſcera, ſed quibus ea, ex affectu aliquo, intumuerunt, ſiue Scirrhum, ſiue Phlegmonem, ſiue Oedema, nacta ſint, 3. acut. 9. Μεγαλόσπλαγχνος dicitur etiam ὁ οἶνος, hoc eſt, Vinum, apud Hippocrat. quòd Galenus interpretatur viſcera in molem attollens, ſeu magna viſcera faciens: Id quod ipſe inprimis tribuit vino dulci.

*Melancholia morbus*, eſt deliririj ſpecies, ab humore melancholico, (à quo etiam nomen ſortitus eſt) in ipſo Cerebri corpore p.n. contento proueniens, qui ipſe humor ſi aſſetur, maniam facit, & furorem, 3. loc. aff. 7.

*Melancholia flatuoſa*, ſiue *hypochondriaca affectio*, morbus eſt, ex tertiâ melancholiæ ſpecie, indicante nomine humorem, qui ipſius cauſa eſt. Cùm circa ventriculum prima incæperint accidentia, ipſiſque auctis melancholica ſequetur affectio, deinde alui deiectione, vomitu, probâ actione, ructibuſque leuatur is, qui laborat, Hypochondriacum, flatuoſumque morbum ipſum nominabimus, 3. loc. affect. 7. Μελαγχολία eſt deſipientia ſine febre, timorem & mœſtitiam ſine causâ inducens: Species eſt τῆς παραφροσύνης. Habet enim deprauatam facultatis imaginatricis & ratiocinatricis motionem, multa vana animo voluens quæ metuat, magnumque inde mœrorem concipiens. Sunt enim timor & mœſtitia duo perpetua communiaque omnium melancholiâ laborantium ſymptomata, vt ait Hippoc. aphor. 23. lib. 6. Humor autem melancholicus

licus gignitur,& abundat vel in cerebro ſolo,vel in ſolis hypochōdriis,ſed maximè ſiniſtro,vnde humor atque vapor cerebrum petunt , vel in vniuerſo corpore. Hypochondriaca autem omniū mitiſſima eſſe ſolet,ſecundùm eam,quæ totius corporis vitio prouenit:Peſſima verò, & ferè incurabilis,quæ ex priuato cerebri affectu oritur. Cùm verò duæ ſint potiſſimum humoris melancholici differentiæ,vnus frigidus & ſiccus,vinorum fæci reſpondens,alter calididior, acrior, & vſtione redditus ferocior, qui *μέλαινα χολη* propriè appellatur,ille morbum de quo agimus, parit,ideoque febrem non habet : qui verò ab illo fit,non ſimpliciter *μελαγχολία*, ſed *μελαγχολικὴ ἔκστασις*, hoc eſt,*σφοδρὰ καὶ θηριώδης* nuncupatur , febremque habet adiunctam , tanquam phrenitidis & inflammationis cuiuſdam particeps.

*Melancholicam ecſtaſim* vocat Hippocrat. motionem mentis , aberrationemque vehementem & ferinam, quæ,irrigante Cerebrum aſſatâ flauâ bile, oritur, & quæ in nigram permutari ſolet, 1.prorrhet.14.

*Melancholicus humor*, duplex; alter eſt,qui propriè melancholicus ſuccus , ſiue melancholicus ſanguis à Galeno dicitur, eſtque veluti fæx ſanguinis,ſatis craſſus ,fæcibus vini non abſimilis , qui in terram effuſus, non inducit fermentationem , niſi fortè in ardenti febre aſſetur , neque vllius acidæ qualitatis eſt particeps; qui in meatibus Cerebri conuentus, Comitialem morbum , in corpore Cerebri melancholiam morbum generat; vide *Nigra bilis*. Alter eſt tenuior,guſtu acidus, qui terram radit, attollit, fermentat, ampullaſque excitat, qui *atra bilis* appellari poteſt, quâ præaſſatâ naſcuntur ferina deliramenta,modò cum febre ,modò ſine febre, 3.loc.aff.cap.7.& 2.de differ.febr.9.

*Meliceris* , Μελικηρὶς , humorem melli ſimilem, membranâ concluſum habens, ſpecie eſt apoſtematis, vt & *ἀθέρωμα*,& *στεάτωμα*, quorum hoc ab adipe,illud à

pulti

pulticulâ intra membranam concluſâ, nomen habet. Meliceride diſſectâ, inibi contentus humor non aliter, quàm mel è fauis diffluit. Sed dicitur eodem etiã nomine aliud vlceris genus, quòd propriè κηρίον appellatum eſt, vt teſtatur Aëtius, lib. 6. cap. 68. vide *Atheromata.*

*Melicratum* ſiue *Aqua mulſa*, aut *Hydromel*, eſt mellis & aquæ compoſitio, vel ex æquâ vtriuſque portione (vt viam vrinæ paret, & ad diſtributionem agat) vel alterâ alteram ſuperante factâ, 3. acut. 13. licet quidam velint, μελίκρατον, ἀπὸ τοῦ ὑδρομέλιτος vetuſtate differre; quod *Melicratum* ſit aqua mulſa ſubita & recens, hoc eſt, ex tempore comporata; *Hydromel* autem, inueterata, & recondita. Quoniam aqua melle miſta, non admodum vtilis eſt iis, qui amaram bilem coaceruant & facilè in iis vertitur in bilem, niſi prius per inteſtina aut veſicam tranſeat, eiuſmodi naturis dilutior dari debet, vt nec ſitim adferat, nec bilem gignat. Similiter iis, quibus viſcera ſcirrho aut phlegmone, aut œdemate tentantur, aut aliquo morbo acuto laborant. Nam cùm mel in iis, tum propter moram, quàm in obſtructis viſceribus trahit, tum propter eorum ardorem protinus in bilem vertatur, eamque ob cauſam noceat, aqua autem tardè penetret, & nimis diu moretur in hypochondriis, ex vtriſque miſtum Melicratum idoneum redditur ita temperatum melle & aqua, vt & facilè diſtribuatur in corpus, & bilem non gignat, nec ſitim. Meracius verò exhibere conuenit, ſi alui deiectionem molimur. Paratur autem vtrumque duobus modis: vnum crudum eſt, alterum, decoquitur. Crudo vtimur, cùm aluum deiicere, aut vomitionem incitare volumus: Probè autem coctum, valentiùs alit. Coquitur autem ad hunc modum: Primùm multum aquæ melli indimus (Paulus, lib. 1. in octo partes aquæ, vnam mellis miſcet) deinde tantiſper coquimus, quoad ſpumare deſinat

Spu.

Spumam autem, cùm primùm emergit, tollere ab eo oportet. Conuenit microſphyctis, tuſſientibus, peripneumonicis, & iis, qui immodico ſudore digeruntur.

*Milon*, eſt tertius modus egreſſionis vueæ oculi, cùm tantum egreditur, vt palpebræ minùs præualeant; & pili palpebrarum pungentes, clauſis oculis dolorem inferant, lib. de ocul. part. 4. cap. 11. Sic dicta ea eſt procidentia, quòd ita protuberet oculus, vt malum exertum appareat. Μῆλον enim etiam id eſt, quòd Galli Pomum vocant, cuius flores, foliá, & germina adſtringunt; dicitur etiam μῆλον, *mala*, gena, pars faciei inter naſum & aurem ſub oculo leuiter eminens. Ea pilis nuda eſt, non modò propter os ſubiectum, ſed etiam ad ornatum & decorem vultus; quoque naturam voluerit eam eſſe ſedem pudoris, ibique maximè oſtendi ruborem. Sic dicta eſt à Mali ſimilitudine, ſiue rubeum Mali colorem ſpectemus, ſiue rotunditatem, quam illi natura donauit, vt ſic oculum ab externis iniuriis infra tutaretur. Pollux etiam Author eſt, μῆλα vocari tonſillas duas penitiores, in intimo ore poſitas ad radicem linguæ.

*Membrana*, quam Græci nunc ὑμένα, nunc χιτῶνα, nunc μήνιγγα vocant, eſt pars ſimplex, alba, neruoſa, lata, plana, valida, tenuis, facileque dilatabilis. Cùm partem aliquam veſtit, χιτὼν: cùm cerebrum foris integit, μηνίγξ; aliàs ὑμὴν dicitur; vide *Tunicarum*.

*Membrana Adelos*, ἄδηλος, quaſi minùs apparens, eſt quarta oculi tunica, à nonnullis inuecta, quam Amphibleſtroides tunica, quaſi in ſummo excipit, membrana minima ſimul, & tenuiſſima, quam Hippocrates non cognouit, lib. Introd. cap. 11.

*Membrana dura, inuiolata, craſſa, cuticularis*, (idem enim ſignificant) eſt, quæ primùm caluariæ oſſibus exemptis, aut ſaltem apertis, Cerebrum in eodem contegens apparet, quæ vulgò *Dura mater* appellatur,) cui

cui altera *tenuis molliſque* ſubnectitur, quæ *Pia mater* nominatur, 9. de anat.adm.cap.1. Vtramque *meningem* vocant, ſolis Cerebri membranis nuncupatione hac reſeruatâ; cum Veteres non has ſolùm *Membranas*, ſed omnes etiam, *Meningas* vocarent; ibid.cap.1. quas etiam *Vaginas* vocant, 3. de artic. 33.

*Membrana Pericardios*, quæ & *Tunica*, & *Domicilium*, *Theca*, item & *Vagina*, & *ſecurum vallũ cordi circumiectũ* dicitur, eſt Mẽbrana, in cuius medio Cor eſt ſuſpenſum, quæ ex capite ſeu baſi ipſius ampla valdè exorta, pòſt autem paulatim coarctat ſeſe, eo planè modo, quo Cor ipſum, in quandam Coni acutiem deſinit, oſſi pectoris annexa, 16. de vſu part. cap. 16. quæ *Capſula cordis*, & *Cordis inuolucrum* vulgò appellatur.

*Membrana Perioſtios*, eſt inuolucrum tenue, & fibroſum: velut indumentum oſſium, à naturâ condita, lib. finit, per quam oſſa ſentiunt, (ſi modò quid ſentiũt,) generaleque quidem nomen eſt; habetque pro varietate partium, ſpecialia quædam nomina; in Cranio enim περικράνιος, in Coſtis, ὑπεζωκὼς dicitur. vide *Perioſtios*.

*Membrana pinguis*, id eſt, *Meſaræon*, & *Meſenterium*, 19. method. 8.

*Membrana ſecundi-formis*, vide *Choroeides*.

*Membrana Sigmoeides*, ſunt tres illæ membranæ in venâ arterioſâ, à quâ Pulmo alitur, intùs ortæ foràs ſpectantes, quas à figurâ literæ Sigma, *Sigmoeides* appellârunt, 6. de vſu part.cap. 14. Dicitur etiam σιγμοειδὴς ἀπόφυσις, proceſſus vnus Omoplatæ, quòd inſtar antiquæ Græcorum literæ C cauus ſit. Idem ἀγκυροειδὴς & κορακοειδὴς appellatur. Dicitur & hoc nomine, Sinus, ſeu Cauitas ſemicircularis in cubito; inter duas cubiti apophyſes comprehenſa; in quam brachij extremum, Trochleæ ſimile inſeritur. Refert etiam figuram C; vnde Σιγμοειδὴς; vel Σιγματοειδὴς appellatur. Dicuntur & χόνδροι σιγμοειδεῖς, cartaligines quibus

aſpera arteria contexitur, quòd ſemicirculares ſint inſtar C.

*Membranæ ſubcingentes*, vide *Hypezocotes*, *Cingentes*, *Diaphrattontes*, & *Medianum*.

*Membranæ Triglochinæ* ſunt membranæ arteriæ venoſæ, (quæ in pulmonē diſtribuitur (foris intrò pertinentes, quas *Triglochinas* appellarũt, nõ à figurâ aliquâ, ſed à mutuâ inter ſe ipſarum compoſitione, quæ cuſpidum telorum eminentiis, atque angulis, quos *glochinas* vocant, penitùs eſt ſimilis, 6. de vſu part. cap. 14.

*Membra ſpiritalia* ſunt, Pulmo, Cor, Thorax, & duplex arteriarum genus, læue & aſperum, 7. de anatom. adm. cap. 1.

*Membrum ſimplex* eſt, cuius quamcumque partem ſenſibilem aſſumpſeris, erit illa toti communicans in nomine, eſſentiâ & definitione, vt caro, & os, oppoſitum illi eſt *membrum compoſitum*, lib. de anat. viu.

*Mendoſæ coſtæ*, vide *Illegitimæ*.

*Mendoſæ ſuturæ*, vide *Lepidoeides*.

*Meningophylax*, id eſt, *membranæ cuſtos*, lamina ænea eſt, firma, paulùm reſina, ab exteriori parte læuis, quâ Chirurgi in vulneribus capitis vtuntur, quoties excidendum, & attollendum eſt os, metuſque imminet, ne in ipſo opere Cerebri membrana, negligentiùs & vltrà quàm res expoſtulat, premendo, lædatur, & contundatur, ex quo ſopores, & graues inflammationes cum mortis periculo oriuntur; propterea quòd membranam à curationis iniuriis & grauiori oblæſione tueatur, μηνιγγοφύλαξ appellata eſt, 4. loc. affect. 2. Huic autem ſimile, quoddam ferramentum habent Chirurgi noſtri, inquit Gorr. quòd *Vectem* dicunt, cum eo attollant os, quòd ferme totum exciſum eſt, & jam labat, non ſecus quàm grandiores lapides vectibus impelluntur, quãquam eodem ferramento cerebri membranam cuſtodiant. Eſt enim lamina ferrea anguſtior ab

ab eâ parte quâ os tangit aſpera, ab alterâ læuis, non recta, ſed media duobus locis recuruata.

*Meninx*, Græcè μῆνιγξ, vide *Membrana dura.*

*Menſes*, id eſt, menſtruæ mulierum purgationes, quæ per vterum ſingulis menſibus fiunt, lib. de atrâ bile, cap. 8. quæ & *muliebris fluxus* & *vteri rheuma* appellatur, 3. de cauſ. ſympt. cap. 4. Vnde *menſes* mouentia medicamenta ſunt, quæ in peſſis, aut fomentis, aut quouis alio modo vuluæ admota, non habent vim familiarium ſuccorum attractricem, ſed hoc ſolo nomine bibuntur, vt ſanguinem extenuent, & meatus vteri, obſtructione liberent. 5. ſimpl. 20.

*Mentagra*, vide *Impetigo.*

*Mẽti eruptiones*, ſunt affectiones vlceroſæ & aſperæ, in *Mento* ſuâ ſponte naſcentes, quæ & *Menti papulæ*, & *Mentagræ* appellantur, 5. de com. med. loc. c. 6. & 7.

*Mentum*, quòd Græci γένειον dicunt, id omne eſt, quòd labro inferiori, longâ & orbiculari figurâ ſubiacet, lib. Introd. cap. 10.

*Meri*, Arabibus, *Gula*, Latinis, Græcis propriè οἰσοφάγος dicitur, communiter Στόμαχος; omni enim ventri, collum præpoſitum, inſtar Iſthmi cuiuſdam anguſtum, nominatur Stomachus. *Meri* autem communis quædam via eſt, quæ ab ore cibos & potum fert ad ventriculum, inter hunc, & fauces media, 4. de vſu part. & 13. method. capit. 4.

*Meſaraicæ venæ*, vide *Meſenterium.*

*Meſenterium* (quòd & *Meſaraeon* dicitur) vtroque nomine ab accidentibus ipſi indito; *Meſenterio* quidem à ſitu, *Meſaraeo* autem à peculiari ſubſtantiâ; nam corpus membranoſum medium inter inteſtina ſitum eſt, & omnes venas ex iecore in ipſum deſcendentes, (quæ ob id *Meſaraicæ* dicuntur) vnà cum vicinis arteriis, & neruis in orbem complectitur; quemadmodum etiam inteſtina ſingula, 6. de anatom. administ. cap. 6

cap.6. Eſt autem illi gemina tunica, quarum vtraque à Peritonæo iuxta lumbos exoritur & connaſcitur, niſi qua venas & arterias continent, aut qua adeps multus interceſſit, aut qua ipſa inteſtina conueſtiunt. Nam Ecphyſis à Peritonæo, Colon, quâ fundum ventriculi ſuperuehitur, ab Epiploo poſteriore veſtitur. Illis autem in partibus intercedentia vaſa, adeps & inteſtina, tunicas meſaræi connaſci prohibent. Cæterum, per eas venæ diſperſæ ſunt propè infinitæ, quibus tanquam manibus iecur ſuccum ad ſe trahit, quem in ſanguinem vertat, eaſque tunicæ illæ fulciunt, ne dum homo ſalit aut cadit, vehementiùs feritur, contundantur, aut diſrumpantur. Nec verò *Meſenterium* venas modò continet, ſed & arterias à magnæ trunco, quæ ſecundum lumbos fertur: eas enim omnes ſimul amplectitur, conueſtit, & tuetur. Nec tamen eo contẽta natura, ad maiorem eorum vaſorum munitionem adipẽ multum *meſenterio* indidit, præterque adipem glanduloſum corpus, quòd πάγκρεας vocant, machinata eſt, eoque medias eorum vaſorum ſciſſuras communiuit, ne propter infirmitatem motionibus violentis læderentur.

*Meſenterij appendiculum* nominant, illud vnum principium, in quo Meſenterij venæ, ac arteriæ, (quæ veluti radices in arboribus, in concauam anfractuum partem, inſeruntur) inuicem coëunt, & (in quo totum *Meſenterium* cum inteſtinis continetur) ligamentis naturâ præditum, ſurſum tendens, adiacentes ſibi habens venas, ad iecoris portas; arterias autem, ad eam ſpinæ partem, quæ in ſeptum tranſuerſum, & renes verſùm tendit, 6. de anat.adm.cap.6.

*Meſopleuria*, id eſt, *Intercoſtalia loca*, lib. de muſc. diſſ.cap.23.vide *Intercoſtales muſculi*.

*Metacarpium*, vide *Brachiale*.

*Metalepticus*, id eſt, *tranſumptiuus*, vel *tranſlatiu*[illegible] *motus*, quem natura muſculis quibuſdam c[illegible] 7.de

7.de vſu cap. 14. vide *Tranſumptiuus*, & *Euthyporos*.

*Metaphrenum*,id eſt, *Dorſum*,media eſt ſcapularum pars,cui ſtomachus intùs ſubiacet, lib.Introd. cap.10. cui Thorax configitur, tanquam ad carinam nauis, lib. tegni, cap. 29. Veriſimile eſt ex ipſo etymo, eam Dorſi partem ſignificare, quæ ad ſeptum tranſuerſum ſita eſt,quaſi τὸ κατὰ τὰς φρένας. Sic enim Veteres,Septum tranſuerſum appellarunt. Rufus vocat partem inter Dorſum & Lumbos mediam, quâ Renes adiacent. Nec tamen inter partes ſpinæ numeratur, quam Veteres totam diuiſerunt in Ceruicem, Dorſum, Lumbos, & Os ſacrum, vide *Spina*, & *Dorſum*.

*Metaporopœeſis*, eſt exiguorum meatuum flatuſque morbidi mutatio, ad naturalem ſtatum; nomen eſt, idem planè poteſtatè ſignificans, quòd μετασύγκρισις, à quo μεταποροποίησις, nihil differt, 14. method. cap. 4. Vnde *Metaſyncriticum medicamentum*, quod à dolore tollendo, etiam *Anodynon* ſæpè nominatur; Confirmatorium eſt,& perſanat, lib. de Dynam. in prœm. & 7. de comp. med. per gen. cap. 11. ex alto quin & humores euocat ac transfert,1.de comp.loc,cap.8.

*Metaptoſis*, tranſitus eſt,ſiue transmutatio alicuius morbi, vel febris in aliam ſpeciem, vt, ſi ex acuto fiat non acutus, tunc morbus acutus ἐκ τῆς μεταπτώσεως fieri dicitur.

*Metaſtaſis morbi* propriè appellatur, cùm ex parte vnâ, in alteram, malum (morbus videlicet, cauſaque morbida) migrat: per abuſionem autem *ipſius* etiam *morbi ſolutio*, ita nominatur; 5.aphor.7.

*Metaſyncriſis*, vide *Metaporopœeſis*.

*Metopon*, μέτωπον,pars faciei ſupra oculos ſita,& ad tempora vſque protenſa, ex ſubſtantiâ muſculoſâ, & oſſe ſubiecto conſtans. Aliis, *frons* tantùm dicitur, quantum inter ſupercilia, & capillos patet, pilis nudum. Alij, totum id ſpatium, quòd ab oculis, ad co-

ronalem vſque ſuturam extenditur, *frontem*, & *frontis os* appellant.

*Metrenchuta*, i.e. vteri clyſteres inſtrumenta ſunt per quæ in vterum medicamenta idonea immittimus; perindè vt *otenchitæ*, i.e. *auricularii clyſteres*, per quos in aures, & *recti ſyphones*, (quos *Catheteras* vocant) inſtrumẽta ſunt, quibus in veſicam ali[qu]id infunditur, 5 met. 11.

*Methodica medicina* eſt, quæ communitatibus, & ſimilium ſpeculationi vnicè intenta, omnes particulares affectus, ad generales duos reducit, adſtrictũ, & fluentẽ, quos *communitates* vocant, lib. Intr. c. 3. Μεθοδικοὶ, Medici methodicæ ſectæ addicti, qua illi definiebant eſſe cognitionẽ apparentium communitatum ad ſanitatis finem ſpectantiũ Statuebant autem ad curationis indicationem nihil conferre cognitionẽ loci, aff[e]cti, cauſæ, ætatis, regionis, anni, temporis, conſiderationem virium ægrotantis, aut naturæ, aut habitudinis ipſius, neq; cõſuetudinem, ſed à ſolo morbo, conuenientis remedij indicationem ſumendam cenſebant, neq; ab eo ſecũdum ſpeciẽ; ſed ab eius cõmuni & vniuerſali notione, quam quidem appellabãt [κ]οινότη[τ]α, hoc eſt, *Communitatem*, vt quæ in ſingulis particularibus ſpectaretur. Conſtituebant autem in vniuerſum tres [κ]οινότητας: *adſtrictã*, *fluẽtem* & *mixtã ex vtraq;*. Atque in *adſtrictâ* quidem relaxandi; in *fluente* verò, comprimendi indicationem ſumebant, in *mixtis* verò, quòd magis vrgeret: Præter hæc tria nihil Medico conſiderandum iudicabant, quòd ad remedij inuẽtionem pertinere videretur. Ecquid enim, aiunt, iuuat, refrigerationes, æſtus, ebrietates, cruditates, plenitudines, defectus, laſſitudines, otia, ciborũ qualitates, conſuetudinum mutationes tam anxiè rimari? Eáne, contẽptis iis, qui in corpore ſunt affectibus, ſananda ſuſcipimus, quorum nullum prorſus ſupereſt: Nam illa quidem abeunt, quòd autem ab illis excitatum eſt, in corpore manet; id ipſum curare oportet. Hoc enim

morbus

morbus eſt. Conſiderandũ eſt igitur qualiſnam ille ſit: Si namque adſtrictus eſt,laxari:ſi fluidus eſt,reprimere oportet quâcunq; tandem ex cauſâ vterque originem duxerit. Quid ergo jam cauſa valet,cùm nec quòd fluidum eſt,laxari,nec quòd adſtrictũ eſt,adſtringi nunquã debeat? Atque vt reliqua ſimiliter expendamus,proponatur phlegmone, in quâ cùm adſtrictionis vitium ſit, nõ ſi æſtate acciderit, relaxantia remedia poſtulat:hyeme autem alia, ſed vtroq; anni tempore iiſdẽ percuratur:nec puerili ætate relaxantibus,ſenili verò reprimẽtibus:nec in Ægypto quidẽ laxatoriis, Athenis autem comprimentibus.Similiter ſi phlegmonę contraria fluida affectio ſtatuatur,ea nunquã relaxantibus,ſed perpetuò adſtrictoriis remediis medicanda eſt, hyeme, vere, æſtate,autumno pueris ætate florentibus, ſenibus, ſiue Thraciã,ſiue Scythiam,ſiue Æthiopiam incolant. Itaq; ſi nihil horum ad curationẽ cõducit,fruſtra in his omnibus ſtudiũ ponitur. Quid verò corporis partes? nonne & hæ ſuperuacaneæ ſunt ad indicationem curationis? vel audeat aliquis dicere phlegmonem in parte quidem neruosâ relaxandã,ſed in arteriosâ,aut venosâ,aut adiposâ,aut carnosâ adſtringendam eſſe;vel ſi aliqua ſit in corporis quâdam parte adſtricta affectio,audeat dicere eam non eſſe cõprimendam,vel quòd fluidum diſſolutumq; eſt,conſtringendũ non eſſe;quamobrem ſi partis natura nõ immutat curationis modum,ſed auxiliorum inuentio ex ipſo affectionis genere dependet,in vanum partis ipſius ratio habetur. Ab eâ methodo nimiũ compendiaria μεθοδικοὶ dicti fuêre:quorum Princeps proditur Themiſon Laodic. Syrus, qui ab Aſclep. *rationali* inſtitutus, ad Methodicæ ſectæ inuentionẽ ſe contulit. Hinc eſt,quòd illum Gal.multis in locis *communitatum repertorem* nominet. Eam poſtea Theſſalus Trall.abſoluit,contra quem Gal.tam acriter ſæpè debacchatur.

*Milphoſis*, Μιλφαὶ ἢ μίλφωσις, idem eſt, ac *Madoroſis*,

pilorum defluuium eſt ex palpebris, ab acri fluxione; vide Μαδάρωσις.

Μνᾶ, ſiue *Mina Attica*, & *Ægyptia*, habet vncias ſexdecim (hoc eſt, drach. 128. *Romana*, vncias viginti, li. de pond. & měſ. c. 3. Dicitur etiã *Mina*, Cordis capſula, & glandula, lib. de anat. viu. Plin. autem li. 21. cap. vlt. *Mna*, inquit, quam noſtri *Minam* vocant, pendet drachmas Atticas centum. Quin etiam Fannius: *Mnam* vocitant, noſtriq; *Minam* dixère priores, centũ hæ ſunt drach.

*Mochlia*, traductio eſt oſſium ad naturalem locum, ab eo, qui præter naturam, lib. finit.

*Modus morbi*, vide *Morbi mos*.

*Mola*, Μύλη, eſt os latum & rotundum, toti genu ſuprapoſitum, ob figuræ ſimilitudinem ſic dictum. Siquidem vt *Mola* piſtrinenſis & rotundum eſt, & ab anteriore parte lateribuſque aſperum, à quibuſdam *patella*, *rotula*, & ἐπιγονατὶς dicitur. Eſt adhuc *Mola*, caro informis, & inutilis, in muliebri vtero concepta; quem conceptum inutilem in vtero concretum, ſi ſubdurus ſit, μύλον, ſiue μύλην Græci appellitant, id eſt, *Scirrhum*. Ea interdum rudimentum cuiuſdam formæ obtinet, ſed inchoatum duntaxat. Cute vel membranis obducitur, intus venis abundat compluribus, ſine oſſibus, ſine inteſtinis, ſine viſceribus. Fit à ſemine imperfecto atque infœcundo, vt cui calor deſit, quantum adeſſe expedit ad fœtus conformationem, non tamen planè frigido, humidoque: ſiquidem ex eo nihil omnino effici poteſt. Quo fit, vt mulier ſola citra viri congreſſum *Molam* non gignat, quoniam eius ſemen frigidius atque humidius ſit, ſed ſemen viri præterea accedere oportet, naturali tamen frigidius, atque ob id infœcundum, nec eo vſque progredi valens, vt hominis formam effigiet: id enim vegeti caloris natiui ſpirituſque opus eſt. Sed non ſic gallinæ: ſolæ namque ſine coitu oua ὑπηνέμια, id eſt, ſubuentanea concipiunt;

quæ

planè muliebri molæ reſpondent. In cauſâ eſt ſiccior volucrúm temperatura humoris frigidi redundantiam in ſemine abſumens: Attamen *Mola* quamuis prorſus inutilis concepti fœtus ſpeciem per initia exhibet, menſes ſiſtit, nauſeas & vomitiones excitat, vterum attollit: Poſtea verò naturam proritat ad ſui excretionem: Id quòd ſæpè quadrageſimo die, interdum autem tertio menſe contingit, vel multo etiam ſeriùs, adeò vt pleræque nouem decemve menſes, aliæ toto etiam vitæ ſpatio etiam in vtero geſtauerint. Alimentum namque per venas vteri non aliter quàm fœtus attrahit, eoque nutritur & augetur, vitâ perinde atque planta prædita. Ab excretione verò puerperia citantur, quæ λόχια vocant, lac in mammis colligitur, cæteraque contingunt vt in legitimo partu.

*Molares dentes*, vide *Dentes*, & *Tomi*.

*Mollicinum emplaſtrum*, vide *Malthacode*.

*Mollis pulſus* eſt, in quo arteria quaſi carnoſior diutius contrectata apparet: *durus*, vbi ſiccior, rigidiorque in modum Corij, de pulſ. ad Tyron. c. 3. *mollitudo* autē & *durities*, ſunt tunicæ arteriarum qualitates. ibid.

*Mollities oculorum* (quæ & *Paralyſis oculorum* dicitur) morbus eſt, cùm illorum voluntarius motus omnino aufertur; quemadmodum cùm minuitur, *tremor*, & *titillatio* dicitur: cùm verò deprauatur, ipſiuſque lacerti contorquentur, & non vt decet, mouentur, *Spaſmus* nuncupatur, libr. de ocul. part. 4. c. 7. vide *Paralyſis*.

*Monoculum*, vide *Cœcum inteſtinum*.

*Monohemera collyria* ſunt, quæ vnius diei operâ, lippitudines apta ſunt curare, 4. de compoſ. medic. loc. cap. 2. Μονοήμερα dicta, quòd intra diem vnum curationem abſoluant, ſunt collyria, quæ cum oui candido, aut muliebri lacte, aliquando verò etiam aquâ ſimplici illita, oculis inflammatione laborantibus eam ſtatim mitigant. Conſtant magnâ ex parte iis, quæ mediocriter

diocriter adſtringunt, concoquunt, & diſcutiunt; cuiuſmodi ſunt acacia (quam quidem quæ habent collyria τρυγώδη hoc eſt, fæculenta, appellantur) æris ſquama, æs vſtum, Crocus, Myrrha, Lycium Indicum, Caſtorium, Thus. Verùm in quibus aſtringentia prædominantur, plurimo oui candido diluenda ſunt, præſertim ſi quid ex metallicis complectantur. In quibus autem Crocus, Myrrha, Caſtorium, Thus, Lycium præualent, in his parciùs oui candidum commiſcendum. Cæterum vitari oportet vſum τῶν μονοημέρων κολλυρίων, in plenitudine totius corporis: Nam quia facultate frigida ſunt, obſtruunt, denſantque meatus, ac ſi copia humoris in oculis fuerit, in causâ ſunt plerumque vt tunica κερατοειδὴς rumpatur.

*Moram*, id eſt, *Trimon*, ſiue *Attritionem*, Hippocrates appellat, callo obduratam ſedem, quæ ex diuturnâ capitis brachij immoratione efficitur, in eâ carnis circumjectæ parte, in quam id primâ prolapſione incubuerat, 1. de art. 21.

*Morbidus rigor*, corporis concuſſio eſt, ſanis eueniens, à nullâ exteriori causâ violentâ, ſed ex ipsâ diſpoſitione corporis intrinſecâ; at cùm aquâ frigidâ corpori affusâ, rigor excitatur, non eſt morbidus rigor, vti cùm ex ipsâ corporis diſpoſitione ſuſcitatur, libr. de trem. conu. cap. 6.

*Morbi mos*, quem etiam *modum* vocant, vt ſi morbus benignus, vel malignus ſit, tùm ex propriâ ſuâ ſpecie, tùm ex ſuperuenientibus ei ſymptomatibus ſpectatur, 1. de criſ. cap. 3.

*Morboſum* (νοσῶδες) dicitur, vt *corpus*, vt *cauſa*, vt *ſignum*; nam *corpora*, quæ morbos continent; *cauſa*, quæ hoc efficiunt; & *ſigna*, quæ ipſos indicant, νοσώδη Græcis, nobis *morboſa* dicuntur. Gal. init. artis paruæ.

*Morbus*, νόσος, eſt diſpoſitio præter naturam lædens operationes, 2. criſ. cap. 2. primò per ſe, & non per accidens,

Digitized by Google

cidens, ſibr. de ſympt. diff. c. 1. *Præter naturam*, & *contra naturam*, idem ſunt; vtrumque enim vno verbo παρὰ φύσιν Græci dicunt; nam & fædus Ictericorum color, & lentigo, & alius quiuis etiam leuiſſimus affectus, contra naturam eſt, nec tamen morbus dicitur, ſi propter ſui exiguitatem & obſcuritatẽ, ſummã actionem nõ lædat.

*Morbus Herculeus*, vide *Comitialis*.

*Morbus magnus*, vide *Comitialis*.

*Morbus puerilis*, ſiue *Comitialis affectus*, à Cerebri intemperie prouenit iis, quibus humidum naturâ eſt Cerebrum, teſte Hippoc. lib. de aëre, aquâ, & locis, vbi dicit, pueris accidere conuulſiones & ſuſpiria, quæ putant puerulum efficere, & ſacrum morbum eſſe: vbi per *puerulum* intelligit affectum comitialem, com. 1. in 6. de morb. vulg. 5. vide *Comitialis*.

*Morbus Regius*, qui *Arquatus*, *Aurigo*, & *Icteros* dicitur, eſt bilis flauæ refuſio in cutem, & corporis ſuperficiem, quæ proinde etiam hic tingitur, luteaque fit: albæ quoque ventris dejectiones fiunt eo morbo affectis; lib. finit. vide *Icteros*.

*Morbus ſacer*, vide *Comitialis*.

*Moria*, & *Moroſis*, eſt imminuta functio ratiocinatricis facultatis, quæ etiam *fatuitas* dicitur, Græcè μωρία, μώρωσις, de ſympt. differ. cap. 3. vide *Fatuitas*.

*Mortifera facies* eſt, de quâ in Prognoſtico dixit, naſus acutus, oculi concaui, collapſa tempora, 3. acut. 54. vide *Facies Hippocratica*.

*Motòs*, Μοτὸς. Linamentum, ſeu Linteum carptum, quòd vulneribus, vlceribus, apertionibus corporis ſeu ſiccum, ſeu medicamentis, (quæ ob id ἔμμοτα vocantur) oblitum, inditur; vel ad ſiſtendum ſanguinem, vel ad detergendum, ſiccandum, exedendum: Præterea *Motòs*, Linamenta vocant, & Medicamenta, quibus foris impoſitis, vel eſchara vlceribus inducitur, vel meatus obſtruuntur, vel carnoſæ partes, quæ

circa

circa vlcus ſunt, exeduntur, & conſumuntur, 5.method.3.Sunt τ͂ μοτῶν quinque differentiæ: Tortile, Raſile, Concerptum, Ellychnio pudendoque ſimile. Indita ſunt his differentiis nomina partim à formis ac figuris quibus effinguntur, partim à materiâ ex quâ conſtant. ςρεπτὸν, hoc eſt, Tortile, à formâ nomen habet: ξυςὸν καὶ τιλτὸν, hoc eſt, Raſile, Concerptumque, ab ipsâ linteolorum materiâ; hoc quidem concerpta, illud verò deraſa: quare etiam aliquando ſimpliciter ξύσμα ἢ τίλμα ὀθονίον, hoc eſt, raſura aut vulſura linteolorum, appellantur: ἐλλυχνιωτὸν verò dictum eſt, nō quòd ad lychni ſeu funiculi lucernarum ſimilitudinem contorqueretur, ſed quòd ex ellychnio fieret; id quòd ex Gal. apparet, lib. 13. meth. vbi ait: extrinſecus autem conuenit lineamentum vel ſiccum, vel ex vino, præſertim autem quòd ex molli ellychnio eſt, cuiuſmodi ſunt tarſica. Subdit autem eiuſmodi lineamenta etiam vim quandam habere ad ſuperexcreſcentem vlcerum carnem conſumendam. Πεισποσκωτὸν autem vocatum fuit à pudendi humani ſimilitudine. Verùm præter hæc quinque alia etiam apud Veteres leguntur, vt apud Celſum, λημνίσκος, quòd ille in longitudinem implicitum linamentum interpretatur, & aliquando linamentum inuolutum & oblongum: & apud Aëtium σφηνίσκος, quòd linamentum ſignificat ad cunei parui ſimilitudinem intortum, vel quòd cunei modo ea quæ coniunguntur & adhæreſcunt, ſeparet. vide *Emmota*.

*Motus naturalis*, vel *ſecundùm naturam*, eſt, qui voluntatis imperium ſequitur, ſicuti qui *inuoluntariè in corpore fiunt*, præter naturam ſunt; ad Thraſib. c. 26. *Motus* enim *ſenſibiles*, in animantium corporibus, cùm ſana ſunt, duplices genere apparent; alij quidem ex arbitrio ſanè, ac voluntate, & impetu fientes, qui neruorum, muſculorumque miniſterio fiunt; atque has Medici *voluntarias actiones* appellare ſolent; alij verò, *motus*

*tus in animantium corporibus* exiſtunt, qui arteriarum, & cordis officio obeuntur, quos *vitales* nuncupant. Ac aliud quoddam tertium motuum genus, in venis habetur, quòd & *naturale* dicitur,& ſenſibus non percipitur, lib.de trem. palp. cap.2. vnde *motus naturalis*, & genus, & ſpecies motûs eſt.

*Mox apparentia ſymptomata*, vide *Aſſidentia*, vel *Aſſiſtentia.*

*Mucor*, vide *Coxendrix.*

*Mucoſum humorem*,eum conſueuit appellare Hipp. qui lentore quodã, & albedine præditus, ad exangues partes, hoc eſt, oſſa, & cartilagines cogi cõſueuit,cùm imbecilla ita natura eſt, vt benè cõficere alimentum in ipſis nequeat,ſed quaſi ſemicoctum quid relinquat:Nõ ſecus atque in oculis membranæ relinquunt, & promunt de ſeſe mucorem quendam, cùm lippitudine laborant. Euadit autẽ natura imbecillior, aut ex propriâ intẽperaturâ,aut ex multitudine humoris,qui ad partes confluxit,vt in præternaturalibus tumorib.3.de art.65.

*Mucro*, eſt inferna cordis pars,quæ tantum protenditur, quantum cordis magnitudo occupat ſpatij, 2.de placit.4. vide *Baſis cordis.*

*Mucronata cartilago*, vide *Cartilago enſiformis.*

*Mucus*, ſiue *Mucor*, eſt excrementum pituitoſum, quòd à capite diſtillat,in grauedine,coryzâ, & aliis catharris, 2.natur.fac.9. *Mucus*,ſiue *Blena*,eſt craſſior pituita, 2.de ſem.c.6. Eraſiſtratus,*Mucum* vocat *Phlegma frigidum & humidum albi coloris*, 2.de natur. fac.9. Hippoc.4. de art.42. vide *Coryza*,*Blena*,& *Phlegma.*

*Muliebris fluxus*, eſt humorum vitioſorum ex toto corpore vacuatio, & delatio per vterum, ad multum tempus perdurans, quam eius facit excretio, lib. finit. Vnde *muliebria* ſæpè notant menſtruarum purgationum vacuationem, quæ per circuitum repetitur, 5. prorrhet.50. 5.aphor.28. vide *Menſes.*

*Mulſa*, vide *Melicratum.*

*Multitudinis* (quæ & *Plenitudo* dicitur) *notæ* ſunt, vaſorum diſtentio, grauitas vniuerſi corporis, pigritia ad motiones, & diſtentiones membrorum, vlceroſa, & laſſitudinaria ſenſio, traducta in otio prior vita, non ſine ciborum, ac potuum largiore ingeſtione, & ſolitarum excretionum ſuppreſſione, lib. de mult. c. . & lib. de cur. rat. per ſan. c 4. Eſt autem *multitudo*, omnium humorum æquabilis redundātia, vel ſolius ſanguinis, non qui ſincerus ſit, & aliis humoribus impermixtus, ſed cum iis naturæ modo confuſus; qui, cùm in hominum corporibus exuperat, eius exceſſus πληθώρα vocatur; Eà autem duplex eſt; vna, πρὸς ἀγγεῖα, vel, vt alij vocant, κατὰ τὸ ἔγχυμα, hoc eſt, *quoad vaſa*, quoniam humoribus per vaſa infuſis, conſiſtit, quæ & *vaſorum plenitudo* dicitur, cùm venæ tunicæ in tumorem impletæ ſupra naturalem cuique modum ſe attollunt, iiſdemque tenſio accidit, de multit. c. 10. Altera, πρὸς τὴν δύναμιν, id eſt, *quoad vires*, cùm ægri, qui conſueta etiamnum munia obeunt, ſentire ſeſe graues, pigros, ſegnes, atque ægrè mobiles, referunt, lib. de cur. rat. per ſan. cap. 4. illa propriè *Plethora* dicitur, qualis athletarum eſt.

*Muſculus lacertus*, Μῦς, neruoſum corpus eſt, permiſtâ huic carne, ad partium corporis motum voluntarium procreatus, libr. finit. eſtque proprium inſtrumentum motûs voluntarij in animalibus, 16. de vſu part. cap. 2. cuius ſubſtantia duobus conſtat, carne, & fibris, poſitû ſimplicibus, & ſecundùm longitudinem vt plurimùm exporrectis: cuius tres ſunt partes; *caput*, quòd & *principium* appellant, in quod neruus, & ligamentum inſeri ſolent; *venter*, carnoſus magis, & muſculum præcipuè circumſcribens; & *finis*, ex quo *Tendo*, & *Apeunoroſis* oritur, atque in partes mouendas inſeritur, 1. de motu muſc. & 12. de vſu part. Quæ ad muſculos vaſa perueniunt, velut riui quidam ſunt, qui non

non eorum ſubſtantiam complent, ſed iis alimentum ſubminiſtrant, vt nutriantur & viuant. Muſculo propè omni aduerſus alter muſculus, contrariæ actionis author attributus eſt, vt flexori tenſor, adductori abductor, leuatori depreſſor, clauſori apertor. Pauci enim omnino ſunt, qui Antagoniſta careant, vt Sphincteres, & Diaphragma. Nec tamen numero, aut magnitudine, aut robore pares ſemper ſunt *Muſculi* actionum contrariarum effectores, pro partis mouendæ pondere, aut actionis vehementia. Sunt autem *Muſculorum* differentiæ plures: aliquæ ab ipſorum ſubſtantiâ carnoſa, neruoſa, magis membranoſa: aliæ, à magnitudine, magnus, longus, latus: aliæ, à numero partium, biceps, triceps, ſiue gemelli, & trigemini: aliæ, à figura, deltoeides, rhomboeides, ſcalenus: aliæ à partibus corporis, crotaphitæ, rhachitæ: aliæ, à ſitu, anteriores, poſteriores, interni, recti, tranſuerſi, obliqui: aliæ verò, ab actione, vt ſphincter, & maſſeter. Cæterum, dictus eſt *Muſculus*, vel quod excoriatum murem forma imitetur, vel quod piſci, (quod mihi videtur probabilius) quem *Muſculum* appellant, ſimilis ſit. Dicitur alio nomine *Lacertus*, à quo lacertoſus muſculoſũ ſignificat.

*Muſculi carnoſi*, ſunt muſculi recti, quibus nulla caro ſubeſt; vnde ambientibus muſculis candidiores ſunt, 5. de anat. admod. cap. 7.

*Muſculi cremaſteres*, id eſt, *ſuſpenſores*, ſunt duo graciles muſculi, in vtrumque teſtem peruenientes, quorum alter à pubis, alter ab ilium oſſe, per membranoſum ligamentum tenue exoritur, atque illinc per meatum, qui ad teſtem deuenit, perferuntur, qui teſtem ſurſum attollunt, lib. de muſc. diſſ. cap. 27.

*Muſculi maſticorij*, vide *Mandibularij*.

*Muſculi rhachytæ*, id eſt, *ſpinales*, lib. de muſc. diſſ. cap. 24.

*Muſculi tẽporales*, vide *Crotaphitæ*, & *Mandibularij*.

*Muſculus*

*Muſculus cuticuloſus*, vel *carnoſa cutis*, quæ extremis cutis ſedis partibus, admiſcetur, lib. de muſc. diſſ. c. 30.

*Muſculus latus*, Μυώδες πλάτυσμα, vide *Latus muſcul.*

*Muſculus maximus*, qui *Pſoa* dicitur, eſt, qui ab imis regionibus exortum habens, ad humeri dearticulationem aſcendit, lib. de muſc. diſſ. cap. 1. vide *Pſoa*.

*Mydeſis*, commune nomen eſt partium, quæ ex putrefactione corrumpuntur, ἀπὸ τοῦ μυδᾶν, quòd Grammatici & σήπεσθαι, & δυσχαίνεσθαι interpretantur: Adeò vt τῆς μυδήσεως nomen iis competat, quæ putrefacta liqueſcunt, & ſtillant. Ac quanquam omnibus, ſicut ἐν τῇ εἰσαγωγῇ habetur, partibus communis ſit, ἡ μύδησις, in oculis tamen ante omnia vſurpatur, eorumque præſertim palpebris, quæ adipe tumentes humorem aſſiduè remittunt, lib. Introd. cap. 15.

*Mydriaſis* dicitur, cùm pupilla quidem, nihil colore variat; dilatatur autem magis, quàm natura poſcat, vt Iridis circulo fiat proxima, & viſioni noceat; & profunde eſt pupillæ nimia dilatatio, 3. meth. 2. & lib. Introd. c. 15. Eo malo viſus, quãdoque in totum adimitur, nonnunquam impeditur, vt omnia minora quam ſint, eſſe videantur, diffuſo ſcilicet eo ſpiritu per quem videtur. Cauſa huius eſt humorũ influxus, ſiue paulatim factus, ſiue repente coaceruatus, à quibus tunica ῥαγοειδὴς diſtenditur, & pupilla effunditur, atque dilatatur, acieſque eius hebeſcit. Nõ multũ à pupillæ reſolutione morbus hic diſtat, & non niſi difficillimè editur. Cùm enim tunica ἡ ῥαγοειδὴς mẽbranoſa ſit, vbi ſemel diſtenta fuerit, induratur, neque facilè poſtea contrahi poteſt. Accidit præſertim pueris propter tunicarũ mollitiem & imbecillitatem. Sed & qui naturâ nigros oculos habẽt, magnis ſunt pupillis, ideoque in hanc affectionẽ promptè incidunt: Eadẽ verò etiam πλατυκορία, hoc eſt, *pupillæ dilatatio*, appellatur. Cæterum, μυδρίασις dicta eſt, vel ἀπὸ τοῦ ἀμυδρῶς ὁρᾶν, è viſu obſcuriore, quaſi ἀμυδρίασις: vel

ἀπὸ

ἀπὸ τοῦ μυδᾶν, τουτέστιν ὑγραίνεσθαι, quòd pupilla ſuperfluo redundet humore.

*Myelos*, quaſi *Medulla*, μύελος, familiare oſſis nutrimentum eſt, 2. de vſu part. 16. ſubſtantia ſimplex eſt, humida, pinguis, alba, ſenſûs expers, in cauis oſſium contenta, exanguis quidem, ſed ex ſanguine in ipſas cauitates per venas illabente, ortum habens. Euadit autem candida, & veluti ſpermatica, quòd ab oſſibus eiuſmodi mutationem accipiat. Sic mammæ lac generant candidum, & adenes humorem dealbant, quem intra ſe continent, teſteſque ſimiliter; quæ ſubſtantia in cerebro conſiſtens, dicitur μύελος ἐγκεφαλίτης, id eſt, *medulla cerebralis*, & *ſpinalis*, vel νωτιαῖος, vel ῥαχίτης, vel ψοίτης, ad alterius differentiam.

*Myle*, vide *Patella*.

*Mylphæ*, appellantur defluuia palpebrarum, 4. de compoſ. medic. loc. 5. Sunt quoque pharmaca arida, quæ ſcabris palpebris conueniunt, & ad palpebrarum defluuia conducunt, & obtusè cernentibus, ſiue per ætatem, ſiue ob craſſitudinem, aut frigiditatem humorum in oculis, aut denique propter flatus caliginoſi redundantiam id accidat, ibid.

*Myocephalon*, id eſt, *muſcæ caput*, eſt exigua vueæ tunicæ porrectio, in nigro oculi, muſcæ capitis ſimilis per vlcerationé facta, lib. fin. ſpecies eſt τῆς προπτώσεως, id eſt, *procidentia oculi*. Cùm vlcera, quæ eroſâ vel ruptâ corneâ tunicâ accidũt, profunda euaſerint, portio vueæ excidit, quodque prolapſum eſt, nigrum aut cæruleum apparet; in circuitu verò circa fundum eius partis quæ procidit, labra eroſæ ruptæve corneæ candida apparent, eoque magis ſi quod prolapſum eſt, induruerit, & corneæ tunicæ labra callũ contraxerint. Cæterùm, prolabéte vueâ, pupilla omnino diuellitur, adeò vt vel nullo modo appareat, vel alio prorſus ſitu & figura. Et his quidẽ notis τὸ μυοκέφαλον ἀπὸ τῆς φλυκταίνης diſtinguitur.

*Myodes platyſma*, vide *Latus muſculus*.

*Myopiaſis*, eſt diſpoſitio ab ortu contracta, quâ propinqua & propè oculis admota, limis ſemicluſiſq; oculis cernimus, remota vel parũ, vel omnino nihil; lib. fin. Μυωπία, affectio; μύωψ, qui afficitur; differt à *Nyctalope*, qui non naturâ, ſed morbo talis euaſit; vide *Luſcioſus*.

*Myracopa medicamenta* ſunt, quæ laſſitudines tollunt, cum quâdam odoris ſuauitate, 6. de compoſ. medic. per gen. cap. 11. μυράκοπα Græcè. Id ſicut acopo liquidius, ita vnguento craſſius eſt: recipit enim aut ceram, aut reſinam, aut aliquid eiuſmodi, quorum nullum in vnguenta admittitur.

*Myrmecia*, Μυρμηκία καὶ ἀκροχορδὼν, vtrumque malũ, cutis exigua eſt excreſcentia calloſa, & magnâ ex parte rotunda. Sed *Myrmecia* latiore baſi & ſeſſilis eſt, ac in ſcalpendo & attritu mordentis formicæ ſenſum efficit, ideoque Latinis *formica* appellatur. *Acrochordon* autẽ baſim anguſtiorem obtinet, vt cordæ nexu ſuſpenſa eſſe videatur, Latini *Verrucam* vocant ſimpliciter, aut cum adjectione *Penſilẽ*, 2. meth. 1. quas *Clauos*, *Callos*, & Τύλυς vocant, quas aceto acri, macerantes corticem ſalicis combuſtum, tollunt, 6. ſimplic. vide *Formica*.

*Myſis*, id eſt, *meatuum conniuentia*, vide *Stegnoſis*.

*Miſtax*, Μύσαξ, pars eſt faciei, quæ ſupra labra eſt, & infra nares: Sed & barba ibi exoriens, eodem nomine dicitur.

*Myurus pulſus*, ſiue *Soricis cauda*, eſt, qui ſoricis, muriſve caudam imitatur, quæ in acutum terminatur, vt, cùm ſecundus ictus primo eſt paulò minor, tertius ſecundo, quartus tertio, 1. de diff. pulſ. c. 11. A figuris nomen, quæ in acutum terminant, mutuant hoc Medici, ibid. Adhuc *Myuri pulſus* dicuntur, qui ex maiori adaucto, fiunt minores, ex frequenti rariores, ex celeri tardiores, libr. finit. Μυρίζων σφυγμὸς Græcè. *Pulſus* Μύρυ, hoc eſt, decreſcentis, duplex eſt differentia. Nam

Nam vel nõ ceſſat decreſcere atque minui, donec omnino aboleatur, & deſinat prorſus moueri; qui ἐκλείπων μύουρος appellatur: vel ceſſat decreſcere & minui, qui etiam duas habet differentias: alius enim in quâ deſiit paruitate, hãc perpetuò ſeruat; alius verò rurſus augeſcit, quem μύουρον παλινδρομοῦντα vocant, & redit ad aliquam magnitudinem, eamque vel priori parem; vel maiorem, vel etiam minorem: ac nonnulli quidem quâ ante proportione ſunt imminuti, eâdem rurſus augentur, alij verò, maioribus vel minoribus acceſſionibus vtuntur. Pulſus omnis μύουρος, prouenit ab imbecillitate facultatis pulſificæ, quæ tanta eſt, vt ei oneri ſint admoti arteriæ digiti. Verùm ea imbecillitas in eo qui μύουρος ἐκλείπων dicitur, maxima eſt; neque enim ſe recipit & recolligit, poſtea in eo qui in quâ deſiit paruitate hanc ſeruat; minor verò, vbi magnitudinẽ recuperat.

*Myxa*, Græcè Μύξα, eſt humor pituitoſus ex naribus fluens; Latinis, *mucus* & *pituita narium* dicitur. Is humor pituitoſus, lentus & albus in partibus exanguibus, oſſibus & cartilaginibus colligi conſueuit, cùm ad eam imbecillitatẽ peruenerint, vt alimentum ſuũ nequeant concoquere: ſic enim veluti ſemi-coctũ quid relinquitur, non ſecus atque in oculis mẽbranæ laborantes, ſordem eã reponunt, quam λήμην appellant. Nec tamen is humor qui μύξα dicitur, perpetuò contra naturam eſt. Siquidẽ in omnibus articulis mucoſum quendã humorem videre licet, vt inde & motio prõptior, & articulus iniuriis minùs eſſet obnoxius, quod quæ ſicca sũt, abrũpi in motionibus facilè ſoleant; eâque ob cauſam vertebrarum vincula, μυξώδη Hipp. l. de art. appellauit. Sed contra naturã in iuncturis plerumque ille ſuccreſcit, de quo ſcriptum eſt aph. penult. ſect. 6. atque etiã in vtero; vnde abortus ſequitur, vt aph. 45. ſect. 5. ſcriptum eſt. Μυξωτῆρες idem quod μυκτῆρες, à *muco* arbitror, qui per nares exit. Et *nares*, Sophocles etiam μύξας appellauit.

## N.

NArcotica, quæ & *Hipnotica, Stupefacientia, Somnifera,* Græcè, ( Ναρκωτικὰ φάρμακα (*Colica* etiam, 5.de comp.medic.loc.cap.9. & lib.7.cap.5.) nuncupantur, hoc eſt, ſomnum conciliantia medicamenta, quæ temperiem ſortiuntur, ſummè aduerſam iis, quæ reuera ſunt *anodyna*; refrigerant ſiquidem omnia corpus, & ſenſum eò vſque obſtupefaciunt, vt, ſi paulò liberaliùs ebibantur, mortem afferant, 5.ſimplic.19. vide *Anodina, Colica, Hypnotica.*

*Nares*, μυκτῆρες, propriè dicuntur coſicanæ naſi partes vtrinque poſitæ, quæ meatum præbent ſpiritui & odoribus; verumtamen quandoque totum etiam id membrum μυκτὴρ à Medicis appellatur, qui Latinè *Naſus* dicitur, odoratus inſtrumentum; quippe ſi occluſis naribus, ſpiritum ore adducimus, odorem nullum ſentimus; ſin autem ſpiritum apertis naribus attrahimus, odor ſenſum protinus mouet,in medio oculorum prominens, libr. de inſtrum. odor. cap.1. Naſus verò in ſe ſeptum quoddam cartilagineum per media loca diductum habet, duoque foramina ſatis conſpicua; hæc, inquam, quæ cernuntur, & in ſingulis naribus ſingula ſunt, *Nares* dicuntur, ibid.cap.2.

*Narium alæ*, vide *Alæ narium.*

*Naſus*, vide *Nares.*

*Nates*, quas πυγὰς, & γλουτοὺς Græci vocant, ſunt inferiores corporis partes poſticæ, ad animalis factæ quietem & ſeſſionem, quamobrem Natibus carnoſa corpora ſubſtrata ſunt,quarum gibbæ partes,quòd orbiculares ſint, *ſphæromata*, ceu modo orbium factæ, à Græcis appellantur, lib.Introd. cap.10.

*Nates cerebri*, vide *Glutia.*

*Natiuus calor*, ( quem & *Calidum innatum* vocant, cuius vi omnia animantia viuunt & vigent) apud Galenum

lenum eſt aut anima, aut primum & præcipuum animæ inſtrumentum, quo omnia quæ ſunt ad vitam neceſſaria, adminiſtrantur. Inſiti caloris præſentia, *vita* eſt, vt abſentia, *mors*; inæqualiter in ſingulis corporis partibus diſperſus; In corde flagrantiſſimus; in ventriculo & præcordiis moderatior; in capite & cerebro, adhuc minor, in oſſibus perexiguus; prout natura vnicuique particulæ expedire & conuenire adjudicauit. Hic *fixus*, *inſituſque* dicitur, hoc eſt, à naturâ, in primâ conformatione ſingulis partibus certâ menſurâ & debitâ proportione inditus; cui *calor fluens* & *aduentitius* opponitur, quem natura in corde tanquam in quodam penu collocauit, vndè per arterias cum ſpiritu & ſanguine, ſuis velut vehiculis & pabulis continenter depromitur, ferturque in ſingulas partes, vt earum calorem natiuum, fixum, inſitumque foueat, atque inſtauret. Idem ille calor influens, in mœrore, metu, verecundiæ initio, frigore, acceſſionum principiis, & ſomno, intrò cum ſanguine & ſpiritu ad cor recurrit, & ob id per eos affectus, & cutis, & ſubditæ illi partes frigent, & pallent; contrà in gaudio, verecundiâ iam vigente, ſtatu acceſſionum, ac vigiliâ, calor ad cutim copioſior effunditur, cum ſpiritu & ſanguine, & pronus calor, rubor, tumor & nitor, hic partibus inducitur.

*Naturæ* nomine, *temperamentum* intellexiſſe Hippocrat, atque id eſſe præcipuum, & maximè proprium *Naturæ* ſignificatum, ab ipsâ naturæ ſubſtantiâ deſumptum, cùm ſæpiſſimè, tùm libro toto de Naturâ humanâ, Galenus teſtatur, 3. aphor. 2. vbi naturarum has dicit, æſtate, has hyeme, malè benéve ſe habere.

*Naturales facultates*, φυσικαὶ δυνάμεις, à Galeno in arte paruâ diſtinguuntur; in primas, ſeu principes, & in ſecundarias, ſiue miniſtras: *Primæ* ſtatuuntur tres; *generatrix*, *auctrix*, *nutrix*. His omnibus ſingulis, aliæ quatuor inſeruiunt, *attractrix*, *retentrix*, *concoctrix*, *ex-*

 *pultrix*,

*pultrix*, quæ non in iecinore modò, ſed in omnibus vel minimis corporis partibus, à primò ſtatim ortu inſunt.

*Naturalis motus*, vide *Motus naturalis.*

*Nauiforme os*, vide *Scaphoeides.*

*Nauſea*, vide *Vomitus.*

*Nauſeationes in venis*, id eſt, ναυτιῶσαι, appellat Hippocrates, quas priùs vocauerat *exucreationes*, hoc eſt, *ſugillationes*, cùm venæ (more eorum, qui nauſeam patiuntur, & euomunt, ) ſanguinem expulunt, ac quaſi euomunt, tùm ex propriâ imbecillitate virtutis retentricis, quam ex inflammatione contraxerant, tùm ex ipſius ſanguinis copiâ, & prauitate, 2. de fract. 2 4.

*Nebulæ*, Græcè νεφέλια, ſunt vtriuſque oculi membranæ ex aliquo vlcere tenues, & ſuperficiariæ albedines quaſi & caligines; nam ſi craſſiores ſint, & profundum petant, λευκώματα, & *albugines* dicuntur, lib. de remed. part. fac. cap. 12.

*Nephritis* dicitur renum affectus, ſiue is ſimilaris ſit, vt *intemperies*; ſiue inſtrumentalis, vt *calculus*, ſiue cõmunis, vt *vlcus inflammatum*, propriè tamen *Lithiaſin*, id eſt, calculi morbus, *Nephritis* appellatur, lib. de ren. affect. dign. c. 2. Omnes verò homines, qui ſubinde difficulter mejunt, aut etiam ſuppreſſam vrinam omninò habent, vbi circa lumbos dolent, ac arenoſa mejunt, *Nephriticos* dicunt, quo calculo emiſſo, eorũ protinùs dolor, & vrinæ ſuppreſſio deſinit, 1. de placit. c. 13. vnde *nephriticas, antidotes*, & *compoſitiones* appellant, quas renibus affectis accommodant, vt ex ipsâ appellatione manifeſtũ eſt; *nephritica* enim nihil aliud, quàm renales ſonant, 10. de compoſ. med. loc. c. 1. Eſt autem duplex earum differentia generaliſſima; quædam enim calculoſos renes iuuant; quædam verò inflammatos & vlceratos, quæ etiam ad veſicam ſimiliter affectam conueniunt. Habent autem contrarias inter ſe facultates: quæ enim inflammationibus, & vlceribus conueniunt,

mitigatiora eſſe oportet, coniuncta tamen diureticis: quæ verò calculoſis medentur, vnicam facultatem ſortiuntur, quæ ſecare & extergere poteſt cum manifeſtâ caliditate: ſunt autem talia omnia ferè amara.

*Neruum*, quidam appellant omnia ſimilarium corporum genera in animalibus, quæ & exſanguia ſunt, & ſenſu carent, vt, quæ ex oſſibus oborta, ab Hippocrate *copula* & *ligamenta* vocantur. Inſuper, quæ ex cerebro & dorſali medulla prodeuntia, ab eodem propriè *Nerui*, & *Toni* dicuntur. Denique ex muſculis qui proueniunt, *Tendones* quoque ſic vocitant. Quidam igitur omnia hæc *Neruos* appellantes, primum, ipſorum genus *colligatorium* eſſe aiunt; ſecundum autem, *ſenſibile*, atque *electorium*; tertium, *apeunoroſim*, hoc eſt, *neruorum propaginem*, cognominant, com. 1. in 6. de morb. vulgar. νεῦρον autem ἀπὸ τοῦ νεύειν, Græcis dictum eſt, quod *nutare*, & *flectere* ſignificat, vt docet Galenus, initio libri de motu muſcul. vide *Tonos*.

*Neruum colligantem*, Medici vocant νεῦρον συνδετικὸν, quem Hippocrates vocat *ligamentum*, ſeu συνδεσμὸν, *copulam*; ex oſſibus ortum dicit. vide *Neruum*.

*Nerui duri*, & *molles*, eiuſdem quidem ſubſtantiæ, at non vniuſmodi ſunt vſus: *molles* enim ad ſenſum; *duri*, ad motum ſunt deſtinati; non quidem quòd duri non ſentiant, ſed à duris hebetior & obtuſior ſit ſenſus, quàm à mollibus: mollium principium eſt *cerebrum*; durorum, *ſpinalis medulla*; ab hoc principio, ſinguli in ſuas ſedes, à natura mittuntur, *molles* quidem, in organa ſenſuum; *duri*, in muſculos: dicuntur autem *molles*, vel *duri*, ſibi inuicem ſimul, & ad cerebrum, collati.

*Nerui optici*, ſeu *viſiui*, vide *Neruos ſenſificos*.

*Nerui recurrētes*, Νεῦρα παλινδρομοῦντα, sūt rami duo neruorum ſextæ coniugationis à Cerebro prodeuntium, quorum dexter circum arteriam, quæ axillam adit; ſiniſter verò, circum magnum arteriæ deſcendentis

truncum obuolutus,ſurſum reuertitur, & recurrit quaſi in laryngem,ad vocem efformandam; quare Galenus, 4. loc. aff. φωνητικοὺς, maluit appellare, id eſt, *vocales*; ita enim ſunt neceſſarij ad vocem, vt ſecti, vel intercepti, vocem prorſus aboleant; refrigerati verò, tantiſper vocem impediant, donec calefacti, naturalem temperiem recuperauerint, 1.loc.aff.6.

*Nerui vocales*,ſunt nerui gutturis,qui ad inſtrumenta vocem concinnantia propriè pertinent, quos Galenus & inuenit, & eo nomine donauit,) quibus vel inciſis, vel laqueo interceptis, vox perit; non differunt à neruis apud arterias exiſtentibus,quos *recurrentes* nominant: ipſorum enim eſſentiæ pars ſunt, & vtrique vocem efformant, 1. loc. aff.6.

*Nerui voluntarij* dicuntur, qui ex cerebro, dorſique medullâ ortum ducunt: ſicuti *Nerui*, qui ex muſculis *tendones*; & qui ex oſſibus proueniunt, *ligamenta* appellantur, lib. de oſſib. in prooemio.

*Neruorum coniugatio* dicitur, quoniam neruus non vnus,ſimplex, aut ἄζυγης, à ſuo principio proficiſcitur, ſed omnes coniugati feruntur, ideoque ab Anatomicis *neruorum paria* appellantur, ac ſeptem quidem paria à cerebro,triginta verò à ſpinali medulla proficiſcuntur.

*Neruos ſenſificos* in genere vocant, qui ad ſenſuum inſtrumenta mittuntur,aliis quidem,qui mouent membrum, molliores, 7.de plac.5. Propriè autem *ſenſificos* vocant *Neruos*,ſiue *Poros*, neruos à cerebro ad oculos deſcendentes,qui ſoli ſunt conſpicuæ, & ſenſibiles viæ ſpiritus, 10. de vſu part.12. & proin eoſdem *Opticos* vocant,16.vſu part.c.3. atque etiam *Viſiuos*, ab actione nomen imponentes, lib.de neru. diſſ. cap.2.

*Neruoſæ diſcriminationes*,ſunt fines membranarum, quæ orificiis cordis adjacent, 1.de placit.10.

*Neruoſum*, νευρῶδες, corpus ſpermaticum, & exangue, ad nerui naturam & ſimilitudinem accedens; licèt

licèt enim Galenus tria neruorum genera dicat initio, lib. 15. de vſu part. & com. 1. in 6. τ ἐπιδημιῶν; præter illa tamen tria genera, ſedes, vterus, veſica, & pudendum virile, *neruoſa* dicuntur, cùm tamen nullo prædictorum generum contineantur, aut componantur, ſed quòd neruoſorum corporum ſimilitudinem gerant; contrahi enim in anguſtum, & extendi in latum poſſunt, quæ corpori carnoſo & pingui non conueniunt: vnde quidam Penis colem, *neruum cauernoſum* appellant, ab eoque Penem & ipſum, totum *cauernoſum* vocant, quòd arrigi, flacceſcere, item contrahi, extendique poſſit, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2.

*Neruus cauernoſus*, vide *Neruoſum*.

*Neſtis*, νῆστις, *inteſtinum*, vide *Entera*, & *Ieiunum*.

*Neurotonus* dicitur is, qui in neruis vel tendonibus, ſine diſcrimine, vulneratus eſt. 3. de compoſ. med. per gener. 2.

*Neutrum corpus* eſt, vel quòd neutrius extremæ diſpoſitionis eſt particeps, vel quòd vtriuſque, vel quòd nunc huius, nunc illius particeps, ſalubre nunc, nunc inſalubre eſt, lib. regn. cap. 6.

*Nigra bilis*, eſt humor melancholicus, qui dum animal naturaliter ſe habet, quotidiè gignitur, & proindè omnino alia eſt ab eá, quæ ex vſtione, ac velut aſſatione conflatur, 14. method. cap. 9.

*Nigra vena*, vide *Communis*, & *Media*.

*Nigritia*, & *Nigror*, vide *Contuſio*, & *Effuſa*.

*Nodi*, ſunt extrema pars poſtbrachialis, à quibus digiti incipiunt, quos *Condylos* Græci vocant, lib. Introd. cap. 10.

*Nomas* appellare Medicis mos eſt, putreſcentia vlcera, ἀπὸ τοῦ νέμεσθαι, id eſt, à *paſcendo*, quòd putredo depaſcatur membra, & ad vicinas partes ſerpat, adeóque vnà cum parte primùm vitiatâ, & ipſas finitimas ſedes corrumpat, 9. ſimpl. Putredinem autem acquirit vel

diutus

diuturnitate temporis, quo omnia, quanquam initio εὐήθη, ſint, tandem κακοήθη redduntur, vel ſtatim à principio, vt quod à venenatis animalibus factum eſt. Progreſſu quidem temporis, & Aphtæ, & Dyſenteriæ, in Nomas tranſeunt, teſte Galen. Sunt autem omnia eiuſmodi vlcera ægrè ſanabilia, & vehementiſſimis prorſus medicamentis opus habent, adeò vt citra vſtionem ſanari non poſſunt. vide *Phagedænæ.*

*Nothæ coſtæ*, vide *Illegitimæ.*

*Nothon*, vide *Tergum.*

*Notyæos myelos*, vide *Myelos.*

*Nubis* nomen, ſolent Medici, ab aëre, ad vrinas transferre, pro alienâ eorum, quæ in vrinarum ſuperficie pendent ſpecie, vel euaporatione. Vt ergò in aëre interim tempeſtas fit, vbi nubibus condenſatus, ater, & nubiloſus dicitur, videnturque nubes quædam per eum diſiectæ; quo quidem tempore nubium cernimus colorē non exquiſitè atrum, nec lucidum, ſed inter hos medium: haud aliter, *nubes in vrinâ* (quam vocat etiā Hippocrates *nebuloſam ſuſpenſionem*) alia alba, alia nigra, alia media, oritur ex euaporationibus, ad vrinæ ſummā partem delatis, com. 1. in 3. de morb. vulg. 4. quæ etiam dicitur, *Nebula, Nubecula, Sublimamentum,* ἐναιώρημα ἐπινεφέλον. Cæterum, id omne crudum eſſe, & à flatuoſo ſpiritu in altum efferri, Galenus docuit; quod verò perfectè concoctum, ſecretum, æquale, ſimilareque eſt, id certè quoniam nihil flatûs habet, in fundum vaſis vrinarij deſcendit, ac vocatur *Hypoſtaſis.*

*Nucha*, vulgò appellatur *ſpinalis medullæ initium*, Græcè νωτιαῖον μυελόν, *Medulla ſpinalis.*

*Nutrimentum* eſt, quicquid ſubſtantiam noſtri corporis conſeruare, & augere, & in eandem conuerti, aptum eſt, 1. ſimpl. cap. 1.

*Nutritio*, eſt continuò effluentis ſubſtantiæ redintegratio; vnumquodque verò, eâ ipsâ ſubſtantiâ, quâ primùm

primùm genitum eſt, ali etiam perpetuò conſueuit; 1. de ſem. c. 16. vide *Poſtheſis*. Vocatur autem omnis illa alteratio, quæ alimenti in ſubſtantiam partis, quæ nutritur, tranſmutationem præcedit, *concoctio*; vbi verò iam parti apponitur, *nutritio*, 8. de compoſ. med. loc. c. 6.

*Nyctalops*, νυκτάλωψ, *Luſcioſus*, is eſt, qui die videt obtuſiùs, Sole occiduo acriùs, nocte magis adhuc; vel contrà, die parùm, veſperi aut nocte prorſus nihil, vnde *nocturna oculorum cæcitas* appellatur, 2. method. 2, 4. de compoſ. medic. loc. 8. lib. de Introd. Accidit propter capitis imbecillitatem, & maximè ſpiritus viſiui craſſitudinem, itemque reliquorum oculi humorum ac tunicarum. Cæterùm, νυκτάλωψ dicitur non ille modò qui ita laborat; ſed ipſius etiam affectionis nomen eſt. Sic autem dicitur quaſi ὁ τῆ νυκτὸς ἀλαὸς, hoc eſt, *noctu cæcus*; ἀλάειν enim *videre* ſignificat. vide *Luſcioſus*.

*Nympha*, vide *Colliculum*.

## O.

OBauditus, ſiue *Obauditio*, eſt vitiata actio auditricis facultatis, proportione reſpondens vitioſo viſui, veluti cùm oculis, colore, figurâ, magnitudine, vel ſitu mutata videntur, differens à *Baricoïa*, quæ eſt audiendi difficultas, grauis auditus, ſeu diminuta audiendi actio; vt ſurditas, eſt ablata audiendi actio. Aufertur autem, minuitur, vel deprauatur auditus, aut læsâ aliquâ aurium particulâ, aut neruo, qui in has à cerebro pertingit, aut cerebri eâ parte, quâ is neruus exoritur, 1. de ſympt. cauſ. cap. 3. 4. 5. vide *Baricoïa*.

*Obelaa ſutura*, eſt cranij commiſſura recta, quæ à mediâ ſincipitis ſuturâ ad mediam ſuturam occipitis ſecundum longitudinem extenditur; Græcè dicitur ὀβελαία καὶ ῥαβδοειδὴς ῥαφή. Vtrumque nomen inditum eſt,

eſt, quòd veru, aut ſagittæ, aut virgæ inſtar rectà incedit, Latini proindè *rectam*, & *ſagittalem* vocant, 9. de vſu part. cap. 17. & lib. de oſſibus in prooemio.

*Obliquatus pulſus* eſt, qui oritur non conſtitutâ in rectum arteriâ: ſeu, qui editur, cùm arteriæ ſitus obliquus eſt, lib. finit. med.

*Oblongum & depreſſum* dicunt oſſis caput, ad ceruicem & ſinum, cui inſeritur, id ipſum referentes, lib. de oſſibus in prooemio.

*Obſeruatio*, Τήρησις, Empiricorum vox eſt, qui quicquid obſeruâſſent fieri in morbis, τήρησιν vocabant: quorum, cùm magnam haberent copiam, eam omnem ἄθροισμα nuncupabant: & ab obſeruatione quidem memoriam, à memoriâ verò, experientiam manare dicebant, & ab eâ proximè artem conſtitui, dum meminimus quid cum quo, quid ante quod, quid poſt quod obſeruauimus, atque id quidem vel ſemper, vel plerumque, vel vtrouis modo: ſemper, vt vulnerato corde mortem ſequi: plerumque, vt ſcammoniâ ventrem purgari: vtrouis modo, vt percuſsâ ſuperiori membranâ cerebri mortem ſequi; rarò, vt vulneratâ cerebri ſubſtantiâ ſalutem contingere.

*Obſtipitas*, eſt diſtortio ſpinæ, ad laterale corporis partem, 3. art. 2. quã *Scolioſin* Græci vocant; vide *Cyphoſis*.

*Obſtructio*, vide *Compreſſio*.

*Obſtruentia corpora* (quæ Græcè *Stegnotica*, quæque generaliori nomine *contrahentia, occludētia, & conſtringentia* dicuntur) ſunt, quæ ora vaſorum occludunt, & ſenſibiles excretiones cohibent, *Corpus* enim *ſtegnoticum*, quòd claudit, & continet in ſe, nec quicquam quòd ſenſu queat percipi, ex ſeſe emittit, Græcè ϛεγνὸν nuncupatur. Differunt à *condenſantibus*, quòd hæc poros & meatus corporis contrahant; *obſtruentia* autem & *oppilantia*, vaſorum corpora claudant, 5. ſimpl. 14. illa ϛεγνωτικὰ, hæc πυκνωτικὰ Græci vocant.

*Obſtu*

*Obſtupeſcentia* eſt, cùm æger iacens, neque aliquid dicit, neque agit, ſed apertis oculis quietus manet, ſimilis iis, qui ex timore ſunt attoniti, 7. aph. 14.

*Occiput*, ἰνίον, ea eſt capitis pars, quæ à vertice tanquam à centro circuli, vnde capillorum prouentus incipit, ad poſteriorem capitis partem, vſque ad Tendones & Nucham deſcendit, lib. Introd. cap. 10.

*Ochema*, τροφῆς, id eſt, *vehiculum nutrimenti*, ſimul cum appellatione, vſum oſtendens, quòd Hippocrates vocat *ſeroſum recrementum*, eſt aquoſa & tenuis ſanguinis humiditas, ad craſſam ſubſtantiam Chymi, per arctas venas in totum corpus ferendam, à naturâ comparata, 4. de vſu part. cap. 5.

*Ochthode*, ὀχθώδη *vlcera*, id eſt, *verrucoſa*, quæ non maligna, & contumacia ſunt, ſed ſolùm labra calloſa, & dura habent, 4. de comp. med. per gen. cap. 5. vide *Dura vlcera*. ὄχθοι, tumores verrucoſi, tuberoſique, quales in Elephanticis apparent.

*Ocrea*, vide *Tibia*.

*Odaxiſmus*, ὀδαξισμὸς, eſt pruritus is, qui conceptis iam intra gingiuas dentibus, & erumpere feſtinantibus, ſentitur, quo ſolent infantes relatis ad os digitis, identidem eos mordere, & ipſi gingiuas ſuas confricare. Aliud autem eſt ὀδαξισμὸς, quàm ὀδοντίασις: hæc enim dentis iam concreti eruptio extra gingiuam, (alio nomine ὀδοντοφυΐα) ille verò dentis ipſius concretio & conformatio intra gingiuam, ſeu dolor ex eiuſmodi concretione exoriens. Hermolaus Barb. apud Dioſcoridem gingiuarum commerſionem vertit. Reperitur & ὀδαξησμὸς, ab ὀδαξέω.

*Odontalgia*, id eſt, *Dentium dolor*, 2. meth. 2.

*Odontoeides*, vide *Dentem*.

*Odontophyia*, puerorum eſt dentitio, vbi ſcilicet è gingiuis prorumpunt dentes.

*Odoratum*, nominant non ſolùm odoris ſenſum, ſed etiam

etiam vim ipſam, cuius odorandi officium eſt, lib. de Inſtrum.odor.c.1. ὄσφρησις Græcè. Sic & γεῦσις non modò ſaporis ſenſum, ſed ipſam etiam facultatē ſignificat, per quam guſtamus. Huius autem tum ſenſus, tum facultatis inſtrumentum intra caluariam conditum eſt, ſiue id ſint ventriculi cerebri anteriores, ſeu potiùs cōtinuæ cum iis propagines, ſimiliter cauæ, prope oſſium ethmoideω̃n initium deſinentes. De eo namque dubitare Galenus videtur, modò hoc, modò illud aſſerens.

*Oedema*, οἴδημα, videtur Hippocrat. omnes præter naturam tumores, nominare, ſiue dolore careant, durique ſint, quos *ſcirrhos* Græci appellant, ſiue dolorem inferant, quos *phegmonas* id eſt, *inflammationes*, propriè vocant; ſiue abſque dolore laxi, atque molles ſint; quos ſolos in ſpecie οἰδήματα, Græci nominant, com.1.in 6. de morb. vulg. 2. Et proin *Oedema* eſt tumor præter naturam, qui dolore caret, & digitis cedit: aliquando tamen apud Hippocratem ſignificat, *durum, & dolentem tumorem*, 1. prognoſt. 29.

*Oenodes vinum*, id eſt, *vinum vinoſum*, quod multam ſuſtinet aquæ miſtionem, & imbecilles vires ferit; quod & *Polyphorum* & *Multiferum* appellatur; quod vt benè temperetur, multam exigit aquam: Contrario autem modo, *Olyphoron*, ſiue *Pauciferum*, quod vt bibatur, minimâ eget aquæ miſtione, 3. acut. 20. & 7. method. 6. vide *Hydatodes*.

*Oeſophagum*, Veteres nominant eam partem, quæ inter fauces, & os ventriculi ſuperius, intermedia eſt; Ariſtoteles; & qui poſt eius ſæculum ſcripſerunt, *Stomachum*, nos *Gulam* appellamus: via eſt eorum, quæ tùm deuorantur, tum vomitione deiiciuntur, 5. loc. aff. 5. *Gula*, Arabibus, *Meri* dicitur. Οἰσοφάγος dictus eſt, quod ea ferat quæ eduntur; eſt enim via cibi. Habet duas proprias tunicas, quarū interna oris tunicæ continua eſt, & ibi craſſior atque durior, vbiq; autē neruoſa; externa

externa verò carnoſa. Vtraq; fibris contexta eſt: interna rectis, externa tranſuerſis, ſed vtriſque quidem deglutitionẽ accelerantibus, & vomitum, dum illi trahunt, hi expellunt. Incumbit ſeptem ſpondylis colli, & quatuor metaphreni, nonnihil in dextrum latus à quorum interim ſpondylorum ligamentis ortam habet tertiam tunicam, quâ illa obligatus fertur in ventriculum, nonnihil in dextrum latus abſcedens, vt cedat aortæ deſcendenti. Ad nonum denique ſpondylum ligamentis valentibus ab eo natis in altum leuatus arteriamque prætervectus, iam ſiniſter, pertuſo diaphragmate cum duobus neruis inſignibus à ſexto pari demiſſis ventriculo vnitur Οἰσοφάγον etiam ab Hippocrate dici os ventriculi, Galenus in linguarum interpretatione explicauit.

*Oeſypus*, id eſt, *Lana ſuccida*, ſiue *non lota*, 14. method. 7. vide *Lana ſuccida*.

*Olecranos*, quartus eſt muſculus, qui per profunda adit cubitum, in medio gibberi interioris, inferioriſque brachij, 3. de anat. adm. cap. 4. à quo & *Cubitus*, &. *Cubiti os*, *Olecranos* appellantur, vide *Ancon*.

*Oligophoron*, vide *Oenodes*.

*Oligotrophia*, id eſt, *parcior nutritio*, 3. ſanit. tuend. c. 8

O*mentum*, ἐπίπλοον, ἢ ἐπίπλουν, eſt corpus membranoſum ex duplici peritonæo, ceu plexû & adiposâ ſubſtantiâ compoſitum, medium inter vaſa, quæ in ipſo continentur, quibuſdam aut multò infrà quàm vmbilicus conſiſtens, quibuſdam ad pubis oſſa deſcendens, cùm in pronum, ceu ad vmbilicum, paruæ magnorum vaſorum ſoboles, ex alto deferuntur, 6. de anat. adm. 5. ex duabus tunicis denſis, & ſubtilibus ſibi incumbentibus, quàm plurimis arteriis, & venis, pinguedine non paucà conflatum, gratiâ calefaciendi, & ventriculum roborandi factum, 4. de vſu part. 9. quod *Epiploon*, ſiue *Epiplun*, Arabibus *Zirbus*, Antiquis *Rete*, quòd ita adipe inſtructum Omentum, reti non ſit abſimile

mile, indeque γαγγαμῶν, & σαγήνη, à pleriſque dictum fuit, lib. de neru. & art. diſſ. cap. 1. Id ſecto peritonæo primùm in conſpectum venit: Dorſo ad vndecimam thoracis vertebram, & iecinoris cauo, & ventriculi fundo, & duodeno inteſtino, & lieni, & colo ligamentis adhæret, reliquis autem inteſtinis prætenditur, & quodammodo ἐπιπλέει, hoc eſt, *innatat*, vnde & nomen habet. Vſus eius maximus eſt, vt ventriculum, cuius fundo incumbit, foueat, innatumque calorem etiam per inediam tueatur; deinde verò, vt venæ portæ ramos quoquo verſus protenſos, ſibique implexos fulciat, & arterias pariter neruoſque proximis ipſi partibus inſerendos tutò deducat.

*Omiaa vena*, ὠμιαία, id eſt, *humeralis*, ramus eſt venæ cauæ clauiculas ſupergreſſæ, per Omoplatam in brachiū deſcendens, quā Galenus interdum *externam* vocat, ad differentiam axillaris, quam *internam* nominat: Vulgus nūc Cephalicam appellat, quòd ad capitis morbos magnâ vtilitate ſoleat ſecari. vide *Humeraria*.

*Omotribes*, ſiue *Omphacinum oleum*, id eſt, *crudum oleum*, ex Oliuis immaturis expreſſum, 8. method. 3. ὠμοτριβὲς ἔλαιον etiam ὀμφάκινον vocatur, hoc eſt, acerbum; refrigerat & aſtringit.

*Omoplata* (quæ & *Homoplata* dicuntur, & *Scoptula*, 8. method. 8.) id eſt, *Scapulæ*, quæ humeri articulum conſtituunt; eſt enim in extremo ſcapularum inſculpta capacitas, tantâ magnitudine, quanta capiti ipſius brahij dearticulando, cui inſeritur, eſſet aptiſſima, 13. de vſu part. cap. 10. Sunt oſſa duo (vtrimque videlicet ſingula) poſt thoracem in dorſo ſita, clauibus & brachio inarticulata. Sunt autem hæc oſſa, vt ſcribit Galenus, admodum inæqualia; & omnibus ſuis partibus diſſimilia. Foris enim gibba; intus ſima exiſtunt: item ima baſi tenuia ac longa, ſuperno fine craſſa & parua. Vtraque autem *Homoplata* duobus oſſibus inarti

articulatur, ſummâ quidem ſuâ ſpinâ acromio claui per Synarthroſim, cauitate autem ſuæ ceruicis ipſi brachio per Diarthroſim.

*Omos, humerus*, propriè dicitur id totum, quòd in articulatione brachij, cum Omoplatâ apparet, adeóque reuera ipſe articulus brachij, cum Omoplatâ ſic vocitatur. Rufus κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, hoc eſt, *caput brachij* appellauit. Apud Ariſtotelem ferè pro *humeri articulo* accipitur, quem Celſus *Scapulam* vocat.

*Oncos* apud Hipp. idem eſt ac *tumor*, ſignificatque omne id, quòd eſt ſupra naturalem conſtitutionem, incrementum, lib. de tumorib. c. 1. *Oncos* verò & *Poros*, quidam noſtri, *corporis meatus* vocant, ſimpl c. 1.

*Onyx*, idem quòd πύωσις, lib. finit. eſt puris collectio in nigro oculi, cum phlegmone, iuxta Iridem vngui ſimilis, Græcè ὄνυξ, *vnguis*; qui propriè dicitur pars digitorum extima, lata duraque quâ ipſi firmantur. Sunt autem qui vngues partis nomine non dignentur, vt nec pilos, quòd nulla ſit eorum propria actio, vt qui facultate omni carere dicantur, à quâ omnis actio primariò proficiſcitur. Nullam enim, inquit Galenus, gubernationem habent, ſed ortum tantummodo. Vſum tamen aliquem atque vtilitatem afferunt, quòd iis extremi digiti firmiores ſint, & meliùs apprehendant. Ex recrementis autem orti ſunt vngues ad eundem modum quo & pili increſcunt, alio atque alio ſubinde excremento ad vnguium radices expulſo, & imæ eorum parti adhærente, eamque vt clauus clauum trudit, pellente. Sunt autem duri, quod ex ſolidis corporibus ſolida quoque duraque excrementa prodeant. Eſt etiam ὄνυξ lapis, qui & ὀνυχίτης dicitur, quod illi candor ſit vnguis humani.

*Ophiaſis*, eſt affectus capitis, quo capilli primùm extenuantur; deinde decidunt in certis ſpatiis & capitis ſedibus, in Serpentis ſimilitudinem; Idem reuera

*pultrix*, quæ non in iecinore modò, ſed in omnibus vel minimis corporis partibus, à primò ſtatim ortu inſunt.

*Naturalis motus*, vide *Motus naturalis.*

*Nauiforme os*, vide *Scaphoeides.*

*Nauſea*, vide *Vomitus.*

*Nauſeationes in venis*, id eſt, ναυτιώσεις appellat Hippocrates, quas priùs vocauerat *exuceationes*, hoc eſt, *ſugillationes*, cùm venæ (more eorum, qui nauſeam patiuntur, & euomunt,) ſanguinem expulunt, ac quaſi euomunt, tùm ex propriâ imbecillitate virtutis retentricis, quam ex inflammatione contraxerant, tùm ex ipſius ſanguinis copiâ, & prauitate, 2. de fract. 24.

*Nebulæ*, Græcè νεφέλια, ſunt vtriuſque oculi membranæ ex aliquo vlcere tenues, & ſuperficiariæ albedines quaſi & caligines; nam ſi craſſiores ſint, & profundum petant, λευκώματα, & *albugines* dicuntur, lib. de remed. part. fac. cap. 12.

*Nephritis* dicitur renum affectus, ſiue is ſimilaris ſit, vt *intemperies*; ſiue inſtrumentalis, vt *calculus*, ſiue cõmunis, vt *vlcus inflammatum*; propriè tamen *Lithiaſis*, id eſt, calculi morbus, *Nephritis* appellatur, lib. de ren. affect. dign. c. 2. Omnes verò homines, qui ſubindè difficulter mejunt, aut etiam ſuppreſſam vrinam omninò habent, vbi circa lumbos dolent, ac arenoſa mejunt, *Nephriticos* dicunt, quo calculo emiſſo, eorũ protinùs dolor, & vrinæ ſuppreſſio deſinit, 1. de placit. c. 13. vnde *nephriticas, antidotes*, & *compoſitiones* appellant, quas renibus affectis accommodant, vt ex ipſâ appellatione manifeſtũ eſt; *nephriticæ* enim nihil aliud, quàm renales ſonant, 10. de compoſ. med. loc. c. 1. Eſt autem duplex earum differentia generaliſſima: quædam enim calculoſos renes iuuant; quædam verò inflammatos & vlceratos, quæ etiam ad veſicam ſimiliter affectam conueniunt. Habent autem contrarias inter ſe facultates: quæ enim inflammationibus, & vlceribus conueniunt,

mitiga

mitigatiora eſſe oportet, coniuncta tamen diureticis: quæ verò calculoſis medentur, vnicam facultatem ſortiuntur, quæ ſecare & extergere poteſt cum manifeſtâ caliditate: ſunt autem talia omnia ferè amara.

*Neruum*, quidam appellant omnia ſimilarium corporum genera in animalibus, quæ & exſanguia ſunt, & ſenſu carent, vt, quæ ex oſſibus oborta, ab Hippocrate *copula* & *ligamenta* vocantur. Inſuper, quæ ex cerebro & dorſali medulla prodeuntia, ab eodem propriè *Nerui*, & *Toni* dicuntur. Denique ex muſculis qui proueniunt; *Tendones* quoque ſic vocitant. Quidam igitur omnia hæc *Neruos* appellantes, primum, ipſorum genus *colligatorium* eſſe aiunt; ſecundum autem, *ſenſibile*, atque *electorium*; tertium, *apeunoroſim*, hoc eſt, *neruorum propaginem*, cognominant, com. 1. in 6. de morb. vulgar. νεῦρον autem ἀπὸ τοῦ νεύειν, Græcis dictum eſt, quod *nutare*, & *flectere* ſignificat, vt docet Galenus, initio libri de motu muſcul. vide *Tonos*.

*Neruum colligantem*, Medici vocant νεῦρον συνδετικὸν, quem Hippocrates vocat *ligamentum*, ſeu συνδεσμὸν, *copulam*; ex oſſibus ortum dicit. vide *Neruum*.

*Nerui duri*, & *molles*, eiuſdem quidem ſubſtantiæ, at non vniuſmodi ſunt vſus: *molles* enim ad ſenſum; *duri*, ad motum ſunt deſtinati; non quidem quòd duri non ſentiant, ſed à duris hebetior & obtuſior ſit ſenſus, quàm à mollibus: mollium principium eſt *cerebrum*; durorum, *ſpinalis medulla*; ab hoc principio, ſinguli in ſuas ſedes, à natura mittuntur, *molles* quidem, in organa ſenſuum; *duri*, in muſculos: dicuntur autem *molles*, vel *duri*, ſibi inuicem ſimul, & ad cerebrum, collati.

*Nerui optici*, ſeu *viſiui*, vide *Neruos ſenſificos*.

*Nerui recurrẽtes*, Νεῦρα παλινδρομοῦντα, ſũt rami duo neruorum ſextæ coniugationis à Cerebro prodeuntium, quorum dexter circum arteriam, quæ axillam adit; ſiniſter verò, circum magnum arteriæ deſcendentis

truncum obuolutus,ſurſum reuertitur, & recurrit quaſi in laryngem,ad vocem efformandam ; quare Galenus, 4. loc. aff. φωνητικοὺς , maluit appellare, id eſt , *vocales* ; ita enim ſunt neceſſarij ad vocem , vt ſecti , vel intercepti, vocem prorſus aboleant ; refrigerati verò , tantiſper vocem impediant , donec calefacti , naturalem temperiem recuperauerint, 1. loc. aff.6.

*Nerui vocales*,ſunt nerui gutturis,qui ad inſtrumenta vocem concinnantia propriè pertinent , quos Galenus & inuenit, & eo nomine donauit,) quibus vel inciſis, vel laqueo interceptis , vox perit ; non differunt à neruis apud arterias exiſtentibus,quos *recurrentes* nominant : ipſorum enim eſſentiæ pars ſunt , & vtrique vocem efformant, 1. loc. aff.6.

*Nerui voluntarij* dicuntur, qui ex cerebro, dorſique medullâ ortum ducunt : ſicuti *Nerui*, qui ex muſculis *tendones* ; & qui ex oſſibus proueniunt , *ligamenta* appellantur, lib. de oſſib. in prooemio.

*Neruorum coniugatio* dicitur, quoniam neruus non vnus,ſimplex, aut ἄζυγής, à ſuo principio proficiſcitur, ſed omnes coniugati feruntur, ideoque ab Anatomicis *neruorum paria* appellantur, ac ſeptem quidem paria à cerebro,triginta verò à ſpinali medulla proficiſcuntur,

*Neruos ſenſificos* in genere vocant , qui ad ſenſuum inſtrumenta mittuntur,aliis quidem,qui mouent membrum, molliores, 7.de plac.5. Propriè autem *ſenſificos* vocant *Neruos*,ſiue *Poros*, neruos à cerebro ad oculos deſcendentes,qui ſoli ſunt conſpicuæ, & ſenſibiles viæ ſpiritus , 10. de vſu part.12. & proin eoſdem *Opticos* vocant, 16.vſu part.c.3. atque etiam *Viſiuos*, ab actione nomen imponentes, lib.de neru. diſſ. cap.2.

*Neruoſæ diſcriminationes*,ſunt fines membranarum, quæ orificiis cordis adjacent, 1.de placit.10.

*Neruoſum*, νευρῶδες, corpus ſpermaticum , & exangue , ad nerui naturam & ſimilitudinem accedens ; licèt

licèt enim Galenus tria neruorum genera dicat initio, lib. 15. de vſu part. & com. 1. in 6. τ̃ ἐπιδημιῶν; præter illa tamen tria genera, ſedes, vterus, veſica, & pudendum virile, *neruoſa* dicuntur, cùm tamen nullo prædictorum generum contineantur, aut componantur, ſed quòd neruoſorum corporum ſimilitudinem gerant; contrahi enim in anguſtum, & extendi in latum poſſunt, quæ corpori carnoſo & pingui non conueniunt: vnde quidam Penis colem, *neruum cauernoſum* appellant, ab eoque Penem & ipſum, totum *cauernoſum* vocant, quòd arrigi, flaccescere, item contrahi, extendique poſſit, com. 1. in 6. de morb. vulg. 2.

*Neruus cauernoſus*, vide *Neruoſum*.

*Neſtis*, νῆστις, *inteſtinum*, vide *Entera*, & *Ieiunum*.

*Neurotonus* dicitur is, qui in neruis vel tendonibus, ſine diſcrimine, vulneratus eſt. 3. de compoſ. med. per gener. 2.

*Neutrum corpus* eſt, vel quòd neutrius extremæ diſpoſitionis eſt particeps, vel quòd vtriuſque, vel quòd nunc huius, nunc illius particeps; ſalubre nunc, nunc inſalubre eſt, lib. regn. cap. 6.

*Nigra bilis*, eſt humor melancholicus, qui dum animal naturaliter ſe habet, quotidiè gignitur, & proindè omnino alia eſt ab eâ, quæ ex vſtione, ac velut aſſatione conflatur, 14. method. cap. 9.

*Nigra vena*, vide *Communis*, & *Media*.

*Nigritia*, & *Nigror*, vide *Contuſio*, & *Effuſa*.

*Nodi*, ſunt extrema pars poſtbrachialis, à quibus digiti incipiunt, quos *Condylos* Græci vocant, lib. Introd. cap. 10.

*Nomas* appellare Medicis mos eſt, putreſcentia vlcera, ἀπὸ τοῦ νέμεσθαι, id eſt, à *paſcendo*, quòd putredo depaſcatur membra, & ad vicinas partes ſerpat, adeóque vnà cum parte primùm vitiatâ, & ipſas finitimas ſedes corrumpat, 9. ſimpl. Putredinem autem acquirit vel

diutus

diuturnitate temporis, quo omnia, quanquam initio εὐήθη, ſint, tandem κακοήθη redduntur, vel ſtatim à principio, vt quod à venenatis animalibus factum eſt. Progreſſu quidem temporis, & Aphtæ, & Dyſenteriæ, in Nomas tranſeunt, teſte Galen. Sunt autem omnia eiuſmodi vlcera ægrè ſanabilia, & vehementiſſimis prorſus medicamentis opus habent, adeò vt citra vſtionem ſanari non poſſunt. vide *Phagedænas*.

*Nothæ coſtæ*, vide *Illegitimæ*.

*Nothon*, vide *Tergum*.

*Notyæos myelos*, vide *Myelos*.

*Nubis* nomen, ſolent Medici, ab aëre, ad vrinas transferre, pro alienâ eorum, quæ in vrinarum ſuperficie pendent ſpecie, vel euaporatione. Vt ergò in aëre interim tempeſtas fit, vbi nubibus condenſatus, ater, & nubiloſus dicitur, videnturque nubes quædam per eum diſiectæ; quo quidem tempore nubium cernimus colorẽ non exquiſitè atrum, nec lucidum, ſed inter hos medium: haud aliter, *nubes in vrinâ* (quam vocat etiã Hippocrates *nebuloſam ſuſpenſionem*) alia alba, alia nigra, alia media, oritur ex euaporationibus, ad vrinæ ſummã partem delatis, com. 1. in 3. de morb. vulg. 4. quæ etiam dicitur, *Nebula*, *Nubecula*, *Sublimamentum*, ἐναιώρημα ἐπινεφέλον. Cæterum, id omne crudum eſſe, & à flatuoſo ſpiritu in altum efferri, Galenus docuit; quod verò perfectè concoctum, ſecretum, æquale, ſimilareque eſt, id certè quoniam nihil flatûs habet, in fundum vaſis vrinarij deſcendit, ac vocatur *Hypoſtaſis*.

*Nucha*, vulgò appellatur *ſpinalis medullæ initium*, Græcè νωτιαῖον μυελὸν, *Medulla ſpinalis*.

*Nutrimentum* eſt, quicquid ſubſtantiam noſtri corporis conſeruare, & augere, & in eandem conuerti, aptum eſt, 1. ſimpl. cap. 1.

*Nutritio*, eſt continuò effluentis ſubſtantiæ redintegratio; vnumquodque verò, eâ ipsâ ſubſtantiâ, quâ primùm

primùm genitum eſt, ali etiam perpetuò conſueuit; 1. de ſem. c. 16. vide *Poſtheſis*. Vocatur autem omnis illa alteratio, quæ alimenti in ſubſtantiam partis, quæ nutritur, tranſmutationem præcedit, *concoctio*; vbi verò iam parti apponitur, *nutritio*, 8. de compoſ. med. loc. c. 6.

*Nyctalops*, νυκτάλωψ, *Luſcioſus*, is eſt, qui die videt obtuſiùs, Sole occiduo acriùs, nocte magis adhuc; vel contrà, die parùm, veſperi aut nocte prorſus nihil, vnde *nocturna oculorum cæcitas* appellatur, 2. method. 2, 4. de compoſ. medic. loc. 8. lib. de Introd. Accidit propter capitis imbecillitatem, & maximè ſpiritus viſiui craſſitudinem, itemque reliquorum oculi humorum ac tunicarum. Cæterùm, νυκτάλωψ dicitur non ille modò qui ita laborat; ſed ipſius etiam affectionis nomen eſt. Sic autem dicitur quaſi ὁ τῆς νυκτὸς ἀλαὸς, hoc eſt, *noctu cæcus*; λάειν enim *videre* ſignificat. vide *Luſcioſus*.

*Nympha*, vide *Colliculum*.

## O.

OBauditus, ſiue *Obauditio*, eſt vitiata actio auditricis facultatis, proportione reſpondens vitioſo viſui, veluti cùm oculis, colore, figurâ, magnitudine, vel ſitu mutata videntur, differens à *Baricoïa*, quæ eſt audiendi difficultas, grauis auditus, ſeu diminuta audiendi actio; vt ſurditas, eſt ablata audiendi actio. Aufertur autem, minuitur, vel deprauatur auditus, aut læsâ aliquâ aurium particulâ, aut neruo, qui in has à cerebro pertingit, aut cerebri eâ parte, quâ is neruus exoritur, 1. de ſympt. cauſ. cap. 3. 4. 5. vide *Baricoïa*.

*Obelæa ſutura*, eſt cranij commiſſura recta, quæ à mediâ ſincipitis ſuturâ ad mediam ſuturam occipitis ſecundum longitudinem extenditur; Græcè dicitur ὀβελαία καὶ ῥαβδοειδὴς ῥαφή. Vtrumque nomen inditum eſt,

eſt, quòd veru, aut ſagittæ, aut virgæ inſtar rectà incedit, Latini proindè *rectam*, & *ſagittalem* vocant, 9. de vſu part. cap. 17. & lib. de oſſibus in procemio.

*Obliquatus pulſus* eſt, qui oritur non conſtitutâ in rectum arteriâ: ſeu, qui editur, cùm arteriæ ſitus obliquus eſt, lib. finit. med.

*Oblongum & depreſſum* dicunt oſſis caput, ad ceruicem & ſinum, cui inſeritur, id ipſum referentes, lib. de oſſibus in prooemio.

*Obſeruatio*, Τήρησις, Empiricorum vox eſt, qui quicquid obſeruâſſent fieri in morbis, τήρησιν vocabant: quorum, cùm magnam haberent copiam, eam omnem ἄθροισμα nuncupabant: & ab obſeruatione quidem memoriam, à memoriâ verò, experientiam manare dicebant, & ab eâ proximè artem conſtitui, dum meminimus quid cum quo, quid ante quod, quid poſt quod obſeruauimus, atque id quidem vel ſemper, vel plerumque, vel vtrouis modo: ſemper, vt vulnerato corde mortem ſequi: plerumque, vt ſcammoniâ ventrem purgari: vtrouis modo, vt percuſsâ ſuperiori membranâ cerebri mortem ſequi: rarò, vt vulneratâ cerebri ſubſtantiâ ſalutem contingere.

*Obſtipitas*, eſt diſtortio ſpinæ, ad lateralẽ corporis partem, 3. art. 2. quã *Scolioſin* Græci vocant; vide *Cyphoſis*.

*Obſtructio*, vide *Compreſſio*.

*Obſtruentia corpora* (quæ Græcè *Stegnotica*, quæque generaliori nomine *contrahentia, occludẽtia*, & *conſtringentia* dicuntur) ſunt, quæ ora vaſorum occludunt, & ſenſibiles excretiones cohibent, *Corpus* enim *ſtegnoticum*, quòd claudit, & continet in ſe, nec quicquam quòd ſenſu queat percipi, ex ſeſe emittit, Græcè στεγνὸν nuncupatur. Differunt à *condenſantibus*, quòd hæc poros & meatus corporis contrahant; *obſtruentia* autem & *oppilantia*, vaſorum corpora claudant, 5. ſimpl. 14. illa στεγνωτικὰ, hæc πυκνωτικὰ Græci vocant.

*Obſtu*

*Obſtupeſcentia* eſt, cùm æger iacens, neque aliquid dicit, neque agit, ſed apertis oculis quietus manet, ſimilis iis, qui ex timore ſunt attoniti, 7. aph. 14.

*Occiput*, ἰνίον, ea eſt capitis pars, quæ à vertice tanquam à centro circuli, vnde capillorum prouentus incipit, ad poſteriorem capitis partem, vſque ad Tendones & Nucham deſcendit, lib. Introd. cap. 10.

*Ochema*, τροφῆς, id eſt, *vehiculum nutrimenti*, ſimul cum appellatione, vſum oſtendens, quòd Hippocrates vocat *ſeroſum recrementum*, eſt aquoſa & tenuis ſanguinis humiditas, ad craſſam ſubſtantiam Chymi, per arctas venas in totum corpus ferendam, à naturâ comparata, 4. de vſu part. cap. 5.

*Ochthode*, ὀχθώδη *vlcera*, id eſt, *verrucoſa*, quæ non maligna, & contumacia ſunt, ſed ſolùm labra calloſa, & dura habent, 4. de comp. med. per gen. cap. 5. vide *Dura vlcera.* ὄχθοι, tumores verrucoſi, tuberoſique, quales in Elephanticis apparent.

*Ocrea*, vide *Tibia.*

*Odaxiſmus*, ὀδαξισμὸς, eſt pruritus is, qui conceptis iam intra gingiuas dentibus, & erumpere feſtinantibus, ſentitur, quo ſolent infantes relatis ad os digitis, identidem eos mordere, & ipſi gingiuas ſuas confricare. Aliud autem eſt ὀδαξισμὸς, quàm ὀδοντίασις: hæc enim dentis iam concreti eruptio extra gingiuam, (alio nomine ὀδοντοφυΐα) ille verò dentis ipſius concretio & conformatio intra gingiuam, ſeu dolor ex eiuſmodi concretione exoriens. Hermolaus Barb. apud Dioſcoridem gingiuarum commerſionem vertit. Reperitur & ὀδαξησμὸς, ab ὀδαξέω.

*Odontalgia*, id eſt, *Dentium dolor*, 2. meth. 2.

*Odontoeides*, vide *Dentem.*

*Odontophyia*, puerorum eſt dentitio, vbi ſcilicet è gingiuis prorumpunt dentes.

*Odoratum*, nominant non ſolùm odoris ſenſum, ſed

etiam

etiam vim ipſam, cuius odorandi officium eſt, lib. de Inſtrum.odor.c.1. ὄσφρησις Græcè. Sic & γεῦσις non modò ſaporis ſenſum, ſed ipſam etiam facultatē ſignificat, per quam guſtamus. Huius autem tum ſenſus, tum facultatis inſtrumentum intra caluariam conditum eſt, ſiue id ſint ventriculi cerebri anteriores, ſeu potiùs cõtinuæ cum iis propagines, ſimiliter cauæ, prope oſſium ethmoideω̃n initium deſinentes. De eo namque dubitare Galenus videtur, modò hoc, modò illud aſſerens.

*Oedema*, οἴδημα, videtur Hippocrat. omnes præter naturam tumores, nominare, ſiue dolore careant, durique ſint, quos *ſcirrhos* Græci appellant, ſiue dolorem inferant, quos *phegmonas* id eſt, *inflammationes*, propriè vocant; ſiue abſque dolore laxi, atque molles ſint; quos ſolos in ſpecie οἰδήματα, Græci nominant, com.1.in 6. de morb. vulg. 2. Et proin *Oedema* eſt tumor præter naturam, qui dolore caret, & digitis cedit: aliquando tamen apud Hippocratem ſignificat, *durum, & dolentem tumorem*, 1. prognoſt. 29.

*Oenodes vinum*, id eſt, *vinum vinoſum*, quod multam ſuſtinet aquæ miſtionem, & imbecilles vires ferit; quod & *Polyphorum* & *Multiferum* appellatur, quod vt benè temperetur, multam exigit aquam: Contrario autem modo, *Olyphoron*, ſiue *Pauciferum*, quod vt bibatur, minimâ eget aquæ miſtione, 3. acut. 20. & 7. method. 6. vide *Hydatodes*.

*Oeſophagum*, Veteres nominant eam partem, quæ inter fauces, & os ventriculi ſuperius, intermedia eſt; Ariſtoteles; & qui poſt eius ſæculum ſcripſerunt, *Stomachum*, nos *Gulam* appellamus: via eſt eorum, quæ tùm deuorantur, tum vomitione deiiciuntur, 5. loc. aff. 5. *Gula*, Arabibus, *Meri* dicitur. Οἰσοφάγος dictus eſt, quod ea ferat quæ eduntur; eſt enim via cibi. Habet duas proprias tunicas, quarū interna oris tunicæ continua eſt, & ibi craſſior atque durior, vbiq; autē neruoſa; externa

externa verò carnoſa. Vtraq; fibris contexta eſt: interna rectis, externa tranſuerſis, ſed vtriſque quidem deglutitionē accelerantibus, & vomitum, dum illi trahunt, hi expellunt. Incumbit ſeptem ſpondylis colli, & quatuor metaphreni, nonnihil in dextrum latus à quorum interim ſpondylorum ligamentis ortam habet tertiam tunicam, quâ illa obligatus fertur in ventriculum, nonnihil in dextrum latus abſcedens, vt cedat aortæ deſcendenti. Ad nonum denique ſpondylum ligamentis valentibus ab eo natis in altum leuatus arteriamque prætereuectus, iam ſiniſter, pertuſo diaphragmate cum duobus neruis inſignibus à ſexto pari demiſſis ventriculo vnitur Οἰσοφάγον etiam ab Hippocrate dici os ventriculi, Galenus in linguarum interpretatione explicauit.

*Oeſypus*, id eſt, *Lana ſuccida*, ſiue *non lota*, 14. method. 7. vide *Lana ſuccida*.

*Olecranos*, quartus eſt muſculus, qui per profunda adit cubitum, in medio gibberi interioris, inferioriſque brachij, 3. de anat. adm. cap. 4. à quo & *Cubitus*, &. *Cubiti os*, *Olecranos* appellantur, vide *Ancon*.

*Oligophoron*, vide *Oenodes*.

*Oligotrophia*, id eſt, *parcior nutritio*, 3. ſanit. tuend. c. 8

*Omentum*, ἐπίπλοον, ἢ ἐπίπλουν, eſt corpus membranoſum ex duplici peritonæo, ceu plexû & adiposâ ſubſtantiâ compoſitum, medium inter vaſa, quæ in ipſo continentur, quibuſdam aut multò infrà quàm vmbilicus conſiſtens, quibuſdam ad pubis oſſa deſcendens, cùm in pronum, ceu ad vmbilicum, paruæ magnorum vaſorum ſoboles, ex alto deferuntur, 6. de anat. adm. 5. ex duabus tunicis denſis, & ſubtilibus ſibi incumbentibus, quàm plurimis arteriis, & venis, pinguedine non paucâ conflatum, gratiâ calefaciendi, & ventriculum roborandi factum, 4. de vſu part. 9. quod *Epiploon*, ſiue *Epiplun*, Arabibus *Zirbus*, Antiquis *Rete*, quòd ita adipe inſtructum Omentum, reti non ſit abſimile

mile, indeque γαγγάμων, & σαγήνη, à pleriſque dictum fuit, lib. de neru. & art. diſſ. cap. 1. Id ſecto peritonæo primùm in conſpectum venit: Dorſo ad vndecimam thoracis vertebram, & iecinoris cauo, & ventriculi fundo, & duodeno inteſtino, & lieni,& colo ligamentis adhæret,reliquis autem inteſtinis prætenditur, & quodammodo ἐπιπλέει, hoc eſt, *innatat*, vnde & nomen habet. Vſus eius maximus eſt, vt ventriculum, cuius fundo incumbit, foueat, innatumque calorem etiam per inediam tueatur; deinde verò,vt venæ portæ ramos quoquo verſus protenſos, ſibique implexos fulciat,& arterias pariter neruoſque proximis ipſi partibus inſerendos tutò deducat.

*Omiaa vena*, ὠμιαία,id eſt,*humeralis*,ramus eſt venæ cauæ clauiculas ſupergreſſæ, per Omoplatam in brachiũ deſcendens, quã Galenus interdum *externam* vocat, ad differentiam axillaris,quam *internam* nominat: Vulgus nũc Cephalicam appellat,quòd ad capitis morbos magnâ vtilitate ſoleat ſecari. vide *Humeraria*.

*Omotribes*, ſiue *Omphacinum oleum*, id eſt, *crudum oleum*, ex Oliuis immaturis expreſſum, 8. method. 3. ὠμοτριβὲς ἔλαιον etiam ὀμφάκινον vocatur, hoc eſt, acerbum; refrigerat & aſtringit.

*Omoplata*(quæ & *Homoplata* dicuntur,& *Scoptulæ*, 8. method.8.) id eſt, *Scapulæ*, quæ humeri articulum conſtituunt; eſt enim in extremo ſcapularum inſculpta capacitas, tantâ magnitudine, quanta capiti ipſius brahij dearticulando, cui inſeritur, eſſet aptiſſima, 13. de vſu part. cap. 10. Sunt oſſa duo (vtrinque videlicet ſingula) poſt thoracem in dorſo ſita, clauibus & brachio inarticulata. Sunt autem hæc oſſa, vt ſcribit Galenus, admodum inæqualia, & omnibus ſuis partibus diſſimilia. Foris enim gibba; intus ſima exiſtunt: item ima baſi tenuia ac longa, ſuperno fine craſſa & parua. Vtraque autem *Homoplata* duobus oſſibus inarti

articulatur,ſummâ quidem ſuâ ſpinâ acromio claui per Synarthroſim, cauitate autem ſuæ ceruicis ipſi brachio per Diarthroſim.

*Omos, humerus*, propriè dicitur id totum, quòd in articulatione brachij,cum Omoplatâ apparet,adeóque reuerà ipſe articulus brachij, cum Omoplatâ ſic vocitatur. Rufus κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, hoc eſt, *caput brachij* appellauit. Apud Ariſtotelem ferè pro *humeri articulo* accipitur, quem Celſus *Scapulam* vocat.

*Oncos* apud Hipp. idem eſt ac *tumor*, ſignificatque omne id, quòd eſt ſupra naturalem conſtitutionem,incrementum, lib. de tumorib. c. 1. *Oncos* verò & *Poros*, quidam noſtri, *corporis meatus* vocant, ſimpl c. 1.

*Onyx*, idem quòd πύωσις, lib. finit. eſt puris collectio in nigro oculi, cum phlegmone, iuxta Iridem vngui ſimilis, Græcè ὄνυξ, *vnguis*; qui propriè dicitur pars digitorum extima, lata duraque quâ ipſi firmantur. Sunt autem qui vngues partis nomine non dignentur, vt nec pilos, quòd nulla ſit eorum propria actio, vt qui facultate omni carere dicantur,à quâ omnis actio primario proficiſcitur. Nullam enim, inquit Galenus, gubernationem habent, ſed ortum tantummodo. Vſum tamen aliquem atque vtilitatem afferunt, quòd iis extremi digiti firmiores ſint, & meliùs apprehendant. Ex recrementis autem orti ſunt vngues ad eundem modum quo & pili increſcunt,alio atque alio ſubinde excremento ad vnguium radices expulſo, & imæ eorum parti adhærente,eamque vt clauus clauum trudit, pellente. Sunt autem duri, quod ex ſolidis corporibus ſolida quoque duraque excrementa prodeant. Eſt etiam ὄνυξ lapis, qui & ὀνυχίτης dicitur, quod illi candor ſit vnguis humani.

*Ophiaſis*,eſt affectus capitis,quo capilli primùm extenuantur; deinde decidunt in certis ſpatiis & capitis ſedibus, in Serpentis ſimilitudinem; Idem reuera

Z cum

cum *Alopeciâ* malum eſt, ſolâque figurâ ab eo differt. vide *Caluities*, & *Madaroſis*.

*Ophthalmia*, hoc eſt, *Lippitudo*, frequentiſſima oculorum affectio, eſt inflammatio tunicæ, ſeu pelliculæ, os capitis, & Caluariam ambientis, quam & *membranam agnatam, adnatam coniunctiuam*, vocant, propterea quod aliis, quæ oculum ipſum conſtituunt, tunicis, forinſecùs adnata ſit; ligamentum inſuper totius oculi ad circumſita oſſa, & ob id omnia, quæ circumcirca oculos ſita ſunt, vſque ad malas, quandoque in vehementi lippitudine attollens & colligans, 4. de comp. med. loc. cap. 2.

*Opium*, eſt papaueris lacryma & ſuccus, 2. de antid. 7. Eius parandi rationem hanc Dioſcorides prodidit: *Cùm ros in papauere exaruerit, cultro decuſſatum in ſtellas, ne penitùs adigatur, ex obliquo in rectum ſummã cutem incidere oportet, lacrymam exeuntem digito in concham abſtergere, nec multò poſt redire, vt concreta inueniatur. Etenim quæ tum, aut poſtero die etiam offenditur, in vteri pilâ teri debet, & in paſtillos cogi.* Id *Opium* dici, teſtatur Scribonius Largus, in deſcriptione Collyrij, quod Diaglaucion vocat: *Opium*, inquit, *quod ex lacte ipſo ſyluatici papaueris capitum fit, non ex ſucco foliorum eius, vt pigmentarij inſtitores eius rei compendij causâ faciunt. Illud enim cum magno labore exiguum conficitur, hoc ſine moleſtiâ & abundanter teritur.* Dioſcorides ab aliquibus capita ipſa & folia tundi, & prælo exprimi, terique in mortario, & digeri in paſtillos, ſcribit: vocari autem μηκώνιον, multum *Opio* ignauius. Galen. *Opium* interdum Hiſpanicum, interdum Lybicum, & album cõmendat. Aëtius aliquando Aſianum, aliquoties Achaicum, Officinæ noſtræ vno ore Thebaicum prædicant, emuntque à Mercatoribus alicunde comparatum; ſed vbi & quomodo paratum ſit, prorſus ignorant. Optimum habetur, inquit Dioſcorides,

graue,

graue,& denſum,guſtu amarum, odoratu ſoporiferum, quod facilè aquâ diluitur, læue, candidum, neque aſperum, neque grumoſum, quod inter colandum non vt cera coëat,& in Sole diffundatur, dein admotum lucernis non atra luceat flamma,extinctum denique odoris vim conſeruet. Adulteratur autem multis modis, vt glaucio gummi aut ſylueſtris lactucæ ſucco : Vnde *opiata medicamenta* ſomnifera ſunt, quibus *Opium* admiſcetur, quæ Arabes vocant *Alſabiar*.

*Opiſthotonos*, vide *Diſtentio*.

*Opopanacem* vocant Panacis guttam, & liquorem, 3.de compoſ. med.per gen. cap.5. Excipitur lachryma caule vel radice inciſâ,cùm recens eruperit caulis : Ea redditur candida vbi adaruerit : Croci exteriùs præfert colorem. Probatur amariſſimus, internè candidus & ſubrufus, extra lenis, pinguis, friabilis, tener,facilè tabeſcens, odore graui. Damnatur niger ac mollis. Excalfacit ordine tertio, tenuat, emollit; ſiccat ſecundo.

*Opplatio*, vide *Compreſſio*, & *Obſtruentia*.

*Optici nerui*,ſunt primum neruorum par,quod cum vtroque Cerebri panniculo, ad oculos deſcendit, ſecum viſibilem ſpiritum ducens, lib. de ocul.part.2.c.3. vide *Neruos ſenſificos*.

*Ordinans pulſus* eſt, quando ictus pari ſemper numero, paribus partibus, & ſtatis procedunt circuitibus, de pulſ. ad Tyron. cap.6.

*Orexis*,ὄρεξις,*appetitus*,ſiue *appetentia*,eſt concupiſcentia cibi & potius,quam Hippocrates λιμὸν,hoc eſt, *famem*, appellauit, eo aphoriſmo, quo ſcripſit, *famem meri potione ſolui*, vt in Commento Galenus annotauit : Ea autem à jecinore principium habet. Eſt enim totum hoc opus naturalis facultatis, quam non φυσικὴν modò, ſed & ἐπιθυμητικὴν & ὀρεκτικὴν Veteres appellarunt. Sed aduertendum eſt appetentiæ nomen ambiguum eſſe. Vnâ enim ſignificatione dicitur naturalis

quædam inclinatio, quâ ſingulæ corporis partes alimentum deſiderant, quòd in vacuatæ ſubſtantiæ locum ſuccedat: & hæc quidem naturalis appetentia eſt. Alterâ verò ſignificatione appetentia dicitur deſiderium cibi & potus,quo ventriculus exugi ſe ſentiens tenetur: Et hæc quidem animalis appetentia eſt: ſiquidem natura animalibus non itém ſtirpibus vacuationis & penuriæ ſenſum dedit, quo ſcilicet ad cibum portionémque proritata ſeſe impleri appetant. Fit autem is penuriæ ſenſus, cùm venæ ex ipſo ventriculo veluti emulgentes,ſugenteſque aliud trahunt: non ferens enim eum ſuctum ventriculus, ſed veluti diuulſus, offenſæ eius medelam cibum deſiderat.

*Oricularia*, vide *Laminas*.

*Oroboeides vrina*, quæ habet hypoſtaſin ſimilem *Orobis*, eaque fit à colliquatione, & diſſolutione carnis, lib. de Vrinis, cap.26.

*Oros* dicitur à quibuſdam τὸ πέδιον, hoc eſt, pars tota pedis ſuperior,quam alij πολυόστεον appellant,id eſt, multorum oſſium. *Orros* verò, tum *ſerum lactis* ſignificat, tum *Perinæeon*, tum etiam *ſacri oſſis extremum*, ad caudam vſque protenſum.

*Orthocolon*, ὀρθόκωλον quaſi *rectus articulus*, eſt articuli vitium, quando ob durum aliquem tumorẽ, muſculi partem aliquam inflectentes, non ſequuntur, ſed perpetuò articulus tẽditur, nec inflecti poteſt, 3. de art.

*Orthopnœa*, ὀρθόπνοια, quaſi rectam ſpirationem dixeris, eſt magna ſpirandi difficultas, vt non aliter ea fieri poſſit, quàm rectâ ceruice, & thorace elato; quòd etiam iis accidit, qui velociter cucurrerunt: qui ſic affecti, dicuntur ὀρθοπνόικοι. Cùm aſpera arteria, vt ſcribit Galenus, principium à gutture habens, in pulmonem diuidatur; quoties quidem thoracem cum collo rectè extendimus, arteriam ipſam dilatari contingit, atque etiam quæ ex eâ in pulmones diſtribuuntur propagi

pagines omnes, atque interim regionem augeri eis internam: hæc quidem cauſa eſt, cur recti ſpirare affectent. Idem malum ab alio ſymptomate, *Aſthma* nuncupatur; à viſcoſis & craſſis humoribus, circa aſperas in pulmone arterias, ſine febre cõgregatis, de diff. reſp. c. 11. & com. 4. in 6. de morb. vulg. 4. vide *Anheloſi.*

*Os*, Στόμα, duobus modis dicitur; primùm, quantum diducta labra patent; ſecundò & propriè, totum id ſpatium, quòd dictis labris, ad imas vſque fauces interjacet, in quo dentes, palatum, lingua, gurgulio, & tonſillæ duæ continentur, quarum omnium partium vna tunica aſt, etiam naribus communis, à peritonæo prognata, 3. de vſu part. cap. 3.

*Os balliſtæ*, vide *Aſtragalus.*

*Os cartilagineum* eſt, quòd ad caput cordis inuenitur, ad quod omnium ipſius ligamentorum principia adaptantur, quòd alij *Cartilaginem oſſeam* nominant, 7. de anat admod.

*Os cubiforme*, vide *Os cyboeides.*

*Os cyboeides*, id eſt, *cubiforme*, eſt, quod ab externis Tarſi partibus eſt locatum, firmumque in terrâ conſtituitur, 3. de vſu part. cap. 7. & dearticulatur cauitati calcanei, ad finem adjacenti, ibid. cap. 8. *Os cubicum*, eſt vnum ex quatuor tarſi oſſibus, ſolum nomine donatum, cùm reliqua tria careant nominibus. Id calci articulatur, ipſamque excipit, cùm reliqua tria tarſi oſſa ſcaphoeidi coniuncta ſint. Sic dictum eſt, quòd Cubo ſimile ſit: Verùm lateribus omnibus eſt admodum inæqualibus, & ferè aſperis, vt vix quicquam aliud quod latera ſex habeat cum Cubo communia: Sed & internum eius latus geminum apparet.

*Os frontis*, quod vulgus *Coronale* vocat, vide *Coronale os.*

*Os humeri*, quòd Arabes *Os adiutorij* vocant, vide *Adiutorij os.*

*Os iugale*, vide *Zygoma.*

*Os latum*, vide *Spina.*

*Os magnum*, vide *Spina.*

*Os nauiforme*, vide *Os ſcaphoeides.*

*Os palati*, vide *Sphenois os.*

*Os petroſum*, λιθοειδὲς ὀςοῦν, oſſis nomen, ſic dicitur pars oſſis temporalis, protenſis ſuturæ lambdoideæ finibus terminata; ſic dicta, quòd petræ, vel rupi videatur ſimilis, duritie & ſoliditate. In eo oſſe apophyſis eſt ςυλοειδὴς, quam Galen. βελοιοειδῆ, & γραφιοειδῆ appellat; & alia præterea quæ meatum auditorium concernunt.

*Os ſacrum*, ὀςοῦν ἱερὸν, duobus modis à Galeno ſumitur: primùm, latiùs, vt Coccygem etiam comprehendat; vt 12. de vſu part. ſcribit, Os ſacrum conſtare oſſibus quatuor, tribus ſcilicet propriis, & Coccyge; hæc enim oſſa ſibi vnita per ſymphyſim, efficiunt vnū os, quod parte ſupernâ vocatur ſacrum, infernâ Coccyx. Sicut ipſe humerus quâ parte à nobis ſpectatur, ἐπωμὶς, parte ſpinæ ſuæ ſumma ἀκρώμιον, parte lata ὠμοπλάτη vocatur, atque ſimiliter Os ſacri ipſius oſſis lateribus annexum, Os ilium, ad cotylen Iſchion, anticâ verò parte Os pubis. Deinde, ſumitur pro eâ tantùm parte, quæ reuerâ ſacra eſt, id eſt, magna, & lata, quâ parte hoc os, cum oſſe ilio per ſynarthroſin iungitur. Hâc enim ſolâ parte reuera ἱερὸν eſt, id eſt, magnum & latum, tuncque eius reliquum gracileſcens ſemper ac tenuatum, in tres cartilagines acutiſſimas deſinit, quas Coccygem vocant, libr. de oſſib. cap. 12. & 3. de artic. 104.

*Os ſcaphoeides*, vide *Scaphoeides os.*

*Oſſa*, ὀςᾶ, partes humani corporis duriſſimæ, ſicciſſimæ, maximéque terreſtres & frigidæ ſunt, quæ ſe mutuò, & alias partes omnes, tanquam fundamenta ſuſtinent, & firmant, atque ad vniuerſam corporis ſubſtantiam ſuſtentandam & geſtandam factæ, quibus proin

proin omnia adnaſcuntur, & ſtabiliuntur; lib. de oſſibus in procemio. Eorum differentiæ ſunt permultæ ab apophyſibus, epiphyſibus, cartilaginibus, ceruicibus, capitibus, ſoliditate, cauitatibus, harum quorundam ſuperciliis, medullâ, & aliis quibuſdã ipſorum particulis, & à conſiſtentiâ, magnitudine, numero, figurâ, ſitu, & aliis, ſubſtantiam neceſſariò conſequentibus, in ſceleris viſu tactuque obſeruandæ. Ὀϛάγρα, Inſtrumentum chirurgicum, quo oſſa vel attolluntur, vel deprimuntur, vel omnino loco mouentur.

*Oſſa alata*, vide *Pterigoeidea.*

*Oſſa cauernoſa*, vide *Oſſa Ithmoeidea.*

*Oſſa colatoria*, ſiue *Colo ſimilia*, vide *oſſa Ithmoeidea.*

*Oſſa foraminulenta*, vide *Oſſa Ithmoeidea.*

*Oſſa Ithmoeidea*, ſunt oſſa quædam foraminulenta, & cauernoſa, ad radicem & principium narium in meatu olfactorio poſita; quæ natura variè pertuſa, velut ſpongiam & cribrum formauit, ne aliud corpus durum extrinſecùs inſuper incidat; in illâ ne viribus integris aër frigidus inſpirantibus nobis, rectà in cerebri ventriculos ſeſe inſinuet, quin &, vt vapor odorem ſecum ferens, per ea foramina à cerebro recipiatur; ſimul, vt cerebrum vacuaret repentè, ſi quando vſus inciderit, excrementorum copiam; quæ quoniam ad cribri & Spongiæ ſimilitudinem perforata ſunt, *Ithmoeidea*, & *Spongoeidea* dicuntur, 8. de vſu part. c.6. & 7. quæ oſſa Galen. 3. loc. affect. 10. *Colatoria*, vel *Colo ſimilia* vocat, quòd per illa craſſum cerebri excrementum purgetur, & percoletur; quod Ariſtoteles vocat *Perittoma*, tenuiora autem excremẽta, & quæ vapori ſimilia ſunt, in ſublime lata per caluariæ ſuturas excernuntur; craſſiora autem prona feruntur, quorum altera pars in eas vias, quæ ad os pertinent, influit, & per ſcreatum ejicitur; altera, quæ *mucus* dicitur, in nares, & per efflatum vehementem, excernitur, lib. de inſt. odor. cap. 2.

*Oſſa ſpongoeidea*, vide *Oſſa iſthmoeidea.*

*Oſcitatio* & *Pandiculatio*, ſunt mediocres motus virtutis expultricis cerebri, 2.de ſympt. cauſ. c.6. per quæ cõtenta in muſculis (per quos quoque voluntarij fiunt motus) humida, flatulenta, vel ſpiritus flatuoſi expurgantur, 7.aph.56. Per *oſcitationem* tale quid ſolis maxillæ inferioris muſculis accidit, quale in *pandiculatione* in omnibus muſculis ſymptoma eſt; vtraque enim euacuandorum in muſculis halituoſorum excrementorũ cauſâ fit, com.1.in 6.de morb.vulg.4.& 7.aph.56. χάσμη illa; hæc, σκορδίνημα, vel σκορδινισμὸς Græcè.

*Oſculorum apertio*, quæ, tùm in arteriis & venis fit per reſudantiam, & dicitur *Anaſtomoſis*, ſiue *Exanaſtomoſis*, tùm in vlceribus & vulneribus, quæ ſinuoſa ſunt, fiſtuloſa, & anguſti orificij, cùm ſcilicet hæc dehiſcunt, 6.de comp. med. loc. cap.2.

*Oſtocopi*, id eſt, *oſſium dolores*, nominãtur, cùm membranarum, quæ oſſibus adjacent, dolores, & profundi ſunt (id eſt, in intimo corpore ſenſum excitantes,) & oſſium ipſorum veluti dolentium inducunt imaginem, qui magnâ ex parte ab exercitationibus euenire ſolent, interdum etiam à frigore, & plenitudine, quin & ab humorum cacoëthia in lue venereâ, 2. loc. aff.8. qui ſic laborant, ne minimum quidem motum ſuſtinent, ſed omnem formidant. Sentiunt autem manifeſtum calorem vnà cum demorſu & tenſione, vitioſo humore in totam corporis molem largè effuſo.

*Oſtracoderma*, animal omne eſt, cui pro cute teſta eſt, lib.1. de aliment. fac.1.

*Otalgia* ὠταλγία, aurium dolor, eſt is cumprimis, qui ad profundum auditorij meatum pertinet, 2.meth.1.

*Otenchitæ*, inſtrumenta ſunt chirurgica, quibus aliquid in aures infunditur. *Aurifuſoria ſpecilla* ab aliquibus, à Celſo *Strigiles*, aliter, *Auriculares clyſteres* appellantur.

*Oxelæum*, ὀξέλαιον, id eſt, compoſitio ex aceto, & oleo, 1. de compoſ. med. per gen. cap.7.

*Oxycratum*, id eſt, compoſitio ex aqua, & aceto, 1. ſimpl.29. Οξύκρατον, *Poſca*, vel *Puſca* dicitur. Miſcendi autem ratio nunquam certa fuit: variè namque temperari poteſt. Sed, vt author eſt Aëtius, ſi ſimplici ratione conſtruatur, refrigerat, & humectat: ſin condiatur, & calorem, & ſiccitatem adſciſcit. Inter Veteres, vt idem inquit, omnes ferè conuenit, noxium parere ſuccum, neruis officere, flatuoſos ſpiritus creare, capitis dolores concitare, contra ſacrum morbum prodeſſe, vini crapulam mitigare, ſanguinis acrimoniam lenire. Conſuluntque ea potione abſtinendum, quòd facilè putrilaginem concipiat, qui ex eo contrahitur humor, item propter noxam, quam neruis infert. Græcorum iuniores imitatione Latinorum, etiam φύσκαν id genus potionis appellarunt.

*Oxydercica facultas* eſt, quæ oculos, (vbi nullum inſit illis ſenſibile pathema) malè tamen munere ſuo fungentes, corrigit, & in integrum reſtituit, ac nimirum & in auribus & in naribus, aliiſque ſenſoriis cunctis id ipſum præſtat, & proin in auribus, E. gr. *Oxycoos* dicitur, 5. ſimpl.23.

*Oxygala*, id eſt, *acidum lac*, 3. alim.16. Lac quòd acuit, ſeu coacuit, fit certa quadam lactis præparatione, per quam ſola caſeoſa ſubſtantia relinquitur, eaque ipſa non eiuſdem omnino naturæ cuius ac initio fuit, verùm multo frigidior, vt ægerrimè, nec niſi à ventriculo valdè calido concoquatur. Neque enim calidam & acrem ſeri qualitatem retinet, neque pinguem & calidam, butyri, ſed ſola craſſiore ſubſtantia conſtat, quæ in caſeum abit, ὀξυγαλάκτινον appellatum: Id genus hodie Galli videntur *Iunceam* appellare: Eſt autem vehementer frigidum, craſſum, & concoctu difficilè.

*Oxymel*, non ex aceti, melliſque miſtione tantùm

compo

compoſitio eſt, verùm ex mulsâ, paulùm aceti accipiente, 3. acut. 24. & 4. ſanit. tuend. c. 6. Acetum mulſum, vel Mulſum acetoſum, ὀξύμελι, potio vetuſtiſſima certa, vt quæ etiam ante Hipp. ſeculum in ſanitatis vſum venerit. Huius duæ ſunt ſummæ differentiæ: alia ſimplex eſt, alia compoſita. Nec verò etiam ſimplicis ratio vna eſt: quidam enim ita præparant; Melli optimo ſuper carbones deſpumato additur aceti tantum, vnde guſtanti nec acidum nimis, nec dulce videatur: ac denuo ſuper prunas coquitur, donec planè vnitæ amborum qualitates ſint, nec appareat guſtanti acetum adhuc crudum: hinc ab igni deponitur; cũque eo vtendum eſt, aqùa miſta ita temperatur vt vinum, nimirum ex ſumentis guſtu. Id enim vt iucundiſſimum eſt, ita etiam vtile: & contrà, vt iniucundũ, ita aduerſiſſimum. Alij verò, tum mellis, tum aceti modum definiunt, vini aceti parti mellis, à quo detracta ſpuma ſit, duplum miſcentes, deinde ambo leni igni coquentes, donec eorum qualitates in vnum coïerint. Alij autem cum aquâ ſtatim ipſum faciunt, melli quadruplũ optimæ aquæ miſcentes, deinde coquentes modico igni, quoad ſpumare deſinat: poſt verò dimidio aceti adjecto, rurſus coquentes, donec qualitatum omnino ſit vnitas, nec acetum crudum etiam appareat. Oxymeli omne exterget viſcoſos humores, & craſſos attenuat, quapropter viſcerũ omnium obſtructiones diſſoluit, ſiue in febribus, ſiue citra febrem detur; verùm aquæ multæ miſtione vires eius exſoluuntur. Tuſſim autem mouere, quæ non eſt, & inteſtina radere oxymeli, Hipp. & Gal. ſcripſere, non in corporibus quidem craſſis & glutinoſo humore redundantibus, ſed puris ab excrementis, aut iis quæ tenui & acri fluxione vexantur, quæque neruoſas partes valdè ſenſu exquiſitiſſimo præditas habent: Oxymeli cõpoſitum eſt σκιλλιτικὸν & πολυγεκὸ, item καθαρτικὸν, &c.

*Oxyregmia*, id eſt, *acidus ructus*, qui ſine aliquâ pituitâ

tuitâ,quandoque in ventriculo frigidiore,& in quibuſdam læuitatibus inteſtinorum, quæ ex frigiditate ortũ habent, fiunt, 6.aph.1. non vbi nulla prorſus facta eſt ciborum alteratio, acidi ructus excitantur, vti nec vbi optimè concocti fuerint,ſed tantùm,vbi modicã à ventriculi calore alterationē perpeſſi fuerint, nec perfectã adipiſci potuerint.Fiunt etiam propter frigidam pituitam in ventriculo aceruatam,& frigidam fluxionem in ipſum decumbentem, adhæc ciborum tum frigiditatē, tum copiam : his enim omnibus cauſis commune eſt, caloré ventriculi ingenitũ vinci à cibis,nó eos vincere.

*Oxyrrhodinum*,quod & *Rhodinum* dicunt,eſt frontis linimentum, ex aceto, oleo,& roſaceâ placentâ capiti phreneticorum , aut quâcunque intemperie calidè laborantium permixtum, 13. meth.21. Sed cùm varius poſſit eſſe vtriuſque modus, qui temperatiſſimus, recipit olei roſacei partes quatuor , aceti vnam, vt ait Gal. ſic enim mediocriter refrigerat : Quod verò plus aceti habet, vehementiùs refrigerat, vt contrà minùs , quod minùs habet aceti : Habet etiam vim repellendi. Itaque in morborum principiis magnâ vtilitate illinitur, præſertim ſi calidus morbus eſt. Sed & in œdematis atque ipſis etiam lethargicis, Galenus in libr. method. med. admouet , quo humor quiſquis fuerit is , à parte affectâ repellatur. Tanta adeò vis eſt Oxyrrhodini , in frigidis etiam morbis , ſiue per ſe , ſiue cum ſale , aut thymo,aut alio exhibiti, ne frigiditate nocere poſſit.

*Oxys*, id eſt,*acutus*,à quo ὀξεῖς πυρετοὺς, *acutas febres*, ὀξεῖαν νόσον,& ὀξὺ νόσημα dicunt. Conſiſtunt autem acuti morbi eſſentia, non in celeri tantùm motu,ſed cumprimis in magnitudine,& periculo,2.aphor.23.

*Ozæna*, eſt vlceratio in naribus profunda,tetri odoris halitus emittens , lib. finit. & 3.de comp.med. loc. cap. 3. vnde ex vlcerum genere eſt , eoque à Polypo differt , quippe qui in tumorum tantùm genere eſt,

non

non vlcerum; naſcitur ex influxu humorum acrium, & putreſcibilium, à cerebro in nares facto, vnde, vel earum alæ, vel interſtitium, vel aliæ ipſarum partes exulcerantur; Et humoris quidem acrimonia difficilem admodum eius curationem reddit, putrilago verò graueolentiam & fœtorem inducit; vnde morbo nomen Veteres indidere. Quando, inquit Celſus, vlcera circa nares ſunt, pluresque cruſtas & odorem fœdum habent, id genus Græci ὄζαιναν appellant. Id mali genus nobis multò frequentiùs eſt, quàm Antiquis fuerit, vt quòd lucem veneream ſæpiſſimè conſequatur.

## P.

PÆDOTROPICA, eſt medicinæ pars, de puerorum ſanitate, & regimine, lib. de part. art. med. cap. 5.

*Palatum*, partem illam in ore altioris ſedis cauam vocant, quæ ſuper foramina è naribus in ipſum pertinentia, ſublimis eſt, com. 1. in 6. de morb. vulg. 3.

*Palimbolus*, παλίμβολος, homo doloſus eſt, qui aliud loquitur, aliud ſentit, & qui facilè ſententiam mutat: eiuſmodi quoque morbus appellatur, qui ſpeciem quidem & ſpem facit leuationis, ſed tamen intùs malignus eſt, com. 1. in 6. de morb. vulg. 6.

*Pallida bilis*, vide *Bilis pallida, & amara.*

*Palma*, eſt ea pars manûs, quæ *Metacarpium*, E *Poſtbrachiale* dicitur, 1. de muſc. cap. 21.

*Palmos*, vide *Palpitatio.*

*Palpitatio* quæ & *Subſultio*, & Παλμὸς Græcè dicitur, ſimiliter atque *Tremor*, motus eſt, quo partes palpitantes, citra voluntatem noſtram, nobiſque inuitis attolluntur, & deorſum aguntur, à craſſo & vaporoſo ſpiritu, quærente exitum; differunt verò *palpitatio* à *tremore*, quòd nemo, qui artus mouere non inſtituerit, tremat: palpitantes autem particulæ, etiamſi in quiete fuerint, nulluſque illis motus ſit indultus, palpitent;

Etenim

Etenim ſupercilium, palpebræ, & oculus ſubindè citra omnem voluntatem attolluntur; tremor autem totius integri membri motus eſt, vt totius manùs, brachij, capitis; palpitat verò pars membri, vt vel ſola cutis, vel ſola arteria, vt cenſebat Praxagoras, vel ſolus muſculus, vt Herophilus. Adhæc quæ tremunt, totum mutant locum; quæ autem pulpitant partes, eundem obtinent, ſed modò ampliorem, modò minorem; in ſe ipſas enim concidunt partes palpitantes, dum contrahuntur, aliò autem mouentur, quæ tremũt; lib. de trem. palp. c. 4. & 5. Adhæc, *Palpitatio* eſt contractio quædam præter naturam, in illis corporis partibus, in quibus ob ſubſtantiæ earum mollitiem, diſtentio, dilatatio, & contractio accidere poteſt, 2. de ſumpt. cauſ. cap. 2. non enim os, vel cartilago palpitant, quòd dilatari non poſſint. Denique *palpitatio* motus eſt toto genere præter naturam; *tremor* autem, miſtus, ex motu ſecundùm naturam, membrum mouente, & motu præter naturam, virtutem ad violenter mouendum proritante & cogente, 2. de ſympt. cauſ. cap. 2.

*Palpebræ*, ſunt externæ oculi partes, ſuperciliis ſubiacentes, ſupernè, infernéque interiores oculi tunicas contegentes, *hæc* inferior, *illa* ſuperior dicitur, lib. Introd. cap. 10.

*Pancœnus*, vide *Endemus*.

*Pancratium*, vide *Pancreas*.

*Pancreas*, & *Pancreon*, *Calicreas*, & *Calicreon*, corpus glandulosum, vel caro glanduloſa eſt, in medio meſenterio ſita, quam natura quatuor vaſis, venæ, arteriæ, neruo, & veſicæ bilis, in orbem ſubſtrauit, diuiſioneſque inter ſe mutuas repleuit, ne vllum ipſorum facilè ſcindatur, propter vehementem motum, ſed molli cedente corpore, conquieſcat, 5. de vſu part. capit. 2. quòd corpus vocatur etiam *Pancratium*, 2. de motu muſc. 6. Cùm infiniti propè rami venæ portæ per meſen

ſenterium diſperſi ſint, chylum ab inteſtinis præſertim tenuibus exugentes, & in iecur deferentes, ſciens natura eos propter exiguitatem infirmos eſſe, & iniuriis obnoxios, ventre præſertim ſæpè laborante ſaltu, ictu, compreſſu, vociferatione, ſpiritus contentione, & rerum grauium impulſu, glandibus ſingulas vaſorum ſciſſuras muniuit, ſecuraſque reddidit. Qui vſus eſt non huius modo glanduloſi corporis, ſed aliarum quoque glandularum, ἀδένας vocant, quæ pluribus aliis corporis partibus inditæ ſunt à naturâ.

*Pandemus*, vide *Endemius*.

*Pandiculatio*, vide *Oſcitatio*.

*Panus*, id eſt, *Tuberculum immaturum*, quod aliquando & magnum, & durum, & diuturnum exoritur, 3. de art. 2. eſt tumor non altus, ſed latus, in quo quoddam puſtulæ ſimile eſt, panis ſimilitudinem habens: hinc Latini *Panum* etiam appellant. vide *Phygethlon*.

*Papilla mammæ*, id eſt, extremum mammæ mulieris, quod ori infantis inditur, 15. de vſu part. cap. 7.

*Papula*, nomen eſt iis, quæ ſpontè extuberant in cute, ex anthematibus conueniens, quæ ſuperfluis conſtant humoribus, atque qualitatem illorum etiam non iniuria ſubſequuntur; cùm tenues humores ſunt, exulcerationem potiùs, quàm tumores creant; at craſſi, in tumorē cutim attollunt, com. 3. in 3. de morb. vulg. 51.

*Paracenteſis*, id eſt, *punctio*, quæ Hydropicis, & Hernioſis adhibetur, ad aquam euocandam, 14. meth. 13. & 6. aphor. 27. Paulus non omnibus aquæ intercutis generibus, ſed aſciti tantum conuenire ſcripſit: eiuſque tres in vniuerſum differentias ſtatuit; vnam ſectione facta directè ſub vmbilico, tribus digitis interpoſitis, ſi ſitis ab inteſtinis orta fuerit: aliam eadem factâ à ſiniſteriore vmbilici parte, ſi primario iecoris affectui malum feratur acceptum: tertiam autem à dextra eiuſ-

dem

dem parte, ſi à liene vitium traxerit originem. Scalpello eiuſmodi ſectio fieri debet, aut aculeo intra peritonæum adacto; deinde in foramen immiſsâ æneâ fiſtula, per eam humor ſenſim effundendus pro cuiuſque virium ratione, cauendo vbique ſubitam cumulatamque vacuationem.

*Paracmaſtica*, vide *Continua.* Παρακμαστικὴ ἡλικία, ætas iam vergens & inclinata. Ætas declinans, media eſt inter iuuentutem & ſenectutem. Incipit ſecundum Galenum, à tricesimo quinto anno, duratque ad annum quadrageſimum nonum, quod ſcilicet ſenectus incipit.

*Paracynanche*, vide *Cynanche.*

*Paralyſis*, quæ & *Pareſis* à Medicis recentioribus dicitur) eſt neruorum reſolutio, cùm nerui & corporis partes, omninò ſenſus, & motus expertes ſunt, 1. de ſympt. cauſ. cap. 5. fit, cùm humorum multitudo indiſſolubiliter in aliquâ corporis parte, non principe, impacta fuerit, vt & *Epilepſia*, & *Apoplexia*, partis dici poſſit, 4. acut. 27. *Exquiſita* autem *Paralyſis* eſt, in quâ nerui & membra ſentientia omninò ſenſum & motum perdiderunt; *imperfecta*, in qua motus quidem perit, ſeruato ſenſu; *imperfectior*, in quâ incolumi motu, ſenſus aboletur: eſt enim *Paralyſis*, motûs potiùs, quàm ſenſûs affectio; quæ ſi fiat in vniuerſo corpore, *Apoplexia* potiùs dicenda eſt, quam vera *Paralyſis.* Accidit inſuper *Paralyſis* oculis, vbi & *mollities* dicitur, cùm oculus, vel motu, vel viſu, vel vtroque priuatur, læſo vel cerebro, vel neruo concauo, vel ſpiritu viſibili, lib. de ocul. part. 4. cap. 13. Eſt *Paralyſis* etiam imaginatricis facultatis affectio, qualis & *Caros*, & *Catalepſis* nominatur, de ſympt. differ. cap. 3. vide *Reſolutio.*

*Parameſus digitus*, id eſt, *Digitus annularis*, lib. de muſc. diſſ. cap. 22. Παράμεσος δάκτυλος, digitus minimo proximus, *Medicus* à Latinis dictus, quod Medicinæ dicatus tradatur.

*Para*

*Parophimoſis*, vitium eſt *Phimoſi* contrarium, cùm videlicet ea, quæ naturales meatus concludunt, opercula & tegumenta ita diducta ſunt, vt reduci nequeant; propriè tamen dicitur de præputio retrorſum adducto, vt glandem tegere nequeat; quod malum ex nerui contractione maximè contingit; fit & ex immodicâ præputij ſiccitate; ei contrarium vitium *Phimoſis* appellatur, lib. finit.

*Paraphroſine*, paruus erranſque motus virtutis imaginatricis cerebri eſt, qui & *delirium* dicitur, de ſympt. differ. cap. 3. Differt verò ab *anœâ*, & *amentiâ*, quòd *illa* ſit imaginatricis, aut ratiocinatricis deprauatus, vel diminutus motus; *hæc* verò, earundem facultatum paralyſis exiſtat, & reſolutio,

*Paraphlegia*, παραπληγία, ſiue ἡμιπληγία, eſt plerarumque alterutro in latere corporis partium immobilitas ſenſuſque priuatio, quam etiã *Apoplexiam* vocat Hipp. com. 2. in 1. prorrhet. 50. quod vtraque à frigidis, & pituitoſis fiat humoribus. *Paraplegia*, affectio vnius partis corporis talis eſt, qualis *Paraplexia* totius, com. 3. in 1. prorrhet. 26. Interdum facta abſque conuulſione *Apoplexia*, in partis alicuius reſolution finiens, *Paraplexia* appellatur, 4. acut. 27. & com. 2. in 1. de morb. vulg. 59. *Apoplexia*, à *Paraplexiâ*, vt à toto, pars, differt: Apoplectici namque prorſus & Paraplectici ſunt; Paraplectici verò, non omninò & Apoplectici. Adde, ſanos mente, Paraplecticos, reſolutos parte vnâ corporis, dextrâ, vel ſiniſtrâ, Apoplecticos & mente, & toto corpore reſolutos eſſe conſtat, lib. finit.

*Pararhythmus pulſus* eſt, παράρρυθμος σφυγμὸς, qui (cùm quæque ætas proprium pulſum agnoſcat) non conuenit illi ætati, in quo eſt ille pulſus, ſed alterius proximioris; quemadmodum *Heterorhythmum pulſum* vocamus, qui alterius ætatis habet *rhythmum*, lib. finit.

*Paroſis*, eſt deprauata viſûs actio, cùm oculis co-

lore,

lore, figurâ, magnitudine, vel ſitu, mutata videntur, veluti *Amblyopia* eſt diminuta actio viſûs, & cæcitas, viſioque ablata, 1.de ſympt. cauſ. cap.5.

*Paraſtatæ*, qui & *ſeminarij meatus* dicuntur, & Latinè *Aſtites* nominantur, ſunt qui ex venâ & arteriâ conſtant, in vnam naturam conſertis, ſemen confouentes, & perficientes, lib.finit. Ἀπὸ τοῦ παρίςαϑαι adſtare. Id enim quadrat vtrique corpori, quod Veteres παραςάτην appellarunt. Duo enim eodem nomine appellantur; vnum, παραςάτης κιρσοειδὴς; alterum, παραςάτης ἀδενοειδὴς. Dicitur autem παραςάτης κιρσοειδὴς, hoc eſt, *Varicoſus*, corpus id, quod vtrique teſti anteſtat in modum pyramidis efformatum, incipiens paulò ſuprà teſtem, quâ venæ & arteriæ ſpermaticæ coëunt & commiſcentur, deinde poſt multos gyros & circumuolutiones varicum in modum parùm lateſcens, & in ſuperiorem teſtis partem inſertum: Itaque vaſis ſpermaticis coaleſcentibus gignitur, primúmque ſeminis materiam, ſeu ſemen rude & imperfectum excipit, quod poſtea teſticulus abſoluit: Ergo, vt facultate cum teſticulo conſpirat, ſic quadamtenus etiam figurâ conuenit; habet enim parui cuiuſdam teſtis effigiem. Verùm παραςάτης ἀδενοειδὴς, id eſt, *glanduloſus*, dicitur corpus ſeu glandula meatui vrinario ſupraposita, vaſorum ſemen deferentium inſertionem excipiens. In eam enim deferentia ſemen vaſa poſtquam coire, inſeruntur ad ſecuritatem. Eſt autem ad humillimam veſicæ partem ſita, media quodammodo inter veſicæ corpus, & eius ceruicem. Verùm hanc aliqui non παραςάτην, sed προςάτην appellant, quo vitent ambiguitatem. Sunt etiam qui προςάτην vocant *Os ὑοειδὲς*, quod ſitum eſt ad radicem linguæ. vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

*Paraſynanche*, vide *Cynanche*.

*Paregorica*, id eſt, *mitigatoria medicamenta*, quæ non ſanant, ſed mitigant, ne malum creſcat, lib.de Dyna-

mid. in procemio, παρηγορικὸν idem prorſus, quod τὸ ἀνώδυνον, hoc eſt, dolorem ſedans. Dicitur & πραϋντικὸν, hoc eſt, mitigatorium.

*Paremptoſis*, (quam & *Periptoſim*, hoc eſt, *Incidentiam*, & *Caſum* vocat, lib. 3. κτ̃ γέν) eſt intercidentia, ſiue coincidentia; cùm E. gr. ea plenitudo, quæ ex ingeſtione eorum, quæ comeduntur, & bibuntur, in venis gignitur, à venis in arterias dilabitur, lib. de cauſ. procatarct. cap. 3. Atque vniuerſum *paremptoſis* eſt, quando aliundè in aliud vas humor fluit, 7. de anat. adm. cap. 16. ſpeciatim, tranſumptio ſpirituum, ex arteriis in venas, *paremptoſis* dicitur, lib. de venæ ſect. contra Eraſiſtratum, cap. 2. vide *Coincidentia*.

*Parencephalis*, quod & *Cerebellum*, & *Encranion* dicitur, eſt poſterius Cerebrum, quod à priori (anterius enim propter ſui magnitudinem, nomen totius ſibi vendicauerat,) craſſæ meningis duplicatione eſt diremptum, 8. de vſu part. cap. 1. vide *Cerebrum*.

*Parenchymata*, Græci vocant carneam illam ſubſtantiam, quæ inter vaſorum intercarpedines recipitur, 7. de anat. adm. c. 5. vt quæ in viſceribus, in iecinore, renibus, liene, & pulmone viſitur: quam ſubſtantiam Gal. non vult vocari carnem; ea enim ſolùm caro dicitur, quæ in muſculo eſt; reliquarum nullam homines carnem vocant, præterquam admodum pauci; ſed quæ in viſceribus, ceu iecinore, renibus, liene, & pulmone viſuntur, eas *Parenchymata*, (quaſi *affuſiones* dixeris) Græci vocant; quæ verò in inteſtinis ventriculo, ſtomacho, & vtero ſunt, ſine nomine relinquunt, 10. meth. 11. παρέγχυμα ergo dictum eſt ab Eraſiſtrato, quod exiſtimaret viſcerum eorum molẽ ex ſanguine è venis effuſo concreſcere, vt ſcribit Galen. lib. 2. ſimpl. med. Qui tamen neglectà Eraſiſtrati opinione, eorum viſcerum propriá ſubſtãtiam non παρέγχυμα, ſed *carnem* ſæpiùs appellat.

*Pareſis*, idem quaſi *Paralyſis*, id eſt, *reſolutio*, vide

*Para*

*Paralyſis*; propriè contractio artuum, in quam paſſio colica terminatur.

*Parietalia*, vide *Bregma*.

*Pariſthmia*, quæ & *Tonſillas*, & *Amygdalas* vocant, ſunt locorum ad Iſthmum (id eſt, eam oris regionem, quæ os & gulam interjacet) attinentium inflammationes, 3. aph. 26. *Pariſthmia, Tonſillæ*, & *Vua*, nihil aliud ſunt, quàm inflammationes; *Vua* quidem Gargareonis; *Tonſillæ* verò, adenum, qui in principio faucium inter ſe oppoſiti ſunt; *Pariſthmia*, corporum eorum, quæ in faucibus continentur, lib. de tumo. c. 17. quo nomine nō ſolùm inflammationem, ſed etiam faucium partem illam nominant. Sic autem eam appellauerunt Græci, quòd locus ille, cui adjacent, veluti Iſthmus quiſpiam anguſtus eſt, quum inflammatione tumet, & multò quàm anteà anguſtior fiat. Latini, *Tonſillas*, diminutiuâ voce à *tolles*, hoc eſt, *tumore faucium*, appellant. Alio nomine etiam ἀγλιαδας vocant. vide *Iſthmus*.

*Parocheteuſis*, id eſt, *deriuatio*, eſt, cùm ſanguis auertitur, atque ad alia membra proximiora conuerſus deriuatur; ſi verò ſanguis ad cōtraria reuellitur, *Antiſpaſin* Græci vocant, Latini, *reuulſionem*, 5. meth. c. 2. Eſt autem παροχέτευσις curationis genus ad humores pertinens, vt ſcribit Galen. cùm id quod per palatum vacuatur, per nares trahitur, nobis irritantibus, aut per acria medicamenta prouocantibus, cùm quòd fluit ad oculos, aut aures, tum in nares, tum in os trahitur, collutionibus & gargariſmatis acribus atque aliis eiuſdem generis remediis: cùm quòd defluit per aſperam arteriā, in pulmonē ad ſtomachū conuertimus, id enim potiùs optandū: cùm ſanguinē per ſedē profluentē in muliere, per vuluam deriuamus: ſimiliter cùm mulieri ſanguinē vomenti ex Hipp. conſilio, menſes ducimus. Sed hoc exemplum reuulſionis potiùs fuerit, quàm deriuationis. Reuulſio enim fit per loca plurimū diſtātia, eoque ſolo

à deriuatione differt. Fit deriuatio à dextris ad ſiniſtra, ab anterioribus ad poſteriora, & contrà, ſed breuiſſimâ viâ ? alioqui ad reuulſionis naturam magis accedit; eſtque humoris tum fluentis, tum iam impacti, & in ægrâ parte conſiſtentis; in quo etiam videtur à reuulſione differre, quæ fluẽti tantũ humori adhibetur.

*Parωnychia* , Abſceſſus, eſt, qui ad latera vnguium enaſcitur, 8. de compoſ. med. loc. cap. 2. alij malunt Inflammationem vocare. Non leue prorſus malum eſt, vt quod dolores & febres aliquando moueat : & tamen Latini reduuiam curare, pro occupari in re minimâ, prouerbij loco, vſurpant. Ex quo arbitror, reduuiæ nomine non tantum *παρωνυχίαν* deſignari, ſed eum etiam affectum, in quo ad vnguium latera caruncula, aut cutis portio reſoluitur nullo fermè dolore. Inde Latini *reduuiam*, vel *rediuiam*, malum hoc nuncuparunt; *rediuire* enim *reſoluere* eſt, vt ſcribit Feſtus; quanquam Hermol. Barbar. *reluuium* etiam vocet à *reluendo*, hoc eſt, *reſoluendo* : Arabes *Panaritium* vocant.

*Parωtides*, vide *Eparmata*.

*Paroxyſmus*, vide *Acceſſio*.

*Partes inanes corporis* ſunt, quæcunque inter extremam thoracis coſtam, & femoris oſſa continentur, 2. prognoſt. 1.

*Partus τόκος*, actio eſt partim vteri ipſius, adaucti fœtûs grauitate, & excrementorum redundantiâ onerati & diſtenti, vi propriâ expultrice, fœtum ejicientis; partim eiuſdem fœtûs grandiores effecti, & maiori alimento, quàm quòd in vtero recipere poſſit, indigentis, atque ex vteri anguſtiâ, adaucto natiuo calore ad ſuffocationis imminentis periculum auerſandum feſtinantis, & (quum non ſufficiat illi ampliùs ſpiritus maternus, quem illa per arterias ſubminiſtrat) ad exitum repentè concitati.

*Parulides*, *παρουλὶς*, eſt inflammatio partis alicuius gin

gingiuarum. Ea autem omnium inflammationum modo, niſi diſcuſſa fuerit, ſuppuratur & vertitur in abſceſſum; proindéque Paulus lib. 6. παρυλίδα abſceſſum eſſe dixit. Ex eâ plerumque gingiuæ putreſcunt & decidunt, gignitúrque ἐπυλὶς, hoc eſt, carnis excreſcentia, maximè ad intimos molares dentes. Vidi autem parulidem ab imperito Chirurgo malè curatam, in quâ caro non modò ſupercreuit, ſed cum aduerſo etiam buccarum muſculo prorſus coaluit.

*Parygron*, id eſt, humidum, ſeu liquidum medicamentum, quod medetur particulæ, paruâ adhuc phlegmone, conflictanti, huic protinùs impoſitum; vbi duritiem à dolore alienam pars affecta acquiſierit; quemadmodum etiam, ſi phlegmonoſo affectu, omninò ſit libera, 7. de compoſ. medic. per gen. c. 2. Πάρυγρον emplaſtrum, eſt ab Hera primũ deſcriptum hunc in modum, ſicut Galen. prodidit: ℞, Adipis ſuilli recentis & liquati, vncias 44. ceræ, vncias 24. ceruſſæ, vncias 6. argenti ſpumæ, vncias 6. liquida cum aridis permiſcẽtur, ac manebit aliquamdiu liquidius, poſtea verò cõſiſtet per ſe, & compagem acquiret: Alij verò poſtea aliter pro ſuo quiſque arbitrio compoſuêre. Emollit primo ordine, præſertim recens: inueteratũ enim magis digerit; Inflammationem quidem coërcet & lenit, ſed vlcera ſordida reddit. vide apud Paulum & Aëtium.

*Paſſio*, πάθος, πάθημα, generaliter quidem dicitur omnis motus, qui ab altero in alterum fit, ſiue ſecundum naturam fiat, ſiue præter naturam, quâ parte ab altero recipitur; hinc viſio, auditio, calefactio, frigefactio, humectatio, delectari, dolere, gaudere, triſtari, *paſſiones* dicuntur, quorum eſſentia in fieri eſt, cùm motus ſint, cuius nullæ ſunt partes permanentes, ſed dum fiunt, ſolùm ſunt, ſolúmque in fieri & mutari eſſentiam ſuam habent: Cùm autem motus deſiit, non *affectio*, aut *paſſio*, ſed *affectum* eſſe, & *paſſum* dicitur,

Græcè *διάθεσις*, ſpeciatim verò non ſolùm, dum fit alteratio, *paſſio* dicitur, ſed dum facta eſt,& quæ motu abſoluto ſuperſtes eſt,quam etiam *πάθος* appellant,vt ex contuſione,nigror; ex febre,tabes; ex continuis vigiliis, inſipientia. Tertiò adhuc ſpecialius, non modò *paſſio*,quæ fit,nec quæ facta eſt, ſed quæ eſt præter naturam tantùm facta affectio,*Paſſio* vocitatur,vt ex vulnere cæcitas: quâ ſignificatione, *morbi*, & *ſyptomata*,à Medicis *Paſſiones* dicuntur;vide *Affectus*,& *Symptoma*.

*Paſtilli*, Græcis *τροχισκοὶ*, ſeu *rotulæ* & *orbiculi*, ab efformationis figurâ, ſic dicuntur medicamenta plana, in rotæ, aut circuli formam coacta, 5.de med.per gen. 11. & 1. de antid. cap.9.

*Paſtio*, id eſt, *vlcus depaſcens*, 5.med. per gen.c.3.

*Patella*, eſt os cartiliginoſum rotundum, & gibbum, quâ femur tibiæ connectitur; aliterque *Mola* dicitur, lib. de oſſib.23. quin & *Rotula*, *Myle*, *Epigonatis*,& *Epigonis*,id eſt, *Supergenualis*,appellatur, 3.de vſu part. cap.15.

*Pathema*,id eſt,*Paſſio*, vide *Affectus*, *Paſſio*, & *Symptoma*.

*Pathognomonica ſyndrome*,id eſt,*concurſus* ſymptomatum,affectuum p.n. index, 1. loc. aff.1. *Pathognomonica* autem ſigna ſunt, quæ & *homogenea*,& *homoeidea* dicuntur, id eſt,eiuſdem ſpeciei,vel generis,quæ in vnâ aliquâ fiunt affectione, quæ perpetuò & ſoli illi inſunt, tanquam ſoli propria, & inſeparabilia exiſtentia, veluti quæ per ſpura excernuntur, affectionis tùm pulmonum, tùm thoracis, tum aſperæ arteriæ, tùm gutturis,& tandem reſpirationi ſubſeruientium inſtrumentorum, ſigna ſunt, quæ & in reſpiratione, vitium per ſe & primùm contraxerunt, non per conſenſum: atque hæc ſigna ſunt certiſſima, non autem ea, quæ perpetuò, ſed non ſoli inſunt, vel ſoli, ſed non perpetuò, com.1. in 1.prorrhet. vide *Aſſidentia*.

Patho

*Pathologica*, ſiue *Ætiologica*, medicinæ pars eſt, quæ cauſas & ſymptomata, & morbos inquirit; vide *Ætiologica.* Eam in totum neglexerunt olim Methodici, ſed maximè olim fecêre dogmatici Hip. veſtigiis inſiſtẽtes.

*Pauciferum vinum*, vide *Oenodes.*

*Pechys*, vide *Cubitus.*

*Pecſis*, id eſt, *Congelatio*; πῆξις Græcè, idem quod ἵδρυσις, hoc eſt, *firmitas, ſtabilitas, fixio*, quum verò illa, quæ frigore concreſcunt & congelant, firma quoque fiant ac ſtabilia, ob id malum hoc, (vbi corporis partes præ frigore rigent, adeóque ſtabiles ſunt) πῆξις, id eſt, *Congelatio*, dicitur, Fit exiccatione, quod proprium ſit ſicci terminari, atque definiri. Inducitur autem ſiccitas vel ſicco corpore ſuperinducto, vel ſummotâ, quæ inerat humiditatis redundantiâ. Cuius ſummouendæ ratio etiam duplex eſt, ſcilicet per compreſſionem humiditatis à terreſtribus partibus ſicciọribus factam, ſed adhuc tamen in corpore latentis & contentæ, vel per reſolutionem. Cauſæ verò coagulationis ſeu concretionis ſunt tum calidum, tum frigidum. Calidum quidem tàm per ſe, quàm per accidens; frigidum verò nonniſi per accidens, vt Ariſtoteles lib. 4. meth. demonſtrauit.

*Pecten*, eſt ſinus ipſe, quo muliebre pudendum clauditur, lib. Introd. cap. 10. Eſt adhuc *Pecten* ea plantæ pedis, quâ terram contingimus, pars, & quæ poſt concauum ad digitos aſſurgit: Dicitur & *Pecten*, ea pars manus, vnde digiti procedunt, ibidem. *Pectorale os*, medio pectore ſitum, coſtis vtrinque alligatum eſt; conſtat autem ſeptem paruis oſſibus, per ſynarthroſim colligatis, quibus ſingulis, ſingulæ coſtæ connectuntur; quæ tota pectoralis oſſis figura à nonnullis, quia gladij ſimilitudinem repræſentat, *Xiphoeides*, id eſt, *enſiformis*, lib. de oſſib. cap. 13. imò & *Sternon* appellatur, 7. de anat. adm. cap. 2. vide *Sternon.*

*Pectus*, ea eſt corporis pars, quæ inter medias coſtas, & vtrumque latus iacet, lib. Introd. cap. 10.

*Pedem ſummum*, partem eam pedis vocat Hippocrates, quæ à planta & ſolo, vſque ad digitos, & vngues porrigitur, 3. de artic. 106.

*Pedicularis morbus*, vide *Phtiriaſis*.

*Pedion*, id eſt, *Planities*, *Planta*, ſeu *Planum*, eſt pars pedis, quæ eſt ante digitos; quæ verò pars ante hanc ſita eſt, *Tarſus* dicitur, 3. de vſu part. 5. Arabicè, *Achmas*. *Illud*, Metacarpio manûs; *hoc*, Carpo proportione reſpondet, cap. 6. atqui & interiorem ſummæ manûs regionem, & quantum infra pedem eſt, πέλμα Græcè, *Plantam* Latinè dicunt, 3. de anatom. adm. cap. 1.

*Pelignus*, eſt color liuidus, 14. method. 9.

*Pelma*, vide *Pedion*.

*Peltalis cartilago*, vide *Cricoeides cartilago*.

*Peluis*, vide *Infundibulum*, & *Choana*.

*Pemphygodes febris*, vide *Febris pemphygodes*.

*Penis*, στῆμα, *virile membrum*, quod & αἰδοῖον, & καυλὸς dicitur, 2. de ſympt. cauſ. cap. 2. Rufus definit στῆμα dici τὸ ἐκκρεμὲς τοῦ αἰδοίου, hoc eſt, partem pudendi pendulam & prominentem; eique ſubiectam, quæ non propendet, ὑπόστημα, & περίναιον appellari.

*Penſilis verruca*, (vide *Acrochordon*) dicitur, quòd in imo vſque adeò ſit anguſta, vt pendêre videatur; tota enim foràs prominet, adeò vt exciſa nullam radiculam relinquat, anguſtiore baſi prædita, & ſummæ chordæ ſimilis; à *Myrmeciâ* differt, quæ baſim habet latiorem, & nigro colore præditam, atque vbi à Chirurgo tollitur, ſanguinem fundit copioſiorem, vnde & *Seſſilis verruca* appellatur, vide *Myrmecia*.

*Pepaſmus*, πεπασμὸς, morbi eſt, & eorum, quæ præter naturam ſunt, veluti coctio quædam & maturatio, & ad excretionem præparatio, in qua quod aſſimilatur, paucum eſt; quod autem ſemicoctum, & ſuperfluum, multum;

multum; quamquam alibi πεπασμȣ̃ ſignificatum latiùs extendit Galenus, dum omnem deductionem in mediocrem temperiem πεπασμὸν appellat; & alibi omnem morborum πέψιν, id eſt, coctionem, in ſuccorum alteratione conſiſtere ſcribit.

*Pepſis*, vide *Pepaſmus*.

*Peracutus morbus*, vide *Acutus ſimpliciter*.

*Per conſenſum morbus*, vide *Idiopathia*.

*Perditio*, vide *Abortus*.

*Perforatio*, eſt ſectio, quæ in ſpatioſam pulmonis ſedis capacitatem, ipſumque vſque in pulmonis cauum penetrat; reliqua verò omnis diuiſio ipſius, *vulneratio* quidem dicitur, *perforatio* non item, 7. de anat. adm. cap. 14. Nominatur quoque *perforatio*, inſignis quidam ventriculus, & meatus, qui ab anterioribus duobus Cerebri ventriculis in ipſum Cerebellum prorumpit, per quem parencephalis Cerebro eſt cómunis & connexa. Cùm enim Cerebrum ſit à Parencephalide, craſſæ meningis duplicatione diremptum, ipsúmque oporteret aliqua parte illi coniungi, quò prædictum meatum produceret, in vnum prius locum vtroſque vétriculos terminauit, quem ſanè *quartum* totius Cerebri *ventriculũ* nonnulli nuncupant; alij rectiùs, non *ventriculum*, ſed *perforationem* nominant, ex qua cauitate animalis ſpiritus parencephalidi tranſmittitur, 8. de vſu part. c. 11.

*Perfrictio*, eſt natiui caloris frigiditas ſine ſenſu doloris, longiori temporis ſpatio, & paulatim facta, lib. de trem. conuul. c. 9. quæ natiuam caliditatem, ab humorũ multitudine grauari oſtendit, 4. acut. 26. vide *Frigus*.

*Periapta medicamenta*, ſunt capitis dolori conferentia, quæ Latinis *Amuleta* appellantur, quod de collo ſuſpendantur, aut alicui corporis parti alligentur, libr. de remed. part. fac. cap. 1. Dicuntur & περιάμματα, cuius generis Galenus plurima recenſet, quæ capiti coronæ modo impoſita, dolorem eius leuent. Permulta etiam

etiam quotidiè experimur, quæ brachiali admota febres reprimunt. vide *Amuleta.*

*Pericardium*, quod & *membrana*, & *tunica* dicitur: *membrana*, à ſubſtantiâ; *tunica*, ab vſu, 7. de anat. adm. cap. 2. vide *Membrana pericardios.* Eam verò & altera tunica inuoluit, prodiens à membranâ coſtas ſuccingente, quâ thoracem diuidit. Quibus thorax breuior eſt, attingit ſeptum tranſuerſum: non attingit verò quibus ſeptem oſſa ſortitum eſt. In eo ſeroſus humor continetur, parcior quidem, quibus cor eſt calidius; copioſior, quibus frigidius, vaporibus multis in aquam reſolutis. Neruos habet à ſextâ cerebri coniugatione, ſeu à recurrente ſiniſtro, venas & arterias à ſepto tranſuerſo, & membranis medium thoracem diuidentibus.

*Pericharia*, περιχάρεια, hoc eſt, ſubitum & vehemens gaudium; contrarium *Ecplexia*, quæ eſt ſubitus timor. Ex amborum occaſione ſcimus multos interiiſſe, 12. meth. cap. 5. vide *Ecpleſis.*

*Pericholus*, id eſt, *bilioſus*, ſiue is homo ſit, ſiue dejectio, ſiue vrina, ſiue morbus, com. 2. in 1. prorrh. 18. Conſueuerunt autem excrementa, bilem ſubſtantiâ tenuem circiter habentia, atque ea circumuoluta, vocare *Pericha*, id eſt, *circiter colorata*, ibid.

*Paricranios membrana*, tunica eſt cranio ſuperimpoſita, quæ ex duplicatione duræ meningis connatæ vndique, & adhæreſcentis intrinſecùs cranio, per ſuturas extra cranium egreſſæ, vt cranium duræ meningi, & cerebro arctiùs vinciret, oborta, ipſi cranio extrinſecùs in orbem circumfunditur, 8. de vſu part. cap. 9.

*Perinæon*, περίναιον, & περίνεον, *femen*, & *interfemineum* dicitur, vide *Interfemineum.*

*Periodus*, vide *Circuitus.*

*Perioſtios membrana*. tunica eſt ea, quæ ſingulis oſſibus proximè adjacet; aggenerauit enim natura, ac circumjecit omnibus oſſibus carnes, ſimulque ipſa pinguiſ

guiſſima quoque parte extracta, terreſtria, atque arida, nec non pinguedine omni prorſus carentia reddidit; atque ex eo, quod extraxit, lentum ac tenax ſingulis,& in capitibus colligamina, quibus inter ſe connectuntur,& in longitudine circum vndique tenues membranas produxit, quæ circum oſſa, hoc eſt,oſſium inuolucra, & perioſtia nuncupantur, quibus carnes aggenerauit, 1. de ſemin. cap.10. Eſt inſuper *perioſtios* membrana, ſuccingentem & coſtas circundans, quæ coſtis intùs tenditur, ita vt inter coſtas & ſuccingentem, media collocetur,8.de anat. adm. c.10. Eſt quoque *Perioſtios* oculi tunica, ſeptima in ordine, quæ totum oculum cum oſſibus colligat,& ſimul quoque mouentes ipſum muſculos operit,10. de vſu part. cap. 2.

*Peripneumonia*,ſeu *Pulmonia*,pulmonis inflammatio eſt, quam ſemper continua & acuta febris comitatur; *Pulmo* autem, cùm viſcus ſit laxum & molle, fiſtuliſque inanibus vndique infinitis cauum, cordi vicinum à pituitoſiore proin atque craſſiore ſanguine inflāmatur, cùm ſubtilis, bilioſuſque fluat ferè, nec cum viſcere vllâ ratione cohæreſcere poſſit, 4. de cauſ. pulſ. cap. 12. & 2. progn. 64. quam ſequitur ſpirandi difficultas, tantaque anguſtia, vt ſuffocari laborantes videantur, ac recti ſedere cogantur, calidam ſentiunt exſpirationem, multumque aërem frigidum attrahere concupiſcunt, atque inter tuſſiendum ſputum varium colore eiiciunt, inſuper grauitatis cuiuſdam, thoraci incumbentis ſenſum ſæpè percipiunt, ad colorem, ex imo ad ipſum peruenire, & ad os pectorale, & ad ſpinam vſque extendi conqueruntur, 2. loc. aff. cap. 9.

*Periptoſis*,vel *Paremptoſis*.

*Peritonæum*, membrana eſt, à Græci vocabuli etymologia ſic dicta, quòd alimenti vaſis περιτέταται, hoc eſt,*prætendatur*;quæ & *peritonæos membrana,peritonæos tunica*,& *tegumentum* appellatur;tenuis ſubſtantiæ eſt,

ex

ex ſimplicium & primorum corporum numero, prætenditurque tùm viſceribus, tùm inteſtinis, tùm vaſis, quæ inter ſeptum tranſuerſum & crura habentur, tùm etiam in iis, quæ interiacent, quale eſt vulua, & veſica tenue admodum corpus, latis araneorum telis ſimillimum, 6. de anat. admod. cap. 4. abdomini ſuperſtratum, 4. meth. 6. Arabibus *Siphac* dicitur.

*Peritonæi vertex*, membrana eſt, telis araneorum ſimilis, inferioribus ſepti partibus circumiecta, continua, totam interiorem ſepti tranſuerſi regionem ſubueſtiens, eidemque circumhærés, 6. de anat. admod. c. 8.

*Perittoma*, eſt id, quòd poſt completam coctionem, nec confectum, nec aſſimilatum relinquitur, adeóque corpori nec adnaſcitur, nec accreſcit, ſed per ipſius laxiora ſpatia, tanquam ſuperuacaneum errat: Vnde nomen quoque rectè à maioribus ei *Perittoma* eſt inditum, 1. de ſanit. tuend. c. 3. quod eſt idem ac *excrementum*, ſiue id ſpiritus, ſiue corpus aliud ſolidum ſit, *περίττωμα* Græcè. Solida quædam corpora inter excrementa reputantur, vt calculi arenulæ lumbrici, & ſi quæ præterea eius generis in corpore continentur.

*Perniones*, quæ & *Chimethla* dicuntur, ſunt intertrimenta, & ſciſſuræ manuum, & pedum, hyberno tempore à ſummis algoribus factæ, lib. de med. fac. part. cap. 203. Oritur verò χίμεθλον in talo frequentiſſimè Sic dicitur ἀπὸ τοῦ χειμῶνος, quod hyeme maximè proueniat; vnde & χείμεθλον quidam ſcribunt.

*Perona*, *Sura*, *Fibula*, quibuſdam eſt alterum os tibiæ exterius & tenuius; alterum enim quod craſſiſſimum eſt, & interiori in parte ſitum, κνήμη, Græcis, & eodem cum totâ parte, nomine, Latinis *Tibia* appellatur. Galenus autem ex Hippocrate in ταῖς γλώσσαις dicit, *Peronam* diuerſa ſignificare, aliquando quidem os totum membri, aliquando ipſius oſſis epiphyſin, interdum eius protuberantiam, ſiue malleolum. Eſt autem

tem ἡ περόνη ſuprà breuior paulò, vt quæ genu ipſum non contingat, infrà verò longior multò quàm tibia, habet autem & ſuprà & infrà epithyſim, quarum ſuperiore iungitur cum oſſe tibiæ mébranoſo ligamento; inferiore verò prominente & gibbâ malleolum externum conſtituit, ſicut tibia epiphyſi ſimili internum.

*Peroſis*, hoc eſt, *oblæſio*, eſt priuatio & impedimentum naturalis functionis, aut alicuius particulæ mutilatio, lib. finit.

*Perſiſtentes morbi* ſunt, qui eiſdem horis accedunt ac remittunt, lib. de Typis, cap. 3.

*Perſpiratio*, & *Perſpiratus*, vide *Inſpiratio*.

*Per viciniam affici*, vide *Idiopathia*.

*Pes*, πȣ̃ς, pars infima cruris eſt, quæ multiplici oſſe conſtat, malleolis, talo, & digitis. Pes etiam menſura eſt, quâ rerum interualla dimetimur. Conſtat vnciis duodecim, ſiue ſedecim digitis, ſiue palmis quatuor.

*Peſſarium*, *Peſſus*, πεσσὸς, eſt lana concerpta, aut pannus, aut bombax, aut linamentum, ad digiti figuram, rotundum factum, quod immerſum in medicamentum aliquod, inuolutum ſerico, filoque appenſum, in vterum inditur. Fiunt etiam ex gummi, & reſinis, & cerâ, aliiſque liquoribus ad talem formam redactis. Vt autem ex Antyllo refert Oribaſius, tres ſunt Peſſorum differentiæ: alij namque molliunt, alij adſtringunt, alij aperiunt. Mollientibus ad vteri inflammationes, exulcerationes, perfrictiones, ſtrangulatus, auerſiones, & inflationes vtimur. Fiunt autem ex cerâ tyrrhenicâ, cyprino, ſuſino, pinguedine anſeris, & gallinæ, butyro inſulſo, reſinâ deuſtâ, medullâ ceruinâ, fænogræco & ſimilibus. Aperientes vtiles ſunt, cùm purgationem ſuppreſſam prouocare volumus, aut conniuentem compreſſamque vuluam emendare: hique ex melle, artemiſiâ, dictamno, braſſicâ, dulcis radicis ſucco, rutâ, & ſcammoneâ. Adſtringentium vſus contrarius,

trarius eſt aperientibus : nam fluorem muliebrem cohibent, & vterum ſuſpenſum contrahunt, & prolapſum reprimunt.

*Peſtilentia, febris peſtilens, morbus peſtilens*, Λοιμὸς, idem ſignificant, eſtque morbus non quidem patrius, ſed Epidemius, cõtagioſus, pernicioſiſſimus, cõmunis, è communi causâ natus, aduentitius, præſentiſſimi periculi, vt qui malignâ & venenatâ putredine, humores, vitales ſpiritus, & ſubſtantiam cordis labefactet. Peſtem itaque excitat aër totâ ſuâ ſubſtantiâ putris & corruptus: ſiue quod iis incluſus non difflетur ſiue à non humatis cadaueribus, & qui exhalant vaporibus, & halitibus putridis non diſcuſſis. An verò corporum cœleſtiũ aſpectus infauſti, & influxus peſtilentem reddãt aërem dubitare malim, quàm credere; præſertim cùm Medico ſenſus magis ſequenti, aëris mutationes pro omni ſint Aſtrologiâ, vt ex Hippocrate coniicere licet, 3. aphoriſ. & initio prognoſt. & lib. de aquâ, aëre, & locis.

*Petaloeides vrina*, eſt, quæ habet hypoſtaſim ſimilem ſquamis piſcium, lib. de Vrinis, cap. 27. Πεταλῶδες οὖρον, *folioſa vrina*, dicitur ea, in qua foliis ſimilia, ſiue ſquamis aut laminis ſubſident : dicuntur autem πέταλα, inquit Actuarius, quæ & longitudinem & latitudinem habent, non etiam euidentem profunditatem. Eodem etiam, ait ille, donata ſunt nomine inſtrumenta quædam ad oculos comparata. Quin etiam lapis quidam πεταλίτης dicitur quaſi εἰς πέταλα, hoc eſt, in laminas ſolutus. Ex quibus omnibus τὴν πεταλώδη ὑπόστασιν, ſiue quæ ſubſident in vrinis, foliis ſimilia conſiderare oportet. Fit autem eiuſmodi, veſica reſoluta & eroſa, vt teſtatur Galenus, com. aphor. 76. lib. 4.

*Petia oculi*, eſt ſanguis fluens de aliquâ arteria, vel venâ oblæsâ & ſauciatâ, lib. de ocul. part. 4. cap. [illegible].

*Phacos*, faciei macula, eſt nigra, lentis ſimilitudinem obtinens. Latini *lentiginem* & *lenticulam* vocant; φακὸς,

φακὸς, *lens cruda*. Prouerbialiter, φακὸν κόπτειν dicitur qui operam ludit; φακὸς ὁ ἐπὶ τῶν τελμάτων, *lens paluſtris* apud Dioſcoridem. Eſt etiam vas lenticularis formæ, dictum lenticula. Dicitur & de vaſe, in quo mortuorum cineres conduntur: item nigra quædam oculi macula, Heſych.

*Phagædenas* Antiqui nominant vlcera maligna, quæ ſemper maiora & deteriora fiunt, vel cicatrice nullo modo adueniẽte, vel ſi facta ſit, reſolutâ; vel propter influxum vitioſorum humorum, vel propter diſpoſitionẽ partis latentem longo tempore contractam, ex influentibus humoribus, vel ob aliquam diſpoſitionem oſſis eo loco corrupti: ſed nobis ſufficiat, ex iis vlceribus prauis, alia nominare *Herpetes*, quæ ſummam cutẽ tantum infeſtant; alia, *Phagedænas*, id eſt, *exedentes*, quæ carnem ſubiectam corrumpunt; nam quod *putridum*, atque *depaſcens*, à nonnullis *vlcus* vocatur non eſt *propria vlceris differentia*, ſed *paſſio implicita, ex vlcere atq; putredine*, 6. aphor. 45. & lib. de aquâ, aëre, & loc. c. 3. Aliis, *Phagedænæ* ſunt illa vlcera, quæ partes vicinas continuò depaſcunt, non tamen eas putrefaciunt, febreſque inferunt; quòd ſi depaſtionem cum putrilagine ſuſtinent partes, aliis *Nomæ* dicuntur, id eſt, *depaſtiones*, 6. de comp. med. per gen. cap. 1. φαγεδαῖναι Græcè.

*Phalacroſis*, φαλάκρωσις, *caluitium*, ſeu *caluites*, pilorum capitis defluuium eſt, propter humoris alimentarij penuriam, non autem humorum vitio; nam tunc diceretur *Alopecia*, *Area*, vel *Ophiaſis*, vide *Madaroſis*. Deficit autem pilis alimentum propter ſiccitatem cerebri, quæ vel à ſenio eſt, vel maturiùs etiam accidit propter calidum & ſiccum hominis temperamentum. Fiunt autem calui homines à ſincipite magis, cùm ſeneſcunt, quoniam illud omnium capitis partium eſt ſicciſſimum; hæret enim cutis illic oſſi nudo. Cæterum, quamuis propriè φαλάκρωσις de capite intelligatur,

tur, ſunt tamen, qui ad mentum etiam pertinere dicant. At ſi rem diligentiùs conſideremus, de mento impropriè φαλάκρωσις dici videbitur, ex quo nonniſi vitio humoris defluere pili ſolent, cùm illa propter ſolam, vt Galenus ait, alimenti penuriam eueniat.

*Phalangoſis*, affectus eſt, quo pilorum ſubnaſcentium, duplex, triplexve acies, in ſuperiore, vel in inferiore palpebrâ, prouenit, lib. Introd. cap. 15. Ex quo videtur Author Introductorij *Phalangoſin* confundere cum *Diſtichiaſi*, quod falſum videtur, quoniam in hâc noui pili, & non naturales ſuccreſcunt; in illâ verò ſoli naturales pili ſunt, qui inuerſi negotium oculo faceſſunt, in quâ cilium intrò ſpectat, pilorum acie ſimul cum eo inversâ, ſic enim oculum compungunt; quibus duobus affectibus, commune genus eſt *Trichiaſis*, id eſt, *molax oculis*, inuerſis à pilis, proueniens; qui pili, ſi recenter exoriuntur, *Diſtichiaſim* efficiunt; ſi natiui, & naturales, *Phalangoſim*; Paulus.

*Phalanx*, articulus eſt, is maximè, quo magnus digitus, oſſi Carpi propinquo, dearticulatur, 2. de vſu part. cap. 9. Græcè, σκυτάλιδες φάλαγγες, vide *Digiti*. Sunt etiam qui *Phalangis* nomine, Metacarpij oſſa comprehendant, ordine etiam eodem velut in acie conſtituta, quo oſſa digitorum; φάλαγξ autem *agmen militum* ſignificat.

*Pharmaceutica*, medicinæ pars eſt, quæ medicamentis per os aſſumptis, affectibus p. n. medetur, 3. de compoſ. medic. per gen. cap. 2. altera, *Therapeuticæ* medicinæ pars eſt.

*Pharmacia*, purgatio, κάθαρσις, ἀνακάθαρσις, duplicem habet apud Hippocratem & Medicos, ſignificationem: Primò enim ſignificat, humorum, qui ſuâ qualitate moleſtant, euacuationem, ſiue naturâ, ſiue arte factam, per quamcunque regionem; E. gr. vomitum, ſudorem, vrinam, nares, tuſſim, aluum, vterum; ſecundò,

tundò, ſolam vitioſi humoris euacuationem per aluũ tantùm, ope medicamenti factam notat; prior ſignificatio habetur, com. 4. in 6. de morb. vulg. poſterior, in eo aphoriſmo, *qui bene corpore habent, difficulter ferunt purgationes, & corpora ſana cùm purgantur, exoluuntur.* Φαρμακεύειν vſurpatur ſæpè ab Hippocrat. ἀντὶ τοῦ καθαίρειν, quod eſt medicamento purgare.

*Pharyngethron*, apud Galenum, nunc pro *Pharynge* ſumitur, nunc pro *oſſe hyoeide*, ceu potione maximâ *Pharyngis*. vide *Hyoeides*.

*Pharynx*, duo ſignificat, nimirũ primùm fauces (id eſt, regionẽ intra os, vbi tùm gulæ, tùm aſperæ arteriæ extrema concurrunt, ſiue medium illud ſpatium inter laryngẽ & gulá, & ipſam aſperam arteriam, cuius ſummum *laryngem* vocant,) verumtamen loci vicinia effecit, vt *Pharyngis* nomine, nunc pro medio inter Laryngem & gulam ſpatio, nunc pro aſperâ arteriâ, nunc pro ipſius aſperæ arteriæ ſummo capito, id eſt, Larynge, indifferenter ſumatur; vt ex pluribus Galeni, & Hippocratis locis elicere eſt.

*Phatnia*, ſunt oſſa, dentes cõtinentia, lib. de oſſib. vel, vt alij, ſunt alueoli, præſepiola, & cauitates, quibus per γόμφωσιν dentes inſeruntur, quas Græci, βόθρια vocant; vnde videntur hæ duæ voces φάτνια & βόθεια, idem ſignificare. Apud Rufum etiam φατνίας legimus: Apud Poll. & φατνίας & φάτνας.

*Phaulon*, ſimplicem & vulgarem victus rationem vocat Hippocrates; eam verò, quæ huic contraria eſt, *exquiſitam*: inter vtramque autem mediam, *hypophaulon*, id eſt, *ſubuulgarem*, nuncupauit, 1. de fract. 45.

*Phimos*, & *Phimoſis*, vitium quoddam in maſculis eſt, vt docet Celſus, libr. 7. cap. 25. in quo Colis glans, ita præputio contecta eſt, vt nudari non poſſit; huic contrarium malum, in quo propter cutem decurtatam, aut retrò abactam, glans tegi non poteſt,

*Periphimωſis*, vel *Paraphimoſis*, appellatur.

*Phimoſis* eſt,cùm cutis palpebrarum extrinſecùs inflammatur eò vſque,vt vicinæ regionis partes quoque occupentur, & palpebræ inuertãtur;cùm verò modica quidem in cute inflãmatio eſt,at membrana,quæ intùs ad Irim vſque extenditur,valdè abbreuiata, tunc fit,vt intrò palpebra conuertatur:quod vitium,cùm vtriſque palpebris accidit,*Phimoſis*,hoc eſt,*Capiſtratio*,nũcupatur,cùm diducere eas æger,atque aperire oculũ nequit. Idem morbus interdum in labiis oritur,& præputio, & ano,cuius cauſa vbique eadem eſt,3.de iis,quæ in med. 32. Fit etiam cicatrice, quæ in meatibus concreuerit φίμωσις,aut carnis incremẽto,quæ vnâ in parte redũdãs, cum oppoſita coaluerit.Naſcitur in omnibus meatibus & locis quæ naturâ diduci poſſunt. vide *Paraphimoſis*.

*Phleborrhagia*, φλεβοῤῥαγία, ἡ ῥῆξις τῶν φλεβῶν, id eſt, venarum ruptio, 4.acut.86.

*Phlebotomia*,id eſt,venæ ſectio,aut ſanguinis per venæ ſectionem, emiſſio, 11.meth.1. Remedium eſt in medicinâ,ſi quod aliud,nobile, valens non tantùm ad demendã plenitudinẽ, nimiãque ſanguinis etiã optimi copiam,ſed etiam ad vitia eius tollenda.Nihil enim æquè plenitudinẽ demit,ſiue ea ſimpliciter,& ad vaſa dicatur,ſiue ad vires tantùm; nihilque perinde vitia ſanguinis emendat, ac venæ ſectio. De vitiosâ autem ſanguinis diſpoſitione aliquis fortè inſtare poſſit eam non neceſſariam videri.Attamen Gal. ſecutus authoritatem veterum Medicorum, eam adhibet,cùm & pituita, & flaua bilis,atque etiã atra in ſanguine exuperãt,ſi modò ætas & vires cũ magnitudine morbi conſentiant. His ad huncmodũ habentibus,nõ dubitabis incipiẽte anaſarcâ,ſiue leucophlegmatiâ ſanguinẽ detrahere, neque vbi ſanguis feruidior eſt,& febrem cõmittit,vel tertianã,vel continuã,neque in elephante,febre quartanâ,& in omnibus lienoſis affectibus.Similiter in phlegmone,

œdemate, eryſipelate, & ſcirrho, vel ſimplicibus, vel cõplicatis, atque inter ſe coniunctis. Quod tamen ita accipi debet, non vt intelligamus humorẽ, qui manabit incisâ venâ, eſſe vel omnino album, vel valdè flauum, vel exquiſitè nigrum. Neque enim is ſanguis eſſe poteſt, cùm phlebotomiam ſanguinis detractionem eſſe dixerimus: hoc eſt, eius humoris, qui modicè calidus ſit atque rubicundus. Quare cùm præcipuæ mittendi ſanguinis indicationes ſint virium robur & magnitudo morbi (etenim ſub virium robore, ætas comprehenditur) quantò hæ maiores valentioreſque fuerint, tantò maiorem vacuationem faciendam eſſe indicant: ſicut è contrario euacuationis quãtitatem minuere oportet, in quantum hæ fuerint minores. Secari autem vena debet, eaque varia, ſiue vacuare, ſiue reuellere, ſiue deriuare volumus. Hiſce enim tribus de cauſis omnis vena ſecanda ſuſcipitur, quorum conſilia habentur varia pro diuerſitate locorum, à quibus ſanguis fluxurus eſt.

*Phlegma*, Latinis *Pituita*, humor eſt frigidus & humidus, albi coloris, inſipidus, qui tùm in ſenibus, tùm iis, qui ratione quâuis ſunt perfrigerati, plurimus aceruatur, autumno abundans; quem Prodicus *Blenam*, & *Mucum* vocat, 2. de natur. fac. capit. 9. vide *Pituita*, *Grauedo*, & *Coryza*.

*Phlegmaſiæ*, φλεγμασίαι, ſignificant, ſiue illas, quæ propriè phlegmonæ, id eſt, inflammationes, nominantur; ſiue etiam libeat febres vnà complecti, ſecundum antiquam vocabuli acceptionem, 1. aphor. 7.

*Phlegmone*, eſt tumor p.n. in quo ſanguis calidus copioſior in aliquam animalis partem procumbens, maiora eius vaſa diſtendit, ab his ad minora procedit, à quibus exudat foràs, in ea ampla ſpatia, quæ inter vaſa ſunt, vt etiam omnia, quæ in carne habentur, loca inania occupet, 10. meth. 6. Solet Hippocrates *Phlegmonas* appellare omnes inflammationes, etſi tumore

præter naturam careant; ſed ipſo poſteriores, nomen phlegmones tumoribus præter naturam attribuũt,quà cum inflammatione,& reſiſtentiâ,& pulſatorio dolore conſiſtunt,com.4. in 6.de morb.vulg.1. Conſueuerunt Antiqui in omni caliditate, nomine Phlogoſis, id eſt, Inflamminis, & Phlegmones,hoc eſt, Inflammationis, vti, 2.&lauc.1. & 4.acut.21. & 13 meth.c.1. φλεγμονὴ, καὶ φλόγωσις Græcè. Non omnes phlegmonæ pars exiſtunt. Earum enim aliæ non modò maiores minoreſve ſunt, ſed aliquæ magis minuſve exquiſitæ. Sed exquiſita quidem ſinceraque eſt,quæ fit ex optimo ſanguine & mediocris conſiſtentiæ: non exquiſita verò,quæ fit à ſanguine, cui aliquis alius humor admiſtus ſit. Illa φλεγμονὴ ſimpliciter dicitur; hæc non abſolutè,ſed vel φλεγμονὴ ἐρυσιπελατώδης, vel οἰδηματώδης, vel σκιῤῥώδης. Cæterùm,omnis plegmone contrahitur à fluxione,quā vel manifeſta cauſa,vel occulta etiam excitarit. Manifeſta quidem, vt cum offenſo pede glandulæ inflammantur: Occulta verò, quando aliquâ parte delegante, aut toto corpore tranſmittente, & affectâ parte ob debilitatem recipiente, aut propter dolorem vel calorem attrahente, ſanguinis copia affluxerit. Verùm omnis phlegmone quæ ſaneſcit, aut digeritur,aut concoquitur:ſi digeritur, ex toto curatur: ſi verò concoquitur, in abſceſſum tranſit, qui ἀπόστημα dicitur.

*Phlegmone eryſipelatoſa*, eſt tumor præter naturam, à ſanguine & millioſo humore ſubortus, ſed ſanguine in prædominio peccante, bile in ſubdominio: è contrà, *Eryſipelas phlegmonoſum*, in quo prædominatur bilis, ſanguine in ſubdominio peccante, ita vt ab eo, quod in miſturâ exuperat,nomen ipſi tumori indatur, ac *phlegmone eryſipelatoſa* vel *eryſipelas phlegmonoſum* vocetur:Vbi autem neutrum vincit, ibi vitium, phlegmones, eryſipelatoſque medium nominetur,14.meth. c.1. vide *Inflammatio.*

*Phlegmone oculi*, tumor eſt circa oculos, qui cum rubore & caliditate multâ, & motu difficili,& punctionibus gignitur; libr. finit. vide *Inflammatio*.

*Phlogoſis*, id eſt, inflamminis nomen, ſæpè Hippocrates affert pro phlegmones, hoc eſt, inflammationis vocabulo ſingulari, 3.prognoſt.71. vide *Inflammatio* & *Phlegmone*.

*Phlyctænam* vocant propriiſſimè, vbi per exulcerationem, vel etiam ſine hâc, exterior Caratoeidis tunicæ membrana tenuiſſima,& ſublimis elata,intra ſe humorem collegerit, aut ſub tunicæ ſpatio, craſſior humor currens, intumeſcentiam parit. Introd. c.16. Inde ad puſtulas per corpus erumpentes, ob ſeroſos humores ad cutē tranſlatos, nomen transfertur, 2.progn.70.

*Phlyctides*, φλυκτίδες, ſunt puſtulæ,quæ in ardentiſſimâ febre in vigore & ſtatu per caloris intenſionem, in ore generantur, lib. finit. vide *Febris pemphigodes*.

*Phocatos*, inſtrumenti genus eſt,quo in fracturis caluariæ vtimur,à lenticulæ ſpecie ita dictum, 6.meth.6.

*Phœnigmus*, φοινιγμὸς, *rubrificatio*, eſt ruboris per medicamenta,in aliquâ corporis parte,excitatio; quædam enim medicamenta, eam vim habent, vt cuti admota, ruborem concitent, caloremque accendant,atque etiam ſi diutius immorentur, veſiculas excitent, tandémque exulcerent, ab Arabibus proinde *Veſicantia*, & *Veſicatoria* appellantur; ex quo patet ea vehementer calida, ſicca, & acria eſſe oportere. Eiuſmodi ſunt ſinapi, thapſia, ſimus caprarum, naſturtij ſemen, helenij radix, ſcilla, fimus columnibus, ſtaphis, agria, cantharides, & reliqua id genus. Eſt autem præſidij genus à Veteribus vſurpatum, maximè ad eas partium imbecillitates, quæ vel ex frigore,vel plurimo humore citra manifeſtum calorem accidunt.Quippe eiuſmodi medicamenta omnia calefaciunt, deſiccant, & cucurbitulæ ritu humorem altiùs inſidentem attrahunt.

*Phoxòs*, eſt deprauata capitis figura, cùm caput acuminato eſt vertice, & non ad oblongæ ſpheræ ſimilitudinem, qualem ſecundum naturam humanum caput habet, formatum eſt, libr. de oſſib. cap.1. φοξοὶ propriè dicuntur, quibus capitis acumen admodum eſt faſtigiatum, & vehementer turbinatum, atque adeò indecorum, qualem fuiſſe Therſitem ſcribit Homerus. φοξὸς autem quaſi φλοξὸς dici videtur ex flammæ ſimilitudine, quæ in pyramydem faſtigiatur.

*Phrenas*, vide *Diaphragma*.

*Phrenicæ venæ*, ſunt duæ propagines venarum, è trunco venæ cauæ ſuperioris orientes, inſertæ in Diaphragma, ipſumque totum nutrientes.

*Phrenitim*, eam affectionem appellitāt, in quâ *Phrenas*, id eſt, *mentem læſam*, eſſe vident, 1. prorrh. 1. Eſt verò *Phrenitis* mentis alienatio, cum febre acutâ, quando cerebrum propria, primariaque affectione laborat: ſi verò cerebrum per conſenſum afficiatur, dicitur *Delirium* & *Paraphrenitis*, 5. loc. affect. 4. Eſt autem affectio hæc, inflammatio in meningibus; & in ipſum etiam cerebrũ aliquando peruadens, adeoque perpetuũ cum acuta febre *delirium* efficiens, 1. prorrh. 1. Quod ſi febrem adjunctam nõ habeat, tunc non *phrenitis*, ſed vel *Delirium*, vel *mania*, appellatur; ſi verò perpetuum non ſit *delirium*, tunc haudquaquam *phrenitis* dici debet, ſed vel *paraphrenitis*, vel *paraphroſyne*, vt quæ tùm à ventriculo, tùm à diaphragmate, tùm in ſummo febris vigore, excitatur; ac declinante paroxyſmo, ſpontè ceſſat mentis alienatio, com. 3. in 3. de morb. vulg. 45. vnde omnia ſigna, quæ eam, vel efficiunt, vel ſignificant, dicuntur *phrenitica*, com. 1. in 1. prorrhet. 4.

*Phtharticum*, vide *Deleterium*.

*Phthiriaſis*, eſt ſcabies, circa palpebrarum radices, quæ ſquamas furfuri ſimiles dimittit, lib. finit. vocaturque *morbus pedicularis*, cuius generatio quibuſdam

contingit in capite aceruatim, ex multis videlicet humoribus viſcidis, & calidis quidem, ſed non ad talem tantamque caliditatem progreſſis, ad quantam perueniunt acres Ichores, id eſt, ſanies, 1.loc.aff.7. φθειρίασις, & toti corpori, & ſingulis partibus accidere poteſt. Gignuntur verò pediculi non in ſuperficie cutis, vt furfures, ſed in eius profundo, ideoque medicamentis indigent valdè exſiccãtibus, & quæ ex alto trahere poſſunt.

*Phthiſicus*, Græcè φθινώδης, is dicitur, vel qui Phthiſi correptus eſt, & contabuit; vel qui quauis ex cauſa macilentus euaſerit; vel qui ad phthiſim natura procliuis eſt, anguſto ſcilicet adſtrictoque exiſtens thorace, collo oblongo, cui inſuper à tergo, operta ſcoptula inſtar alarum prominent, (vnde πτερυγώδης, hoc eſt, *alatus*, nominatur) tandem cui caput imbecillum eſt, organaque reſpiratoria facilè omnem eius fluxionem recipiunt, com.2. in 1. de morb. vulg.13. Nam ſi hæc duo ſimul coëant, thoracis figura, & capitis imbecillitas, eiuſmodi natura tabi valdè obnoxia eſt.

*Phthiſis*, quæ *Tabes* Latinis dicitur, ſi communiter ſumatur, eſt diminutio, & colliquatio corporis: *Tabes* verò propriè eſt à pulmonis vlceratione, thoracis item fauciumque oblæſione, quam proin tuſſicula & lentæ comitantur febres, & corporis conſumptio. *Phthoë*, proprio vocabulo dicta, eſt conſumptio ex vlcere, lib. finit. φθίσις Græcè, & φθόη. Φθόην Athenienſes nominant, ob pulmonis vlcera inſanabilia, totius corporis cum parua febre factam extenuationem, eandémque Hippocrates vocauit *Phthiſim*, 7.aphor.16. atque ideo aliquando Galenus ſanguinis ſputum, vocat *Phthoën*, 5.meth.15. eandem vocat *Tabem*, 1.aphor.12.

*Phthiſis oculi*, vide *Tabes oculi*.

*Phthoë*, vide *Phthiſis*.

*Phthoria*, φθόρια, id eſt, medicamenta, quæ valent ad ejiciendos fœtus, viuos vel mortuos: alio nomine,

*Ecbolia* appellantur, ἀπὸ τοῦ ἐκβάλλειν, hoc eſt, ab *eijciendo*.

*Pthoropœum*, φθοροποιὸν, vide *Deleterium*.

*Phygethlon*, inflammatio eſt adenum, quæ in inguinibus & alis ſunt, calore ſcilicet & celeritate generationis, ab aliis tuberculis diſtincta, lib. de tumoribus, cap. 15. *Phygethlon*, eſt eryſipelas inflammationis particeps, 2. Glauc. 1. Figurâ ſuâ illi pano ſimilis, quo textores vtuntur; atque ideo *panus* & *panis* dicitur. Dolor diſtentioque vehemens eſt, & maior quàm pro magnitudine tumoris; interdum etiam febricula: idque tardè matureſcit, neque magnoperè in pus conuertitur. Ex Celſi verbis. lib. 5. cap. 25. apparet, φύγεθλον eſſe *Phlegmonem eryſipelatodem*, vel *Eryſipelas phlegmonodes*. Quòd enim hic tumor multæ bilis ſit particeps, ideò non altè aſſurgit, neque in profundum valdè ſubit, ſed eryſipelatis modo latior eſt. Occupat tamen & ſubiectæ carnis aliquid, quod aliquâ ex parte phlegmone ſit. Φῦμα autem verior phlegmone eſt, magiſque exquiſita, proindéque faciliùs in pus conuertitur, præterea tantò minus doloris adfert, minuſque calidum (niſi dum ſuppurat) ſentitur, quantò bilis flaua ſanguiſve bilioſus ſincero ſanguine plus doloris mouet, calidiorque eſt. Differt autem φυγέθλον à Bubone, authore Galeno, quòd Bubo phlegmone ſit: φύγεθλον verò, vt dictum eſt, ſit φλεγμονῶδες ἐρυσίπελας, ἢ ἐρυσιπελατῶδης φλεγμονὴ τοῦ ἀδένος.

*Phyma*, eſt phlegmone glandulis (ſicubi fluxio in eas procubuit) citra vlceris occaſionem accidens, 13. meth. c. 5. quæ ſtatim augetur, atque ad ſuppurationem venit, 2. ad Glauc. 1. vide *Tuberculum*, & *Furunculus*.

*Phyſema*, φύσημα, eſt reſinæ ſpecies, quam & *pityinam*, & *piceam* nominant, expers pinguitudinis, admodum exſiccans, 7. de compoſ. med. loc. cap. 3.

*Phyſiogmonica ſigna* ſunt, quæ hominum vultui & faciei

faciei impreſſa,rei naturam indicant, lib. quod animi morb. cap. 6.

*Phyſiologia*,ſiue *naturalis ſcientia*, 1.de elem.medicinæ pars prima eſt, quæ & *Phyſiologica* appellatur,nomine ſumpto à materiâ,quæ cognitioni Medicorũ ſubiecta eſt,ipſiſſimaq; eſt corporis humani natura,lib. de part.art.med.cap.6.φυσιολογικὴ quippe naturam hominis vniuerſam à conceptu ad extremum vſque ſenium diſquirit. Ad eam pertinet omnis de ſemine, deque menſtruo ſanguine,de partiũ conformatione,& principatu, de fœtus perfectione,ſimilitudine cum parentibus, de anatomiâ ſingularum partium, earumque differentiis, & temperamentis,de ætàtibus, de calore natiuo,& ſpiritibus,de tribus facultatibus noſtrum corpus diſpẽſantibus,de humoribus,aquis,aëre, locis,conſuetudine, & cæteris id genus diſputatio.In quâ communibus quidẽ naturalis ſcientiæ principiis atque theorematis vtitur, ſed quatenus hominis cognitioni inſeruire,atq; accommodari poſſunt.Eam quidem Medicinæ partem,Empirici atque Methodici aſpernati ſunt, ſed Dogmatici, quorum Princeps fuit Hippocrates, plurimi fecere.

*Phyſis*,apud Hippocratem,nunc *naturam*,nunc *temperamentum* ſignificat.2.acut.31. Vocatur adhuc *Phyſis*, flatus, aut flatuoſus ſiue halituoſus ſpiritus, ſuccis quibuſdam pituitoſis, in ventre, à deficiente calore in halitum ſolutis, qui, cùm per os excernitur, ructum creat; cùm per ſedem, ſonorum ſilentémve flatum; cùm verò neutrâ parte emittitur,ſymptoma creat,quòd *Empneumatoſis*, hoc eſt, *Inflatio*, vocatur, ventre ſcilicet impotente ad excrementoſum, nebuloſumque excernendum ſpiritum; qui retentus propter magnam ſpiritus vim, & inteſtinorum latitudinem, grauiter ſonat,& murmur,quod Græci *Borborygmon* vocant, cauſatur,3. de ſympt. cauſ. cap. 2. vide *Clydones*.

*Pia & Dura mater*,vide *Membrana dura*.

*Pica*, vide *Picatio*, & *Cittoſa*.

*Picatio*, auxilium medicum eſt, quo partium corporis pilos exſcindimus, tùm maximè, cùm quidam nouaculæ præſidium formident, præſertim in gutture, iiſque abraſis pharmacum aliquod applicamus, 1. de comp. med. loc. cap. 5. Aliqui verò *picationem*, & *picam*, ſignificare inquiunt, ſymptoma deprauatæ, vitioſæquæ appetentiæ, cùm ſtomachus vitioſos, & à naturà alienos cibos concupiſcit præter morem: quo malo mulieres grauidæ infeſtantur, ad ſecundum, vel tertium vſque menſem, quarto namque ferè eo liberentur: quod malum & *Citta*, & *Cittoſa paſſio*, ab aue, quæ *Pica* dicitur, denominatur. vide *Cittoſa*.

*Picea*, vide *Phyſema*.

*Picra* ſimpliciter, ſiue *Hiera picra*, eſt idem ac medicamentum ex aloë, 4. loc. aff. 2. quod ſui amaritudine morbos & humores expellit; de Dynam. in proœm. Eadem & *Amara* ſimpliciter appellatur, de cur. rat. per ſanguin. cap. 18. Sunt multæ τῶν ἱερῶν differentiæ quæ tamen ad duas omnes referuntur, videlicet εἰς τὴν διὰ ἀλόης, vel εἰς τὴν διὰ κολοκυνθίδος. Sunt autem ambarum effectus varij: illa maximè ventriculo, hæc capiti, & etiam vniuerſo corpori purgando conuenit: quanquam & ſingulæ aliis etiam vſibus priuatim inſeruiant.

*Picrocholus homo*, id eſt, amarâ bile abundans, 2. acut. 29. Πικρόχολοι dicuntur ab Hippocrate, qui amaro humore, qualis eſt flaua bilis, abundant, quaſi amaræ bilis homines. Colligitur autem humor ille aliquando toto corpore, aliquando ſuperiore corporis parte, vt Paulo Rhetori, vt Galenus narrat: quandoque verò inferiore, vt Eudemo Philoſopho. Itaque pro locorum, in quibus ille regurgitat varietate, πικρόχολοι τὴν ὅλην ἕξιν, ἢ τὰ κάτω, hoc eſt, Pericholi toto habitu, aut ſupernibus partibus, aut inferioribus, ab Hippocrate appellantur.

*Pin*

*Pinguedo*, eſt effuſi alimenti, circa membranas maximè facta concretio, ſenſu carens, lib. finit. vide *Adeps.*

*Pinnæ*, ſeu *Pinnulæ*, ſunt alæ narium, lib. finit vide *Alenarium.*

*Pituita*, eſt omnis frigidus & humidus naturâ humor, qui & *Phlegma* dicitur, 8. de placit. cap. 9. quatuorque principium humorum vnus eſt, omnis qualitatis & ſaporis expers, nonnunquam verò & dulcis particeps ſit qualitatis, lib. de atrâ bile, cap. 2. *Scindapſon* Galenus iocandi gratiâ, nunc *pituitam*, 8. de placit. c. 9. nunc *Cerebrum* nominat, 8. de placit. cap. 4.

*Pityina*, vide *Phyſema.*

*Pityriaſis*, & *Pityra*, vide *Furfuratio.*

*Pityroeides vrena*, quæ habet hypoſtaſim ſimilem furfuri, id eſt, furfuraceam hypoſtaſim, lib. de vrinis, cap. 28. Πιτυρώδης, ὑπόςασις, fit à vehementi calore febrili, ſupra modum colliquante, vrente, & reſiccante ſolidas partes.

*Pladarotes* πλαδαρότης, ſunt mollia veluti corpora vetuſta, & maximè decolora, palpebrarum parte internâ, nondum aſpredinem habentia, lib. Intr. c. 15.

*Plados*, omnis humiditas redundans, & excrementitia dicitur; ſiue tenuis ea ſit, ſiue in modum puris craſſa, 3. de fract. nam & πλαδαρὰ ἕλκη eâ ratione ab Hippocrate dicuntur, & πλαδῶντα ſimpliciter, quæ humida ſunt. Quoniam verò quæcunque ſuperfluo humore madent, infirma vt plurimum ſunt, & laxa, factum eſt, vt πλάδος etiam τὴν ἀτονίαν ſignificet, vt notat Galenus.

*Plagulæ*, quæ & *Splenia* dicuntur, à ſplenis formâ, firmamenta ſunt quæ ſtabiliunt deligationem; luxato enim, fracto, vel comminuto oſſi faſciæ imponuntur, quæ confirmatum ac repoſitum os continent, prohibentque ab affectâ parte inflammationem, præſentem

ſentem humorem repellendo, & aduenienti obſiſtendo, quæ *faſcia*, & *ſubfaſciationes*, & *ſubligamina* appellantur; ſupra has, ne dimoueantur, ac diuertant, plagulæ imponuntur, cerato aliquo imbutæ, quarum duplex eſt vſus, vnus, vt ſubligamina contineant; alter, vt ea membra circum expleant, quæ in acutum deſinunt; Plagulis tertiò aliæ faſciæ, quas *ſuperligamina* nominant, induntur, quibus ferulæ ſuperponuntur, quæ totam deligationem firment, ac ſtabiliant, 3. de iis quæ in medic. 11.

*Planities*, vide *Pedion*.

*Planta*, vide *Pedion*.

*Planum*, vide *Pedion*.

*Platyſma*, hoc eſt, *latius linteum*, quod vlceribus extrinſecùs ſuperadditur, 4. de comp. med. per gen. 14. *Platyſma* autem *myodes*, eſt dilatatio muſculoſa, ſiue latus ille muſculus, qui cuti ſubnaſcens, buccam, ſine maxilla. mouet, lib. de neruor. diſſ. cap. 6. vide *Latus muſculus*.

*Plectrum*, vide *Pharynx*, & *Iſthmus*.

*Plenitudo*, vide *Multitudo*.

*Plenus pulſus*, qui alteriam pleniorem tactui exhibet & humidam, 1. de diff. pulſ. cap. 6.

*Plethora* eſt, vbi æqualiter inter ſe omnes ſucci ſunt adaucti; πληθώραν Græci vocant, nos, *plenitudinem*, & *ſuccorum redundantiam* dixerimus; vbi verò vel flaua bile, vel nigra, vel pituita, vel ſeroſis humoribus refertum iam corpus fuerit, eum habitum *Cacochymiã*, quaſi ſuccorum vitium dicas, nõ autem *Plethoram* vocant, 3. method. c. 6. & 13. method. c. 4. vide *Multitudo*.

*Pleuritis*, quæ & *Pleureſis* dicitur, & *morbus lateralis* eſt inflammatio illius membranæ, quæ coſtas intus ſubcingit, 6. aphor. 33. Quæ membrana (mutato à coſtis nomine, quæ *Pleuræ* dicuntur) etiam *Pleura* vulgò dicitur. *Exquiſita* verò *pleuritis* fit, vbi ſubcingens membrana

brana coſtas, primario affectu laborat;& dolor,vel ad iugulum, vel ad præcordia peruenit ; ad iugulum quidem ſuperioribus eius partibus affectis ; ad præcordia vero , vbi inferiores afficiuntur : vehemens quoque febris hanc inflammationem perpetuò ſequitur , quia ſedes affecta,& parùm diſtat à corde, & cum ipſius inuolucro,ac ſepto tranſuerſo,cognationem habet, 5. de loc. aff.3 , lib. de conſtit.art.c.15.Arabibus, *Soſati,Birſen*,& *Pleureſis*, Græcis,πλευρῖτις appellatur.*Non exquiſita* verò, *Pleuritus* eſt, in quâ dolor externus eſt , qui contactu loco mouetur, & exacerbatur , vel quod ſine febre,vel ſine ſputo,vel ſine tuſſi, vel ſine ſpirandi difficultate ſit;vel quod neque tenſionem,neque duritiem vllam pulſus habet, quæ tamen ſingula exquiſitam efficiunt pleuritidem. *Pleuritidem* verò, *incoſtam* appellant , quæ vel celeriter hominem iugulat,vel non niſi longo tempore finitur, 5. loc.affect. c.2. Omnis in genere inflammationum eſt , totque propterea recipit differentias,quot habet ipſa phlegmone,ſumptas à materiæ, vnde gignitur, varietate. Alia enim verè ſimpliciterque phlegmone eſt , quæ ſcilicet naſcitur ex fluxione ſanguinis calidi & copioſi:alia verò non ſimpliciter, ſed vel œdematodes, vel eryſipelatodes, vel ſcirrhodes , provt ſanguini pituita aut bilis flaua aut atra miſta fuerit. Non tamen vt phlegmone,ſic etiam pleuritis ab humoris ſpecie, vera aut non vera dicitur , ſed quod ipſum præ ſe fert nomen , ab ipsâ parte affectâ.

*Plexus choroides*,vide *Choroeides plexus*.

*Plexus retiformis*, ſeu *reticularis* , eſt inuolucrum ex multis arteriis complicatis, ſub durâ meninge collocatum, ad retardandum ſpiritum animalem , ne ſtatim effluat ; vbi enim natura voluit diutius morari materias , ibi tranſitum ipſum difficilem molita eſt ; quemadmodum in ventriculo quidem Pylorus, in inteſtinis, inuolucra, anfractus, & gyri,& ante teſticulos arteriæ

& venæ

& venæ multipliciter inuoluuntur; non ſecus in capipite ſub durâ meninge plexus arteriarum *retiformis*, & *reticularis* & *Choroeides* dictus, 4. de vſu part. cap. 13. & 9. de vſu part. cap. 7. quem vulgò *rete mirabile* appellant; vide *Glanduloſi aſſiſtentes.*

*Plexus variciformis*, vide *Flexus variciformis.*

*Plichada*, id eſt, *greſſuram*, totum id, quod inter inguina vtriſque cruris eſt, ſolet Hippoc. appellare, de artic. 45. Πλήχας, Galenus etiam inquit, apud Hippoc. dicitur, quod inter vtrumque crus ſpatium eſt. Nam & ἐκπεπλῆχθαι, & διαπεπλῆχθαι, *diuaricari* ſignificat, dicunturque ea verba de cruribus greſſum facientibus, atque inter ſe diſtantibus: ipſaque crurum diductio digreſſioque πληκτά, ſicut & ipſe greſſus πληχὰς à Græcis nuncupatur. Sunt autem vt ſcribit, Galenus, qui πληγάδα per γ ſcribant; quidam etiam πλιχάδα.

*Pneumatias*, & *Pneumatodes*, vocat Hippocrates anheloſos: qui denſum ſpiritum ſiue crebram & denſam reſpirationem habent, 3. de diffic. reſpir. cap. 12. *Pleumatodes* vocat inſuper Hippocrates eos, qui ventrem inflatum habent. ibid. Vocantur Græcè πνευματίαι, πνευματούμενοι, πνευματώδεις, & πνευματωθέντες, tum anheloli, tum inflati. Vtrumque enim licet, inquit Galenus, lib, 5. de dyſp, tum ipſum difficultate ſpirandi laborare, ob hypochondriorum affectus, tum ei etiam ventrem flatibus diſtendi.

*Pneumaticos*, id eſt, *ſpiritalis*, qui omnia ſpiritibus attribuunt, lib. Introd. capit. 9. vel, qui de ſpiritibus agit. 3. de differ. pulſ. capit. 6. Πνευματικοὶ dicti ſunt Medici quidam, qui à flatu ſeu ſpiritu in corpora ſubeunte, omnia vel ſecundum naturam ſe habere, vel in morbos incidere cenſebant. Forte Hipp. aut quiſquis author fuit de flatibus libelli, huic ſectæ occaſionem præbuit, cui ſe inter Medicos Athenæus & Archigenes in primis adduxerunt.

Πνευματοκήλη, *ramex ventoſus.* Is genere, vt Paulus ait, ἀνεύρυσμα eſt, vt qui dilatatione fiat à flatulento ſpiritu. Verùm duobus modis accidit, vel ex quatuor vaſis teſticulum alentibus, qui durior eſt, nec compaſſu digitorum euaneſcit, ſed recipere curationem poteſt: vel ab arteriis darton membranam intercurrentibus, qui appreſſò digito intrò recurrit & euaneſcit: curationem verò non recipit, propter periculum, quod ab inceſſabili ſanguinis profluuio impendet.

*Pneumonphalon,* Vmbilici eſt dilatatio, à flatuoſo ſpiritu, lib. finit. Πνευματόμφαλος, cui vmbilicus à flatu protuberat: ſpecies eſt τῶν ἐξομφάλων.

*Pnigalion morbus. Incubus* Latinis dictus, alio nomine *Ephialtes*; vide *Ephialtes.* Πνιγαλίων dicitur ἀπὸ τοῦ πνίγεσθαι, quod eo laborantes prope ſuffocari videantur. Reperitur & πνιγάμων pro eodem.

*Podagra,* eſt Arthritis pedum; vt enim Arthritis vniuerſi corporis & articulorum omnium, morbus eſt, ita ſi ſolùm pedum ſit paſſio, ab affectâ parte, *Podagra;* ſi manuum, *Chiragra* nuncupatur, vide *Arthritis.*

*Pollex,* eſt breuior & maior digitus manûs, quē *Anticheira* & *Promanū* vocāt, lib. de oſſib. c. 22. vide *Digiti.*

*Polychreſta medicamenta* ſunt, quæ multis affectibus conueniunt, quæ contrariis medicamentis conſtant; etiam iuxta ſecundas qualitates ac vires, non tantùm primas, 5. de comp. med. per gen. cap. 1. aliter enim vni tantùm ſimplicique affectioni, non etiam multis, atque inter ſe etiam ſæpe contrariis prodeſſent. Coëgit autem Medicos neceſſitas contraria aliquando medicamenta miſcere, non modò vt vnum alterius vires frangeret, atque minueret, ſed quod conducibilius eſſe judicarent, habere vnum aliquod medicamentum permultis affectionibus conueniens, quam tam multa ſingulis affectibus deſtinata, etiam ea πολυχρήστοις in medicinâ longè præſtent. Sic enim vno eodemque medica

dicamento repelluntur & digeruntur, detergentur & læuigantur, incraſſantur & attenuantur humores, quod diuerſas in ſe facultates contineat. Eius generis eſt Panacea, Iſis, Iceſium, aliaque plurima emplaſtra, de quibus agit Galenus. Et ſi in ſimplicibus quidem medicamentis, vt Aloë, Rheo barbarico, Maſtiche, & aliis ſexcentis ea vis ineſſe cernitur, vt contrarios ſimul effectus in hominũ corporibus producant, nemo mirari debet in compoſitis contrariorum pariter ineſſe facultatem

*Polychronius morbus*, qui longo tempore durat, & etiam *Chronius* dicitur, cui opponitur *Brachichronius*, qui breui tempore finitur, 3. dier. decr. cap. 13.

*Polymorphum*, vide *Sphenois os*.

*Polypus*, πολύπους, tumor eſt præter naturam, in naribus genitus, polypodis carni aſſimilis, iuxta ſubſtantiæ proprietatem, 3. de compoſ. med. loc. cap. 3. Proprietatem ſubſtantiæ intelligo, non colorem modò & conſiſtentiam, ſed reliqua etiam quæ ſunt *Polypis* propria, quibus tumorem hunc ſimilem eſſe, Veteres prodiderunt, nempe quod multas radices, vt & ille pedes habeat, quodque vt ille venantes vlciſcitur, acetabulis ſuis manus eorum apprehendens, ita & vitium hoc laborantium nares obſtruat, vt & difficulter ſpirent, & ægrè loqui poſſint. Hæc enim ſubſtantiæ *Polypi* proprietatem conſequuntur, non minùs quàm color atque conſiſtentia: Ac color quidem varius eſt, aliis albidus, aliis ſubflauus, aliis ſubruber: Subſtantia pariter aliis mollis, & quodammodo fluida, aliis durior, magiſque contracta. Celſus lib. 6. cap. 8. graphicè *Polypum* depinxit his verbis: *Polypus in naribus, eſt caruncula modò alba, modò ſubrubra, quæ narium oſſi inhæret, & modò ad labra pendens, narem implet; modò retro per id foramẽ, quo ſpiritus à naribus ad fauces, deſcendit, adeò increſcit, vt poſt vuam conſpici poſſis, ſtrãgulatque hominem, maximè Auſtro vel Euro flãte, ferèq; mollis eſt, rarò dura,*

*dura, eáque magis ſpiritum impedit, & nares dilatat, quæ ferè σαρκινώδης eſt; itaque attingi non debet.* His quidem verbis, Celſus omnes Polyporum differentias complexus eſt: Quarum quinque affert ſpecies Hippocr. libr. περὶ παθῶν.

*Pompholyx, Bulla*, eſt eleuatio in humore facta à flatuoſo ſpiritu, quo intra humorem concluſo bulla excitari ſolet, præſertim ſi humor tenax, viſcoſuſque eſt, & calor in illum agat debilis; tunc enim bulla permanet, nec facilè ſoluitur; quales ſæpè in vrinis viſuntur, renalem & longum morbum ſignificantes. Eſt autẽ *Pompholyx* metallicum medicamentũ, quod in coctura æris ſurſum fertur, & in cameris parietibuſque fornacum bullarum modo tumens colligitur. Nihil enim aliud eſt quàm æris fauilla. Effertur autem vel ex ære ſolo, vel ex cadmiâ ſolâ, vel ex ære & cadmiâ, quod eam aliquando friatam metallici inſpergant æri. Primùm autem in bullas, vt aqua, tumet, atque ex eo nomen accepit: mox maiore accedente incremento, lanarum aſſimilatur peniculis: atque ita quidem ſuâ ſponte gignitur in fornacibus. Rara nunc eſt *Pompholyx*, & pene ignota, vt & pleraque alia recrementa metallorũ. Sunt tamen qui in Officinis eam *Nil album* appellent, vt & *Spodium* (ſic dictum à cineris ſimilitudine, quod deorſum fertur) *Nil nigrum*, aut *Gryſeum*. Inter ἄδηκτα φάρμακα numeratur πομφόλυξ: adſtringit & ſiccat leniſſimè, præſertim lota, habetque tenuitatẽ partiũ citra calorẽ.

*Ponos*, nunc laborem propriè dictum, nunc dolorem, ſeu malam affectionem, quâ in acutis morbis, ægri malè tractantur, ſignificat, 2. acut. 46. Πόνος eſt motus omnis vehementior; idem omnino cum exercitatione generaliter dicta. Quoniam autem ex immodico labore plerumque laſſitudo dolorque oritur, factum eſt, vt πόνος non modò *vehementem motum*, ſed *dolorem* etiam ſignificet, & quicquid hominem offen-

dit. Sed cùm in omni dolore duo eſſe oporteat, affe-ctum à naturali conſtitutione alienum, & eius affectionis ſenſum, Hippocrates vtrumque πόνον appellauit. Nam cùm ſcribit dolorem fieri propter calidum, frigidum, plus vel minus, ipſum alterationis ſenſum ſine dubio intelligit. Vt autē ὁ πόνος apud Græcos, ſic apud Latinos labor accipitur, vt ex Cicerone videre licet, qui laborem definiuit eſſe functionem quandam vel animi, vel corporis grauioris operis & muneris: & ex Virgilio, qui pariendi dolorē Lucinæ labores appellat.

*Poples*, ſiue *Ancyle*, eſt articulus ille, quo os magnum femoris articulatur oſſi tibiæ; in quo pars exterior *genu* dicitur; interna verò, quâ crus flectitur, dicitur *Poples*, vel *Ançyle*, lib. Introd. cap. 10.

*Porocele*, eſt ramex calloſus, ſiue tophus in teſticulo, aut in membranâ *Erythroeide* concreſcens, inſignis, renitens, durus, & inæqualis. His notis ab *Hydrocele*, & *Sarocele*, diſtinguitur, lib. finit.

*Poromcephalon*, eſt concretio Tophi in Vmbilico, libr. finit.

*Poropœia*, eſt exiguorum meatuum apertio, 4. method. 4.

*Porracea bilis*, vide *Bilis pallida*.

*Porrigo*, id eſt, *Furfuratio*, vide *Furfuratio*.

*Porta vena*, vide *Caua vena*.

*Portæ hepatis*, πύλαι ἥπατος, ſunt pars ſima hepatis, in quâ radicata eſt ea vena magna, quam vocant venam portam, vel venam portæ, quâ eſt ingreſſus chyſi in jecur, ſicut ex gibbâ ſanguinis eſt egreſſus.

*Porta ventriculi*, eſt inferius ventriculi orificium, quod πυλωρὸς Græcis, Latinis *Ianitor* dicitur, 3. loc. aff. 7. vide *Pyloros*.

*Portonarium*, eſt primum inteſtinorum, quod *Duodenum* appellatur, libr. de anatom. viu. vide *Dodecadactylon*.

*Porus*,

*Porus*, eſt in ſpecie opticus neruus mollis, ex prima coniugatione neruorum, à cerebro ad oculos pertinens, quippè qui ſolus manifeſtũ habet foramen, vnde & *viſificus* & *meatus* abſolutè dicitur, 4. loc. aff. 2. *Porus* deinde dicitur exiguus omnis corporeæ molis meatus, 1. ſan. tuend. c. 12. per quem aliquid influit vel effluit, ſiue id ſpiritus ſit, ſiue aër, ſiue humor, ſiue excrementum. Ad hæc *meatus*, tùm per quos cibus vel in ventriculum ſubit, vel ab eo exit; tùm quibus chylus in jecur effunditur, aut bilis in ſuam veſiculam ingreditur, vel ex ea effunditur, πόροι appellantur: præterea & exigua illa foramina per totam diſperſa cutim, quæ corporis vniuerſi perſpirationem moliuntur. Sunt autem in vniuerſum duo pororum genera: alij ſenſibiles, alij inſenſibiles habẽtur. Illi magni & patentes ſũt, quales in ventre, jecinore, liene, inteſtinis, venis, arteriis, & reliquis eiuſmodi inſtrumẽtis viſuntur: vi verò parui & viſum fugientes, non ſolam quidem partium ſuperficiem occupantes, ſed per totam etiam carnis oſſium, cartilaginum, neruorum, ligamentorum, membranarũ, & cutis ſubſtantiam diſſeminati. Neque enim externi modo ſunt, & ſuperficiales, ſed etiam intimi. Siquidem iis plenum eſt totum corpus, & tota cutis; aliter putredo vitari nullo modo poſſet. Iis enim foraminibus totius corporis perſpiratio fit, quæ conſtat & frigidi aëris intromiſſione, & fuliginoſorum, quæ in ſingulis partibus colliguntur, excrementorum vacuatione. Ex quibus perſpicuũ eſt, meatus omnes in optimâ corporis conſtitutione patentes eſſe ſemper oportere. Quod vt plurimũ valet ad tuẽdam ſanitatẽ, ſic eorum obſtructio maximorũ morborũ occaſionem præbet. Atqui & *Porus* Tophũ ſignificat, tùm qui in arthriticis, tùm qui in calculoſis generatur; cũ enim humor crudus lentorem aſſumpſit, & tranſitus per renes in quibuſdá naturis ſunt anguſti, id, quod craſſiſſimũ eſt, & maximè len-

tum, diutiùs moratur, & tophum gignit, 1. de alim. facult.c.5. *Porus* denique & *Callum* ſignificat, ad quem gignendum cogi, concreſcereque aliquid proprij oſſium alimenri oportet, id quod in fracturis oſſium cumprimis accidit, 6.meth.c.5. vide *Meatus*, & *Oncos*.

*Poſt-apparentia*, vide *Aſſidentia*.

*Poſt-brachiale*, vide *Brachiale*.

*Poſterius cerebrum*, vide *Cerebellum*.

*Poſthia*, ſiue *Crithe* dicitur, cùm parte internâ etiam iuxta coronam palpebrarum, ſuppuratum tuberculum oblongum, figurâ hordeo ſimile fit, vnde appellatum eſt. Fiunt & alia quoque maiora in mediis palpebris eodem dicta nomine, lib. Introd. c.15. vide *Crithe*.

*Præcedentes cauſæ*, vide *Antegreſſa*, & *Febres putridæ*.

*Præcognitio*, *πρόγνωσις*, prænotio eſt futuri decurſûs & euentûs morbi, vt etiam futuri ſymptomatis eius, quod neceſſariam habet generationem, non autem omnium, quæ circa ægrotos eueniunt, accidentium; modò nihil aut ab ægro, aut ab aſſidentibus fuerit commiſſum, quod morbi naturam diſſoluat, & cogat naturam in aliud tempus differre morbi ſolutionem. Verbi gratiâ, prædicit Medicus ſeptimo die, ſi omnia vt oportet, agantur, ſolutũ iri morbum. Vbi verò quicquam admiſſum eſt, ſi paruus quidem error hic ſit, relabi ſolutionem ex ſeptimo in nonum poſſe: ſi maior, in vndecimum: ſi multò maior, in quartumdecimum: ſi perquam magnus, periculum pro certâ ſalute ſecuturum: Hæc quidem ad morbum attinent. Nec verò de ſymptomatibus aliter ſentiendum eſt, ſed neceſſariis & magnâ ex parte morbum comitantibus. Tumultus enim ex vicinis per noctem & canes latrantes, & injucundi quidam nuncij, inſomnes ægrotos reddunt; quorum nullum neque generationem habet neceſſariam, neque firmam deriuationem. Quare eorum tantùm, vti dictum, eſt *πρόγνωσις*, quæ generationem habent

habent neceſſariam, vt tuſſis & doloris lateris in pleuritide, capitis doloris in febre, tumoris & ruboris in phlegmone.

*Præcordia*, aliàs *Phrenas*, Veteres, *Diaphragma*, & *transuerſum ſeptum* appellarunt; infra verò hæc præcordia, tum venter, & inteſtina, tùm jecur ipſum ſita ſunt, 8.de placit. cap.9.

*Pregmatis oſſa* duo ſunt, capiti deſuper imcumbentia, parte poſteriori os occipitis, anteriori verò os frontis, vtrimque ab oſſibus temporum, lineis fuerunt diſtincta, quæ & *Bregmatis oſſa* appellantur, 12. de vſu part. cap.10. vide *Bregma*.

*Praincipientes cauſæ*, vide *Antegreſſa*.

*Præputium*, cutis eſt, quæ glandem pudendi veſtit, 5.method.15. vide *Glans*.

*Præſepiola*, vide *Phathnia*.

*Præter naturam*, vide *Secundum naturam*.

*Prætextus*, manifeſtiſſimas cauſas, & veriſſimas, vocauit Hipp. cùm tamen in vſu ſit, vt falſæ cauſæ, *prætextus* appellentur, 2.de fract.62. quin & *prætextus* aliquando non falſas cauſas, ſed veras dicit, 3.de fract.46.

*Priapiſmus*, (qui & *Tentigo*) eſt auctio pudendi ſtabilis in longitudinem, ac orbem tumefacti, citra rei venereæ appetentiam, 9. de comp. medic. loc. cap.9. à flatuoſo ſpiritu, 14. meth.7. nullo præſente ſtimulo ad libidinem, aut deſiderio coïtus; vt quibuſdam accidere conſueuit, qui ſupini decumbunt, ductâ denominatione à Priapo; nam hunc, vt cui ſuâpte naturâ huiuſmodi Coles eſſet, ita finxerunt, atque picturâ deſcripſerunt homines, 6. loc. affect. 6. Addit Aëtius, dolores inde moueri, quales eſſe in tetano ſolent, quod inflatum diſtentumque pudendum conuulſionis modo afficiatur. Scribit etiam, eos qui ſic laborant, cito perire ventre inflatos, & frigidum ſudantes, niſi illico auxilium eis adferatur. Accedit etiam iis quandoque

inflammatio. Fit hic morbus à flatu vaporoſo, ab humoribus viſcoſis craſſiſque ſublato,& cauernoſum penis neruum diſtendente. Aliquando verò ipſis etiam arteriis eo flatu repletis oritur,nullo præcipuo proprioque affectu colem infeſtante.: quem affectum etiam *ſatyriaſim*, *&* *ſatyriaſmum* Græci vocant, quòd Satyri arrigere ſemper crediti ſint, de tumor. cap.14.

*Prima corpora*, vide *Homiomeres*.

*Primæ venæ*,(quæ & *magna vaſa* appellantur,& *vaſorum radices*, 5.meth.3.) ſunt,quæ circa jecur, & meſenterium, & cor viſenda ſeſe præbent, 12. method. cap.3. vide *Radicem vaſis*.

*Prima particula*, vide *Similare*.

*Primarius affectus*, vide *Idiopathia*.

*Primitiua cauſa*, vide *Antegreſſa*.

*Princeps inteſtinum*, vide *Rectum*

*Principium morbi* triplex dicitur; primùm quidem de primo inſultu, qui ſimplex eſt,& latitudine caret; ſecundò, de eo, quod ad tertium extenditur diem; & præter hæc etiam id, quod tanquam pars accipitur totius morbi, in quod manifeſtæ coctionis ſigna deſiderantur, 1.de criſ. cap.8.& 19.

*Proboſcis*, ſiue *Pronomæa*, eſt pars quædam pendens anguſta,& longa in Elephante animali (quo loco aliis eſt naſus) adeò vt ad terram pertingat, 16.de vſu p.14.

*Procatarctica cauſa*, vide *Antegreſſa*.

*Proceſſus anchoralis*, vide *Ancyroeides*.

*Proceſſus cornicularis*, vide *Ancyroeides*.

*Procidentia oculi* eſt, cùm ab ictu aliquo violento, aut ſtrangulatione,cum febre continuâ, vel capitis dolore, prolapſus oculus fuerit, libr. finit.

*Procondyli* dicuntur, primi digitorum articuli, metacarpio proximi, perindè vt medij digitorum articuli, *condyli*, extremi verò, *metacondyli*, nuncupantur.

*Productio*, vide *Dodecadactylon*.

Pro

*Proëgumena*, cauſa interna eſt, quam *antecedentem* ſolent nominare: Celſus vocat *abditam, in occulto poſitam, & morbi continentem cauſam*, quanquam talis in ſpecie dicitur, *cauſa morbi coniuncta*, quâ poſitâ, ponitur; ſublatâ, tollitur morbus.

*Prognoſtica ſigna* nuncupantur, quæ futura prænunciant; *Diagnoſtica*, quæ præſentia declarant; *Indicatoria*, quæ inſtantem criſin, & curationem indicant, lib. de Optim. ſec. emp. cap.6.

*Prolapſiones*, id eſt, oſſium abſolutas & integras alternationes, ſiue dearticulationes. *Dimotiones non integras* appellat Hipp. 3.de fract.51.& 2.de fract.36.

*Prolepticus morbus*, vide *Anticipans*, & *Cinumenus*.

*Promanus*, vide *Digiti*, & *Pollex*.

*Proneruationes*, vide *Tendones*, & *Aponeuroſis*.

*Pronomæa*, vide *Proboſcis*.

*Prophaſis*, vide *Antegreſſa*.

*Prophylace*, ea eſt artis medicæ pars, quæ morbi cauſam adimit; *Prophylacticè* verò, quæ à morbo præſeruat, 11. meth. cap.2. Προφυλακτικὴ pars, eſt τῆς ὑγιεινῆς; tuetur enim ſanitatem. Tota conſiſtit in cauſarum, quæ morbum alioqui facturæ erant, ablatione, hoc eſt, tota circa humores præcipuè negotiatur. Siquidem maximæ præcipuæque impendentis morbi cauſæ humores ſunt lenti, craſſi, multi, valdè calidi, frigidi, mordaces, putres, peſtilentes, aut aliâ quadam vitioſâ qualitate prædití. Quæ ergò iis adhibetur prouiſio, lentos incidendo, craſſos attenuando, multos vacuando, calidos refrigerando, frigidos calfaciendo, mordaces contemperando, putres & peſtilentes immutando, ne morbum gignant, προφυλακτικὴ appellatur.

*Proprius affectus*, vide *Idiopathia*.

*Proptoſis*, procidentia oculi appellatur, vbi cum inflammatione illi ex ſede ſuâ procidunt, libr. Intr. c.15.

*Proſarteſis*, προσάρτησις, hoc eſt, Appenſio, longio-

rum eſt membranarum ad vicina loca applicatio, lib. fin.

*Proſpheromena*, id eſt, *aſſumenda*, vocantur, quæ intra corpus ſumuntur, vt quæ eduntur, bibuntur, & ipſe inſpiratus aër, 10. meth. 7. προσφέρειν propriè de ciborum oblatione dicitur, & iis quæ in alimentum cedunt, vt & τὰ προσφερόμενα: ſæpè tamen eâ dictione externa præſidia & auxilia, quæque circa ægrum parantur & admouentur, intelliguntur, vt ea quæ circa partem affectam diutius adhæreſcere oportet, cuiuſmodi ſunt deligaturæ medicamenta, circumpoſita vlceri lintea, & cataplaſmata.

*Proſphyſis*, vide *Proſtheſis*.

*Proſtheſis*, eſt adjectio eorum, quæ corpori ad ſanitatem deſunt, pars ſcilicet medicinæ altera, quam nonnulli celebres quidem Medici definiuerunt eſſe πρόσθεσιν καὶ ἀφαίρεσιν, id eſt, *adiectionem*, & *detractionem*. Etiam prior eſt virtutis nutritiuæ facultas, quæ nutrimentum membro, quod nutriri debet, apponit, vnde *appoſitio* dicitur, quam ſubſequitur *Proſphyſis*, id eſt, *agglutinatio*, ſiue *vnio*, quæ nutrimentum appoſitum agglutinat, & vnit membro. Tertia eſt ὁμοίωσις, quæ vnitum nutrimentum eidem aſſimilat, diciturque in ſpecie Nutritio, 3. de natur. facult. cap. 1. & 13. Poſtquam ſuccus is, qui omnem animalis particulam nutriturus eſt, è vaſis excidit, in totam eam primùm diſpergitur, mox adjungitur, deinde agglutinatur, demum aſſimilatur. Differre autem inter ſe ἐξομοίωσιν καὶ πρόσφυσιν, id eſt, *aſſimilationem* atque *agglutinationem*, docet vitiligo illa, quæ λεύκη dicitur, in quâ adhærentia quidem nutrimenti facta cernitur, non tamen aſſimilatio; ſicuti etiam adjunctionis atque agglutinationis differentiam prodit genus illud hydropis, quod ἀνασάρκα vocant. Siquidem in eo apertiſſimè affluentis nutrimenti appoſitio quædam fit, quod tamen propterea quod aquoſius adhuc eſt, nec ad ſuccum ſuffi-

cienter redactum, ſed lentitiam glutiniſque conſiſtentiam, quæ naturalis ope caloris prouenit, adeptum adhærentiam conſequi non valet. Etenim vt agglutinatio fiat, oportet ea quæ agglutinari debent, nec plus æquo dura eſſe, nec nimis humida & fluentia ſed mediocriter lenta & tenacia, & in eo loco conſiſtere, vbi aſſimilanda ſunt.

*Proſthethis*, προσθῆθις eſt pars carnoſa, quæ in manuum & pedum cauâ parte & inter digitos naſcitur. In manu, στῆθος χειρὸς; in pede, στῆθος ποδὸς vocatur.

*Protopathia*, vide *Idiopathia.*

*Prurigo, Pruritus*, ſenſus pruriginoſus eſt, cùm exiguâ quâdam moleſtiâ, qualis puerorum, qui iam dentire incipiunt, gingiuis accidit, 3. aphor. 35.

*Pſalidæ*, vide *Fornices.*

*Pſalidoëides*, ſiue *Pſaloëides*, vide *Camarion.*

*Pſammiſmus*, curationis genus eſt, quo Hydropici arenâ calidâ, exerto tantum & tecto capite, ad aquam ab vniuerſo corpore ciendam, & eiiciendam, ſepeliebantur, & ſoli ardenti exponebantur.

*Pſilothra medicamẽta* ſunt, quæ pilos & capillos aut ex toto auferunt, vel duros, magnos, multos, craſſos, & veluti ſuillos pilos attenuant, & minores reddunt, vel ipſos penitùs extirpant, & partes corporis debiles reddunt, 1. de compoſ. medic. loc. cap. 4. Differunt à *Dropace*, quod ſint viribus *Dropace* valentiora: vide *Dropax.*

*Pſoa*, quaſi *pulpam*, id eſt, lumborum carnem dixeris, eſt magnus muſculus, ab vndecimâ thoracis coſtâ incipiens, & per vniuerſa ilia, ipſamque pubem progrediens, lib. de muſcul. diſſ. cap. 31. Ψόαι dicuntur duo maximi muſculi in internâ lumborum regione ſiti, Hipp. eamque partem ſpinæ, quæ ſecundum ipſos eſt, inflectunt: Iidem verò & νευρομῆτραι, & ἀλώπεκες à quibuſdam vocantur. Sunt verò & qui externos ſpinæ muſculos ψόας vocent. Marcellus ψόας lumbos

pro

propriè dici contendit, quod nomen à libidine meritò deduci volunt. Nam illic libidinis pruritus excitatur maximè, quod iis renes ſubiacent.

*Pſora*, ſcabies eſt, cum aſperitate ſummæ cutis cum prutitu, furfuribus, & corporibus inſigni abſumptione, lib. Introd. c. 13. quæ omnia, etſi illi cum leprâ communia ſint, differunt tamen, quod in *pſorâ* ſumma cutis occupatur, in *leprâ* malum altiùs deſcendit, ſubiectaſque ſæuit in partes. Inſuper, in *pſorâ*, furfuracea fit cutis; in *leprâ*, ſquamoſa: Adhæc *pſora*, variè figurata eſt; *lepra* verò, circularibus magis eroſionibus cutem depaſcitur. *Pſoram* Auicenna diſtinxit in excorticatam, & non excorticatam; fœdam, & non fœdam; humidam, & ſiccam; quòd fortè aliud ſit Græcis *Pſora*, ac Arabibus. •Ex melancholico humore naſcitur malum, atque inter melancholicos affectus numeratur.

*Pſoriaſis*, ψωρίασις, eſt ſcabies, & duritia ſcroti, cum intenſâ prurigine; quandoque verò & vlceratione, libr. finit.

*Pſorica medicamenta* ſunt, quæ ſcabras in palpebris affectiones ſanant, 2. de comp. med. loc. cap. 3 Ψωρικὰ vocantur etiam, quæ contra ψώρας proſunt, & cutis aſperitates emendant, qualia medicamenta attrahunt, deſiccant, partiumque tenuitatem habent. Ψωρικοῦ medicamenti compoſiti ex duabus chalcitidis partibus, vna cadmiæ, ex aceto tritis, in fictili repoſitis, & fimo diebus quadraginta ſub caniculæ ardoribus obrutis, meminit Dioſc. & Celſus, lib. 6. cap. 6. Sunt & Heraclidæ *pſorica* ad circumroſos oculorum canthos.

*Pſorophthalmia*, id eſt, *pruriginoſa ſcabies*, à Sole, & puluere orta, lib. de remed. part. fac. cap. 10. Lippitudo ſcabra, nihil aliud eſt quam oculi pſoriaſis. Cauſa eius eſt ſalſus quidam, & nitroſus humor. Inde ſuccedunt angulorum exulcerationes, rubores, pruritus. Rubent etiam palpebræ, & lacrymæ ſalſæ nitroſæque ex

ex oculis ſtillant. Differt ἀπὸ τῆς ξηροφθαλμίας aſperitate,& reliquorum ferè ſymptomatum magnitudine.

*Pſychrophobus*, eſt qui frigidæ aquæ exhibendæ eſt timidus; ſicut & *hæmophobus*, eſt ſanguinis mittendi timidus; & *hydrophobus*, qui à rabido cane morſus, aquam reformidat, 9. method. 5.

*Pſyctica medicamenta*, ſunt refrigeratoria, quæ omnem calorem, & laſſitudinem mitigant, lib. de Dynamid, in procem. Ψύξις, *frigus refrigeratio*, vt aphor. 1. & 26. lib. 7. Ψύξις ἀκρωτηρίων, extremarum partium refrigeratio damnatur, & in Philini vxore, lib. 1. Epid. ἄκρεα ψυχρὰ, extremæ partes frigidæ aſcribuntur; vbi ſcribit, Galen. *Iſtud quidem inter ſummè pernitioſa reponitur, ſi morbi initio cum vehementiſſimâ febre contingat*, Ψύξις ποδῶν, *pedum refrigeratio*, pro magno inuaſuræ acceſſionis febrilis indicio ponitur apud Hipp.

*Pſydracia*, ψυδράκια, ſunt paruæ efflorationes, factæ in capite ſimiles veſicis eminetibus in ſuperficie, lib. de med. fac. part. c. 5. Differunt à *Phlyctanis*, quæ in toto corpore, non tantùm capite, vt *Pſydracia*, oriuntur. Item, quòd Phlyctænæ à calidiori, acriorique, hæc à minùs calido humore, minuſque acri gignantur.

*Pterna, calx*, os pedis omnium maximum eſt, parte, quâ ingredimur, leniter rotundum, & latiuſculum, poſteriore, tibiæ rectitudinem longè excedens, inferiore aſtragalo, anteriore oſſe ſcaphoeidi inarticulatum. Ex partibus eius anterioribus, quæ quidem è regione magni digiti ſita eſt, aſtragali capiti ſubiacet, neque cum altero oſſe copulatur.

*Pterygium* dicitur, neruoſa ſuperinnatæ oculi membranæ eminentia, incipiens ab angulis, & procedens vſque ad corneam; quando verò inſuper augetur, cooperit & pupillam, lib. de med. fac. part. cap. 12. *Pterygia* etiam vocant *alas narium*, id eſt, fines eius infernos, qui mouentur, 11. de vſu part. cap. 1. Inſuper

*Ptery*

*Pterygium* etiam *Vngula* appellatur, & *Vnguis*, differens ab *Enchanthide*, quæ eſt carnis in maiore angulo excreſcentia; *Pterygium* verò, neruoſa caruncula eſt, 10. de vſu part. c. 10. Sunt autem πτερύγια propriè, volucrium alæ, duræ quidem & fibroſæ, ſed pauci excrementi, & ſalubres. Inde ducta vox ad alia eſt. In mulieribus πτερύγια appellari eminentias illas duas, vteri ſinum ambientes, ſcriptum reliquit, quiſquis ille eſt Introductionis ſeu Medici Author, Πτερυγώδης alatus, is dicitur, cui ſcapulæ ſine carne nudæque ſunt, & alarum inſtar prominent, retrorſumque producuntur.

*Pterygoeidea*, quæ & *alaria oſſa* dicuntur, vide *Sphenois os*.

*Ptilos*, *glabras*, ſimulque naſcentes, aliàs, *palpebras*, quique pilos non habent, Græci vocant, 4. de comp. med. loc. cap. 8. Πτίλοι, inquit Galenus, lib. 14. method. medic. quibus periere ex ciliis pili. Alij verò non omnes ſimpliciter, quibus ij pili deciderunt, πτίλους vocandos cenſent, ſed quibus præterea adiuncta eſt craſſities, calloſitas, ac rubedo palpebrarum, quod aliter inter eos, qui τῇ πτιλώσει, & eos, qui μιλφώσεις laborant, non liceat diſtinguere: Eſt enim vtriſque commune pilorum defluuium.

*Ptiloſis*, eſt caſus pilorum palpebræ, lib. de medic. fac. part. cap. 12.

*Ptiſana*, nunc pro *ſucco hordei percolato*, nunc pro *iuſculo ex hordeo parato*, ſumitur, 9. de plac. cap. 9. Πτισάνη, propria eſt hordei decorticati appellatio, ἀπὸ τοῦ πτίσσειν, quod *pinſere* & *decorticare* ſignificat, quoniam hordeum tundendo degluberetur, ac ſuo cortice caſtratum ita conderetur: *Mundatum hordeum* Officinæ vocant. Tunditur enim hoc, non molitur. *Ptiſanæ* laudes Hippocrates vno volumine proſecutus eſt, eam omnibus ſorbitionibus præferens, quoniam lenis & lubrica ex facili hauriretur, qudniam ſitim arceret,

quo

quoniam in aluo non intumeſceret, quoniam facilè redderetur, & aſſuetis is ſolus cibus in febribus bis die dari poſſit, multum remotus ab iis, tum qui medicinam fame exercent, tum qui ægros ciborum copiâ obruunt. Eſt enim Ptiſanæ ſuccus ſeu cremor, alimentum medij generis, tenue à Gareno dictum, quod vires nec onerat vt plenus victus, nec vt tenuiſſimus diſſoluit.

*Ptoſis*, oculi vitium eſt, quod alio nomine φαλάγγωσις appellatur, vide *Phalangoſis*.

*Pubes*, *Pubertas*, tempus eſt ætatis primæ, quo lanugo circa mentum & pudenda oriri incipit: quo initio anni decimi quarti incipit, ad vigeſimum quintum terminatur, 5. aphor. 7. Eſt & *Pubes*, idem quod *Pecten*, poſtrema pars hypogaſtrij, ſiue aqualiculi, cui pili innaſcuntur. vide *Aqualiculus*. Cuius Pubis, ſeu Pectinis oſſa, Apophyſes ſunt oſſis ſacri tenues perforatæ, & in anteriora protenſæ.

*Publicè graſſantes*, vide *Communis*, & *Endemus*.

*Puerilis morbus*, vide *Comitialis*.

*Pulmo*, ex genere eſt parenchymatum, caro rara, tenera, & ſpongioſa eſt, in cuius cauis & fiſtulis cartilagineis, aër attractus, modicè retinetur, & rectificatur à ſuis prauis qualitatibus, indéque in cordis tranſmittitur ventriculum ſiniſtrum, pro ſpirituum vitalium generatione, lib. de anat. viu. vnde reſpirationis & vocis inſtrumentum eſt, 7. de vſu part. 1. Eſt itaque *Pulmo*, viſcus quemadmodum hepar, vaſis quam plurimis contextum, quorum interualla carne molli, inſtar ſtoëbes cuiuſdam, opplentur, quo omne id, quod inter vaſa eſt inane, repleret, eſſetque firmamentum ac propugnaculum imbecillitatis ipſorum, ibid. cap. 2. & 8. πνεύμων Græcè dicitur, ſpongioſus eſt, quò follis inſtar, aëre impleri, diſtendique citra noxam poſſit & contrahi, ſubſtantiâ ſpumam ſanguinis referens. Intra thoracem ſitus eſt pulmo, ipſumque totum replet, & oc

veteres primùm adhibuerunt deſignandis motibus dolorificis pulſantibus,ex inflammatione concitatis; vehementique motu arteriarum. Deinde,Medici eâ voce ſignificant motum ſecundùm naturam in corde & arteriis factum per ſyſtolen & diaſtolen, cuius naturam Hipp. vel non callebat,vel vt fallacem neglexit;in quo ſi Medici tactus ipsâ in diaſtole euertitur,aut violenter impellitur, & cum renixu quodam ipſa arteria pulſat, *vehemens pulſus*, σφοδρὸς σφυγμὸς dicitur:cui oppoſitus, ἀμυδρὸς,*languidus* dicitur.Motus ille vitam moderatur, vt qui vel non aliud ſit quàm vita, aut cauſæ certè rationem obtineat,per quam vita eſt,aut ſine quâ eſſe nō poteſt. Neque enim aliud vita videtur eſſe,quàm actio quædam,ſiue motus actiuus. Cùm autem motus plures ſunt in omnibus vitâ præditis,is meritò præſtātiſſimus eſt, & in eo maximè vitam politam eſſe cenſendum, qui perpetuus ſit; & à quo cæteri omnes dependent. Eiuſmodi cordis motus eſt, cùm reliquæ partes interdum ferientur, eo perſeuerante, nec vnquam, ſtante quidem vitâ,muneris ſui vocationem habente.Nec verò cor ſibi tantùm motum illum ciet, ſed corpori etiā vniuerſo, quod ita ſingulis partibus, quantum quæque meretur, calorem natiuum,cuius opifex eſt,impertiat. Conſtat autem motus is duobus motibus inrer ſe contrariis,quorum vnus cor & eius arteriam à medio quoquouerſum diſtendit, & loco mouet; alter, diſtentum rurſus contrahit, & in locum priorem reducit. Illum διαστολὸν,hunc συστολὴν Græci Veteres dixerunt. Hi quia cōtrarij ſunt,neceſſe eſt inter eos media quies intercedat,eaq; gemina,vna,quæ diaſtolen:altera,quæ ſyſtolen excipiat.Ab his differentiæ plurimæ pulſuum oriuntur. Cùm enim certis quibuſdā numeris ea in edendo pulſu ſibi inuicem ſuccedere oporteat, ſi in aliquo peccetur, pulſum protinus varium fieri neceſſe eſt.Numeros appello, non rhythmum modò, ſed etiam velocitatem,

magni

magnitudinem, frequentiam, vehementiam, aliaque eiuſmodi, ex quibus pulſuum differentiæ ſumuntur; quarum aliæ ab ipsâ diaſtole, aliæ verò à ſyſtole, nonnullæ à mediâ quiete, quæ ab ipsâ arteriâ, plurimæ ab ipsâ facultate aut vſu ſumuntur.

*Puluis pinguis* eſt, in quo nec aſperum quippiam, nec acre ſubeſt, 5. ſanit. tuend. cap. 3.

*Punctio*, ſolutio continuitatis in carne eſt, ab aliquo acuto incidente, & tenui facta; Græcè *νύξις*, & *νύγμα* dicitur. Eſt adhuc *punctio*, quæ & *compunctio* appellatur, inciſionis ratio, quæ hydropicis ad ciendam aquam debetur, παρακέντησις Græcè dicta, Arabibus, *punctura*.

*Punctorius dolor*, vide *Dolor triſtis*.

*Pupilla*, Græcè Κόρη, foramen medium vueæ tunicæ oculi eſt, in quo fit viſio, lib. de anat. viu. eſtque media totius Iridis pars, lib. Introd. cap. 10. Per *pupillam* quidem cernimus, non quod ea ſit præcipuum videndi inſtrumentum, ſed quod ſpiritui viſorio per eam via pateat, nec poſſit aliter viſio fieri. Argumento ſunt hypochymata. Eſt autem locus ille, qui ad *pupillam* eſt, totus ſpiritu plenus, & præterea cæruleo viridique colore, aut aliis etiam præditus, quibus & ipſa vuea, cuius ille pars quodammodo dici poteſt.

*Purgatio*, euacuatio eſt vitioſorum, & qualitatibus ſuis peccantium humorum per propria loca; *Deriuatio* per propinquiora; *Reuulſio* per contraria, 4. meth. 6. & 5. meth. 3. *Vacuationem* appello propriè materiæ, vbi quantitate exuperat; *Purgationem* verò materiæ, qualitatibus ſuis infenſæ, 2. prognoſt. 14. 1. aphor. 2. vide *Euacuatio*, & *Pharmaica*.

*Purgamenta*, Λόχεια Græcè, dicuntur ea omnia, quæ à puerperâ, poſt fœtum & ſecundas exeunt per vterum, quæ & *Catamenia* appellantur; ſoloque hoc differunt, quòd *hæc* ante partum ſint, *illa* poſt partum.

*Purgatoriam facultatem* non omnes intelligunt; duo enim

enim ſignificat;alterum;cõmune omnium,quæ quouis modo animalis excrementa expurgant; alterum verò, per excellẽtiam de iis tantùm dicitur,quæ aut per vomitum,aut per ventris dejectionẽ ſubſtantiæ ſuæ familiaris expurgant, 5.de ſimpl.med.c.20. vide *Cathartica.*

*Purpurea vena*, vide *Communis*, & *Media.*

*Purulentiam, Suppurationemque* appellat Hippocrates, vbi pus vniuerſum conſtiterit, concocto tumore copiam præter naturam, 1.prognoſt.40.

*Purulentus*,& *Suppuratus*,vide *Empyus*,& *Empyius.*

*Pus*, *πύον*, eſt humor putris, ſiue ſuppuratus, partium ſpermaticarum ſubſtantiæ magna ex parte aſſimilis. Dicitur humor, quod in humoris modum fluat, atque ex humore habet originem; qui in partem inflammatione laborantem decumbens, & per inania eius ſpatia diffuſus, occluſis vndique meatibus, perſpiratione interceptâ computreſcit; perinde atque alia omnia, quæ perſpiratu carentia, alieno in loco vehementiùs incaleſcunt.

*Puſtulæ*, Græcis *Hydatides*,& *Exanthemata* dicuntur, 4. ſanit. tuend. cap. 4. Sunt & *Puſtulæ*, abſceſſus in nigro oculi, cum phlegmone & humorum affluxu, lib. finit. vide *Exanthemata*

*Puſtulæ latæ*, ſiue *tubercula omnia*, duplicem habent differentiam, quoniam quædam tendunt in acumen, & altum petunt; quædam ad maiorem & ampliorem extenduntur locum, non tamen in altum attolluntur; vndè *Puſtulæ* nonnullæ *ſublimes*, nonnullæ *latæ* fiunt, 6. aphor.9. *Latæ* quidem, tùm ob humoris frigiditatem, lentorem, & craſſitudinem; tùm propter continentis membranæ denſitatẽm: *ſublimes* verò,tùm propter humoris caliditatem, & tunicæ raritatem, tùm propter virtutis robur, foràs expellentis pus: vnde Coni ſimilitudinem referunt, & in mucronem faſtigiantur, 1.prognoſt.40.

*Putredo*, eſt mutatio totius putreſcẽtis corporis ſubſtantiæ ad corruptelam, à calido externo, 11.meth.8. Secundum Philoſ. lib.de gen.& corrupt. eſt corruptio caloris in vnoquoque calido & humido, ab extraneâ caliditate. Cæterùm, non quicquid corrumpitur, *σήπεσθαι*, hoc eſt, *putreſcere*, dicimus, ſed quibus id cum fœtore accidit, 5.ſimpl.15. dicitur autem *putredo*, ſiue *putrefactio*, Græcè *σῆψις*, quam duplicem Galenus facit, 1. de diff.febr. *vnam*, quæ fit ſuperante naturâ; *alteram*, quæ fit ſuperatâ: Galen. eo loco conſule. Et ſuperante quidem, ſicut in inflammationibus, & ſimilibus tumoribus omnibus pus, in humoribus autem, qui in venis atque arteriis continentur, quiddam quòd puri proportione reſpondet, ſubſidens in vrinis. At talis quidem putredo, nõ ſimpliciter putredo exiſtit, ſed aliquid in ſe continet coctionis. Nam adhuc vi coquendi vaſorum remanente, qui interim putrefit humor, ad talem peruenit alterationem. Sed & alterum eſt putredinis genus, cùm ea vis, cui demandatum eſt cõcoquendi officium, adeò imbecillis facta eſt, vt nullã ampliùs facere poſſit in putreſcente ſuperfluitate ad optimum tranſmutationem. Quod quidem vſu contingit nonnunquam cum eadem vis ad vltimum imbecillitatis peruenerit, etiãſi id quod putreſcit, mediocriter ſit vitiatum. Interdum vno fieri poteſt; vt vis quidem ipſa non omnino ſit imbecillis, humor verò putreſcens maximè ſit vitiatus. Huius autẽ ſuperfluitatis putredo, neque conſiſtẽtiam, neque aut colorem aut odorem habet vnum, ſed ſemper permutatur, ac multis modis illud euariat quod putreſcit. Altera verò putrefactio, quam & coctionem eſſe diximus, ſemper ad vnam puris ſpeciẽ terminatur, colorémque ac conſiſtentiam ſuſcipit atque odorem.

*Pycnotica*, & *Pycnoſis*, vide *Condenſantia*, & *Obſtruentia*.

*Pyelos*, vide *Choana*.

*Pyelus*,

*Pyelus*, Græci vocant paruos alueos, in quibus natationes inſtituuntur, 7.method.6.

Πύλωρος, poſterior eſt, & inferior ventriculi terminus, ſic dictus, quoniam portæ modo, ne nutrimentum ex eo confeſtim dilabatur, prohibet, libr. Introd. cap. 11 qui & *Pyloron* dicitur, ad dextram propè jecur ſitum habens, lib. de ven. & art. diſſect. cap. 1. Latinis *Ianitor*, vide *Porta ventriculi*.

*Piwſis*, vide *Onyx*.

*Pyrenoeides*, πυρηνοειδὲς ἀπόφυσις, vide *Dentem*.

*Pyriana*; *fotus*, fomentum eſt, non vno modo corpori admotum, ſed vel per ſuffitum, vel calidam ſpongiam humido aliquo decocto imbutam, vel vaporẽ per arundinem, vel cucurbitulas. Πυρίαμα in genere id dicitur, quod corpori admotum, ipſum quouis modo excalfacit: Dicitur enim & πυρία ἀπὸ τοῦ πυρός. Sunt autem & fomentorum multiplices differentiæ: alia humida, alia ſicca ſunt, vel ex vtriſque miſta. Humida, vel actu, vel poteſtate dicuntur: conueniunt phlegmonis, quæ à bilioſiore ſucco factæ ſunt. Sicca ſimiliter vel actu eiuſmodi ſunt, vel facultate; phlegmonis opitulantur, quas tenuis & aquoſus ſanguis excitauit. Omnia calida ſunt, nulla frigida. Proinde fomentum omne cutem rarefacit, & facilè tranſpirabilem reddit, ſanguinemque in inflammationibus attenuat, atque diſcutit. Alia prætere mordentia ſunt, alia morſu carentia, vel ex iis miſta: Illa extenuant, proſuntque craſſis & viſcoſis humoribus; hæc verò, acribus & mordacibus. Quoniam verò fomenta calore ſuo foràs humores attrahunt, idcirco non ante totius corporis vacuationẽ illis vtendũ eſt: Nã quæ redundant in corpore ſuperflua, eorum vſu trahentur potiùs in partem affectam, quàm diſcutiãtur. Cæterùm fomentorum materia varia eſt; & modis variis adhiberi poteſt, per ſpongiam, per linteum, per pannos, per vtrem, per veſicã, per vas æneum, vel teſta-

ceum, per cucurbitam, per ollam, per arundinem: quorum exempla paſſim apud Galenum occurrunt.

*Pyricauſton*, id eſt, *ambuſtum igne*: ſimul & is affectus eodem nomine appellatur, quo quis in aquâ feruenti vſtus fuerit, 1. de compoſ. med. per gen. cap.4. Πυρίκαυςος, *Ambuſtus* dicitur. Prodeunt primùm bullæ, deinde phlegmone & vlcus, niſi lenibus emplaſtris, & ſine morſu exſiccantibus, nec calidis, nec frigidis, ſed temperatis protinus ſuccurratur.

*Pyulcon*, πυουλκὸν, Organum, ſiue Inſtrumentum eſt, quo mulsâ per vlcus infusâ, iubemus vt ægri, inclinati in laborantem partem, tuſſiant; aliquando etiam molliter thoracem concutiendo, pus vniuerſum, ſaniemque vlceris extrahimus, 5. meth. cap.8. Fortè idem fuit cum Chirurgorum organo, quod nunc *Syringam* vocant, per quam vt aliquid infunditur, ita facilè attrahitur: à quo & *Pyulca*, id eſt, Puris attractiua medicamenta denominantur, 2.ad Glauc.8.

## Q.

QVADRATVM *corpus* (quod & *Euſarcon* vocant) eſt, quod nec gracilè, nec craſſum, nec calidum, aut frigidum, aut alio quouis modo intemperatum; 1.de tempe. cap.9. ſed inter hæc omnia extrema, medium conſtituitur, 3.de cauſ.pulſ.cap.11.

*Quartana febris*, τεταρταῖος πυρετὸς, eſt, cuius circuitus eſt quarto quoque die, quo vnam acceſſionem facit, ac vnam remiſſionem, lib. de Typis, cap.4.

*Quaſſatio*, eſt quartus luxationis vertebrarum modus; tria enim vitia ex vertebrarum luxatione contingunt; cùm retrò abeunt, *gibberoſitas*; cùm intrò, *repanditas*; cùm in latus torquentur, *obſtipitas*; præter hæc, quartum vertebrarum vitium accedit, cùm dimotæ quidem iuncturæ ac compages ſunt, ſed vertebræ

bræ tamen in ſuâ ſede permanent, *quaſſationem* hanc appellant, 3.de artic.1.

*Quotidiana febris*, vide *Cathemerina*.

*Quotidianarum febrium typus* eſt, qui quotidiè vnam, & eandem acceſſionem, & eam quidem longitudine commenſuratam, & vnam eandemque remiſſionem habet; vt Tertianus circuitus eſt, qui tertio quoque die, vnam & eandem acceſſionem longitudine commenſuratam, & vnam, & eandem remiſſionem facit, libr. de Typis. cap.4.

## R.

RADENS bilis, vide *Ater ſuccus*, & *Acida bilis*.

*Radicem vaſis*, ſeu *venæ*, vocant priorem eius partem, quæ vel jecinori propior eſt, vel etiam cordi: hæc in collo ab inferiore eſt parte, in brachiis & cruribus à ſuperiore, 5.meth.cap.3.

*Radius*, vide *Cubitus*.

*Ramenta*, ſunt membranarum in inteſtinis raſuræ, aliquando etiam cruentoſæ, 1.loc.aff.4. vide *Strigmenta*.

*Ramex, Hernia*, Græcè *Cele*, eſt omnis in *Scroto* tumor, ſiue ex delapſu Inteſtini, ſiue Omenti, ſiue Vaſorum ſpermaticorum, varicis, tophi, ſiue lenti humoris, ſiue aquoſæ ſubſtantiæ, lib. finit. Fit autem & aliquando *Ramex* in inguine, quoties validus ille Tendo (qui & membraneus dicitur, & ante inguina ortum habet, ac pubis oſſi inſeritur) laxeſcit, eiuſque robur infirmius fit, & cum eo totus inguinum locus, laxior redditus, partes quaſdam corporis ſubjacentium in ſe recipit, velut inteſtinorum, vel omenti, 4.de anatom. admod. cap.6. vide *Celes*.

*Ranula*, tumor eſt phlegmonodes, ſub linguâ conſiſtens, potiſſimùm in pueris, quem Græci βάτραχον vocant. Dicuntur quoque *Ranæ*, ſublinguares venæ, ſanguine copioſiore diſtentæ.

*Rarefacientia medicamenta*, quæ *Areotica* Græci vocant, ſunt, quæ cutis meatus reſerant, 5.ſimpl.14. vide *Anaſtomatica.* Ἀραιωτικὰ φάρμακα calida ſint oportet, & tenuium partium, miniméque deſiccātia, quod aliter ſubſtantiam nec diffundere, nec laxare poſſint. Ad hoc autem conſequitur, vt & Pori dilatentur. Id quod præſtare nequeunt, tum valdè calida, tùm multùm exſiccantia: illa quidem, quod acria ſint; atque horrores moueant; hæc autem, quia ſenſilia corpora colliquant, quorum neutrum ſine dolore fieri poteſt. At quæ citra moleſtiam excalfaciunt, ea ſola omnium ſunt rarefacientia. Siquidem rarefactio, dilatatioque voluptatis, non etiam doloris opus eſt: Vt enim dolor comprimit, ita voluptas expandit. Contraria iis ſunt τὰ πυκνωτικὰ, hoc eſt, condenſantia.

*Rarum corpus* eſt, cuius partes multis ſpatiis inanibus interceptæ ſunt, aëre plenæ: è contrà, *corpus denſum*, ſeu *ſpiſſum*, quod eiuſmodi peroſitatibus carens, compactum eſt, 1.ſimpl.13. ſiue *rarum corpus* eſt, quod meatus, & poros magnos habet, 2.de ſanitate tuend.cap.5.

*Rarus pulſus*, vide *Creber pulſus.*

*Raſcetta*, vide *Brachiale.*

*Rationalis medicorum ſecta* eſt, quæ naturæ rationem & ductum ſecuta, morborum cauſas inquirit, & ſignis ad illarum inuentionem vtitur, curationem capiens à contrario, prout cauſæ exigunt, in Introd. cap.3.

*Raucedines*, vide *Bronchos.*

*Recidiua febris* eſt, quam prauorum humorum reliquiæ putreſcentes, de nouo accendunt; cùm omnis humor, alienus à naturâ corporis, in quo continetur, aptus non ſit ad eius nutritionem, & proin neceſſariò ad putredinem conuertatur, 2.aphor.12.

*Reciprocus decurtatus*, vide *Deficiens decurtatus.*

*Reciprocus pulſus*, vide *Deficiens, & Recurrens.*

*Recrementum*, vide *Calloſum corpus.*

*Recrudeſcentia*, vlcera maligna vocat; & *recrudeſ-re*, quaſi ruſus crudum fieri, atque in priſtinã malignitatem quippiam redire ſtatuunt Medici, 2. de fract. 28.

*Recta ſutura Caluariæ*, vide *Obelæa*.

*Rectum inteſtinum*, eſt vltimum inteſtinorum omnium, quod ad ſedem vſque porrectum eſt, 6. de anat. adm. cap. 9. quod & *princeps inteſtinum* vocatur; ad cuius finem eſt *ſphincter*, id eſt, conſtrictorius muſculus, ad cuius diſtinctionem reliquam recti inteſtini infimam partem, quâ maximè dilatatur & laxatur, *laxam* appellamus, libr. de vulu. diſſ. cap. 1. Idem etiam *extenſum*, & *longum* dicitur, lib. de anat. viu.

*Recurrens pulſus* eſt, qui ad quantum excurrit magnitudinis aut vehementiæ, in aliis rurſus ad tantundem recurrit, libr. finit.

*Recurrentes nerui*, vide *Nerui recurrentes*.

*Reduuia*, vide *Paronychia*.

*Refrictio*, vide *Anatripſis*.

*Regius morbus* eſt, qui amaram bilem in toto corpore redundantẽ, comitatur: Fiunt perindè vt *eriſypelata*, & *vlcera ſerpentia*, cùm eadẽ amara bilis vnam quampiã particulam obſidet; nigram verò bilem in toto quidẽ corpore, *elephantiaſis*; in vnâ quapiam particulâ, *Cancer* ſubſequitur. Pituitoſo excremento in toto quidem corpore luxurianti ſuccedit *hydrops leucophlegmatias* dictus; cùm in vnâ inſedit particulâ, *tumor œdematoſus* oritur, 3. de ſympt. cauſ. c. 2. vide *Arquatus*, & *Icteros*.

*Relaxantia medicamenta* vocantur, Græcè *Chalaſtica*, familiari omnibus propè recentioribus Medicis vocabulo, inde nimirum, ſicut & nomen ipſum indicat, quòd tenſas laxent particulas; quippe *relaxari* ac *intendi*, contraria inter ſe dicunt, 7. de compoſ. medic. per gen. cap. 9. vide *Chalaſtica*.

*Remiſſio febris*, ſecunda totius circuitus paroxyſmi pars mitior eſt ad infebricitationem properans; id duo

ſiquidem periodus vniuerſa diuiſa eſt, in acceſſionem & remiſſionem, lib. de totius morbi temp. cap. 8. vide *Ablatio*.

*Remiſſus pulſus*, vide *Vehemens*.

*Renes*, νεφροὶ, peculiare quoddam corpus ſunt, denſum, ex carne & fibris conſtitutum, adeóque carneâ ſubſtantia, non paucas habens inuolutiones, figura Græcæ literæ C, aut phaſeolis ſimiles, habentes in medio cauitatem quandam, qua ex venis & atteriis ſeroſum excrementum excipiunt: ad *Renes* enim non maiores ſolùm venæ (quarum aliæ in cauitatem hanc inſeruntur, aliæ in membranam, quæ eos tegit,) ſed meatus etiam capillorum modo exiles deferuntur. *Renes* ſiti, paulò altiùs, quàm ilia, à quibus duo vrinarij meatus emergunt, per quos ad veſicam vrina deducitur. Renum operatio eſt, ſecernere, & percolare ſeroſum excrementum, à ſanguine, lib. de ren. aff. dign. c. 1. In omnibus propè Ren. dexter ſiniſtro ſublimior eſt. Vterque membrana à peritonæo naſcente inuoluitur, neruulumque gracilem recipit à ramis ſextæ coniugationis, qui coſtarum radicibus exporriguntur. Sunt autem *Renes* praui ſucci, & concoctu difficiles, & reſipiũt neſcio quid vrinæ, vt teſtatur Galen. lib. 3. de alim.

*Repanditas*, vide *Obſtipitas*, *Quaſſatio*, *Cyphoſis*.

*Repercutientia*, vide *Attrahens*.

*Reſpiratio*, & *reſpiratus*, vide *Inſpiratio*, & *trãſpiratio*.

*Reſolutio neruorum*, eſt deperditio motûs, cumprimis in aliquâ corporis parte, non autem ſemper ſenſûs; ſi enim deperditur ſenſus, dicitur ſensûs reſolutio, 3. loc. affect. 1 c. licèt eiuſdem capitis initio dicat: vbi omnes pariter nerui, tùm ſenſum, tùm motum amiſerint, *Apoplexia* hæc affectio appellatur; vbi verò alteri laterum ſoli, aut dextro, aut ſiniſtro, id accidat, *reſolutio*, eius ſcilicet partis, in qua conſiſtit affectio, interdum dextræ, interdum ſiniſtræ: quòd ſi in ali

aliquo membrorum idem euenerit, eiuſdem membri reſolutio, Græcè *paralyſis* eſſe dicetur, 3. loc. aff. 10,

*Reſolutus oculus* dicitur, vbi naturali motu deſtitutus, neque ſurſum, neque deorſum moueri poteſt, verùm ſensûs expers fit: frequenter id mali, partibus etiam oculi accidit, lib. Introd. cap. 15.

*Reſtitutio*, eſt oſſis vel membri, in propriam ſedem collocatio, reductio, & repoſitio, 3. de fract. 38.

*Rete*, vide *Omentum*.

*Retentrix facultas*, vide *Attractrix*.

*Retiforme corpus*, eſt tunica, aut tunicæ quid ſimile humorē vitreū oculi ambiēs, quod ex Cerebri portione aut veriùs ex neruo optico ſupernè deſcendente, atque amplificato conflatum eſt, reti ſimile, quod à Choroeide, id eſt, tenui Cerebri tunicâ, quæ illi ſupernè dimittitur, continetur; vnde tunica oculi *Choroeides*, id eſt, *ſecundina*, nominatur, 10. de vſu part. c. 2. vide *Choroeides*.

*Retiformis plexus*, vide *Flexus variciformis*, & *Amphibleſtroeides*.

*Retina*, eſt panniculus, vitreum humorem oculi circumdans quaſi rete; cui annectitur alius, qui dicitur *ſecundina*, quòd ſecundinæ ſit ſimilis, iuxtâ quem tertius eſt, qui oſſa contingit, durus & ſolidus, vndè σκληρὸς dicitur, lib. de ocul. cap. 2.

*Reuerſiua febris* nominatur, quæ non eſt acuta, ſed diuturna, & imperfectas habet ſolutiones, erroneas quæ acceſſiones, com. 2. in 6. de morb. vulg. 21.

*Reuulſio*, eſt euacuatio alienæ materiæ per loca oppoſita. vide *Purgatio*, & *Deriuatio*. Eſt autem *Reuulſio*, facienda deorſum quidem, vbi ſucci ad ſuperiora feruntur; ſurſum, vbi ad inferiora vergunt; & vbi introrſum, ad exteriora: vbi extrorſum, ad interiora; vbi dextrorſum inclinant, in ſiniſtrum; ſi ſiniſtrorſum, ad dexteram reuuſio facienda: ſic ſanè fluxiones quæ retrò inclinant, in priora reuellendæ: quæ in

prin

priora, in poſteriorem regionem abducendæ ſunt, lib. de hyrudin. cap. 2. lib. de Deriuat. cap. 19. Motum hunc Græci *Antiſpaſis* vocant; vide *Antiſpaſis, Deriuatio,* & *Purgatio.*

*Rhabdoeides ſutura*, eadem eſt ac recta capitis ſutura, vide *Obelæa.*

*Rhachitæ*, qui & *Rhachiæi*, ſunt *Dorſales muſculi*, 4. de anat. adm. cap. 6. 7. aphor. 36. Illi enim, vt annotat Galenus, vniuerſis coſtarum commiſſuris in toto thorace ſuperinjecti ſunt à poſteriore parte, nihil relinquentes quod non contegant, ſed omnes coſtarum radices, & vertebrarum proceſſus, qui à lateribus ſunt, adhæc quod inter ipſas radices eſt, complectuntur: Vnde *Rhachitis medulla*, id eſt, *ſpinalis medulla*, quæ & *Rhachis ſpina* dicitur; vide *Dorſum*, & *Medulla.*

*Rhacodes*, ῥακώδης, id eſt, *laceroſa*, vniuerſa dicitur cutis, eroſa inſtar laceræ veſtis, à pure circa abſceſſum aggregato, ſufficienter extenuato: idque accidit, vbi qui ad abſceſſum perueniunt tumores, tardè ſecti fuerint, aut ob medicantium imperitiam, aut eorum, quibus medela adhibetur, timiditatem, qui ſecari non patiuntur, ſed expectant, vt longiori tempore cutis à pure rodatur, 2. Glauc. 8.

*Rhacoſis*, ῥάκωσις ὄσχεω, id eſt, *detritio*, laxata ſcroti cutis, ſeu multa ſcroti extenſio eſt, lib. finit.

*Rhagades*, ſunt rugæ ani intumeſcentes, rimæque, ac fiſſuræ ſedis, 1. de compoſ. medic. loc. cap. 8. quæ & *rimæ ſedis* dicuntur, non aliter quàm labra, quandoque & manus, ex vehementi frigore; Plinius *fiſſas* appellat. Fiunt plerumque ab acris humoris affluxu, interdum autem propter condylomatum inflammationẽ & diſtenſionem rumpitur cutis, rimæque eiuſmodi emergunt. Dicuntur & à Veteribus quibuſdam ῥώξεις.

*Rhagas*, ῥαγὰς, id eſt, *ſciſſura fiſſurave*, diuiſio eſt labia obtinens callo obdurata, dura, libr. finit.

*Rhages*

*Rhages*, dicuntur extremi digitorum fines, qui Græcis κορυφαὶ vocantur.

*Rhagoeides tunica*, quæ *cærulea*, *vuea*, & *vciformis* dicitur, eſt oculi panniculis, albugineum humorem tangens, & circumdans, nigri coloris; vnde *vuea tunica* ab vuarum colore dicitur, pòſt quem eſt alius panniculus, cornu ſimilis; vnde *Ceratoeides*, id eſt, *Corneus* appellatur; iuxta quem eſt tertius, non circumdans alios, ſed eos inter ſe iungens, quem *Coniunctiuam* vocant & *Adnatam*, ſiue *Agnatam*: Inter cryſtallinum autem & albuginem, eſt tela aranea, lib. de ocul. cap. 2. & Introd. c. 11. & 10. vſu part. c. 4. Ῥαγοειδὴς χιτὼν, eſt oculi tunica corneæ ſubiecta, & anteriore quidem oculi parte humorem ὑαλοειδῆ, poſteriore verò tunicam ἀμφιβληστροειδῆ proximè comprehendens. Ducit originem ex tenui cerebri meninge, quæ vnà cum neruo optico ad oculi conſtructionem concurrit: ex quo quidam etiam χοροειδῆ illam appellarunt. Dilatata enim & ſoluta tenuis illa meninx circulo oculum ambit, totaque ſphærica eſt, niſi vbi ad pupillæ locum accedit. Eo enim loco leniter comprimitur, atque mediâ eâ parte quâ comprimitur, foramine rotundo peruia eſt, quod pupilla appellatur. Dicta eſt ῥαγοειδὴς, quod vuæ folliculo, à quo pedunculus auulſus eſt, quam ſimillima ſit: vt enim ille, ita hæc tunica parte ſui anteriore leuiter compreſſa eſt, & in medio ad pupillam perforata. Habet verò & coloris cum vuâ ſimilitudinem, variis interſtincta coloribus cæruleo & viridi, quibus ſe defatigatus oculus recrearet. Præterea verò acini vuæ læuitatem extremam, & aſperitatem internam æmulatur, vt eam Medici rectè illi comparaſſe videantur.

*Raphe*, id eſt, *Sutura*, *Commiſſura*, *Syntaxis ſerrata*. Vide *Commiſſura*.

*Rhegma*, id eſt, *ruptum*, eſt ſolutio continuitatis in vaſe: vt, Fractura, in oſſe; Conuulſio, ſeu Spaſmus, in

neruo;

neruo ; Apoſpaſma in ligamentis ; Thlaſma in muſculis ; ita Rhegma in vaſis, ex violento ictu; vel graui caſu, vel alio quopiam valente motu excitata,eſt vnionis ſolutio, 4. method. cap, 1. Aliis eſt carnoſæ partis ſolutio citra vulnerationem : cum ecchymoſi quidem omnino , aliquando verò & cum contuſione circum ipſam præruptam carnem conſiſtit.

*Rhetidoſis*,id eſt,*oculi tabes*, & *corrugatio*,3.meth.2. vide *Tabes oculi*.

*Rheuma*, id eſt, *fluxio*, & *humorum decubitus*, 1. de compoſ. medic. per gen. vide *Fluxio*.

*Rheumaticus* vocatus *affectus* prouenit,quando toto videlicet corpore infirmo , & cachectico, principibuſque partibus (paulùm licèt ipſis inſit ſanguinis) grauari ſolitis, noxios humores, illæ , ad carnoſas cutis partes protrudũt,potiſſimũq; ad adenas,excipiendis recremẽtis idoneos,tùm ob ſubſtantiæ laxitatẽ,tùm quia omniũ partiũ minimè robuſtas habẽ naturales virtutes,ſicut & pinguedo;partes enim infirmiores omnium primæ,excremẽtitiis morbis corripiũtur,lib.de cur. per ſang.c.8. Fluentibus verò humoribus,*Rheuma*,ſeu *fluxio* dicitur; cùm verò in aliquâ parte eidẽ illi cõſtiterint,is affectus, qui inde generatur, *Rheumaticus* appellatur, 1. Gl.c.2.

*Rhexis*, id eſt,*ruptio*, ab ictu,vel aliâ quâpiam causâ violentâ , in alto, tota ſubinde membranas diuidens, & perſæpè humores, quibus videndi facultas adminiſtratur, effundens, lib. Introd. cap. 15.

*Rhodinum*,vide *Oxyrhodinum*.

*Rhodomeli*,id eſt,*mel roſaceum*,quod aliquando ſimplex,interdum purgatorium paratur.

*Rhœas*,ſiue *Rhyas*,ῥοιὰς· ſeu ῥυὰς,vide *Encanthis*.

*Rhogme*,eſt oſſis ruptio,ſiue interruptio,per ſuperficiem recta,vel anguſta, vel lata,lib. finit. ῥωγμὴ,eſt diuiſio caluariæ ſuperficiaria, vel profunda quidem , ſed eatenus vt fractum os loco non moueatur ; differentia

eſt

eſt fracturæ capitis, vt eſt apud Paulum, lib. 6. cap. 90.

*Rhopaloſis*, ῥοπάλωσις, concretio eſt ſummorũ pilorum indiuiſibilis, veluti in baculos, qui etiam ampliùs non creſcunt, libr. finit.

*Rhus*, profluuium fœminarum propriè apud Medicos ſignificat, fluente ſanguine aſſiduè penè & inordinatè per vterum; longéque diuerſa fluxio eſt ab ea, quâ fluit ſanguis per vterum menſtruis periodis; cùm *illa* præter naturam ſit, *hæc* verò, ſecundum naturam; Morbi nomen eſt ῥοῦς γυναικεῖος, *fluxus muliebris*. Additur autem nomini coloris diuerſitas, vt intelligatur quis humor fluat, dicendo ῥοῦν λευκὸν, vel ῥοῦν ἐρυθρὸν.

*Rhyas*, eſt oculorum vitium, quando meatus, qui ab oculis in palatum deſinit, vel obſtructus, vel conniuens, excrementa, non ad loca conſueta tranſmittit, ſed in oculos regurgitare permittit, com. 2. in 6. de morb. vulg. 32. vide *Rhœas*, & *Encanthis*.

*Rhypodea medicamenta* ſunt, quæ à ſordium ſimilitudine, quaſi ſtrigmentoſa nominantur, 2. de comp. medic. per gen. cap. 1.

*Rhyptica*, ῥυπτικὰ, ſiue *extergentia medicamenta*, nominãtur, quæ in ſuperficie, ſiue in cute, ſiue in vlceribus ῥύπον, id eſt, *ſordem*, auferũt; quæ verò altiùs Poros ab excrementis expurgant, ea *Ecphractica*, & *Eccathartica* quaſi expurgantia, & ab infarctu liberantia dicas) appellantur, 5. ſimpl. 12. Quæ tergent, alia imbecilliùs, alia vehementiùs id agunt. Modicè detergẽt farina fabarũ, ordei, ciceris, ſemen lini torrefactũ, ſaccharũ, oxymeli: magis, terebynthina, thus, mel deſpumatum, amygdalæ amaræ: valentiùs, erui farina, ſemẽ hormini, radix ireos, panacis, nitrum uſtum, nitri ſpuma, fictiles teſtæ, pumex, buccinorũ & purpurarum, & cæterorũ oſtreorum teſtæ vſtæ, tritæ, tenui cribro cretæ, quorum quidem aliqua tam valenter tergent, vt etiam pilos tenuent; ſed hæc impropriè ῥυπτικὰ appellãtur, Quę verò propriè &

ſpe

ſpeciatim dicta ſunt, tergunt tantùm, non etiam obſtructa liberant,quia ſunt amaris imbecilliora, ſalſa ſcilicet & dulcia : quæ autem valenter detergent, omnino etiam digerunt & ob id valdè ſiccant.

*Rhythmus in pulſu*,eſt proportio temporis ictus, ad tempus quietis. 1. de differ. pulſ. cap. 7. Cùm pulſus conſtet quatuor partibus, duobus ſcilicet motibus, & geminâ quiete, ſibi inuicem perpetuâ quâdam ſerie ſuccedentibus, eorum inter ſe proportio comparatioque *Rhythmus* eſt: Eum omnis pulſus habet, ſed varium. Suus enim eſt cuique naturæ, ætati,anni tempore, ſexui, & reliquis: quem quidem qui ſeruat, is εὔρυθμος dicitur, qui non ſeruat, ἄρρυθμος.

*Rigor*, ῥῖγος, eſt inſiti caloris exagitatio, cum ſenſu doloris ſubita & vniuerſim facta, lib. de tremor. conuulſ. cap. 6. nominaturque etiam *Rigor*. Neruorum conuulſio, & Tetanos, 3. loc. aff. 10. Eſt autem propriè ſic dictus, concuſſio, & commotio inæqualis totius corporis à tenui & magis acri, copioſorique humore, quàm qui in horrore peccet, 3. ſanit. tuend. 5. & 1. de ſympt. cauſ. cap. 8, vide *Frigus* & *Horror*.

*Rigor ſine febre*,nonnullis quidem accidit ſemel,nonnullis autem per vices interpolatas multorũ ſpacio dierum interiecto,vel à principio vſq; ad finem continuatur;aut eſt ita omninò exiguus,vt neq; adeſſe videatur, cùm ſe quieti tradiderint, ſed cùm moueri cœperint, tunc demùm eũ ſentiunt;aut etiam,ſine motu moleſtus accidit,pituitâ humore redundante,ſed non putreſcente;quando autem hic humor etiam potuerit, non modò rigẽt,ſed etiam febricitant ægri,2.de differ.febr.c.5.

*Rob*,vide *Succum medicatum*.

*Ros*,tertia eſt humiditatis ſpecies, vnde partes noſtri corporis nutriuntur, quæ continetur in omnibus animalis partibus, ceu *Ros* quidem,per earum ſubſtantiam ſparſus,7. method. 6.

*Rotn*

*Rotula*, vide *Patella.*

*Rubra bile*, vide *Bilis pallida.*

*Ructus*, eſt flatûs excretio per gulam; cùm & alius qui per inteſtinum rectum ſecernitur; com. 5. in 6. morb. vulg. 4.

*Ruptura*, vide *Vnionis ſolutio.*

## S.

SACCVS, vide *Cœcum inteſtinum.*

*Sacer morbus* (ἱερὰ νόσος, id eſt, *Epilepſia*) dici-r, quò eius magnitudo deſignetur; *Sacrum* enim ud Antiquos, ſignificat *magnitudinem*; alij verò *ſa-um* dici putant, quòd diuinus eſſet, & à Diis in pec-atorum vindictam mitteretur; quos Galenus repre-endit, lib. 2. de cauſ. ſympt. cap. 3.

*Sacer ignis*, id eſt, *Eryſipelas*, lib. de purg. med. fa-ult. licèt Celſus, *Ignem ſacrum*, paruum vlcus exiſti-net dici.

*Sacrum os*, vide *Dorſum.*

*Sagittalis ſutura*, vide *Obelæa*,

*Sahafatum*, apud Auicennam, & Plinium, *manantia apitis vlcera* nominantur, quæ Græci ἀχῶρες & κήρια, Aliabbas, *tineam* ſub quo & *ficus*, & ψυδράκια, & ἐξανθήματα collocauit, nominant.

*Salſa pituita* eſt, quæ ab alieno calore computruit, 2. de natur. fac. cap. 9. & ſalſa redditur, aut propter putredinem, aut propter ſalſæ ſeroſæ humiditatis ad-miſtionem, 2. de differ. febr. cap. 6.

*Saltus*, qui & *Palpitatio*, & *Palmos* dicitur, 2. me-thod. 2. vide *Palpitatio.*

*Saltauella vena*, eſt ramus venæ axillaris, media por-currens inter medium digitum manus, & auricularem, 5. de anat. adm. cap. 5. & lib. de anat. viu.

*Salubre corpus*, ſimpliciter eſt, quod ab ipſo naturæ ortu, bonam habet temperaturam, in ſimplicibus & primis

primis particulis, atque in iis, quæ ex illis componuntur, inſtrumentis eſt probè conformatum & commenſuratum, lib. art. med. cap. 4.

*Sanguificatio*, quæ & *Hæmatoſis* nominatur, eſt mutatio alimenti, in ſanguinem, lib. finit. vide *Attractrix*, & *Hepar*.

*Sanguifluas venas*, eas appellat Hippoc. quæ magnæ ſunt, quibus ruptis, inſignes ſanguinis eruptiones contingunt; id quod ex paruis euenire non conſueuit; nam & paucus ex huiuſmodi ſanguis effunditur, & citò ad oras diuiſas coaleſcit, nocumentumque non affert, 2. de fract. 24.

*Sanguinarium medicamentum* (quod & *glutinatoriũ, cruentis opitulans*; Græcè autem *Enæmon* dicitur) eſt; quod vulneris oras committere, & glutinare molitur, 3. de compoſ. medic. per gen. c. 2. vide *Glutinatorium*.

*Sanguinis cordi ventriculus*, dexter ipſius eſt thalamus, per cuius orificium vnum ſanguis in cor intromittitur, per alterum autem, ex ipſo in pulmonem deducitur: alius cordis ventriculus ſiniſter, *ſpirituoſus* nominatur; per cuius prius quidem orificium cor iis, quæ in pulmone ſunt, arteriis; per poſterius autem omnibus, quæ per totum animal ſunt diffuſæ, arteriis cor eſt continuum, 6. de vſu part. 7.

*Sanguis*, nunc ſumitur pro omni in venis concluſo ſucco (in quo pituita ſcilicet, vtraque bilis, & tenues ſeroſique liquores continentur) nunc pro quartâ ſubſtantiâ, è directo reliquis humoribus oppoſitâ, quæ propriè *ſanguis* dicitur, & è cuius exuberantia tota maſſa nominatur, commen. 4. in 6. de morb. vulg. 29. & comm. 2. in 6. de morb. vulg. 38. & lib. de multitud. cap. 10.

*Sanies*, vide *Sordes*.

*Sanitas partium ſimilarium*, eſt calidi, frigidi, humidi, & ſicci ſymmetria; *diſſimilarium* verò, compoſitio, nume-

numerus, magnitudo, figura conueniens, 1. de ſanitat. tuend. cap. 1. & 4. & com. 2. in 1. de morb. vulg. 3.

*Sapa*, quam alij *Siræon* vocant, eſt muſtum plurimùm coctum; ſunt qui & ficuum ſiccarum decoctum ita nominant, libr. de attenuante diæta, cap. 12. vide *Apothermus*.

*Saphæna vena* eſt, quæ deſuper ad partem cruris intimam deſcendit, quæ deſcendendo occultatur, donec partem ſuper malleolum interiorem attingere incipiat, lib. de anat. viu. vide *Malleoli vena*.

*Sapor*, vide *Chymus*.

*Sarcocele*, σαρκοκήλη, eſt morbus teſticulis induratis conueniens, quod ſi aquoſus humor in tunicis, quæ circa teſticulos ſunt, aggregetur, *Hydrocele*; omentum autem & inteſtina, quòd ſi eadem in loca illabantur, *Epiplocele*, & *Enterocele* dicitur, lib. de tum. c. 15. *Sarcocele* verò ſimpliciter *Ramex* dicitur, 14. meth. c. 17.

*Sarcoma*, eſt carnis in naribus aut aliis partibus præter naturam auctio, differens à *Polypo* magnitudine, opificio, & formâ, libr. finit. Eſt autem *Polypus* quidem *Sarcoma*, non contrà. Polypus enim ſimilitudinem piſcis Polypi gerat oportet, cùm σάρκωμα informe ſit potiùs carnis incrementum.

*Sarcomphalon*, incrementum carnis eſt, præter naturam in vmbilico, vel mitis, vel malignæ, lib. finit.

*Sarcoſis in vtero*, eſt carnis ibidem prognatæ & collectæ expullulatio, quam, ſi magna ſit, recidere conuenit vellicatam ſcalpris, quò celeriùs emoriatur; ſin parua, protinùs tollere, libr. finit. videtur proinde nihil aliud eſſe quàm mola.

*Sarcoticum medicamentum* eſt, quod carne vlcus implet, 3. meth. 2. Nam quamuis carnis generatio naturæ opus eſſe videatur, iuuatur tamen illa quidem plurimùm in replendo vlcere medicamentis, quæ modicè calefaciunt, moderatè detergent & purgant, atque mi-

nimiùm ſiccant, nulloque modo adſtringunt. Talem namque σαρκωτικῶν facultatē eſſe oportet. Carnis enim generatio fit, cùm & membra ipſa quibus adnaſci vel circumnaſci caro debet, in calore & frigore temperata fuerint, & ſanguis qui illuc affluit, tum qualitate ſalubris, tum quantitate moderatus. Verùm calidiora paulò ipsâ carne eſſe oportet ſarcotica, qui ſanguinem attrahant; neque vllo modo adſtringere oportet, ne quod influit, repellant, ſordémque vlceribus arctiùs affingant; minimúmque ſiccare, ne abſumant, ſed modicè prorſus ſiccare quò in carnem denſetur. Detergendi autem purgãdique vi prædita eſſe decet, ne mala caro & vitioſa gignatur, ſi quid ſordis & vitij in ſanguine relictũ ſit, ſed citra omnem morſũ & acrimoniã.

*Satyriaſis*, & *Satyriaſmus*, vide *Priapiſmus*, & *Elephas*,

*Scabies*, vide *Pſora*.

*Scabies oculi*, eſt ſummarum genarum, angulorumque oculi eroſio, cum prurita, quam acerrima fluxio progignit, lib. finit.

*Scalpella*, vide *Laminas*.

*Scalptum* vocant frictionem, motumque per vngues effectum, quod in prurientibus particulis animalia naturaliter faciunt, idque in ipſis omnibus reperitur, com.5. in 6. de morb. vulg.4.

*Scamnum Hippocraticum*, vide *Hippocraticum ſcamnum*.

*Scaphoeides*, id eſt, *Os nauiculare*, ſiue *nauiforme*, eſt os profundo ſinu excauatum, Tali caput anterius & oblongum excipiens; ſic dictum à Scaphæ ſimilitune; cauitatem enim habet oblongam, Scaphæ ſimilem, in quam ſimile caput Aſtragali, ſeu Tali, intra ſe admittit, vide *Cubiforme*.

*Scapulæ*, ſunt oſſa in dorſo poſt thoracem ſita, cum oſſe occipitis, ſpinâque thoracis, coſtis, & oſſe, quod gutturi præjacet, muſculorum operã copulata, libr. de

oſſib.

oſſib. cap.14. quæ & *Omoplatæ* dicuntur, lib. Introd. cap.10. vide *Omoplatæ*.

*Scarificatio*, eſt cutis inciſio, lib. de cucurbit. cap.4. vide *Encharaxis*.

*Sceletos*, σκελετὸς, quaſi cadauer aſſiccatum & aridum, eſt oſſium humani corporis inuicem cohærentium vniuerſorum vniuerſa compactio, libr. de oſſib. in prooemio; & 1. de anat. adm. cap.2.

*Scelus, crus*, pars eſt corporis organica, à coxendice ad imum pedem protenſa, præcipuum ambulationis inſtrumentum, cui innitimur; ita femur, tibiam, & pedem paruum diuiditur. Quod enim in manu cubitus, id in crure tibia; & quale in manu brachium, tale in crure femur eſt; quodque in manu manus extrema, id in crure pes eſt.

*Scelotyrbe*, quaſi cruris turbam, vel perturbationem dicas; ſpecies eſt reſolutionis, quâ erectus ambulare homo nequiens, latus quandoque ſiniſtrum in dextrum, nonnunquam dextrum in ſiniſtrum circumfert; interdū quoque pedem nō attollit, ſed attrahit, velut ij, qui magnos cliuos aſcendunt, lib. fin. Nomen hoc, vt & morbus ipſe, cœpit primùm Germanici tempore, cùm trans Rhenum exercitum duxiſſet. Vitio enim aquæ milites, vt ait Plinius, duobus malis tentari cœperunt, quæ Stomacacem & Scelotyrben vocarunt. Ante hæc tempora nomen hoc à Græcis vſurpatū non reperies.

*Sceptica*, eſt illorum Medicorum Schola, qui nihil ſciri poſſe dicebant, libr. an ſanguis in art. nat. cont. cap.5. atque in ſingulis rebus hærent, atque hæſitant, libel. de ſubfig. emp. cap.1.

*Schesis*, id eſt, *diſpoſitio*, eſt, quæ facilè diſcutitur, vt calefactum in Sole lignum; ex aduerſo ei affectioni, quæ ægrè ſoluitur; lignum E. gr. quod igni eatenus excalefactum eſt, vt iam accendatur, & fumum edat, 8. method. cap.1. *Schesis* quoque aduentitius corporis habi

habitus dicitur, 3.de cauſ. pulſ. cap.10. vide *Affectus*.

*Schetica febris* eſt, quæ facilè diſcutitur; è contrà, *Hectica*, quæ difficulter ſoluitur, 8.method.1.

*Schetron, exquiſitum victum* vocat Hippocr. *Phaulon* autem, victum ſimplicem ac vulgarem; Medium autem, *Hypophaulon*, id eſt, *Subuulgarem*, nuncupauit, 1.fract.45. Galen. σχεθρὸν Ionibus dici vult τὸ ἀκριβὲς, exquiſitum & accuratum; & σχεθρὰν δίαιταν Hippocrati ἀκριβῆ, exactam victus rationem, eique oppoſitam τὴν φαύλην, καὶ ἁπλῆν.

*Schidacedon*, eſt diuiſio per longitudinem facta, conueniens fractis oſſibus, quæ non omnino ſeparantur à ſe inuicem, ſed veluti per rectitudinem finduntur: veluti *Cauledon*, diuiſio eſt per tranſuerſum facta, 6.method.cap.5.

*Scindapſos*, vide *Pituita*.

*Scirrhoſis*, eſt liueſcens & creſcens caro, ex vehementiâ diuturnæ inflammationis orta, libr. Intr.c.5.

*Scirrhum*, tumor eſt durus, qui ſine dolore eſt, non tamen omni ſine ſenſu; talis enim ſanabilis non eſt. Sunt, qui eos duntaxat tumores præter naturam, qui omninò inſenſibiles ſunt, *Scirrhos* appellandos cenſeant; reliquos, non *ſcirrhos*, ſed *ſcirrhoſos tumores*, 14. method. cap.6. *Exquiſitus* verò *Scirrhus* nominatur, qui omninò durus, ſenſuque priuatus eſt; qui verò non omninò inſenſibilis eſt, & difficulter ſentit, ex humore lento, & craſſo, qui partibus, quæ indurantur, tenaciter infigitur, *non exquiſitus*, 2.ad Glauc.4. Durities propter humoris ſiccitatem craſſitiemque accedit. Doloris autem ſenſus abeſt propter craſſitiem & lentorem. Vbi enim craſſus & lentus humor inania partis alicuius ſpacia ſubierit, & neruos neruoſaque alia corpora repleuerit, facilè viam intercludit ſpiritui animali, à quo vis omnis ſentiendi proficiſcitur, gummi inſtar omnia quibus inciderit ſpiracula obliniens atque obturans.

obturans. Si humori melancholico flauæ bilis portio aliqua remiſſa eſt, aut ſanguinis, aut pituitæ, iam non abſolutè ſcirrhus, ſed eryſipelatodes, aut phlegmonodes, aut œdematodes dicetur. Quo factum eſt, vt priori definitioni à veteribus traditæ, Medici recentiores humoris ſpeciem addiderint, definientes ſcirrhum tumorem eſſe præter naturam ab humore melancholico durum ſine vllo doloris ſenſu. Cùm enim quatuor genera ſint tumorum ſimplicium, à totidem humoribus pariter ſimplicibus prodeuntia, vt ſanguis phlegmonem, pituita œdema, flaua bilis eryſipelas parit: ita ſcirrhus ab humore melancholico originem ducere, dicendus eſt, neque humoris ſpecies in eius definitione omittenda eſt, quod non minima pars ſit eius ſubſtantiæ.

*Scleriaſis*, id eſt, *durities*, eſt tumor palpebræ cum rubore, & dolore; difficilè tollitur, & durat magis, quàm inflammatio, lib. Introd. cap. 15.

*Scleroma, durities*, tumor eſt duriuſculus, qui in parte vuluæ aliquâ naſcitur, fitque plerumque ex phlegmones, quæ diù permanſit, induratione, lib. finit.

*Sclerophthalmia*, id eſt, *dura lippitudo*, in quâ oculus durior, ad motum pigrior, dolens, rubicundus redditur, palpebræque ſimiliter duriores, ſiccioreſque redditæ, poſt ſomnum aperiri facilè non poſſunt, vel inuerti, propter duritiem: differt à *Xerophthalmia*, ſola magnitudine doloris, duritiei, & ſiccitatis, quod hæc ſit illa ſatis imbecillior.

*Scleros tunica*, vide *Retina*.

*Sclerunticapharmaca*, id eſt, *indurantia medicamenta*, quæ duritiem corpori inducunt; quod tribus auxiliis præſtatur; congelatione, ſiccitate, & repletione, ac tenſione.

*Scoliaſis*, vide *Cyphoſis*, & *Obſtipitas*.

*Scoptula*, vide *Omoplatæ*.

*Scotodinos*, hoc eſt, tenebricoſa vertigo; cùm enim

caput circumagi videtur. *Dinos*, ſiue *Vertigo* nuncupatur, cùm inſuper & tenebricoſa fuerit viſio, *Scotodinos*, hoc eſt, *tenebricoſa vertigo*, affectio appellatur, fit autem ob inordinatam ſpiritûs flutuoſi motionem; qui vel in capite primam ſuam habet generationem, vel ſurſum ex infernis fertur partibus, 4. acut. 42. Eſt ergo *Scotodinos*, ſeu *tenebricoſa vertigo*, quando ſimul res conſpectæ videntur circumuolui, & ſenſus viſûs repentè obſcuratur, & ægrotus ſibi tenebras circumfundi opinatur, 4. aphor. 17. Idem affectus, & *Scotomia*, & *Scotoma*, & *affectus ſcotomaticus* appellatur; ex ipsâ appellatione qualis ſit apparens, quippè à paruâ occaſione hebetantur ij, qui ſic laborant, adeò, vt interdum cadant, maximè ſi aliquando in gyrum rotentur; ſeu alium quempiam rotari viderint; ſiue rotam, aut id genus aliud quippiam, aut ipſos quoque, quos vocant in aquis vortices, circumagi viderint, 3. loc. aff. 8.

*Scotomia, Scotoma, Scotomaticus affectus*, vide *Scotodinos*.

*Scrofulæ*, quæ & *Struma, Chœrades*, & *Parotides*, & *Eparmata* dicuntur, ſunt apoſtemata ſecus aures, libr. de med. fac. part. cap. 11.

*Scrotum*, eſt tunica craſſiſſima extrinſecùs teſticulos ambiens, lib. Introd. c. 10. quod & *Scortum*, & vulgò *Burſa teſtium* dicitur; multis rugis & mediâ ſuturâ diſtincta, Græcè ὄσχεον, vel ὄσχεος.

*Scutiformis cartilago*, vide *Cricoeides*.

*Scybala excrementa*, ſicciora, & quaſi in nucleum formata, combuſta ſcilicet à viſceris phlegmone, ſunt περιττώματα, 4. acut.

*Scypho*, vide *Choana*.

*Scyros*, id eſt, *Callus*, & *Porus*.

*Scytalides*, vide *Digiti*.

*Sebum*, ſiue *Seuum*, eſt oleoſa, & pinguis ſubſtantia adipe ſiccior, & magis concreta, cõpactaque, eiuſdémq;

interim

interim cum adipe generis,(vtrumque enim ſanguis eſt concoctus, ex nutrimenti bonitate) niſi quòd *Seuum* fragile vſquequaque ſit, nec ad ignẽ admotũ tàm facilè liqueſcat,& cùm refrixit, denuò concreſcat, vt ouis,& capræ;*pinguedo* autẽ liquidior ſit,miniméq; apta,durari, oleo longâ vetuſtate incraſſato ſimilis, vt equi,& ſuis.

*Secunda*, ſiue *Secundina*, vide *Chorion*,*Retiforme*, & *Retina*.

*Secũdiformis tunica*,Græcè *Choroeides*,vide *Choroeides*.

*Secundum naturam fieri*, cùm multis modis dicatur,in eum tamen ſenſum frequentiùs accipiendum eſt, vt ſignificetur, quod prima ratione à natura fit, & quaſi finis ab ea intenditur,non quod ex conſecutione quadam aliis ſuccedere conſueuit; talis motus ſecundùm naturam eſt, cùm ex ſe aliquid, inſitáque natura ſua mouetur: vt,motus cordis, qui in pulſibus fit, eſt operatio, & ea quidem ſecundum naturam, qui verò in palpitationibus fit, is & à corde fit, ſed p.n. à cauſis morbidis exagitato, vnde etiam Palpitatio affectio eſt, & ea quidem præter naturam, 6.de placit. cap.1. *Præter naturam* autem quicquid eſt, aut affectus ſunt, à quibus functio læditur, aut cauſæ horum, aut ſymptomata, 3.de præſag. ex pulſ. cap.1. differtque ab eo, quod eſt, *non naturaliter ſe habere*, 8.meth.cap.9.

*Sedes*, vide *Vnionis ſolutio*.

*Sedimentum*, eſt id, quod in vrinæ parte infima ſubſidet, libr. de vrinis, cap.16. Quod ſi ad ſupremam ſuperficiem terminatur, dicitur *Nubecula*; ſi ad mediam regionem, *Suſpenſum*: ſi profundiori parte, inferioremque occupat locum, *Hypoſtaſis*, ibid. c.21.

*Semeioſis*, vide *Annotatio*.

*Semeiotica*, hoc eſt, *Adnotatrix*, medicinæ pars eſt, quæ de ſignis ſalubribus, inſalubribus, & neutris agit, curationi morborum per victum, ſummè neceſſaria, præterita, præſentiaque ſymptomata ad morbi cauſam

inueniendam, & ad præſagiendum, diligenter inſpiciens, lib. Intr. c. 8. Σημειωτικὴ pars eſt medicinæ ſignorum omnium differentias & vires expendens. Cùm autem ſigna multipliciter dicantur, vt Galen. in arte parua ſcripſit, certum eſt ad iſtam partem omniũ contemplationem pertinere, ſed eorum maximè, quibus per morbos & præterita inueſtigamus, & præſentia cognoſcimus, atque futura præuidemus, vti ab Hippocrate proditum initio, libr. prognoſt.

*Semen*, ex Ariſtotele, eſt quædam pars vtilis excrementi, à quo, & ex quo ſingula fœtûs membra efformantur, 1. de ſem. cap. 14. Alij, *ſemen* nihil aliud eſſe dicunt, quàm ſanguinem à venis, quæ ipſum continent, exquiſitè confectum, 2. de ſem. cap. 2. quod & *genitales vires* vocat, 1. prognoſt. 42.

*Semicoctos humores* appello, qui à ventriculi calore alterationem perpeſſi, nec tamen perfectè ab eo ſuperati fuerunt, 4. ſimpl. cap. 15.

*Seminarij meatus*, vide *Paraſtatæ*, & *Glanduloſi aſſiſtentes.*

*Semiſyderatus homo*, vide *Syderatio*.

*Semitertiana*, quæ *hemitritæus* dicitur, eſt febris, quæ ex quotidianâ continuâ, & tertiana intermittente fit, 2. de differ. febr. cap. 7. vbi ſequentem in modum de hâc febri loquitur: frequenter febris ſecundùm ſuam ipſius naturam, ex intermittentium genere eſt, vt tertiana; complexus autem quotidianæ febris, nullum integritatis tempus, priori circuitui relinquit, dum ſecunda acceſſio, antequam prior abſoluatur, inuadere anticipet; hanc ergo febrem, compendioſæ, claræque doctrinæ gratia, vno volens appellare vocabulo, impoſui ei nomen *Semitertiana*, libr. de morb. temp. cap. 8. Sanè nonnulli aiunt, *Semitertianam* ita nominatã fuiſſe, veluti ſemicirculum, ipſam tertiani circuitûs dimidio minorem eſſe aſſerentes. Alij dicunt, *Semitertianã* appel

appellatam fuiſſe ideò, quòd dimidio tempore tertianam ſuperet: vt ſi tertiana acceſſio ex duodecim horis componatur, ſemitertiana duodecim ipſas horas tertianæ in ſeſe comprehendat, eiſque dimidium duodecim horarum addat, vniuerſæque ſimul euadant duodeuiginti, lib. de Typis, 4.

*Senecta ſerpentum* eſt, craſſiſſimus quidam lentor, & velut membrana, ex diuturnâ latitandi morâ, hyemis tempore, ſub cauernis terræ contracta, temporis longitudine potiùs, quàm ſeneſcentis ætatis vitio facta, de Theriac. ad Piſon. cap. 13.

*Senes*, à decrepitis nonnulli Hipp. ſectatores diſtinguunt, nomen *ſeniorũ* vltimæ ætati tribuentes, *ſenes* autẽ in priori ætaſte ſtatuentes, quæ media eſt inter iuuenes & ſeniores. Aliquando *ſenes* vocat eos Hipp. qui extremã agunt ætatem, 2. aph. 31. eſtq; id, quod propriè omnes homines *ſenectutem* appellant, non aliud, quàm ſiccum, & frigidum corporis temperamentum, annorũ multitudinis ratione comparatum, 5. de tuend. ſanit. c. 9.

*Senſifici, nerui* vide *Nerui ſenſifici*.

*Senſus indigentiæ*, eſt ſenſus tactûs exquiſitiſſimus, ſoli ventriculo, & maximè ori eius ſuperno, per coniugationis ſextæ neruos molles, conceſſus, ad cibum ſumendum animal ipſum excitans, & ſtimulans, 4. de vſu part. cap. 7. qui *fames* nuncupatur, lib. 5. cap. 8.

*Senſus vitioſus* eſt omnis, qui perperam obitur, & oblæſus eſt, quando ſcilicet proprium ſenſibile non aut omninò ſentitur, vel cum vitio ſentitur, vel diminutè, vel deprauatè, & ſub ſpecie peregrinâ percipitur, vt in auditu ſurditas, auditûs grauitas, obauditio: in viſu cæcitatis, viſûs obſcuritas, & deprauationes quædam, lib. de ſymp. diff. cap. 3.

*Sepedonodes*, id eſt, *putredinoſos*, Græci vocant eos, qui ad putredinem ſunt proni, & diſpoſiti, 8. method. cap. 7. *Σηπεδονώδης, putredine vitiatus; Σηπεδών, putredo*

eſt,

eſt,& σηπεδόνες humorum collectiones & putrilagines quâcunque in parte corporis redundent. Siue enim ad inteſtina deſcendant, & illic putreſcant aut corrumpantur, putrida inteſtinorum vlcera gignunt, vel dyſenteria, quales σηπεδόνας exponit Philotheus; Celſus, c. 1. lib. 2. Cancros vertit; Galenus, humorum in venis putredines intelligit, vnde oriuntur febres putridæ. Quod ſi fuliginoſa & ſeroſa excrementa putreſcant in habitu corporis, cutis affectiones putres ſuboriuntur, vt Alopecia, Ophiaſis phthiriaſis, furfures, cutis putrilaginoſa, & maligna vlcera, & carnium corruptiones.

*Septa*, quæ & *Septica medicamenta* dicuntur; ſunt omnia, quæ tùm eliquare, tùm colliquare, ac potiſſimũ carnem tenellam conſumere ferè abſque dolore poſſunt; huiuſmodi ſunt Arſenicum, Auripigmentum, Sandaraca, Chryſocolla, Aconitum: Vocantur autem *Septica*, ſeu *putrefacientia cam putredine*; ſymptomatis autem ſimilitudo, vt ſic appellemus, efficit, inter hæc autem numerantur & *Catharetica*, hoc eſt, *Detractoria*; quæ extimam modò ſuperficiem, quam tetigerint, detrahunt, & conficiunt, non tamen in altum ſubire corporis & ſæuire valent; vt, Alumen, Galla, Omphacium, Æs combuſtum lotum, 5. ſimpl. 15.

*Septum tranſuerſum*, vide *Diaphragma*.

*Serapium*, vocat Actuarius potionem eam, quam hodiè *ſyrupum* voce magis barbarâ nominant: ſic verò vocant, quando medicamentoſi ſucci & liquores, cum melle, vel ſaccharo, donec concreuerint, coquuntur. Diuidunt Seplaſiarij *ſyrupum* in breuem & longum; *breuem*, quod parùm aquei humoris in ſe habet, appellant, alioque nomine *communem* vocant, *longum*, quòd humoris aquei multum obtineat, nominantq; aliâ voce *decoctum*; quin & diuidunt in *communes* & *magiſtrales*.

*Seroſum recrementum*, vide *Ochema*, πεοχὴ.

*Serpigo*, vide *Herpes*.

*Seſamoeidea oſſa*, à ſeſami leguminis minuti ſpecie ſic dicta, quæ multis manuum, & pedum articulis, natura ex abundanti, velut auctarium circumponi, ſecuritatis gratiâ, 2. de vſu part. cap. 12.

*Seſſilis verruca*, vide *Formica*, & *Myrmecia*.

*Sextans*, pendet vncias duas, 4. de compoſ. medic. per gen. 14. Sextarius pendet heminas duas, quartarios quatuor, acetabula octo.

*Sicca*, & *valida frictio* eſt, quæ corpori foris adhibetur, ad curandam quodammodò laſſitudinem nullo humido, aquâ videlicet, vel oleo, foris corpori circumfuſo, 2. ſimpl. cap. 25.

*Siccus hydrops*, vide *Hydrops*.

*Sief*, vide *Collyria*.

*Sieliſmus*, Σιελισμὸς, eſt ſaliuæ copioſiſſimæ in os affluxus, ſiue ab humidiori capite in glandulas, ad radicem linguæ ſitas; ſiue à ventriculo, multâ pituitâ redundante, quæ ex eo ſecundùm gulam in os prorepit, & refluit multoties, etiam abſque vomitu, 8. de compoſ. med. loc. cap. 4.

*Sigmoeides apophyſis*, dicitur proceſſus vnus Omoplatæ, quòd inſtar antiquæ Græcorũ literæ C, cauus ſit, qui & *Ancyroeide*, & *Coracoeides*, appellatur. Dicitur & hoc nomine ſinus ſeu cauitas ſemicircularis in cubito, inter duas cubiti apophyſes comprehenſa, in quã brachij extremum, trocheæ ſimile, inſeritur. Refert quoq; figuram G. vnde σιγμοειδὴς, vel σιγματοειδὴς appellatur.

*Sigmoeides membranæ*, ſeu *cartilagines*, ſunt tres tunicæ, quæ in venæ cordis arterioſæ orificio viſuntur, quæ pulmonem alit, intus foràs ſpectantes, quas à figurâ græcæ literæ Σ, (qui accuratiùs tractarunt Anatomas) *Sigmoeides* appellarunt, 6. de vſu part. 14. *Sigmoeides* quoque dicuntur, cartilaginum aſperæ arteriæ extremæ partes, quæ Sigma literæ figuram referunt, 4. loc. aff. 6. vide *Cricoeides*.

*Signa* aliqua *mala* ſunt, tùm vt ſigna, tùm vt cauſæ: vt *ſigna* quidem, quoties ex difficilioribus fiunt affectionibus; vt cauſæ verò, quoties ipſa rurſus alias committunt & concitant prauas affectiones, peſſimaque inducunt ſymptomata, prognoſt. 49.

*Signa indicatoria*, vide *Decretorius dies.*

*Significatio febris*, vide *Inſultus acceſſionis.*

*Sima hepatis pars*, eſt concaua ipſius pars, quâ ex parte prodit vena porta; Vnde per Meſaræi venas alimentum à ventriculo, primiſque inteſtinis iecur attrahit; cuius oppoſita pars, *conuexa* & *gibba* nuncupatur, 4. de vſu part. cap. 13.

*Similare membrum* (quod & ſimplex, homogeneum, & prima corporis particula, quæ ex primis conſtat elementis, & ex quâ partes organicæ conflatæ ſunt) eſt, cuius quamcumque partem ſenſibilem ſumpſeris, erit illa toti ſimilis in nomine, & definitione, ſicut os & caro, de anat. viu. cuiuſmodi ſunt arteriæ, venæ, nerui, oſſa, cartilago, ligamentum, membrana, caro, lib. de morb. differ. cap. 3. vide *Inſtrumenta.*

*Simplex morbus*, vel *Compoſitus.*

*Simplicem febrem* vocat Hippocrates quæ mitis eſt, & cum ſignis tutis cumprimis: ſic dicitur *Febris ephemera*, 1. criſ. 16.

*Sinapiſmus*, eſt medicamentum vehementer calidũ, ex ſinapi cõpoſitum, capiti conueniens, 3. loc. aff. 4. Simpliciſſimus quidem ille eſt, qui ſolo ſinapi conſtat, trito & appoſito: quo tamen non contenti Veteres ſinapiſmũ ita præparatũt: fici pingues tepidâ aquâ pridiè macerabantur, poſtridie manibus diligenter expreſſæ contundebantur: deinde ſinapim quã acerrimam, qualis eſt Syriaca vel Ægyptia, priuatim terebãt, adiecto interim ficuũ cremore, quo faciliùs teri poſſet, nec tamẽn aquoſũ euaderet, poſtremò in offas ſimul hæc cogebant. Si ſinapiſmũ vehementiorem facere fuiſſet in animo, bi-

nas

nas ſinapis portiones ad vnã ficuum addebant:ſin inualidiorem,contrà,ſi moderatum,æquas vtriuſque partes cõmiſcebant.In mollioribus autẽ corporibus ſenſuque præditis, exquiſito,& in quibus circa ſuperficiem affectio eſt;panẽ pro caricis miſcebãt,aut ipſum ſinapi aceto macerabãt,antequam detereretur,quò magis domaretur eius acrimonia,quod aceto vis ſinapis frangatur. Ita paratus ſinapiſmus vel illinebatur,vel linteo exceptus admouebatur,& quantũ opus eſt ſinebatur : Temporis autem ſpatium certo definire non licebat;Quare frequenter leuandum erat cataplaſma,& conſiderandũ, an ſubiecta pars ruborem contraxiſſet,præſertim ſi ſenſu hebetiore prædita eſſet.Quod vt celeriùs fieret, partẽ ipſam ſpongiis aquâ calente madentibus fouebant, incũbente adhuc cataplaſmate,nec ſoluto : deinde, vbi ſatis calere,rubere & tumere videbatur,ſinapiſmũ eximebant,pòſt,in balneum ducebãt,deinde roſaceo partem illinebant,aut hapſo lanæ roſaceo & aquà imbuto, vel maluâ coctâ tritâque cum pane integebant, donec nihil ex ſinapiſmo mali ſupereſſet. Efficaciſſimum eſt remediũ longis & deploratis ferè valetudinibus, cùm iam inueterati morbi cæteris præſidiis non ceſſerunt. Pollet enim plurimùm aduerſus vetuſtos capitis dolores,hemicranios, lethargicos, comitiales,inſaniã,vertigines ſiue capiti,ſiue cruribus admoueatur. Valet & ad orthopnœas,aſthmata,longas tuſſes thoraci impoſitus. Diuturnis ſtomachi & inteſtinorum affectionibus, inappetentiæ,iſchiadi,arthritidi,paralyſi, perfrictionibus, quæ calori non cedunt,medetur.Sed modum adhibere oportet, deſiſtendumque à medicamento cùm locus iã multùm intumuit,& inflammatione cingitur, caro turgens ſuccreſcit , & cicatricoſa liuet , & poſt balneum puſtulis leniter exaſperatur : neque eſt committendum, vt partem ſenſus deficiat ardore nimio victam & velut obſtupeſcentem. Non eſt autem id remedij genus

adhibendum acutis morbis, in exulceratione pulmonis aut alterius internæ partis vel externæ, quod vlcera ſinapis acrimoniâ irritentur, vt nec particulis cartilaginoſis & carne viduis; quoniam ſinapiſmo facilè vrantur & nigreſcant.

S*inciput*, eſt anterior capitis pars, ſupra frontem ſita, capillis intecta, libr. Introd. cap. 10. vide *Bregma*.

*Singultuoſa febris* eſt, in quâ ægri ſingultiendo rodentem, acerrimumque humorem vomunt, à quo tamen ſymptomate febrientes ſunt liberari; verùm febris huiuſmodi, nequaquam *ſingultuoſa* dici debet, niſi *ſingultus* per totum morbum, ſimul cum febre, ægrum excruciauerit, 4. acut. 69.

*Singultus*, λύγξ, eſt veluti conuulſiua quædam oris ventriculi affectio, quoties illud ex humorum copiâ grauatur, vel mordetur, vel propter frigiditatem contriſtatur, com. 1. in 1. prorrhet. 23. Accedit etiam ex immoderatâ inanitione, 4. acut. 69. Non autem *Singultus* eſt vera conuulſio, vtpotè quæ in ſolis muſculis accidit; ventriculus autem nec muſculus eſt, nec eius os, 3. de cauſ. ſympt. cap. 2.

*Sinus*, qui & *Vomica*, eſt ſolutio continuitatis in carnoſâ parte: fit cum ſanguinis quâdam in mediam regionem, partium inanẽ & poroſam affluxione; id quod abceſſui, & ſinui commune eſt; pars affecta, in exteriore ſummitate occluſa, os nullum habet, & abſceſſiſſe ipſa dicitur à ſubiectis partibus, cum eiuſmodi in ipſam quædam fit fluxio: affectio verò *abſceſſus* propriè, ſiue *apoſtema* vocatur; at vbi aliquâ ex parte aperta eſt, vt, qui cõtinetur, humor indè excernatur, non ampliùs *abſceſſus*, ſed *ſinus* iã appellatur, 2. de his quæ in medic. 27.

*Sinus rectus* appellatur, cuius os in inferiore parte, fundum in ſuperiore eſt; *obliquus*, cùm in latus declinat. Fiunt contrario etiam modo *ſinus*, quibus deorſum fundum, ſurſum verò os vergat; quibus nonnunquam

quam fundum,quò facilior ſaniei exitus pateat, aperimus, 2. de his quæ in medic. 28.

*Sinus vuluæ*, vide *Cornua*.

*Siræon*,vide *Apothermus*.

*Siriaſis*, eſt inflammatio Cerebri,& membranarum eius, quam conſequuntur ſincipitis, & oculorum cauitas, febris ardens, pallor, totius corporis ſiccitas, & inappetentia. Morbus hic infantium proprius eſſe dicitur,cui nomen inditum eſt à ſincipitis cauitate: σιρὸν enim Græci appellant foueam: in quâ ſemina recondunt & aſſeruant. Scribitur & σειρίασις.

*Sitis*, Græcè δίψας, potionis deſiderium eſt, id eſt, appetitus frigidi, & humidi.

*Solidas corporis partes*, vocant Medici oſſa, neruos, cartilagines, ligamenta, tunicas, muſculos, membranas, arterias, lib. Denotatio dogmatum Hippoc. quas etiam particulas, *Elementares*, *Similares*, & *Simplices* appellant, 1. de natur. fac. cap. 7.

*Solutio morbi*, ſimpliciter eſt illa, in quâ vel virtute, vel morbo, ſenſim emoriente & deuicto, vel morbus, vel finitur, 3. criſ. 1.

*Solutus*, eſt,& dicitur *Paralyticus*, qui laxatos habet articulos, 5. de compoſ. medic. per gen. cap. 2.

*Sopientia*,vide *Anodyna*.

*Sopor*,aliàs,*Coma*, propenſio, delatióue in ſomnum eſt, cùm vigilare ægri nequeunt,non habentes apertos oculos,ſed cõniuentes,alto ſomno,vel tenui,quin & vigiliis detinẽtur;idq; accidit,vel humectatâ plus nimis eâ parte cerebri,quæ ſenſûs fons eſt,vt in ebriis,vel eiuſdẽ intenſiſſimũ ob ſolum frigus;aliquando ob vtrumque, quin & propter virium imbecillitatem adeò iam emorientium,vt appertas palpebras moribundi ſeruare nequeát,com.1.in 3.de morb.vulg.7.vide *Caros*,& *Coma*.

*Soporariæ arteriæ*,vulgò *Carotides* dicuntur,ſunt duæ illæ, quæ ab arteriâ magnâ ſurſum aſcendente, poſt-

quàm

quàm ex thorace exiens, ac clauiculas tranſgreſſa, in medium iugulum peruenit, generantur, 1. de placit. cap. 7. vide *Carotides.*

*Sordes*, craſſius nutritionis excrementum eſt; in ipsâ enim primæ carnis generatione duplex excrementum prouenit, quod omnem qualitatis alimenti mutationẽ ſuperat; alterum, *craſſius*; alterum, *tenuius*: quod tenuius eſt, ipſa eſt *inſenſilis perſpiratio*, quæ etiam ſubindè fit viſibilis, quoties vel naturalis calor languet, vel nutrimento vtitur, quàm iuſtum ſit, ampliore, vel motus quiſpiam vehementior animali contingit; alterum, craſſius, ſunt ipſæ *ſordes*, quæ in ſummo corpore noſtro colliguntur: quin etiam in vlceribus, tenue excrementum, *Sanies*, Græcè, *Ichor*, appellatur; quod craſſum eſt, *Sordes*, ex priori excremento, vlcus, humidum redditur; ex craſſo, ſordidum, 3. method. cap. 5. vide *Ichor.*

*Sorici cauda*, ſiue *Sorcinus*, vide *Myurus.*

*Sparganωſis* eſt, dum ob lactis redundantiam, mamillæ tumefactæ ſic diſtenduntur, vt copiam hanc vix ferre queant, lib. 2. de Glauc. cap. 2.

*Spaſma*, vide *Rhegma.*

*Spaſmus*, id eſt, *Conuulſio*, muſculi eſt ad ſuum principium contractio, vide *Conuulſio*. Inde *Spaſmoſus affectus*, id eſt, *Conuulſiuus*, qui in ſuo principio, aut non multò pòſt, quàm fieri cœperit, conuulſionem accerſit, com. 3. in 1. prorrhet. Sic *conuulſiuum affectum* appellant, qui ante mortem neceſſariò conuulſionis aliquod periculum inducit, 1. de præſag. ex pulſ. *Spaſmoſus* autem *pulſus*, ſiue *conuulſiuus*, eſt pulſus inæqualis in vnâ pulſatione, & diuerſis arteriæ partibus, & eiuſmodi quidem, in quo vtrinque ab extremis retrahi, tendi, conuellique arteria videtur, in modum chordæ tenſæ.

*Spaſmus oculi*, vide *Mollities*

*Spata*, vulgò *Spatula*, Inſtrumentum eſt, quo Pharmacopolæ confecturas in cacabo, ſeu mortario mouent,

vent, 1. de com. medic. per gener. capite quarto.

*Spathomela*, vide *Laminas*.

*Sperma, Spermatica arteria, Spermatica vena, Spermatici pori*, vide *Semen, Glanduloſi aſſiſtentes*, & *Paraſtata*.

*Sphacelare*, Hipp. in lib. de fract. & art. pro *corrumpere* vſus eſt; *Sphacelus* autem eſt corruptio ſubſtantiæ vniuſcuiuſque partis, quæ *ſphacelari* dicitur: partis carnoſæ autem interitum, ex magnitudine inflammationis, propriè Medici *Gangranam* nominant, 7. aph. 50. *Sphacelō* in ſpecie etiã vocant *oſſis cariem*, 14. meth. 17. *Sphacelos* vocem, ſunt qui dicunt, *vehementem dolorem* declarare; alij tantùm inflammationis exceſſum, qui partem ad corruptionis periculum deducat, 2. loc. aff. 7.

*Sphacelodes hemicrania*, id eſt, alterius capitis partis conuulſorius dolor, 2. loc. aff. cap. 7.

*Sphacelos*, vide *Sphacelare*, & *Syderatio*.

*Spharomata*, vide *Nates*.

*Sphage*, vide *Anticardion*.

*Sphagitides*, id eſt, *Venæ iugulares*, 5. meth. cap. 4.

*Sphenois os*, (quod & *Polyporphum* appellatur, lib. Introd. cap. 12.) eſt, quod ad cunei ſimilitudinem, ex vtroque latere Caluariæ ad palatum tendit; ſuperiorem maxillam conſtituẽs, cuius oſſis apophyſes vtrimque concauæ, ab alarum ſimilitudine *Pterygodes* nuncupantur, lib. de oſſib. cap. 1.

*Sphincter*, quaſi conſtrictor, ſeu conſtrictorius; eſt muſculus conſtringens orificium recti inteſtini, & veſicæ vrinariæ, 6. de anat. adm. 4. vide *Rectum inteſtinum*.

*Spicilla*, vide *Laminas*.

*Spina*, eſt omnium vertebrarum, quas *ſpondylos* vocant; baſis; compages; & ſtructura: ſumitur & *ſpina* aliquando pro *medullâ ſpinali*, 3. loc. aff. 10. vide *Dorſum, Myelos*, & *Medulla ſpinalis*.

*Spirationem naturalem* appellat Hippocr. ſpirationis

facilitatem, quæ neque thoracem, neque cor, aut pulmonem, neque præcordia p.n. affecta, aut dolore aliquo infeſtata, quin etiam neque partes quaſdam iis adjunctas, ventriculum, lienem, jecur, ægrotare ſignificat, 1.prognoſt.25.

*Spirituoſos* appellat Hip. eos duntaxat, qui copioſũ aërem inſpirant, & aëre multo indigent, 4.acut.115.

*Spirituoſus*, vide *Sanguineus*.

*Spiritus*, πνεῦμα, præcipuum eſt naturæ ſimul & animæ inſtrumentum, quo omnes functiones muniáque exequitur ſubſtantia aërea, calida, leuiſſima, tenuiſſima, omnes in corpote motus naturales ciens; eſt enim tertia ſubſtantia corporis noſtri conſtitutiua, contra diſtincta aliis duabus ſolidis, & humoribus, eiuſdem planè cum calore natiuo originis, & temperiei, cuius caloris eſt perpetuus comes, nam cùm ad vitæ munia oporteret calidum innatum per omnia diffundi, is verò ſingulis ſolidis partibus, inſitus & fixus, & immobilis ſit; ei natura ſpiritum ſocium aſciuit, qui ipſum, ſuo celeri motu, quò neceſſe erat, deduceret. Eſtque tanta *ſpiritui* cum calore natiuo ſubſtãtiæ communio, & operis ſocietas, vt par ſit eiuſdem eſſentia, natura, & proprietas; vt non immeritò Hippoc. *ſpiritus* vocârit, impetum facientia, à ſui motûs celeritate. Aliquando Hippoc. abſolutè ipſam reſpirationem, vocat *ſpiritum*, com.4. in 6.de morb.vulg.4. vnde & *denſum*, & *rarum ſpiritum*, id eſt, *reſpirationem tardam*, & *raram* vocitabat, 1.de difficult.reſp.cap.2. Interdum ab eodem, aër inſpiratu attractus, qui reſpirationis, vociſque materia eſt, *ſpiritus* appellatur, 1.acut.& in prognoſt. Aliquando *flatus ipſe*, quo neruoſa & muſculoſa corpora diſtenduntur, *ſpiritus* appellatur.

*Spiritus animalis*, eſt primum animæ inſtrumentum, in cerebri ventriculis contentus, ad ſenſificam & motricem vim in vniuerſas corporis partes tranſmittendam,

dàm, procreatus, 4.loc.aff.2. *Spiritus* equidem, qui in arteriis continetur, *vitalis*,& eſt,& dicitur; qui in cerebro, *animalis*, non quòd de ſubſtantiâ animæ ſit,ſed quòd primum eius illic habitantis ſit inſtrumentum, qualiſcumque ſubſtantia eiuſdem fuerit, qui ex vitali perfectiùs concocto,& in cerebri anfractibus elaborato, cõficitur; qui animalis ſpiritus, nequaquam animæ domicilium, ſed primum tantùm eius inſtrumentum eſt,eò quòd, cùm ex vulneratione fuerit euacuatus,illicò animal quaſi mortuum collabitur; cùm iterũ colligitur reuiuiſcit,7.de plac.c.3. *Spiritus animalis*,exhalatio quædam eſt ſanguinis benigni, 6.de vſu part.17.

*Spiritus aſper*, à quibuſdam appellatur is ſpiritus,qui cum ſono & ſtertore ducitur, ſiue ob anguſtiam loci, quo ille redditur, ſiue ab humoris copiâ, 3.de artic.

*Spiritus denſus*, eſt breuis ſpiratio, ſiue motus reſpiratoriorum organorum, per breue tempus factus,3.de diff. reſpir. cap.10. vide *Inſpiratio denſa*.

*Spiritus detentio*,eſt reſpirationis ad plurimum tempus voluntaria cohibitio; per quam & ſingultus, & oſcitationes ſanantur, 3.de diff. reſpir. cap.10.

*Spiritus flatuoſus*, qui & *Flatus* appellatur, craſſus, ac vaporoſus flatus eſt, ſecundùm ſubſtantiam aërius, atque tenuis; Cogita verò eius naturam ex circumſtante nos aëre, in memoriam reuocans, qualis in Auſtrinis conſtitutionibus, & qualis in Aquilonaribus fiat; ei enim, qui in Auſtralibus, aſſimilatur flatuoſus; alteri verò, qui in Aquilonaribus, is, qui in nobis ſecundùm naturam eſt, ſpiritus comparatur, 2.Glauc.6. vide *Flauus*.

*Spiritus inter exeundum offendens*, vide *Exſpiratus*.

*Spiritus naturalis*, vide *Spiritus vitalis*.

*Spiritus ſublimis* eſt,qui ſublimioribus thoracis partibus inſpiratur, 4.loc. aff.7.

*Spiritus vitalis*, à Cordis facultate naturali genitus, in arte-

in arteriis continetur, nutriturque reſpiratione, attracto aëre & ſanguine; quòd ſi naturalis quoque ſpiritus eſt, vtique is quoque in jecinore, & venis continebitur, 12.meth.5.

*Spirituum interceptio*, vide *Interceptiones ſpirituum*.

*Spiſſum corpus*, vide *Rarum*.

*Splen*, ſiue *Lien*, corpus eſt rarum admodùm, ac laxum inſtar ſpongiæ cuiuſdam, vt ſuccos craſſos,& melancholicos facilè attrahat, & excipiat, hepar ab illis expurget,eoſdémque conficiat; vnde ipſum *Parenchyma*, id eſt, *affuſionem*, nominant, 4.de vſu part.cap.15. cuius *ſimæ partes*, ſeu *concauæ* jecur, & ventriculum ſpectant, *gibbæ* his opponuntur, c.16. Eiuſdem lienis corpus tantò eſt rarius hepate, quantò eſt craſſius pulmone,cap.15. Quia autem nigro ſanguine compoſitus eſt, idcirco non modò nigricat, & prominētibus quibuſdam tuberibus inæqualis eſt, ſed etiam familiaritate ſuæ ſubſtantiæ, quicquid atri humoris ac fæcis eſt in ſanguine,ad ſe attrahit; hoc enim illi à naturâ propriè tributum eſt. Trahit autem per eum venæ portæ ramum, qui ſuperior & minor eſt. Ac eius quidem fæcis parte ſibi cognatâ magis & familiari, per arteriarū præcipuè calorem & motum elaborata nutritur: reliquum autem excernit nunc in portam & inteſtina per eundem portæ ramum, nunc in ventriculi latus ſiniſtrum, per inſignem venam ex ſummo aut propinquo in lienis ſimâ ramo prodeuntem: nunc in ſedem per hæmorrhoidas, nunc in renes per arterias ab aorta ſupra renes natas. Id quoniam debuit eſſe fæculenti ſanguinis receptaculū,præuidens natura ne facilè obſtrueretur,duo præſertim illi remedia cōparauit, ſubſtantiæ raritatem, & arteriarum copiam. Eſt enim valdè laxus & ſpongioſus, habetque tum plures, tum grandiores arterias, quàm magnitudini ſuæ conueniat, ab aorta qua per lumbos fertur, prodeuntes. Situs eſt in hypochondrio

pochondrio ſiniſtro, qua ventriculo incumbit cauus, qua vero ſeptum contingit, leuiter gibbus. Tunicam habet à peritonæo, neruulum autem à ramo ſextæ cõiugationis, qui ſiniſtrarũ coſtarum radicibus inſeritur: Neque enim expediebat maiores eum neruos habere.

*Splendentem vrinam* vocauit Galenus, quæ & flaua eſt, & peculiari, ac propriâ miſtione conſtat, ita vt gemini coloris eſſe videatur, & rufi, & rubei; ſplendorem enim à rufo, nitorem autem à rubeo accipit, lib. de vrin. cap. 4.

*Splenia*, vide *Plagulæ*.

*Splenica vena*, eſt ramus ſiniſter ſuperior & minor venæ portæ, qui totus per lienem ſpargitur; nam cùm vena porta in duos præcipuos ramos meſentericum videlicet & ſplenicum diſtincta ſit; *hic* in lienem abit, *ille* in meſenterium diffunditur.

*Splenici*, dicuntur ij propriè, qui induratum ſplenis ſcirrhoſamque ſubſtantiam habent: non quibus inflammatum viſcus eſt, 9. de compoſ. med. loc. cap. 2. quamuis ita dici poſſint omnes qui ex liene laborant. Euadunt autem lienoſi, à copiâ melancholici humoris lieni infarcti, quam defluxiones, & fœdus corporis color ſubſequitur. Vnde fit, vt humore melancholico ſub morbi finem criſimque per aluum erumpente, dyſenteria promptè excitetur: quæ ſi diutius perſeueret, omnino lethalis eſt; ſin breui finiatur, magnâ ex parte ſalutaris eſt, vt eſt apud Hipp. aph. 43. & 48. lib. 6.

*Spondylus*, *Sphondylus*, *Spondylon*, & *Vertebra*, idem ſignificant; ſunt autem viginti quatuor oſſa, quibus Rhachis, id eſt, Spina, conſtituitur; tot enim ſunt in homine ſecundùm naturam ſe habente: aliquando verò plura, aliquando pauciora viſa ſunt, omnia caua & forata, ſpinam habent, & apophyſes obliquas, & tranſuerſas, deſcendentes, & aſcendentes. vide *Dorſum*.

*Spongoeidea oſſa*, vide *Oſſa Ethmoeidea*, & *Cauernoſa oſſa*.

*Spontanea* vocantur *vlcera*, quæ ex mordẽte humore oriuntur, qui ſiſtitur in exitu, ac tardat, extremamque cuticulam ſolam, propterea quòd ab eâ remoratur, tùm erodit, tum exedit; quam nec ipſam, ſi eandem quoque ſudoris vice tranſiret, vlceraret, 14.meth.cap. 17.

*Spontaneum*, apud Medicos dicitur, non quod ſine causâ fit, ſed quod noſtra cauſa non fit: item quod fit abſque opera Medici, ſolius naturæ vi, 6.aphor.14.

*Sponte euacuari ex corpore* dicimus, quæcunque ſine aliqua Medici opera excernuntur; ea ſcilicet, quæ noſtrum regit corpus, potentiâ ipſum expurgante, aut quæ ex irritamento aliquo, aut quia à vaſis non continentur, rejiciuntur, 4.aphor.2.

*Sporades morbi*, ſiue *Sporadici* ſunt, qui ſparſim priuatimque prehendunt, ægros diſcrepanter fatigantes, neque ſecundùm communem modum conſtantes, 1. acut.9. vide *Communis*, & *Endemus*.

*Sporades venæ*, ſunt propagines quædã venæ maximæ cauæ, trunci, in totum crus ab interiore ipſius parte per inguina procurrentis, inordinatæ, ad cutem permeantes, modicis interuallis diſperſæ, 3.de anat.adm.cap.12.

*Spuriæ coſtæ*, vide *Illegitimæ*.

*Sputamen*, eſt *Sputum*, cui aliquid alieni humoris eſt admiſtum: vt bilis, ſanguinis, ſaniei, 1.de criſ.5. *Sputum* autem, quod ſecundùm naturam ſe habet, eſt, cui flauum aliquid admiſtum eſt, ibid.

*Sputum* appellatur, non quod ſanguineum, bilioſum, atque ſpumoſum eſt; tale enim propriè *ſputamen* nominamus, ſed quod neque ſanguini, neque bili pallidæ, vel nigræ commiſtum, ſpuendo rejectum fuerit, 1.de criſ.5.

*Spyratus*, vocant Caprarum dejectiones; ſunt autem hæ ſiccæ, atque id quod excernitur propriâ circumſcriptione rotundum, circumductumque exiſtit. Cùm igitur quis hoc pacto, ſicca, & circumducta dejecerit excrementa, *Spyratode*, id eſt, *in ſpyras voluta*, appellantur,

lantur, fiuntque talia, & quod pluſculo tempore retinentur, & propter copiam igneæ caliditatis, comm. 1. in 1. prorrhet. 6. quæ & *Scybala excrementa* vocantur; vide *Scybala excrementa*. Σπύραθοι dicuntur Gal. caprarum ſtercora, & pilulæ ſtercoris caprini, quas ad muliebres morbos, & vteri ſuffitum vſurpat Hippocr. σπυραθώδεις κοιλίαι ſunt apud Hippocratem alui ſiccæ & duræ, & quæ caprinis ſtercoribus ſimilia reddunt.

*Squamoſæ agglutinationes*, quæ & *Mendoſæ commiſſuræ*, & *Temporales* dicuntur. vide *Lepidoeides*.

*Staltica medicamenta*, quæ carnes vulneribus æquant, lib. de Dynam. in prooemio.

*Staphyle*, eſt carnoſa quædam particula, quæ in ſummo ore apparet pendula, ſi quis, aperto plurimùm ore toto, linguam deprimat; hæc ipſa caruncula duobus nominibus appellatur, à veteribus Græcis, *Gargareon*, & *Cion*, hoc eſt, *Gurgulio*, & *Columna*; Cæterùm, poſteriores Medici ferè omnes non ita, ſed *Cionidem*, id eſt, *Columellam*, vocant: nam qui *Staphylen*, id eſt, *Vuam*, & *Acinum*, ipſam appellant, eorum non meminiſſe præſtat. Propriè enim non particulam illam, ſed vnam aliquam eius affectionem, *Staphylen* ſiue *Vuam* nominamus; rarò autem hæc affectio circa columellam contingit, tametſi ſæpè inflammetur grauiſſimè, 6. de comp. med. loc. cap. 3. & libr. de anat. viu. Eſt igitur *Staphyle*, non illius partis inflammatio, vt quidam putant, ſed quædam illius paſſio, in quâ tota Columella laxata, extremâ ſui parte maior eſt, & liuida; ſuperna verò tenuis, vt ſimilitudinem fructus vuæ, vnde nomen accepit, præ ſe ferat: Latini, *Vuam*, & *Vualam* nominant; Galenus ibidem.

*Staphyloma*, eſt oculi morbus, cùm in ſummâ tunicâ, quiddam acino ſimile euenit, 2. meth, cap. 2. Σταφύλωμα differentia vna eſt τῆς προπτώσεως, cùm ſcilicet eroſâ ruptáve tuniculâ corneâ, altera ei ſubdita, quæ

ῥαγοειδὴς dicitur, excidit ad eum modũ, vt acinum vuæ repræſentet. Cùm enim infra iſtum modum excidit, μυοκέφαλον; cùm modum hunc ſuperat, μῆλον vocatur, vt docet Paulus, lib.3. cap.22. Interdum verò aliter fit σταφύλωμα, ſine ruptione aut eroſione corneæ, quando ipſa cornea intumeſcit certâ quadam parte, atque attollitur,& prominet in modũ acini vuæ. Id quod plerumque contingit ex defluxione, humoribus intra corneam coaceruatis, quos ea propter imbecillitatẽ ſuſtinere non valens, laxatur, & quaſi incuruatur, apparetque veluti acinus vuæ exertus, qui Staphyloma appellatur. Differunt inter ſe hæ duæ ſpecies ſtaphylomatis, quod vna integra fiat cornea tunica, tumorque ipſe candidior appareat; altera verò fiat eadem rupta aut eroſa, in quâ quod prolabitur, cæruleum aut nigrum cernitur. His addit & tertiam ſpeciem Aëtius, lib.7. cap.34. ſcribens aliquãdo fieri ex puſtulâ quadam inter ſtrias corneæ tunicæ ſatis profundè excitata, quæ tunicam attollat, non tamen rumpat. Cauſæ huius *ſtaphylomatis* variæ eſſe poſſunt, ſed quæcunque ea fuerit, certum eſt viſum omni *ſtaphylomate* aboleri.

*Statum*, ab Hippocrate ſolere non temperamentum tantùm aëris præter naturam, ſed etiam omnem cuiuſque rei formam appellari, recordemur, com.3. in 3. de morb. vulg. in prooemio.

*Status morbi*, eſt vehementiſſima totius morbi pars, 1. de criſ.8. vel *ſtatus morbi* aliud non eſt, quàm morbi, quantùm ad caſus, & ſymptomata attinet, maximum, 1.aphor.7. vide *Conſiſtentia*.

*Steatocele*, affectio eſt ſcroti, ſuccreſcente in eo quopiam ſeuo ſimili corpore, lib. Introd.

*Steatoma*, vide *Atheromata*.

*Stegnoſis*, *Stipatio*, cutis vitium, quo per occultos meatus prohibetur tranſmitti, quod ſuperfluum eſt, excrementum fuliginoſum, obſtructis, ſiue denſatis

meati

meatibus,quam denſitatem *μῦσιν*, id eſt, *conniuentiam* vocant, 3.de ſan. tuend. cap. 10.

*Stegnotica medicamenta*,hoc eſt,*obſtruentia*,quæ ſenſibiles excretiones cohibent : corpus enim quod claudit, & continet in ſe, nec quiquam quod ſenſu queat percipi,ex ſeſe emittit, Græcè *στεγνὸν*, ſiue *Stegnoticum* nuncupatur, 5. ſimpl. 14. vide *Obſtruentia.*

*Stelechiaa*, vena eſt ſuperficiaria, & caudicis more ſita, vnde omnes aliæ venæ,ſanguineis, ac pedeſtribus animalibus procedunt, 6.de anat. adm. cap. 8. Eſtque vena magna, ad portas iecoris ſita, aliarum omnium caudex, ibid. cap. 10.

*Stephaniaa*, ſiue *Coronaria* vena, ſutura, & os, vide *Coronale os.*

*Stephanos*,*Corona*,& *Iris*, ſunt locus ille communis, in quo vniuerſæ oculi tunicæ ſimul committuntur, 14. method. cap. 19.

*Sternon*,eſt anterius thoracis os,ſiue os pectoris,7.de anat.admod.c.2.Sedes enim omnibus coſtis duplex eſt; prior,*Sternon*,id eſt; *pectoris os*;poſterior,*Vertebra*;quæ totidem numero omninò ſunt, quot & coſtæ habẽtur, duodecim inquã;enimverò pectoris os,vnum quidẽ os apparet,membranis autem detractis,quòd & plura oſſa ſint,& numero totidem,quot cũ eo coſtæ dearticulantur,palàm innoteſcit,8.de anat.adm. c.1. Tenerum admodum eſt recens natis,vt oſſium pars plurima & epiphyſes omnes,nil aliud quàm cartilago. Deinde verò in medio inter coſtarũ articulationes paulatim ſicceſcit:vtique tamen vnumquodque eius os rotundiſſimum eſt. Quod reliquum eſt omne ſingula hæc oſſicula ambiens, cartilago adhuc eſt, coſtarum cartilagini tam ſimile, vt idem videri poſſit. Cæterùm parte *ſterni* imâ cartilago triangula adnaſcitur,quam *ξιφοειδῆ* appellant. *Sternon* manubrio, cartilago gladio ſimilis videtur.

*Sternutatio*, maximum remedium capitis halitibus repleti

repleti eſt, quâ vno impulſu, tùm à pulmone, tùm à capite ſpiritus emittitur copioſiſſimus, ad expurganda ea, quæ in anterioribus cerebri ventriculis, & in naribus offendunt, 2.de cauſ. ſympt.c.4. *Sternutatoria* verò *medicamenta* ſunt, quæ naribus admota, vapore ad cerebrum ſublato, craſſitudinem humoris attenuant, & per nares ſeu palatum cerebrũ expurgant, 13.meth.21.

*Stigmata*, inter cutis vitia numerantur, & dicuntur non puncta, ſed maculæ punctorum magnitudine ſuâ & formâ hominis cutem & ſuperficiem deformantes, ac variantes; *Vericatam* vulgò nominant.

*Stomachi paralyſis*, ſymptoma eſt virtutis attractricis ſtomachi, cùm alimentum aut omninò trahere non poteſt, aut quam trahit debiliſſimè, 3.de ſympt. cauſ.c.2.

*Stomachicos* eos appellant, qui appetentiam perdiderunt, & quibus poſt acceptum cibum, ventris os grauatur, atque opprimitur, ægros intolerabilis anxietas habet. Appellant *ſtomachicos* etiam illos, quibus nauſea contingit, & maximè ſi ad vomitum impellantur, & iiſdem ſimul cibi corrumpantur, quandoque acidi, quandoque nidoroſi facti, quandoque aliam vitiatam qualitatem adepti. Inſuper eos *ſtomachicos* appellant, quibus ructus huiuſmodi cum moleſtiâ quâdam, anxietate, & ſubuerſione contingunt, ſæpè cùm nondum cibum acceperunt: quin etiam, quibus per plurimum tempus cibi in ore ventris morantur, grauantes, & vix deſcendentes, tales etiam *ſtomachicos* appellant. Alios item appetitum caninum habentes, vt & plurima edant, & maximè grauati, paulò poſt reuomant, vocant *ſtomachicos*. Alios rurſus, qui fortiter exſoluuntur, vbi diutiùs inediam pertulerint, & ſi non citiùs cibum accipiant, in ore ventris morſus percipiunt, quorum aliqui etiam nauſeoſi fiunt, niſi citiùs potum ac cibum acceptent, *ſtomachicos* etiam vocant, 8. de compoſ. medic. loc. cap. 2.

*Sto*

*Stomachum*, os ventris appellant Medici ſuperius ſiue ſiniſtrum, qui etiam *ſtomachica animi deliquia* appellant, & quoſdam *ſtomachicos* eſſe dicunt: ſic in eo loco aborto ab affectu p. n. appellantes, velut *Hepaticos* ab Hepate, *Colicos*, à Colo, *Nephriticos*, à Renibus, *Splenicos*, à Splene affecto, 2. de comp. med. loc. c. 1. & 4. de cauſ. pulſ. 23. licèt *Stomachi* nomine collum, omni vẽtri præpoſitum, inſtar iſthmi cuiuſdam anguſtum intelligatur, 4. de vſu part. c. 1. quin & Oeſophagus, *Stomachus* dicitur; vide *Oeſophagus*. Eſt igitur *Stomachus*, os ventriculi: id eſt, meatus ſuperior ventriculi, per quem cibi in ipſum ventriculum intromittuntur: aliud habet & ventriculus os infernum, quod Græci πύλωρον, per quod chylus deſcendit, vocitant; duobus enim nominibus, Veteres *Os ventriculi* nominabant *Stomachum*, & *Cardiam*, id eſt, *Cor*, propter conſenſum, quem habet cum corde maximum, 8. de compoſ. med. loc. Eſt autem ςόμαχος maximo ſenſu prædítus, & longè acutiore quàm reliquæ vllæ partes, propter duorũ neruorũ magnitudinem, qui à ſextâ cerebri coniugatione in ipſum inſeruntur: per eos & alimenti penutriam & roſionem ſentit, vẽtriculiq; affectus cerebro, & contrà, ventriculo cerebri communicãtur. Ad ipſum propriè pertinet appetentia, quam vt bene habens ſecundũ naturã excitat, ſic malè affectus inappetentiã, & vitioſum appetitum inducit. Situs eſt ſub cartilagine ξιφοειδεῖ, quam ob id natura videtur cõparaſſe, vt ipſius eſſet propugnaculũ.

*Stomatica medicamenta* ſunt, quæ modicè ſiccant; ſic vocata, quòd in aſſiduo ſint vſu; cuiuſmodi ſunt quod ex Moris conficitur, & quod ex Rubi fructu, & quod ex ſucco corticis iuglandium viridis, atque etiam his magis, quod ex muſto, & cupreſſi ſphærulis componitur, 5. meth. 10. Στοματικὰ φάρμακα dicuntur propriè medicamenta, quæ ad vuas, tonſillas, & omnes quæ in ore fiunt, derepente inflammationes conueniunt Gale.

Gene

Generaliter verò dici poſſunt quæcunque gargarizata, illita, aut alio quouis modo admota, medentur oris affectibus: Nam & citra inflammationem vlcera admodum humida ſtomaticis medicamentis curantur.

*Strabiliſmus*, qui & *Strabiſmus* dicitur, eſt muſculorum oculi, non omnium, ſed aliquorum reſolutio, ob quam cauſam, vel ſurſum, vel deorſum, vel in latera nuunt oculi, lib. finit. vide *Illoſis*.

*Strangulatio*, eſt internecio, ob reſpirationis defectum facta; vel propter anguſtiam, & coarctationem alicuius ſpiritualium, id eſt, reſpirationi ſeruientium organorum; vel propter virtutis thoracem mouentis imbecillitatem; vel propter vitalis principij vehementem refrigerationem: Anguſtia autem fit, vel repletâ eâ regione, quæ inter thoracem & pulmonem media eſt, vel pulmonis cauernis & fiſtulis obſtructis, vel inflammatione quâdã totũ viſcus habente, vel aſperâ arteriâ, vel eius arteriæ capite, quod Græci *Laryngẽ* & *Brõchon* nominant, Latini *Guttur*; vel illâ gutturi præiacente capacitate, quam Græci *Pharynga*, Latini, *Fauces* nominant, affectum quempiam perpetiente, 4. aphor. 34.

*Strangulatio vteri*, & *apnœa*, id eſt, ſpiritus interceptiones, quæ mulieribus quidem aſſiduè, & præſertim viduis accidunt; fiunt innatâ caliditate, à multitudine materiæ frigidæ grauatâ, ad ſimilitudinem flammæ, quæ præ multis humidis lignis ſuffocatur, 3. de diffic. reſpir. cap. 10. & 6. loc. affect. 5. Qui affectus à Græcis ὑστέρα, καὶ ὑστερικὴ πνίξ, à quibuſdam ἄπνοια ὑστερικὴ, dicitur: Latini autem, *vteri ſtrangulatum*, *vterinam ſuffocationem*, vel *ſpirationis ob vterum priuationem*, tùm à parte affectâ, tùm à ſuperueniente ſymptomate appellant.

*Strangulator*, vide *Lycoeides*, & *Lupus*.

*Stranguria*, eſt veſicæ affectus, quo vrina non retinetur, ſed guttatim deſtillat, libr. finit. vndè & *vrina*

*ſtil*

*ſtillicidium* appellatur, 8. de placit. 6. Fit autem vel imbecillitate veſicæ, vel vrinæ acrimoniâ, 3. de cauſ. ſympt. cap. 2. Cùm neque inflammatio, neque calculus, nec aliud quicquam infeſtat, ſi vrina acris eſt, totus habitus, aut reliqua ſigna bilem oſtendunt, ex hâc vel *δυσουρία*, vel *στραγγουρία* contrahitur: vide *Iſchuria*, & *Cœliaca*.

*Strictor*, vide *Anulus*, *Rectum*, & *Sphincter*.

*Strigmenta*, ſunt particulæ quædam inteſtinorum, quæ in excretionibus bilioſis ſimul deiiciuntur, ſummâ inteſtinorum tunicâ humoris acrimoniâ derasâ, 4. de art. 31. vide *Rhypodea*,

*Struma*. vide *Chœras*, *Parotides*, & *Scrofulæ*.

*Stryphna*, vide *Halituoſa*.

*Stultitia*, eſt rationis deperditio, cum læſione memoriæ, & phantaſiæ, 3. loc. aff. 5.

*Stupefacientia*, vide *Anodyna*.

*Stupor*, inſignis eſt refrigeratio, idcirco corporibus ita diſpoſitis, & ſensûs & motûs difficultatem inducit; quemadmodũ completa refrigeratio, & ſenſum & motum omninò tollit, & paralyſin inducit. Equidem noui quoſdam adeò refrigeratis pedibus, vt primis quidem diebus ſenſus periret, ſequentibus deindè diebus emortui pedes putreſcerent, 2. loc. aff. 2. Eſt inſuper *Stupor* ſymptoma, quale dentibus euenit poſt eſum malorum immaturorum, & aliorum acerborum, & acidorum, proprio nomine appellatur *αἱμωδία*, 3. de aliment. facult. c. 16. Eſt denique *ſtupor*, cùm neruus aliquo obſtruente, vel adſtringente cogitur, adeò, vt ſpiritus animalis ad membrum tranſmitti nequeat, hinc membra ſenſu & motu priuantur, lib. de ren. aff. dign. cap. 3.

*Styloeides*, vide *Graphoeides*, & *Lithoeides*.

*Stymmata*, ſpiſſamenta ſunt, quæ oleis adduntur, aut odoris gratiâ, aut vt confecta diutiùs ab iniuriis immunia permaneant, 2. de comp. med. per gen. 2. Στύμ-

μαται dicebantur Veteribus vnguenta ſolidiora & corpus habentia: Ea autem odorata erant; cuiuſmodi ſunt, Coſtus, Nardus Amaracus, Amomum, Mentha. Differebant ἀπὸ τῶν ἡδυσμάτων, quod liquida eſſent, nec vt σύμματα ſolida.

*Stypica* medicamenta ſunt, quæ ſtringunt partes relaxatas, libr. de Dynam. in prooemio. Στυπτικὸν vel στύφον, adſtringens, id dicitur, quod terreum eſt, & compagis quidem ſuæ mole craſſarum partium, frigidũ autẽ qualitate. Eſt autẽ adſtringens duplex, ſicut & calfaciẽs. Vt enim hoc partim ſimplex & ſummum eſt, velut ignis, partim per exſuperantiam caloris, vt Vinũ, Crocus, Piper: ita illud vel ſummum eſt, vt exempli cauſâ, Alumen, Melanteria, Galla, & Rhus: vel modicæ cuiuſdam aſtrictionis particeps, velut Pyrum, Malum Roſa. Eſt autem aſtringens genus commune auſteri & acerbi; Vtrumque enim eorum adſtringit, hoc magis, illud minùs. Omnia autem adſtringentia contrahunt ac denſant meatus, ſiccãt, reprimunt: adhæc vinciunt & continent partium ſibi inuicem cohærentium ſubſtantiam, & vehementer refrigerant. Id quod de puris adſtringentibus intelligi debet, quoniam plæraque ex diſſimilibus particulis compoſita non adſtringunt modò, ſed & acria ſunt aut pinguia, aut dulcia, aut amara, aut ſalſa, aut acidat. Στύψις, *adſtrictio*, per accidens calorem excitat & auget, conducitque ad concoctionem.

*Subalaris vena*, vide *Auxillaris.*

*Subcartilaginea*, vide *Hypochondria.*

*Subcinctura*, vide *Diaphragma.*

*Subcingentes membranæ*, vide *Hypezocotes.*

*Subclauium*, vide *Cataclida.*

*Subductiones*, ſolitus eſt Hippocrates appellare per aluum exeuntia, 7. aphor. 64. Dicitur autem *Subductio*, de eâ tantùm excretione, quæ per aluum fit, non de eâ, quæ fit per vniuerſum corpus, 12. aphor. 18.

*Sub*

*Subfaſciationes*, & *Subligamina*, vide *Epideſmus*, & *Plagula*.

*Sublimamentum*, *Enaorema*, & *Nubecula*, apud Hippocratem ſunt id, quo in vrinâ, neque in ſummitate, neque in fundo vaſis, ſed in mediâ ſede ſublimè & exquiſitè medium exiſtit, licèt apud Galenum *Nubecula* ſit id, quod ſupernatat in vrinâ deſuper, 1. progn. 26.

*Sublimis ſpiritus*, eſt externus aër, qui ob ſuffocationis periculũ, toto thorace, in ſuſpirioſis cynãchicis, ſuppuratis, peripneumonicis, magnâ vi attrahitur; nam nobis inculpatè degẽtibus, ſolis inferioribus thoracis, quæ ad ſeptũ trãſuerſum ſunt, partibus inſpiramus; ſin ampliorem ſpirationem requirimus, etiã partes infernis vicinas vnâ mouemus. Vbi plurimâ indigemus reſpiratione, tũ partes etiam ad operta ſcoptula agitamus, totius thoracis validâ operâ vtẽtes, comm. 2. in 3. de morb. vulg. 4.

*Submiſſio*, vide *Ablatio*.

*Subſtitutas medicinas* appello, quæ in alterius locum ſubrogari queunt, lib. de ſubſtit. med.

*Subſultio*, vide *Palpitatio*.

*Subuerſio ſtomachi*, aliquando appetitûs deperditionem; aliqũando nauſeoſas affectiones ab accepto cibo factas, ſignificat, 8. de comp. med. loc. 3.

*Subuerſio voluuloſa ſtomachi*, appellatur fortis & contentioſus vomitus; nam quemadmodum in voluulis ſubuerſiones fiunt, cum magnâ contentione & violentiâ, adeò vt ſtercus etiam euomant; ſic etiam alios vomitus violentiores concitatos quis appellare *Voluulos* poſſet, 8. de comp. med. loc. cap. 3.

*Subuola*, manûs pars eſt exterior; vt enim ſupina pars manûs, iuxta pollicem aſſurgens *Thenar*, & *Vola* dicitur; ita huic oppoſita, *Hypothemar*, id eſt, *Subuola*, nominatur, libr. Introd. cap. 10.

*Succum medicatum* vocamus eum, qui primùm defæcatur, exinde verò Solis aut ignis calore ſic denſatur.

tur, vt longiore tempore citra corruptionem aſſeruari queat: Arabes, *Rob* vocant. Ex hoc genere eſt, quod ab iiſdem *Miua* dicitur; ſic enim appellant ſuccum fructuum, eò vſque defæcatum, & decoctum, vt ſapæ aut mellis conſiſtentiam acquirat.

*Succus*, vide *Humor*.

*Sudamina*, (Græcè ἱδρῶα) è genere ſunt puſtularum in ſummâ hærentium corporis parte, quæ inſtar vlcerum cutem exaſperant; proueniunt autem, veluti & ipſum oſtendit nomen, propter multos ſudores, qui vel bilioſiores, vel omninò mordaciores exiſtunt; mordent enim hi cutem, & pruriginoſam efficiunt, & per modum vlcerum exaſperant, 3. aphor. 21.

*Sudor*, Græcè ἱδρώς, eſt humidum tertiæ concoctionis excrementum, per cutem in aquæ ſpeciem erumpens, cuius materia eſt humor tenuis, & ſeroſus, alimento permiſtus, quòd id faciliùs exiguas, & capillorum modo tenues venas ſubeat, atque ab his in partes, quæ eo ali debent, ſeſe inſinuet; eſt quin imò eiuſdem cũ *vrinâ* generis, in eo tãtùm ab illâ differẽs, quod *hæc* ad veſicam, *ille* longiùs in corporis habitum deferatur: magiſq; propterea concocta ſit, quod ad cutem vſque peruenerit, permeatis omnibus quæ interſunt partibus magno calore præditis. Quo fit plerũque, vt ſi copioſior vrina ſit, exigua aut penè nulla fit ſudoris materia: aut cõtrà, ſi ea nequeat aut inſenſibili perſpiratu vacuari, aut per poros cõfertim erũpere, referatur in venas, per quas in habitũ corporis delata fuerat, & vrinæ vim atq; copiã maiorẽ efficiat. Ergo non procedit à viſceribus materia ſudoris, niſi fortè in cõmuni eâ ratione fieri intelligatur, quâ iecur omniũ humorũ, qui per corpus feruntur, officina eſſe proditur. Cæterũ, cauſa ſudoris efficiens calor eſt, non ille quidem acris, qui ſiccãdi vim habeat, ſed humidus, qui per habitum corporis diffuſus: ſudorum materiam calefaciat, fundat, attenuet, cutemque

que ſimul emolliat & relaxet; Proinde pueris & adoleſcentibus, & aliis, in quibus multum eſt huiuſmodi caloris, ſudores perfacilè mouentur: ſiccioribus autem, ſiue per ætatem, ſiue per morbum, vt hecticis, & quibus jecur vel lien inaruit, nulli omnino fiunt, vt nec iis quibus habitus corporis refrigeratus eſt, veluti hydropicis. Hi namque propter huius caloris imbecillitatē maximam ſudare nullo modo poſſunt, etiamſi vniuerſo corpori humor abundè ſuppetat. Duabus iis ſudorum cauſis, etiam cutis raritas accedat oportet, vt cauſa ſine quâ ſudores erumpere non poſſunt: qui enim cute ſunt denſa ac dura, inepti ſunt ad ſudandum: qui ſecundum naturam ſe habet ſudor, particeps eſt ſalſuginis & amaritudinis, atque vt vrina, modicè pallet. Cui hæc infra modum contigerint, vel materiæ frigiditas, vel caloris natiui imbecillitas deſignatur: cui verò ſupra modum, contraria. Is calidus ſit oportet, quod frigidus vel humoris frigiditatem, vel caloris natiui extinctionem ſignificet: cuius humoris excretio ſecundùm naturam eſt, non minùs, quàm vrinæ, & aliorum excrementorū.

*Sudor bonus* eſt, in febribus, qui euenit die iudicatorio, ex toto promanat corpore, calidus, inſuper integrè febrem finit, vel morbum tolerabiliorem efficit, idque in acutis morbis, 1. prognoſt. 26.

*Suffocatio*, vide *Strangulatio*.

*Suffumigium*, vide *Thymiama*.

*Suffuſio*, vide *Hypochyma*.

*Sugillatio*, vide *Contuſio*, *Exuccatio*, *Hæmalopa*, & *Hypoſphagma*.

*Sumen*, vide *Ephebæon*.

*Summum humerum*, vide *Acromion*.

*Supercilia*, ſunt ea pars faciei, vbi frons à ſuperioribus deſcendens deſinit, ceu termini eius eminentes, & pilis conſiti, libr. Introd. cap. 10.

*Superexcretionem*, aut *Superpurgationem*, recentiores

Medici vocant, eas eruptiones, in quibus natura, ad iudicatorium auxilium concitata, modum exceſſit, 3. de compoſ. med. loc. cap. 3.

*Supergeminalis*, vide *Epididymis.*

*Supergenualis*, vide *Patella.*

*Superhumeralis*, quę & *Epomis* dicitur, vide *Humerus.*

*Superimpregnatio*, vide *Epicyema.*

*Superligamina*, vide *Epideſmus*, & *Plagula.*

*Superligula*, vide *Epiglottis.*

*Superpurgatio*, & *Superuacuatio*, vide *Hypercatharſis.*

*Supinitas*, ſtomachi affectio eſt, quâ quidam accepto cibo, ſi paulò fortiori motu moueantur, ſtatim vomunt; vulgò *ſupinitas ſtomachi* appellatur; contingit iuxta intemperiem quamcunque, citra vitiatos humores. Aliquando ſequitur ad ſolam oris ventriculi debilitatem, quòd cibos amplecti, eiſque obuolui non poteſt, veluti tota ventris amplitudo ſolet. Fit etiam propter humiditatem multam quidem, non tamen malignæ qualitatis. Irriguus enim ſtomachus per largam humectationem, ſimiliter vt ligamenta neruorum, laxatur; quandoque verò cum vitiatæ alicuius, modicæ tamen humiditatis complexu, etenim ſicuti multa, ita & valdè vitiata perittomata, citra cibum, nauſeam efficiunt, 8. de compoſ. med. loc. cap. 3.

*Suppuratio*, vide *Purulentia.*

*Suppuratus* eſt, qui multum puris in capedine inter thoracem & pulmonem collectum habet; communiter verò omnes, quibus inflammatum viſcus aliquod ſuppuratum eſt, *Suppuratos*, *Empyos*, & *Empyicos* vocant, 4. de cauſ. c. 6. Suppurari autem aliquando idem eſt quod corrumpi: ſic enim ſanguis, cùm è ſuo loco exciderit, & per minimas partes ad eas, quæ in muſculis ſunt, cauitates, aut per inania ſpatia, quæ vaſis circumjacēt, fuerit effuſus, ſuppuratur, aliquando nigreſcit, aliquando in grumos vertitur, præſertim quando in magnam

gnam cauitatem præter naturam exciderit, 5.aphor.20. vide *Empyemata*, & *Purulentus*.

*Sura*, eſt tibiæ venter, quem Græci *Gaſtrocnemion* vocant, 3.de vſu part.cap.10. Eſtque poſterior tibiæ pars carnoſa, 16.de vſu part.cap.8. veluti anteriorem carnis expertem, *Anticnemion*, & *Ocream* nominant, 2. de anat. adm. cap.4. vide *Tibia*.

*Surditas*, Κώφωσις, eſt actio auditûs abolita; à cauſâ aliquâ præter naturã, videlicet à læsâ audiẽdi facultate, eiúſve primario inſtrumẽto, (quod eſt animalis ſpiritus in aurẽ affluens) p.n. affecto, aut læſis reliquis organis, quæ ſtatura ad audiendum comparauit. vide *Cophoſis*.

*Suſpendiculum* appellatur, quod fœminis intra abdominis membranam ſitum, à muſculo dependens, atque ad vuluam ex vtrâque parte dexterâ & ſiniſtrâ tranſmittitur; vtrimque ab Ilium muſculis per membranæ abdominis foramina, 2.de ſemin cap.5.

*Suſpenſum*, vide *Sedimentum*, & *Hypoſtaſis*.

*Suſpirioſus*, id eſt, *Aſthmaticus*, lib.de rem.part.fac.

*Sutura*, vide *Commiſſura*, & *Compages*. *Sutura* adhuc dicitur inferior pars penis in longitudinem vergens.

*Sycoſis*, *Mariſca*, *Ficus*, & *Ficatio*, eſt tumor à fici ſimilitudine ſic dictus, vlceroſus, rotũdus, ſubdurus, rubicundus, dolorificus, ex quo aliquando exiguum, & glutinosũ quid inæquale & graueolens, egreditur; in barbâ maximè exoriens; aliquando & præcipuè in capillo proueniens, quod ſemper fici ſimilitudinem fert, & carnis excreſcentiam. Interdum in mento fit, ab humore non ſolùm craſſo, ſed etiam participe ſeroſæ & tenuis humiditatis, quâ exulceratur, eoq; differt à *Iontho*. Naſcitur & in Ano, ſolâ magnitudine à *Thymo* differens: Latini *Mariſcam* appellant, quã aliqui dicunt eſſe *Ficum præ pinguedine hiantem*, 2.meth.2.& 10.ſimpl. Appellatur etiã *Sycoſis*, interioris palpebræ dura, & aſperior ſciſſura, com.2.in 6.de morb.vulg.4.& lib.de ocul.c.9.

*Sycota*, id eſt, *Ficata*, ex caricarum eſu appellantur, tùm maxima, tùm ſuauiſſima iecinore ipſo, vt liquet, ex dulcium eſu alimentum vberius accipiente, 3. acut. 11. Συκωτὸν ἧ παρ, *Ficatum iecur*, ſic dicitur, ficuum eſſe præparatum. Sic fit omnium præſtantiſſimum, non modò ad voluptatem, ſed etiam ad alia omnia, ſi mactandi animalis iecur multarum ſiccarum ficuum eſu præparetur. Quam rem in ſuibus maximè faciunt, quod ſuilla viſcera ſint aliorum viſceribus multo ſuauiora.

*Syderatio*, ſeu *Sideratio*, eſt corruptio ſolidorum corporum omnium, vt ipſis quoque oſſibus inſit, ne dum carnibus, aut vaſis ſolis, quo differt à *Gangrena*, quæ eſt mortificatio ſolidorum corporum, non oſſium, lib. de tum. c. 11. quam ſiderationem *Sphacelon* Græci vocant, 7. de anat. adm. c. 13. Totam ſubſtantiæ vniuſcuiuſque partis corruptionem, *Syderationem*, (id eſt, *Sphacelon*) Veteres appellant, ſed in partibus carnoſis, aliis quoque nominibus eandem vocant; quin ipſe Hippocrat. *putridam carnem, marcidam*, & *vitiatam* dicit, aliiſque huiuſmodi eandem nũcupare conſueuit; de oſſe verò, quod in tota ſubſtantia vitiatur, ſyderationis ſeu ſphaceli nomine vti conſueuit. Tale autem vitium oſſibus contingit, quando adjacens caro, prauas ſanies producit, quibus ipſa madefaciẽdo corrumpit, 2. de fract. 20. vnde *ſphacelare*, id eſt, *corrumpere*, & *ſpacelos*, id eſt, *caries*, 5. loc. affect. 3. *Semiſyderatus* autem homo dicitur, qui altera tantùm parte, dextra aut ſiniſtra computruit, lib. de aqua, aëre, & loc. c. 6. & 4. de art. 16.

*Symbebecos*, συμβεβηκὸς, idem eſt accidens; apud Philoſophos id eſt, quod ſubſtantiæ opponitur, ſed à Medicis, tùm maximè Galen. 1. meth. contrà diſtinguitur ſymptomaticus; quæ enim, inquit, conſtitutionem partium, vnde actio naſcitur, neceſſariò ſequuntur, ſanis quidem nobis *Symbebecota*, id eſt, *Accidentia*, ægrotantibus, *ſymptomata* nuncupantur, *Accidentium*

autem

autem differentias, 2.meth. tres conſtituit; ſunt enim vel vt *affectus*, vel vt *actiones*, vel vt *paſſiones*. quorum etiam hæc exempla ponit, *inambulare, vri, cadi, album* aut *nigrum eſſe*; prætereà, id ex accidenti dicitur fieri, quod nec primum, nec per ſe fit: quod exemplo calculorum motorum declarat Gal. lib.de differ.ſympt.

*Symmetria*, eſt temperies, & contemperatura, temperata ſiue debita conuenientia, & proportio inter ſe tùm ſimilarium partium, in calido, frigido, humido, & ſicco; tùm inſtrumentalium in compoſitione, numero, magnitudine, figura, 1.de ſan.tuend. cap.1.

*Symmetrum abſolutè*, eſt, quod nulli collatum, medium eſt, & mediocre, adéoque omnis temperiei, tùm actiuarum, tùm paſſiuarum qualitatum, norma conſtituitur: tale & *Euſarcon*, & *Quadratum* eſt; *non abſolutè* verò *Symmetrum*, quod in aliquâ ſpecie, vel genere, tale eſt, vt ad ipſius comparationem aliquid temperatum, vel intemperatum dicatur, 1.de temp.c.6. *Symmetrum* verò *medicamentum* eſt, quod & ſimilis temperamenti eſt cum èo, cui admouetur, & medij temperamenti eſt omnium primarum qualitatum, 5.ſimpl.25.

*Sympaſchein*, eſt per conſenſum, ſeu per viciniam affici, quoties pars aliqua, non proprio affectu, ſed alieno afficitur, 1.loc.aff.6. *συμπάσχειν, coaffici, compati*, non de ſimplici aut quouis affectu dicitur, ſed de vehementi affectione, cùm partes quædam vehementi paſſione laborantes, reliquas in conſenſionem ſecum trahunt. Hâc igitur ratione, jecore affecto, ſingultus quidam ſuccedit, compatiente ſtomacho: tuſſis autem & ſpirandi difficultas, reſpirationi deſtinatis inſtrumentis per conſenſum affectis. Sic igitur inſtrumentis reſpirationi dicatis grauiter affectis hepar compatitur.

*Sympathia*, eſt affectio compatientium altero cuidam primò patienti partium, idque vel propter vicinitatem, vel propter ſocietatem, quæ in ea ſunt, comm.1.

 in 1.

in 1.prorrh.20. Sic à Medicis ferè vſurpatur. Eſt autem συμπάθεια quoque duorum naturalis quædam coniunctio & concordia. Eam ſimilitudo vel generis, vel naturæ, vel temperamenti, vel morũ, vel rerũ aliarũ conciliat. In plurimis verò cauſa ignoratur, eamque Philoſophi & Medici eam ſapientiſſimi, ad ſubſtantiæ totius familiaritatem, atque occultã quandam vim & proprietatẽ retulerũt, quam ſi quis ſit, qui ſe noſſe profiteatur, non caret arrogãtiæ impudentiæque notâ. Huiuſmodi *ſympathiæ* exẽpla permulta à Philoſophis referũtur, vt magnetis cum ferro, purgantium medicamentorũ cum humoribus, elephanti cũ homine, hominis cũ pleriſque animalibus, herbis & fructibus, quibus ſalubriter veſcitur. Huic *ſympathiæ* cõtraria eſt *antipathia*, quæ non eſt aliud, quã cœcarerum inter ſe diſcordia. vid. *Idiopathia*.

*Sympepſis*, ( Græcis πεπασμὸς ) eſt concoctio, quâ natura craſſis & crudis humoribus, & concoctu difficilioribus, per abſceſſum prouidet, veluti calidioribus & tenuioribus per excretionem, 3. prognoſt. 23.

*Symphyſis*, eſt naturalis oſſium vnio, quando duo oſſa ſibi inuicem aut immediatè coaleſcunt, ( veluti quæ fungoſiora, mollioraque ſunt,) vel quando aliorum interuentu connaſcuntur, (vt ſunt ſicciora, & denſiora) nempe mediâ cartilagine, & dicitur *Synchondroſis*; vel mediis neruis, & dicitur *ſynneuroſis*; vel mediâ carne, & dicitur *ſyſſarcoſis*, li. de oſſib. in proœm. Oſſa autem omnia inter ſe cõiungũtur vel καθ' ἄρθρον, vel κατὰ σύμφυσιν. Eſt autem σύμφυσις apud Hipp. idem quod συνάρθρωσις.

*Symptoma*, (quod & *Paſſio*, & *Pathos*, & *Pathema*, & *Epigennema*, quaſi *ſupergenuiũ*, vel *ſupergenitũ* dixeris, appellant) generatim nominatur quicquid animali præter naturam accidit, vt ſunt tùm morbi ipſi, tùm morborum cauſæ, quæ intra corpus ſubſiſtunt. Alterâ verò ſignificatione, ac magis propriâ, ( exceptis tùm morbis, tùm eorum cauſis) reliqua omnia, quæ præter naturam

turam ſunt, *ſymptomata* nominantur,lib.de ſympt.diff. c.1.& 2.Sic ſumptum,*ſymptoma* nõ aliud eſt quàm affectus præter naturã qui morbũ ſequitur, velut vmbra corpus.Huius tres à Medicis differentiæ aſſignãtur,aut enim conſiſtit in actionũ offenſâ;aut in corporũ ipſorũ affectu;aut in retentis vacuatiſve immodicè. Quorum *ſymptomatum* ſingula varias etiã habent differentias.Siquidem animaliũ actionum noxæ triplices sũt:Primæ quidem ſenſilium,vt viſionis,auditionis, guſtus,odoratus,tactuſq; aboliti,debilis,aut deprauati;vel ſunt motricum actionum,vel principũ, vt imaginationis,ratiocinationis memoriæ ſimiliter abolitæ, vel debilis, vel deprauatæ.Secũdæ verò ſunt naturaliũ;vt attractionis, retentionis,alterationis,& expulſionis. Tertiæ verò,vitaliũ;vt pulſationis abolitæ,debilis,aut deprauatæ.Eorũ autem *ſymptomatum*,quæ conſiſtunt in corporum affectionibus,quinque ſunt differẽtiæ,pro ſenſuum numero.Aut enim conſiſtunt in viſu,cuiuſmodi ſunt colores præter naturam in toto corpore,aut certis quibuſdam partibus: aut in auditu,cuiuſmodi ſunt voces clanguloſæ, tremulæ,raucæ, & ſoni,ſtrepitus,atque murmura in quâuis parte excitata; aut in olfactu, quæ non ſunt aliud quàm graueolẽtia reſpirando;aut tranſpiratu totius corporis percepta, vel prodiens ab auribus, naribus,axillis, aut ventriculo per ructus acidos,nidoroſos & viroſos:aut in guſtu,quæ non aliud ſunt quàm ſapor varius excrementorum è ſingulis partibus prodeuntium: aut in tactu, cuiuſmodi ſunt calor,frigus, humiditas ſiccitaſque, & ex iis inducta mollities, durities, aut alia quædam qualitas in quâuis parte. Tertiæ vero ſunt eorum, quæ præter naturam vel excernuntur, vel retinentur in corpore; quorum triplex differentia eſt: Aut enim totâ ſubſtantiâ præter naturã ſunt:vt ſanguinis profluuium,ex morbo,aut aliquo *ſymptomate* (morbos enim *ſymptomata* conſequuntur,non modò primo,

ſed plerumque alterius ſymptomatis interuentu ) excitatum : aut qualitate, aut quantitate, quorum exempla notiſſima ſunt.

*Symptoſis*, affectus eſt, quo meatus, qui oculo videndi facultatem tribuit, ex atrophiâ, vel reſolutione fit arctior, conciditque, lib. Introd, cap. 15. Σύμπτωσις, eſt vaſorum ſubſidentia & contractio.

*Synætia*, vide *Continentes cauſæ.*

*Synanche*, vide *Cynanche.*

*Synarthroſis*, vide *Articulus.*

*Synceras deiectiones*, vocat Hippocrates, impermiſtas aquoſæ humiditati, quibus ſolus humor aliquis euacuatus dejicitur, ſiue ſit bilioſus, ſiue melancholicus, ſiue porri colorem præ ſe ferens, ſiue bilis, quæ *æruginoſa* nominatur ; cuiuſmodi omnes dejectiones, exuſtam eſſe omnem natiuam humiditatem à calore febrili demonſtrant, 7. aphor. 6.

*Synchiſis*, eſt oculi vitium, confuſis ſecum eius humoribus : id quod accidit vt plurimùm ex vehementi plagâ, interdum verò & ex vueæ tunicæ inflammatione, ruptis eius vaſis, effuſoque eorundem humore. Inde pupilla diſcolor & turbida euadit, & principio quidem maior cernitur, tandem verò contabeſcit, minorque ſe ipſa apparet.

*Synchondroſis*, vide *Symphyſis.*

*Syncomiſtus panis*, Συγκομιστὸς ἄρτος, vide *Autopyrus.*

*Syncope*, eſt præceps virium lapſus, 12. method. 5. quem virium lapſum duo præcipua ſymptomata conſequuntur, exſoluto quidem natiuo calore, frigiditas totius corporis ; colliquata verò ſolidorum corporum ſubſtantiâ, ſudor, quem Medici *ſyncopticon*, & *diaphoreticum* appellant ; ex quibus pulsûs defectio, & ſensûs motûſque priuatio conſequuntur. Differt à *lipopſychiâ*, & *lipothymiâ*, quod, licèt vtraque affectio hæc affatim & confertim fiat, in ſyncope tamen plurimus ſubſecu-

tus

tus ſudor diaphoreticus,languidiores vires reddit; ſudor autem aut nullus, aut modicus eſt in exolutione, lipopſychiâ,& lipothymiâ, minorémque noxiam viribus infert.

*Syncrimata*,vocant corporum ſimplicium & elementorum compoſitiones, ſeu concretiones, de diff.morb. c.5. Methodici,συγκρίματα animantium corpora appellabant, quaſi ex indiuiduorum corpuſculorum miſturâ conſtarent, & meatuum miſcellaneâ, cui medicandæ, ſi quando confuſa eſſet, μετασυγκριτικὰ φάρμακα ab iis dicta,adhibebant, quæ & μεταποροποιητικὰ vocabant.

*Syncriſis*, id eſt, *Concretio*,& *Contemperatio*, libr.de marcor. cap.4. Συγκρίνεσθαι enim *coagmentari*, *concreſcere*, aut *compingi*, ſignificat.

*Syncritica*, hoc eſt, relaxantia medicamenta, à coagmento ſic dicta, 2. de anat. adm. cap.1. συγκριτικὸς coagmentandi vim habens.

*Syndeſmi*, ſunt ligamenta, ſenſûs expertia, ex oſſe ortum ducentia, (non ex cerebro,aut ſpinali medullâ) rotunda,alba, & exanguia, cauitate carentiâ, in fibras diuiſa, 6.meth.4. vide *Ligamentum*. *Syndeſmorum* tres ſunt vſus præcipui; nimirum ligandi, muniendi, ac veſtiendi.

*Syndrome*,concurſus eſt, & congreſſus ſymptomatũ, aliquid faciendum præſcribens,lib.fin. *Plethorica* autẽ *ſyndrome*,eſt omnium humorum concurſus; *Syndrome* autem *pathognomonica*, eſt concurſus ſymptomatum, morbum huius ſcilicet ſpeciem, ſedem & cauſam coniunctam indicantium, lib.de cur.rat.per ſang.c.9. Is ſignorum cumulus proprius eſt Empiricorum. Qui enim experientia ſola rem inueſtigat, tales concurſus reſpicit, & quæ accidiſſe viderit, in vnum colligit. Cúmque ſæpè eadem viderit vno in morbo, omnia memoriæ cõmendat,atque vbi ex hâc obſeruatione multos concurſus fuerit expertus,tunc quæ in multis concurſibus,

quæ

quæ itẽ in vno tantũ eueniſſe comperit, diligenter obſeruat, atque ita demum in cõmunium & propriorũ cognitionẽ venit; quã cõſequitur ſignorũ in vi & efficaciâ diuerſitatis animaduerſio. Quod enim in multis cõcurſibus fuit obſeruatũ, quã quòd in paucis; quòd in paucis, quàm quòd in duobus; quod in duobus, quàm quòd in vno tantùm maiorẽ vim habet. Exempli cauſa; Empiricus ex nonnullis quæ liquidò apparent notis circa ægrum, dicet ſibi compertũ eſſe ſanguinem ægro mitti debere. Si quæras quænam ſint, reſpondebit diſtentionem vaſorum, & ruborem, & grauitatem corporis vniuerſi, & pigritiam ad motiones & tenſiones mẽbrorum, adhæc vlceroſæ laſſitudinis ſenſum, & traductam in otio priorem vitam, ciborum & potus copiam, & ſolitarum excretionum ſuppreſſionem, atque ex hâc Syndrome ſiue concurſu venæ ſecanda vtilitatem à ſe obſeruatam eſſe. Talis quidem eſt Empiricorum συνδρομὴ πληθωρικὴ, ad cuius ſimilitudinẽ alios in aliis morbis concurſus æſtimare potes, vt περιπνευμονικὴν, συναγχικὴν, ἐπιληπτικὴν, & reliquas. Verùm tales συνδρομὰς Galen. ridet, quod tum rariſſimæ, tũ lõgiſſimæ ſint, quodque non protinus appareant, vt interea dum concurſus omnium ſymptomatum expectatur, mora adhibendi remedij periculum adferat. Faciliùs multò & citiùs qui ratione ſignorum vniuſcuiuſque morbi inuentionem indagat, & communia, & propria cognoſcit. Vbi enim brachium ex propriâ ſede excidiſſe, & in alam prolapſum eſſe animaduerterit, reliqua omnia etiã ſimul intelliget, vt tumorẽ illic præter naturã eſſe apparitumm, deinde ſinuatum in ſuperhumerali locum futurum, capite brachij, quod in alam receſſit, priuatum tum dolore vehementi infeſtandos muſculos, & euenturum vt brachium doleat, ſi admouere id ad coſtas velit. Itaque non expectato eorum omnium concurſu, ſtatim iudicabit brachium è propriâ ſede excidiſſe, & ſuperuenien

venientibus Symptomatis remedia comparabit; vt non immeritò talem Empiricorum σωώδρομλώ Galenus reprehendiſſe videatur.

*Synneuroſis*, vide *Symphyſis*.

*Synocha*, hoc eſt, cõtinens febris, eſt, cuius vniuerſũ tempus vna acceſſio eſt, & quæ vel ſemper in eodem vigore conſiſtit, vel minuitur, vel augetur, donec iudicetur; quæcunque enim, per circuitus certos ægritudinis acceſſiones fiunt, ex membrorũ diſpoſitionibus ortum habent, quæ ſcilicet membra vel mittunt, vel ſuſcipiunt, vel generant, vel attrahunt ſuperfluitates; ſed quæ circuitũ non habent, in his nulla eſt corporis pars, quæ præcipuè ſit læſa; ſed qui in venis & arteriis omnibus continentur humores, atque ij præſertim, qui in maximis, atque plurimo calore abundantibus vaſis ſunt, aut ob aliam quamuis cauſam, vt in Ephemeris, aut ob putrefactionem feruentes, febrẽ accendunt, *Synocham* appellatam, quæ à principio vſque ad finem, nullam habet intermiſſionem, ac tam diu perſeuerat, hominemque deurit, donec qui ei cauſam afferunt humores, aut ex toto abſumantur, aut coquantur, aut vtrumque patiantur, de differ. febr. is hæc & *Synochus putrida, deürens, ardens*, & *Succenſa* appellatur, 2. de de criſ. cap. 6. vide *Continua*, & *Febrem Synochon*.

*Synochus*, id eſt, *Continens febris*, quartum febrium genus numeratur, quod quia ex ſui naturâ vltra tertium diem extenditur, nec humorem putreſcentem habeat, nec febrilem calorem, vt habitum poſſideat, propterea nec *diaria*, nec *putrida*, nec *hectica*, dici poteſt; ſed vel *diaria plurium dierum*, vel *ſynochus non putrida*, vel *ſynochus concluſa*, meritò appellari poteſt; quam febrem vel conniuentia meatuum, vel recens corporum denſatio & ſtipatio excitat, 9. meth. 1.

*Synodontes*, vide *Hiatuli*.

*Synonyma*, id eſt, *Vniuoca*, quæ inter ſe communican

nicantia, & in aliquo tertio conuenientia, ab vno factam denominationem habent, 4. acut. 23.

*Synopſis*, id eſt. *Compendium*, lib. de neru. diſſ. c. 17.

*Syntaſis*, *diſtentio*, oppoſita eſt laxitati, vtraque & in cute, & in articulis contingens, aut reſiccatis, aut perfrigeratis, aut inflammatis, aut induratis; in cute verò non his tantùm modis, ſed etiã vbi muſculi inter ipſam, quouis modo augeſcunt, tùm maximè ex carnis copiâ & abundantiâ, vt & in vtre pleno aquâ. & Tympanâ, quod. Galenus in pluribus libris Methodi tèſtatur.

*Syntaxis*, id eſt, mutua compoſitio, & connexio, 1. de vſu part. 14.

*Syntexis*, *Colloquatio*, vide *Febris colliquatiua*.

*Syntheſis*, eſt oſſium inter ſe compoſitio, qualiſcumque ea ſit: eſt enim vniuerſi generis nomen, quam aliis quoque nominibus vocari, tradit Galen. *Syntaxin*, ſcilicet, & *Homiliam*, lib. de oſſib. vbi & σύνταξις diuiditur in duas ſpecies, ἄϱθϱον ϰ̀ σύμφυσιν. Præterea C. Plinius Secundus, libr. 1. de Medicinâ, ſcribir σύμϑεσιν morbum eſſe, nec periculo, nec facie Phthiſi diſſimilem: inter tam multos Auctores ſolus qui id ſcripſerit.

*Synulotica*, *medicamina* ſunt, quæ vlceribus cicatricem inducunt, 13. meth. cap. 5. Συνουλωτικὸν φάϱμακον idem quod ἐπουλωτικόν.

*Syphon*, vide *Metrenchyta*.

*Syræon*, vide *Sapa*,

*Syringomata*, inſtrumenta ſunt, quæ ad fiſtulas incidendas ſunt comparata, 6. meth. 4.

*Syrinx*, id eſt, *Fiſtula*, tubulus eſt calloſus, anguſtus, oblongus, interdum etiam obliquus, os habens cui cicatrix obduci nequit, per quod humor ſtatis temporibus ichoroſus, acris excernitur. Porrhò fiſtularum, aliæ *cœcæ* nominantur: quæ oſculum in profundo, ſinum ad ſuperficiem habent; aliæ, *occultæ*, quæ & os, & ſinum obtinent in profundo, libr. finit. vide *Fiſtula*.

*Syſſia*

*Syſſarcoſis*, vide *Symphyſis*.

*Syſtematica inæqualitas*, eſt cõgregatio multarũ inæqualitatũ, & pulſus ex congerie multarũ pulſationum inæqualium conſurgens, 4. loc. aff. 8. Σύστημα enim *acervum* ſignificat, & *cumulum*. Huius tres habentur differentiæ, διαλείπων, παρεμπίπτων, μύουρος, ſiue μυουρίζων. Eſt autem inæqualitas illa, συστηματικὴ cognitu omniũ facillima. Dicitur etiam alio nomine σύστημα.

*Syſtole*, eſt ſubmiſſio pulsûs, 1. de diff. febr. cap. 7. (dicitur etiam *Syſtole* & *Diaſtole*, id eſt, conſtrictio, & dilatatio, de motibus thoracis & pulmonis, lib. de vocal. inſt. diſſ. cap. 2.) quo motu facultas fuliginoſa excrementa expellit, & repurgat, atque ita refrigerium calori natiuo molitur.

*Syſtrophe*, *Phyma*, & *Scleria*, hoc eſt *Tuberculum durum*, vt exponit Galenus in ſuo Lexico Hippocr. ſed 4. acut. ſcribit, eam eſſe, quæ à partibus excitatur intumeſcentibus.

## T

TABES, quæ *Phthiſis* Græcè communiter appellatur, eſt vlceratio pulmonis, vel thoracis, vel faucium, vt & tuſſicula, & debiles comitentur febres, & corpus vniuerſum conſumatur, libr. finit. Nominatur etiam *Tabes*, alicuius corporis particulæ præter naturam diminutio, ſiue ea in primâ formatione huiuſmodi appareat, ſiue poſt; eandemque eiuſdem particulæ *atrophiam* vocant, de differ. morb. cap. 9. vide *Ex ægritudine ſenectus*, & *Phthiſis*.

*Tabes oculi*, quæ & *Rhetidoſis* dicitur, eſt ſolins imminutæ pupillæ corrugatio, incidentibus aliis ſuper alias rugis, quod ſpiritus parcior à Cerebro, quàm pro naturâ deberet, affluat. Differt à *Tabe oculi ſenum*, quæ eſt corrugatio corneæ tunicæ, & pupillæ anguſtia, ab imbecillitate ſenectæ, tùm ex defectu humoris tenuis

quo

quo repletur; tùm ex ſpiritûs ſupernè affluentis inopiâ, 10. de vſu part. 5. 3. aphor. 16.

*Tabida febris*, vide *Ex ægritudine ſenectus*, & *Maraſmus*.

*Tabidos* appellant veteres Medici, qui morbo tabifico, quem *Phthoën* vocant, ſunt obnoxij. Tales propriiſſimè ſunt, qui adeò ſunt anguſto thorace, & reſtricto, vt à tergo in morem alarum promineant operta ſcoptulâ; vndè hos etiam *Pterygodes*, id eſt, *Alatos*, vocant: Prætereà, quibus caput facilè impletur, & ſpiritus organis multas deſtillationes dimittit, hi facilè tabeſcunt, com. 1. in 1. de morb. vulg. 18.

*Talpa*, & *Teſtudo*, ſunt affectus; cutis capitis proprij; quæ nomina recentiores addiderunt, cùm apud Antiquos hi affectus, neque nomen, neque tractationem inuenerint. *Teſtudo* autem Guidoni, abſceſſus eſt magnus, mollis, humoralis, latiore formâ in modū teſtudinis, vndè nomen accepit; quæ ſi in capite naſcatur, *Talparia*, vel *Talpa* dicitur; in collo, *bocium*; in teſticulis, *hernia*; interdum autem cum pure, ſquamis, vel fiſtulis reperitur; reponitur ſub abceſſuum genere, & ſub meliceride potiùs, quàm atheromate. *Talpa* verò, cùm albam materiam contineat, ad atheromata potiùs; quàm melicceridem refertur. *Bocium* verò vulgus vocat, mollem & laxum tumorem in exteriore gutturis parte, quam Græci *Bronchocelen*, noſtri *herniam gutturis*, & eo affectos, *gutturoſos* vocant. Eſt autem colli tumor grandis, & rotundus inter cutem, & aſperam arteriam, in quo, modò caro hebes, modò humor aliquis, melli, adipi, pulti, aquæue ſimilis includitur. Huic ſimilis affectus eſt, quem Guido vocat *Natam*, ſeu *Naptā*, quę eſt excreſcentia magna, carnoſa, veluti caro natium, vel ancharum, diuerſarum quidem formarum, & magnitudinum, cuiuſmodi ſunt *Melopepon*, & *Cucurbita*.

*Talus*, non idem eſt ac *Malleolus*, ſed dicitur os ſub mal

malleolis contentum, vndequaque contectum, quòd ne tangere quidem poſſis, lib. de oſſib. cap. 22.

*Taraxis*, ſeu *Conturbatio*, eſt, cùm oculus leuiter ac mediocriter commotus, rubicundior euadit, ac obſcurè videt, lib. Introd. capit. 15. Paulus definit, eſſe humiditatem & caliditatem oculi, cum rubore præter naturam, à cauſâ externâ inductam; vt Sole, fumo, puluere, oleo: differt ergo ab *ophthalmiâ*, quæ cauſam tantùm internam agnoſcit. Paulus lib. 3. c. 22. Ταράττειν, *turbare vehementius commouere* ſignificat. Neque enim eo verbo aliquid moderatè, ſed ſupra modum fieri intelligitur, aut Galenus comment. 3. explicauit.

*Tardus pulſus*, eſt, cùm longo tempore, arteria diſtenditur, 1. de diff. pulſ. cap. 7.

*Tarſus oculi*, eſt ſubſtantia quædam membranea durior, ac tenſa, quâ parte Perioſtis, ſiue coniunctiua oculi tunica remeare ad corneam incipit, tenuibus pertuſa foraminibus, ex quibus palpebrarum pili emicant propter ſuam duritiem, extendens in rectitudinem palpebras, 20. de vſu part. Rufus autem non cartilaginem illam in ambitu palpebrarum ſitam, ſed pilos ex eâ naſcentes, ταρσοὺς καὶ βλεφαρίδας ſcribit nuncupari; vide *Cilia*. Ταρσὸς eſt pars pedis, quatuor oſſium ſerie conſtans. Ex his tria carent nomine, quartum κυβοειδὲς dicitur. Illa cum oſſe ſcaphoeide coniunguntur, hoc cum calce articulatur. Differunt inter ſe figurâ, magnitudine, & ſitu. Verùm omnia intus caua ad ambulationis & apprehenſionis firmitatem, foris gibba ad dyſpathiam. Videtur in pede ταρσὸς eſſe, quod eſt καρπὸς in manu, niſi quod τοῦ καρποῦ oſſa ſint octo, τοῦ ταρσοῦ verò, quatuor: ex minoribus namque particulis apprehenſionis organum conſtare debuit; ex grandioribus verò id quod ad ambulandum comparatum eſt. Ταρσὸς etiam dicitur omne quod dilatatum eſt: ex quo vocabulum hoc manauit apud Hippocratem πεπάρσωνται,

quod

quod ſignificat, dilatata fuerunt, vt ſcribit Galenus in Interpret. lingu.

*Taurus* dicitur quoque inter cætera inferior Colis pars, vel ſutura in longitudinem eius vergens, vſque ad ſedem porrecta, lib. Introd. cap. 10.

*Cela aranea*, vide *Rhagoeides*.

*Telephia*, & *Chironia*, vlcera dicuntur inueterata, & quæ vix curam recipiunt, cicatricemque difficillimè contrahunt; ſic dicta, quòd Chirone medicinæ periτiſſimo: ad ſanationem indigeant. vide *Chironia*.

*Telma*, eſt ſolidum, & tenſum, durum, ac pilis etiam nudum, pedis veſtigium, libr. de muſc. diſſ. capit. 33. Τέλμα dicitur pars ea pedis, quâ terram contingimus, & calcamus.

*Temperies*, (Græcis κρᾶσις) miſcibilium eſt concentu & harmonia ſ. vel c. ſ. h. ſ. elementi mixto, ad mixti actiones obeundas neceſſaria, lib. 1. de temper. c. 2. & 3.

*Tempora*, Κρόταφοι, appellantur partes, ab vtroque ſincipitis latere ſupra aures ſitæ, lib. Introd. cap. 10.

*Tempora morborum* tale quid ſunt in morbis, quale quid in animalibus ſunt differentiæ ſecundùm ætates; neque enim *tempus* ſimpliciter hoc vocabulo ſignificatur; neque conueniens illud tempus, in quo præſidia etiam vſurpari debent, ſed tantùm morborum ætas, quæ temporum viciſſitudine immutatur: vt, animal ætatibus, libr. de morb. temp. cap. 1.

*Temporales muſculi*, vide *Crotaphitæ*, & *Mãdibularij*.

*Temporales ſuturæ*, vide *Lepidoeides*.

*Tendones*, fines ſunt muſculorum, quos *Proneruationes*, ſeu *Aponeuroſeis* vocant Anatomici; qui quidem mediis partibus ſunt neruoſiores, inter ſe tamen in eo differunt, quòd aliquando minùs vel carnoſæ, vel neruoſæ ſubſtantiæ in ſe habeant; quando carnis ſubſtantia ineſt amplior, *carnoſam proneruationem*; quando parcior, *neruoſam* appellant, 2. de art. 5. Dicitur *Tendo*,

*do*, τένων ἀπὸ τοῦ τείνειν, id eſt, à *tendendo*, quòd eius actio præcipuâ intenſione ſeu contractione eſt: horum enim vnuſquiſque fibris ſuis verſus muſculi caput retractis, partem, cui inſeritur, eodem contrahit atque euellit.

*Teneſmus*, eſt continua & implacabilis deſidendi cupiditas, quâ tamen nihil, præter cruenta pauca, & mucoſa, egeritur; quæ affectio etiam *tentio* & *tenſio* appellatur, quoniam in eâ fit in recto inteſtino tentio, cùm dejicere vehementer homines expetentes, continuò exſurgunt, 7. aphoriſ. 27. *Tentio* item aliquando *tractum corporis* ſignificat, lib. finit.

*Tenor*, apud Hippocratem eſt idem, quod *neruus intentus*, 1. de placit. 9. & 1. de artic. 47.

*Tenſio*, vide *Teneſmus*.

*Tenſiuus dolor*, eſt qui tẽſionis ſenſum inducit ægris particulis, 3. loc. aff. 9. vnde tẽſiua laſſitudo, quę & phlegmonoſa eſt, 7. de comp. med. loc. c. 1. vide *Dolor triſtis*.

*Tentigo*, vide *Priapiſmus*.

*Tenue inteſtinum*, eſt tertium in ordine, ieiuno inteſtino ſubſtantiâ ſimile: differt autem, quòd neque vacuum reperiatur, neque tot vaſis, & inuolucris ſcateat, 6. de anat. adm. cap. 9. Idem & *Ileon*, & *Inuolucrum* appellatur, lib. de anat. viu.

*Tenuia* appellantur *medicamenta*, quæ facilè in tenues comminui partes poſſunt; *Leptomeri* Græcè; *Craſſa*, quæ contrà, *Parimeri* appellata, 1. ſimplic. 3.

*Tenuis pulſus*, vide *Gracilis*.

*Terebella*, vide *Abaptiſta*.

*Teredo*, ſiue *Teredon*, eſt caries in oſſe, 3. method. 1. Τερηδὼν, eſt ſolutio continuitatis in oſſe ab eroſione facta. Cauſa eſt humor acutus & acris in oſſe putreſcens, ipſumque exulcerans. Sed initio quidem hoc malum reducitur ad aliud ægritudinis genus, & oſſis aſperitas potiùs, quam *Caries* nominatur. Maiori autem facto foramine, & quodam veluti ſinu vno vel vario appa-

rente, περηδὼν dicitur. Dicitur enim quaſi τερηδὼν, ἀπὸ τῦ, τερήματ@, inquit Galenus; quod in eo affectu os pertuſum ſit: niſi fortè denominetur à τερηδὼν, quod vermen ſignificat, qui ligna erodit: namque & os quaſi à vermibus corroſum videtur. Sunt autem in oſſe περηδὼν & σφάκελ@ idem: quorum vtrumque eodem nomine *Cariem* Latinè dicere poſſumus.

*Teretes lumbrici*, ſunt palmi longitudine, vel etiam maiore, ad ſtomachum vſque proſerpentes vermes, libr. Introd. cap. 13.

*Tergum*, Νῶτον Græcè, ſunt poſteriores corporis partes, quæ collo ſubiacent, E. G. *Scapulæ*, *Dorſum*, *Spina*, & *Lumbi*, libr. Introd. cap. 10.

*Terminthi*, vide *Therminthi*.

*Terra Argyrite*, vide *Argyrite*.

*Terra inteſtina*, γησέντερα Græcè, Lumbrici terreſtres ſunt, 11. ſimplic.

*Terra medicaminoſa*, quod aquâ irrigata, facilè in lutũ ſoluitur, appellatur; quia verò eâ vtimur, velut aliis medicamentis, idcirco non iniuriâ *Pharmaticis*, Latinè *medicaminoſa* vocatur, nempè, quia ſola eſt eiuſmodi, vt euidentiorem vim medicaminoſam poſſideat, 9. ſimpl.

*Tertiana ſimpliciter*, eſt tertiana intermittens; contingit enim, hanc ipſam, ſine aliquâ adjectione *tertianam ſimpliciter* nominari; quẽadmodum, & quotidiana intermittens, *quotidiana ſimpliciter* appellatur, 2. de differ. febr. c. 7. Earum febrium intermittentium, quæ tertiâ quoque die acceſſionem faciunt, quæ quidem breue habent acceſſionis tempus (quod duodecim horarum æquinoctialium ſpatio ad ſummum finitur, 2. de differ. febr. c. 3.) ac cum rigore inuadunt, & per ſudores, & bilis vomitum, & bilioſa excrementa finiuntur; his tertianæ exquiſitæ nomen impoſitum eſt: quibus verò aliquid horum deficit, hæ non *exquiſitæ*, ſed *ſimpliciter tertianæ* appellantur; quod ſi intermiſſionem mino

minorẽ habuerint, acceſſione videlicet in longius tempus protractâ, hæ *tertianæ extenſæ* vocantur, 2. de diff. febr. c. 8. *Exquiſita* verò *tertiana* eſt, quæ ſui ipſius naturam purã, ſinceramque ſeruat, id eſt, flauã bilẽ redundantem, & motam, tẽpus æſtiuum, locum calidũ & ſiccum, hominis ætatem, & temperiem ſimilem, 4. aph. 59.

*Tertianus circuitus*, vide *Quotidianus*.

*Teſtes, teſticuli*, ὄρχεις, ſunt corpora duo glanduloſa, alba, mollia, rara, laxa, cauernoſa, rotunda, ſeminis, & generationis principium, quæ quod duo ſint, δίδυμοι appellantur, quos ipſos Galen. 3. de aliment. fac. glandibus annumerauit: Eſt autem naturale & proprium eorum munus ſeminis generatio. Itaque eius materiam per vaſa ſpermatica attractam, & per Epididymidem propriam ipſorum tunicam, atque inde per paraſtatam teſti impoſitum corpus teſtis alterius quãdam effigie permeantem propriâ facultate alterant, dealbant, concoquunt, verúmque ſemen efficiunt, vti mammæ, lac, & oſſa medullam ex ſanguine generant. Pluribus tunicis ſeu inuolucris integuntur, & primum quidem ſua propria, ac intima, & vbique contigua, quæ ἐπιδιδυμὶς dicitur: deinde alia, quam ἐρυθροειδῆ vocant, propterea quòd à ſuis vaſis, & à muſculo teſtium gracili rubeſcat, teſtem ipſum, teſtiſque epididymidem totam inuoluente: præterea verò duabus aliis communibus, quarum vna ὄσχεος, ſeu *ſcrotum* dicitur: altera verò δαρτὸς illi ſubjecta. Cæterum, teſtes in maribus extra membranam abdominis ſunt, & propendent muſculis, quos κρεμαστῆρας vocant; mulieribus intùs latent à lateribus vteri, frigidiores, minores, & imperfectiores longè quàm marium, 14. de vſu, c. 10. Sic quidem conditi teſtes in principum partium numero habentur, non quod ad præſentẽ vitam neceſſarij ſint, ſed quod ad vitam natorum ſerie propagãdam, & ad ſpeciem quandam immortalitatis eorum actio ſit

 neceſ

neceſſaria. Sunt enim generationis principium, quod à nullâ aliâ parte, ſed à ſe ipſis habent. Nec tamen eſt in præſenti vitâ vis eorum tam exigua & nullius momenti: imo verò corpus vniuerſum valdè afficiunt & immutant. Ab his enim in totum corpus vis quædam per venas effertur; quæ quidem in maribus, robuſti & maſculi habitus, in fœminis verò, fœmineæ ipſius naturæ cauſa eſt. Ea autem vis eſt σπερματοποιητικὴ, hoc eſt, ſeminis generatrix, quâ partes ſolidæ præditæ ſemen generant, quo optimè aluntur, & robuſtiſſimæ euadũt. Ex eo namque fit, vt quibus teſtes frigidiores ſunt & humidiores, iis corpus vniuerſum frigidum, humidum, infirmũque ſit, & morbis obnoxium. Nam cùm aquoſam & tenuem habeant genituram, malè ſolidæ eorum partes aluntur: quare robuſtæ eſſe non poſſunt, quoniã baſis hæ ſunt totius corporis & fundamentum, quo infirmo neceſſe eſt reliquas corporis partes infirmas eſſe.

*Teſtudo*, vide *Camarion, Fornices*, & *Talpa*.

*Tetanos, Rigor, Diſtentio neruorum*, eſt conuulſio perpetua totius corporis rigidi, & in neutram partem ſe inclinare queuntis, contractis ad ſuum principium neruis, & muſculis, quibus caput annuit, renuit, circumagitur, æqualiter videlicet iis antè & retrò tenſis; Galenus lib. de muſc. diſſ. vide *Diſtentio*.

*Tetrapharmacum medicamentum* eſt, quod ex cerâ, adipe, reſinâ, pice, æquâ omnium portione conſtat. Aduerſus Lycum, c. 7. Τετραφάρμακον emplaſtri nomen eſt, quod & Βασιλικὸν appellatur. Conſtat ex quatuor ſimplicibus medicamentis, vnde & nomen habet. Puri mouendo non eſt aliud melius vel expeditius. Eſt & τετραφάρμακον Antidoti nomen, quam alio nomine μυστήριον vocarunt. Conſtat quatuor medicamentis, Gentiana, Ariſtolochia, Baccis Lauri, & Myrrha, æquali põdere commiſtis: Valet ad podagræ præcautionem.

*Thele, Papilla*, mammæ capitulum eſt, vnde infans

lac

lac ſugit, medium in mammâ protuberans,quam ambit circulus quidam ſubniger, qui φῶς appellatur. Θήλη ſubſtantiâ conſtat ad penem proximè accedente. Eſt enim neruea illi quodammodo cutis,ſpongioſam intus ſubſtantiam continens,quæ erigi ac viciſſim laxari non minùs quàm penis poteſt. Habet autem tenues & conſpicuos meatus, fibræ prorſus ac nerui modo albicantes,qui venarum ſurculi ſunt,multiplici ſerie per glanduloſam mammarum ſubſtantiam excurrentium, ex quibus lac effunditur.

*Thenara*, θέναρ, propriè vocant prominentes volæ manûs partes, à verbo θείνειν, quod eſt *verberare*, vt nonnulli volunt, qui Etymologiis gaudent; quippè cum his prominentibus partibus percutere ſoleamus ea, quæ percutimus; alij, non omnes partes prominentes palmæ ita appellari aiunt,ſed ſolas eas,quæ ſub pollicibus extant, 1.de fract.20.

*Therapeutice*, id eſt,medendi methodus, 7.de compoſ. med. per gen. cap.1. quæ & *Curatoria* dicitur.

*Theriacam* appellarunt Crito, & eum ſecuti, quod viperæ carnes acciperet; Andromachus verò,qui primus illam compoſuit, Neronis ferè tempore, Γαλήνην, hoc eſt, *tranquillam*, atque etiam ἱλαρὴν & εὔδιον, libr. de vſu Theriac. ad Pamph. prope finem.

*Theriωma*, teterrimum vlcus eſt, tùm ex ſe naſcens, tùm alteri ſuperueniens, vt refert Celſus, colore liuidum, nigrum, odore fœdum, multo mucoſo humore repletum, quod inflammatio, febris, prurigo, & dolor comitantur, à quo ſanguis interdum fluit, ſerpit, & exedit illud partes finitimas, atque ob id aliqui *herpetem exedentem* vocant. Aliqui dicunt idem eſſe cum *Carcinomate*, quod Galenus comm.2. in 6.Epid. dicit in ſolo pulmone generari; alij in quâcunque corporis parte carnoſâ prouenire id ipſum ſtatuunt.

*Thermantica*, calefactoria medicamenta ſunt, quæ,

ſuo calore omnem partem calefaciant, lib. de Dynam. in proœmio.

*Therminthi* nomen, nigras quaſdam puſtulas in cruribus maximè orientes, ſignificat; à figura, coloris, magnitudiniſque ſimilitudine, quam cum Terminthorum, id eſt, cicerum fructu habent, deriuatum, com. 3. in 6. de morb. vulg. 37. Τέρμινθος, ſpecies eſt Phymatis, inquit Oribaſius, ſupra quod puſtula nigra eminet, quâ ruptâ, infernè ſimilis deſquamato apparet; eo autem diſſecto, pus inuenitur. Eſt & τέρμινθος, Terebinthus arboris nomen, cuius folia, & ſemen, & cortex adſtringunt, & ad eadem, ad quæ lentiſcus, conueniunt. Excalfacit ordine ſecundo, & adſtrictorium quiddam habet; ſiccat etiam ordine ſecundo.

*Thlaſma*, quæ & *Thlaſis* dicitur, vide *Rhegma*, & *Vnionis ſolutio*.

*Thlipſis*, vide *Epiparoxineſtai*.

*Thoracem* conſueuerunt Medici appellare, totum illud corporis ſpatium, quod duodecim coſtis, vtrinque circumſcribitur; pertinet anteriore quidem parte ad pectorale os, ac ſeptum tranſuerſum; declinat verò poſteriore ad ſpinam duodecim vertebris circumſcriptum, lib. de oſſib. c. 13. & 6. de vſu part. c. 2.

*Thorexin* nominare conſueuit Hippocrates, vini potionem, 2. aph. 21. Θώρηξις, οἰνοποσία καὶ ἀκρατοποσία, vini meracioris potio eſt. Phauorinus inquit, θωρήσσειν inebriari dicitur, quod excalfaciat pectus, aut thoracem repleat, aut quod pugnaces ſint ebrij: Inde ἀκροθώραξ dictus, qui vel leuiter, vt interpretatur Erotianus, vel vt quidam exponunt, ſummè ebrius eſt.

*Thrombos*, ſanguinis grumus eſt, ſeu ſanguis concretus, 5. meth. 8. vide *Grumus*.

*Thrombωſis*, eſt affectus, in quo lac grumeſcit in mammis, & in caſei formam tranſit; *grumeſcentiam lactis* Interpretes nonnulli vocant.

*Thy*

*Thymiama*, Latinis *Suffumigium*, quod ex moderatè adſtringentibus,reſiccantibus, ac diſcutientibus vitioſos & ſeroſos humores, & corrigentibus humorũ malitiam,& contrariam vim habentibus aduerſus putrefactiones,quorum plurima ex aromatum ſylua habẽtur, conſtat,8.de comp.med.loc.c.7.*θυμίαμα* dictum volunt, quaſi θυμȣ̃ ἴαμα, quoniam langueſcens animus ſuffitu eiuſmodi recreetur. Sed non deſunt,qui à Thyo odorifera herba deductũ velint; vt neque qui ἀπὸ τȣ̃ θύειν, hoc eſt, à *ſacrificando*, quoniam odores diis ſuffiebantur. De eo aphoriſmus celebris habetur apud Hippoc. ſuffitus aromatum muliebria ducere, & ad pleraque alia vtiles eſſe, niſi grauitatem capitis inducerent.

*Thymus*, aſperæ carnis extuberatio eſt, circa genitalia, ac ſedem oriri ſolita, lib.finit. & 14.meth.13. eſt & tumor præter naturam, vide *Epulis*. Eſt & *Thymus* idem quod *Glandium*, ſeu *Aden*, ſeu *Glandula*, vide *Aden*,& *Glandula*. Vel,vt alij, *Thymos* carnoſa eſt excreſcentia,nunc in Glande, nunc in Præputio,nunc in ipſa ſede conſiſtens; ſic dictus, quod Corymbis Thymi ſit ſimilis. *Thymorum* autem alij *mites*, alij *maligni*. *Mites* ſunt exigui,ſcabri,candidi,dolore carentes; *feri* autem, ampliores, ſcabriores, liuidi, dolorifici.

*Thyroeides*,eſt oſſis pubis foramen ab oſtij ſimilitudine, ſic appellatum, 3.de anat.adm.cap.13.

*Thyroeides cartilago*, vide *Scutiformis*,& *Cricoeides*.

*Tibia*,eſt tota cruris pars,inter talum genuque,in interiori parte ſita;cuius tibiæ pars anterior,tenuis,& carnis expers,*Ocrea* appellatur,li.de oſſ.c.22.eadẽque infra genu *Anticnemion*,2.de anat.adm.c.4.poſterior carnoſa pars, *Sura*,& *Gaſtrocnemion* dicitur,16. de vſu part.c.8.

*Tilmata*, ſunt diuiſiones factæ in fibris muſculorum, dum ſcilicet illæ nimis diſtentæ, interdum rumpuntur, 4. de iis, quæ in medic.

*Titillatio oculorum*, vide *Mollities*.

*Toma*, pro *Phlebotomia* vſurpatum legimus, 2. de natur. human. 9.

*Tomi dentes*, τομεῖς, ſiue τομικοὶ, aliàs, *Incisorij*, dicuntur quatuor primi anteriores, ad cultri ſimilitudinem, ad eos cibos incidendos, qui mollitiem in ſe habent; ſicuti ad dura confringenda, alij vtrinque proximi conſtituuntur; cæteri ferè omnes dentes, *molares*, ſiue *maxillares* appellantur, lib. de oſſib. c. 4. quos etiam *Mylas*, id eſt, *Molas*, vocant, 11. de vſu part. c. 8.

*Tonica*, ſiue *Tonotica medicamenta*, ſunt, quæ extrinſecùs illiniuntur partibus neruoſis, ad robur hiſce conciliandum, 13, meth. cap. 22.

*Tonicus motus* eſt, qui exercetur imprimis à corpore laborante Tetano, duabus contrariis virtutibus oppoſitorum muſculorum, inter ſe quaſi pugnantibus, 1. de motu muſc, cap. 8.

*Tonos*, *Neruus* nuncupatur, ab ipſis operationibus: vti enim *Neruus* ἀπὸ τοῦ νεύειν, id eſt, à *flectendo*; ita *Tonos*, ἀπὸ τοῦ τείνειν, id eſt, à *tendendo*, deductum eſt, 1. de motu muſc. c. 1. vide *Neruus*. Vſurpatur etiam τόνος, pro vehementi deſiderio, magnoque conatu, qualis eſſe ſolet per dyſpnœas, & teneſmos; vt docuit Galenus, comment. 1. in prorrhet.

*Tonſillæ*, vide *Iſthmus*, *Pariſthmia*, & *Vua*.

*Tophus*, vide *Callus*.

*Topica remedia*, id eſt, *localia*, 13. meth. cap. 22. quæ loco affecto non priùs applicari debent, quàm totum priùs corpus purgatum ſit, ne his irritato affectu, plus etiam affluat ad membrum læſum, vitioſi ſucci, lib. de remed. part. fac. cap. 6.

*Torcular*, ſiue *Lenos*, eſt locus quidam vacuus, quaſi ciſterna in vertice capitis, in quem meningis duplicationes ſanguinem redundantem deducunt, vnde rurſum velut ab arce quadam, omnibus ſubiectis partibus, ſanguinis riui mittuntur, 9. de vſu part. cap. 6. & cap. 9.

cap.9. de anat.ad.c.1. Λοβὸς, nomen eſt profectum primum ab Herophilo, deinde ab Anatomicis vſurpatū.

*Tormina, Dyſenteria*, propriè non pro *vlceratione inteſtinorum*, vt plerique Medici ſolent, ſed pro *cruenta ex inteſtinis proluuie* ſumit Hipp. vt etiam, quando ex iecoris imbecillitate, cruenta dejiciuntur, affectio talis quoque *torminum* nomine appellatur: id quod & fieri, & dici à Medicis quoque videtur, 4. de art. 4. Fiunt autem *tormina*, & propter morſum vehementem, & propter ſpiritum flatuoſum, qui non habet exitum, ſed in inteſtinorum inuolucris eſt interceptus, & præter naturam detentus, 4.aph.11. vide *Dyſenteria*.

*Torpor*, eſt motûs & ſenſûs difficultas, diminutióve in toto corpore, & maximè in artubus à frigore, & compreſſione neruoſorum corporum, concitata, 1.de cauſ. ſympt. cap.5. Aliquando *torpor* ſignificat ventriculi in concoquendis cibis imbecillitatem, com. 3.in 6. de morb. vulg. 1.

*Tortio* eſt, cùm articulus quidem eſt illæſus, ſed neruoſæ circa ipſum partes tortæ, & p. n. contractæ ſunt; id quod maximè in iis contingit, quorum in vacuum greſſus dilabitur, 3.de iis quæ in med.31.

*Toxica*, hoc eſt, venena, quæ mortem inferunt, lib. de Dynamid. Τοξικὸν, apud Antiquos, certa quædam ſpecies veneni fuit teterrimi, nec tamen quid eſſet conſtare adhuc arbitror. Videatur Plin.lib.16.cap.10.

*Trachea*, ſunt aſpera medicamenta, quæ ſuffocata loca vlcerant, & exaſperant, libr. de Dynam. in procœmio. Τραχύτης, *aſperitas*, eſt vitioſa conformatio parti cui accidit, inæqualitatem abſumpto humore inducens. Huic contraria affectio λειότης, id eſt, *lænitas*, dicitur, ſuntque primi generis morbi, qui in formatione conſiſtunt, & à cauſis contrariis proficiſcuntur. Exaſperantur enim quæ priùs erant læuia; & læuigantur, quæ prius erant aſpera; illa quidem ab humorum acrimoniâ,

moniâ, aũt medicamentis adſtringentibus reſiccata, (ſunt enim & acria & adſtringentia poteſtate ſicca) hæc verò à pingui & lento humore madentia. Præcipuè verò in oſſibus hoc malum apparet, cùm non recte à Medicis curantur.

*Trachea arteria*, vide *Aſpera arteria.*

*Trachoma*, altera eſt ſpecies ſcabiei internæ palpæbrarum, aſpera, dolorem, & grauitatem faciens in oculis; humiditatemque nimiam ingenerans, lib. de ocul. part. 4. cap. 9. Prouenit ſæpè ex malâ curatione, affuſis nimium diu collyriis. Nam ſicut in vulneribus aliarum partium illita pinguia carnis excreſcentiam inducunt, ſic etiam in palpebrâ. Poteſt etiam ob diuturnam defluxionem excitari, ſed non mordacem: humor enim mordax, non palpebram, ſed oculum potius ipſum infeſtat. Hoc vitium ſunt qui δάσυμμα ſiue δασύτητα appellent. Attamen ea diſtinguit Aëtius, ſcribens δασύτητα eſſe inæqualitatem quandam palpebræ interioris ſuperficiariam, & cum rubore: τραχύτητα verò, ſiue τράχωμα, eſſe palpebræ internæ inæqualitatem & aſperitatem multò maiorem, adeò vt intra eam emineant veluti Milij grana, aut Erui ſemina cum dolore & grauitate. Malum autem vtrumque oculos habet humidiores. Idem verò, ſi intendatur, magiſque promineat, σύκωσις appellatur; tandem vbi ad extremum peruenit, τύλωσις. Τραχωματικὸν κολλύριον, eſt collyriorum certa ſpecies, tollendis oculorum aſperitatibus efficax. Τραχωματικὸν autem pharmacum dicitur, quod deterget ea quæ adhuc mollia ſunt, nec adhuc chirurgiam videntur poſtulare.

*Traductio*, eſt diducti oſſis in naturalem ſtatum reductio, lib. finit.

*Tragemata*, ſunt ea, quæ poſt cœnam, voluptatis inter bibendũ excitandæ gratiâ aſſumuntur, 1. de ali. fac. 34.

*Tranſlatiuus motus*, vide *Metalepticus.*

*Trāſpiratio* ſeu *Perſpiratio*, eſt inſenſibilis per poros diſſlatus excrementorum fuliginoſorum flatus, 1. de ſanitat. tuend. cap. 12. vide *Inſpiratio.*

*Tranſumptiuus motus*, quem *Metalepticum* vocāt, eſt, quo per machinas vtuntur plurimi, tùm architecti, qui Mechanici dicuntur, tùm Medici, qui organici nuncupantur, qualem motum natura muſculus conciliauit, quoniam neruorum principio exiſtens, Cerebrum & ratio, ibidem radicata, per neruos, tanquam habenas, muſculos laryngis E. G. intendit; ſic etiam neruus, qui à cerebro proficiſcitur, à ſuperiori loco per totum collū fertur deorſum, ad multam vſque thoracis partem, indéque rurſus redit vſque ad laryngem, vbi neruis in laryngis muſculos inſertis, quaſi à manibus quibuſdā, ſinguli muſculi deorſum trahūtur, 7. de vſu part. 14.

*Traulotes*, Latinis *Blæſitas* nominatur, qui hâc paſſione correpti ſunt, τραυλοὶ Græcis, *Blæſi* verò Latinis dicuntur, & ſunt, qui certas literas Alphabeti exprimere non valent. Affectio autem varia eſſe poteſt. Primum quidem breuitas linguæ, quæ tamē rariſſima eſt: Deinde eius intēperies humida & mollities. Hæ nāq; sūt naturalis balbutiei cauſæ, à quibus fit, vt lingua prioribus dentibus malè innitatur; breuior quidem propter breuitatem; humidior verò propter imbecillitatē. Humidiores enim linguæ muſculi non poſſunt firmiter ſtabiliri, quod eſt tamen neceſſarium ad literarum *t* & *r* pronuntiationem. Itaque eas tanquā *t* & *l* pronuntiāt, pro τραυλὸς dicentes τλαυλός. Plurimi quoq; balbutiunt ab externâ causâ, vt qui plurimum dicendo, aut tibiâ canendo, & ex febre vehementem linguæ ſiccitatem contraxerunt. Lingua enim his euadit imbecilla, nec propter ſiccitatem dilatari poteſt. Balbutiunt etiam aliquando ebrij, lingua & cerebro humore nimio perfuſis & prægrauatis. Itaque patet præcipuam ferè balbutiei cauſam ſitam eſſe in ſuperfluâ humiditate : pro

propterea ſcripſit Hippocrates balbos alui profluuio maximè corripi.

*Tremor*, vide *Palpitatio*.

*Tremor oculorum*, vide *Mollities*.

*Trichiaſis*, id eſt, *Pilare malum*, morbus eſt, in quo cum craſsâ vrinâ, veluti capilli vnà exeunt, 4. aph. 76. Siquidem talia quædam corpora in renibus poſſunt concreſcere,& ab humore craſſo & viſcoſo,vſto è calore, vt docet Galenus. Adhæc *Trichiaſis* eſt affectio, in quâ pili inutiles, & pungentes palpebris innaſcuntur, 4. de compoſ. med. loc. cap. 8. vide *Phalangoſis*. Prouenit malum hoc ex ſuperfluâ humiditate, ex quâ pili, tanquam herbæ in humidâ terrâ luxuriant, vel palpebræ ipſæ reſoluuntur, nimio humore redundantes. Τειχίασις etiam vocatur mammarum dolor, quem pilus aliquando mouet in poculo fortè hauſtus. Is autem non ſedatur,donec pilus vel greſſus ſpontè exeat, vel cũ lacte exugatur. Id mali genus etiam τριχίαν vocant.

*Triens*, hoc eſt, vnciæ quatuor,4. de compoſ. med. per loc. cap. 84.

*Triglochina*, ſiue *Triſcula*, figura eſt,qualis E. G. ineſt quinque membranis cordis,tribus in dexterâ parte, duabus in ſiniſtrâ conſiſtentibus, ſimilis figuræ triangulari, & telorum cuſpidibus, 7. de anat. adm. cap. 9.

*Trigóna medicamenta* ſunt, ex ſeminibus compoſita quæ ſicut ad torporem inducendum mitiora,ita in futurum ſunt minùs tuta: quibus omnibus vtiliùs anodyna ſumuntur, 12. method. cap. 1. Τρίγωνος, *Paſtillus*, in medicinâ olim celebris ad ſiſtendos dolores: eſt enim ſtupefactorius. Sic dictus fuit à figurâ, quâ fingebatur, non à numero medicamentorum. Conſtat enim quatuor medicamentis; ſemine apij,ſemine hyoſcyami, aniſo, & opio,ſed quorum pondera non ſunt eadem Galeno,Paulo, & Aëtio.

*Tripſis*, vide *Anatripſis*.

*Triſmos*,

*Triſmos*,ſiue *Tryſmos*, Latinis *Stridor*, eſt conuulſio muſculorum mandibularum,ex quâ fit dentium inuita concuſſio, 2. de cauſ. ſympt. c.2. Τρισμὸς, ſiue τρυσμὸς, ſonitum edit,ſed tenuem ex inſtrumentorum anguſtiâ. Ex flatuoſu autẽ ſpiritu cum exiguo humore efficitur.

*Triſulea* vide *Triglochina*.

*Tritæophyes* (quæ & *Tritæus*) *febris*,eſt tertianæ naturam ſapiens, quæ tertio die exaſperatur,& fermè in integritatem remittitur; ſed ſiqua febris, tertio quoque die exacerbatur, neque per minimum interuallum ita miteſcat, vt in eo febricitans propè ſinceram infebricitatem aſſequi videatur; hanc ſi quis *triæophyes* nominare velit, forſan & ipſe non ſine ratione in hanc ſententiam deſcendere videbitur,comment. 2. in 6. de morbi vulg. 23.

*Tritæus*, vide *Tritæophyes*.

*Triuus*, Græcè Τρῖβος, apud Hippocratem ſignificat eam corporis partem, cui ſiue ſtantes, ſiue ambulantes, ſiue ſedentes, ſiue iacentes, innitimur; vt ſtantibus nobis, atque ambulantibus, plantæ pedum; nates, ſedentibus; ſpina tota,ſupinis; cubito, innitentibus cubitus, 2. de his quæ in med. Sic etiam vt author eſt Galenus apud Hippocratem,locus tritus dicitur & calloſus.

*Trochantera*, Latinis *Tuberculum*,magni oſſis femoris proceſſum in ſpecie ſic vocant, 2. de anatom.adm. cap. 6. & libr. de oſſib. cap. 21. vide *Femur*.

*Trochiſcus*,vide *Paſtilli*.

*Trochlea brachij*,vide *Bathmides*.

*Tremata*, Latinis *Ictus*, nominat Hippocrates magnas noxas, ab aliquo extrinſecus, etiam ſine vulnere illatas, com. 5. in 6. de morb. vulg. 12. Vnde Hippocrates τετρωμένον vocat eum, qui quouis modo offenſus ſit.

*Tremos*, id eſt, *tremor*, 2. morb. 2.

*Tryſmos*,

*Tryſmos* vide, *Triſmos.*

*Tuberbula*, ſunt quædam ſpontè naſcentes, & celerrimè factæ inflammationes, quæ celerrimè in altum attolluntur acumen, & celerrimè ſuppurantur, & plurima horum in inguinibus, & alis, eſt generatio, quoniam in his partibus multi ſunt adenes, qui apti naturâ ſunt ad has ſuperfluitates promptè excipiendas, 3. aphor. 26. *Tuberculum* inſuper *Phyma* nominat Hippocrates, quod alibi ipſe ſolitus eſt vocare *Suppurationem*, Græcè *Empyema*, 7. aph. 8. de tumor, cap. 15.

*Tumor*, vide *Oncos.*

*Tunicæ cordis*, ſunt corpora tegentia extrinſecùs vtrumque ventriculum cordis, 6. de vſu part. cap. 8.

*Tunicarum* nomine, quidam ſola compoſita operimenta deſignant; alij autem craſſa; alij, niſi compoſita ſimul & craſſa extiterint, eis appellationem hanc non tribuunt. Ad eundē autem modum, & de *membranis* litigant; quibuſdam enim ſimplicitas ſufficit; aliis autem tenuitas; alij ambobus opus eſſe arbitrantur, vt ita nominētur; & niſi tenue fuerit ſimul, & ſimplex operimētū, id nolūt vocare mēbranā: At Antiqui certè, *tunicas*, *mēbranas*, *meningas*, præter hæc omnia alia operimēta ſic vocant; quos nos quoq; ſequentes, à vanâ quidem in nominibus garrulitate diſcedemus, 4. de vſu part. c. 9.

*Turgere*, verbum eſt tranſlatum ab animalibus concubitum appetentibus, ad humores: nam ſicuti illa ſtare loco non poſſunt, quâdam titillatione impulſa, eoque affectu concitata, motu feruntur turbulento; & ſic humores plerumque in motu vehementiore, atque transfluxu à partibus ad partes, in morbi principio, mouentes, titillantes, & quieſcere non permittentes, cùm & ipſi pariter moueantur, & transfluant, & perenni hâc ſuâ latione ægrum moleſtent, turgere dicuntur. Tales ergo dicuntur *humores turgentes*, qui ſunt in motu, latione, & fluxu, 1. aphor. 22.

*Tur*

*Turgidus dolor* eſt,qui à parte primariò affectâ, velvti è radice incipiens, celeriter in partes adiacentes transfertur, loc. aff. 2.

*Turgidus pulſus*,vide *Gracilis.*

*Tuſſis*,eſt vehementiſſima quædam efflatio,quâ plurimus ſimul, celerriméque foràs actus ſpiritus attrahit, propellitque vnà ſecum ſuo impetu, quæ vias ſuas obſtruunt, 2. de ſympt. cauſ. 4. Cùm enim externus aër in aſperas arterias trahatur, quæ cartilagineæ duræque ſunt, nec contrahi circa id, quod continent, poſſunt, incitatum hunc excogitauit ſpiritus exitum, quem vocant *tuſſim*, quo ſpiritus ſibi ipſi violenter,& cum impetu delatus, vias expurgat, non aliter quàm tubos, & fiſtulas erpurgant harum opifices,4.de cauſ.ſympt.3.

*Tuſſis ſicca*,in quâ nihil expuitur, 4. aphoriſ. 54.

*Tyloſis*;id eſt, *callus*; ſic autem nuncupatur, cùm in palpebris aſperitates ex ſenectute craſſiores, albidiores, & parùm ſenſiles extiterint, eóque minùs deleri poſſunt, lib Introd. cap. 15.

*Tympanias*,qui & *Tympanites*, Hydropis eſt ſpecies, in quo ſpiritus flatuſue craſſi, frigidi, totam thoracis ſuperiorem, & inferiorem regionem, tumentes facit, 4. acut. 111. vide *Aſcteis.*

*Tyneſmus*,qui & *Tineſmus*, & *Teneſmus*, appellatur, eſt recti inteſtini vehemens tenſio,& aſſidua deiiciendi cupiditas, paucis admodùm ſequentibus excrementis, quæ quidem ab initio pituitoſa & pinguia, progreſſu verò temporis,etiam abraſionis ſpecie deiiciuntur; & iis, quæ à ſupernis deſcendunt, haudquaquam miſceri videntur, 6. loc. aff. 2. *Tineſmus* (alibi dicit Galenus) vlcus eſt in recto inteſtino factum,quod quidem infert ſymptomata Dyſenteriæ ſimilia, nixus tamen multò vehementiores, quam ſunt dyſentericorum,3. de ſymptom. cauſ. cap. 2.

*Typhodes febres*,id eſt,Succendentes,vt *Cauſodes*,Incen

cendentes,ſunt,quarum media eſt *ſemitertiana*, 1.aphoriſ.12. Τυφώδης πυρετὸς, nomen eſt febris continuæ & ardentis, non per ſe quidem natæ & eſſentialis, vt vocant, ſed ſymptomaticæ, & à iecinoris eryſipelate excitatæ. Vbi enim viſcus id eryſipelate afficitur, febrem inde ortam, τυφώδη Veteres appellarunt, ſicut à ventriculi eryſipelate λειπυρίαν, & ab eo qui pulmonem infeſtat, κρυμώδη. Galenus comment. in aph. 42. lib. 7. vide *Febris typhodes*.

*Typhomania*,(quæ & *Typhonia*) eſt Delirus lethargus, vel Lethargicum delyrium, libr. finit. *Typhomia* appellatur,commiſtus affectus ex lethargo, & phrenitide, libr. de Comat. cap. 2. Ego verò, quoties ad finem vſque tùm deſipientia, tùm Coma perſiſtunt,affectionem hanc ex phrenitide, & lethargo miſtam, appello; quidam *Typhomaniam* vocauerunt, 1. prorrh. 1.

*Typus*, eſt ordo intentionum, & remiſſionum; *Periodus*,ſiue *circuitus*,eſt tempus intentionum,ac remiſſionum in morbis factum, lib. de Typis, cap. 2. ſiue, eſt formula quædam acceſſionis, cùm vel ſubſequitur, vel anticipat. Definitur quoque, quod ſit reditus ab eodem, ad idem, 1. criſ. 3.

*Tyria*, apud Arabes, & barbaram ſectantes medicinam,idem eſt,ac *Ophiaſis*; *Tyri* enim voce,*omnes ſerpentes*,& potiſſimùm *Viperas* intelligunt.

## V.

VAcuatio, Græcè Κένωσις,vide *Purgatio*.

*Vacuus pulſus* eſt, qui arteriæ eleuationem facit bulloſam,vt digitorum impreſſioni egreſſus,per vacua occurrat,1.de diff. pulſ. cap. 6.

*Vaginæ*,vide *Membrana dura*.

*Vaginalis tunica*,vide *Elytroeides*.

*Valga*,appellantur crura,in exteriorem partem vergentia; quæ verò in interiorem, *vara*, & *manca*, 3. de his,quæ in med. 31.

*Vapor*,

*Vapor*, humor eſt extenuatus, qui pluribus eſt in ſpiramentorum raritate, corporis mollitie, ſubſtantiæ fuſione, 1. ſimplic. 8.

*Varices*, ſiue *Cirſos*, venas omnes dilatatas antiqui appellabant, lib. de tum. 16. *Varices*, ſunt venæ latiores in coxis, teſticulis, & cruribus, quæ ex craſſo & melancholico ſanguine turgent, adeò vt pellente naturâ, ad partes ignobiliores, humores craſſos, & melancholicos, dictarum paſſionum generatio ſequitur, 6. aph. 21.

*Variciformis flexus*, vide *Flexus variciformis*.

*Varicoſus aſſiſtens*, vide *Genitalis, Glanduloſi aſſiſtentes*, & *Meatus genitalis*.

*Varicoſus Meatus*, vide *Genitalis*.

*Varus*, exiguus duruſque tumor eſt, in faciei cute obortus, Græcè *Ionthos*, qui differt à ficoſis tumoribus in mento prouenīētibus, non ſolùm quod ex craſſo humore conſiſtat, verùm etiam quod participet tenui quâdam ſanie, ratione cuius facilè vlceratur, non rectè, atque ex arte curatus, lib. de remed. part. fac. cap. 11. vide *Ionthos*, & *Ficoſus tumor*.

*Vaſa deferentia*, vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

*Vaſa ſpermatica, Seminaria*, quæ vulgò *Præparantia* appellantur, vide *Glanduloſi aſſiſtentes*.

*Vehemens pulſus* (ſiue *Validus*, & *Fortis*) eſt, qui violenter tactum impellit, & quaſi ferit: *remiſſus*, ſiue *languidus*, qui debiliter, de pulſ. ad Tyron. capit. 3. & lib. 3. de differ. pulſ. cap. 5.

*Vehementia morbi*, eſt ea, quam *magnitudinem* vocant; & *mos morbi*, quem *modum* ſiue *naturam morbi* appellant, 1. criſ. 3.

*Vellicationes*, ſeu *diſcerptiones*, iunioribus Medicis appellantur *conuulſiones*, quæ in *fibris muſculorum* contingunt, dum nimis intentæ, interdum rumpuntur, 3. de luis, quæ in med. 30.

*Vena*, φλέψ, eſt vas ſpermaticum, vnâ conſtans tunicâ,

nicâ, fibris triplicibus contextum, ſanguini deferendo deſtinatum : *venæ* etiam nomine, *arterias* comprehenderunt Veteres : quo ſenſu Plato in Timæo, venas à corde oriri aſſerit, vt teſtatur Galen. 6. de Placit. vide *Arteria*. Prodit autẽ Vena omnis ab hepate, quæ modò verè & ſimpliciter Vena dicitur. Nam ſiquis contẽdat Venam arterioſam à dextro cordis ventre naſci, vt certum id eſt, ſic ea non ſimpliciter Vena dicitur. In vniuerſum autẽ duæ ab hepate oriuntur ; vna, à ſimâ eius parte ; altera, à gibbâ. Quæ ex ſimâ oritur, variis nominibus appellatur, *μεγάλη, ἡ ἐπὶ τὰ πύλας, μέγαλη ἐπὶ πύλας*; & *στελεχιαία*, quod ſit aliarum velut quidam truncus : Vulgò *Vena porta* dicitur. Hæc in ſimâ parte hepatis quinque interdum pluribus paucioribuſve radicibus actis, & poſtea in vnum truncum coaleſcẽtibus, jecinoris portis vna amplaque egreditur: paulóque poſtea in duos maiores ramos diuiditur, quorum vnus lienem petit, alter fertur in meſenterium, vterque in quamplurimos ramos diuiſus. Quæ autem à gibbâ parte jecinoris proficiſcitur, pluribus ſimiliter nominibus vocata eſt ab ipſo Gal. *μεγίστη, κοίλη, ἡπατίτης*. Ea venariũ omnium capaciſſima eſt, ſparſiſque aliquot radicibus intra jecoris partẽ gibbã ſimiles Venæ portæ radices ſpectãtibus, & propemodũ tangẽtibus, mox ſeu truncus vnus emergit, nec multò pòſt in ramos duos ſcinditur, quorũ vnus in ſuperiores, alter in inferiores partes fertur.

*Vena arterioſa*, vide *Arteria venoſa*.

*Vena axillaris*, vide *Axillaris vena*.

*Vena azygos* Græcè, *Coniugio carens* Latinè, vulgò *Vena ſine pari*, ea eſt, quæ in quibuſdam animantibus iuxta cor adnaſcitur ; in quibuſdam verò vt in hominibus, ex eâ emergit parte, quâ cordis aurem dextram Vena caua tangit ; Hinc, ſi quidem emergens, humiliùs depreſſiúſque per cor defertur, atque in ſpinam contorquetur, 1. acut. 10.

*Vena*

*Vena Baſilica*, vide *Axillaris.*

*Vena capillaris*, vide *Apanthiſmos.*

*Vena capitis*, vide *Humeraria.*

*Vena caua*, vide *Caua vena.*

*Tena cephalica*, vide *Cephalica vena.*

*Vena communis*,vide *Cõmunis vena*,& *Media vena.*

*Vena coniugio carens*, vide *Vena azygos.*

*Vena coronalis*, ſiue *Stephaniæa*, vide *Vena Periſtephaniæa.*

*Vena craſſa*, vide *Craſſa vena.*

*Vena cubiti externa*, vide *Humeraria.*

*Vena cubiti interna*, vide *Axillaris.*

*Venæ emulgentes*, vide *Emulgentes venæ.*

*Venæ* & *Arteriæ vmbilicales* ſunt, quæ vteri acetabulis adhæreſcunt, quibus fœtus in vtero alligatur, & per quas alimentum trahit, 1.de ſemin.

*Venæ guidez*, vide *Apoplecticæ.*

*Venæ hæmorrhoidales*, vide *Hæmorrhagia.*

*Venæ iugulares*, vide *Apoplecticæ.*

*Venæ meſaraicæ*, vide *Meſenterium.*

*Vena funis brachij*, vide *Funis brachij.*

*Vena hepatica*, vide *Axillaris.*

*Vena humeralis*, vide *Humeraria.*

*Vena iecoraria*, vide *Caua vena.*

*Vena iſchiadica*, vide *Iſchiadica vena.*

*Vena lata*, & *magna*, dicitur *Vena humeralis*, 1. de art.53. licèt cõmuniter Medici,& Anatomici, *magnam* vocant *Venam Portæ*,ſicut *Cauam*,*maximã* appellant.

*Vena manifeſta*, vide *Manifeſta vena.*

*Vena media*, vide *Communis.*

*Vena nigra*, vide *Media cubiti vena.*

*Vena Periſtephaniæa*(Latinis *Coronaria*)eſt,quæ cor ipſum coronat, principiúmque ſui ortûs extra membranas habet, 6.de vſu part. cap.14.

*Vena Poplitis*, eſt ramus medius Venæ cauæ, qui

deorſum ad Poplitem fertur, vbi vulgò *Vena poplitis* dicitur, & per profundum Suræ procedens, non modicam in muſculos eius ramorum ſobolem ſpargit, atque ob id hæc vena *communis*, ſeu *media*, dicitur, quemadmodum etiam in manu, lib. de diſſ. ven.

*Vena porta*, vide *Caua vena*.

*Vena purpurea*, vide *Communis vena*, & *Media vena*.

*Vena ſaluatella*, videv *Saluatella vena*.

*Vena ſaphena*, vide *Saphena vena*.

*Vena ſine pari*, vide *Vena azygos*.

*Vena ſplenica*, vide *Splenica vena*.

*Veneticos oculos* appellant eos, qui ſuffuſione affecti ſunt; fiunt autem *Venetici oculi* duobus modis, vel propter aquam, ſi nimiùm fuerit coagulata; vel propter ſiccitatem, quam patitur cryſtallinus humor, lib. de ocul. part. 4. cap. 12.

*Ventralis diſpoſitio*, vide *Cœliaca*.

*Ventrem ſuperiorem*, Veteres appellant *Thoracem*; alimenti autem receptaculum, ſiue abdomen, omneque id, quod à ſepto tranſuerſo eſt, *ventrem inferiorem*. Interdum autẽ *ventrem ſuperiorem* nominabant, in quem cibi aſſumuntur, quæ ab eo ſunt omnia, *ventrem inferiorem*; Interdum quoque ſola ſic nominant, *craſſiora inteſtina*. Denique ſunt, qui Colon duntaxat, *ventrem inferiorem* vocant, 4. acut. 112. 7. aphor. 38.

*Ventriculus* eſt, in quem primò animalia cibum pertrahunt, 6. de anat. adm. cap. 2. Aliquando *ventriculi os ſuperius* per abuſionem, pro *ſtomacho* ſumitur, lib. de cur. rat. per ſang. cap. 1.

*Vermiculans pulſus* eſt, cùm ſpecies nobis tangentibus exhibetur quaſi perreptantis arteriam vermis, vndarum in modum inſurgentis; idem ille paruus eſt languidus, & creber. Sin autem non paruitati, ſed magnitudini ſit adjunctus, dicitur *Vndoſus*: ſi ad extremam deueniat remiſſionem, crebritatem, & paruitatem,

tatem, *formicans* dicitur, de Pulſ. ad Tyronem, cap.8. & 1. de differ. pulſ.26. & 27.

*Vermiformis excreſcentia*, ſiue *Epiphyſis*, vide *Vermis Cerebri.*

*Vermis cerebri*, eſt obſtaculum quoddam, quod habet pars ea, quâ à medio Cerebri ventriculo, ad poſteriorem itur, cuius forma eſt ſicut pinea, libr. de ocul. part.2. c.2. Quin particula quædam Cerebri incumbit meatui, qui eſt à Cerebro ad Cerebellum, quæ circumſcriptionem obtinet figurâ vermi ſimilem, in lignis enaſcenti: Hinc etiam Anatomici *excreſcentiam* & *proceſſum vermiformem*, corpus hoc, quod totum meatum contegit, vocant, 9.de anat. adm.5. dicitur & *vermiformis epiphycautes*, 9.de anat.adm.cap.5. ac *vermiformis epiphyſis*, 8.de vſu part.cap.14.

*Vernaculus morbus*, vide *Communis*, *Endemus*, & *Epidemius.*

*Verricularis*, vide *Amphibleſtroeides.*

*Verrucoſa*, vide *Dura vlcera.*

*Vertebra*, vide *Dorſum.*

*Vertex*, *Apex*, aut *Mucro cordis*, eſt inferior viſceris terminus, figurâ turbinatus, qui infernæ pectoris oſſis regioni cohæreſcit, vbi etiam mucronata cartilago conſtituitur, 7.de anat. adm. cap.3.

*Vertex capitis*, (Græcè Κορυφὴ) in media capitis regione, ſinciput ſuperante, eſt collocatus: vnde velut à centro circulus, capillorum prouentus, incipere videtur, lib.Introd.c.10. Sunt qui eo nomine intelligant capitis partẽ inter ſinciput & occiput mediam & ſummam: Ea ςεφάνη propriè dicitur. Sunt verò qui partem eam capitis interpretentur, in quâ capilli alij ad dextram, alij ad ſiniſtram inuertuntur, vt non ſit aliud κορυφὴ, quam linea illa, quæ capillos in duas partes diſtinguit. Vnde & Δικόρυφοι, id eſt, *Biuertices*, dicuntur, non ij quidem, quibus os ſummum capitis geminum

ſit, ſed illa potiùs linea diſcriménque capillorũ. Rufus *κορυφὴν* definit id quod in medio eſt, per quod maximè voluuntur capilli. Id quod etiam ſecuti Latini, *verticem* dixerunt, à *vertendo*, nimirum propter flexum capillorum, quod illic velut in gyrũ ij vertantur: Quam etiam ob cauſam quidam ex Græcis, *ἑλιγμὸν*, & *πόλον ἀπὸ τοῦ πολεῖν*, hoc eſt, à *vertendo*, eandem partem appellarunt.

*Vertigo*, eſt affectio, quâ caput abſque externis cauſis in gyrum circumagi videtur, 4.acut.42. vide *Scotodinos*.

*Veſica fellis*, vide *Cyſtis Choledochos*.

*Veſtigium*, vocatur inferior pars pedis, 2.de fractur. cap.10.

*Veternus*, eſt grauis ſopor, de cauſ.morb. cap.5. ſiue ignauia & ſtoliditas cum ſomnolentia, 1.prorrhet.31. & 2.aphor.5. Dicitur autem *Veternus*, quaſi *veteranus morbus*, qui *Lethargus* vocatur, in quo ægri veteranorum, id eſt, ſenum more, inexpergiſcibili ſomno detinentur. Terentius in Eunucho.

*Vibratio*, ſiue *Agitatio*, eſt violentus totius corporis huiuſque partium motus, vt conquieſcere non liceat, etiamſi ſtrenuè admodum renitaris; differens à *Tremore*, qui, niſi partem mouere velis, non accidet, lib. de trem. palp. cap.6.

*Vibratus pulſus*, (Græcè Κλονώδης,) vide *Conuulſiuus*. Hic pulſus perpetuò durus eſt, & propter duritiem vehemens. Fit autem cùm valida eſt facultas, inſtrumentum durum, & vrgens vſus, quorum vnum ſi abſit, *vibratus* fieri non poteſt. Galen.

*Victum* appello, non hunc tantùm, qui cibo, & potione conſtat, verùm etiam, qui omnibus aliis, vt otio, exercitatione, balneo, venere, sõno, vigiliis, & omnibus, quæ quouis modo fiunt in humanis corporibus, ipſamque adeò viuendi rationẽ, com.3.in 3.de morb.vulg.9.

*Villi*, vide *Fibra*.

*Vina*

*Vinacia*, ſunt ſolidæ vuarum reliquiæ, cùm in torculari ſuccus ipſarum omnis expreſſus fuerit, 2.de aliment. facult.9.

*Vinum aparachyton*, id eſt, originale, cui marina aqua nō eſt addita,4.de comp.med loc c.7.cui proindè opponitur *vinum tethalaſſomenon*,3.acut.2. Ἀπαράχυτος οἶνος,dictum vinum eſt ad eius laudem à mercatoribus, quaſi purum & ſincerum,nec adulteratum aqua marinæ miſturâ,tanquam per ſe ſatis firmum & generoſum. Neque enim nobilibus vinis miſceri ſolet aqua marina,ſed imbecillioribus, quæ θαλάσσια & τεθαλασσώμενα ob id dicebantur, vt eo quaſi fuco adulterata, calidiora & acriora viderentur, tum vt faciliùs à mercatoribus conueherentur, & longæ viæ incommoda perferrent, atque etiam diutiùs ſeruari poſſent. Sed temperandi ratio varia fuit, vt docet Dioſcorides. Alij, inquit, ſtatim cùm decerptæ ſunt vuæ, aquam maris admiſceut. Alij, in areâ vuas Sole ſiccant, quibus calcatis, marinam adjiciunt. Alij, paſſas priùs vuas, in doliis marinâ aquâ macerant, mox calcatas exprimunt: quod tamen magis paſſi generibus adſcribitur. Omnia eiuſmodi vina ſiccant, ſitimque inducunt, pro modo aquæ marinæ admiſtæ ſtomacho aduerſantur, neruos infeſtant, aluo tamen apta eſſe, Dioſcorides prodidit. Fuerunt huius generis, vt idem ait, vina Coa & Claromenia, quæ propter plurimæ aquæ marinæ miſtionem facilè corrumpuntur, flatus mouent, aluum turbant,& neruis officiunt. Splenicis quidam Veteres exhibuerunt.Dioſcor.lib.5.meminit etiam vinorum ἀπαραχύτων, quæ admiſtam ſapam recipiant: quæ quidem reuera ἀπαραχύτα ſunt, id eſt, aquæ marinæ expertia, ſed tamen alio liquore adulterata,ſapâ ſcilicet immiſtâ.

*Vinum vinoſum*, vide *Hydatodes*, & *Oenodes*.

*Virtus naturalis*, vide *Virtutes*.

*Virtus ratiocinatrix*, vide *Virtutes*.

*Virtus vitalis*, vide *Virtutes*.

*Virtutes*, (quas *facultates* Medici vocant, Plato *animas*) ſunt tres illæ, quæ toti corpori, ex principiis, ſuo veluti fonte diſtributæ, animal gubernant. Prima, *naturalis*, *altrix*, *appetitrix*, *alterans*, & *concoquẽs* appellatur, 2.prognoſt.26. ad nutriendum animal neceſſaria, ſtirpibus communis, quæ Iecur veluti pro fonte habet; canales verò, ab hoc in totum corpus ſparſos, obtinet ipſas venas. Altera, *facultas*, ſeu *anima vitalis*, & *animoſa* appellatur *virtus*, quæ non modò vt ſtirpibus, aut vitâ præditis, ſed etiam vt animalibus, anima eſt inſita, ſedem habens in corde, cuius canales arteriæ ſunt. Poſterior, *Ratiocinatrix*, in Cerebro domicilium habens, voluntariis actionibus, vnà cum ſenſibus præſidens, cuius canales ſunt nerui, ſenſum motumque in totum animal deferentes, 9.method.10.

*Vitalis motus*, vide *Motuum ſpecies*.

*Vitellina bilis*, quæ & *Lutea* dicitur, vide *Bilis pallida*.

*Vitiliginum*, quas *Alphos* vocant, *generatio* ſimilis eſt generis, cum eo affectu, quem *Leuce*, ſiue *albam vitiliginem*, Arabes, *Albaras* appellant, non tamen ſub iis tota caro vitiatur, vt in *Leuce*, ſed in ſummo corpore, veluti ſquamæ quæpiam, *Vitiligines* infiguntur; albæ quidem, ex pituitoſo; nigræ, ex melancholico ſucco exortæ, 3.de ſympt.cauſ.c.2. In *Vitiligine* autem alba, fit nutrimenti appoſitio, non aſſimilatio, 1.de nat.fac. c.11. Ἀλφὸς eſt vitioſa macula & fœda in corporis cute apparens, & ex malo corporis habitu excitata, ſed ſine manifeſtâ cutis aſperitate, ſine ſquamis, ſine exulceratione. His enim notis à pſorâ, lichene, & leprâ, cæteriſque huius notæ tumoribus diſtinguitur. Dicitur ex eo quod colorem cutis immutet. Immutare enim apud Veteres ἀλφαίνειν dicebatur. Eſt autem ἀλφὸς non totius quidẽ carnis affectio, ſicut Cancer & Elephas, ſed ſummæ modo carnis cutiſque ab improbo ſanguine, aliàs pitui

pituitoſo, aliàs autẽ melancholico proueniens, qui cùm probè adhæreat affectæ parti, non tamen aſſimilari poteſt. Eius tres ſpecies ſunt, ἀλφὸς, μέλας, λεύκη. Vtrum autẽ aliquod horum ſanabile ſit, an non ſit, experimẽto facili colligitur. Incidi enim cutis debet, aut acu pungi. Si ſanguis exit, quod ferè fit in duobus prioribus, remedio locus eſt: ſi humor albidus, ſanari non poteſt.

*Vitreus humor*, à Praxagora appellatur *vitrea pituita*, pituitæ ſpecies eſt frigidiſſima; quippe vitro fuſo, tùm colore, tùm ſubſtantia haud abſimilis, 2. loc. aff. 5.

*Vitreus oculi humor*, vide *Hyeloeides*, & *Cryſtallinus*.

*Vlcera dura*, vide *Ochthode*, & *Dura vlcera*.

*Vlceratio oculi*, eſt ruptio circa corneam tunicam, quæ vel ex ictu, vel ex phlegmone oritur, lib. finit.

*Vlcus*, quod Græci *Elcos*, vide *Vnionis ſolutio*.

*Vlcus depaſcens*, vide *Phagedanas*.

*Vlna*, vide *Cubitus*.

*Vlomelia*, id eſt, *ſolimembria*, eſt totius corporis, ex membris compago, 1. de vſu part. 8.

*Vmbilicus*, nihil aliud eſt, quàm multitudo magnorum vaſorum, quæ ex multis paruis venis, & arteriis, & propaginibus earundem per totum Chorion diſperſis, conflata eo loco vnitur, per quæ ipſiſſima vaſa, & ſanguis, & ſpiritus, ad fœtum deriuatur, in medio vrinaculum habentium, lib. de diſſect. vulu. cap. 10.

*Vncia*, habet drachmas octo, quæ drachmæ etiam *Holce* dicuntur; Drachma habet ſiliquas duodeviginti, alij dicunt ſcrupulos tres: ſcrupulus, ſiue ſcruptulus, habet obolos duos, (hodiè gr. xx.) obolus ſiliquas tres, lib. de pond. & menſ. cap. 3.

*Undoſus pulſus*, vide *Vermiculans*.

*Ungnis*, ſiue *Vngula*, vide *Pterygium*.

*Vnio*, vide *Proſtheſis*.

*Vnionis ſolutio*, ſiue *Continuitatis ſolutio*, eſt morbus, in quo partes, quæ ſecundum naturam vnionem acceperunt,

perunt,inter ſe ſoluuntur,libr.de cõſt.art.c.6.quæ quidẽ vnionis ſolutio,ſi in oſſe fiat,dicitur *Fractura*,ſeu *Catagma*; in neruoſis muſculorũ partibus ex diſtẽtione,*ruptura*;in fibris,*Conuulſio*,ſeu *Spaſma*;in carne ex vulnere,*Inciſio*;ex aliquo acuto,*Pũctura*, ſeu *Punctio*, ex aliquo graui,*Cõtuſio*;ex eroſione in oſſe,*Teredõ*,in carnoſis partibus, *Vlcus*; in inſtrumentalibus & ligamentis, *Auulſio*,ſiue *Apoſpaſma*, ibidẽ;in vaſis muſculiſque,ex violẽto ictu,vel graui caſu,vel alio quopiã valẽte motu excitata,*Rhegma*,& *Thlaſma*;cũ cõtuſione & ruptione, *Ecchymoſis*,4.met.1.ab aliquo acuto occursãte,atq; abſcindẽte,*Inciſio*,*diſſectio*, & *Sedes*,l.de cauſ. morb.c.11.

*Vniuerſalis morbus*,vide *Communis*.

*Vniuoca*, vide *Æquiuoca*.

*Vocis organa* voco,per quæ ſpiritus redditus vocem efficit; hæc ſunt aſpera arteria, guttur, fauces, veluti ſpiritus plectrum, per ipſas tranſeuntis; nam hæc vocis inſtrumentum ſunt,vt locutionis, lingua.

*Vola manûs*,nominatur ſupina pars manûs,iuxta pollicem aſſurgens, Græcè θέναρ;cui pars oppoſita,*Hypothenar*,& *Subuola* vocatur,1. de vſu part. cap. 17.

*Voluntarius motus*,vide *Motuum ſpecies*.

*Voluuloſa,Stomachi ſubuerſio*,vide *Subuerſio*.

*Voluulus*,vide *Chordapſus*,& *Ileos*.

*Vomica*, vide *Fiſtula*,& *Sinus*.

*Vomitus*,& *Nauſea*,expultricis facultatis ventriculi deprauati motus ſunt,ad ea,quæ huius in cauitate continentur,noxia quàm citiſſimè per ſtomachum vacuãda; Nec idem eſt vomentibus & ſingultientibus motus, quippe in vomitionibus ea,quæ in capacitate ſunt ventris,reiiciuntur; in ſingultu, quæ in ipsâ ventriculi ſunt ſubſtantiâ,& fibroſis nexibus ſimili ſcilicet tùm affectu,tùm motu, qualis eſt iis, qui ex intemperie tuſſiunt, omnibus nimirùm ventriculi partibus,quod ſibi moleſtum eſt,expellentibus,3. de ſympt.cauſ.c.2.

*Vrachòs*, appellatur meatus & ligamentum, quod infantis vmbilico inſeritur, ex quo etiam ille enaſcitur,& ſuſpenſus eſt, qui ipſe meatus mutuo congreſſu quinque vaſorum vmbilicalium abſoluitur; nam à venis, quæ ſecundas implent, binæ prodeunt venæ, ab arteriis ibidem ſitis, itidem binæ arteriæ, & à neruis vnus neruus, qui complicari mutuò, vmbilicum abſoluunt, lib. Introd. cap. 11. vide *Vmbilicus*,& *Vrinaculum*. Ουραχὸς, ſiue ὀυραχὸς, allantoeides tunicæ eſt initium, perforaturque ſatis lento & euidenti meatu ad fundum veſicæ ipſius fœtus, ſic vt allantoeides cum veſicâ τῷ ὑραχῷ, qui medius inter vtraſque eſt, coniungatur. Per eum vrina fœtus defertur in allantoeidis cauitatem longam, anguſtam, rotundam, quæ in ipſius fines magis effunditur, ne amnion, chorion, vterum, ipſumque fœtum premat. Neque enim vrinam retineri intra veſicam expediebat, neque per veſicæ ceruicem reddi, ne fœtui circumfuſa, eius cutem exulceraret.

*Vranicus*, id eſt, *paruum cœlum*, quod Latinè *palatum* dicitur, pars eſt oris ſuperior, à cœli ſimilitudine nomen accipiens, lib. finit. quod in cœli modum cameratum ſit. Dicitur etiam ὀυρανὸς.

*Vrentia*, vide *Cauſtica*.

*Vreteres*, ſunt meatus quidã oblongi,& fortes, *Pori vrinarij* dicti, qui renes veſicæ cõmittunt, ducentes per colatoria, vrinas à sãguine ſegregatas, ad veſicam, 5. vſu part 5. Qui vrinarij meatus, nec *arteriæ* ſunt, cùm nec pulſent, nec duplici cõſtent tunicâ; neq; *venæ*, quia ſanguinẽ in ſe nullũ continent, nec ſimilem omninò venæ habent tunicã; à neruis autem plùs diſtant, quàm à iam dictis, 1. natur. fac. c. 6. Οὐρητῆρες & ὀυρητικοὶ πόροι dicuntur Græcè. Habetur autẽ vtrinq; vnus, qui cõſtans tunicâ tenui, ſed denſâ,& fibris tantùm obliquis textâ, à renis ſinu per eius ſimã partem ſuper lũbos fertur, vbi alteram à peritonæo tunicã venulis & arteriis intertextam

mu

mutuatur ; tandem verò inter veſicæ tunicas ſpatio breui interlapſus,paulò ſupra veſicæ os in ipſius capacitatem erumpit. Ad ipſum autem foramen membranulæ geminæ ex veſicæ corpore propendent, veluti proceſſus quidam,quæ vrina in veſicam ab vretere delabente cedunt & aperiuntur, eædéque,vbi veſica plena eſt, vrinam in vretera regeri & remeare prohibent.

*Vrethra,* ſiue *Vrithra,* eſt meatus penis, vrinæ reddendæ accommodatus, quem & *fiſtulam vrinariam* appellant, 4. aph.82. Oritur à ceruice veſicæ, , 1. hoc aff. 1. vide *Fiſtula vrinaria.*

*Vretica,*vide *Diuretica.*

*Vrina,* quam Græci οὖρον vocant, eſt excrementum tenue & aquoſum ſanguinis, 5. vſu part. 5. vide *Lotium.*

*Vrina optima,*cuius ſedimentum album, & læue, & æquale extiterit omni tempore, vſque dum iudicatus fuerit morbus, lib. de atrâ bile, cap. 8.

*Vrinaculum*, quod Græci οὐραχὸν vocant, eſt & dicitur illud, quod ex venis duabus, totidemque arteriis, & vno neruo ſimul in χορίῳ, ſiue muliebribus locis, quandam quaſi caudam conficit: hoc meatu, qui à ſupremâ fœtus veſicæ fundi regione, per vmbilicum in cauitatem pertinet, quæ inter ſecundum & tertium conſiſtit inuolucrum, lotium in alantoeideâ tunicam deriuatur. Hunc ſoler natura excogitauit atque fabrefecit,vt fœtus vrinam, longiùs à corpore ſummoueret ipſius, & ne per veſicæ ceruicem vrina reddita,admotaque teneræ cuti, ipſam ſuâ exulceraret acrimoniâ. Apud Hippocratem lib. περὶ καρδίας, ita legitur: Οὐδὲ τῆ καρδίης νέμεται τὴν ἐσχατιὴν, ἀλλ' ἐγκαταλείπει τὸν οὐραχὸν καὶ στερεόν ἐστιν vbi pro *mucrone cordis* ſumitur. Vel breuiùs: *Vrinaculum* eſt meatus, qui ex fundo veſicæ exortus,lotium in tunicam allantoeidem prægnantis mulieris deriuat ; quæ ita à ſimilitudine figuræ, quam

quam habet cum inteſtinis, appellatur, 15. de vſu part. cap. 15, vide *Vrachos*, & *Vmbilicus*.

*Vinarij*, vide *Vretes*.

*Vrinarius meatus*, Græcè οὐραχὸς, οὐρῆθρα, vide *Vreteres*.

*Vrinæ difficultas*, & *ſuppreſſio*, vide *Iſchuria*.

*Vrinæ profluuium*, vide *Diabetes*.

*Vrinæ ſtillicidium*, vide *Iſchuria*, 3. aphor. 16.

*Vrinæ ſubſtantia*, vide *Conſiſtentia*.

*Vron*, vide *Urina*.

*Vteraria*, vide *Hyſterica*.

*Vteri ſuffocatio*, eſt reſpirationis ob vterum p. n. affectum ablatio, quæ & *Apnœa* vocatur: eandemque *Vterinam ſuffocationem*, & *ſtrangulationem* appellant, 5. aph. 35. denique & *Hyſtericum morbum*, 4. de cauſ. pulſ. 22.

*Vteri Rheuma*, vide *Menſes*.

*Vterus*, Μήτρα, *Vulua*, & *Matrix* appellatur, eſt ea corporis pars, quæ mulieribus ad concipiendum & pariendum, à naturâ eſt conceſſa, 6. loc. aff. 5. Magnitudo mediocris vteri longa vt plurimum eſt vndecim digitos, à fundo ad pudendum. Ad illa autem præcipuè cornibus extenditur. Diſtinguitur autem vterus ſinu duplici, quem κόλπον appellant, dextro & ſiniſtro per illam tunicæ propriæ in medio glutinationem ſuturâ quidam, qualis ſcroto ineſt, obſcuriore tamen foris deſignatam. Vteri os in virginibus & vtero gerentibus, & ſterilibus, & parere ceſſantibus eſt glandi virili perſimile: parturientibus verò & recens enixis adeò extenditur & patet, vt nihil eius ſuperſit, ſed cauitas vnà propè æqualis à fundo vteri ad pudendum appareat. Id os à conceptu multum contrahitur, teſte Hippocrate, mediocriter autem aperitur, dum ſemen recipit, aut ipſum excernit, vel menſes: idem os epiploon inter veſicam & vterum illapſum in valde obeſis comprimit, & conceptum impedit, vt ſcribit Hippocra

pocrates. Vteri collum eſt corpus muſculoſum carne durâ & cartilaginoſâ conſtans,in annos ſemper magis durum & cartilaginoſum euadens,ita vt vetulis iam ſit ſimile ſummitati aſperæ arteriæ, vt rectè comparauit Herophil.Colli autem vteri os, *Cunnus* Latinè dicitur.

*Vtricularij*,vide *Hyderici*, & *Aſcites*.

*Vua*,vide *Gargareon*,& *Staphyle*.

*Vuæ, Pariſthmia*, & *Tonſillæ*, nihil aliud ſunt quàm inflammationes: *Vuæ* quidem Gargareonis; *Tonſillæ* verò adenum eorum, qui in principio faucium inter ſe oppoſiti ſunt, quemadmodum *Pariſthmia*, corporum eorum, quæ in faucibus ſunt. Videtur autem Hippocrat. non omnem Gargareonis inflammationem *Vuã* nominare, ſed vnam ſolam ſpeciem, quâ Gargareonis terminus ſimilis acino vuæ eſt, lib. de tumor. cap. 17. vide *Staphyle*,& *Gargareon*.

*Vuæ vinoſæ*, quæ nullum vehementem qualitatem habent, 2. de aliment. fac. cap. 9.

*Vuea oculi tunica*, vide *Rhagoeides*, & *Cærulea*.

*Vuiformis*, vide *Rhagoeides*, & *Cærulea*.

*Vulgaris morbus*, vide *Communis morbus*.

*Vulſio* (aut potiùs *Diuulſio*) eſt, cùm fibræ muſculorum nimis diſtentæ rumpuntur; aliàs *Diſcerptio* appellatur, 3. de iis,quæ in med. 30.

*Vulua*,vide *Hyſtera*,& *Vterus*.

*Vulua*,vide *Staphyle*.

## X.

XErophthalmia, ξηροφθαλμία,id eſt, *arida lippitudo*, dicitur,cùm anguli oculi vlcera, & aſpritudinem, pruritumque contraxerũnt,palpebræ inſuper rubent,& lachryma ſalſa,& nitroſa ab oculis profluit,lib. Introd. cap. 15. vide *Sclerophthalmia*.

*Xerote*, ξηρότης, ſiccitas vna eſt ex quatuor primis qualitatibus. Eam autem quadruplicem in nobis accidere,

dere, Galenus annotauit lib. 7. meth. quarum prima eſt, quæ in exilibus venis & arteriis cuiuſque particulæ propriis conſiſtit, quæ prouenit ex ſanguinis penuriâ. Secunda eſt, cùm propria humiditas, vnde partes nutriuntur, omnino eſt aſſumpta. Continetur ea in omnibus animalis partibus, ceu ros quidam per eas ſparſus. Eſt præterea ſiccitas vtique quum ea quorum ſubſtantia ex humore concreto conſtat, ſicut caro & adeps, ſunt liquata. Quarta eſt prorſus inſanabilis, ſi cõſummata fuerit; eſt autem prorſus conſummata, vbi ſolida ſimilarium partium ſubſtantia reddita eſt ſiccior. Quippe quod ſenium eſt in morbis, id ſicca intemperies eſt in ægris. Porrò eiuſmodi ſiccitates proueniunt ex diuturnis euacuationibus, quæ vel ex ventris profluuio, vel inteſtinorum læuitate, vel dyſenteriâ, aut diuturnis vomitibus, aut vigiliis, aut tali aliâ de causâ proueniunt, aut longi temporis fame, & febribus ardentibus longis, atque vt in vniuerſum dicatur; quæcumque ipſas animalis ſolidas partes vehementer exſiccant, ſicuti & hecticæ febres.

*Xerotribia*, id eſt, *ſicca frictio*, 8. method. 2.

*Xiphoeides*, vide *Pectorale os*, & *Cartilago enſiformis.*

*Xyſter*, vides *Aures.*

## Z.

ZOogonia, Ζωογονία, eſt eſt, animalium perfectorum generatio vniuoca, libr. de conſtitut. art. cap. 13.

*Zulapium*, Actuarius, & alij recentiores Græci, barbarâ voce appellarunt id, quod hodiè *Iuleb* & *Iulepum* itidem barbaro vocabulo nuncupamus: fit è ſtillatitio liquore, aut etiam è ſuccis, & ſaccharo tantùm decoctis, ad iuſtam conſiſtentiam, vt ex Meſue ſatis conſtat; licet Seplaſiarij ab eâ formâ compoſitionis, neſcio quo iure, nonnihil diſceſſerint.

*Zygoma*, os iugale eſt, quod temporis muſculo præpoſitum, tranſuerſam in medio ſuturam habet, cuius poſterior pars cum capitis oſſe, quod iuxta aures eſt, anterior cum parte ſupercilij extremá, ad paruum oculi angulum, continuatur, lib. de oſſib. cap. 2. quod duplex eſt, ad vtramque aurem, ſuper foramina, per quæ facultas audiendi eſt, emergit, lib. Introd. cap. 11. vulgò *os paris* vocant, alij, *iugamentum*, Græcè autem ζύγωμα, ſiue συζυγῶδες, quaſi *coniugale*, & *ex duobus coniugatũ*, vocatur. Eſt autem ſolidum & durũ in lapidis modum, medullæ expers, & foris quidem gibbum: intus verò cauum, quod muſculum temporalem, quem ſubiectum habet, & cui velut propugnaculum obiectum eſt, contineret, & ab externis iniuriis vindicaret. Siquidem ſub hoc oſſe muſculus ille magnâ ex parte deliteſcit.

*Zymoma*, Ζύμωμα, ſeu ζύμη, *fermentum*, eſt farina ſubacta, quæ acorem contraxit. Subigitur aquâ, priuſquam addatur ſal, & quia non perfectè coquitur, putreſcit, caloremque & acrimoniam à putredine concipit, vt & alia quæ putreſcunt omnia. Simul autem & tenuitatem partium & aciditatem acquirit, veluti acetum, quod putreſcente vino tale euadit: Ergo quantò vetuſtius fermentum fuerit, tantò eſt præſtantius. Sic enim calidius, acrius, & tenuius eſt, magiſque ea quæ in alto fixa ſunt, attrahit, & diſcutit. Miſcetur ob id panificiis, leuioremque panem, & concoctu digeſtuque faciliorem exhibet. Miſcetur & medicamentis extrahentibus & digerentibus, atque etiam ſuppurantibus.

*Zymoſis*, Ζύμωσις, *fermentatio*, vt Plato definiuit, eſt terrenæ ſubſtantiæ motus ſimul, & in aërem reſolutio. Eſt enim motus, fermenti vi factus in terreno craſſoque corpore, quo in tumorem leuem attollitur, conceptoque aëre diſtenditur, inflatur, & quodammodo ebullit. Id quod fermentum farinæ triticeæ ſubactæ inditum euidenter præſtat, & in multis rebus tum ſimplici

plicibus,tum compoſitis,quæ per ſe eam vim fermenti acquirunt,manifeſtò cernitur. Ipſe enim vini feruor in dolio,& ſolidiorum medicamentorum,vt Mithridatij, Theriaces,& conſeruarum, vt appellant Pharmacopolæ,ebullitio(neque enim Plato inter ζέσιν & ζύμωσιν diſtinguit, vtrumque eâdem definitione comprehēdens) quædam fermentatio eſt,etiam inde acida non fiant,vt nec ipſe panis fermentatus.Idem effectus & in atrâ bile apparet,quæ incendio bilis flauæ genita,terram in quã effuſa fuerit,abradit, & partes quæ raduntur omnes in altũ attollit.Eſt enim is humor aceto ſimillimus,ex quo in terram effuſo idem omnino fieri apparet , eumque propterea Veteres humorem acidum nominauerunt, æquè vt pallidæ bilis amarum. Ab eâdem causâ etiam οὖρα ἐζυμωμένα, hoc eſt , vrinæ fermentatæ dicuntur ab Hipp. vt annotat Galenus. Sicut enim in terram acetum acre effuſum protinus intumeſcens,quaſdam terræ partes ſurſum ſimul attollit, fitque compoſitum quoddam ex terreſtri ſubſtantiâ aceti,humiditate,& vaporoſo ſpiritu,aut veluti effusâ in terram atrâ bile,aut in feruente muſto, motio quædam ſpirituoſa manifeſto aſſurgit,aut ſicut in panibus quotidiè,miſto farinæ ſubactæ fermento & mediocriter macerato,fermentatio fieri cernitur,fusâ ſimul & intumeſcente,quæ fermẽtatur, ſubſtantiâ : ſic & in vrinis aliquando craſſis multum ſpiſſiſq; leuis quidam feruor per agitationem excitatur, motiſq; & rarefactis ſpiritibus in eâ concluſis,in maiorẽ quã cùm primùm excretæ fuerãt, tumorẽ attollũtur.

Ζύμωσις ἥπατος, iecinoris tumor œdematoſus dicitur apud Hippocratem, vt annotauit Erotianus.

*Zone*, dicitur pars ea corporis quâ cingimur, apud Hippocratem , quamquam ſint qui τὴν ὀσφὺν interpretentur, vt annotauit Erotianus. Eſt & ζώνη ignis ſacer, ſiue herpetis ſpecies,ſic dicti, quod medium quodammodo cingat,& complectatur hominem,vt author eſt

Scribonius Largus,c.62.ſcribens,medicamentũ Andronis facere ad carbũculos,& ignem ſacrũ,& ad Zonam, quam Græci ἕρπητα dicunt: ſed magis vſitato nomine ζωςὴρ appellatur.C.Plinius Secũdus lib.3.quem ſcripſit de medicinâ,ait τὴν ζώνην à quibuſdam *circinum* appellari, fierique hunc in modum:veſicæ tanquam combuſtæ exeunt & crepant,primum paucę;deinde citò multiplicantur;quæ ſi hominem cinxerint,occidunt.

*Zotica dynamis*, ζωτικὴ δύναμις, eſt facultas vitæ conſeruatrix. Nam cùm vita nil aliud ſit quàm copula animæ & corporis, eaque vno calore natiuo contineatur, meritò ea facultas vitæ conſeruatrix haberi debet,cui à naturâ caloris huius gignendi,continendi, partibuſque omnibus impertiendi cura commiſſa fuit. Eam facultatem Medici *vitalem* appellarunt multò præſtantiore nomine, quàm reliquas facultates, quæ quamuis tam ſint ad vitam neceſſariæ, vt ſine ipſis ea nullo modo conſtare poſſit,prærogatiuam tamen eam habet vitalis, vt per eam vita conſiſtat. Siquidem calorem natiuum, quo vno viuimus, ſola moderatur. Cuius rei cauſa in corde reſidet,viſcere nobiliſſimo:quod propterea omnium in corpore primum vita fruitur, & poſtremum viuere deſinit,ſitumque eſt medio in corpore, vt quoquouerſum calorem ſuum in omne corpus effundat. Neque enim ſatis naturæ viſum eſt natiuum calorem ſingulis partibus in ipſâ primâ conformatione indidiſſe, qui fixus à Medicis dicitur: ſed quoniam multis de cauſis alterari, imminui,digeri, extinguique poteſt, eum perpetuâ alterius caloris ὁμογενοῦς acceſſione reſici,atque inſtaurari oportuit: Quod quidem munus facultatis proprium eſt. Eo autem vt defungeretur natura,cor condidit huius caloris ſedem, in cuius ventriculo maximè ſiniſtro tanquam in fornace coqueretur. Materia eius pabulumque ſanguis eſt,atque ſanguinis vapor, quem dexter cordis ſinus ſuppeditat, qui poſtea

perenni

perenni cordis motu elaborat, & calidor tenuiorque effectus vitalis ſpiritus nomen accipit, non tam jam pabulum caloris illius natiui quàm vehiculũ. Calor namque natiuus duobus iis comitibus in ſingulas corporis partes per arterias decurrit, earumque perpetuâ pulſatione calorem ipſis à naturâ inſitum temperat atque refocillat. Idem enim præſtat vniuerſo corpori arteriarum motus, quod cordi reſpiratio, quæ aëris inſpiratu non modò calorem in corde alioqui exardeſcentem leniter ventilat, ſed etiam adauget, expiratione verò fuliginoſis excrementis liberat. Itaque cùm facultatis vitalis munus proprium præcipuumque ſit vitæ cõſeruatio, caloris natiui beneficio: vel ſi mauis caloris natiui, quo vno vita continetur, generatio & cuſtodia: præſtari autem id non poſſit abſque cordis & arteriarum pulſu, vt qui in eo in opere habeat rationem cauſæ per quam vita calorque natiuus conſeruetur: conſentaneum eſt vim quoque pulſificam facultatis vitalis functionem eſſe: neque enim pulſus alius eſt, quàm caloris natiui motus. Sed nec minus inter eiuſdem facultatis actiones annumeranda ſunt animi pathemata, quæ & ipſa motus ſunt natiui caloris, ſed diuerſi à pulſu generis. In pulſu namque, tum in ipſo corde motus fit, tum per arterias: per animi verò pathemata non in corde modò cientur caloris motus, ſed per vniuerſum etiam corporis habitum ſentiuntur. Si quidem in mœrore & metu, adhæc iræ & verecundiæ initio, calor natiuus intro cum ſpiritu & ſanguine recurrit: contrâ, in gaudio, irâ, & verecundiâ jam vigente, ad cutem cum ſpiritu & ſanguine plurimus erumpit. Quorum quidem motuum concitandorum facultas θυμοειδὴς à Philoſophis appellata fuit. Ex quo patet facultatis vitalis geminam eſſe differentiam σφυγμαλώδη & θυμοειδῆ.

*FINIS.*

# PRÆCIPVARVM ARABICARVM vocum, ad artem medicam facientium, ordine Alphabetico ſeries: in quâ videre eſt, quæ Arabica vox, cui Græcæ & Latinæ reddatur, & ſignificato reſpondeat.

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| ABgas. | Chorion. | Amnium tunica. |
| Abortus. | Ambloſis. | Abortus, Deper- |
| Abrahomia. | Cacoëthe. | ditio. |
| Accidens. | Symptoma. | Maligna vlcera. |
| Achael. | Pſellotes. | Paſſio, Coincidēs. |
| Achilus, Albaras | Ægilops. | Traulus, Balbus. |
| Achmas. | Pedion. | Anchilops. |
| Achimon. | Argemon. | Planta pedis. |
| Acrai, Arſarum. | Priapiſmus. | Iridis oculi vlcus. |
| Actalegi. | Palmòs. | Tentigo. |
| Acualis dolor. | Nitticòs. | Palpitatio. |
| Adereb fluxus. | Hepaticus affe- | Perforatiuus. |
| Adorem. | ctus. | Iecoris imbecilli- |
| Adorem cortica- | Raphè. | tas. |
| les. | Lepidoeides. | Sutura. |
| Adorem laudæ. | Lambdoeides. | Squamoſa conglu- |
| Adorem mendo- | Lepidoeides. | tinationes. |
| ſæ. | Cauſon. | Sutura occipitis. |
| Aduſtiua. | Epicauma. | Sutura iuxta au- |
| Aduſtiuum, Au- | Ophthalmia. | res. |
| fume. | Supinitas. | Adurens febris. |
| Aflicem. | Ancyroeides. | Sordidum vlcus |
| Alabene. | Pterna. | oculi. |
| Alacaran. | Larynx. | Lippitudo. |
| Alachabab. | Oſtoūn hieròn. | Succubus. |
| Alachun. | Zoticè dynamis. | Anchoralis pro- |
| Alagiagi, | Anadoſis, diapho- | ceſſus. |

Alai

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| *Alaiuanie.* | *reſis.* | *Calcaneus, Calx.* |
| *Alandagi.* | *Sarcomata,* | *Aſperæ arteriæ* |
| *Alarbian.* | *Splenica.* | *caput.* |
| *Alaſch* idem ac | *Apotherapia.* | *Os ſacrum.* |
| *Iliſchi*, vid. infrà. | *Coryza.* | *Vitalis virtus.* |
| *Alaſcilez.* | *Ectropion.* | *Digeſtio, Conco-* |
| *Alaſtardad.* | *Leuce, Alphos.* | *ctio.* |
| *Alatahal.* | *Lepra.* | *Polypus narium.* |
| *Alatzar.* | *Carcinoma.* | *Saluatella vena.* |
| *Albaras alba.* | *Carpus.* | *Recreatoria.* |
| *Albaras nigra.* | *Meſogaſtrium.* | *Grauedo.* |
| *Albarnaber.* | *Dyſpnœa.* | *Palpebræ inuer-* |
| *Albatagin.* | *Omphalus.* | *ſio.* |
| *Albere.* | *Terminthi.* | *Morphea alba.* |
| *Albhear.* | *Leucoma.* | *Morphea nigra.* |
| *Alborati.* | *Inion.* | *Cancer narium.* |
| *Albothin.* | *Aſtragalus.* | *Brachiale.* |
| *Albugo, Panus,* | *Sternon.* | *Ventris medium.* |
| *Albedo.* | *Phalacroſis.* | *Difficultas ſpirãdi* |
| *Alcafa.* | *Achlys.* | *Vmbilicus.* |
| *Alcahab.* | *Aſtragalus.* | *Exituræ nigræ.* |
| *Alcangiari.* | *Omoplata.* | *Cicatrix oculi.* |
| *Alcarba.* | *Aphonia.* | *Occiput.* |
| *Alcufi.* | *Diaphragma.* | *Talus.* |
| *Alchab.* | *Larynx.* | *Os pectoris.* |
| *Alchada.* | *Choana, Pyelos.* | *Caluitium.* |
| *Alchael.* | *Amblyopia.* | *Caligo oculi.* |
| *Alchael.* | *Antæa.* | *Clauicula, Talus.* |
| *Alchalcun.* | *Sternon.* | *Humerus.* |
| *Alchama.* | *Pſoæ, Iſchis.* | *Vocis carentia ex* |
| *Alchamar.* | *Metacarpium.* | *linguâ.* |
| *Alchambar.* | *Porus.* | *Præcordia.* |
| *Alchangeri.* | *Oſtoun hieron.* | *Guttur.* |
| *Alchatim.* | *Taraxis.* | *Infundibulum,* |
| *Alchef pectinis.* | *Chironia.* | *Lacuna.* |

Arabicæ.

*Alcheſſir.*
*Alchei.*
*Alchelos.*
*Alchirunie,*
*Alchool.*
*Alchola.*
*Alchola maligna.*
*Alcosbot.*
*Alcude.*
*Alcurati.*
*Alcuzez.*
*Aldaragi.*
*Aldebha.*
*Aldebul.*
*Aldees.*
*Alden.*
*Aldemamid.*
*Aldememul.* idẽ ac *Aldemamil,* & *Aldemamir.*
*Alderab.*
*Alderabe.*
*Alderez,*
*Alduar.*
*Aldullet*, idem ac *Dubellet*,& *Dubellati*, vide infra.
*Alenada.*
*Alfach.*
*Alfaſd.*
*Alfaſe.*
*Alficume.*
*Algaras.*

Græcæ.

*Xerocollurion.*
*Alphtha.*
*Noma, Phagadæna,*
*Apoſtaſis, apoſtema.*
*Cephalæa.*
*Dyſenteria.*
*Tetanus.*
*Raphe.*
*Cynanche.*
*Maraſmus.*
*Narce.*
*Dianœa.*
*Dothien.*
*Diarrhœa.*
*Vla.*
*Gaſter ancephalos.*
*Scotoma, ſcotodinos.*
*Anadoſis.*
*Hypochelon elcos.*
*Phlebotomia.*
*Hæmalops.*
*Epicauma.*
*Ægilops.*
*Epiglottis.*
*Eſthiomenos.*
*Emphyſema,*
*Mydeſis.*
*Cittoſa, Picatio.*
*Ophthalmia vera.*

Latinæ.

*Cœcitas ſolis intuitu.*
*Amentia.*
*Enſiformis cartilago.*
*Lumbi.*
*Poſt brachiale.*
*Meatus.*
*Os ſacrum.*
*Oculi perturbatio.*
*Vlcera rebellia.*
*Collyrium aridũ.*
*Oris vlcera.*
*Vlcera depaſcentia.*
*Abſceſſus.*
*Dolor capitis diuturnus.*
*Tormina.*
*Spaſmus, Cõuulſio*
*Sutura.*
*Angina.*
*Marcor.*
*Ignauia, torpor, hebetudo motus.*
*Mens.*
*Furunculus.*
*Alvi profluuium.*
*Gingiua.*
*Ventriculus cerebri.*
*Tenebricoſa vertigo.*
*Digeſtio.*

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| *Algaſamach.* | *Melancholia.* | *Sinuoſum vlcus,* |
| *Algeromati.* | *Sperma.* | *Venæ ſectio,* |
| *Algeſſa.* | *Tenon, Aponeu-* | *Sugillatio oculi.* |
| *Algiebar.* | *roſis.* | *Nubes vuea,* |
| *Alguama.* | *Paraphroſyne.* | *Fiſtula lacrimalis* |
| *Alguardenigĩ.* | *Parotis, Chœras.* | *Superlingula,* |
| *Alguaſa.* | *Gonorrhœa.* | *Herpes exedens,* |
| *Alguati.* | *Adenes.* | *Pneumatoſis, In-* |
| *Alhac,* | *Oſtoùn bieròn.* | *flatio,* |
| *Alhacel.* | *Perinaeon, Femen.* | *Luſcioſus affectus* |
| *Alhadani.* | *Adenes.* | *Appetitus depra-* |
| *Alhadiuth.* | *Paraphroſyne.* | *uatus,* |
| *Alhael.* | *Ancon,* | *Lippitudo vera,* |
| *Alhagiagi.* | *Coccyx,* | *Melancholia,* |
| *Alhagran.* | *Oſtoùn bieròm,* | *Semen,* |
| *Alhalibeñ.* | *Euſarcon,* | *Tendo, Eneruatio.* |
| *Alhamear.* | *Phlebs metópr,* | *Delirium,* |
| *Alhaſad.* | *Ecpieſma,* | *Struma, abſceſſus* |
| *Alhaſos.* | *Bothria,* | *iuxta aures,* |
| *Alhauis.* | *Scordinema,* | *Spermatica ege-* |
| *Alhauti.* | *Proptoſis,* | *ſtio,* |
| *Alheame.* | *Carotides,* | *Emunctoria, Glã-* |
| *Alheaſme.* | *Mydriaſis,* | *dula,* |
| *Alhumor,* | *Coryphe,* | *Os ſacrum,* |
| *Alices.* | *Sphage,* | *Interfemineum,* |
| *Alicod.* | *Cynicus ſpaſmus,* | *Inguin. emũctoria* |
| *Aliebati vena.* | *Phlebs ancyles,* | *Inſania, Fatuitas,* |
| *Alintiſar.* | *Hedra, Archus,* | *Cubitus,* |
| *Aliſema.* | *Ranteres,* | *Cauda,* |
| *Allebe.* | *Phlebs,* | *Os ſacrum, latũ,* |
| *Allui.* | *Adenes,* | *magnum,* |
| *Almabad.* | *Proptoſis,* | *Quadratũ corpus,* |
| *Almachade.* | *Maſchalis,* | *Vena frontis.* |
| *Almachein.* | *Canthus,* | *Fractura cranei,* |
| *Almadiã*, idẽ ac | *Epiſemaſia,* | *Alueoli dentium,* |

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| *Almabad*, & *Al-* | *Narcotica* | *Pandiculatio.* |
| *madab.* | *Pſoa.* | *Oculi procidẽtia.* |
| *Almadid.* | *Rhagoeidis pro-* | *Soporaria, Apo-* |
| *Almagabin.* | *ptoſis.* | *plectica.* |
| *Almagiat.* | *Catochus, Cata-* | *Vuea dilatatio.* |
| *Almaxaben.* | *lepſis.* | *Vertex capitis.* |
| *Almecheni.* | *Porus, Helos.* | *Iugulum.* |
| *Almellietu.* | *Phexòs.* | *Canina cõuulſio.* |
| *Almeneumat.* | *Eryſipelas.* | *Vena Poplitis.* |
| *Almenthenein.* | *Myxa.* | *Anus, Sedes.* |
| *Almerſegi.* | *Mys.* | *Anguli maiores* |
| *Almes.* | *Helos.* | *oculi,* |
| *Almeſemar.* | *Perieranion.* | *Vena.* |
| *Almesfat.* | *Pſychicè dyna-* | *Emunctoria.* |
| *Almiſſere.* | *mis.* | *Procidentia.* |
| *Almatacargie.* | *Errhyna.* | *Axilla.* |
| *Almirach.* | *Lordoſis.* | *Angulus oculi.* |
| *Almiſmar.* | *Coccyx.* | *Annotatio febris.* |
| *Almochati.* | *Aſthma.* | *Somnifera, ſtupe-* |
| *Alneſseme.* | *Sarcotrauma.* | *facientia.* |
| *Alniſuchat.* | *Paraphroſyne.* | *Lumborum caro.* |
| *Aloſos,* | *Egigonatis.* | *Vuea procidentia.* |
| *Aloſos.* | *Pterygia.* | *Deprehenſio, A-* |
| *Alrabin.* | *Porus ſarcoticus.* | *lienatio.* |
| *Alrad.* | *Paracme.* | *Callus, Clauus.* |
| *Alrahaune.* | *Comatoſa.* | *Acuminatum ca-* |
| *Alraſafe.* | *Embryon.* | *put.* |
| *Alraute.* | *Pechys.* | *Vicini rubiam.* |
| *Alrosbot.* | *Neſtis enteron.* | *Mucor.* |
| *Alruic.* | *Typhlon trema.* | *Muſculus.* |
| *Alſabiar.* | *Otys.* | *Clauus.* |
| *Alſaguaid.* | *Epilepſia.* | *Pericranium.* |
| *Alſahad.* | *Hydatis.* | *Animalis vir-* |
| *Aiſahafati*, idẽ | *Ancyloblepharõ.* | *tus.* |
| ac *Sahafati*, vi- | *Thlaſma.* | *Caput-purgia.* |

do

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| de infrà. | *Scotomia.* | *Luxatio.* |
| *Alſaim.* | *Brachion.* | *Cauda.* |
| *Alſamach.* | *Meliceris.* | *Anhelatio.* |
| *Alſamach.* | *Scleriaſis.* | *Carnis vulnus.* |
| *Alſaria.* | *Catharticum.* | *Delirium.* |
| *Alſarnach.* | *Epilepſia.* | *Patella.* |
| *Alſaterel.* | *Errhyna.* | *Alæ, Pinnulæ na-* |
| *Alſeda.* | *Ganglia.* | *rium.* |
| *Alſedar.* | *Hegemonica.* | *Porus carneus.* |
| *Alſedeid.* | *Cerion.* | *Declinatio.* |
| *Alſeedic.* | *Phlebs hypoglot-* | *Somnifera opiata.* |
| *Alſelac.* | *tis.* | *Fœtus.* |
| *Alſeriaran.* | *Hypoſphagma.* | *Vlna, Cubitus.* |
| *Alshara.* | *Diaphnoe.* | *Ieiunũ inteſtinũ.* |
| *Alshautat.* | *Cachexia.* | *Cœcum foramen.* |
| *Alshela.* | *Barycoia.* | *Auris.* |
| *Alſiaſie.* | *Phygethlon.* | *Morbus comitialis.* |
| *Aſtrengi.* | *Traulus.* | *Aquula.* |
| *Alſurbed.* | *Bubo.* | *Palpebrarum co-* |
| *Altarfar.* | *Hæmorrois.* | *hærentia.* |
| *Altenefes.* | *Acrochordon.* | *Contuſio.* |
| *Alterbet.* | *Chymoſis.* | *Tenebroſitas.* |
| *Altharas.* | *Gonorrhœa.* | *Brachium.* |
| *Althaun.* | *Palmòs.* | *Melleus abſceſſus.* |
| *Altheca.* | *Bothrion.* | *Palpebrarum du-* |
| *Althoin.* | *Exanthemata.* | *rities.* |
| *Althamar*, idem | *Paranœa.* | *Purgans.* |
| ac *Alchamar.* | *Paralyſis.* | *Comitialis morbus* |
| *Althute.* | *Meros.* | *Caput-purgia.* |
| *Altualil.* | *Larynx.* | *Contractiones.* |
| *Aluardengi.* | *Bothrion.* | *Rectrix virtus a-* |
| *Aludi.* | *Hydrocephalon.* | *nimæ.* |
| *Aluebe.* | *Hypochyma.* | *Fauus.* |
| *Alunum.* | *Scolioſis.* | *Vena ſub linguâ.* |
| *Alureſchin.* | | *Cruenta ſuffuſio.* |

Aluſuat.

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| Aluſuas, | Egigonatis, | Tranſpiratio, |
| Alzamane, | Priapyſmus, | Prauus habitus, |
| Ancha, | Aorta, | Obauditus, |
| Anulus, | Leiai, | Apoſtema peſtilẽs |
| Anulus, | Carotides, | Balbus, |
| Aqua Cranij, | Arthritis, | Abſceſſus peſtilẽs |
| Aqua deſcendẽs, | Sphacelus, | Sanguiſna vena, |
| Arcuatio, | Pathos, Pathema, | Verruca, |
| Areſſatu, | Hydroon, | Palbebræ diſtorſio |
| Arſatum, | Pechys, | Seminis fluxus, |
| Arteria Orithi, | Oedema, | Palpitatio, |
| Arteria Aruli- | Maſchaliaia, | Vlcus cauũ oculi. |
| di, | Ectropion, | Puſtulæ, |
| Arteriæ ſubnecti | Bubon, Lœmos, | Dementia, |
| Aretita, | Pneumatoſis, | Reſolutio neruo- |
| Aſchachilos, | Myxa, | rum, mollities, |
| Aſcham, | Apoſtema, | Femur, Crus, (put, |
| Aſef, | Myos otis, | Aſperæ arteriæ ca. |
| Aſeid, | Telephion elcos, | Foſſula, |
| Aſelha, | Pſydracia, | Aqua capitis. |
| Aſellata vena, | Pancreas, Calli- | Suffuſio, |
| Aſeſtra, | creas. | Luxatio poſtica |
| Atanatum, | Bubon, Læmos, | vertebrarum, |
| Ataſus, | Pſoronychya, | Patella, Genu, |
| Athacarugĩ, | Oſcheon, | Tẽtigo, Penis rigi- |
| Altherael, | Sphenois, Poli- | dus, |
| Aures muris, | morchum, | Magna, Craſſa, |
| Balchee, | Anthrax peſtilẽs, | Arteriæ læues. |
| Balchie, | Aphronitrum, | Soporariæ, (bus, |
| Bancharas, | Dyſpnœa, | Articularis mor- |
| Barachien, | Struma, Chœrar- | Mẽbrũ demortuũ. |
| Baras, | des. | Paſſio, |
| Barbati, | Epinyctis, | Sudamen, |
| Baſilare os, | Peritonæon, | Cubitus, Vlna, |
| Bathara, | Polypus, Sarcoma | Tumor laxus, |

Baurach,

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| Baurach, | Encope, | Axillaris vena. |
| Bear, | Alexipharmaca, | Palpebræ inuerſio. |
| Beditus, | Paracenteſis, | Abſceſſus peſtilẽs, |
| Benat noctis, | Allantoeides, | Inflatio, |
| Beriteron, | Pleuritis, | Mucor , |
| Besbeia, | Bulimos, | Abſceſſus. |
| Betaram, | Bothor, | Muri, auticula, |
| Bezahartica, | Synchyſes, | Vlcus telephium, |
| Bezel, | Brachion, | Puſtula capitis. |
| Biles, | Sarcocele, | Caro glanduloſa. |
| Birſen, | Hemiplexia, | Apoſtema peſtilẽs |
| Boliſmos, | Cardia, | Scabrities vnguiũ |
| Bothor, | Pterigium, | Scrotũ, Burſa te- |
| Bothor, | Helos, | Os palati. (ſtium. |
| Brachium , | Phalacroſis, | Carbo , vlcus eſ- |
| Buri, | Inion, | charoticum, |
| Cadar, | Chymus, | Sal nitrum, |
| Cafacan, | Allantoeides, | Difficultas ſpirã- |
| Calcataron, | Porus, | Scrofula. (di. |
| Callus, | Gangrena , Ne- | Nocturna efflora- |
| Caluitium, | croſis. | tio. |
| Camaduci, | Trachea arteria, | Peritonæos tunica |
| Cambium, | Ocrea,Sura, | Care multiples |
| Camiſia fœtus, | Pericardium, | Inciſio. (narium. |
| Canalis, | Phrenitis, | Ad venena phar- |
| Cancrena, | Aphonia , Trau- | maca. |
| Canna pulmonis, | lus,Vox deper- | Pũctio,Perforatio |
| Canna tibiæ, | dita deprauata. | Inteſtinalis tuni- |
| Capſula cordis, | Geſenteron, | ca. |
| Carabitus, | Sapa, Siræon, | Lateralis dolor. |
| Caras, | Bubon, | Ingens eſuritio, |
| Caratin, | Hyperſarcoſis, | Puſtulæ, |
| Carenum, | Thorax, | Exituræ oculi, |
| Carmata, | Hypochyma, | Brachium, |
| Caro addita, | Encope, | Carnoſa hernia, |

Caſſum

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| *Caſſum,* | *Derein,* | *Dimidij : corporis* |
| *Cataracta,* | *Aſtragalus,* | *reſolutio.* |
| *Catalan,* | *Exarthrema,* | *Cor,* |
| *Chadeſſan,* | *Ozana,* | *Vngula oculi.* |
| *Chabab,* | *Lycanthropia,* | *Clauus.* |
| *Chalahan,* | *Anorexia,* | *Capillorum ca-* |
| *Chaſem,* | *Catagma,* | *ſus.* |
| *Chatrab,* | *Cirſos,* | *Occiput, occipi-* |
| *Chede,* | *Cyſtis,* | *tium.* |
| *Cheſaram,* | *Ptiſana,* | *Sanguis,* ſeu *hu-* |
| *Chila,* | *Chole,* | *mor.* |
| *Chis,Saccus,* | *Picrocholos chy-* | *Inteſtinalis tuni-* |
| *Chis hordei,* | *mos,* | *ca.* |
| *Cholera,* | *Chole nota,* | *Meatus.* |
| *Cholera citrina,* | *Chole melana,* | *Gangræna.* |
| *Cholera famoſa,* | *Picrocholos chy-* | *Aſpera arteria,* |
| *Cholera min. fa-* | *mos,* | *Oſſa duo tibiæ,* |
| *ma,* | *Chole lecithodes,* | *Cordis inuolucrũ,* |
| *Cholera nigra,* | *Cholera,* | *Delirium febriẽs,* |
| *Cholera rubea,* | *Phrenitis,* | *Lumbrici terre-* |
| *Cholera vitellina,* | *Leichen,Lepra,* | *ſtres.* |
| *Cholirica paſſio.* | *Tetanus,* | *Muſtum coctum,* |
| *Chranites,* | *Chondros, Thy-* | *Glandularum ab-* |
| *Chuba,* | *reoeides,* | *ſceſſus.* |
| *Chuzez,* | *Cricoeides,* | *Thymus.* |
| *Clypealis carti-* | *Collyrion,* | *Pectus,* |
| *lago,* | *Chalcitis,* | *Suffuſio,* |
| *Cymbalaris,* | *Craſis, Symme-* | *Inciſio,* |
| *Cobol,* | *tria,* | *Excoriare,* |
| *Colcotar,* | *Hyſtericè pnix,* | *Talus,* |
| *Complexio,* | *Catalepſis,* | *Luxatio.* |
| *Conach,* | *Hæmodia,* | *Narium vlcera.* |
| *Congelatio,* | *Homogenea,* | *Lupina inſania.* |
| *Congelatio den-* | *Scolioſis,* | *Inappetentia.* |
| *tium,* | *Taraxis,* | *Oſſium fractura.* |

*Conſi*

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| *Conſimilia,* | *Spaſmus cynicus,* | *Hernia.* |
| *Contorſio,* | *Argemon, Leuco-* | *Veſica.* |
| *Conturbatio,* | *ma,* | *Cremor hordei,* |
| *Conuulſio canina,* | *Teredon,* | *Bilis,* |
| *Coronale,* | *Ephelcis, Ramētū* | *Bilis pallida.* |
| *Corruptio oſſis,* | *Meros,* | *Bilis ſpuria,* |
| *Cortex inteſtini,* | *Cneme,* | *Bilis aduſta.* |
| *Coxa,* | *Lycanthropia,* | *Bilis atra,* |
| *Crus,* | *Diarrhœa,* | *Bilis amara.* |
| *Cutubuth,* | *Maraſmus,* | *Bilis vitellina,* |
| *Darb, Darab,* | *Mania,* | *Bilaris,* |
| *Debus,* | *Gomphij,* | *Phrenitis,* |
| *Demonium,* | *Raphe,* | *Impetigo,* |
| *Dentes Atham,* | *Diaſpoleticum,* | *Tenſio,* |
| *Derezi,* | *Diabetes,* | *Scutiformis carti-* |
| *Diacuminum,* | *Lordoſis, Luxa-* | *lago,* |
| *Dipſacos,* | *tio,* | *Coopertoria carti-* |
| *Diſlocatio,* | *Dyſpnœa,* | *lago,* |
| *Diſnia,* | *Maſchaliaa,* | *Collyrium fuſum,* |
| *Domeſtica vena,* | *Phlegmone,* | *Vitrioli ſpecies,* |
| *Dubellati,* | *Meninx craſſa,* | *Temperies,* |
| *Dura mater,* | *Scirrhus,* | *Vteri præfocatio,* |
| *Durities,* | *Balaneion,* | *Deprehenſio,* |
| *Embroce,* | *Hepiala,* | *Stupor dentium,* |
| *Empialos,* | *Emulgentes,* | *Similares partes,* |
| *Emulgentes,* | *Adenes,* | *Obſtipitas,* |
| *Emunctoria,* | *Phlebs Meſaræi,* | *Vellicatio oculi,* |
| *Encaras,* | *Epididymis,* | *Diſtorſio faciei.* |
| *Endros,* | *Paralyſis,* | *Albugo oculi,* |
| *Eneruatio,* | *Epithemata,* | *Oſſis caries.* |
| *Epittima,* | *Epinctis,* | *Inteſtini tunica.* |
| *Eſſere,* | *Phlegmone, Phlo-* | *Femur, Crus,* |
| *Eſſere cholericū,* | *goſis,* | *Tibia,* |
| *Eſticos febris,* | *Hectica,* | *Lupina inſania,* |
| *Exitura,* | *Apoſtema,* | *Alui profluuium,* |

*Expreſ*

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| Expreſſio oculi. | Proptoſis. | Tabes. |
| Fagdan. | Lordoſis. | Furor. |
| Fames vaccina. | Bulimos. | Molares, Sapien- |
| Faricon. | Cauſon. | tiæ. |
| Faſelan. | Apocope. | Commiſſura, Su- |
| Febris triãgulata. | Tetartæos. | tura. |
| Fedehan. | Hernia, Ramex. | Ex cumino phar- |
| Feriſmus. | Priapiſmus. | macum. |
| Feterat. | Paracme. | Vrinæ profluuiũ. |
| Fincter muſculus. | Sphincter. | Exarticulatio. |
| Filachaliaſuch. | Stephaniæa. | Difficultas reſpi- |
| Fechan. | Diaſtremma. | rationis. |
| Fiſſura. | Rhegme. | Interna. |
| Focilia duo. | Cercis, Pechys. | Abſceſſus calidus. |
| Fœdion. | Epilepſia. | Cuticularis tuni- |
| Formica. | Myrmecia. | ca. |
| Formica. | Herpes miliaris. | Abſceſſus durus. |
| Formicalis. | Myocephalon. | Balneum. |
| Foſſula. | Botrion. | Febris Hepiala. |
| Franites. | Phrenitis. | Percolãtes venæ. |
| Fricatio. | Anatripſis. | Glandulæ. |
| Furcula. | Cleis. | Vena meſaraica. |
| Furfures. | Pityriaſis. | Supergeminalis |
| Fugulle, Fulille. | Parotis. | tunica. |
| Furſus. | Nympha. | Reſolutio. |
| Gadu. | Scirrhus. | Linimenta. |
| Galea, Ouum. | Cephalæa. | Effulgentia, Ef- |
| Garab, Algaras. | Ægilops. | floratio. |
| Gaſi. | Syncope. | Inflammatio. |
| Gaunoij. | Pariſthmia. | Habitualis fa- |
| Gedaul. | Meſaraon. | cta. |
| Geleniabin. | Diarrhodomel. | Abſceſſus puru- |
| Genu. | Gony. | lentus. |
| Geſſa palpebræ. | Sclerophthalmia. | Vueæ prolapſus. |
| Gibboſitas. | Cylloſis. | Spinæ luxatio. |

Giennu

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| *Gienun.* | *Mania.* | *Vehemens eſuritio.* |
| *Gingia mater.* | *Pericranium.* | *Febris ardens.* |
| *Glandulæ.* | *Ganglia.* | *Abſciſſio.* |
| *Grando oculi.* | *Chalazion, Poſtbia.* | *Quartana.* |
| *Gneſques.* | *Melancholia.* | *Rupturæ.* |
| *Guidez venæ.* | *Sphagitides.* | *Tentigo.* |
| *Gutta ſerena.* | *Amauroſis.* | *Remiſſio morbi.* |
| *Haben.* | *Hydrops.* | *Conſtrictor.* |
| *Hacar.* | *Apoſthema.* | *Sutura coronalis.* |
| *Hacuna.* | *Satyriaſis.* | *Luxatio.* |
| *Halmes.* | *Paraphroſyne.* | *Rima.* |
| *Hamcha.* | *Anœa.* | *Radius, Cubitus.* |
| *Hamicha.* | *Lata exanthemata.* | *Puerilis morbus.* |
| *Haſef.* | *Hidroa.* | *Seſſilis verruca.* |
| *Hazam.* | *Encope.* | *Serpigo.* |
| *Hedian.* | *Moria, Moroſis.* | *Muſcæ caput.* |
| *Henadam.* | *Pepſis.* | *Vlcus cauum corneæ.* |
| *Heſme.* | *Apoſphagma.* | *Cum febre delirium.* |
| *Hirqui oculorum.* | *Canthus.* | *Frictio.* |
| *Humor.* | *Chymus.* | *Clauis, Iugulum.* |
| *Iaſuc.* | *Bregma.* | *Porrigo.* |
| *Iectigatio.* | *Palmos.* | *Ad aures morbus.* |
| *Iezemet.* | *Catalepſis, Caros.* | *Colliculum.* |
| *Ibet, Subeth.* | *Coma.* | *Tumor durus indolens.* |
| *Ignis Perſicus.* | *Anthrax.* | *Diuturnus capitis dolor.* |
| *Iliſchi.* | *Eroticos.* | *Vlcus āguli oculi.* |
| *Impetigo.* | *Leithen, Lepra.* | *Præceps virium lapſus.* |
| *Impetigo aſpera.* | *Leichenes.* | *Tonſillæ, Amygdalæ.* |
| *Incubus.* | *Ephialtes.* | |
| *Inuerſa palpebra.* | *Lagophthalmos.* | |
| *Inuiſcatio palpebræ.* | *Ancyleblepharon.* | |
| *Inuolutus.* | | |
| *Iſtimbre.* | | |
| *Iuleb.* | | |

*Iuncus*

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
| --- | --- | --- |
| *Iuncus,* | *Allātoeides, Chorion,* | *Meſenterium, lactes,* |
| *Kef,* | *Craſis,* | *Et roſâ & melle comp.* |
| *Kers,* | *Hydroroſaton,* | *Os tibia, Genu,* |
| *Kili vena,* | *Ionthos,* | *Scabrities palpebrarum,* |
| *Lacertus,* | *Cheir,* | *Diſtortio,* |
| *Lachat,* | *Stomachus,* | *Furor,* |
| *Lactea vena,* | *Hepatitis,* | *Pericranium,* |
| *Lapidoſitas oculi,* | *Mys,* | *Contractiones,* |
| *Latica febris,* | *Encope,* | *Hordeolum,* |
| *Lauda,* | *Galaxias,* | *Fatuitas,* |
| *Laxatie,* | *Tyloſis,* | *Apoplectica, Iugulares,* |
| *Leipyria febris,* | *Cathemerina,* | *Viſus obſcuritas.* |
| *Leithargyrium,* | *Os hyoeides,* | *Aqua inter cutem,* |
| *Lentigo,* | *Paralyſis,* | *Vlcus, ſiue abſceſſus,* |
| *Lepores naſi,* | *Leipyria,* | *Tentigo, Penis tenſio,* |
| *Leucam,* | *Molybdana, Plūbago,* | *Delyrium,* |
| *Lilimie,* | *Exſuccatio,* | *Dementia,* |
| *Loch,* | *Myctere, Pterygia,* | *Variola,* |
| *Longaon,* | *Lepra,* | *Sudamina,* |
| *Lulma,* | *Coiloma,* | *Inciſio,* |
| *Macula oculi,* | *Apophlegmatiſmus,* | *Deſipientia,* |
| *Malum granatum,* | *Apeuthyſmenon,* | *Concoctio,* |
| *Manuale opus,* | *Coilomata,* | *Auulſio,* |
| *Maram,* | *Hypoththalmia,* | *Anguli oculi,* |
| *Maſera,* | *Hypoſphagma,* | *Humor,* |
| *Maſticatorium,* | *Xiphoeides,* | *Sinciput,* |
| *Mater puerorum,* | *Cheirurgicon,* | *Palpitatio, Saltus,* |
| *Mater ſanguinis,* | *Aleimma,* | |
| *Maudana,* | *Phlegmone mitis,* | |
| *Melon,* | *Apophlegmatiſmus,* | |
| *Melon Indus,* | | |
| *Men,* | | |
| *Men Giezer,* | | |
| *Mēſtruus ſanguis,* | | |

*Meri,*

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| *Meri,* | *Epilepſia,* | *Deprehenſio,* |
| *Metalachlach,* | *Aneuriſma.* | *Sopor,* |
| *Metenen,* | *Catapotia,* | *Carbo,Carbunculus,* |
| *Mirach,* | *Pepon,* | *Effranis amore,* |
| *Mirachia,* | *Melopepones ,* | *Salſa cutis aſperitas,* |
| *Mollificatio,* | *Droſomeli,* | *Tenſa prurigo,* |
| *Monoculum,* | *Syſtole, Diaſtole,* | *Nocturna ſuffocatio,* |
| *Morbilli,* | *Catamenion,* | *Leporinus oculus,* |
| *Morphea,* | *Oeſophagus,* | *Palpebrarum cohærentia,* |
| *Morum,* | *Cholera,* | *Vrinaculum , Secunda,* |
| *Mucla,* | *Pſoa,* | *Temperies, Aſſimilatio,* |
| *Munſis,* | *Epigaſtrium,* | *Ex roſaceâ & ſaccharo.* |
| *Muſum,* | *Hypochondriacus* | *Varus.* |
| *Naſcentia,* | *Paralyſis,* | *Manus.* |
| *Nauiculare os,* | *Typhlòn,* | *Ventriculus,* |
| *Nebith,* | *Exanthemata ſublimia,* | *Caua vena,* |
| *Nerdi os,* | *Alphos,Leuce,* | *Muſculus,* |
| *Nerualis,Sutura,* | *Condylomata,* | *Inciſio,* |
| *Nocra,* | *Derma,* | *Lactes,* |
| *Nodus,* | *Ecpieſmos,* | *Callus palpebrarum,* |
| *Nubes,* | *Struphnos,* | *Quotidiana continua,* |
| *Nucha,* | *Apoſtema,* | *Os gutturi,* |
| *Nyctalopa,* | *Scaphoeides,* | *Reſolutio,* |
| *Oculi egreſſio,* | *Oinos,* | *Leipyria,* |
| *Oculi profunditas* | *Aſtragalus,* | *Limatura plũbi,* |
| *Oculi vlcus ſerpens,* | *Obeliæa,* | |
| *Oculus Poplitis,* | *Phlebs,* | |
| *Officialia membra,* | *Athera.* | |
| *Onum,* | *Hypochyma,* | |
| *Opium,* | *Notyaos myelos,* | |
| *Oregmon,* | *Nyctalops,* | |
| *Os cunei,* | *Ecpieſmos,* | |
| *Os cruris,* | *Atrophia,* | |
| | *Anthracoſis,* | |

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ |
|---|---|---|
| *Os lande,* | *Epigonatis, Mylè* | *Sugillatio,* |
| *Os latum, Alcha-* | *Organica,* | *Alæ, Pinulæ na-* |
| *tim,* | *Cephalæa,* | *rium,* |
| *Os Nerdi,* | *Meconium,* | *Lepra,* |
| *Os Paris,* | *Catharrus,* | *Profundus oculi* |
| *Os Perdis,* | *Sphenois,* | *abſceſſus,* |
| *Oſſa Shemie,* | *Gony,* | *Pituitæ per os* |
| *Oſſei mollificatio,* | *Pharyngethron,* | *eductiuum,* |
| *Oſſeum,* | *Coxa,* | *Rectũ inteſtinum,* |
| *Panaritium,* | *Cyboeides,* | *Vlcera caua vuea,* |
| *Panus,* | *Zygoma,* | *Sugillatio,* |
| *Pars domeſtica,* | *Pedion,* | *Os pectoris,* |
| *Pars ſylueſtris,* | *Lithoeidea,* | *Manuum opera,* |
| *Patia,* | *Rhacoſis,* | *Vnguentum,* |
| *Pecten alchef,* | *Scrotum,* | *Leue inflammen,* |
| *Peliomata,* | *Paronychia,* | *Pituitæ educti-* |
| *Peltalis cartila-* | *Phugethlon,* | *uum per os,* |
| *go,* | *Oiceion meros,* | *Comitialis mor-* |
| *Periodica febris,* | *Exothen meros,* | *bus.* |
| *Phitanos febris,* | *Tonos,* | *Arterialis ſangui-* |
| *Phlebotomia,* | *Metacarpium,* | *nis fluor.* |
| *Pia mater,* | *Exſuccatio,* | *Pilulæ,* |
| *Pixis,* | *Thyroides,* | *Anguria,* |
| *Plaga.* | *Typica,* | *Aguria viridis* |
| *Plancta noctis,* | *Palymbole,* | *rotunda,* |
| *Porrina,* | *Phlebotomia,* | *Manna,* |
| *Portinarium,* | *Chorocides,* | *Contractio, Dila-* |
| *Proportionalis,* | *Iſchia,* | *tatio pulſus,* |
| *Pruna,* | *Trauma,* | *Menſes,* |
| *Pupillæ conſtri-* | *Epinyctides,* | *Gula,* |
| *ctio,* | *Praſodes,* | *Turbidæ vrinæ,* |
| *Quimdegæ venæ,* | *Pyloros,* | *Caro lumborum,* |
| *Radani,* | *Symbolicus mor-* | *Abdomen,* |
| *Radicalia mem-* | *bus,* | *Flatuoſus morbus* |
| *bra,* | *Anthrax,* | *Reſolutio,* |

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| Ragamia. | Pthiſis oculi. | Cæcum inteſtinũ. |
| Rahaf. | Sphagitides. | Puſtulæ elatæ. |
| Ranula. | Thlaſma. | Vitiligo. |
| Ras. | Spermatica. | Exturberatio ani. |
| Raſcetta. | Rhogme. | Cutis. |
| Raſga. | Hæmorrhois na- | Totius oculi pro- |
| Rauedſeni. | rium. | lapſus. |
| Reualis dolor. | Sardoa. | Auſterus ſapor, |
| Reſudatio. | Cephale. | vel acerbus. |
| Rete mirabile. | Carpon. | Exituræ. |
| Rhæune. | Epigonatis. | Nauiforme os. |
| Rhia alſabiam. | Rhabarbarum. | Vinum. |
| Rigil. | Nephriticus. | Talus, Os balliſtæ. |
| Rina alſabiam. | Hidroa. | Sagittalis, Recta. |
| Rob. | Plegma dictyoei- | Vena. |
| Roſtrum Corui. | des. | Atheroma. |
| Rotula. | Anœa. | Suffuſio, Catara- |
| Ruptura. | Hydrocephalon. | cta. |
| Ruptura carnea. | Meròs. | Spinalis medulla. |
| Sacculos. | Epilepſia. | Nocturna cæcitas. |
| Sacchus. | Opos. | Totius oculi pro- |
| Sache. | Coracoeides. | lapſus. |
| Sadacham. | Epigonatis. | Nutritionis defe- |
| Sagittalis. | Cele. | ctus. |
| Sahafati. | Proptoſis. | Carbunculus. |
| Saharà. | Cephalalgia. | Patella, rotula, |
| Saltus. | Catalepſis. | genu. |
| Sanguis mortuus. | Tmeſis. | Inſtrumentalia. |
| Sanies in ſiphac. | Thlaſma. | Dolor capitis |
| Sanies vngularis. | Obelæa. | diuturnus. |
| Saphiros. | Achores. | Succus papaueris. |
| Sauich. | Pannychiſmos. | Deſtillatio. |
| Sauthat. | Palmòs. | Genu. |
| Scabies oculi. | Exſuccatio. | Baſilare, Palati. |
| Scarificatio. | Hypopyon. | Os gutturis. |

**Arabicæ.**

*Scelen vena.*
*Sciatica.*
*Scliroſis.*
*Scotomia.*
*Scrofula.*
*Sebel.*
*Secaniabin.*
*Secundina.*
*Secundina tunica.*
*Sedar.*
*Sedere.*
*Sehagian.*
*Serach.*
*Seraſif.*
*Seſaſeue.*
*Sibare.*
*Sief.*
*Silac.*
*Siphac.*
*Siracoſt.*
*Sirſen calidum.*
*Sirſen frigidum.*
*Siſamina oſſa.*
*Sochos.*
*Soda.*
*Soram.*
*Soſati.*
*Spaſmus humidus.*
*Spaſmus ſiccus.*
*Sptatula.*
*Spatularis.*
*Spina.*
*Spondylus.*
*Stoliditas.*

**Græcæ.**

*Onyx.*
*Carcinos.*
*Ptiſana.*
*Cephalartica.*
*Trachoma.*
*Encharaxis.*
*Splenica.*
*Coxendix, Iſchias.*
*Scleriaſis.*
*Scotodinos.*
*Chœrades.*
*Encãthis, Rhœas.*
*Oxyſacchara.*
*Chorion.*
*Choroeides.*
*Cataphora.*
*Scotoma.*
*Trauma.*
*Emphraxis pylory.*
*Hypochondria.*
*Acantha.*
*Mania.*
*Hygrocollyria.*
*Tyloſis.*
*Peritonæon.*
*Manna.*
*Phrenitis.*
*Lethargus.*
*Seſamoeidea.*
*Catalepſis Catoche.*
*Cephalæa.*
*Catalepſis.*

**Latinæ.**

*Femur.*
*Cubiforme.*
*Os iugale, Os tẽporum.*
*Planta pedis, Pecten.*
*Lapidoſa, Petroſa.*
*Detritio, Seroti extenſio.*
*Teſtium inuolucrum.*
*Reduuia.*
*Panis.*
*Interior.*
*Exterior.*
*Neruus.*
*Poſtbrachiale.*
*Liuor.*
*Scutiformis.*
*Intermittens.*
*Reuerſiua, Erratica.*
*Vena ſectio.*
*Meninx tenuis.*
*Coxa.*
*Vulnus.*
*Nocturnæ efflorationes.*
*Porracea bilis.*
*Ianitor.*
*Natura, Loco, tẽpori reſpondens.*
*Carbo.*
*Tabes oculi.*

*Strabo*

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| *Straboſitas,* | *Pleuritis,* | *Apoplectica, Iugulares,* |
| *Subet,Subetia,* | *Notiodos,* | *Cõtuſio, Attritio,* |
| *Subetica vena,* | *Xeròs,* | *Seminalia.* |
| *Suffuf,* | *Homoplata,* | *Fiſſura,* |
| *Suffumigia,* | *Omiaa vena,* | *Fluxus ſanguinis narium,* |
| *Sura,* | *Phlegmone cutis,* | *Ranunculus,* |
| *Sycodei,* | *Spondylos,* | *Supernus venter,* |
| *Syncopalis, humeroſa,* | *Paraphroſyne,* | *Brachiale,* |
| *Syncopalis minuta,* | *Illoſis, Strabiſmus,* | *Patella,* |
| *Tabulos,* | *Caros, Coma,* | *Rhabarbarum,* |
| *Tarax,* | *Coma aypnon,* | *Renum dolor,* |
| *Taraxis,* | *Carotides,* | *Sudamina,* |
| *Tarſati,* | *Conis,* | *Plexus retiformis* |
| *Tarſus,* | *Thymiamata,* | *Amẽtia demẽtia,* |
| *Tebegi,* | *Omphalos,* | *Aqua capitis,* |
| *Tebiegi,* | *Cyclos proſopon,* | *Femur, Crus,* |
| *Telba,* | *Chymoſa,* | *Comitialis morbus,* |
| *Temor,* | *Leptòs pyretòs,* | *Succus ſeipſo concreſcens;* |
| *Tenur corporis,* | *Lipyria febris,* | *Coruicularis proceſſus,* |
| *Tereniabin,* | *Cophoſis,* | *Patella, Genu,* |
| *Tharcamatica,* | *Ophthalmia notha,* | *Ramex, Hernia,* |
| *Tharica,* | *Hypoſphagma,* | *Oculi prolapſus,* |
| *Thau,* | *Cophoſis,* | *Capitis dolor,* |
| *Theca,* | *Emphyſema,* | *Deprehenſio,* |
| *Thocban,* | *Cachexia,* | *Sciſſura,* |
| *Tinea,* | *Sapa, Siraon,* | *Contuſio,* |
| *Tinnitus aurium,* | *Hypogaſtara,* | *Recta ſutura.* |
| *Traulus,* | *Hypogaſtrion,* | *Vlcus capitis manans.* |
| *Trebel,* | *Manna,* | *Peruigiliũ nocturnum,* |
| *Triangula,* | *Trachomatica,* | |
| *Tyria,* | *Trochanter,* | |
| *Vachzi,* | *Ganglia,* | |
| *Vacillatio,* | *Cranion,* | |

*Vario*

| Arabicæ. | Græcæ. | Latinæ. |
|---|---|---|
| *Variola.* | *Paracenteſis.* | *Palpitatio* |
| *Varix.* | *Achores.* | *Sugillatio.* |
| *Vena algebein.* | *Echos, Syriſmos.* | *Pus corneæ.* |
| *Vena albaleb.* | *Pſellotes.* | *Vnguis oculi.* |
| *Vena almabat.* | *Oedema.* | *Cancri ſpecies.* |
| *Vena curuaturæ.* | *Tetartaos.* | *Cremor hordeĩ.* |
| *Vena funis brachilÿ.* | *Alopecia, Ophiaſis.* | *Caput purgia.* |
| *Vena Medeni.* | *Nygma.* | *Pruritus oculi.* |
| *Venæ emulgentes.* | *Taraxis.* | *Cutis inciſio.* |
| *Vena ſubetica.* | *Exãthemata lata.* | *Saluatella.* |
| *Venter.* | *Cirſos.* | *Coxẽdicũ morbus.* |
| *Verruca.* | *Metopon.* | *Tumor durus palpebræ.* |
| *Veſicæ.* | *Porus Vreter.* | *Tenebricoſa vertigo.* |
| *Vgane.* | *Ignytis.* | *Strumæ.* |
| *Virga.* | *Ancyle.* | *Inaugularis.* |
| *Viriditas oculi.* | *Baſilica.* | *Syrupus acetoſus* |
| *Vndimia.* | *Dracontion.* | *Secunda.* |
| *Vngula oculi.* | *Emulgentes.* | *Meninx tenuis.* |
| *Vſaga.* | *Carotides.* | *Somnolentia.* |
| *Vuatio.* | *Sicya.* | *Vertigo,* |
| *Zaara.* | *Acrochordon.* | *Vulnus.* |
| *Zachema.* | *Phlyctena.* | *Obſtructio pylori.* |
| *Zemane.* | *Gnathus.* | *Præcordia.* |
| *Zinaria.* | *Ædoion, Caulos.* | *Spinæ apex.* |
| *Zirbus.* | *Glaucoma.* | *Furor.* |
| *Zucoarum tabarzet.* | *Oedema.* | *Humida collyria.* |
| | *Pterygion.* | *Depilatio palpebræ.* |
| | *Leichen.* | *Peritonæos tunica.* |
| | *Staphyloma.* | *Manna.* |
| | *Agrypnia.* | *Phrenitis.* |
| | *Catharrus.* | *Lethargus.* |
| | *Palalyſis.* | |
| | *Iódes Cholẽ.* | |
| | *Epiploón, epiploũ.* | |
| | *Hals Indicos.* | |

*Seſamoeidea*

Latinæ.

Seſamoeidea.
Deprehenſio.
Dolor capitis.
Deprehenſio.
Lateralis dolor.
Ex repletione.
Ex inanitione.
Scapula.
Humeralis vena.
Inflammen cutis.
Vertebra.
Delirium.
Palpebra cõtorſio.
Sopor altus.
Coma vigil, Vigilans ſopor.
Soporaria, Arteriales.
Suffitus, Odoramentales.
Vmbilicus.
Extuberatio faciei.
Ex crudo humore febris.
Ex tenui humore febris.
Febris inæqualis.
Surditas, Obau-

Latinæ.

ditus.
Cõturbatio oculi.
Cruenta ſuffuſio.
Surditas.
Palpebra inflatio.
Prauus corporis habitus.
Muſtum coctum.
Ventris concauitas.
Abdomen.
Manna ſpecies.
Detergentia.
Tuberculum femoris.
Glanduloſi affectus.
Caluaria.
Perforatio.
Manantia vlcera capitis.
Sibilus aurium.
Balbuties.
Tumor laxus.
Quartana febris.
Defluuium capillorum.
Punctura nerui.
Spuria lippitudo.

Latinæ.

Efflorationes.
Dilatata vena.
Frontis vena.
Meatus vrinarius.
Poplitis vena.
Poplitis vena.
Iecoraria ramus.
Dracunculus.
Colatoria.
Soporaria.
Cucurbitula.
Verruca.
Puſtula.
Gena.
Coles; Penis.
Glaucedo oculi.
Tumor laxus.
Ala oculi, Vnguis oculi.
Impetigo.
Vuea oculi egreſſus.
Morboſa vigilia.
Deſtillatio.
Reſolutio.
Æruginoſa bilis.
Omentum.
Saccharum albũ.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google